

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ISSN 0353-8389

ГОДИНА LX – БРОЈ 125

БЕОГРАД, 22. НОВЕМБАР 2004.

Цена овог броја је 336 динара (16 табака).
Годишња претплата је 10.800 динара (аконтација).
Рок за рекламацију 10 дана.

3604

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Проглашава се Закон о парничном поступку који је донела Народна скупштина Републике Србије, на Четвртој седници Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2004. години, 15. новембра 2004. године.

ПР број 61

У Београду, 22. новембра 2004. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Део први

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Глава прва

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређују се правила поступка за пружање судске правне заштите по којима се поступа и одлучује приликом решавања грађанскоправних спорова из личних, породичних, радних, трговачких, имовинскоправних и других грађанскоправних односа, осим спорова за које је посебним законом предвиђена друга врста поступка.

Члан 2.

Странке имају право на закониту, једнаку и правичну заштиту својих права.

Суд не може одбити да одлучује о захтеву за који је надлежан.

Члан 3.

У парничном поступку суд одлучује у границама захтева који су стављени у поступку.

Странке могу слободно располагати захтевима које су ставиле у току поступка. Оне се могу одрећи свог захтева, признати захтев противника и поравнати се.

Суд неће дозволити располагања странака која су у супротности са принудним прописима, јавним поретком и правилима морала.

Члан 4.

Суд одлучује о тужбеном захтеву по правилу на основу усменог, непосредног и јавног расправљања.

Суд ће искључити јавност само у случајевима предвиђеним законом.

Члан 5.

Суд ће свакој странци пружити могућност да се изјасни о захтевима, предлозима и наводима противне странке.

Само кад је то овим законом одређено суд је овлашћен да одлучи о захтеву о коме противној странци није била пружена могућност да се изјасни.

Члан 6.

Парнични поступак води се на српском језику екавског или ијекавског изговора и у том поступку користи се ћирилично писмо, а латинично писмо – у складу са уставом и законом. На подручјима на којима је, у складу са законом у службеној употреби језик одређене националне мањине поступак се води и на језику и уз употребу писма те националне мањине.

Странке и други учесници у поступку имају право да се слуша својим језиком и писмом, у складу са одредбама овог закона.

Члан 7.

Странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтеве и да предложе доказе којима се утврђују те чињенице.

Суд утврђује све чињенице од којих зависи одлука о основности захтева.

Суд је овлашћен да утврди и чињенице које странке нису изнеле и изведе доказе које странке нису предложиле ако из резултата расправљања и доказивања произлази да странке располажу захтевима којима не могу располагати (члан 3. став 3) или кад је то посебним прописима предвиђено.

Суд не може своју одлуку засновати на чињеницама о којима странкама није пружена могућност да се изјасне осим када законом није другачије прописано.

Члан 8.

Које ће чињенице узети као доказане одлучује суд по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка.

Члан 9.

Странке су дужне да савесно користе права која су им призната овим законом.

Странке, умешачи и њихови заступници су дужни да пред судом говоре истину.

Суд је дужан да спречи сваку злоупотребу права која имају странке у поступку.

Члан 10.

Странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року.

Суд је дужан да настоји да се поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова.

Члан 11.

Странке и суд ће настојати пре и у току поступка да се грађанскоправни спорови решавају посредовањем (медијацијом) или на други миран начин.

Члан 12.

Кад одлука суда зависи од претходног решења питања да ли постоји неко право или правни однос, а о том питању још није донео одлуку суд или други надлежни орган (претходно питање), суд може сам решити то питање ако посебним прописима није другачије одређено.

Одлука суда о претходном питању има правно дејство само у парници у којој је то питање решено.

Члан 13.

У парничном поступку суд је у погледу постојања кривичног дела и кривичне одговорности учиниоца везан за правноснажну пресуду кривичног суда којом се оптужени оглашава кривим.

Члан 14.

Ако за поједине радње није законом одређен облик у коме се могу предузети, странке предузимају парничне радње писмено ван рочишта или усмено на рочишту.

Глава друга

НАДЛЕЖНОСТ И САСТАВ СУДА

1. Заједничке одредбе

Члан 15.

Суд оцењује по службеној дужности, одмах по пријему тужбе, да ли је надлежан и у којем је саставу надлежан на основу навода у тужби и на основу чињеница које су суду познате.

Ако се у току поступка промене околности на којима је заснована надлежност суда, или ако тужилац смањи тужбени захтев, суд који је био надлежан у време подизања тужбе остаје и даље надлежан и ако би услед ових промена био надлежан други суд исте врсте.

Члан 16.

Суд у току целог поступка по службеној дужности пази да ли решавање спора спада у судску надлежност.

Кад суд у току поступка утврди да за решавање спора није надлежан суд него неки други домаћи орган, огласиће се ненадлежним, укинуће спроведене радње у поступку и одбациће тужбу.

Кад суд у току поступка утврди да за решавање спора није надлежан суд Републике Србије (у даљем тексту: домаћи суд), по службеној дужности огласиће се ненадлежним, укинуће спроведене радње у поступку и одбациће тужбу, осим кад надлежност домаћег суда зависи од пристанка туженог, а тужени је дао свој пристанак.

Члан 17.

Суд у току целог поступка по службеној дужности пази на своју стварну надлежност.

Ако је већ одржано припремно рочиште, или ако оно није одржано пошто се тужени на првом рочишту за главну расправу упустио у расправљање о главној ствари, виши суд првог степена не може се ни по службеној дужности ни поводом приговора огласити стварно ненадлежним за предмете из надлежности нижег суда првог степена исте врсте.

Против решења вишег суда првог степена којим се огласио стварно надлежним, као и против решења којим се тај суд огласио стварно ненадлежним и предмет уступио нижем суду првог степена исте врсте, није дозвољена жалба.

Члан 18.

Кад судско веће у току поступка или председник већа на припремном рочишту, по службеној дужности или поводом приговора странака, утврди да се ради о спору који треба да суди судија појединач истог суда, поступак ће се по правноснажности овог решења наставити пред судијом појединцем, и то по могућности пред председником овог већа као судијом појединцем. Судија појединач везан је за правноснажну одлуку којом му се предмет уступа у надлежност.

У случају из става 1. овог члана веће може, према стању поступка, одлучити да предмет не уступи судији појединцу, већ да оно само спроведе поступак. Против ове одлуке већа није дозвољена жалба.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењиваће се и кад се у току поступка пред већем промене околности или тужилац смањи тужбени захтев, тако да би спор требало да суди судија појединач.

Ако је веће донело одлуку о спору који је требало да суди судија појединач, ова одлука не може се побијати због тога што одлуку о спору није донео судија појединач.

Кад судија појединач у току поступка, по службеној дужности или поводом приговора странака, нађе да је за суђење надлежно веће истог суда, поступак ће се наставити пред већем. Против овог решења судије појединца није дозвољена жалба.

Члан 19.

Суд ће решењем обуставити парнични поступак ако до доношења одлуке о главној ствари утврди да би поступак требало спровести по правилима ванпарничног поступка.

Поступак ће се по правноснажности решења наставити по правилима ванпарничног поступка пред надлежним судом.

Члан 20.

Суд се може поводом приговора туженог, огласити месно ненадлежним ако је приговор поднесен најдоцније на припремном рочишту или, ако оно није одржано, до упуштања туженог у расправљање о главној ствари на првом рочишту за главну расправу.

Суд се може огласити, по службеној дужности, месно ненадлежним само кад постоји искључива месна надлежност неког другог суда најдоцније на припремном рочишту или, ако оно није одржано, до упуштања туженог у расправљање о главној ствари на првом рочишту за главну расправу.

Члан 21.

По правноснажности решења којим се огласио ненадлежним (чл. 17. и 20), суд ће уступити предмет надлежном суду. Пре него што уступи предмет надлежном суду ће, по потреби, затражити обавештења од тужиоца.

Суд коме је предмет уступљен као надлежном наставиће поступак као да је код њега био покренут.

Ако је одлука о ненадлежности била донета на главној расправи, суд коме је предмет уступљен заказаће главну расправу и поступиће као да се расправа држи пред измењеним већем (члан 317). Ако је одлука о ненадлежности била донета на припремном рочишту, неће се заказати ново припремно рочиште ако председник већа сматра да оно није потребно с обзиром на радње предузете на ранијем припремном рочишту.

Члан 22.

Ако суд коме је предмет уступљен као надлежном сматра да је надлежан суд који му је предмет уступио или неки други суд, донестиће предмет суду који треба да реши овај сукоб надлежности осим ако нађе да му је предмет уступљен услед очигледне омашке, а требало је да буде уступљен неком другом суду, у ком случају ће уступити предмет другом суду и о томе обавестити суд који му је предмет уступио.

Кад је поводом жалбе против одлуке првостепеног суда којом се он огласио месно ненадлежним одлуку донео другостепени суд, за ту одлуку везан је у погледу надлежности и суд коме је предмет уступљен, ако је другостепени суд који је одлуку донео надлежан за решавање сукоба надлежности између тих судова.

Одлука другостепеног суда о стварној ненадлежности првостепеног суда везује сваки суд коме доиђије исти предмет буде уступљен, ако је другостепени суд надлежан за решавање сукоба надлежности између тих судова.

Члан 23.

Сукоб надлежности између судова исте врсте решава заједнички непосредно виши суд.

Сукоб надлежности између судова разне врсте са територије Републике Србије, решава Врховни суд Србије.

Члан 24.

О сукобу надлежности може се одлучити и кад се странке нису претходно изјасниле о надлежности.

Док се не реши сукоб надлежности, суд коме је предмет уступљен дужан је да предузима оне радње у поступку за које постоји опасност од одлагања.

Против решења којим се решава сукоб надлежности није дозвољена жалба.

Члан 25.

Суд врши радње у поступку на свом подручју. Ако постоји опасност због одлагања суд ће предузети поједине радње и на подручју суседног суда и о томе обавестити суд на чијем подручју је предузета радња.

Члан 26.

У погледу надлежности домаћих судова за суђење странцима који уживају имунитет у Србији и Црној Гори и за суђење страним државама и међународним организацијама важе правила међународног права.

У случају сумње о постојању и обиму имунитета, објашњење даје орган надлежан за послове правде.

2. Надлежност судова за спорове са међународним елементом

Члан 27.

Домаћи суд је надлежан за суђење кад је његова надлежност за спор са међународним елементом изричито одређена законом или међународним уговором. Ако у закону или међународном уговору нема изричите одредбе о надлежности домаћег суда за одређену врсту спорова, домаћи суд је надлежан за суђење у тој врсти спорова и кад његова надлежност произлази из одредаба закона о месној надлежности домаћег суда.

3. Стварна надлежност

Члан 28.

Судови у парничном поступку суде у границама своје стварне надлежности одређене законом.

Утврђивање вредности предмета спора

Члан 29.

Кад је за утврђивање стварне надлежности, састава суда, права на изјављивање ревизије и у другим случајевима предвиђеним

у овом закону меродавна вредност предмета спора, као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева.

Камате, уговорна казна и остала споредна тражења, као и парнични трошкови не узимају се у обзир ако не чине главни захтев.

Члан 30.

Ако се захтев односи на будућа давања која се понављају, вредност предмета спора рачуна се по њиховом збиру, али највише до износа који одговара збиру давања за време од пет година.

Члан 31.

Ако једна тужба против истог туженог обухвата више захтева који се заснивају на истом чињеничном и правном основу, надлежност се одређује према збиру вредности свих захтева.

Ако захтеви у тужби произлазе из разних основа, или су истакнути против више тужених, надлежност се одређује према вредности сваког појединог захтева.

Члан 32.

Кад се спор води о постојању закупног односа, вредност се рачуна према једногодишњој закупнини, осим ако се ради о закупном односу закљученом на краће време.

Члан 33.

Ако се тужбом захтева само давање обезбеђења за извесно потраживање или установљење заложног права, вредност предмета спора одређује се према износу потраживања које треба обезбедити. Али ако предмет залог има мању вредност од потраживања које треба обезбедити, као вредност предмета спора узео се вредност предмета залог.

Члан 34.

Ако се тужбени захтев не односи на новчани износ, али тужилац у тужби наведе да пристаје да уместо испуњења тог захтева прими одређени новчани износ, као вредност предмета спора узео се тај износ.

У другим случајевима, кад се тужбени захтев не односи на новчани износ, меродавна је вредност предмета спора коју је тужилац назначио у тужби.

Ако је у случају из става 2. овог члана тужилац очигледно сувише високо или сувише ниско означио вредност предмета спора, суд ће, најдоцније на припремном рочишту, а ако припремно рочиште није одржано онда на главној расправи, пре почетка расправе о главној ствари, брзо и на погодан начин проверити тачност означене вредности.

4. Састав суда

Члан 35.

У парничном поступку судови суде у већу или у општој седници.

Случајеви у којима суди судија појединац одређују се овим законом.

Председник већа може предузимати само оне радње у поступку и доносити само оне одлуке за чије је предузимање, односно доношење овлашћен овим законом.

Ако овим законом није друкчије одређено, судија појединац у решавању ствари из своје надлежности има сва права и дужности која припадају председнику већа и већу.

Члан 36.

У првом степену спорове суди веће или судија појединац.

Кад суди у првом степену, веће је састављено од једног судије председника већа и двоје судија-поротника.

Члан 37.

Судија појединац суди спорове о имовинскоправним захтевима ако вредност предмета спора не прелази 3.000.000 динара.

У току поступка странке се могу споразумети да имовинскоправне спорове суди судија појединац, без обзира на вредност предмета спора, осим у случајевима предвиђеним посебним законом.

Судија појединац суди спорове због сметања државине.

Судија појединац спроводи поступак и доноси одлуку у предметима правне помоћи.

Веће суди у првом степену, без обзира на вредност, спорове из ауторског права, спорове који се односе на заштиту или употребу проналазака и техничких унапређења, узорака, модела, жигова или географских ознака порекла, права на употребу фирме или назива.

Члан 38.

Кад суди у другом степену у седници већа или на расправи суд одлучује у већу састављеном од три судије. У истом саставу виши суд решава сукоб надлежности (члан 23.) и одлучује у свим осталим случајевима, ако овим законом није другачије одређено.

Кад одлучује о ревизији и захтеву за заштиту законитости против правноснажних одлука суда нижег степена, Врховни суд Србије суди у већу састављеном од пет судија.

Ако је правноснажну одлуку донео Врховни суд Србије, о ревизији и захтеву за заштиту законитости одлучује тај суд у већу састављеном од седам судија.

5. Месна надлежност

а) Општа месна надлежност

Члан 39.

Ако законом није одређена искључива месна надлежност неког другог суда, за суђење је надлежан суд који је опште месно надлежан за туженог.

У случајевима предвиђеним у овом закону за суђење је поред суда опште месне надлежности надлежан и други одређени суд.

Члан 40.

За суђење је опште месно надлежан суд на чијем подручју тужени има пребивалиште.

Ако тужени нема пребивалиште у Републици Србији нити у којој другој држави, опште месно надлежан је суд на чијем подручју тужени има боравиште.

Ако тужени поред пребивалишта има и боравиште у неком другом месту, а према околностима може се претпоставити да ће ту дуже време боравити, опште месно надлежан је и суд боравишта туженог.

Члан 41.

За суђење у споровима против Србије и Црне Горе, Републике Србије, јединица локалне самоуправе, као и других облика територијалне организације опште месно надлежан је суд на чијем се подручју налази седиште њене скупштине.

За суђење у споровима против правних лица, опште месно надлежан је суд на чијем се подручју налази њихово седиште. У случају сумње, као седиште сматраће се место у коме се налазе њихови органи управљања.

Члан 42.

За суђење у споровима против држављанина Србије и Црне Горе који стално живи у иностранству, где је упућен на службу или на рад од стране државног органа или правног лица, опште месно надлежан је суд његовог последњег пребивалишта.

б) Посебна месна надлежност

Надлежности за сујарничаре

Члан 43.

Ако је једном тужбом тужено више лица (члан 199. став 1. тачка 1), а за њих не постоји месна надлежност истог суда, надлежан је суд који је месно надлежан за једног од тужених, а ако међу њима има главних и споредних обвезника, суд који је месно надлежан за кога од главних обвезника.

Надлежности за спорове о законском издржавању

Члан 44.

За суђење у споровима за законско издржавање, ако је тужилац лице које тражи издржавање, надлежан је поред суда опште месне надлежности и суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште, односно боравиште.

Ако је за спорове о законском издржавању с међународним елементом домаћи суд надлежан зато што тужилац има пребивалиште у Републици Србији, месно надлежан је суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште.

Ако надлежност домаћег суда у споровима о законском издржавању постоји зато што тужени има имовину у Републици Србији из које се може наплатити издржавање, месно надлежан је суд на чијем се подручју налази та имовина.

Надлежности за спорове о накнади штете

Члан 45.

За суђење у споровима због вануговорне одговорности за штету, поред суда опште месне надлежности, надлежан је и суд на чијем је подручју штетна радња извршена или суд на чијем је подручју штетна последица наступила.

Ако је штета настала услед смрти или тешке телесне повреде, надлежан је поред суда из става 1. овог члана и суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште, односно боравиште.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењиваће се и у поступку против организације за осигурање ради накнаде штете трећим лици-

ма на основу прописа о непосредној одговорности организације за осигурање, а одредба става 1. овог члана и у поступку о регресним захтевима по основу накнаде штете против регресних дужника.

Надлежност за спорове ради заштите права на основу гаранције произвођача

Члан 46.

За суђење у споровима за заштиту права на основу писмене гаранције против произвођача који је дао гаранцију надлежан је, осим суда опште месне надлежности за туженог, и суд опште месне надлежности за продавца који је приликом продаје ствари уручио купцу писмену гаранцију произвођача.

Надлежност за брачне спорове

Члан 47.

За суђење у споровима ради утврђивања постојања или непостојања брака, поништаја брака или развода брака (брачни спорови), надлежан је поред суда опште месне надлежности и суд на чијем подручју су брачни другови имали последње заједничко пребивалиште.

Ако је за брачне спорове домаћи суд надлежан зато што су брачни другови имали последње заједничко пребивалиште у Републици Србији, односно зато што тужилац има пребивалиште у Републици Србији, месно надлежан је суд на чијем подручју брачни другови имали последње заједничко пребивалиште, односно суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште.

Члан 48.

Ако је у споровима о имовинским односима брачних другова домаћи суд надлежан зато што се имовина брачних другова налази у Републици Србији или зато што тужилац у време подизања тужбе има пребивалиште или боравиште у Републици Србији, месно надлежан је суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште или боравиште у време подизања тужбе.

Надлежност за спорове о утврђивању или оспоравању очинства или материнства

Члан 49.

У поступку ради утврђивања или оспоравања очинства или материнства дете може подићи тужбу било пред судом опште месне надлежности било пред судом на чијем подручју има пребивалиште, односно боравиште.

Ако је у поступку ради утврђивања или оспоравања очинства или материнства домаћи суд надлежан зато што тужилац има пребивалиште у Републици Србији, месно надлежан је суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште.

Надлежност за спорове о непокретностима и због сметања државине

Члан 50.

За суђење у споровима о праву својине и другим стварним правима на непокретности, за спорове због сметања државине на непокретности, као и у споровима из закупних односа на непокретности, искључиво је надлежан суд на чијем се подручју налази непокретност.

Ако непокретност лежи на подручју више судова, надлежан је сваки од тих судова.

За спорове због сметања државине на покретним стварима надлежан је поред суда опште месне надлежности и суд на чијем се подручју догодило сметање.

Надлежност за спорове о ваздухоплову и броду

Члан 51.

Кад је за суђење у споровима о праву својине и другим стварним правима на ваздухоплову, поморском броду и броду унутрашње пловидбе, као и у споровима из закупних односа на ваздухоплову и броду, надлежан домаћи суд, искључиво је месно надлежан суд на чијем се подручју води уписник у који је ваздухоплов, односно брод уписан.

Кад је за суђење у споровима због сметања државине на бродовима, односно ваздухопловима из става 1. овог члана надлежан домаћи суд месно је надлежан, поред суда на чијем се подручју води уписник у који је брод, односно ваздухоплов уписан, и суд на чијем се подручју догодило сметање.

Надлежност за лица која немају ојцину месну надлежност у Републици Србији

Члан 52.

Тужба о имовинскоправним захтевима против лица које нема општу месну надлежност у Републици Србији може се поднети сваком

домаћем суду на чијем се подручју налази каква имовина тог лица или предмет који се тужбом тражи.

Ако надлежност домаћег суда постоји зато што је обавеза настала за време боравка туженог у Републици Србији, месно надлежан је суд на чијем је подручју обавеза настала.

За спорове против лица које у Републици Србији нема општу месну надлежност, за обавезе које треба испунити у Републици Србији, тужба се може поднети суду на чијем подручју ту обавезу треба испунити.

Надлежност по месту у коме се налази пословна јединица правног лица

Члан 53.

За суђење у споровима против правног лица које има пословну јединицу ван свог седишта, ако спор произлази из правног односа те јединице, поред суда опште месне надлежности надлежан је и суд на чијем се подручју налази та пословна јединица.

Надлежност по месту где се налази засиљуништво страног лица у Републици Србији

Члан 54.

За спорове против физичког или правног лица које има седиште у иностранству у погледу обавеза које су засноване у Републици Србији или се овде морају испунити, тужба се може поднети суду на чијем се подручју налази његово стално заступништво или седиште органа коме је поверено да врши његове послове.

Надлежност за спорове из односа са војним јединицама, односно устаницима

Члан 55.

У споровима против Србије и Црне Горе из односа са војним јединицама, односно установама искључиво је надлежан суд на чијем се подручју налази седиште команде војне јединице, односно установе.

Надлежност за спорове из наследноправних односа

Члан 56.

Док оставински поступак није правноснажно завршен, за суђење у споровима из наследноправних односа, као и у споровима за потраживања повериоца према оставиоцу, поред суда опште месне надлежности месно је надлежан и суд на чијем се подручју налази суд који спроводи оставински поступак.

Надлежност за спорове у извршном и стечајном поступку

Члан 57.

За суђење у споровима који настају у току и поводом судског или административног извршног поступка, односно у току и поводом стечајног поступка, искључиво је месно надлежан суд на чијем се подручју налази суд који спроводи извршни, односно стечајни поступак, односно суд на чијем се подручју спроводи административно извршење.

Надлежност по месту плаћања

Члан 58.

За суђење у споровима имаоца менице или чека против потписника надлежан је, поред суда опште месне надлежности, и суд места плаћања.

Надлежност за спорове из радних односа

Члан 59.

Ако је у спору из радног односа тужилац запослени, за суђење је надлежан, поред суда који је опште месно надлежан за туженог, и суд на чијем се подручју рад обавља или се обављао.

Узајамна надлежност за тужбе против страних држављана

Члан 60.

Ако у страни држави држављанин Србије и Црне Горе може бити тужен пред судом који по одредбама овог закона не би био месно надлежан за суђење у тој грађанскоправној ствари, иста надлежност ће важити и за суђење држављанину те стране државе пред домаћим судом.

в) Одређивање месне надлежности од стране вишег суда

Члан 61.

Ако надлежни суд услед искључења или изузећа судије или из других разлога не може да поступа, известиће о томе непосредно

виши суд, који ће одредити да у том предмету поступа други стварно надлежан суд са његовог подручја.

Члан 62.

Највиши суд одређене врсте у Републици Србији може, на предлог странке или надлежног суда, одредити да у поједином предмету поступа други стварно надлежан суд са његовог подручја ако је очигледно да ће се тако лакше спровести поступак или ако за то постоје други важни разлози.

Суд ће одбацити предлог за одређивање другог стварно надлежног суда ако странка поново поднесе истоветан предлог.

Одлуку из става 2. овога члана доноси судија појединац првостепеног суда и против овог решења није дозвољена жалба.

Члан 63.

Ако је за суђење надлежан суд у Републици Србији, али се по одредбама овог закона не може утврдити који је суд месно надлежан, Врховни суд Србије ће, на предлог странке, одредити који ће стварно надлежан суд бити месно надлежан.

г) Споразум о месној надлежности

Члан 64.

Ако законом није одређена искључива месна надлежност неког суда, странке се могу споразумети да им у првом степену суди суд који није месно надлежан, под условом да је тај суд стварно надлежан.

Ако је законом одређено да су за суђење месно надлежна два или више домаћих судова, странке се могу споразумети да им у првом степену суди један од тих судова или неки други стварно надлежан суд.

Овај споразум важи само ако је писмено састављен и ако се тиче одређеног спора или више спорова који сви проистичу из одређеног правног односа.

Исправу о споразуму тужилац мора приложити уз тужбу, а тужени уз приговор ненадлежности или одговор на тужбу.

Глава трећа

ИСКЉУЧЕЊЕ И ИЗУЗЕЋЕ

Члан 65.

Судија је дужан уздржати се од суђења кад постоје разлози који доводе у сумњу његову непристрасност.

Члан 66.

Судија не може вршити судијску дужност (искључење):

1) ако је сам странка, законски заступник или пуномоћник странке, ако је са странком у односу саовлашћеника, саобвезника или регресног обвезника, или ако је у истом предмету саслушан као сведок или вештак;

2) ако је акционар, члан привредног друштва или члан задруге кад је једна од странака његов поверилац или дужник;

3) ако му је странка или законски заступник или пуномоћник странке сродник по крви у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена, или му је брачни односно ванбрачни супружник (садашњи или бивши), сродник по тазбини до другог степена, без обзира да ли је брак престао или није;

4) ако је старалац, усвојилац или усвојеник странке, законски заступник или пуномоћник, или ако између судије и странке, законског заступника или пуномоћника странке постоји заједничко домаћинство;

5) ако између судија и лица из овог става тече нека друга парница или између њих постоји сукоб интереса;

6) ако је у истом предмету суделовао у поступку посредовања (медијације), у поступку пред нижим судом или другим органом, или у закључењу судског поравнања које се побија у парници;

7) ако је у стечајном поступку поводом кога је дошло до спора учествовао као стечајни судија или члан стечајног већа.

Судија може бити изузет ако постоје околности које доводе у сумњу његову непристрасност (изузеће).

Члан 67.

Судија, чим сазна да постоји који од разлога за искључење из члана 66. став 1. тач. 1–7. овог закона, дужан је да прекине сваки рад на том предмету и да о томе обавести председника суда, који ће му одредити заменика.

Ако судија сматра да постоје околности које доводе у сумњу његову непристрасност (чл. 65. и 66. став 2), застаје са поступком и обавести о томе председника суда који ће одлучити о изузећу. До доношења решења председника суда, судија може предузимати само оне радње за које постоји опасност од одлагања.

Члан 68.

Искључење и изузеће могу тражити и странке.

Странка може да захтева искључење или изузеће само судије који поступа у одређеном предмету. Странка је дужна да поднесе захтев чим сазна да постоји разлог за искључење односно изузеће, а најдоцније до завршетка расправљања пред првостепеним судом, а ако није било расправљања, до доношења одлуке.

Захтев за искључење или изузеће судије вишег суда странка може ставити у правном леку или одговору на правни лек, а ако се пред вишим судом одржава расправа, онда до завршетка расправе.

Странка је дужна да захтев образложи и наведе околности на којима заснива свој захтев.

Члан 69.

Није допуштен захтев за искључење или изузеће:

1) којим се уопштено тражи изузеће свих судија неког суда или свих судија који би могли учествовати у неком поступку;

2) о коме је већ одлучено;

3) у коме није образложен законски разлог због кога се изузеће тражи.

Недопуштен захтев из става 1. овог члана одбациће судија пред којим се води поступак.

Против решења из става 2. овога члана није дозвољена посебна жалба.

Кад одбаци захтев суд може противној странци на њен захтев посебним решењем досудити трошкове проузроковане одлагањем расправе.

Против решења из става 4. овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 70.

О искључењу и изузећу судије одлучује председник суда.

О искључењу и изузећу председника суда одлучује председник непосредно вишег суда.

О захтеву за изузеће председника Врховног суда Србије одлучује општа седница.

Пре доношења решења о изузећу узео се изјава од судије чије се изузеће тражи, а по потреби извршиће се и други извиђаји.

Против решења о искључењу или усвајању захтева за изузеће није дозвољена жалба, а против решења којим се захтев за изузеће одбија није дозвољена посебна жалба.

Члан 71.

Кад судија сазна да је стављен захтев за његово искључење или изузеће, дужан је да одмах обустави сваки рад на односном предмету, а ако је у питању изузеће из чл. 65. и 66. став 2. овог закона, може до доношења решења о захтеву предузимати само оне радње за које постоји опасност од одлагања.

Члан 72.

Одредбе о искључењу и изузећу судија примењиваће се сходно и на председника суда, судију поротника и записничара.

Судија поротник не може вршити судијску дужност (искључење) ако стално или привремено ради код предузетника или у правном лицу које је странка у поступку.

О изузећу записничара одлучује председник већа, односно веће или судија појединац.

Глава четврта

СТРАНKE И ЊИХОВИ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИЦИ

Члан 73.

Странка у поступку може бити свако физичко и правно лице.

Посебним прописима одређује се ко осим физичких и правних лица може бити странка у поступку.

Парнични суд може, изузетно с правним дејством у одређеној парници, признати својство странке и оним облицима удруживања и организовања који немају страначку способност у смислу ст. 1. и 2. овог члана ако утврди да, с обзиром на предмет спора, у суштини испуњавају битне услове за стицање страначке способности, а нарочито ако располажу имовином на којој се може спровести извршење.

Против решења из става 3. овог члана којим се признаје својство странке у парници није дозвољена посебна жалба.

Члан 74.

Странка која је потпуно пословно способна може сама предузимати радње у поступку (парнична способност).

Пунолетно лице коме је ограничена пословна способност парнично је способно у границама своје пословне способности.

Малолетник је парнично способан у границама признате пословне способности.

Члан 75.

Странку која нема парничну способност заступа њен законски заступник.

Члан 76.

Законски заступник може у име странке предузимати све радње у поступку. Ако је за подизање или повлачење тужбе, за признање, односно за одрицање од тужбеног захтева, за закључење поравнања, изјављивање, повлачење или одрицање од правног лека посебним прописима одређено да заступник мора имати посебно овлашћење, он може те радње предузимати само ако има такво овлашћење.

Члан 77.

У току целог поступка суд ће по службеној дужности пазити да ли лице које се појављује као странка може бити странка у поступку и да ли је странка парнично способна, да ли парнично неспособну странку заступа њен законски заступник и да ли законски заступник има посебно овлашћење кад је оно потребно.

Лице које се појављује као законски заступник дужно је да приликом предузимања прве радње у поступку докаже своје заступничко својство.

Законски заступник је дужан да поднесе посебно овлашћење кад је за предузимање одређених радњи у поступку то потребно.

Кад суд установи да законски заступник лица под старатељством не показује потребну пажњу у заступању, обавестиће о томе орган старатељства. Ако би услед пропуштања заступника могла настати штета за лице под старатељством, суд ће застати с поступком и предложити да се одреди други законски заступник.

Члан 78.

Кад суд утврди да лице које се појављује као странка не може бити странка у поступку, а тај се недостатак може отклонити, позваће тужиоца да изврши потребне исправке у тужби.

Кад суд утврди да странка нема законског заступника или да законски заступник нема посебно овлашћење кад је оно потребно, затражиће да надлежни орган старатељства постави староца парнично неспособном лицу, или ће предузети друге мере које су потребне да би парнично неспособна странка била правилно заступана.

Суд ће одредити странци рок за уклањање недостатака из ст. 1. и 2. овог члана.

Док се не отклоне ови недостаци, у поступку се могу предузимати само оне радње због чијег одлагања би могле да настану штетне последице.

Ако се наведени недостаци не могу отклонити или ако одређени рок безуспешно протекне, суд ће решењем укинути радње спроведене у поступку уколико су захваћене овим недостацима и одбациће тужбу ако су недостаци такве природе да спречавају даље вођење поступка.

Против решења којим се наређују мере за отклањање недостатака није дозвољена жалба.

Члан 79.

Ако се у току поступка пред првостепеним судом покаже да би редован поступак око постављања законског заступника туженом трајао дуго, па би због тога могле да настану штетне последице за једну или обе странке, суд ће туженом поставити привременог заступника са списка адвоката који суду доставља адвокатска комора.

Под условом из става 1. овог члана суд ће поставити туженом привременог заступника нарочито у овим случајевима:

- 1) ако тужени није парнично способан, а нема законског заступника;
- 2) ако постоје супротни интереси туженог и његовог законског заступника;
- 3) ако обе странке имају истог законског заступника;
- 4) ако је пребивалиште, односно боравиште туженог непознато, а тужени нема пуномоћника;
- 5) ако се тужени или његов законски заступник, који немају пуномоћника, налазе у иностранству, а достављање се није могло извршити.

Суд може поставити привременог заступника и правном лицу односно предузетнику под условима и на начин из става 2. овог члана.

Суд одлучује решењем о постављању привременог заступника, које без одлагања доставља органу старатељства и странкама када је то могуће.

Против решења из става 4. овог члана није дозвољена жалба.

Члан 80.

Привремени заступник има у поступку за који је постављен сва права и дужности законског заступника.

Привремени заступник предузима парничне радње у поступку све док се странка, њен законски заступник или пуномоћник не појави пред судом или док орган старатељства не обавести суд да је поставио староца.

Члан 81.

Ако је привремени заступник постављен туженоме из разлога наведених у члану 79. став 2. тач. 4. и 5. овог закона, суд ће оглас о постављању привременог заступника објавити у „Службеном гласнику Републике Србије” и преко огласне табле суда, а по потреби на други погодан начин.

Оглас треба да садржи: означање суда који је поставио привременог заступника, законски основ, име туженог коме се поставља заступник, предмет спора, име заступника и његово занимање и боравиште, као и упозорење да ће заступник заступати туженог у поступку све док се тужени или његов пуномоћник не појави пред судом, односно док орган старатељства не обавести суд да је поставио староца.

Члан 82.

Парнична способност држављанина Србије и Црне Горе процењује се по закону државе чланице који је меродаван за утврђивање његове пословне способности.

Држављанин Србије и Црне Горе који није парнично способан по закону државе чланице који је меродаван за утврђивање његове пословне способности, а парнично је способан по закону државе чланице пред чијим се судом спроводи поступак, може сам предузимати радње у поступку. Његов законски заступник може предузимати радње у поступку само док тај држављанин не изјави да сам преузима вођење парнице.

Члан 83.

Страни држављанин који није парнично способан по закону државе чији је држављанин, а парнично је способан по домаћем закону, може сам предузимати радње у поступку. Законски заступник може предузимати радње у поступку само док страни држављанин не изјави да сам преузима вођење парнице.

Глава пета

ПУНОМОЋНИЦИ

Члан 84.

Странке могу предузимати радње у поступку лично или преко пуномоћника.

Странку мора заступати адвокат у поступку по ревизији и захтеву за заштиту законитости.

Заступање државне заједнице, државе чланице и њених органа, јединица територијалне аутономије и локалне самоуправе уређује се посебним прописима.

Суд може позвати странку која има пуномоћника да се пред судом лично изјасни о чињеницама које треба утврдити у парници.

Странка коју заступа пуномоћник може увек доћи пред суд и давати изјаве поред свог пуномоћника и сама предузимати парничне радње.

Члан 85.

Пуномоћник може бити физичко лице које је потпуно пословно способно, осим лица које се бави надриписарством.

Ако се као пуномоћник појави лице које се бави надриписарством, суд ће таквом лицу ускратити даље заступање и о томе ће одмах обавестити странку.

Жалба против решења о ускраћивању заступања не задржава извршење решења.

Члан 86.

Радње у поступку које пуномоћник предузима у границама пуномоћја имају исто правно дејство као да их је предузела сама странка.

Члан 87.

Странка може изменити или опозвати радњу свог пуномоћника.

Ако је пуномоћник признао неку чињеницу на рочишту на коме странка није присуствовала или је неку чињеницу признао у поднеску, а странка то признање доцније измени или опозове, суд ће ценити обе изјаве у смислу члана 222. став 2. овог закона.

Члан 88.

Обим пуномоћја одређује странка.

Странка може овластити пуномоћника да предузима поједине одређене радње или да предузима све радње у поступку.

Пуномоћника који је адвокат може замењивати адвокатски приправник који је код њега запослен ако је странка тако одредила у пуномоћју.

Члан 89.

Ако је странка издала адвокату пуномоћје за вођење парнице, а није ближе одредила овлашћења у пуномоћју, адвокат је на основу оваког пуномоћја овлашћен:

- 1) да врши све радње у поступку, а нарочито да подигне тужбу, да је повуче, да призна тужбени захтев или да се одрекне

тужбеног захтева, да закључи поравнање, да изјави правни лек и да се одрекне или одустане од њега, као и да предлаже издавање привремених мера обезбеђења;

2) да подноси предлог за извршење или за обезбеђење и да предузима потребне радње у поступку поводом таквог захтева;

3) да пренесе пуномоћје на другог адвоката или да овласти другог адвоката на предузимање само појединих радњи у поступку.

Адвокату је увек потребно посебно пуномоћје за подношење предлога за понављање поступка.

Члан 90.

Ако странка у пуномоћју није ближе одредила овлашћења пуномоћника, пуномоћник који није адвокат може на основу оваког пуномоћја да предузима све радње у поступку али му је увек потребно изричито овлашћење за повлачење тужбе, за признање или за одрицање од тужбеног захтева, за закључење поравнања, за повлачење или одрицање од редовног правног лека и за преношење пуномоћја на друго лице.

Члан 91.

Странка издаје пуномоћје у писменом облику.

Ако посумња у истинитост писменог пуномоћја, суд ће решењем наложити пуномоћнику да поднесе оверено пуномоћје. Против овог решења није дозвољена жалба.

Члан 92.

Пуномоћник је дужан да приликом предузимања прве радње у поступку поднесе пуномоћје.

Суд је дужан да у току целог поступка пази да ли је лице које се појављује као пуномоћник овлашћено за заступање. Ако суд утврди да лице које се појављује као пуномоћник није овлашћено за предузимање одређење радње, укинуће парничне радње које је то лице предузело ако те радње странка није накнадно одобрила.

Члан 93.

Странка може у свако време опозвати пуномоћје, а пуномоћник га може у свако време одказати.

Опозивање, односно отказ пуномоћја мора се саопштити суду пред којим се води поступак, писмено или усмено на записник.

Опозивање, односно отказ пуномоћја производи дејство за противну странку од часа када јој је саопштено.

После отказа пуномоћја пуномоћник је дужан да још месец дана предузима парничне радње за лице које му је издало пуномоћје ако је потребно да од њега отклони какву штету која би у то време могла настати.

Члан 94.

Пуномоћје престаје смрћу физичког лица.

Ако је пуномоћнику дато овлашћење да може предузимати све радње у поступку, а странка, односно њен законски заступник умре или постане пословно неспособан, или ако законски заступник буде разрешен дужности, пуномоћник је овлашћен да предузима радње у поступку које не трпе одлагање.

У случајевима наведеним у ставу 2. овог члана пуномоћнику који није адвокат увек престају овлашћења која се у пуномоћју морају изричито навести (члан 90).

Члан 95.

Престанком правног лица престаје и пуномоћје које је оно издало.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, пуномоћник је дужан да још месец дана предузима радње које не трпе одлагање.

Глава шеста

ЈЕЗИК У ПОСТУПКУ

Члан 96.

Странке и други учесници у поступку имају право да на рочиштима и приликом усменог предузимања процесних радњи пред судом употребљавају свој језик. Ако се поступак не води на језику странке односно других учесника у поступку, обезбедиће им се на њихов захтев усмено превођење на њихов језик онога што се износи на рочишту, као и усмено превођење исправе које се на рочишту користе ради доказивања.

Странке и други учесници у поступку поучиће се о праву да усмени поступак пред судом прате на свом језику посредством тумача. У записнику ће се забележити да им је дата поука, као и изјаве странака, односно учесника.

Превођење обављају тумачи.

Члан 97.

Позиви, одлуке и друга судска писмена упућују се странкама и другим учесницима у поступку на српском језику.

Ако је у суду у службеној употреби и неки од језика националних мањина, суд ће на том језику достављати судска писмена оним странкама и учесницима у поступку који су припадници те националне мањине и у поступку се служе тим језиком.

Члан 98.

Странке и други учесници у поступку упућују суду своје тужбе, жалбе и друге поднеске на језику који је у службеној употреби у суду.

Странке и други учесници у поступку могу упућивати суду своје поднеске и на језику националних мањина који није у службеној употреби у суду ако је то у складу са законом.

Члан 99.

Трошкови превођења на језик националних мањина, који настају применом одредаба устава и овог закона о праву припадника националних мањина на употребу свог језика, падају на терет средстава суда.

Глава седма

ПОДНЕСЦИ

Члан 100.

Тужба, противтужба, одговор на тужбу и правни лекови подносе се у писменом облику (поднесци).

Поднесци морају бити разумљиви и морају садржавати све оно што је потребно да би се по њима могло поступити. Они нарочито треба да садрже: означавање суда, име и презиме, назив фирме, пребивалиште или боравиште, односно седиште странака, њихових законских заступника и пуномоћника ако их имају, предмет спора, садржину изјаве и потпис подносиоца.

Ако изјава садржи какав захтев, странка је дужна да у поднеску наведе чињенице на којима заснива захтев, као и доказе кад је то потребно.

Члан 101.

Поднесци које треба доставити противној странци предају се суду у потребном броју примерака за суд и противну странку. Тако треба поступити и кад се уз поднесак подносе прилози.

Ако је на противној страни више лица која имају заједничког законског заступника или пуномоћника, за сва та лица поднесци и прилози се могу предавати у једном примерку.

Члан 102.

Исправе које се прилажу поднеску подносе се у изворнику или препису.

Исправу приложу у изворнику суд ће задржати, а противној странци дозволиће да се упозна са њеном садржином. Кад престане потреба да се изворник исправе држи у суду, вратиће се подносиоцу на његов захтев. Суд може наложити подносиоцу да сприма приложи препис исправе.

Ако је исправа приложена у препису, суд ће на захтев противне странке наложити подносиоцу да поднесе суду исправу у изворнику, а противној странци дозволиће да се упозна са њеном садржином. Кад је то потребно, суд ће одредити рок у коме се исправа мора поднети у изворнику или у овереном препису, односно прегледати.

Против ових решења није дозвољена жалба.

Члан 103.

Ако је поднесак неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступити, суд ће странци која нема пуномоћника адвоката вратити поднесак ради исправке, осим ако законом није другачије одређено.

Кад суд врати поднесак странци ради исправке или допуне, одредиће рок за поновно подношење поднеска.

Ако поднесак везан за рок буде исправљен, односно допуњен и предат суду у року одређеном за допуну или исправку, сматраће се да је поднесен суду оног дана кад је први пут био поднесен.

Сматраће се да је поднесак повучен ако не буде враћен суду у одређеном року, а ако буде враћен без исправке, односно допуне, одбаћиће се.

Ако поднесци или прилози нису поднети у довољном броју примерака суд ће их умножити о трошку странке која је пропустила обавезу.

Одредбе овог члана не примењују се ако странка има пуномоћника који је адвокат. Кад је поднесак, који је у име странке поднео адвокат, неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступити, суд ће га одбацити.

Члан 104.

Новчаном казном до 30.000 динара парнични суд казниће лице које у поднеску вређа суд, странку или другог учесника у поступку.

Изречена казна по ставу 1. овог члана не утиче на изрицање казне за кривично дело.

Ако се новчана казна није могла наплатити ни принудним путем, новчана казна, односно њен преостали део који није плаћен, замениће се затвором, чије трајање одмерава суд сразмерно висини изречене казне, али које не може бити дуже од десет дана.

Одредба става 3. овог члана примениће се у свим случајевима кад суд изриче новчану казну (чл. 247, 254. и 319).

Глава осма

РОКОВИ И РОЧИШТА

Рокови

Члан 105.

Ако рокови нису одређени законом, одређује их суд с обзиром на околности случаја.

Члан 106.

Рокови се рачунају на дане, месеце и године.

Као први дан рока одређеног на дане узима се дан после дана достављања или саопштења одлуке или после дана у који пада догађај од кога се по закону рачуна почетак рока.

Рок одређен на месеце или године завршава се оног дана у последњем месецу или години који по свом броју одговара дану у који га је суд одредио или дану у који пада догађај од кога се по закону рачуна почетак рока.

Ако последњи дан рока пада на државни празник или у недељу, или у неки други дан кад суд не ради, рок истиче протеклом првог наредног радног дана.

Одредбе става 4. овог члана примењују се и на рок у коме се по посебним прописима мора подићи тужба као и на рок застарелости потраживања или неког другог права.

Члан 107.

Поднесак који је везан за рок благовремен је ако је предат суду пре истека рока.

Дан предаје поднеска упућеног суду преко поште препорученом пошиљком или упућеног телеграфским путем сматра се као дан предаје суду.

Ако је поднесак упућен телеграфским путем, сматраће се да је дат у року само ако уредан поднесак накнадно буде предат суду или буде упућен суду препорученом пошиљком у року од три дана од дана предаје телеграма пошти.

За лица која се налазе у Војсци Србије и Црне Горе на обавезној војној служби и остала лица која се налазе у служби у војним јединицама, односно војним установама, дан предаје поднеска војној јединици, односно војној установи сматра се као дан предаје суду.

За лица лишена слободe дан предаје поднеска заводу за извршење заводских санкција сматра се као дан предаје суду.

Ако је поднесак који је везан за рок предат или упућен ненадлежном суду пре истека рока, а стигне надлежном суду после истека рока, сматраће се да је на време поднет ако се његово подношење ненадлежном суду може приписати незнању или очигледној омашци подносиоца.

Одредбе ст. 1–6. овог члана примењују се и на рок у коме се по посебним прописима мора подићи тужба, као и на рок застарелости потраживања или неког другог права.

Рочишта

Члан 108.

Рочиште одређује суд кад је то законом прописано или кад захтевају потребе поступка. Против решења о одређивању рочишта није дозвољена жалба.

Суд ће на рочиште благовремено позвати странке и остала лица чије присуство сматра потребним. Уз позив ће се странци доставити поднесак који је дао повод за одређивање рочишта, а у позиву ће се назначити место, просторија и време одржавања рочишта. Ако се уз позив не доставља поднесак, у позиву ће се навести странке, предмет спора, као и радња која ће се на рочишту предузети.

Суд ће у позиву нарочито упозорити на законске последице изостанка са рочишта.

Члан 109.

Рочиште се, по правилу, одржава у судској згради.

Суд може одлучити да се рочиште одржи ван судске зграде кад нађе да је то нужно или да ће се на тај начин уштедети у времену или у трошковима поступка. Против овог решења није дозвољена жалба.

Члан 110.

Суд може одложити рочиште кад је то потребно ради извођења доказа или кад за то постоје други оправдани разлози.

Кад се рочиште одложи, суд ће, ако је могуће, одмах саопштити присутнима место и време новог рочишта.

Против решења о одлагању рочишта није дозвољена жалба.

Враћање у пређашње стање

Члан 111.

Ако странка пропусти рочиште или рок за предузимање неке радње у поступку и услед тога изгуби право на предузимање те радње, суд ће тој странци на њен предлог дозволити да накнадно изврши ту радњу (враћање у пређашње стање) кад постоје оправдани разлози за пропуштање.

Кад се дозволи враћање у пређашње стање поступак се враћа у оно стање у коме се налазио пре пропуштања и укидају се све одлуке које је суд због пропуштања донео.

Члан 112.

Предлог за враћање у пређашње стање подноси се суду код кога је требало извршити пропуштenu радњу.

Предлог се мора поднети у року од осам дана, рачунајући од дана кад је престао разлог који је проузроковао пропуштање, а ако је странка тек доцније сазнала за пропуштање, од дана кад је за то сазнала.

После протекла 60 дана од дана пропуштања не може се тражити враћање у пређашње стање.

Ако се враћање у пређашње стање предлаже због пропуштања рока, предлагач је дужан да истовремено са подношењем предлога предузме и пропуштenu радњу.

Члан 113.

Враћање у пређашње стање није дозвољено ако је пропуштен рок из члана 112. ст. 2. и 3, или ако је пропуштено рочиште одређено поводом предлога за враћање у пређашње стање.

Члан 114.

Предлог за враћање у пређашње стање не утиче на ток парнице. Суд може одлучити да застане са поступком до правноснажности решења о предлогу.

Члан 115.

Неблаговремене и недозвољене предлоге за враћање у пређашње стање одбацует суд решењем.

Предлог за враћање у пређашње стање који није заснован на општепознатим чињеницама, а странка уз предлог није поднела ни предлозила одговарајуће доказе, одбацует суд као неуредан.

О предлогу за враћање у пређашње стање одлучује се, по правилу, без расправе.

Кад суд нађе да је ради правилног утврђивања чињеница потребно да се изведу докази доказаће рочиште.

Члан 116.

Против решења којим се усваја предлог за враћање у пређашње стање није дозвољена жалба, осим ако је усвојен неблаговремен или недозвољен предлог.

Глава девета

ЗАПИСНИЦИ

Члан 117.

Записник се саставља о радњама предузетим на рочишту.

Записник се саставља и о важнијим изјавама или саопштењима које странке или други учесници дају ван рочишта. О мање важнијим изјавама или саопштењима неће се састављати записник него ће се само ставити службена белешка на спису.

Записник пише записничар.

Члан 118.

У записник се уноси: назив и састав суда, место где се врши радња, дан и час кад се врши радња, назначење предмета спора и имена присутних странака или трећих лица и њихових законских заступника или пуномоћника.

Записник треба да садржи битне податке о садржини предузете радње. У записник о главној расправи нарочито ће се унети: да ли је расправа била јавна или је јавност била искључена, садржина изјава странака, њихови предлози, докази које су понудиле, докази који су изведени, уз навођење садржине исказа сведока и вештака, као и одлуке суда донете на рочишту.

Члан 119.

Записник се мора водити уредно, у њему се не сме ништа брисати, додати или мењати.

Члан 120.

Записник се саставља на тај начин што председник већа казује гласно записничару шта ће унети у записник.

Странке имају право да прочитају записник или да захтевају да им се прочита, као и да ставе своје приговоре на садржину записника.

То право имају и друга лица чија је изјава унета у записник, али само у погледу оног дела записника који садржи њихову изјаву.

Исправке или додаци у погледу садржине записника које треба извршити поводом приговора странака или других лица или по службеној дужности, унеће се на крају записника. На захтев ових лица унеће се и приговори који нису усвојени.

Члан 121.

Записник потписују председник већа, записничар, странке, односно њихови законски заступници или пуномоћници као и тумач.

Сведок и вештак потписују свој исказ на записнику, кад се њихово саслушање врши пред замољеним судијом или председником већа.

Неписмено лице или лице које се не може потписати ставиће на записник отисак кажипрета, а записничар ће испод отиска уписати његово име и презиме.

Ако се која странка, њен законски заступник или пуномоћник, сведок или вештак удаљи пре потписивања записника или неће да потпише записник, то ће се забележити у записнику и навешће се разлог који је изнет.

Члан 122.

О већању и гласању саставља се посебан записник. Ако је код вишег суда у поступку по правном леку одлука донета једногласно, уместо записника саставља се белешка о већању и гласању.

Записник о већању и гласању садржи ток гласања и изреку одлуке.

Одвојена мишљења прикључују се записнику о већању и гласању ако нису унета у сам записник.

Записник, односно белешку о гласању потписују сви чланови већа и записничар.

Записник о већању и гласању затвориће се у посебан омот. Овај записник може разгледати само виши суд кад решава о правном леку, и у том случају записник ће се поново затворити у посебан омот и на омоту назначити да је записник разгледан.

Глава десета**ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА****Члан 123.**

Суд доноси одлуке у облику пресуде или решења.

О тужбеном захтеву суд одлучује пресудом, а у поступку због сметања државине решењем.

Кад не одлучује пресудом, суд одлучује решењем.

У поступку издавања платног налога решење којим се усваја тужбени захтев доноси се у облику платног налога.

Одлука о трошковима у пресуди сматра се решењем.

Члан 124.

Одлуке већа доносе се после већања гласањем.

У просторији у којој се већа и гласа могу бити присутни само чланови већа и записничар.

Одлуку о једноставнијим питањима, веће може донети и у самом заседању.

Члан 125.

Председник већа руководи већањем и гласањем и гласа последњи. Он се стара да се сва питања свестрано и потпуно размотре.

За сваку одлуку већа потребна је већина гласова.

Чланови већа не могу одбити да гласају о питањима која постави председник већа. Члан већа који је при гласању о коме ранијем питању остао у мањини не може се уздржати од гласања о питању о коме се има доцније одлучити.

Ако се у погледу појединих питања о којима се одлучује гласови поделе на више различитих мишљења, тако да ниједно од њих нема већину, питања ће се раздвојити и гласање ће се понављати све док се не постигне већина.

Члан 126.

Пре одлучивања о главној ствари суд одлучује да ли је потребно да се допуни поступак, као и о другим претходним питањима.

Ако при решавању о главној ствари треба одлучити о више захтева, о сваком захтеву гласаће се посебно.

Глава једанаеста**ДОСТАВЉАЊЕ ПИСМЕНА И РАЗМАТРАЊЕ СПИСА****Начин достављања****Члан 127.**

Писмена се достављају, по правилу, преко поште, а могу се достављати преко одређеног лица запосленог у суду, преко надлежног органа општине, преко правног лица регистрованог за обављање послова достављања, непосредно у суду или на други начин одређеним посебним законом.

Члан 128.

Достављање државним органима, органима јединица локалне самоуправе и органима територијалне аутономије врши се предајом писмена у просторији за пријем писмена и то лицу овлашћеном за примање писмена.

Достављање јавном тужиоцу или јавном правобранилаштву врши се предајом писмена његовој писарници. Као дан достављања сматра се дан предаје писмена писарници.

Достављање правним лицима врши се предајом писмена у просторијама правног лица, лицу овлашћеном за примање писмена.

Достављање по одредбама ст. 1. и 3. овог члана врши се и кад су странке наведене у тим ставовима за свог пуномоћника одреди лице које је код њих запослено.

Члан 129.

Војним лицима, припадницима полиције и запосленима у сувоzemном, речном, поморском и ваздушном саобраћају достављање позива може се вршити и преко њихове команде, односно непосредног старешине, а по потреби може им се на тај начин вршити и достављање осталих писмена.

Члан 130.

Кад достављање треба извршити лицима или установама у иностранству или странцима који уживају имунитет, достављање ће се извршити дипломатским путем, ако у међународном уговору или у закону (члан 141) није што друго одређено.

Ако се достављање писмена има извршити држављанима Србије и Црне Горе у иностранству, достављање се може извршити преко надлежног конзуларног представника или дипломатског представника Србије и Црне Горе који врши конзуларне послове у односној страни држави, или преко правног лица међународно регистрованог за обављање послова достављања. Достављање је пуноважно само ако лице коме се писмено доставља пристане да га прими.

Достављање правним лицима која имају седиште у иностранству а представништво у Србији и Црној Гори може се извршити њиховом представништву.

Члан 131.

Лицима лишеним слободе достављање се врши преко завода за извршење заводских санкција.

Члан 132.

Кад странка има законског заступника, односно пуномоћника достављање се врши законском заступнику, односно пуномоћнику, ако у закону није што друго одређено.

Ако странка има више законских заступника односно пуномоћника, довољно је да се достављање изврши једном од њих.

Члан 133.

Достављање адвокату као пуномоћнику може се извршити и предајом писмена лицу које је запослено у његовој адвокатској канцеларији.

Достављање адвокату може се извршити и предајом писмена одраслом члану породичног домаћинства, ако своју делатност обавља у стану.

Члан 134.

Достављање се врши лицу коме се достављање има извршити сваког дана на радном месту у радно време, или у стану само од 7 до 22 сата или у суду кад се то лице тамо затекне.

Достављање се може извршити и у друго време и на другом месту, на основу посебне одлуке суда коју је достављач, на захтев, дужан да покаже.

Члан 135.

Ако се лице коме се писмено има доставити не затекне у свом стану, достављање се врши предајом писмена коме од његових одраслих чланова домаћинства који је дужан да прими писмено. Ако се они не затекну у стану, писмено ће се предати суседу ако он на то пристане.

Ако се достављање врши на радном месту лица коме се писмено има доставити, а то лице се ту не затекне, достављање се може извршити лицу које на истом месту ради, ако оно пристане да прими писмено.

Предаја писмена другом лицу није дозвољена ако оно учествује у парници као противник лица коме се достављање има извршити.

Члан 136.

Тужба, платни налог, ванредни правни лек, пресуда и решење против ког је дозвољена посебна жалба доставиће се лично странци, законском заступнику, односно пуномоћнику. Остала писмена доставиће се лично кад је то овим или другим законом изричито одређено, или кад суд сматра да је због приложених исправа потребна већа опрезност.

Ако се лице коме се писмено мора лично доставити не затекне тамо где се достављање има извршити, достављач ће се обавестити кад и на ком месту би могао то лице да затекне и оставиће му код једног од лица наведених у члану 135. ст. 1. и 2. овог закона писмено обавештење да ради примања писмена буде у одређени дан и сат у свом стану односно на свом радном месту. Ако и после тога достављач не затекне лице коме се писмено има доставити, поступиће се по одредбама члана 135. овог закона, и тиме се сматра да је достављање извршено.

Ако писмено из става 1. овог члана треба доставити државним органима и правним лицима, достављање се врши по одредбама члана 128. овог закона.

Члан 137.

Ако се утврди да је лице коме се писмено има доставити одсутно и да му лица наведена у члану 135. ст. 1. и 2. овог закона не могу писмено на време предати, писмено ће се вратити суду уз назначење где се одсутни налази.

Одбијање пријема

Члан 138.

Кад лице коме је писмено упућено, односно одрасли члан његовог домаћинства, односно овлашћено лице или запослени у државном органу или правном лицу, без законског разлога одбије да прими писмено, достављач ће га оставити у стану или у просторијама где односно лице ради или ће писмено прибити на врата стана или просторије. На доставници ће забележити дан, час и разлог одбијања пријема, као и место где је писмено остављено, и тиме се сматра да је достављање извршено.

Промена адресе

Члан 139.

Кад странка или њен законски заступник до достављања другостепене одлуке којом се поступак окончава промене адресу, дужни су да о томе одмах обавесте суд.

Ако они то не учине, суд ће одредити да се сва даља достављања у парници за ту странку врше стављањем писмена на огласну таблу суда.

Достављање се сматра извршеним по протеклу рока од осам дана од дана стављања писмена на огласну таблу суда.

Кад пуномоћник, односно пуномоћник за примање писмена до достављања другостепене одлуке којом се поступак окончава промени своју адресу, а не обавести о томе суд, достављање ће се извршити као да пуномоћник није ни постављен.

Безуспешно достављање

Члан 140.

Кад је у току парнице достављање писмена било безуспешно достављање ће се извршити стављањем писмена на огласну таблу.

Достављање се сматра извршеним по истеку рока од осам дана од дана стављања писмена на огласну таблу суда.

Пуномоћник и заступник за примање писмена

Члан 141.

Странку или њеног законског заступника који се налазе у иностранству, а немају пуномоћника у Србији и Црној Гори, суд ће позвати да у примереном року поставе пуномоћника за примање писмена у Србији и Црној Гори. Ако странка или њен законски заступник не поставе таквог пуномоћника, суд ће странци на њен трошак поставити привременог заступника овлашћеног за примање писмена и о томе ће обавестити странку, односно њеног законског заступника.

Члан 142.

Кад супарничари немају заједничког законског заступника, односно пуномоћника, суд их може позвати да у одређеном року

именују заједничког пуномоћника за примање писмена. Истовремено, суд ће обавестити супарничаре да ће једног од њих именovati за заступника за пријем писмена ако они сами не именују таквог пуномоћника.

Споразум о адреси достављања

Члан 143.

Странке се могу споразумети да им се достављање изврши на одређену адресу или преко одређеног лица у Републици Србији. Достављање је извршено када је писмено достављено лицу означеном у њиховом споразуму. Ако се достављање у складу са споразумом не може извршити, суд ће одредити да се достављање врши стављањем писмена на огласну таблу.

Доставница

Члан 144.

Потврду о извршеном достављању (доставницу) потписују прималац и достављач. Прималац ће на доставници словима сам написати дан пријема.

Ако је прималац неписмен или није у стању да се потпише, достављач ће исписати његово име и презиме и словима дан пријема, и ставиће напомену зашто прималац није ставио свој потпис.

Ако прималац одбије да потпише доставницу, достављач ће то забележити на доставници и исписати словима дан предаје, и сматра се да је тиме достављање извршено.

Ако је достављање извршено по одредби члана 136. став 2. овог закона, на доставници ће се поред потврде о пријему писмена назначити да је претходило писмено обавештење.

Кад је по одредбама закона писмено предато другом лицу а не ономе коме је писмено требало да се достави, на доставници ће достављач назначити однос та два лица.

Ако је на доставници нетачно назначен датум достављања, сматраће се да је достављање извршено оног дана кад је писмено предато.

Прегледање и преписивање списка

Члан 145.

Странке имају право да прегледају, фотокопирају и преписују спис парнице у којој учествују.

Осталим лицима која имају оправдан интерес дозволиће се прегледање и преписивање појединих списка. Кад је поступак у току, дозволу даје судија, а кад је поступак завршен, председник суда односно запослени у суду кога он одреди.

Глава дванаеста

ТРОШКОВИ ПОСТУПКА

Парнични трошкови

Члан 146.

Парнични трошкови су издаци учињени у току или поводом поступка.

Парнични трошкови обухватају и награду за рад адвоката и других лица којима закон признаје право на награду.

Члан 147.

Свака странка претходно сама сноси трошкове које је проузроковала својим радњама.

Члан 148.

Кад странка предложи извођење доказа, дужна је да по налогу суда унапред положи износ потребан за подмирење трошкова који ће настати поводом извођења доказа.

Кад извођење доказа предлажу обе странке, суд ће одредити да износ потребан за подмирење трошкова положи обе странке на једнаке делове. Ако је суд одредио извођење доказа по службеној дужности, одредиће да износ положи странка на коју пада терет доказивања чињенице о којој се изводи доказ.

Када се у току поступка странке споразумеју да се покуша посредовање (медијација), или суд упути странке на поступак посредовања суд ће одредити да износ потребан за подмирење трошкова овог поступка положи обе странке на једнаке делове.

Суд ће одустати од извођења доказа ако износ потребан за подмирење трошкова не буде положен у року који суд одреди. У том случају суд ће, с обзиром на све околности, по свом уверењу ценити од каквог је значаја то што странка није у року положила износ потребан за подмирење трошкова.

Изузетно од одредбе става 4. овог члана, ако суд по службеној дужности одреди извођење доказа ради утврђивања чињеница у вези са применом члана 3. став 3. овог закона, а странке не положи

одређени износ, трошкови за извођење доказа исплатиће се из средстава суда.

Члан 149.

Странка која у целини изгуби парницу дужна је да противној странци накнади трошкове.

Ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех одредити да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова.

Суд може одлучити да једна странка накнади све трошкове које је противна странка имала ако противна странка није успела само у сразмерно незнатном делу свог захтева, а због тог дела ни су настали посебни трошкови.

Суд ће, према резултату доказивања, одлучити да ли ће трошкове из члана 148. став 5. овог закона сносити једна или обе странке или ће ти трошкови пасти на терет средстава суда.

Умешач има право на накнаду трошкова од противне странке само за парничне радње предузете уместо странке којој се придржио.

Члан 150.

Суд ће приликом одлучивања који ће се трошкови накнадити странци узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, одлучује суд ценећи све околности.

Ако је прописана тарифа за награде адвоката или за друге трошкове, ови трошкови одмериће се по тој тарифи.

Члан 151.

Странка је дужна да независно од исхода парнице накнади противној странци трошкове које је проузроковала својом кривицом или случајем који се њој догодио.

Суд може одлучити да законски заступник или пуномоћник странке накнади противној странци трошкове које је проузроковао својом кривицом.

Члан 152.

Тужилац ће накнадити туженом парничне трошкове ако тужени није дао повод за тужбу и ако је признао тужбени захтев у одговору на тужбу, односно на припремном рочишту, а ако се не одржава припремно рочиште онда на главној расправи пре него што се упустио у расправљање о главној ствари.

Члан 153.

Тужилац који повуче тужбу дужан је да противној странци накнади парничне трошкове, осим ако је повлачење тужбе уследило одмах после испуњења захтева од стране туженог.

Странка која повуче правни лек дужна је да противној странци накнади трошкове настале поводом правног лека.

Члан 154.

Свака странка сноси своје трошкове ако је парница завршена судским поравнањем или поравнањем после успелог посредовања (медијације) ако се странке друкчије не споразумеју.

У парничне трошкове улазе трошкови поравнања које је покушано (члан 326) али није успело и трошкови посредовања (медијације) које је покушано (члан 148), а није успело.

Члан 155.

Ако у излучној парници буде усвојен тужбени захтев за излучење ствари, а суд утврди да је тужени као поверилац у извршном поступку имао оправданих разлога да сматра да не постоје права трећих лица на овим стварима, одредиће да свака странка сноси своје трошкове.

Члан 156.

Супарничари сnose трошкове на једнаке делове.

Ако постоји знатна разлика у погледу њиховог удела у предмету спора, суд ће према сразмери тог удела одредити колики ће део трошкова накнадити сваки од супарничара.

Супарничари који су солидарно одговорни у главној ствари, одговарају солидарно и за трошкове досуђене противној странци.

За трошкове проузроковане посебним парничним радњама појединих супарничара остали супарничари не одговарају.

Члан 157.

Кад јавни тужилац учествује у поступку као странка, он има право на накнаду трошкова по одредбама овог закона, али не и право на награду.

Трошкови које би по одредбама овог закона требало да сноси јавни тужилац исплатиће се из средстава суда.

Свака странка сноси своје трошкове који су настали учествовањем јавног тужиоца у поступку (члан 207).

Трошкови које је јавни тужилац имао поводом свог учествовања у поступку (члан 207) падају на терет средстава јавног тужилаштва.

Члан 158.

Одредбе о трошковима примењују се и на странке које заступа јавно правобранилаштво. У том случају трошкови поступка обухватају и износ који би се странци признао на име награде адвокату.

Члан 159.

О накнади трошкова одлучује суд на одређени захтев странке без расправљања.

Странка је дужна да у захтеву одређено наведе трошкове за које тражи накнаду.

Захтев за накнаду трошкова странка је дужна да стави најдоцније до завршетка расправљања које претходи одлучивању о трошковима, а ако се ради о доношењу одлуке без претходног расправљања странка је дужна да захтев за накнаду трошкова стави у предлогу о коме суд треба да одлучи.

О захтеву за накнаду трошкова суд ће одлучити у пресуди или решењу којим се завршава поступак пред тим судом.

У случају усменог објављивања пресуде или решења којим се налаже накнада трошкова, суд може одлучити да ће износ трошкова одмерити у писмено израженој пресуди, односно решењу, ако се решење има доставити странкама.

У току поступка суд ће посебним решењем одлучити о накнади трошкова само кад право на накнаду трошкова не зависи од одлуке о главној ствари.

У случају из члана 153. овог закона, ако повлачење тужбе или правног лека није извршено на расправи захтев за накнаду трошкова се може ставити у року од осам дана по пријему обавештења о повлачењу.

Члан 160.

Суд у делимичној пресуди или међупресуди може одлучити да се одлука о трошковима донесе уз коначну одлуку.

Члан 161.

Кад суд одбаци или одбије правни лек, одлучиће и о трошковима насталим у поступку поводом тог правног лека.

Кад суд преиначи одлуку против које је изјављен правни лек или укине ту одлуку и одбаци тужбу, одлучиће о трошковима целог поступка.

Кад се укине одлука против које је изјављен правни лек и предмет врати на поновно суђење, оставиће се да се о трошковима поступка поводом правног лека одлучи у коначној одлуци.

Суд може поступити по одредби става 3. овог члана и кад одлуку против које је изјављен правни лек само делимично укине.

Члан 162.

Одлука о трошковима садржана у пресуди може се нападати само жалбом на решење ако се истовремено не напада и одлука о главној ствари.

Ако једна странка напада пресуду само у погледу трошкова, а друга у погледу главне ствари, виши суд ће једном одлуком одлучити о оба правна лека.

Трошкови у поступку за обезбеђење доказа

Члан 163.

Трошкове поступка за обезбеђење доказа сноси странка која је поднела предлог за обезбеђење доказа. Она је дужна да накнади и трошкове противној странци, односно постављеном привременом заступнику.

Ове трошкове странка може накнадно остваривати као део парничних трошкова, према успеху у парници.

Ослобођење од плаћања трошкова поступка

Члан 164.

Суд ће ослободити од плаћања трошкова поступка странку која према свом општем имовном стању није у могућности да сноси ове трошкове.

Ослобођење од плаћања трошкова поступка обухвата ослобођење од плаћања такса и ослобођење од полагања предума за трошкове сведока, вештака, увиђаја и судских огласа.

Суд може ослободити странку и само од плаћања такса.

Приликом доношења одлуке о ослобођењу од плаћања трошкова поступка суд ће ценити све околности, а нарочито ће узети у обзир вредност предмета спора, број лица које странка издржава и приходе и имовину које имају странка и чланови њене породице.

Члан 165.

Одлуку о ослобођењу од плаћања трошкова поступка доноси првостепени суд на предлог странке.

Странка је дужна да уз предлог поднесе уверење надлежног органа о имовном стању.

У уверењу о имовном стању мора се назначити износ пореза који плаћа домаћинство и поједини чланови домаћинства, као и други извори њихових прихода и уопште имовно стање странке којој се издаје уверење.

Кад је то потребно и сам суд може по службеној дужности прибавити потребне податке и обавештења о имовном стању странке која тражи ослобођење, а може о томе саслушати и противну странку.

Против решења суда којим се усваја предлог странке није дозвољена жалба.

Члан 166.

Када је странка потпуно ослобођена од плаћања трошкова поступка (члан 164. став 2), првостепени суд ће признати странци право на бесплатно заступање, ако је то нужно ради заштите права странке.

За заступника се поставља адвокат, са списка адвоката који суду доставља адвокатска комора.

Заступника поставља и разрешава председник суда.

Постављени заступник има право да захтева да буде разрешен из оправданих разлога.

Против одлуке суда којом се заступник разрешава није дозвољена жалба.

Против решења суда којим се усваја захтев странке о постављању заступника није дозвољена жалба.

Члан 167.

Кад је странка потпуно ослобођена од плаћања трошкова поступка (члан 164. став 2), из средстава суда исплатиће се предујам за трошкове сведока, вештака, увиђаја и издавања судског огласа, као и стварни издаци постављеног пуномоћника.

Члан 168.

Решење о ослобођењу од плаћања трошкова и о постављању заступника првостепени суд може у току поступка укинати ако утврди да је странка у стању да сноси трошкове поступка. Том приликом суд ће решити да ли ће странка потпуно или делимично накнадити и оне трошкове и таксе од којих је раније била ослобођена као и стварне издатке и награду постављеном заступнику.

Првенствено се имају накнадити износи исплаћени из средстава суда.

Члан 169.

Таксе и трошкови исплаћени из средстава суда, као и стварни издаци и награда постављеног заступника, чине део парничних трошкова.

О накнади ових трошкова од стране противника странке која је ослобођена од плаћања трошкова поступка суд ће одлучити по одредбама о накнади трошкова.

Таксе и трошкове исплаћене из средстава суда наплаћује по службеној дужности првостепени суд од странке која је дужна да их накнади.

Ако је противнику странке која је ослобођена од плаћања трошкова поступка наложено да накнади парничне трошкове, а утврди се да он није у стању да те трошкове плати, суд може накнадно одредити да трошкове из става 1. овог члана плати у целини или делимично странка која је ослобођена од плаћања трошкова поступка из онога што јој је досуђено. Тиме се не дира у право ове странке да за оно што је платила тражи накнаду од противника.

Глава тринаеста

ПРАВНА ПОМОЋ

Члан 170.

Судови су дужни да један другогме указују правну помоћ у парничном поступку.

Ако замољени суд није надлежан да предузме радњу за коју је замољен, уступиће молбу надлежном суду, односно другом државном органу, и о томе ће обавестити суд од кога је примио молбу, а ако му надлежни суд, односно државни орган није познат, вратиће молбу.

Ако у једном месту постоји више судова стварно надлежних за пружање правне помоћи, молба за пружање правне помоћи може се поднети било коме од тих судова, уколико посебним законом није другачије одређено.

Члан 171.

Судови међусобно опште на језику који је у службеној употреби у њиховом суду.

Ако је писмено састављено на језику националне мањине, а упућује се суду у коме језик те националне мањине није у службеној

употреби, уз судско писмено на језику националне мањине приложиће се превод тог писмена на српски језик.

Члан 172.

Судови ће указивати правну помоћ иностраним судовима у случајевима предвиђеним међународним уговором, као и кад постоји узајамност у указивању правне помоћи. У случају сумње о постојању узајамности, објашњење даје министарство надлежно за преглед.

Суд ће ускратити правну помоћ иностраном суду ако се тражи предузимање радње која је противна јавном поретку Србије и Црне Горе. У таквом случају суд надлежан за пружање правне помоћи доставиће по службеној дужности предмет Врховном суду Србије ради доношења коначне одлуке.

Одредбе члана 170. ст. 2. и 3. овог закона важе и за поступање с молбом иностраног суда.

Члан 173.

Судови указују правну помоћ иностраним судовима на начин предвиђен у домаћем закону. Радња која је предмет молбе иностраног суда може се предузети и на начин који захтева инострани суд, ако такав поступак није противан јавном поретку Србије и Црне Горе.

Члан 174.

Ако међународним уговором није што друго одређено, судови ће узимати у поступак молбе за правну помоћ иностраних судова само ако су достављене дипломатским путем и ако су молба и прилози састављени на српском језику или ако је приложен оверени превод на том језику.

Члан 175.

Ако међународним уговором није што друго одређено, молбе домаћих судова за правну помоћ достављају се иностраним судовима дипломатским путем. Молбе и прилози морају бити састављени на језику замољене државе или уз њих мора бити приложен њихов оверени превод на том језику.

Глава четрнаеста

ПОСТУПАК ЗА РЕШАВАЊЕ СПОРНОГ ПРАВНОГ ПИТАЊА

Члан 176.

Кад у поступку пред првостепеним судом у већем броју предмета постоји потреба да се заузме став о спорном правном питању које је од прејудицијалног значаја за одлучивање о предмету поступка пред првостепеним судовима, првостепени суд ће, по службеној дужности или на предлог странке, покренути поступак пред Врховним судом Србије ради решавања спорног правног питања.

Суд који је покренуо поступак за решавање спорног правног питања дужан је да застане са поступком док се не оконча поступак пред Врховним судом Србије.

Члан 177.

Захтев који се упућује Врховном суду Србије треба да садржи кратак приказ утврђеног стања ствари у конкретной правној ствари, аргументе странака о спорном правном питању и разлоге због којих се суд обраћа са захтевом за решење спорног правног питања. Суд може да изнесе и сопствено тумачење спорног правног става.

Првостепени суд је дужан да уз захтев за решавање спорног правног питања достави и предмет Врховном суду Србије.

Члан 178.

Врховни суд Србије је дужан да реши спорно правно питање у року до 90 дана од дана пријема захтева.

Врховни суд Србије ће одбити да заузме став о спорном правном питању ако оно није од значаја за одлучивање у већем броју предмета.

Ако Врховни суд Србије одлучи да решава спорно правно питање одлуку о томе објавиће у Билтену Врховног суда Србије или на други погодан начин.

Врховни суд Србије одлучује о захтеву за решавање спорног правног питања по правилима поступка за усвајање правних ставова.

Члан 179.

У правном схватању које заузима поводом захтева за решавање спорног правног питања Врховни суд Србије разматра спорно правно питање и износи разлоге којима образлаже своју одлуку.

Правно схватање се доставља суду који је покренуо поступак и објављује у Билтену Врховног суда Србије.

Члан 180.

Ако је Врховни суд Србије заузео правно схватање о спорном правном питању, странке у поступку у коме се поставља исто

претходно питање немају право да поново траже његово решавање у парници која је у току.

Глава петнаеста

НЕПОШТОВАЊЕ ПРОЦЕСНЕ ДИСЦИПЛИНЕ

Члан 181.

Суд ће у току поступка казнити новчаном казном у износу до 30.000 динара за физичко лице, односно до 100.000 динара за правно лице, због злоупотребе процесних овлашћења странку, умешача, законског заступника, пуномоћника или вештака.

Суд ће у току поступка казнити новчаном казном из става 1. овог члана и треће лице или према њему предузети и друге мере ако омета предузимање парничних радњи ван рочишта.

Решење о изреченој новчаној казни или другој мери спроводи се по службеној дужности по правилима извршног поступка.

Члан 182.

Ако је због злоупотребе процесних овлашћења некој од странака нанета штета, суд ће оштећеној странци, на њен захтев досудити накнаду штете.

Кад странка истакне захтев за накнаду штете због злоупотребе процесних овлашћења, суд ће из разлога целисходности одвојити поступак.

Члан 183.

Суд ће новчаном казном до 30.000 динара казнити пуномоћника за примање писмена који противно одредбама закона не обавести суд о промени адресе.

Суд ће, на захтев странке, одлучити да пуномоћник за примање писмена накнади странци трошкове које је проузроковао неоправданим недостављањем обавештења о промени адресе.

Члан 184.

Суд ће казнити новчаном казном до 30.000 динара лица која ометају достављање писмена или списка или свесно онемогућавају или отежавају примену одредаба овог закона о достављању.

Суд ће, на захтев странке, одлучити да јој лице из става 1. овог члана накнади трошкове које јој је проузроковало својим понашањем из става 1. овог члана.

Члан 185.

Жалба против решења због процесне недисциплине не одлаже извршење решења.

Део други

ТОК ПОСТУПКА

А. Поступак пред првостепеним судом

Глава шеснаеста

ТУЖБА

Члан 186.

Парнични поступак покреће се тужбом.

Садржина тужбе

Члан 187.

Тужба мора да садржи одређени захтев у погледу главне ствари и споредних тражења, чињенице на којима тужилац заснива захтев, доказе којима се утврђују ове чињенице, вредност предмета спора, као и друге податке које мора имати сваки поднесак (члан 100).

Тужилац који има боравиште или пребивалиште, односно седиште у иностранству дужан је да у тужби именује пуномоћника за пријем писмена. Уколико не означи пуномоћника за пријем писмена суд ће тужбу одбацити.

Кад надлежност, састав суда или право на изјављивање ревизије зависи од вредности предмета спора, а предмет тужбеног захтева није новчани износ, тужилац је дужан да у тужби назначи вредност предмета спора.

Суд ће поступити по тужби и кад тужилац није навео правни основ тужбеног захтева, а ако је тужилац навео правни основ, суд није везан за њега.

Тужба за утврђење

Члан 188.

Тужилац може у тужби тражити да суд само утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа, или истинитост, односно неистинитост неке исправе.

Оваква тужба може се подићи када је то посебним прописима предвиђено, кад тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или истинитост односно неистинитост неке исправе, или кад тужилац има неки други правни интерес.

Захтев за утврђење у току парнице

Члан 189.

Ако одлука о спору зависи од тога да ли постоји или не постоји неки правни однос који је у току парнице постао споран, тужилац може, поред постојећег захтева, истаћи захтев да суд утврди да такав однос постоји, односно да не постоји, ако је суд пред којим парница тече надлежан за такав захтев.

Истицање захтева у смислу става 1. овог члана неће се сматрати преиначењем тужбе.

Тужба са више тужбених захтева

Члан 190.

Тужилац који у тужби тражи да му се досуди испуњење дуговане чинидбе може предложити да тужени уместо дуговане чинидбе плати одређени новчани износ или да испуни неку другу чинидбу.

Суд није дужан да испитује да ли новчани износ који је тужилац вољан да прими уместо дуговане неновчане чинидбе одговара вредности неновчане чинидбе.

Члан 191.

У једној тужби тужилац може истаћи више захтева против истог туженог кад су сви захтеви повезани истим чињеничним и правним основом. Ако захтеви нису повезани истим чињеничним и правним основом, они се могу истаћи у једној тужби против истог туженог само кад је исти суд стварно надлежан за сваки од ових захтева и кад је за све захтеве одређена иста врста поступка.

Тужилац може два или више тужбених захтева у међусобној вези истаћи у једној тужби, и тако да суд усвоји следећи од тих захтева ако нађе да онај који је испред њега истакнут није основан.

Захтеви се, по ставу 2. овог члана, могу истаћи у једној тужби само ако је суд стварно надлежан за сваки од истакнутих захтева и ако је за све захтеве одређена иста врста поступка.

Ако о неким од захтева истакнутим у истој тужби треба да суди веће а о другим судија појединац истог суда, о свим захтевима судиће веће.

Противтужба

Члан 192.

Тужени може до закључења главне расправе пред судом подићи код истог суда противтужбу, ако је захтев противтужбе у вези с тужбеним захтевом, или ако се ти захтеви могу пребити, или ако се противтужбом тражи утврђење неког права или правног односа од чијег постојања или непостојања зависи у целини или делимично одлука о тужбеном захтеву.

Противтужба се не може подићи ако је за захтев из противтужбе стварно надлежан виши суд или суд друге врсте.

Противтужба се може подићи и када о захтеву из противтужбе треба да суди исти суд у другом саставу.

Преиначење тужбе

Члан 193.

Тужилац може до закључења главне расправе преиначити тужбу.

После достављања тужбе туженом, за преиначење тужбе потребан је пристанак туженог. Суд може дозволити преиначење и кад се тужени томе противи ако сматра да би то било целисходно за коначно решење односа међу странкама и ако оцени да поступак по преиначеној тужби неће знатно продужити трајање парнице. Сматраће се да постоји пристанак туженог на преиначење тужбе ако се он упусти у расправљање о главној ствари по преиначеној тужби, а није се пре тога противио преиначењу.

Ако је парнични суд за преиначену тужбу стварно ненадлежан, уступиће предмет надлежном суду који ће, ако се тужени противи преиначењу, одлучити да ли је преиначење дозвољено.

Кад суд дозволи преиначење тужбе, дужан је да остави туженом време потребно да се може припремити за расправљање по преиначеној тужби, ако за то није имао довољно времена.

Ако је тужба преиначена на рочишту на коме тужени није присутан, суд ће одложити рочиште и доставити туженом препис записника са тог рочишта.

Против решења којим се допушта или одбија преиначење тужбе није дозвољена посебна жалба.

Члан 194.

Преиначење тужбе је промена истоветности захтева, повећање постојећег или истицање другог захтева уз постојећи.

Ако тужилац преиначује тужбу тако што услед околности које су настале после подизања тужбе, захтева из истог чињеничног основа други предмет или новчани износ, тужени се таквом преиначењу не може противити.

Тужба није преиначена ако је тужилац променио правни основ тужбеног захтева, ако је смањено тужбени захтев, или ако је променио, допунио или исправио поједине наводе, тако да услед тога тужбени захтев није промењен.

Члан 195.

Тужилац може све до закључења главне расправе своју тужбу преиначити и тако што ће уместо првобитно туженог тужити друго лице.

За преиначење тужбе у смислу става 1. овог члана потребан је пристанак лица које треба да ступи у парницу наместо туженог, а ако се тужени већ упустио у расправљање о главној ствари, потребан је и пристанак туженог.

Ако се тужени упустио у расправљање о главној ствари уместо тужиоца може да ступи у парницу нови тужилац само ако на то пристане тужени.

Лице које ступа у парницу наместо странке мора примити парницу у оном стању у каквом се она налази у тренутку кад у њу ступа.

Повлачење тужбе**Члан 196.**

Тужилац може повући тужбу без пристанка туженог пре него што се тужени упусти у расправљање о главној ствари.

Тужба се може повући и доцније, све до закључења главне расправе, ако тужени на то пристане. Ако се тужени у року од 15 дана од дана обавештења о повлачењу тужбе не изјасни о томе, сматраће се да је пристао на повлачење.

Повучена тужба сматра се као да није ни била поднесена и може се поново поднети.

Постојање парнице**Члан 197.**

Парница почиње да тече достављањем тужбе туженом.

У погледу захтева који је странка поставила у току поступка, парница почиње да тече од часа кад је о том захтеву обавештена противна странка.

Док парница тече, не може се у погледу истог захтева покренути нова парница међу истим странкама, а ако таква парница буде покренута, суд ће тужбу одбацити.

Суд ће у току целог поступка пазити да ли већ тече друга парница о истом захтеву међу истим странкама.

Члан 198.

Ако која од странака отуђи ствар или право о коме тече парница, то не спречава да се парница међу истим странкама доврши.

Лице које је прибавило ствар или право о коме тече парница може ступити у парницу наместо тужиоца, односно туженог само ако на то пристану обе странке.

Глава седамнаеста**СУПАРНИЧАРИ****Члан 199.**

Више лица могу једном тужбом тужити, односно бити тужени (супарничари):

1) ако су у погледу предмета спора у правној заједници или ако њихова права, односно обавезе проистичу из истог чињеничног и правног основа;

2) ако су предмет спора захтеви, односно обавезе исте врсте који се оснивају на битно истоврсном чињеничном и правном основу, и ако постоји стварна и месна надлежност истог суда за сваки захтев и за сваког туженог;

3) ако је то другим законом одређено.

До закључења главне расправе може, под условима из става 1. овог члана, уз тужиоца приступити нови тужилац, или тужба може бити проширена на новог туженог са његовим пристанком.

Нови тужилац не може накнадно ступити у парницу уз тужиоца без пристанка туженог после његовог упуштања у расправљање о главној ствари.

Лице које приступа тужби односно на које се тужба проширује мора примити парницу у оном стању у коме се она налази кад оно у њу ступа.

Члан 200.

Тужилац може тужбом обухватити два или више тужених и тако што ће тражити да тужбени захтев буде усвојен према следећем туженом за случај да буде правноснажно одбијен према оном који је у тужби наведен пре њега.

На начин предвиђен у ставу 1. овог члана може тужилац тужбом обухватити два или више тужених само ако према сваком од њих истиче исти захтев или ако према појединим од њих истиче различите захтеве који су у међусобној вези, и ако је исти суд стварно и месно надлежан за сваки од захтева.

Члан 201.

Лице које за себе у целини или делимично тражи ствар или право о коме између других лица већ тече парница, може пред судом пред којим та парница тече тужити обе странке једном тужбом, све док се поступак правноснажно не заврши.

Члан 202.

Главни дужник и јемац могу бити заједнички тужени ако то није у противности са садржином уговора о јемству.

Члан 203.

Сваки супарничар је у парници самостална странка и његове радње или пропуштања не користе нити штете другим супарничарима.

Члан 204.

Ако се по закону или због природе правног односа спор може решити само на једнак начин према свим супарничарима (јединствени супарничари), сматрају се они као једна парнична странка, тако да се кад поједини супарничари пропусте коју парничну радњу, дејство парничних радњи које су извршили други супарничари протеже и на оне који те радње нису предузели.

Члан 205.

Ако рокови за извршење одређене парничне радње за поједине јединствене супарничаре истичу у разво време, ту парничну радњу може сваки супарничар предузети све док ма и за једног од њих још тече рок за предузимање те радње.

Члан 206.

Сваки супарничар има право да подноси предлоге који се тичу тока парнице.

Глава осамнаеста**УЧЕШЋЕ ТРЕЋИХ ЛИЦА У ПАРНИЦИ****Учешће јавног тужиоца****Члан 207.**

Ако постоји сумња да једна или обе странке користе своја права у поступку да би онемогућиле примену принудних прописа о природним богатствима, да би избегле јавне финансијске обавезе или да би онемогућиле примену принудних одредаба међународног уговора, надлежни јавни тужилац има право да учествује у таквој парници која тече међу другим лицима.

Кад јавни тужилац на основу законског овлашћења, учествује у парници која тече међу другим лицима, овлашћен је да у границама тужбеног захтева предлаже да се утврде и чињенице које странке нису навеле и изведу докази које странке нису предложи- ле, као и да изјављује правне лекове.

Своје учествовање у поступку јавни тужилац пријављује поднеском суду пред којим се води парница међу другим лицима.

Ако сматра да постоје законски услови за учествовање јавног тужиоца у парници и да је његово учествовање потребно, суд ће о томе обавестити надлежног јавног тужиоца и одредити му рок у коме може пријавити своје учествовање. Док тај рок не протекне, суд ће застати са поступком, али се јавни тужилац може и по протеку тог рока користити својим правом из става 2. овог члана.

Суд ће јавног тужиоца који учествује у парници позивати на рочишта и достављаће му све одлуке против којих је дозвољен правни лек.

Учешће умешача**Члан 208.**

Лице које има правни интерес да у парници која тече међу другим лицима једна од странака успе, може се придружити овој странци.

Умешач може ступити у парницу у току целог поступка све до правноснажности одлуке о тужбеном захтеву, као и у току поступка настављеног изјављивањем ванредног правног лека.

Изјаву о ступању у парницу умешач може дати на рочишту или писменим поднеском.

Поднесак умешача доставља се обема парничним странкама, а ако је изјава умешача дата на рочишту, препис односног дела записника доставиће се само оној странци која је са рочишта изостала.

Члан 209.

Свака странка може оспорити умешачу право да учествује у поступку и предложити да се умешач одбије, а суд може и без изјашњења странака одбити учешће умешача ако утврди да не постоји правни интерес умешача.

До правноснажности решења којим се одбија учешће умешача, умешач може учествовати у поступку и његове парничне радње не могу се искључити.

Против одлуке суда којом дозвољава учешће умешача није дозвољена посебна жалба.

Члан 210.

Умешач мора примити парницу у оном стању у каквом се налази у тренутку кад се умеша у парницу. У даљем току парнице он је овлашћен да ставља предлоге и да предузима све остале парничне радње у роковима у којима би те радње могла да предузима странка којој се придружио.

Ако је умешач ступио у парницу до правноснажности одлуке о тужбеном захтеву, овлашћен је да изјави и ванредни правни лек.

Ако умешач изјави правни лек, примерак његовог поднеска доставиће се и странци којој се придружио.

Парничне радње умешача имају за странку којој се придружио правно дејство ако нису у супротности са њеним радњама.

По пристанку обеју странака умешач може ступити у парницу као странка уместо странке којој се придружио.

Члан 211.

Ако правно дејство пресуде треба да се односи и на умешача, он има положај јединственог супарничара (члан 204).

Умешач с положајем јединственог супарничара може да изјави ванредни правни лек и у парници у којој до наступања правноснажности одлуке о тужбеном захтеву није учествовао као умешач, као и да учествује у поступку поводом захтева за заштиту законитости.

Именовање претходника

Члан 212.

Лице које је тужено као држалац неке ствари или корисник неког права, а тврди да ствар држи или право врши у име трећег лица, може најдоцније на припремном рочишту, а ако ово није одржано, онда на главној расправи пре него што се упусти у расправљање о главној ствари, позвати преко суда то треће лице (претходника) да уместо њега ступи као странка у парницу.

Пристанак тужиоца да на место туженог у парницу ступи претходник потребан је само ако тужилац против туженог истиче и такве захтеве који не зависе од тога да ли тужени у име претходника држи ствар или врши право.

Ако претходник који је уредно позван не дође на рочиште или одбије да ступи у парницу, тужени се не може противити да се упусти у парницу.

Обавештење трећег лица о парници

Члан 213.

Ако тужилац или тужени треба да неко треће лице обавести о отпочетој парници да би се тиме засновало извесно грађанско-правно дејство, они могу, све док се парница правноснажно не доврши, то учинити поднеском преко парничног суда, у коме ће навести разлог обавештења и у каквом се стању налази парница.

Странка која је треће лице обавестила о парници не може због тога тражити прекид поступка, продужење рокова или одлагање рочишта.

Глава деветнаеста

ПРЕКИД И ЗАСТАЈАЊЕ У ПОСТУПКУ

Члан 214.

Поступак се прекида:

- 1) кад странка умре;
- 2) кад странка изгуби парничну способност;
- 3) кад законски заступник странке умре или престане његово овлашћење за заступање;
- 4) кад странка која је правно лице престане постојати, односно кад надлежни орган правноснажно одлучи о забрани рада;
- 5) кад наступе правне последице отварања поступка стечаја или ликвидације;
- 6) кад услед рата или других узрока престане рад у суду;
- 7) кад је то другим законом одређено.

Члан 215.

Осим случајева посебно предвиђених у овом закону, прекид поступка суд може одредити:

- 1) ако је одлучио да сам не решава о претходном питању (члан 12);
- 2) ако се странка налази на подручју које је због ванредних догађаја (поплава и сл.) одсечено од суда.

Члан 216.

Прекид поступка има за последицу да престају тећи сви рокови одређени за вршење парничних радњи.

За време трајања прекида поступка суд не може предузимати никакве радње у поступку. Ако је прекид наступио после закључења главне расправе, суд може на основу те расправе донети одлуку.

Парничне радње које је једна странка предузела док траје прекид поступка немају према другој странци никакво правно дејство. Њихово дејство почиње тек пошто поступак буде настављен.

Члан 217.

Поступак који је прекинут из разлога наведених у члану 214. тач. 1–5. овог закона наставиће се кад наследник или старалац заоставштине, нови законски заступник, стечајни управник или правни следбеници правног лица преузму поступак или кад их суд на предлог противне стране позове да то учине.

Ако је суд прекинуо поступак из разлога наведених у члану 215. тачка 1. овог закона, поступак ће се наставити кад се правноснажно заврши поступак пред судом или другим надлежним органом, или кад суд нађе да више не постоје разлози да се чека на његов завршетак.

У свим осталим случајевима прекинути поступак наставиће се на предлог странке чим престану разлози прекида.

Рокови који су услед прекида поступка престали да теку почињу тећи за заинтересовану странку у целости изнова од дана кад јој суд достави решење о настављању поступка.

Странци која није ставила предлог за настављање поступка решење о настављању поступка доставља се по одредбама члана 136. овог закона.

Члан 218.

Против решења којим се утврђује (члан 214) или одређује (члан 215) прекид поступка дозвољена је посебна жалба.

Ако је суд на рочишту одбио предлог за прекид поступка и одлучио да се поступак одмах настави против тог решења није дозвољена посебна жалба.

Члан 219.

Суд ће застати са поступком кад је то изричито предвиђено законом или кад у току поступка оцени да је то целисходно.

Суд доноси решење о заостајању са поступком по службеној дужности кад одлучи да застане са поступком да би сечекао исход неке процесне делатности или да би пружио могућност да се предузме нека радња у поступку.

У решењу о заостајању са поступком суд одређује и колико ће заостајање трајати.

Против решења о заостајању са поступком није дозвољена посебна жалба.

Суд наставља поступак по службеној дужности чим престану разлози који су изазвали заостајање са поступком.

Кад суд застане са поступком може да предузима само оне радње за које постоји опасност од одлагања.

Застајање са поступком не утиче на рокове за предузимање парничних радњи.

Глава двадесета

ДОКАЗИВАЊЕ

Опште одредбе

Члан 220.

Свака странка дужна је да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којим оспорава наводе и доказе противника.

Члан 221.

Доказивање обухвата све чињенице које су важне за доношење одлуке.

Суд одлучује који ће се докази извести ради утврђивања битних чињеница.

Члан 222.

Не доказују се чињенице које је странка признала пред судом у току парнице. Суд може одлучити да се доказују и признате чињенице ако сматра да странка њиховим признањем иде за тим да располаже захтевом којим не може располагати (члан 3. став 3).

Суд ће, узимајући у обзир све околности, оценити да ли ће узети за признату или оспорену чињеницу коју је странка прво признала, а после потпуно или делимично оспорила или ограничила признање додавањем других чињеница.

Не доказују се чињенице које су општепознате. Сматра се да су општепознате и оне чињенице за које је суд сазнао у вршењу судске функције уколико их је суд саопштио на расправи странкама.

Члан 223.

Ако суд на основу изведених доказа (члан 8) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице закључиће применом правила о терету доказивања.

Странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, ако законом није друкчије одређено.

Странка која оспорава постојање неког права, сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако законом није друкчије одређено.

Члан 224.

Ако се утврди да странци припада право на накнаду штете, на новчани износ или на заменљиве ствари, али се висина износа, односно количина ствари не може утврдити или би се могла утврдити само са несразмерним тешкоћама, суд ће висину новчаног износа, односно количину заменљивих ствари одредити по слободној оцени.

Члан 225.

Докази се изводе на главној расправи.

Суд може одлучити да се одређени докази изведу пред другим судом (замољени суд). Записник о изведеним доказима пред замољеним судом прочитаће се на главној расправи.

Замолница за извођење доказа садржи податке из предмета. Суд ће посебно назначити о којим околностима треба водити рачуна приликом извођења доказа.

О рочишту за извођење доказа пред замољеним судом обавестиће се странке.

Замољени суд приликом извођења доказа има сва овлашћења која има суд када се докази изводе на главној расправи.

Против решења суда којим се извођење доказа поверава замољеном суду није дозвољена посебна жалба.

Члан 226.

Суд ће у решењу о извођењу доказа одредити рок до ког ће се чекати извођење доказа, ако се према околностима може претпоставити да неки доказ неће моћи да се изведе или да неће моћи да се изведе у примереном року, или ако доказ треба да се изведе у иностранству.

Кад одређени рок протекне, расправа ће се спровести без обзира што одређени доказ није изведен.

Увиђај

Члан 227.

Увиђај се врши кад је за утврђивање неке чињенице или за разјашњење неке околности потребно непосредно опажање суда.

Увиђај се може вршити и уз суделовање вештака.

Члан 228.

Суд ће извршити увиђај ако се ствар коју треба разгледати не може донети у суд, или би њено доношење проузроковало знатне трошкове.

Члан 229.

Ако треба разгледати ствар која се налази код једне од странака или код трећег лица сходно ће се применити одредбе овог закона о прибављању исправа (чл. 232–235).

Исправе

Члан 230.

Исправа коју је у прописаном облику издао надлежни државни орган у границама својих овлашћења, као и исправа коју је у таквом облику издало предузеће или друга организација у вршењу јавног овлашћења које јој је поверено законом (јавна исправа), доказује истинитост онога што се у њој потврђује или одређује.

Исту доказну снагу имају и друге исправе које су посебним прописима у погледу доказне снаге изједначене са јавним исправама.

Дозвољено је доказивати да су у јавној исправи неистинити утврђене чињенице или да је исправа неправилно састављена.

Ако суд посумња у аутентичност исправе, може затражити да се о томе изјасни орган од кога би требало она да потиче.

Члан 231.

Ако међународним уговором није што друго одређено, иностране јавне исправе које су прописно оверене имају, под условом узајамности, исту доказну снагу као и домаће јавне исправе.

Члан 232.

Странка је дужна да сама поднесе исправу на коју се позива за доказ својих навода.

Уз исправу састављену на страном језику подноси се и оверени превод у складу са законом.

Ако се исправа налази код државног органа или предузећа или друге организације којима је поверено вршење јавног овлашћења, а сама странка не може издејствовати да се исправа преда или покаже, суд ће на предлог странке или по службеној дужности прибавити ову исправу.

Члан 233.

Кад се једна странка позива на исправу и тврди да се она налази код друге странке, суд ће позвати ову странку да поднесе исправу, остављајући јој за то одређени рок.

Странка не може да ускрати подношење исправе ако се она сама у парници позвала на ту исправу за доказ својих навода, али ако је реч о исправи коју је по закону дужна да преда или покаже, или ако се исправа с обзиром на садржину сматра заједничком за обе странке.

У погледу права странке да ускрати подношење других исправа сходно ће се примењивати одредбе чл. 238. и 239. овог закона.

Кад странка која је позвана да поднесе исправу пориче да се исправа код ње налази, суд може ради утврђивања ове чињенице изводити доказе.

Суд ће, с обзиром на све околности, по свом уверењу оценити од каквог је значаја што странка која држи исправу неће да поступи по решењу суда којим јој се налаже да поднесе исправу или противно уверењу суда пориче да се исправа код ње налази.

Против одлуке суда из става 1. овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 234.

Суд може наредити трећем лицу да поднесе исправу само кад је оно по закону дужно да је покаже или поднесе, или кад је реч о исправи која је по својој садржини заједничка за то лице и странку која се позива на исправу.

Суд ће позвати треће лице да се о томе изјасни пре него што донесе решење којим трећем лицу налаже да поднесе исправу.

Кад треће лице оспорава своју дужност да поднесе исправу која се код њега налази, суд ће одлучити да ли је треће лице дужно да поднесе исправу.

Кад треће лице пориче да се исправа налази код њега, суд може ради утврђивања ове чињенице да изводи доказе.

Треће лице има право на накнаду трошкова које је имало у вези са подношењем исправа. Одредбе члана 248. овог закона сходно ће се примењивати и у овом случају.

Члан 235.

Суд може новчано казнити до 30.000 динара физичко лице, односно до 100.000 динара правно лице које није поступило по решењу суда из члана 234. овог закона.

Новчаном казном до 50.000 динара казниће се одговорно лице у државним органима, органима јединица локалне самоуправе и органима територијалне аутономије.

Жалба против овог решења не задржава извршење решења.

Сведоци

Члан 236.

Свако лице које се позива као сведок дужно је да се одазове позиву, а ако овим законом није друкчије одређено, дужно је и да сведочи.

Као сведоци могу се саслушати само лица која су способна да дају обавештења о чињеницама које се доказују.

Члан 237.

Не може се саслушати као сведок лице које би својим исказом повредило дужност чувања службене или војне тајне, док га надлежни орган не ослободи од те дужности.

Члан 238.

Сведок може ускратити сведочење:

- 1) о ономе што му је странка као свом пуномоћнику поверила;
- 2) о ономе о чему се странка или друго лице сведоку као верском исповеднику поверило;
- 3) о чињеницама које је сведок сазнао као адвокат, лекар, или у вршењу неког другог позива или неке друге делатности, ако постоји обавеза да се као тајна чува оно што се сазнало у вршењу тог позива или делатности.

Председник већа упозориће ова лица да могу ускратити давање исказа.

Члан 239.

Сведок може ускратити одговор на поједина питања ако за то постоје важни разлози, а нарочито ако би својим одговором на та питања изложио тешкој срамоти, знатној имовинској штети или кривичном гоњењу себе или своје сроднике по крви у правој линији до било ког степена, а у побочној линији до трећег степена закључно, свог брачног или ванбрачног супружника или сроднике по тазбини до другог степена закључно и онда кад је брак престао, као и свог староца или штићеника, усвојιοца или усвојеника.

Суд ће упозорити сведока да може ускратити давање одговора на постављено питање.

Члан 240.

Сведок не може због опасности од какве имовинске штете да ускрати сведочење о правним пословима при којима је био присутан као позвани сведок, о радњама које је у погледу спорног односа предузео као правни претходник или заступник једне од странака, о чињеницама које се тичу имовинских односа условљених породичном или брачном везом, о чињеницама које се тичу рођења, склапања брака или смрти, као и кад је на основу посебних прописа дужан да поднесе пријаву или да да изјаву.

Члан 241.

Оправданост разлога за ускраћивање сведочења или одговора на поједина питања оцењује суд пред којим сведок треба да сведочи. Ако је потребно, претходно ће се о томе саслушати странке.

Против решења суда из става 1. овог члана странке немају право на посебну жалбу, а сведок може ово решење побијати у жалби против решења о новчаној казни или о затвору због тога што је ускратио сведочење или одговор на поједино питање (члан 247. став 2).

Члан 242.

Странка која предлаже да се одређено лице саслуша као сведок мора претходно да назначи о чему оно треба да сведочи и да наведе његово име и презиме, занимање и бораиште.

Члан 243.

Позивање сведока врши се достављањем писменог позива у коме се наводи име и презиме позваног, време и место доласка, предмет по коме се позива и назначење да се позива као сведок. У позиву ће се сведок упозорити на последице неоправданог изостанка (члан 247) и на право на накнаду трошкова (члан 248).

Сведоци који се због старости, болести или тешких телесних мана не могу одазвати позиву саслушаће се у свом стану.

Члан 244.

Сведоци се саслушавају појединачно и без присуства сведока који ће се доцније саслушавати. Сведок је дужан да одговоре даје усмено.

Сведок ће се претходно опоменути да је дужан да говори истину и да не сме ништа прећутати, а затим ће се упозорити на последице давања лажног исказа.

Затим ће се сведок питати за име и презиме, име оца, занимање, бораиште, место рођења, године старости и његов однос са странакама.

Члан 245.

После општих питања сведок се позива да изнесе све што му је познато о чињеницама о којима треба да сведочи, а затим му се могу постављати питања ради проверавања, допуне или разјашњења. Није дозвољено постављати питања у којима је већ садржано како би требало одговорити.

Сведок ће се увек изјаснити откуд му је познато оно о чему сведочи.

Сведоци се могу суочити, ако се њихови искази не слажу у погледу важних чињеница. Суочени ће се о свакој околности о којој се не слажу понаособ саслушати и њихов одговор унеће се у записник.

Члан 246.

Сведок који не зна језик на коме се води поступак саслушаће се преко тумача.

Ако је сведок глув, постављаће му се питања писмено, а ако је нем, позваће се да писмено одговара. Ако се саслушање не може извршити на овај начин, позваће се као тумач лице које се са сведоком може споразумети.

Суд ће тумача упозорити на дужност верног преношења питања која се сведоку постављају и изјава које сведок буде давао.

Члан 247.

Ако сведок који је уредно позван не дође а изостанак не оправда или се без одобрења или оправданог разлога удаљи са

места где треба да буде саслушан, суд може наредити да се принудно доведе и сноси трошкове довођења, а може га и казнити новчано до 30.000 динара.

Ако сведок дође и пошто је упозорен на последице ускрати сведочење или одговор на поједино питање, а суд оцени да су разлози ускраћивања неоправдани, може га казнити новчано до 30.000 динара, а ако и после тога одбије да сведочи, може га затворити. Затвор траје све док сведок не пристане да сведочи или док његово саслушање не постане непотребно, али најдуже месец дана.

Жалба против решења о новчаној казни или о затвору не задржава извршење решења, осим ако се у тој жалби побија и одлука суда којом нису усвојени разлози сведока за ускраћивање сведочења или одговора на поједино питање.

Суд ће, на захтев странке, одлучити да је сведок дужан да накнади трошкове које је проузроковао својим неоправданим изостанком, односно неоправданим одбијањем да сведочи.

Ако сведок накнадно оправда свој изостанак, суд ће ставити ван снаге своје решење о казни, а може сведока сасвим или делимично ослободити од накнаде трошкова. Суд може ставити ван снаге своје решење о казни и кад сведок накнадно пристане да сведочи.

Војна лица и припадници полиције не могу се затворити, али ће се о њиховом одбијању да сведоче извести њихова команда ради кажњавања. Ако је потребно да се ова лица ради сведочења принудно доведу, обратиће се суд њиховом старешини који ће наредити њихово привођење суду.

Члан 248.

Сведок има право на накнаду путних трошкова и трошкова за исхрану и преноћиште, као и на накнаду изгубљене зараде.

Сведок треба да захтева накнаду одмах по саслушању, иначе губи право на њу. Суд је дужан да на ово упозори сведока.

У решењу којим се одмеравају трошкови сведока суд ће одлучити да се одређени износ исплати из положеног предујма, а ако предујам није положен, наложиће странци да одређени износ плати сведоку у року од осам дана.

Жалба против решења из става 3. овог члана не задржава извршење решења.

Вештаци

Члан 249.

Суд ће извести доказ вештачењем кад је ради утврђивања или разјашњења неке чињенице потребно стручно знање којим суд не располаже.

Члан 250.

Странка која предлаже вештачење дужна је у предлогу назначити предмет и обим вештачења и предложити лице за вештака са листе сталних судских вештака.

Противна страна ће се изјаснити о предлогу из става 1. овог члана.

Ако се странке не споразумеју о лицу које ће бити одређено за вештака и о предмету и обиму вештачења, о томе ће одлучити суд.

Суд може, независно од споразума странака одредити другог вештака, ако оцени да сложеност вештачења то захтева.

Члан 251.

Вештачење врши један вештак. Суд може одредити два или више вештака кад оцени да је вештачење сложено.

Вештаци се одређују првенствено из реда сталних судских вештака за одређену врсту вештачења.

Вештачења се могу поверити и стручној установи (болници, хемијској лабораторији, факултету и сл.).

Ако постоје посебне установе за одређене врсте вештачења (вештачење лажног новца, рукописа, дактилоскопско вештачење и сл.), таква вештачења, а нарочито сложенија, повериће се првенствено тим установама.

Члан 252.

Суд ће вештака, на његов захтев, ослободити дужности вештачења из разлога из којих сведок може ускратити сведочење или одговор на поједино питање.

Суд може вештака, на његов захтев, ослободити дужности вештачења и из других оправданих разлога. Ослобођење од дужности вештачења може тражити и овлашћено лице органа или организације у којој је вештак запослен.

Члан 253.

Вештак може бити искључен или изузет из истих разлога као и судија или судија-поротник, али се за вештака може узети и лице које је раније било саслушано као сведок.

Странка је дужна да поднесе захтев за изузеће вештака чим сазна да постоји разлог за изузеће, а најдоцније пре почетка извођења доказа вештачењем.

У захтеву за изузеће вештака, странка је дужна да наведе околности на којима заснива свој захтев за изузеће.

О захтеву за искључење и изузеће одлучује суд. Судија замољеног суда и председник већа одлучују о изузећу ако им је поверено извођење доказа вештачењем.

Против решења којим се усваја захтев за изузеће није дозвољена жалба, а против решења којим се захтев одбија није дозвољена посебна жалба.

Ако је странка сазнала за разлог за искључење или изузеће после извршеног вештачења и приговара вештачењу из тог разлога, суд ће поступити као да је захтев стављен пре извршеног вештачења.

Члан 254.

Суд може казнити новчано до 30.000 динара вештака који не дође на рочиште, иако је уредно позван а изостанак не оправда, као и вештака који без оправданог разлога одбије да врши вештачење.

Решење о казни суд може ставити ван снаге под условима из члана 247. став 5. овог закона.

На захтев странке суд може решењем наложити вештаку да накнади трошкове које је проузроковао својим неоправданим недоласком или неоправданим одбијањем да врши вештачење.

Члан 255.

Вештак има право на накнаду путних трошкова и трошкова за исхрану и преноћиште, на накнаду изгубљене зараде и трошкова вештачења, као и право на награду за извршено вештачење.

У погледу накнаде трошкова и награде вештака сходно ће се примењивати одредбе члана 248. ст. 2. и 3. овог закона.

Члан 256.

Суд одређује вештачење решењем које садржи: име и презиме, занимање вештака, предмет спора, предмет и обим вештачења и рок за достављање налаза и мишљења у писаном облику.

Препис решења доставља се вештаку заједно са позивом за рочиште за главну расправу.

Суд ће у позиву упозорити вештака да своје мишљење мора изнети савесно и у складу са правилима науке и струке и упозорити га на последице недостављања налаза и мишљења у остављеном року, односно неоправданог изостанка са рочишта и праву на награду и накнаду трошкова.

Члан 257.

Вештак свој писани налаз и мишљење, које мора бити образложено, доставља суду пре расправе.

Суд доставља странкама налаз и мишљење најмање осам дана пре рочишта за главну расправу.

Члан 258.

Суд ће кад вештак не достави налаз и мишљење у остављеном року, пошто истекне рок који је странкама остављен да се о томе изјасне, одредити другог вештака.

Ако вештак достави налаз и мишљење који су нејасни, непотпуни или противречни сами себи или утврђеним околностима суд ће одредити вештака да их допуни, односно исправи налаз и мишљење и одредити рок за поновно достављање налаза и мишљења.

Члан 259.

Ако је одређено више вештака, они могу поднети заједнички налаз и мишљење кад се у налазу и мишљењу слажу. Ако се у налазу и мишљењу не слажу, сваки вештак посебно износи свој налаз и мишљење.

Ако се подаци вештака о њиховом налазу битно разилазе, или ако је налаз једног или више вештака нејасан, непотпун или у противречности сам са собом или са утврђеним околностима, а ти се недостаци не могу отклонити поновним саслушањем вештака, обновиће се вештачење са истим или другим вештацима.

Ако у мишљењу једног или више вештака има противречности или недостатака, или се појави основана сумња у правилност датог мишљења, а ти се недостаци или сумња не могу отклонити поновним саслушањем вештака, затражиће се мишљење других вештака.

Члан 260.

Против решења суда из чл. 250, 251. и 259. овог закона није дозвољена жалба.

Члан 261.

Одредбе овог закона о вештацима примењују се сходно и на тумаче.

Саслушање странака

Члан 262.

Битне чињенице могу се утврђивати и саслушавањем странака.

Суд ће одлучити да се изведе доказ саслушањем странака кад нема других доказа или кад и поред изведених других доказа нађе да је то потребно за утврђивање битних чињеница.

Члан 263.

Суд може одлучити да се саслуша само једна странка, ако се уверио да странци, односно лицу које се има саслушати за странку нису познате спорне чињенице, или ако саслушање те странке није могуће.

Суд може одлучити да се саслуша само једна странка, ако друга странка ускрати давање исказа или се не одазове позиву суда.

Ако у току поступка странка умре или поновно саслушање странке није могуће из других разлога, суд ће прочитати записник са исказом те странке.

Члан 264.

Извођење доказа саслушањем странака замолним путем дозвољено је само ако странка због неотклоњивих сметњи не може лично доћи или ако би њен долазак проузроковао несразмерне трошкове.

Члан 265.

За странку која нема парничну способност саслушаће се њен законски заступник. Суд може одлучити да се уместо или поред законског заступника саслуша сама странка, ако је њено саслушање могуће.

За правно лице саслушаће се лице које је законом или правилима одређено да га заступа.

Ако као странка у парници учествују на једној страни више лица, суд ће одлучити да ли ће се саслушати сва ова лица или само нека од њих.

Члан 266.

Позив за рочиште на коме ће се изводити доказ саслушањем странака доставиће се лично странкама, односно лицу које ће се за странку саслушати.

У позиву ће се назначити да ће се на рочишту изводити доказ саслушањем странака и да странка која дође на рочиште може бити саслушана у одсуству друге странке.

Члан 267.

Не могу се применити никакве принудне мере према странци која се није одазвала позиву суда ради саслушања, нити странка принудити на давање исказа.

Суд ће с обзиром на све околности оценити од каквог је значаја што странка није дошла на саслушање или што је ускратила исказ.

Члан 268.

Одредбе о извођењу доказа сведоцима примењиваће се и приликом извођења доказа саслушањем странака, ако за саслушање странака није што друго прописано.

Глава двадесет прва

ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ДОКАЗА

Члан 269.

Ако постоји оправдана бојазан да се неки доказ неће моћи да изведе или да ће његово доцније извођење бити отежано, може се у току као и пре покретања парнице предложити да се овај доказ изведе.

Обезбеђење доказа се може тражити и пошто одлука којом се поступак окончава постане правноснажна, ако је то потребно пре или у току поступка по ванредним правним лековима.

Овај поступак је хитан.

Члан 270.

Ако је предлог за обезбеђење доказа стављен у току парничног поступка, за поступање је надлежан суд пред којим је поступак у току.

Кад се тражи обезбеђење доказа пре покретања поступка, као и у хитним случајевима ако је поступак већ у току, надлежан је нижи суд првог степена на чијем се подручју налазе ствари које треба разгледати односно суд на чијем подручју борави лице које треба саслушати.

О предлогу из става 1. овог члана одлучује суд који води поступак.

Члан 271.

У поднеску којим тражи обезбеђење доказа предлагач је дужан да наведе чињенице које се имају доказати, доказе које треба

извести и разлоге због којих сматра да се доцније доказ неће моћи извести или да ће његово извођење бити отежано. У поднеску треба навести име и презиме противника, његово пребивалиште односно боравиште, осим ако из околности проистиче да он није познат.

Члан 272.

Поднесак у коме је стављен предлог за обезбеђење доказа доставиће се противнику, ако је познат. Ако постоји опасност због одлагања, суд ће о предлогу одлучити и без претходног изјашњавања противника.

У решењу којим се усваја предлог суд ће заказати рочиште за извођење доказа, навешће чињенице о којима ће се изводити докази, као и доказе који ће се извести, а ако је потребно именовати и вештаке.

Ако противнику није раније био достављен поднесак у коме је стављен предлог за обезбеђење доказа, он ће му се доставити заједно са решењем суда којим се усваја предлог за обезбеђење доказа.

Суд може, ради учествовања на рочишту за извођење доказа, поставити привременог заступника (члан 79) противнику који је непознат или је непознато његово боравиште. О том постављању није потребно издати оглас.

Суд може у хитним случајевима одредити да извођење доказа започне и пре него што се решење којим се усваја предлог за обезбеђење доказа достави противнику.

Против решења суда којим се усваја предлог за обезбеђење доказа, као и против решења којим се одлучује да извођење доказа започне пре него што се решење достави противнику, није дозвољена жалба.

Члан 273.

Ако су докази изведени пре него што је поступак покренут, записник о извођењу доказа чуваће се код суда пред којим су докази изведени.

Ако је поступак у току, а обезбеђење доказа није извео парнични суд, записник ће се доставити парничном суду.

Глава двадесет друга

ПРИПРЕМАЊЕ ГЛАВНЕ РАСПРАВЕ

Члан 274.

Суд припрема главну расправу по пријему тужбе.

Припреме за главну расправу обухватају претходно испитивање тужбе, достављање тужбе туженом на одговор, одржавање припремног рочишта и заказивање главне расправе.

У току припремања главне расправе странке могу благовремено упућивати поднеске у којима ће навести чињенице које намеравају да изнесу на главној расправи, као и доказе чије извођење намеравају да предложе.

Члан 275.

У току припремања главне расправе до рочишта за главну расправу, суд одлучује о свим питањима која се тичу управљања поступком.

Странку која нема пуномоћника и која се из незнања не користи својим процесним правима која јој припадају по закону суд ће поучити које парничне радње може предузети.

Жалба није дозвољена против одлука о управљању поступком, које доноси суд у току припремања главне расправе.

Члан 276.

Суд може у току припремања главне расправе донети пресуду на основу признања, пресуду на основу одрицања и пресуду због пропуштања и примити на записник поравнање странака.

Председник већа може, у току припремања главне расправе, после пријема одговора на тужбу донети пресуду ако утврди да међу странкама нису спорне чињенице и да не постоје друге сметње за доношење одлуке.

Претходно испитивање тужбе

Члан 277.

По претходном испитивању тужбе суд је овлашћен да доноси решења из члана 279. овог закона, ако није реч о питањима о којима се по природи ствари или по одредбама овог закона одлука може донети тек у даљем току поступка.

Члан 278.

Кад утврди да је тужба неразумљива или непотпуна, или да постоје недостаци који се тичу способности тужиоца или туженог да буду странке у парници, или недостаци у погледу законског заступања странке, или недостаци који се односе на овлашћење заступника да покрене парницу кад је такво овлашћење потребно, суд

ће ради отклањања ових недостатака предузети потребне мере предвиђене у овом закону (чл. 78. и 103).

Члан 279.

Суд по претходном испитивању тужбе доноси решење којим се тужба одбацује ако утврди:

- 1) да одлучивање о тужбеном захтеву не спада у судску надлежност;
- 2) да је тужба подигнута неблаговремено, ако је посебним прописима одређен рок за подизање тужбе;
- 3) да о истом захтеву већ тече парница;
- 4) да је ствар правноснажно пресуђена;
- 5) да је у истој ствари закључено судско поравнање;
- 6) да не постоји правни интерес тужиоца за подизање тужбе из члана 188. овог закона;
- 7) да тужилац у року који је суд одредио није отклонио недостатке из чл. 78. и 103. овог закона.

Члан 280.

Ако сматра да нема довољно основа за доношење одлуке о неком питању које се поставило у току претходног испитивања тужбе, председник већа ће оставити да о овом питању донесе одлуку по пријему одговора на тужбу или на припремном рочишту, односно на рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није одржано.

Одговор на тужбу

Члан 281.

Суд ће тужбу са прилозима доставити туженом на одговор у року до 30 дана од дана пријема тужбе суду.

Члан 282.

Тужени је дужан да, у року до 30 дана од пријема тужбе са прилозима, поднесе суду одговор на тужбу.

Суд је дужан да туженог поучи о садржини одговора и последицама пропуштања да одговори на тужбу у одређеном року.

Члан 283.

Суд може изузетно, ако то захтевају посебне околности појединог случаја, а посебно ако је то потребно ради одлучивања о предлогу за одређивања привремених мера, одмах заказати рочиште и наредити да се примерак тужбе достави туженом.

Члан 284.

Тужени је дужан да у одговору на тужбу истакне процесне приговоре и да се изјасни да ли признаје или оспорава истакнути тужбени захтев. Одговор на тужбу мора да садржи и друге податке које мора имати и сваки други поднесак (члан 100).

Ако тужени оспорава тужбени захтев, одговор на тужбу мора садржати и чињенице на којима тужени заснива своје наводе и доказе којима се утврђују те чињенице.

Члан 285.

Ако одговор на тужбу има недостатке због којих се по њему не може поступати (чл. 100. и 284), сматраће се да тужени није доставио одговор на тужбу.

Припремно рочиште

Члан 286.

Суд ће по правилу заказати припремно рочиште после пријема одговора на тужбу.

Ако тужени није доставио одговор на тужбу а нема услова за доношење пресуде због пропуштања, суд ће припремно рочиште заказати и одржати најкасније у року до 30 дана од дана када је истекао рок за достављање одговора на тужбу.

Члан 287.

Припремно рочиште је обавезно, осим кад суд по пријему тужбе и одговора на тужбу утврди да међу странкама нема спорних чињеница, ако је спор једноставан или када је законом то предвиђено.

Члан 288.

У позиву за припремно рочиште наложиће се странкама да на рочиште донесу све исправе које им служе за доказ, као и све предмете које треба разгледати у суду.

Ако је потребно да се за припремно рочиште прибаве списи, исправе или предмети који се налазе код суда или код ког другог државног органа или предузећа или друге организације којима је поверено вршење јавног овлашћења, суд ће наредити да се ови предмети, односно исправе благовремено прибаве.

Позив за припремно рочиште доставља се најкасније осам дана пре рочишта.

Члан 289.

Ако на припремно рочиште не дође тужилац, а уредно је позван, сматраће се да је тужба повучена, осим ако тужени не захтева да се рочиште одржи.

Члан 290.

Припремно рочиште почиње излагањем тужбе, а потом тужени износи свој одговор на тужбу.

Кад је потребно суд ће затражити од странака разјашњење у погледу њихових навода или предлога.

Члан 291.

После излагања тужбе и одговора на тужбу расправљаће се о питањима која се односе на сметање за даљи ток поступка и о томе се могу изводити докази када је то потребно.

Суд ће по приговору странке или по службеној дужности одлучивати о питањима из члана 279. овог закона, ако овим законом није другачије одређено.

Одлуку о приговору о процесним сметњама суд ће донети заједно са одлуком о главној ствари, осим о приговору месне надлежности.

Против одлуке из става 3. овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 292.

У даљем току припремног рочишта расправљаће се о предлозима и захтевима странака и чињеничним наводима којима странке образлажу своје предлоге и захтеве.

Члан 293.

Суд ће одлучити која ће доказна средства извести на главној расправи.

Суд ће предлоге које не сматра битним за доношење одлуке одбити решењем које ће образложити.

Против решења из става 2. овог члана није дозвољена посебна жалба.

У даљем току парнице суд није везан донетим решењима у управљању парницом.

Заказивање рочишта за главну расправу**Члан 294.**

Суд заказује рочиште за главну расправу.

Суд ће на рочиште позвати странке, сведоке и вештаке које је на припремном рочишту одлучио да позове на главну расправу.

Одредбе члана 288. овог закона примениће се и приликом заказивања рочишта за главну расправу.

Глава двадесет трећа**ГЛАВНА РАСПРАВА****Ток главне расправе****Члан 295.**

Суд отвара главну расправу и објављује предмет расправљања, утврђује да ли су дошла сва позвана лица, проверава да ли су уредно позвана и да ли су оправдала свој изостанак.

Члан 296.

Ако са рочишта за главну расправу изостане тужилац или ако на то рочиште не дође тужени, а уредно су позвани, расправа ће се одржати са присутном странком.

Ако на рочишту за главну расправу неоправдано изостану и тужени и тужилац, тужба се сматра повученом.

Члан 297.

Суд ће на предлог странке изузетно одложити рочиште за главну расправу ако нека странка нема пуномоћника, а није у стању да се јасно и одређено изјасни о предмету о коме се расправља.

Члан 298.

Ако није претходно одржано припремно рочиште, прво рочиште за главну расправу почиње излагањем тужбе, а после тога тужени одговара на наводе тужбе.

Ако је пре главне расправе одржано припремно рочиште, председник већа упознаће веће с током и резултатима овог рочишта. Странке могу допунити излагање председника већа.

У даљем току расправе расправљаће се о предлозима странака и чињеничним наводима којима странке образлажу своје предлоге, односно побијају предлоге противника, као и о доказима понућеним са њихове стране, изводиће се докази и претресаће се резултати њиховог извођења.

Странке могу износити и своја правна схватања која се односе на предмет спора.

Кад је у овом закону предвиђено да странка може ставити одређени приговор или предлог или предузети неку другу парничну радњу док се тужени на главној расправи не упусти у расправљање о главној ствари, такав приговор односно предлог тужилац може ставити, односно другу парничну радњу предузети док не заврши излагање по тужби, а тужени док не заврши свој одговор на тужбу.

Члан 299.

Суд ће се постављањем питања и на други целисходан начин старати да се у току расправе изнесу све битне чињенице, да се допуне непотпуни наводи странака о важним чињеницама, да се означи или допуне доказна средства која се односе на наводе странака, и уопште, да се пружи сва разјашњења потребна да би се утврдило чињенично стање важно за одлуку.

Члан 300.

Свака странка треба у својим излагањима да изнесе све чињенице потребне за образложење својих предлога, да понуди доказе потребне за утврђивање својих навода као и да се изјасни о наводима и понућеним доказима противне странке.

Странке могу у току целе главне расправе да изнесу нове чињенице и да предлажу нове доказе.

Странке могу и у току главне расправе благовремено да упућују поднеске, у којима ће навести чињенице које намеравају да изнесу на рочишту, као и доказе чије извођење намеравају да предложе.

Члан 301.

Извођење доказа одређује суд решењем, у коме ће се назначити спорна чињеница о којој треба извести доказ и доказно средство.

Предложене доказе које не сматра важним за одлуку, суд ће одбити и у решењу назначити разлог одбијања.

Против решења којим се одређује или одбија извођење доказа није дозвољена посебна жалба.

Суд није у даљем току парнице везан за своје раније решење о извођењу доказа.

Члан 302.

Ако странка приговори да решавање о тужбеном захтеву не спада у судску надлежност, да суд није стварно или месно надлежан, да о истом захтеву већ тече парница, да је ствар правноснажно пресуђена, да је о предмету спора закључено судско поравнање, или да се тужилац пред судом одрекао од тужбеног захтева, суд ће решити да ли ће о тим приговорима расправљати и одлучивати одвојено од главне ствари или заједно с њом.

Ако суд не усвоји приговор из става 1. овог члана о коме се расправљало заједно са главном ствари, или ако суд после одвојеног расправљања не усвоји приговор и одлучи да се одмах настави главна расправа решење о приговору унеће се у одлуку о главној ствари.

Против решења којим се одбијају приговори странака није дозвољена посебна жалба, ако је веће одлучило да се одмах настави расправљање о главној ствари.

Одредбе ст. 1–3. овог члана примениће се и кад суд по службеној дужности одлучи да одвојено од главне ствари расправи о томе да ли ствар спада у судску надлежност, да ли је суд стварно надлежан, да ли већ тече парница, да ли је ствар већ правноснажно пресуђена, да ли се тужилац пред судом одрекао од тужбеног захтева, као и да ли је у парници закључено судско поравнање.

Члан 303.

Кад председник већа заврши саслушање појединог сведока, вештака или странке, чланови већа, странка и њен заступник или пуномоћник могу им непосредно постављати питања.

Суд ће забранити странци постављање одређеног питања или ће забранити одговор на постављено питање, ако је већ у питању садржано како на њега треба одговорити или ако се питање не односи на предмет.

Ако председник већа забрани постављање одређеног питања или давање одговора, странка може захтевати да о томе одлучи веће.

На захтев странке у записник ће се унети питање које је веће одбило, као и питање на које је забрањен одговор.

Члан 304.

Саслушани сведоци и вештаци остају у судници, ако их суд, по изјашњењу странака, сасвим не отпусти или не одреди да се привремено удаље из суднице.

Суд може одредити да се саслушани сведоци доцније поново позову и још једном саслушају у присуству или одсуству других сведока и вештака.

Члан 305.

Кад веће сматра да је предмет расправљен тако да се може донети одлука, суд ће саопштити да је главна расправа закључена.

Суд може одлучити да главну расправу закључи и кад је остало да се прибаве извесни списи који садрже доказе потребне за одлучивање или ако треба сачекати записник о доказима изведеним од замољеног судије, а странке одустану од расправљања о тим доказима или суд сматра да то расправљање није потребно.

Члан 306.

Суд може у току већања и гласања одлучити да се закључена главна расправа поново отвори ако је то потребно ради допуне поступка или разјашњења појединих важнијих питања.

Јавност главне расправе

Члан 307.

Главна расправа је јавна.

Расправи могу присуствовати само пунолетна лица.

Лица која присуствују расправи не смеју носити оружје или опасно оруђе.

Одредба става 3. овог члана не односи се на чуваре лица која учествују у поступку.

Члан 308.

Суд може искључити јавност за целу главну расправу или један њен део, ако то захтевају интереси чувања службене, пословне или личне тајне, интереси јавног реда или разлози морала.

Суд може искључити јавност и кад се мерама за одржавање реда предвиђеним у закону не би могло обезбедити несметано одржавање расправе.

Члан 309.

Искључење јавности не односи се на странке, њихове законске заступнике, пуномоћнике и умешаче.

Суд може дозволити да главној расправи на којој је јавност искључена присуствују поједина службена лица и научни и јавни радници, ако је то од интереса за њихову службу, односно научну или јавну делатност.

На захтев странке расправи ће присуствовати највише два лица која она означаи.

Суд ће упозорити лица која присуствују расправи на којој је јавност искључена да су дужна да као тајну чувају све оно што су на расправи сазнала и указаће им на последице одавања тајне.

Члан 310.

Суд одлучује о искључењу јавности решењем које мора бити образложено и јавно објављено.

Против решења о искључењу јавности није дозвољена посебна жалба.

Члан 311.

Одредбе о јавности на главној расправи сходно се примењују и на осталим рочиштима.

Руковођење главном расправом

Члан 312.

Суд руководи главном расправом, испитује странке, изводи доказе, даје реч странкама, њиховим законским заступницима и пуномоћницима и објављује одлуке већа.

Суд је дужан да се стара да се предмет спора свестрано претресе, да се поступак не одуговлачи и да се расправа по могућности доврши на једном рочишту.

Ако се лице које учествује у расправи противи некој мери председника већа која се односи на руковођење расправом или каквом питању које је поставио председник већа, члан већа или друго лице које учествује у поступку, о таквом противљењу одлучује веће.

Суд није везан за своје решење које се односи на руковођење расправом.

Против решења које се односи на руковођење расправом није дозвољена посебна жалба.

Члан 313.

Ван рочишта за главну расправу суд доноси решење о исправљању поднеска, о постављању привременог заступника, о уредности пуномоћја, о полагању предуја на име трошкова за предузимање појединих радњи у поступку, о ослобођењу од плаћања трошкова поступка, о обезбеђењу парничних трошкова, о достављању судских писмена, о обезбеђењу доказа, о привременим мерама обезбеђења, о мерама за обезбеђење процесне дисциплине и кажњавању, о прекиду и застајању у поступку, о трошковима поступка у случају повлачења тужбе, о заказивању рочишта и њиховом одлагању, о спајању парница, као и о одређивању рокова.

Суд је овлашћен и да, по пријему записника о извођењу доказа пред замољеним судијом, одреди да се изврше потребне исправке или допуне.

Ван рочишта за главну расправу суд је овлашћен да поводом изјаве туженог, односно тужиоца, дате писмено или на записник код парничног суда, донесе пресуду на основу пропуштања, пресуду на основу признања, односно пресуду на основу одрицања и да прими на записник судско поравнање.

Члан 314.

Ако пред истим судом тече више парница између истих лица или у којима је исто лице противник разних тужилаца или разних тужених, све ове парнице могу се решењем суда спојити ради заједничког расправљања, ако би се тиме убрзало расправљање или смањили трошкови. За све спојене парнице суд може донети заједничку пресуду.

Суд може одредити да се одвојено расправља о појединим захтевима у истој тужби и по завршетку одвојеног расправљања може донети посебне одлуке о тим захтевима.

Члан 315.

Кад суд одлучи да се одложи рочиште за главну расправу, стараће се да се за следеће рочиште прибаве сви докази чије је извођење одређено за то рочиште и да се изврше друге припреме како би се расправа могла завршити на том рочишту.

Против решења суда којим се одлаже рочиште или се одбијају предлози странака о одлагању рочишта, није дозвољена жалба.

Члан 316.

Ако се рочиште одложи, ново рочиште одржаће се по могућности пред истим већем.

Ако се ново рочиште држи пред истим већем, главна расправа ће се наставити и председник већа ће укратко изложити ток ранијих рочишта, али у овом случају веће може одлучити да расправа почне изнова.

Члан 317.

Ако се рочиште држи пред измењеним већем, главна расправа мора почети изнова, али веће може, пошто се странке о томе изјасне, да одлучи да се поново не саслушавају сведоци и вештаци и да се не врши нов увиђај, већ да се прочитају записници о извођењу ових доказа.

Одржавање реда на главној расправи

Члан 318.

Суд је дужан да се у току главне расправе стара о одржавању реда у судници и о достојанству суда.

Члан 319.

Ако лице које учествује у поступку или лице које као слушаца присуствује расправи врећа суд или друге учеснике у поступку, омета рад или се не покорави наређењима суда за одржавање реда, суд ће га опоменути. Ако опомена буде безуспешна, веће може опоменуто лице удаљити из суднице или казнити новчаном казном до 30.000 динара, а може га и удаљити и казнити новчаном казном.

Ако странка буде удаљена из суднице, рочиште ће се одржати и без њеног присуства.

Ако из суднице буде удаљен пуномоћник, суд ће на захтев странке одложити рочиште, а ако странка није присуствовала рочишту, суд ће увек одложити рочиште и обавестити странку да је њен пуномоћник удаљен са рочишта због нарушавања реда.

Кад суд казни новчаном казном или удаљи из суднице адвоката или адвокатског приправника као пуномоћника, обавестиће о томе надлежну адвокатску комору.

Жалба против решења о новчаној казни или удаљењу из суднице не задржава извршење решења.

Члан 320.

Ако јавни тужилац или јавни правобранилац, односно лице које их замењује нарушава ред, суд ће обавестити о томе надлежног јавног тужиоца или јавног правобраниоца. Суд може одложити рочиште и од надлежног јавног тужиоца или јавног правобраниоца затражити да одреди друго лице да учествује у поступку.

Члан 321.

Овлашћења за одржавање реда на главној расправи, судија има и на осталим рочиштима.

Глава двадесет четврта

СУДСКО ПОРАВНАЊЕ

Члан 322.

Странке могу у току целог поступка пред парничним судом првог степена да закључе судско поравнање.

Поравнање може да се односи на цео тужбени захтев или на један његов део.

Суд ће у току поступка указати странкама на могућност судског поравнања и помоћи им да закључе поравнање.

Пред судом се не може закључити поравнање у погледу захтева којима странке не могу располагати (члан 3. став 3).

Кад суд донесе решење којим не дозвољава поравнање странака, застаће се с поступком док ово решење не постане правноснажно.

Члан 323.

Споразум странака о поравнању уноси се у записник.

Поравнање је закључено кад странке после прочитаног записника о поравнању потпишу записник.

Странкама се издаје оверен препис записника у коме је садржано поравнање, које има исто дејство као и судска пресуда.

Члан 324.

Суд у току целог поступка по службеној дужности пази да ли се води парница о захтеву о коме је раније закључено судско поравнање и ако утврди да се парница води о захтеву о коме је закључено судско поравнање, одбациће тужбу.

Члан 325.

Судско поравнање може се побијати само тужбом.

Судско поравнање је ништаво ако је закључено у погледу захтева којима странке не могу располагати (члан 3. став 3).

Ако судско поравнање буде поништено поступак се наставља као да у парници о тужбеном захтеву није ни било закључено.

Члан 326.

Лице које намерава да подигне тужбу може преко нижег суда првог степена на чијем подручју противна страна има пребивалиште да покуша да постигне поравнање.

Суд коме је овакав предлог упућен позваће противну страну и упознаће је с предлогом о поравнању.

Трошкове овог поступка сноси предлагач.

Члан 327.

Кад суд оцени или странке сагласно предложе да би спор могао да се успешно реши посредовањем (медијацијом) упутиће странке на поступак посредовања и застати са поступком. У овом поступку је искључена јавност.

Председник суда бира посреднике из редова истакнутих стручњака (судија, адвоката и др.) који су добровољно прихватили да буду посредници (медијатори).

Посредник (медијатор) се одређује према врсти спора са списка из става 2. овог члана који сачињава председник суда.

Члан 328.

У поступку посредовања странку може да заступа њен пуномоћник.

Постигнути споразум представља вансудско поравнање које посредник (медијатор) доставља суду ради закључења судског поравнања.

Предлози и изјаве странака и њихових пуномоћника датих у поступку посредовања (медијација) не смеју се користити у поступку пред судом.

Суд ће заказати рочиште за главну расправу уколико странке не реше спор путем посредовања (медијације) по протеклу рока од 30 дана.

Члан 329.

Поступак посредовања (медијације) је добровољан, поверљив и хитан.

Глава двадесет пета

ПРЕСУДА

Члан 330.

Пресудом суд одлучује о захтеву који се тиче главне ствари и споредних тражења.

Ако постоји више захтева, суд ће о свим тим захтевима, по правилу, одлучити једном пресудом.

Ако је више парница спојено ради заједничког расправљања, а за коначну одлуку је сазрела само једна парница, може се донети пресуда само у погледу те парнице.

Члан 331.

Суд може да наложи туженом да изврши одређену чинидбу само ако је она доспела до закључења главне расправе.

Ако суд усвоји захтев за издржавање, за накнаду штете у виду ренте због изгубљене зараде или других прихода по основу рада или због изгубљеног издржавања, може наложити туженом и чинидбе које нису доспеле.

Пресуда којом је туженом наложено да преда или преузме ствари дате у закуп, може се донети и пре престанка тих односа.

Члан 332.

Ако је тужилац у тужби тражио да се досуди извесна ствар или туженом наложи испуњење неке чинидбе, а истовремено је у тужби или до закључења главне расправе изјавио да је вољан да уместо ствари прими неку другу чинидбу или новчани износ, суд ће, ако усвоји тужбени захтев, изрећи у пресуди да се тужени може ослободити од давања ствари или чинидбе чије му је испуњење наложено ако плати тај новчани износ или испуни ту другу чинидбу.

Члан 333.

Кад се странци у пресуди налаже извршење какве чинидбе, одредиће се и рок у коме је ову чинидбу дужна да изврши.

Ако посебним прописима није друкчије одређено, рок за извршење чинидбе износи 15 дана. Суд може одредити дужи рок за чинидбе које се не састоје у новчаном давању. У меничним и чековним споровима овај рок износи осам дана.

Рок за извршење чинидбе почиње да тече првог дана после достављања преписа пресуде странци којој је наложено извршење.

Делимична пресуда

Члан 334.

Ако су од више тужбених захтева, услед признања, одрицања или на основу расправљања, само неки сазрели за коначну одлуку или ако је само део једног захтева сазрео за коначну одлуку, суд може у погледу сазрелих захтева, односно дела захтева, закључити расправу и донети пресуду (делимична пресуда).

Делимичну пресуду суд може да донесе и кад је подигнута противтужба, ако је за одлуку сазрео само захтев тужбе или захтев противтужбе.

Суд ће приликом одлучивања да ли ће донети делимичну пресуду, нарочито узети у обзир величину захтева или дела захтева који је сазрео за одлуку.

Делимична пресуда је самостална пресуда у погледу правних лекова и извршења.

Међупресуда

Члан 335.

Ако је тужени оспорио и основ тужбеног захтева и износ тужбеног захтева, а у погледу основа ствар је сазрела за доношење одлуке, суд може из разлога целисходности да донесе прво пресуду само о основу тужбеног захтева (међупресуда).

До правноснажности међупресуде суд ће застати са расправљањем о износу тужбеног захтева.

Пресуда на основу признања

Члан 336.

Ако тужени до закључења главне расправе призна тужбени захтев, суд ће без даљег расправљања донети пресуду којом усваја тужбени захтев (пресуда на основу признања).

Суд неће донети пресуду на основу признања и кад су испуњени потребни услови, ако нађе да је реч о захтеву којим странке не могу располагати (члан 3. став 3).

Доношење пресуде на основу признања одложиће се ако је потребно да се о околностима из става 2. овог члана претходно прибаве обавештења.

Признање тужбеног захтева, на рочишту или у писменом поднеску, тужени може и без пристанка тужиоца опозвати до доношења пресуде.

Пресуда на основу одрицања

Члан 337.

Ако се тужилац до закључења главне расправе одрекне тужбеног захтева, суд ће без даљег расправљања донети пресуду којом одбија тужбени захтев (пресуда на основу одрицања).

За одрицање од тужбеног захтева није потребан пристанак туженог.

Суд неће донети пресуду на основу одрицања и кад су испуњени потребни услови ако нађе да је реч о захтеву којим странке не могу располагати (члан 3. став 3).

Доношење пресуде на основу одрицања одложиће се ако је потребно да се о околностима из става 3. овог члана претходно прибаве обавештења.

Одрицање од тужбеног захтева, на рочишту или у писменом поднеску, тужилац може и без пристанка туженог опозвати до доношења пресуде.

Пресуда због пропуштања

Члан 338.

Ако тужени не поднесе одговор на тужбу у одређеном року, суд доноси пресуду којом усваја тужбени захтев (пресуда због пропуштања), ако су испуњени следећи услови:

1) ако је туженом уредно достављена тужба са поуком о последицама пропуштања;

2) ако чињенице на којима се заснива тужбени захтев нису у супротности са доказима које је сам тужилац поднео или са чињеницама које су општепознате;

3) ако основаност тужбеног захтева произлази из чињеница наведених у тужби;

4) ако не постоје општепознате околности из којих произлази да су туженог спречили оправдани разлози да одговори на тужбу.

Неће се донети пресуда због пропуштања и кад су испуњени услови из става 1. овог члана, ако суд нађе да је реч о захтеву којим странке не могу располагати (члан 3. став 3).

Ако из чињеница наведених у тужби не произлази основаност тужбеног захтева, суд ће заказати припремно рочиште, а ако тужба на рочишту није преиначена, суд ће донети пресуду којом се тужбени захтев одбија.

Доношење пресуде због пропуштања одложиће се ако је потребно да се о околностима из става 2. овог члана претходно прибаве обавештења.

Доношење пресуде због пропуштања може се одложити и кад нема доказа да је туженом уредно достављена тужба, а несумњиво је да му је тужба упућена. У том случају суд ће одредити рок који не може бити дужи од 30 дана за достављање у земљи, односно дужи од рока потребног за достављање у смислу члана 130. став 2. овог закона, да се извиди да ли је туженом уредно достављена тужба. Ако се у том року утврди да је туженом била уредно достављена тужба, суд ће донети пресуду због пропуштања.

Против одлуке суда којом се одбија предлог тужиоца да се донесе пресуда због пропуштања из става 2. овог члана није дозвољена посебна жалба.

У случајевима предвиђеним у ст. 4. и 5. овог члана, пресуду због пропуштања суд може донети без изјашњења странака.

Доношење и објављивање пресуде

Члан 339.

Пресуда се доноси и објављује у име народа.

Кад се главна расправа одржава пред већем, пресуду доноси председник већа и чланови већа који су учествовали на рочишту на коме је главна расправа закључена. Одмах по закључењу главне расправе суд доноси пресуду коју објављује председник већа.

У сложенијим предметима суд може да одложи доношење пресуде за осам дана од дана закључења главне расправе. У таквом случају пресуда се неће објавити, већ ће суд препис пресуде доставити странкама.

У случају из члана 305. став 2. овог закона, пресуда ће се донети најдоцније у року од осам дана од дана пријема списка, односно записника. Ова пресуда се неће објављивати.

Члан 340.

Кад се пресуда објављује, председник већа ће јавно прочитати изреку и саопштити укратко разлоге пресуде.

Приликом објављивања пресуде може се саопштити да је суд одлучио да се о одмеравању трошкова накнадно одлучи. У таквом случају одмеравање трошкова врши судија, а одлука се уноси у писмени састав пресуде.

Ако је јавност на главној расправи била искључена, изрека пресуде ће се увек јавно прочитати, а суд ће одлучити да ли ће се искључити јавност приликом објављивања разлога пресуде.

Сви присутни саслушаће читање изреке пресуде стојећи.

Писмена израда и достављање пресуде

Члан 341.

Пресуда се мора писмено израдити у року од осам дана од доношења. У сложенијим предметима суд може одложити писмену израду пресуде за још 15 дана.

Изворник пресуде потписује председник већа.

Странкама се доставља оверен препис пресуде са упутством о праву на изјављивање правног лека против пресуде.

Члан 342.

Писмено израђена пресуда мора имати увод, изреку и образложење.

Увод пресуде садржи: назначење да се пресуда изриче у име народа, назив суда, име и презиме председника и чланова већа, име и презиме, пребивалиште, или боравиште, односно седиште странака, њихових заступника и пуномоћника, вредност предмета спора,

кратко означање предмета спора, дан закључења главне расправе, назначење странака, њихових заступника и пуномоћника који су тој расправи присуствовали, као и дан кад је пресуда донесена.

Изрека пресуде садржи одлуку суда о усвајању или одбијању појединих захтева који се тичу главне ствари и споредних тражења и одлуку о постојању или непостојању потраживања истакнутог ради пребијања (члан 346).

У образложењу суд ће изложити: захтеве странака и њихове наводе о чињеницама на којима се ти захтеви заснивају, доказе, као и прописе на којима је суд засновао пресуду, ако законом није другачије одређено.

У образложењу пресуде због пропуштања, пресуде на основу признања или пресуде на основу одрицања изнеће се само разлози који оправдавају доношење оваквих пресуда.

Допунска пресуда

Члан 343.

Ако је суд пропустио да одлучи о свим захтевима о којима се мора одлучити пресудом, или је пропустио да одлучи о делу захтева, странка може у року од 15 дана од пријема пресуде да предложи парничном суду да се изврши допуна пресуде.

Суд ће, без одржавања рочишта одбацити неблаговремени односно одбити неосновани предлог за допуну пресуде.

Ако странка не предложи доношење допунске пресуде у року из става 1. овог члана, сматраће се да је тужба у том делу повучена.

Члан 344.

Кад суд нађе да је предлог за допуну пресуде основан, заказаће главну расправу ради доношења пресуде о захтеву који није решен (допунска пресуда).

Допунска пресуда може се донети и без поновног отварања главне расправе ако ову пресуду доноси исто веће које је донело и првобитну пресуду, а захтев у погледу кога се тражи допуна довољно је расправљен.

Ако суд нађе да је предлог за доношење допунске пресуде неблаговремен или неоснован, одбаћиће односно одбиће предлог решењем.

Ако се предлог за допуну пресуде односи само на трошкове поступка, одлуку о предлогу доноси суд без одржавања рочишта.

Члан 345.

Ако је поред предлога за допуну пресуде поднета и жалба против пресуде, првостепени суд ће застати са достављањем ове жалбе другостепеном суду док се не донесе одлука о предлогу за допуну пресуде и док не истекне рок за жалбу против ове одлуке.

Ако против одлуке о допуни пресуде буде изјављена жалба, ова жалба заједно са жалбом против првобитне пресуде доставиће се другостепеном суду.

Ако се првостепена пресуда побија жалбом само због тога што првостепени суд није пресудом одлучио о свим захтевима странака који су предмет парнице, жалба ће се сматрати као предлог странке да се донесе допунска пресуда.

Правноснажност пресуде

Члан 346.

Пресуда која се више не може побијати жалбом постаје правноснажна уколико је њоме одлучено о захтеву тужбе или против тужбе.

Суд током целог поступка по службеној дужности пази да ли је ствар правноснажно пресуђена, и ако утврди да је парница покренута о захтеву о коме је већ правноснажно одлучено, одбаћиће тужбу.

Ако је у пресуди одлучено о потраживању које је тужени истакао приговором ради пребијања, одлука о постојању или непостојању овог потраживања постаје правноснажна.

Члан 347.

Правноснажна пресуда делује само међу странкама.

Правноснажна пресуда делује и према трећим лицима због природе спорног права или правног односа, правног односа који постоји између странака и трећих лица или кад је одредбама закона то предвиђено.

Правноснажност пресуде везује се за чињенично стање утврђено до закључења главне расправе.

Члан 348.

Суд је везан за своју пресуду чим је објављена, а ако пресуда није објављена, чим је отправљена.

Пресуда има дејство према странкама од дана кад им је достављена.

Исправљање пресуде**Члан 349.**

Погрешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању, недостатке у облику и несагласност преписа пресуде са изворником исправиће председник већа, односно судија појединац у свако доба.

Исправљање ће се извршити посебним решењем и унеће се на крају изворника, а странкама ће се доставити препис решења.

Ако између изворника и преписа пресуде постоји несагласност у погледу неке одлуке садржане у изреци пресуде, странкама ће се доставити исправљени препис пресуде са назначењем да се овим преписом пресуде замењује ранији препис пресуде. Рок за изјављивање правног лека у погледу исправљеног дела пресуде тече од дана достављања исправљеног преписа пресуде.

О исправљању пресуде суд може одлучити без саслушања странака.

Глава двадесет шеста**РЕШЕЊЕ****Члан 350.**

Сва решења која се доносе на рочишту објављује председник већа, односно судија појединац.

Решење које је на рочишту објављено доставиће се странкама у овереном препису само ако је против тог решења дозвољена посебна жалба, или ако се на основу решења може одмах тражити извршење, или ако то захтева управљање парницом.

Суд је везан за своја решења уколико се она не односе на управљање парницом или ако овим законом није што друго одређено.

Кад се решење не доставља писмено, оно према странкама има дејство чим је објављено.

Члан 351.

Решења која суд доноси ван рочишта саопштавају се странкама достављањем овереног преписа решења.

Ако се решењем одбија предлог једне странке без претходног саслушања противне странке, тој странци се решење неће доставити.

Члан 352.

Решење мора бити образложено ако је против њега дозвољена посебна жалба.

Писмени састав решења треба да садржи увек увод и изреку, а образложење само ако по ставу 1. овог члана решење мора бити образложено.

Члан 353.

Правноснажна решења о казнама изреченим по одредбама овог закона извршавају се по службеној дужности.

Члан 354.

Одредбе члана 333, члана 348. став 2, члана 339. став 2, члана 340. став 2, чл. 341-345. и члана 349. овог закона сходно ће се примењивати и на решења.

Б. Поступак по правним лековима**Глава двадесет седма****РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ****1. Жалба против пресуде***Право на жалбу***Члан 355.**

Странке могу изјавити жалбу против пресуде донете у првом степену у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде, ако у овом закону није одређен други рок. У меничним и чековним споровима овај рок износи осам дана.

Благовремено изјављена жалба спречава да пресуда постане правоснажна у делу који се побија жалбом.

О жалби против пресуде одлучује другостепени суд.

Члан 356.

Странка се може одрећи права на жалбу од часа кад је пресуда објављена, а ако пресуда није објављена, онда од часа кад јој препис пресуде буде достављен.

До доношења одлуке другостепеног суда странка може повући већ изјављену жалбу.

Странка не може опозвати своју изјаву о одрицању од права на правни лек или изјаву о повлачењу жалбе.

*Садржина жалбе***Члан 357.**

Жалба мора да садржи:

- 1) означавање пресуде против које се изјављује жалба;
- 2) изјаву да се пресуда побија у целини или у одређеном делу;
- 3) разлог жалбе;
- 4) потпис подносиоца жалбе.

Члан 358.

Ако се на основу података из жалбе не може утврдити која се пресуда побија или ако жалба није потписана (непотпуна жалба), првостепени суд ће решењем, против кога није дозвољена жалба, позвати жалиоца да у одређеном року допуни или исправи жалбу поднеском под условима предвиђеним одредбама члана 103. овог закона.

Ако жалилац у одређеном року не поступи по налогу суда, суд ће решењем одбацити жалбу као непотпуну.

Ако жалба по свом садржају има других недостатака, првостепени суд ће жалбу доставити другостепеном суду не позивајући жалиоца да је допуни, односно исправи.

Члан 359.

У жалби се могу износити нове чињенице и предлагати нови докази само ако жалилац учини вероватним да их без своје кривице није могао изнети, односно предложити до закључења главне расправе.

Суд ће према потреби спровести извиђај ради провере истинитости навода жалиоца.

У жалби се не могу износити приговор застарелости и компензациони приговор.

Жалилац који није учинио вероватним да је из оправданих разлога пропустио да у првостепеном поступку положи износ потраживања за подмирење трошкова поводом извођења предложеног доказа (члан 148. став 4) не може у жалби предложити да се тај доказ изведе.

Приговор ради пребијања који није изнет пред првостепеним судом не може се износити у жалби.

Ако су услед изношења нових чињеница и предлагања нових доказа, настали трошкови у поступку поводом жалбе, ове ће трошкове независно од исхода спора накнадити онај жалилац који их је предложио.

*Разлози збој којих се пресуда може побијати***Члан 360.**

Пресуда се може побијати:

- 1) због битне повреде одредаба парничног поступка;
- 2) због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања;
- 3) због погрешне примене материјалног права.

Пресуда због пропуштања не може се побијати због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Пресуда на основу признања и пресуда на основу одрицања могу се побијати због битне повреде одредаба парничног поступка или због тога што је изјава о признању, односно о одрицању дата у заблуди или под утицајем принуде или преваре.

Члан 361.

Битна повреда одредаба парничног поступка постоји ако суд у току поступка није применио или је неправилно применио коју одредбу овог закона, а то је било или је могло бити од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

Битна повреда одредаба парничног поступка увек постоји:

- 1) ако је суд био непрописно састављен, или ако је судио судија који је по закону морао бити искључен или изузет, или ако је у доношењу пресуде учествовао судија који није суделовао на главној расправи;
- 2) ако је одлучено о захтеву који не спада у судску надлежност (члан 16);
- 3) ако је одлучено о захтеву по тужби која је подигнута после законом прописаног рока;
- 4) ако је суд одлучио о тужбеном захтеву за који је стварно надлежан виши суд исте врсте, суд друге врсте (члан 16), или ако је поводом приговора странака суд неправилно одлучио да је стварно надлежан;
- 5) ако је противно одредбама овог закона суд засновао своју одлуку на недозвољеним располагањима странака (члан 3. став 3);
- 6) ако је противно одредбама овог закона суд донео пресуду због пропуштања, пресуду на основу признања или пресуду на основу одрицања;
- 7) ако којој странци незаконитим поступањем, а нарочито пропуштањем достављања, није дата могућност да расправља пред судом;
- 8) ако је противно одредбама закона суд одбио захтев странке да у поступку слободно употребљава свој језик и писмо;

9) ако је у поступку као тужилац или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку, или ако странку која је правно лице није заступало овлашћено лице, или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник, или ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребно овлашћење за вођење парнице или за поједине радње у поступку, уколико вођење парнице, односно вршење појединих радњи у поступку није било накнадно одобрено, ако се ови недостаци односе на странку која је изјавила жалбу;

10) ако је одлучено о захтеву о коме је већ раније правноснажно пресуђено или о коме је већ закључено судско поравнање или о захтеву по коме већ тече парница;

11) ако је противно закону била искључена јавност на главној расправи;

12) ако пресуда има недостатака због којих се не може испитати, а нарочито ако је изрека пресуде неразумљива, ако противречи сама себи или разлозима пресуде, или ако пресуда нема уопште разлога или у њој нису наведени разлози о битним чињеницама, или су ти разлози нејасни или противречни, или ако о битним чињеницама постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа, записника о исказима датим у поступку и самих тих исправа или записника или изведеним доказима.

Члан 362.

Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање постоји кад је суд неку битну чињеницу погрешно утврдио, односно кад је није утврдио.

Непотпуно утврђено чињенично стање постоји и кад на то указују нове чињенице или нови докази (члан 359).

Члан 363.

Погрешна примена материјалног права постоји кад суд није применио одредбу материјалног права коју је требало да примени или кад такву одредбу није правилно применио.

Послужбац по жалби

Члан 364.

Жалба се подноси суду који је изрекао првостепену пресуду у довољном броју примерака за суд и противну странку.

Члан 365.

Првостепени суд ће неблаговремену, непотпуну (члан 358. став 1) или недозвољену жалбу одбацити решењем.

Жалба је неблаговремена ако је изјављена после истека законског рока за њено подношење.

Жалба је недозвољена ако је жалбу изјавило лице које није овлашћено за подношење жалбе, или лице које се одрекло или је повукло жалбу или ако лице које је изјавило жалбу нема правни интерес за подношење жалбе.

Члан 366.

Примерак благовремене, потпуне и дозвољене жалбе доставиће првостепени суд противној странци која може у року од осам дана од пријема поднети том суду одговор на жалбу.

Примерак одговора на жалбу доставиће првостепени суд жалиоцу.

Неблаговремено поднесен одговор на жалбу другостепени суд неће разматрати.

Члан 367.

По пријему одговора на жалбу или по протеклу рока за одговор на жалбу првостепени суд ће жалбу и одговор на жалбу, ако је поднесен, са свим списима доставити другостепеном суду у року од осам дана.

Ако жалилац тврди да су у првостепеном поступку повређене одредбе парничног поступка првостепени суд ће дати објашњење поводом навода жалбе који се тичу тих повреда, а по потреби ће спровести и извиђаје да провери истинитост односних навода у жалби.

Члан 368.

Кад списи по жалби стигну другостепеном суду судија известилац припрема извештај већу ради разматрања предмета.

Судија известилац може, по потреби, од првостепеног суда да прибави извештај о повредама одредаба поступка и да затражи да се ради утврђивања тих повреда спроведу извиђаји.

Члан 369.

Другостепени суд одлучује о жалби, по правилу, без расправе.

Кад веће другостепеног суда нађе да је ради правилног утврђења чињеничног стања потребно да се пред другостепеним судом понове већ изведени докази, заказаће расправу пред другостепеним судом.

Другостепени суд ће заказати расправу и одлучити о жалби и захтевима странака кад је у истој парници првостепена пресуда већ једанпут била укинута по одредбама овог закона, а побијана пресуда се заснива на погрешно и непотпуном утврђеном чињеничном стању или су у поступку пред првостепеним судом учињене битне повреде одредаба парничног поступка.

Члан 370.

На расправу се позивају странке, односно њихови законски заступници или пуномоћници, као и они сведоци и вештачи за које суд одлучи да се саслушају.

Ако са расправе изостане једна или обе странке суд ће одлучити о жалби и донети одлуку узимајући у обзир нарочито оно што је изнето у жалби и у одговору на жалбу.

Расправа пред другостепеним судом почиње извештајем известиоца, који излаже стање ствари не дајући своје мишљење о основности жалбе.

После тога прочитаће се пресуда или део пресуде на који се односи жалба, а по потреби и записник о главној расправи пред првостепеним судом. Затим ће жалилац образложити своју жалбу, а противна странка одговор на жалбу.

Странка може на расправи износити чињенице и предлагати доказе из жалбе у смислу члана 359. овог закона.

Члан 371.

Ако у чл. 369. и 370. овог закона није што друго одређено, одредбе о главној расправи пред првостепеним судом (чл. 295–321), као и одредбе чл. 322–333, чл. 343–345. и члана 349. овог закона сходно се примењују и на расправу и поступак пред другостепеним судом.

Границе испитивања првостепене пресуде

Члан 372.

Другостепени суд испитује првостепену пресуду у оном делу у коме се побија жалбом, а ако се из жалбе не види у ком се делу пресуда побија, другостепени суд ће узети да се пресуда побија у делу у коме странка није успела у парници.

Другостепени суд испитује првостепену пресуду у границама разлога наведених у жалби, пажећи по службеној дужности на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тач. 1, 2, 5, 7. и 9. и на правилну примену материјалног права.

На прекорачење тужбеног захтева другостепени суд пази само на захтев странке.

Одлуке другостепенног суда о жалби

Члан 373.

Другостепени суд може у седници већа или на основу одржане расправе:

- 1) одбацити жалбу као неблаговремену, непотпуну или као недозвољену;
- 2) одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду;
- 3) укинути пресуду и упутити предмет првостепеном суду на поновно суђење;
- 4) укинути првостепену пресуду и одбацити тужбу;
- 5) преиначити првостепену пресуду и одлучити о захтевима странака.

Другостепени суд може укинути првостепену пресуду и само у погледу износа тужбеног захтева кад нађе да у погледу одлуке о основу тужбеног захтева не постоје разлози због којих се пресуда побија, као ни разлози на које пази по службеној дужности.

Другостепени суд није везан предлогом жалбе.

Члан 374.

Неблаговремену, непотпуну или недозвољену жалбу одбацити ће другостепени суд решењем, ако то није учинио првостепени суд (члан 365).

Члан 375.

Другостепени суд ће пресудом одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду кад нађе да не постоје разлози због којих се пресуда побија, као ни разлози на које пази по службеној дужности.

Члан 376.

Другостепени суд ће решењем укинути првостепену пресуду ако утврди да постоји битна повреда одредаба парничног поступка (члан 361) и вратиће предмет истом првостепеном суду или ће га уступити надлежном првостепеном суду ради одржавања нове главне расправе. У овом решењу другостепени суд ће одлучити и које се спроведене радње, захваћене битном повредом одредаба парничног поступка, укидају.

Ако су у поступку пред првостепеним судом учињене повреде одредаба из члана 361. став 2. тач. 2, 3. и 10, другостепени суд ће укинути првостепену пресуду и одбацити тужбу.

Ако је у поступку пред првостепеним судом учињена повреда одредаба из члана 361. став 2. тачка 9, другостепени суд ће, с обзиром на природу повреде, укинути првостепену пресуду и вратити предмет надлежном првостепеном суду, или ће укинути првостепену пресуду и одбацити тужбу.

Члан 377.

Другостепени суд ће решењем укинути пресуду првостепеног суда и вратити предмет том суду на поновно суђење ако сматра да због нових чињеница и нових доказа (члан 359) ради правилног утврђивања чињеничног стања треба одржати нову главну расправу пред првостепеним судом.

Другостепени суд ће решењем укинути првостепену пресуду и вратити предмет првостепеном суду на поновно суђење и кад је због погрешне примене материјалног права чињенично стање било непотпуно утврђено.

Члан 378.

Кад другостепени суд укине пресуду првостепеног суда и врати предмет истом суду на поновно суђење, може наредити да се нова главна расправа одржи пред другим већем или судијом.

Члан 379.

Ако је првостепеном пресудом прекорачен тужбени захтев тиме што је досуђено више од онога што је тражено, другостепени суд ће укинути првостепену пресуду у делу у коме је прекорачен тужбени захтев.

Ако је првостепеном пресудом прекорачен тужбени захтев тако што је одлучено о нечем другом, а не о ономе што је тужбом тражено, другостепени суд ће укинути првостепену пресуду и предмет вратити на поновно суђење.

Члан 380.

Другостепени суд ће пресудом преиначити првостепену пресуду:

- 1) ако је на основу расправе утврдио друкчије чињенично стање него што је оно у првостепеној пресуди;
- 2) ако је првостепени суд погрешно оценио исправе или посредно изведене доказе, а одлука првостепеног суда је заснована искључиво на тим доказима;
- 3) ако је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница, а на тим чињеницама је заснована пресуда;
- 4) ако сматра да је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али да је првостепени суд погрешно применио материјално право.

Члан 381.

Другостепени суд не може да преиначи пресуду на штету странке која се жалила, ако је само она изјавила жалбу.

Члан 382.

У образложењу пресуде, односно решења другостепени суд треба да оцени жалбене наводе од значаја и да наведе разлоге које је узео у обзир по службеној дужности.

Ако се првостепена пресуда укида због битних повреда одредаба парничног поступка, у образложењу треба навести све одредбе које су повређене, у чему се повреде састоје и све уочене недостатке који су од утицаја за доношење правилне одлуке.

Ако се првостепена пресуда укида и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, навешће се у чему се састоје недостаци и зашто су нове чињенице и докази важни и од утицаја за доношење правилне одлуке.

Ако се првостепена пресуда укида и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење, кад је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено, другостепени суд ће указати зашто су нове чињенице и докази од утицаја за доношење правилне одлуке.

Члан 383.

Другостепени суд је дужан да врати списе првостепеном суду у року до 30 дана од дана доношења одлуке.

Члан 384.

Првостепени суд је дужан да одмах по пријему решења другостепеног суда закаже рочиште за главну расправу у року до 30 дана од дана пријема решења другостепеног суда.

Првостепени суд је дужан да изведе све парничне радње и да расправи сва спорна питања на која је указао другостепени суд у свом решењу.

На новој главној расправи странке могу износити нове чињенице и предлагати нове доказе.

Ако пресуда буде укинута због тога што је пресуду донео ненадлежан суд, нова расправа пред првостепеним судом одржаће се по одредбама које важе за одржавање главне расправе у случају кад се промени веће (члан 317).

2. Жалба против решења

Члан 385.

Против решења првостепеног суда дозвољена је жалба, ако у овом закону није одређено да жалба није дозвољена.

Ако овај закон изричито одређује да посебна жалба није дозвољена, решење првостепеног суда може се побијати само у жалби против коначне одлуке.

Члан 386.

Благовремено поднета жалба задржава извршење решења, ако овим законом није друкчије прописано.

Решење против кога није дозвољена посебна жалба може се одмах извршити.

Члан 387.

Решавајући о жалби, другостепени суд може:

- 1) одбацити жалбу као неблаговремену, непотпуну или недозвољену (члан 365. ст. 1–3. и члан 385. став 1);
- 2) одбити жалбу као неосновану и потврдити решење првостепеног суда;
- 3) преиначити решење или га укинути и по потреби предмет вратити на поновни поступак.

Члан 388.

У поступку по жалби против решења сходно ће се примењивати одредбе које важе за жалбу против пресуде, осим одредаба о одговору на жалбу и о одржавању расправе пред другостепеним судом.

Глава двадесет осма

ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ

1. Жалба са алтернативним предлогом за ревизијско одлучивање (директна ревизија)

Члан 389.

Против пресуде донете у првом степену против које је дозвољена ревизија странке могу изјавити жалбу Врховном суду Србије у року од 15 дана од дана достављања пресуде, ако странка у жалби предложи да о овом леку одлучује Врховни суд Србије, а противна странка се с тим сагласи.

Пресуда се може побијати овим правним леком, у парницама у којима је допуштена ревизија, само због погрешне примене материјалног права и битне повреде из члана 361. став 2. тачка 5. овог закона.

Члан 390.

Жалба се изјављује суду који је изрекао првостепену пресуду у довољном броју примерака за суд и противну странку.

Жалбу из става 1. овог члана првостепени суд доставља на обавезан одговор супротној странци уз обавештење да се у одговору на жалбу може сагласити да о овој жалби одлучује Врховни суд Србије.

Кад се противна страна сагласи да о правном леку одлучује Врховни суд Србије, а Врховни суд Србије прихвати да о њему одлучује због потребе уједначавања судске праксе заузимањем става о неком спорном правном питању, сматра се да је жалба против првостепене пресуде повучена.

У поступку по овом правном леку странку која је физичко лице мора заступати адвокат.

Ако се странка у одговору на жалбу не сагласи да о изјављеном правном леку непосредно одлучује Врховни суд Србије или странке није заступао адвокат у поступку по овом правном леку, другостепени суд одлучиће о жалби на првостепену пресуду по општим правилима.

Члан 391.

Првостепени суд ће по пријему одговора на жалбу, уколико нема услова да поступи у смислу члана 365. овог закона, доставити жалбу и одговор на жалбу са свим списима другостепеном суду.

Другостепени суд је дужан да, уколико не одбаци жалбу, достави предмет Врховном суду Србије.

Члан 392.

О допуштености правног лека из члана 389. овог закона Врховни суд Србије одлучује у већу од три судије.

О основаности овог правног лека одлучује веће састављено од пет судија.

Врховни суд Србије испитује побијану пресуду у границама разлога наведених у овом правном леку.

Одлука се доноси у року од три месеца од дана пријема предмета у Врховни суд Србије.

Члан 393.

Врховни суд Србије може одбити правни лек из члана 389. овог закона и потврдити првостепену пресуду или преинаčiti првостепену пресуду.

2. Ревизија

Члан 394.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, странке могу изјавити ревизију у року од 30 дана од дана достављања преписа пресуде.

Ревизија није дозвољена о имовинскоправним споровима кад се тужбени захтев односи на потраживање у новцу, на предају ствари или извршење неке друге чинидбе, ако вредност предмета спора побијеног дела правноснажне пресуде не прелази 500.000 динара.

Ревизија није дозвољена о имовинскоправним споровима кад се тужбени захтев не односи на потраживање у новцу, предају ствари или извршење неке друге чинидбе, ако вредност предмета спора не прелази 500.000 динара.

Изузетно, и кад се ради о тужбеном захтеву из ст. 2. и 3. овог члана, ревизија је увек дозвољена:

1) у парницама о праву на издржавање или о праву на укидање издржавања;

2) у споровима о праву на накнаду штете због изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања;

3) у имовинским споровима који настану из противуставних и противзаконитих појединачних аката и радњи којим се правна или физичка лица зависно од седишта, односно пребивалишта стављају у неравноправан положај на јединственом тржишту или на други начин нарушава јединство тржишта, укључујући и парнице о накнади штете, која се тим проузрокује;

4) у споровима због повреде ауторског права, заштите и употребе проналазка и техничких унапређења, узорака, модела и жигова, фирме или назива, као и у споровима из нелојалне утакмице и монополистичких понашања кад се не односе на имовинскоправни захтев.

Члан 395.

Ревизија је изузетно дозвољена и против другостепене пресуде, која се не би могла побијати ревизијом по одредбама члана 394. овог закона, кад је по оцени апелационог суда о допуштености ове ревизије, потребно да се размотре правна питања од општег интереса, уједначи судска пракса или кад је потребно ново тумачење права.

Члан 396.

О ревизији одлучује Врховни суд Србије.

Члан 397.

Подношена ревизија не задржава извршење правноснажне пресуде против које је изјављена.

Члан 398.

Ревизија се може изјавити:

1) због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2, осим тачке 4;

2) због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. овог закона која је учињена у поступку пред другостепеним судом;

3) због погрешне примене материјалног права;

4) због прекорачења тужбеног захтева само ако је та повреда учињена тек у поступку пред другостепеним судом.

Ревизија се не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Члан 399.

Ревизијски суд испитује побијану пресуду само у оном делу у коме се она побија ревизијом и у границама разлога наведених у ревизији, пазећи по службеној дужности на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. овог закона и на правилну примену материјалног права.

Члан 400.

Ревизија се подноси суду који је изрекао првостепену пресуду.

Члан 401.

Неблаговремену, непотпуну или недозвољену ревизију, осим из члана 389. овог закона, одбациће решењем председник већа првостепеног суда, без одржавања рочишта.

Ревизија је недозвољена:

1) ако је ревизију изјавило лице које није овлашћено на подношење ревизије;

2) ако је ревизију изјавило лице које није адвокат;

3) ако је ревизију изјавило лице које је одустало од ревизије;

4) ако лице које је изјавило ревизију нема правни интерес за подношење ревизије;

5) ако је ревизија изјављена против пресуде против које се по закону не може поднети, осим из члана 393. овог закона.

Члан 402.

Примерак благовремене, потпуне и дозвољене ревизије председник већа првостепеног суда доставиће противној странци и јавном тужиоцу надлежном за подизање захтева за заштиту законитости (члан 416) у року од осам дана.

Јавном тужиоцу доставиће се, заједно са ревизијом, и препис пресуде против које је ревизија изјављена.

У року од 15 дана од дана достављања ревизије противна странка може поднети суду одговор на ревизију.

По пријему одговора, или по протеклу рока за одговор, председник већа првостепеног суда ће доставити ревизију и одговор на ревизију, са свим списима, ревизијском суду преко другостепеног суда, у року од 15 дана.

Члан 403.

О ревизији ревизијски суд одлучује без расправе.

Члан 404.

Неблаговремену, непотпуну или недозвољену ревизију одбациће ревизијски суд решењем ако то, у границама својих овлашћења (члан 401), није учинио првостепени суд.

Члан 405.

Ревизијски суд ће пресудом одбити ревизију као неосновану ако утврди да не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози на које пази по службеној дужности.

Ревизијски суд неће детаљно образлагати пресуду којом се ревизија одбија као неоснована, ако закључи да то није потребно због тога што се у ревизији понављају жалбени разлози или кад се образлагањем пресуде којом се ревизија одбија не би постигло ново тумачење права нити допринело уједначеном тумачењу права.

Члан 406.

Ако утврди да постоји битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. ст. 1. и 2. овог закона због које се ревизија може изјавити, ревизијски суд ће решењем укинути у целини или делимично пресуду другостепеног и првостепеног суда или само пресуду другостепеног суда и предмет вратити на поновно суђење истом или другом већу првостепеног или другостепеног суда, односно другом надлежном суду.

Ако је у поступку пред првостепеним или другостепеним судом учињена повреда из члана 361. став 2. тач. 2, 3. и 10. овог закона ревизијски суд ће укинути решењем донесене одлуке и одбацити тужбу.

Ако је у поступку пред првостепеним или другостепеним судом учињена повреда из члана 361. став 2. тачка 9. овог закона, ревизијски суд, с обзиром на природу повреде, поступиће према одредбама ст. 1. или 2. овог члана.

Члан 407.

Ако ревизијски суд утврди да је материјално право погрешно примењено, пресудом ће усвојити ревизију и преинаčiti побијану пресуду.

Ако ревизијски суд нађе да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено и да због тога нема услова за преиначење побијане пресуде, решењем ће усвојити ревизију, укинути у целини или делимично пресуду првостепеног и другостепеног суда или само пресуду другостепеног суда и предмет вратити на поновно суђење истом или другом већу првостепеног, односно другостепеног суда.

Члан 408.

Ако утврди да је другостепеном пресудом прекорачен тужбени захтев тиме што је досуђено више од онога што је тражено, ревизијски суд ће укинути другостепену пресуду у делу у коме је прекорачен тужбени захтев.

Ако је другостепеном пресудом прекорачен тужбени захтев тако што је одлучено о нечем другом, а не о ономе што је тужбом тражено, ревизијски суд ће укинути другостепену пресуду и предмет вратити на поновно суђење.

Члан 409.

Ако се приликом одлучивања о ревизији изјављеној о спору из члана 394. став 4. тачка 3. овог закона оправдано посумња да су чињенице на којима је побијана одлука заснована правилно утврђене, ревизијски суд ће решењем укинути побијану одлуку, а по потреби и одлуке судова нижег степена, и предмет вратити на поновно суђење истом или другом већу првостепеног или другостепеног суда, односно другом надлежном суду.

Члан 410.

Одлука ревизијског суда доставља се првостепеном суду преко другостепеног суда.

Примерак одлуке ревизијског суда доставља се и јавном тужиоцу (члан 416).

Члан 411.

Ако у чл. 394–410. овог закона није што друго одређено, у поступку поводом ревизије сходно ће се примењивати одредбе овог закона о жалби против пресуде из члана 342, 356. ст. 2. и 3, чл. 357, 358. и 363, члана 366. ст. 2. и 3, члана 367. став 2, чл. 368, 373, 378. и чл. 381–384. овог закона.

Члан 412.

Странке могу изјавити ревизију и против решења другостепеног суда којим је поступак правноснажно завршен.

Ревизија против решења из става 1. овог члана није дозвољена у споровима у којима не би била дозвољена ревизија против правноснажне пресуде (члан 394. ст. 2. и 3).

Ревизија је увек дозвољена против решења другостепеног суда којим се изјављена жалба одбацује, односно којим се потврђује решење првостепеног суда о одбацивању ревизије.

Ревизија је увек дозвољена и против решења другостепеног суда којим је правноснажно одлучено о предлогу за понављање поступка.

У поступку поводом ревизије против решења сходно ће се примењивати одредбе овог закона о ревизији против пресуде.

3. Захтев за заштиту законитости**Члан 413.**

Јавни тужилац може подићи захтев за заштиту законитости против правноснажне судске одлуке по службеној дужности или на предлог странке у року од три месеца.

Рок за подизање захтева за заштиту законитости из става 1. овог члана рачуна се:

1) против одлуке донесене у првом степену против које није изјављена жалба – од дана кад се та одлука више није могла побијати жалбом;

2) против одлуке донесене у другом степену против које није изјављена ревизија – од дана кад је та одлука достављена оној странци којој је доцније достављена.

Против одлуке из става 1. овог члана донесене у другом степену, против које су странке изјавиле ревизију, јавни тужилац може подићи захтев за заштиту законитости само у року од 30 дана од дана кад му је достављена ревизија оне странке чија му је ревизија раније достављена (члан 402. став 1).

Захтев за заштиту законитости није дозвољен против одлуке коју је поводом ревизије или захтева за заштиту законитости донео суд надлежан да одлучује о тим правним лековима (члан 396).

Члан 414.

Против правноснажне одлуке донесене у спору који се односи на уговор о промету непокретности, јавни тужилац може у року од годину дана подићи захтев за заштиту законитости због тога што је уговор по својој садржини или циљу противан принудним прописима, јавном поретку и правилима морала. Овај рок рачуна се од дана правноснажности одлуке, а ако је против одлуке била изјављена ревизија – од дана доношења одлуке ревизијског суда којом је поступак завршен.

Члан 415.

О захтеву за заштиту законитости одлучује Врховни суд Србије.

Члан 416.

Захтев за заштиту законитости против одлуке из члана 413. овог закона подиже јавни тужилац одређен законом.

Члан 417.

Јавни тужилац може подићи захтев за заштиту законитости због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 5. овог закона.

Члан 418.

Уколико јавни тужилац не подигне захтев за заштиту законитости у роковима предвиђеним законом, странка која је поднела

предлог, овлашћена је да у року од 30 дана од дана пријема обавештења да јавни тужилац неће изјавити захтев за заштиту законитости сама изјави овај правни лек.

Члан 419.

Ако су против исте одлуке поднесени и ревизија и захтев за заштиту законитости, Врховни суд Србије ће одлучити о тим правним лековима једном одлуком.

Члан 420.

О седници на којој ће суд одлучити о захтеву за заштиту законитости обавестиће се подносилац захтева.

На седницу на којој ће суд одлучити о захтеву за заштиту законитости неће се позивати странка која није ставила предлог за изјављивање овог правног лека.

Ако са седнице изостане подносилац захтева, расправљаће се о изјављеном правном леку и одлучити.

Седница почиње извештајем известиоца који излаже стање ствари не дајући своје мишљење о основаности изјављеног правног лека. После тога прочитаће се пресуда или део пресуде на који се односи изјављени правни лек, а по потреби и записници из списка. Затим ће подносилац захтева образложити изјављени правни лек.

Члан 421.

Кад одлучује о захтеву за заштиту законитости, Врховни суд Србије испитује само оне повреде на које је указао подносилац захтева.

Ако у чл. 413–420. овог закона није што друго одређено, у поступку поводом захтева за заштиту законитости сходно ће се примењивати одредбе члана 397, чл. 400–406, 410. и 411. овог закона.

4. Понављање поступка**Члан 422.**

Поступак који је одлуком суда правноснажно завршен може се по предлогу странке поновити:

1) ако којој странци незаконитим поступањем, а нарочито пропуштањем достављања, није била дата могућност да расправља пред судом;

2) ако је у поступку као тужилац или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку, или ако странку која је правно лице није заступало овлашћено лице, или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник, или ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребно овлашћење за вођење парнице или за поједине радње у поступку, уколико вођење парнице, односно вршење појединих радњи у поступку није било накнадно одобрено;

3) ако се одлука суда заснива на лажном исказу сведока или вештака;

4) ако се одлука суда заснива на исправи која је фалсификована или у којој је оверен неистинит садржај;

5) ако је до одлуке суда дошло услед кривичног дела судије, односно судије-поротника, законског заступника или пуномоћника странке, противне странке или ког трећег лица;

6) ако странка стекне могућност да употреби правноснажну одлуку суда која је раније међу истим странкама донета о истом захтеву;

7) ако се одлука суда заснива на другој одлуци суда или на одлуци неког другог органа, а та одлука буде правноснажно преиначена, укинута, односно поништена;

8) ако је накнадно пред надлежним органом правноснажно решено претходно питање (члан 12) на коме је одлука заснована;

9) ако странка сазна за нове чињенице или нађе или стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих је за странку могла бити донета повољнија одлука да су те чињенице или докази били употребљени у ранијем поступку;

10) ако је, по правноснажном окончаном поступку пред домаћим судом, Европски суд за људска права донео одлуку о истом или сличном правном односу против Србије и Црне Горе.

Члан 423.

Из разлога наведених у члану 422. тач. 1. до 3. овог закона не може се захтевати понављање поступка ако је тај разлог био без успеха изнет у ранијем поступку.

Због околности наведених у члану 422. тач. 1, 7, 8. и 9. овог закона, понављање поступка може се дозволити само ако странка без своје кривице није могла те околности да изнесе пре него што је ранији поступак завршен правноснажном судском одлуком.

Члан 424.

Предлог за понављање поступка подноси се у року од тридесет дана, и то:

1) у случају из члана 422. тачка 1. овог закона, од дана кад је одлука достављена странци;

2) у случају из члана 422. тачка 2. овог закона, ако је у поступку као тужилац или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку, од дана када је одлука достављена том лицу; ако странку која је правно лице није заступало овлашћено лице, или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник, од дана кад је одлука достављена странци, односно њеном законском заступнику, а ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребно овлашћење за вођење парнице или за поједине радње у поступку, од дана кад је странка сазнала за овај разлог;

3) у случајевима из члана 422. тач. 3-5. овог закона, од дана кад је странка сазнала за правноснажну пресуду у кривичном поступку, а ако се кривични поступак не може спровести, онда од дана кад је сазнала за обуставу тог поступка или за околности због којих се поступак не може покренути;

4) у случајевима из члана 422. тач. 6. и 7. овог закона, од дана кад је странка могла употребити правноснажну одлуку која је разлог за понављање поступка;

5) у случају из члана 422. тачка 8. овог закона, од дана када је одлука којом је надлежни орган правноснажно решио претходно питање на коме је одлука заснована достављена странци;

6) у случају из члана 422. тачка 9. овог закона, од дана кад је странка могла изнети суду нове чињенице, односно нова доказна средства.

Ако би рок одређен у ставу 1. овог члана почео да тече пре него што је одлука постала правноснажна, тај ће се рок рачунати од правноснажности одлуке ако против ње није био изјављен правни лек, односно од достављања правноснажне одлуке вишег суда изречене у последњем степену.

По протеку рока од пет година од дана кад је одлука постала правноснажна, предлог за понављање поступка не може се поднети, осим ако се понављање тражи из разлога наведених у члану 422. тач. 1, 2. и 10. овог закона.

Члан 425.

Предлог за понављање поступка подноси се увек суду који је донео одлуку у првом степену.

У предлогу се нарочито морају навести: законски основ по коме се тражи понављање, околности из којих произлази да је предлог поднесен у законском року и докази којима се поткрепљују наводи предлагача.

Члан 426.

Неблаговремене (члан 424), непотпуне (члан 425. став 2) или недозвољене (члан 424) предлоге за понављање поступка одбацује решењем председник већа без одржавања рочишта.

Ако председник већа не одбаци предлог, доставиће примерак предлога противној странци по одредбама члана 136. овог закона, која има право да у року од 15 дана одговори на предлог. Кад суду стигне одговор на предлог или кад протекне рок за давање одговора, председник већа одредиће рочиште за расправљање о предлогу.

Ако се понављање поступка захтева из разлога наведеног у члану 422. тачка 9. овог закона, председник већа може расправљање о предлогу за понављање поступка спојити са расправљањем о главној ствари.

Члан 427.

Рочиште за расправљање о предлогу за понављање поступка држи се пред председником већа првостепеног суда, осим ако расправљање о предлогу није спојено са расправљањем о главној ствари.

Члан 428.

По одржаном рочишту за расправљање о предлогу, председник већа првостепеног суда доноси одлуку о предлогу, осим ако се разлог за понављање поступка односи искључиво на поступак пред вишим судом (члан 429).

У решењу којим се дозвољава понављање поступка изрећи ће се да се укида одлука донета у ранијем поступку.

Председник већа одредиће главну расправу тек по правноснажности решења којим се дозвољава понављање поступка, али у том решењу може одлучити да се одмах отпочне расправљање о главној ствари. На новој главној расправи странке могу да износе нове чињенице и да предлажу нове доказе.

Против решења којим се дозвољава понављање поступка није дозвољена посебна жалба ако је председник већа одлучио да се одмах отпочне расправљање о главној ствари.

Ако је председник већа дозволио понављање поступка и одлучио да се одмах расправља о главној ствари, или ако се о предлогу за понављање поступка расправљало заједно са главном ствари, решење којим се дозвољава понављање поступка и укида одлука донета у ранијем поступку уноси се у одлуку о главној ствари.

Члан 429.

Ако се разлог за понављање поступка односи искључиво на поступак пред вишим судом, председник већа првостепеног суда ће

по одржаном рочишту за расправљање о предлогу за понављање поступка доставити предмет том вишем суду ради доношења одлуке.

Кад предмет стигне вишем суду, председник већа поступиће по одредбама члана 368. овог закона.

О предлогу за понављање поступка виши суд одлучује без расправе.

Кад виши суд нађе да је оправдан предлог за понављање поступка и да није потребно да се држи нова главна расправа, укинуће своју одлуку, као и одлуку вишег суда ако таква постоји, и донеће нову одлуку о главној ствари.

5. Однос између предлога за понављање поступка и других ванредних правних лекова

Члан 430.

Ако у року за изјављивање ревизије странка поднесе предлог за понављање поступка само из разлога због којих се може изјавити и ревизија, сматраће се да је странка изјавила ревизију.

Ако странка изјави ревизију због разлога из члана 361. став 2. тачка 10. овог закона и истовремено или после тога поднесе предлог за понављање поступка због било ког разлога из члана 422. овог закона, суд ће застати са поступком поводом предлога за понављање поступка до завршетка поступка по ревизији.

Ако странка изјави ревизију из било ког разлога, осим због разлога из члана 361. став 2. тачка 10. овог закона, и истовремено или после тога поднесе предлог за понављање поступка због разлога из члана 422. тач. 3. до 5. овог закона који су поткрепљени правноснажном пресудом донесеном у кривичном поступку, суд ће застати са поступком по ревизији до завршетка поступка поводом предлога за понављање поступка.

У свим осталим случајевима у којима странка изјави ревизију и истовремено или после тога поднесе предлог за понављање поступка, суд ће одлучити који ће поступак наставити а са којим ће застати, узимајући у обзир све околности, а нарочито разлоге због којих су оба правна лека поднесена и доказе које су странке предложиле.

Члан 431.

Одредбе члана 430. ст. 1. и 3. овог закона примениће се и кад је странка најпре поднела предлог за понављање поступка, а после тога изјавила ревизију.

У свим осталим случајевима у којима странка поднесе предлог за понављање поступка и после тога изјави ревизију суд ће по правилу застати са поступком по ревизији до завршетка поступка поводом предлога за понављање поступка, осим ако нађе да постоје озбиљни разлози да поступи друкчије.

Члан 432.

Решење из члана 430. овог закона доноси председник већа првостепеног суда ако предлог за понављање поступка стигне првостепеном суду пре него што је предмет поводом ревизије упућен ревизијском суду. Ако предлог за понављање поступка стигне пошто је предмет поводом ревизије упућен ревизијском суду, решење из члана 430. овог закона доноси ревизијски суд.

Решење из члана 431. овог закона доноси председник већа првостепеног суда, осим ако је предмет, у време кад ревизија стигне првостепеном суду, поводом предлога за понављање поступка упућен вишем суду ради доношења одлуке (члан 429. став 1), у ком случају решење доноси виши суд.

Против решења суда из ст. 1. и 2. овог члана није дозвољена жалба.

Члан 433.

Одредбе чл. 430. до 432. овог закона сходно ће се примењивати и кад јавни тужилац подигне захтев за заштиту законитости, а странка пре, истовремено или после тога поднесе предлог за понављање поступка.

Део трећи

ПОСЕБНИ ПОСТУПЦИ

Глава двадесет девета

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ИЗ РАДНИХ ОДНОСА

Члан 434.

Ако у овој глави не постоје посебне одредбе, у парницама из радних односа примењиваће се остале одредбе овог закона.

Члан 435.

У поступку у парницама из радних односа, а нарочито приликом одређивања рокова и рочишта, суд ће увек обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног решавања радних спорова.

Члан 436.

У току поступка суд може и по службеној дужности одредити привремене мере које се примењују у извршном поступку ради спречавања насилног поступања или ради отклањања ненакнадиве штете.

Суд ће одлуку о одређивању привремене мере по предлогу странке донети у року до осам дана од дана предаје предлога.

Против решења о одређивању привремене мере није дозвољена посебна жалба.

Члан 437.

Суд ће у пресуди којом налаже извршење неке чинидбе одредити рок од осам дана за њено извршење.

Члан 438.

Рок за изјављивање жалбе износи осам дана.

Члан 439.

Ревизија је дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа.

Глава тридесета

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ПОВОДОМ КОЛЕКТИВНИХ УГОВОРА

Члан 440.

Ако у овој глави не постоје посебне одредбе о парницама поводом колективних уговора примењиваће се остале одредбе овог закона.

Члан 441.

У поступку у парницама поводом колективних уговора учесници у закључивању колективног уговора остварују заштиту права утврђених колективним уговором кад настане спор у поступку закључивања, односно измена и допуна колективног уговора уколико спор није решен мирним путем или путем арбитраже коју су образовали учесници колективног уговора у складу са одредбама посебног закона.

По правилима поступка у парницама поводом колективних уговора суд поступа и у случају спора о репрезентативности синдиката, односно удружења послодаваца у смислу одредаба посебног закона.

У поступку у парницама поводом колективних уговора једна од странака је репрезентативни синдикат.

Члан 442.

Суд ће увек приликом одређивања рокова и рочишта у поступку у парницама поводом колективних уговора обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног решавања ових спорова.

Члан 443.

Суд ће у пресуди којом налаже извршење неке чинидбе одредити рок за њено извршење.

Члан 444.

Рок за изјављивање жалбе износи осам дана.

Члан 445.

У парницама поводом колективних уговора ревизија је дозвољена.

Глава тридесет прва

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ЗБОГ СМЕТАЊА ДРЖАВИНЕ

Члан 446.

Ако у овој глави не постоје посебне одредбе у парницама због сметања државине примењиваће се остале одредбе овог закона.

Члан 447.

Приликом одређивања рокова и рочишта по тужбама због сметања државине суд ће увек обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног решавања према природи сваког појединог случаја.

Члан 448.

Расправљање о тужби због сметања државине ограничиће се само на претресање и доказивање чињеница последњег стања државине и насталог сметања. Искључено је претресање о праву на државину, о правном основу, савесности или несавесности државине или о захтевима за накнаду штете.

Одлуку о захтеву суд ће донети у року до 90 дана.

Члан 449.

У току поступка суд може по службеној дужности и без са слушања противне странке одредити привремене мере које се примењују у извршном поступку ради отклањања хитне опасности противправног оштећења или спречавања насиља или отклањања ненакнадиве штете.

Суд ће одлуку о одређивању привремене мере по предлогу странке донети у року до осам дана од дана предаје предлога.

Против решења о одређивању привремене мере није дозвољена посебна жалба.

Члан 450.

Рок за испуњење дужности које су наложене странкама суд ће одредити према околностима појединог случаја.

Рок за изјављивање жалбе износи осам дана.

Из важних разлога суд може одлучити да жалба не задржава извршење решења.

У поступку по жалби против првостепене одлуке донете у парници због сметања државине сходно се примењују одредбе члана 369. став 3. и чл. 370. и 371. овог закона.

Против решења донесених у парницама због сметања државине ревизија није дозвољена.

Члан 451.

Тужилац губи право да у извршном поступку захтева извршење решења којим се туженом по тужби због сметања државине налаже извршење одређене радње, ако није захтевао извршење у року од 30 дана по протеклу рока који је решењем одређен за извршење те радње.

Члан 452.

Понављање правноснажно завршеног поступка због сметања државине дозвољено је само из разлога предвиђених у члану 422. тач. 1. и 2. овог закона у року од 30 дана од правноснажности решења о сметању посуда.

Глава тридесет друга

ИЗДАВАЊЕ ПЛАТНОГ НАЛОГА

Члан 453.

Кад се тужбени захтев односи на доспело потраживање у новцу, а то се потраживање доказује веродостојном исправом приложеном тужби у изворнику или овереном препису, суд ће издати налог туженом да испуни тужбени захтев (платни налог).

Као веродостојне исправе сматрају се нарочито:

- 1) јавне исправе;
- 2) приватне исправе на којима је потпис обвезника оверио орган надлежан за оверавање;
- 3) менице и чекови са протестом и повратним рачунима ако су они потребни за заснивање захтева;
- 4) изводи из оверених пословних књига;
- 5) фактуре;
- 6) исправе које по посебним прописима имају значај јавних исправа.

Платни налог издаће суд иако тужилац у тужби није предложио издавање платног налога, а испуњени су сви услови за издавање платног налога.

Кад се на основу веродостојне исправе може тражити извршење по Закону о извршном поступку, суд ће издати платни налог само ако тужилац учини вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога.

Ако тужилац не учини вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога, суд ће тужбу одбацити.

Члан 454.

Кад се тужбени захтев односи на доспело потраживање у новцу које не прелази износ од 100.000 динара, суд ће издати платни налог против туженог иако тужби нису приложене веродостојне исправе, али је у тужби изнет основ и висина дуговања и назначени су докази на основу којих се може утврдити истинитост тужбених навода.

Платни налог из става 1. овог члана може се издати само против главног дужника.

Члан 455.

Платни налог издаје председник већа, без одржавања рочишта.

У платном налогу суд ће изрећи да је тужени дужан у року од осам дана, а у меничним и чековним споровима у року од три дана, по пријему платног налога да испуни захтев тужбе заједно са трошковима које је суд одмерио, или у истом року да подигне приговоре против платног налога. У платном налогу суд ће туженог упозорити да ће одбацити неблаговремено поднесене приговоре.

Платни налог доставља се обема странкама.

Туженоме се уз платни налог доставља и примерак тужбе са прилозима.

Члан 456.

Ако суд не усвоји предлог за издавање платног налога, наставиће поступак по тужби по одредбама закона које важе за општи парнични поступак.

Против решења суда којим се не усваја предлог за издавање платног налога није дозвољена жалба.

Члан 457.

Платни налог тужени може да побија само приговором. Ако се платни налог побија једино у погледу одлуке о трошковима, ова се одлука може побијати само жалбом против решења.

У делу у коме није нападнут приговором, платни налог остаје правноснажан.

Члан 458.

Неблаговремене, непотпуне или недозвољене приговоре одбациће суд без одржавања рочишта.

Ако су приговори поднети благовремено, суд ће заказати одмах рочиште за главну расправу.

У току главне расправе странке могу да износе нове чињенице и да предлажу нове доказе, а тужени може истичати и нове приговоре у погледу побијаног дела платног налога.

У одлуци о главној ствари суд ће одлучити да ли се платни налог у целини или делимично одржава на снази или се укида.

Члан 459.

Ако тужени приговори да нису постојали законски основи за издавање платног налога (чл. 453. и 454), или да постоје сметње за даљи ток поступка, суд ће прво да одлучи о том приговору. Ако нађе да је такав приговор основан, укинуће решењем платни налог и по правноснажности решења отпочеће расправљање о главној ствари, кад таквом расправљању има места.

Ако суд не усвоји овај приговор, прећи ће на расправљање о главној ствари, а решење суда унеће се у одлуку о главној ствари.

Ако поводом приговора недоследности суд нађе да је захтев тужбе доспео после издавања платног налога, али пре закључења главне расправе, суд ће пресудом укинути платни налог и одлучити о тужбеном захтеву (члан 331. став 1).

Члан 460.

Суд се може по службеној дужности огласити месно ненадлежним најдоцније до издавања платног налога.

Тужени може истаћи приговор месне ненадлежности само у приговору против платног налога.

Члан 461.

Ако се суд после издавања платног налога огласи стварно ненадлежним, укинуће платни налог и по правноснажности решења о ненадлежности уступиће предмет надлежном суду.

Ако суд после издавања платног налога утврди да је месно ненадлежан, неће укинути платни налог, него ће по правноснажности решења којим се огласио ненадлежним уступити предмет надлежном суду.

Члан 462.

Кад суд у случајевима предвиђеним овим законом донесе решење којим се одбацује тужба, укинуће и платни налог.

Члан 463.

Тужилац може повући тужбу без пристанка туженог само до подношења приговора. Ако се тужба повуче, суд ће решењем укинути платни налог.

Ако тужени до закључења главне расправе одустане од свих поднетих приговора, платни налог остаје на снази.

Члан 464.

У поступку за издавање платног налога пред трговинским судовима исправа на основу које се издаје платни налог не мора бити приложена у изворнику или у овереном препису.

Препис ове исправе може да овери овлашћени радник правног лица.

Глава тридесет трећа**ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА О СПОРОВИМА
МАЛЕ ВРЕДНОСТИ****Члан 465.**

Ако у овој глави не постоје посебне одредбе, у поступку о споровима мале вредности примењиваће се остале одредбе овог закона.

Члан 466.

Уз позив за главну расправу туженом ће се доставити тужба, ако му већ раније није била достављена.

Члан 467.

Спорови мале вредности, у смислу одредаба ове главе, јесу спорови у којима се тужбени захтев односи на потраживање у новцу који не прелази износ од 100.000 динара.

Као спорови мале вредности сматрају се и спорови у којима се тужбени захтев не односи на потраживање у новцу, а тужилац је у тужби навео да пристаје да уместо испуњења одређеног захтева прими одређени новчани износ који не прелази износ из става 1. овог члана (члан 34. став 1).

Као спорови мале вредности сматрају се и спорови у којима предмет тужбеног захтева није новчани износ већ предаја покретне ствари, чија вредност, коју је тужилац у тужби навео, не прелази износ из става 1. овог члана (члан 34. став 2).

Члан 468.

Не сматрају се споровима мале вредности, у смислу одредаба ове главе, спорови о непокретностима, спорови из радних односа и спорови због сметања државине.

Члан 469.

Поступак о споровима мале вредности спроводиће се и поводом приговора против платног налога, ако вредност оспореног дела платног налога не прелази износ од 100.000 динара.

Члан 470.

Поступак о споровима мале вредности спроводи се пред нижим судовима првог степена, ако овим законом није друкчије одређено.

Члан 471.

У поступку о споровима мале вредности не доставља се тужба туженом на одговор.

У овим парницама не заказује се и не одржава се припремно рочиште.

Члан 472.

У поступку о споровима мале вредности дозвољена је посебна жалба само против решења којим се окончава поступак.

Остала решења против којих је по овом закону дозвољена жалба могу се побијати само жалбом против одлуке којом се поступак окончава.

Решења из става 2. овог члана не достављају се странкама, већ се објављују на рочишту и уносе у писмени састав одлуке.

Члан 473.

У поступку о споровима мале вредности, записник о главној расправи, поред података из члана 118. став 1. овог закона, садржи:

- 1) изјаве странака од битног значаја, а нарочито оне којима се, у целисти или делимично, признаје тужбени захтев, одриче од тужбеног захтева, преиначава или повлачи тужба, или одриче од жалбе;
- 2) битну садржину изведених доказа;
- 3) одлуке против којих је дозвољена жалба и које су објављене на главној расправи;
- 4) да ли су странке биле присутне објављивању пресуде и, ако су биле присутне, да су поучене под којим условима могу изјавити жалбу.

Члан 474.

Ако тужилац преиначи тужбу тако да вредност предмета спора прелази износ од 100.000 динара, поступак ће се довршити по одредбама овог закона о редовном поступку.

Ако тужилац до закључења главне расправе која се води по одредбама овог закона о општем парничном поступку смањи тужбени захтев тако да више не прелази износ од 100.000 динара, даљи поступак спровешће се по одредбама овог закона о поступку о споровима мале вредности.

Члан 475.

Ако тужилац не дође на прво рочиште за главну расправу или на неко доцније рочиште а уредно је позван, сматраће се да је повукао тужбу.

Ако са ког доцнијег рочишта изостану обе странке тужба ће се сматрати повученом.

У позиву за главну расправу навешће се, поред осталог, да ће се сматрати да је тужилац повукао тужбу ако не дође на прво рочиште за главну расправу, да у овом поступку странке треба све чињенице и доказе да изнесу до закључења главне расправе, јер се у жалби против пресуде не могу износити нове чињенице и предлагати нови докази, као и да се одлука може побијати само због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Члан 476.

Ако тужени не дође на рочиште за главну расправу, а уредно је позван, донеће се пресуда којом се усваја тужбени захтев (пресуда због изостанка).

Суд ће пресудом из става 1. овог члана одбити тужбени захтев ако су чињенице на којима се заснива тужбени захтев у супротности са доказима које је тужилац поднео или са општепознатим чињеницама.

Суд ће пресудом из става 1. овог члана одбити тужбени захтев ако се ради о захтеву којим странке не могу располагати (члан 3. став 3).

Члан 477.

Пресуда у поступку о споровима мале вредности објављује се одмах по закључењу главне расправе.

Препис пресуде се увек доставља странци која није била присутна објављивању, а странци која је била присутна објављивању само на њен захтев. Овај захтев странка може поставити најдоцније на рочишту на коме се пресуда објављује.

Приликом објављивања пресуде суд је дужан да поучи неку странку о условима под којима може изјавити жалбу (члан 478).

Члан 478.

Пресуда или решење којим се окончава парница у поступку о споровима мале вредности може се побијати само због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. овог закона и због погрешне примене материјалног права.

Поводом жалбе у поступку о споровима мале вредности не примењују се одредбе члана 377. овог закона.

Против првостепене пресуде, односно решења из става 1. овог члана странке могу изјавити жалбу у року од осам дана.

Рок за жалбу рачуна се од дана објављивања пресуде, односно решења, а ако је пресуда, односно решење достављено странци, рок се рачуна од дана достављања.

У поступку о споровима мале вредности, рок из члана 333. став 2. и члана 343. став 1. овог закона износи осам дана.

Против одлуке другостепеног суда није дозвољена ревизија.

Глава тридесет четврта

ПОСТУПАК У ПРИВРЕДНИМ СПОРОВИМА

Члан 479.

У поступку у привредним споровима примењиваће се одредбе овог закона, ако у одредбама ове главе није што друго одређено.

Надлежност и састав суда

Члан 480.

За спрове ради утврђења постојања или непостојања уговора, ради извршења уговора, у споровима ради накнаде штете услед неизвршења уговора, поред опште месне надлежности, месно је надлежан суд места где је по споразуму странака, тужени дужан да изврши уговор.

За статусне спорове који настану поводом уписа у регистар, односно брисања из регистра, поред опште месно надлежног, месно је надлежан и суд према месту уписа у регистар.

За спорове који проистичу из уписа у регистар, односно брисања у регистар месно је надлежан суд према месту уписа у регистар.

Члан 481.

У првом степену суди судија појединац.

Кад суди у другом степену другостепено веће чине три судије.

Члан 482.

Заступник странке је лице уписано у регистар као овлашћено лице (статутарни заступник).

Члан 483.

Странка не може изменити нити опозвати радњу свог статутарног заступника.

Члан 484.

Отварањем поступка стечаја или ликвидације над правним лицем или предузетником престаје пуномоћје које је издао заступник правног лица.

По отварању поступка стечаја или ликвидације у поступцима који настају поводом стечајног поступка као и у поступцима који су текли пре отварања стечајног поступка па настављени након отварања наведених поступака, пуномоћници морају имати пуномоћје које је издао стечајни управник.

Члан 485.

У поступку у привредним споровима у жалби могу се износити нове чињенице и предлагати нови докази само ако жалилац учини вероватним да их без своје кривице није могао изнети, односно предложити до закључења главне расправе.

Председник већа првостепеног суда ће, према потреби, сам или на захтев судије известиоца другостепеног суда спровести извиђај ради провере истинитости навода жалиоца.

Правни лекови

Члан 486.

Ревизија у привредним споровима није дозвољена ако вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде не прелази 2.500.000 динара.

Ревизија у привредним споровима увек је дозвољена у споровима из члана 394. став 4. тач. 3. и 4. овог закона.

Остале одредбе

Члан 487.

Ако обе странке споразумно предложе да се спроведе поступак посредовања (медијација) у смислу члана 327. овог закона суд ће одложити рочиште и застати са поступком.

Члан 488.

Кад суд одлучи да се одржи рочиште за главну расправу стараће се да се ново рочиште закаже у року до 30 дана.

Члан 489.

У поступку у привредним споровима важе следећи рокови:

- 1) рок од 30 дана за подношење предлога за враћање у пређашње стање из члана 112. став 3. овог закона;
- 2) рок од осам дана за жалбу против пресуде, односно решења, а рок од три дана за подношење одговора на жалбу;
- 3) рок од осам дана за извршење чинидбе, а за чинидбе које се не састоје у новчаном давању суд може одредити дужи рок.

Члан 490.

У поступку у привредним споровима, спорови мале вредности су спорови у којима се тужбени захтев односи на потраживање у новцу које не прелази износ од 300.000 динара.

Као спорови мале вредности сматрају се и спорови у којима се тужбени захтев не односи на потраживање у новцу, а тужилац је у тужби навео да пристаје да уместо испуњења одређеног захтева прими одређени новчани износ који не прелази износ из става 1. овог члана (члан 34. став 1).

Као спорови мале вредности сматрају се и спорови у којима предмет тужбеног захтева није новчани износ већ предаја покретне ствари чија вредност, коју је тужилац у тужби навео, не прелази износ из става 1. овог члана (члан 34. став 2).

У поступку о споровима мале вредности у привредним споровима тужба се не доставља туженом на одговор.

Део четврти

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 491.

Ако је пре ступања на снагу овог закона донета првостепена пресуда или решење којим се поступак пред првостепеним судом окончава, даљи поступак спровешће се по досадашњим прописима. Даном ступања на снагу овог закона поступак у коме је одређено мировање наставиће се по одредбама овога закона.

Ако по ступању на снагу овог закона буде укинута првостепена одлука из става 1. овог члана, даљи поступак спровешће се по овом закону.

О ревизији изјављеној против правноснажене одлуке другостепеног суда, у поступку који је покретнут пре почетка примене овог закона, одлучиваће се по правилима парничног поступка која су важила до ступања на снагу овог закона.

О захтеву за заштиту законитости који је до дана ступања на снагу овог закона подигнут пред надлежним судом по досадашњим правилима решаваће се по тим правилима.

Члан 492.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о парничном поступку („Службени лист СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 72/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 и 35/91 и „Службени лист СРЈ”, бр. 27/92, 31/93, 24/94, 12/98, 15/98 и 3/02), осим одредаба тридесет и прве главе (чл. 468а–487).

Члан 493.

До доношења закона о извршном поступку, у погледу надлежности суда за одлучивање о захтеву за заштиту законитости надлежног јавног тужиоца против правноснажних одлука судова донесених у извршном поступку, услова за изјављивање захтева и поступка, сходно ће се примењивати одредбе овог закона (чл. 413–421).

Члан 494.

Овај закон ступа на снагу по протеку три месеца од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а одредба члана 395. примењиваће се кад апелациони суд почне са радом.

3605

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ**О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ**

Проглашава се Закон о извршном поступку који је донела Народна скупштина Републике Србије, на Четвртој седници Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2004. години, 15. новембра 2004. године.

ПР број 62

У Београду, 22. новембра 2004. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН**О ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ****Део први****ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ****Садржина закона****Члан 1.**

Овим законом уређује се поступак по коме судови спроводе принудно остварење потраживања на основу извршне или веродостојне исправе (у даљем тексту: поступак извршења) и спроводе обезбеђење потраживања (поступак обезбеђења), ако посебним законом није другачије одређено.

Овим законом уређује се и поступак по коме судови спроводе принудно остваривање приватноправних потраживања на основу стране извршне исправе.

Покретање поступка**Члан 2.**

Поступак извршења и поступак обезбеђења покрећу се на предлог извршног повериоца.

Поступци из става 1. овог члана покрећу се и по службеној дужности када је то законом одређено.

Надлежност**Члан 3.**

Извршење и обезбеђење одређује и спроводи суд.

Извршење и обезбеђење спроводи суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, односно седиште, ако овим законом није другачије одређено.

Састав суда**Члан 4.**

Извршни поступак у првом степену води и одлуке доноси судија појединац, а у другом степену веће од троје судија.

Судијском помоћнику се, по овлашћењу судије, може поверити предузимање одређених радњи, ако то законом није искључено.

Хитност у поступању**Члан 5.**

У поступку извршења и обезбеђења суд је дужан да поступа хитно.

О предлогу за извршење суд је дужан да одлучи у року од три дана од дана подношења предлога. Ако се предлог за извршење заснива на страни извршној исправи која није претходно призната од стране домаћег суда, суд је дужан да одлучи о предлогу за извршење у року од 30 дана од дана његовог подношења.

Рокови које одређује суд за предузимање одређених радњи не могу бити дужи од три дана, осим ако овим законом није другачије предвиђено.

Странка која неоправдано није предузела радњу у року који је одређен законом или који је одредио суд, губи право на предузимање те радње.

Поступање противно одредбама ст. 1. и 2. овог члана сматра се несавесним и нестручним поступањем судије, у смислу одредаба Закона о судијама.

Редослед поступања и редослед намирања**Члан 6.**

Суд је дужан да предмете узима у рад редом како их је примио, осим ако природа потраживања или посебне околности захтевају да се поступи другачије.

Више извршних поверилаца који остварују своја новчана потраживања према истом извршном дужнику и на истом предмету извршења, намирају се оним редом којим су стекли право да се из тог предмета намире, осим у случајевима у којима је законом другачије одређено.

Ако се у случају из става 2. овог члана истовремено води извршни поступак и пред другим државним органом на основу прописа о предности извршења пред одређеним органом суд ће прекинути извршни поступак.

Начело формалног легалитета**Члан 7.**

Кад су испуњени услови за доношење решења о извршењу и за споровођење извршења, суд је дужан да донесе решење о извршењу и предузима радње спровођења извршења.

Обим извршења и обезбеђења**Члан 8.**

Суд одређује извршење односно обезбеђење оним средством и на оним предметима који су наведени у извршном предлогу, односно предлогу за обезбеђење.

Ако је предложено више средстава или више предмета извршења односно обезбеђења, суд може, по службеној дужности или на предлог странке, ограничити извршење односно обезбеђење, само на неке од тих средстава, односно предмета, ако су довољни за намирање или обезбеђење потраживања.

Извршење се спроводи у обиму одређеном у решењу о извршењу.

Суд може, на предлог извршног повериоца односно извршног дужника, у складу са овим законом, одредити друго средство извршења, односно обезбеђења, уместо онога које је предложено.

Извршење ради намирања новчаног потраживања или ради обезбеђења таквог потраживања, одредиће се и спровести у обиму који је потребан за намирање односно обезбеђење тог потраживања.

Предлог из става 2. овог члана странке могу ставити у року од три дана од дана пријема решења о извршењу, а предлог из става 4. овог члана, до отпочињања спровођења извршења.

Одлуке**Члан 9.**

Одлуке у извршном поступку суд доноси у облику решења или закључка.

Закључком се издаје налог судском извршиоцу, другом запосленом у суду или другом лицу за спровођење појединих радњи и одлучује о питањима управљања поступком.

Достављање**Члан 10.**

На достављање у извршном поступку сходно се примењују одредбе Закона о парничном поступку, ако овим законом није другачије одређено.

Изузеће**Члан 11.**

У погледу захтева за изузеће примењиваће се одредбе Закона о парничном поступку.

Захтев за изузеће може се поднети најкасније до истека рока за подношење правног лека на решење о извршењу.

Правни лекови**Члан 12.**

Правни лекови у поступку извршења и обезбеђења су жалба и приговор.

Против решења донетог у првом степену може се изјавити жалба, осим ако је овим законом прописано да жалба није дозвољена.

Против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе и против решења о извршењу донетог у скраћеном поступку, може се изјавити приговор.

Жалба и приговор могу се изјавити у року од три дана од дана достављања решења.

Жалба не одлаже извршење решења, осим ако овим законом није другачије одређено.

Против правоснажног решења донесеног у поступку извршења и обезбеђења нису дозвољени ревизија ни понављање поступка. Против закључка није дозвољен правни лек.

Жалба

Члан 13.

Решење о извршењу извршни дужник може побијати жалбом, осим решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе и решења о извршењу донетог у скраћеном поступку, која се могу побијати приговором.

Решење о извршењу извршни поверилац може побијати у делу који се односи на трошкове извршења.

Решење којим је одбијен предлог за извршење извршни поверилац може побијати жалбом.

На решење донесено у спровођењу извршења може се изјавити жалба, осим ако је овим законом прописано да жалба није дозвољена.

Надлежност за одлучивање о жалби

Члан 14.

О жалби одлучује другостепени суд, осим у случају из члана 19. ст. 1. и 2. овог закона.

Разлози за жалбу

Члан 15.

Жалба против решења о извршењу може се изјавити из разлога који спречавају извршење, а нарочито:

- 1) ако суд који је донео решење о извршењу није надлежан;
- 2) ако исправа на основу које је одређено извршење нема својство извршне исправе;
- 3) ако одлука на основу које је донесено решење о извршењу није извршна;
- 4) ако је одлука на основу које је донесено решење о извршењу укинута, поништена или преиначена;
- 5) ако је поравнање на основу ког је донесено решење о извршењу стављено ван снаге;
- 6) ако није протекао рок за намирање потраживања или ако није наступио услов који је одређен поравнањем;
- 7) ако је извршење одређено на стварима, новчаном потраживању и другим правима који су изузети од извршења, односно на којима је могућност извршења ограничена;
- 8) ако је потраживање престало на основу чињенице која је наступила после извршности одлуке или пре тога, али у време кад извршни дужник то није могао да истакне у поступку из ког потиче извршна исправа, односно ако је потраживање престало на основу чињенице која је наступила после закљученог поравнања;
- 9) ако је извршни поверилац одложио испуњење обавезе за време које још није истекло;
- 10) ако је протекао рок у коме се по закону може предложити извршење;
- 11) ако потраживање није прешло на извршног повериоца, односно ако обавеза није прешла на извршног дужника.

Губитак права на накнадно достављање доказа

Члан 16.

Извршни дужник је дужан да све разлоге побијања изнесе у жалби и све доказе на којима се жалба заснива приложи уз жалбу а у случају да то не учини губи право да накнадно достави доказе у жалбеном поступку.

Жалба по истеку рока

Члан 17.

Изузетно, из разлога предвиђених у члану 15. тачки 8) овог закона извршни дужник може изјавити жалбу против решења о извршењу и по истеку рока за жалбу, све док извршење не буде спроведено.

Одговор на жалбу

Члан 18.

Жалба против решења о извршењу доставља се извршном повериоцу.

Извршни поверилац може у року од три дана од дана достављања жалбе да поднесе одговор на жалбу.

По пријему одговора на жалбу или по истеку рока за одговор првостепени суд ће, ако то оцени потребним, заказати рочиште за расправљање о жалби.

Обустава извршења по жалби извршног дужника против решења о извршењу

Члан 19.

Првостепени суд може, ако оцени да је основана, жалбу извршног дужника изјављену против решења о извршењу у року, усвојити, укинути решење о извршењу, обуставити извршење у целини или делимично и укинути спроведене радње.

На исти начин првостепени суд може да поступи и поводом жалбе изјављене по истеку рока, у смислу члана 17. овог закона.

На решење донето у смислу ст. 1. и 2. овог члана може се изјавити жалба другостепеном суду.

Ако првостепени суд не одлучи да сам решава о жалби, доставиће је на решавање другостепеном суду.

Разлози за одбацивање жалбе и за уступање предмета надлежном суду

Члан 20.

Првостепени суд ће решењем одбацивати неблаговремену, непотпуну или недозвољену жалбу.

Првостепени суд ће по жалби изјављеној из разлога ненадлежности, ако оцени да је основана, ставити ван снаге своје решење, укинути спроведене радње и уступити предлог за извршење надлежном суду.

Поступак поводом приговора против решења о извршењу на основу веродостојне исправе

Члан 21.

Ако се решење о извршењу на основу веродостојне исправе побија у целини или само у делу којим је одређено извршење, суд коме је приговор поднесен, ставиће ван снаге решење о извршењу у делу којим је одређено извршење и укинуће спроведене радње, а поступак ће наставити као поводом приговора против платног налога, а ако за то није месно надлежан, доставиће предмет месно надлежном суду.

Ако се решење о извршењу побија само у делу којим је одређен начин извршења, даљи поступак наставиће се као поступак по жалби против решења о извршењу донесеног на основу извршне исправе.

Ако се приговор из става 2. овог члана усвоји, део решења о извршењу којим је одређено извршење има својство извршне исправе на основу које се може тражити извршење на другом средству.

Приговор против решења о извршењу мора бити образложен.

Враћање у пређашње стање

Члан 22.

Враћање у пређашње стање у извршном поступку дозвољено је само због пропуштања рока за приговор против решења о извршењу, или пропуштања рока за жалбу.

Приговор трећег лица

Члан 23.

Лице које тврди да у погледу предмета извршења има право које спречава извршење, може све до окончања извршног поступка изјавити приговор првостепеном суду, којим тражи да се извршење на том предмету прогласи недопуштеним.

Суд ће приговор доставити повериоцу и позвати га да се у року од три дана од дана достављања изјасни.

Суд ће решењем одбацивати приговор ако треће лице не учини вероватним да у погледу предмета извршења има право које спречава извршење.

Суд може током целог поступка треће лице, чије право оцени вероватним, а које је извршни поверилац оспорио или се о њему није изјаснио, решењем упутити да у року од 15 дана од дана достављања решења против извршног повериоца покрене парнични поступак ради проглашења да је извршење на том предмету недопустиво.

Извршни дужник који оспорава право трећем лицу може бити обухваћен тужбом из става 4. овог члана.

Против решења из става 4. овог члана не може се изјавити жалба.

Подношење приговора из става 1. овог члана не спречава даље спровођење извршења.

Покретање парничног поступка без упућивања суда

Члан 24.

Лице које тврди да у погледу предмета извршења има право које спречава извршење може све до окончања извршног поступка,

и без упућивања суда из члана 23. став 4. овог закона, да против повериоца покрене парнични поступак, ради недопустивости извршења на том предмету.

Извршни дужник који оспорава право трећем лицу може бити обухваћен тужбом.

Покретање поступка из става 1. овог члана не спречава даље спровођење извршења.

Извршење стране извршне исправе

Члан 25.

Ако извршни поверилац предлог за извршење заснива на страни извршној исправи, мора је приложити у оригиналу или овереном препису, преведеном на језик који је у службеној употреби у суду, заједно са доказом о њеној правоснажности, односно извршности, по праву земље чија је извршна исправа у питању.

Страна извршна исправа која је претходно призната пред домаћим судом у складу са законом, извршава се на исти начин и у истом поступку као и домаћа извршна исправа.

Извршни поверилац може покренути поступак извршења пред надлежним судом у Републици Србији и на основу стране извршне исправе која није претходно призната пред домаћим судом. Ако је предлог за извршење поднет на основу стране извршне исправе која није призната, о признању те исправе суд одлучује као о претходном питању.

У поступку одлучивања о извршењу на основу стране извршне исправе која није претходно призната пред домаћим судом, суд који спроводи извршење разматра оне законске сметње за признање о којима се води рачуна по службеној дужности.

У правном леку против решења о извршењу које је донето у поступку за извршење стране извршне исправе која није претходно призната од стране домаћег суда могу се истицати и други законом прописани разлози за непризнавање стране извршне исправе.

Извршење на имовини стране државе

Члан 26.

На имовини стране државе и међународних организација која се налази на територији Републике Србије, не може се одредити извршење односно обезбеђење без претходне писмене сагласности надлежног органа, осим ако је страна држава или међународна организација изричито пристала на извршење односно обезбеђење.

Примена одредаба Закона о парничном поступку

Члан 27.

У поступку извршења и обезбеђења сходно се примењују одредбе Закона о парничном поступку, ако овим или другим законом није другачије одређено.

Значење појединих речи и израза

Члан 28.

Речи и изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) „потраживање” означава право извршног повериоца на наплату новчаног износа или на неко друго давање, чињење или трпљење;
- 2) „извршни поверилац” означава лице чије се потраживање остварује у поступку извршења и обезбеђења;
- 3) „извршни дужник” означава лице према коме се остварује потраживање у поступку извршења и обезбеђења;
- 4) „странка” означава извршног повериоца односно извршног дужника;
- 5) „учесник” означава лице које у поступку извршења или обезбеђења остварује неко своје право или правни интерес, а није странка у поступку;
- 6) „решење о извршењу” означава решење којим је у целини или делимично усвојен предлог за извршење;
- 7) „судски извршитељ” означава запосленог у суду који непосредно предузима поједине радње извршења или обезбеђења;
- 8) „земљорадник” означава лице коме је пољопривредна производња претежни извор прихода;
- 9) „јавна књига” означава катастар непокретности или друге јавне књиге односно регистар одређен законом за евиденцију или упис права на непокретностима, акцијама и другим средствима извршења;
- 10) „предбележба” означава врсту уписа у јавне књиге којима се условно стичу, преносе или престају права на непокретности или на другим предметима извршења;
- 11) „хартија од вредности” означава писмено или електронски запис на коме постоји право или у коме је садржано право на коме се спроводи извршење или обезбеђење;

12) „акција” је хартија од вредности која је уписана у Регистар хартија од вредности на којој се спроводи извршење односно обезбеђење;

13) „изјава о имовини” је изјава коју, под претњом кривичне одговорности, даје извршни дужник пред судом или другим надлежним органом, а која садржи списак целокупне имовине извршног дужника, укључујући и његова потраживања, као и потврду о томе да су подаци о његовој имовини потпуни и тачни.

Део други

ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ О ПОСТУПКУ ИЗВРШЕЊА

Глава прва

ОСНОВНА ПРАВИЛА

Основе за одређивање извршења

Члан 29.

Суд одређује извршење само на основу извршне или веродостојне исправе, ако овим законом није другачије одређено.

Извршне исправе

Члан 30.

Извршне исправе су:

- 1) извршна одлука суда и извршно судско поравнање,
- 2) извршна одлука донесена у управном и прекршајном поступку и поравнање у управном поступку, ако гласе на испуњење новчане обавезе и ако посебним законом није другачије одређено,
- 3) друга исправа која је законом одређена као извршна исправа.

Одлука и поравнање

Члан 31.

Судском одлуком, у смислу овог закона, сматра се пресуда, решење, као и друга одлука донесена у поступку пред судом, арбитражом и Судом части Привредне коморе, а судским поравнањем сматра се поравнање закључено пред судом, арбитражом или Судом части Привредне коморе.

Одлуком у управном поступку, у смислу овог закона, сматра се решење или закључак који су у управном поступку донели органи, службе или правна лица која врше јавна овлашћења, а управним поравнањем сматра се поравнање закључено у управном поступку.

Извршност одлуке

Члан 32.

Судска одлука којом је наложено испуњење потраживања, извршна је ако је постала правноснажна и ако је протекао рок за добровољно испуњење. Рок за добровољно испуњење тече од дана достављања одлуке извршном дужнику, а завршава се протеклом последњег дана рока одређеног судском одлуком, ако законом није другачије одређено.

Судска одлука којом је наложено трпљење или нечињење извршна је кад постане правноснажна, осим ако је у извршној исправи одређен рок за усклађивање понашања извршног дужника с том обавезом.

Одлука донесена у управном поступку извршна је ако је постала извршна по правилима којима се уређује тај поступак.

На основу одлуке која је у једном делу постала извршна извршење се може одредити само у односу на тај део.

Извршење ће се одредити и на основу судске одлуке која није постала правноснажна или одлуке донесене у управном поступку која није постала коначна, ако је законом прописано да жалба не задржава извршење.

Извршност поравнања

Члан 33.

Судско поравнање и поравнање закључено у управном поступку извршно је ако је потраживање из поравнања доспело.

Доспелост потраживања доказује се записником о поравнању, јавном исправом или по закону овереном исправом.

Доспелост која се не може доказати на начин одређен ставом 2. овог члана доказује се правоснажном односно коначном одлуком донесеном у парничном поступку или у управном поступку којом се утврђује доспелост.

На основу поравнања које је постало извршно у једном делу, извршење се може одредити само у том делу.

Подобност извршне исправе за извршење**Члан 34.**

Извршна исправа је подобра за извршење ако су у њој назначени извршни поверилац и извршни дужник, као и предмет, врста, обим и време испуњења обавезе.

Ако у одлуци као извршној исправи није одређен рок за добровољно испуњење обавезе, тај рок се одређује решењем о извршењу.

Одређивање и наплата затезне камате**Члан 35.**

Ако је после доношења извршне исправе дошло до промене у висини стопе затезне камате, суд ће, на предлог извршног повериоца или извршног дужника, решењем о извршењу одредити наплату затезне камате по измењеној стопи.

Ако су у извршној исправи одређени трошкови поступка, суд ће на предлог извршног повериоца решењем одредити наплату затезне камате на износ досуђених трошкова по прописаној стопи, од дана доношења извршне исправе до дана наплате.

Веродостојна исправа**Члан 36.**

Извршење ради остваривања новчаног потраживања одређује се и на основу веродостојне исправе.

Веродостојна исправа у смислу овог закона је:

- 1) меница и чек са протестом и повратним рачуном, ако је то потребно за заснивање потраживања;
- 2) обвезница и друга хартија од вредности издата у серији које имаоцу дају право на исплату номиналне вредности;
- 3) фактура (рачун);
- 4) изводи из пословних књига за цену комуналних услуга, испоруку воде, топлотне енергије, одвоз смећа и сличне услуге;
- 5) јавна исправа која конституише извршиву новчану обавезу, осим страних јавних исправа;
- 6) банкарска гаранција;
- 7) акредитив;
- 8) оверена изјава извршног дужника која овлашћује извршног повериоца на пренос новчаних средстава.

Фактуром (рачуном) се сматра и обрачун камате.

Веродостојна исправа је подобра за извршење ако су у њој назначени извршни поверилац и извршни дужник, предмет, врста, обим и време испуњења обавезе.

Кад се из веродостојне исправе не види доспелост потраживања, извршење се одређује ако је извршни поверилац поднео писмену изјаву да је потраживање доспело и означио дан доспелости.

Када веродостојна исправа представља и средство плаћања, на захтев извршног повериоца провешће се скраћени поступак извршења.

Пренос и прелаз потраживања или обавезе**Члан 37.**

Извршење се одређује и на предлог и у корист лица које у извршној исправи није означено као извршни поверилац, ако оно јавном или по закону овереном исправом докаже да је потраживање на њега пренесено или да је на њега на други начин прешло, а ако то није могуће, пренос или прелаз потраживања доказује се правоснажном односно коначном одлуком донесеном у парничном, односно управном и прекршајном поступку.

Одредба става 1. овог члана сходно се примењује и у случају извршења против лица које у извршној исправи није означено као дужник.

Условна и узајамна обавеза**Члан 38.**

Извршење које зависи од претходног испуњења неке обавезе извршног повериоца или од наступања неког услова, одређује се ако извршни поверилац јавном или по закону овереном исправом докаже да је обавезу испунио односно да је услов наступио.

Испуњење обавезе односно наступање услова доказује се правоснажном, односно коначном одлуком донесеном у парничном, управном, односно прекршајном поступку, ако извршни поверилац није у могућности да то докаже на начин одређен у ставу 1. овог члана.

Ако је извршни дужник по извршној исправи дужан да испуни обавезу уз услов да се истовремено испуни обавеза према њему, суд ће одредити извршење ако извршни поверилац поднесе доказ да је обезбедио испуњење своје обавезе.

Сматра се да је извршни поверилац обезбедио испуњење своје обавезе у смислу става 3. овог члана ако је предмет обавезе положио код суда или у истом циљу поступио на други погодан начин.

Извршни поверилац који тврди да је своју обавезу већ испунио треба то да докаже на начин предвиђен ст. 1. и 2. овог члана.

Алтернативна обавеза по избору извршног дужника**Члан 39.**

Ако извршни дужник по извршној исправи има право да бира између више предмета своје обавезе, извршни поверилац је дужан да у предлогу за извршење назначи предмет којим обавеза треба да буде испуњена.

Факултативна овлашћења извршног дужника**Члан 40.**

Извршни дужник према коме је изречена неновчана обавеза, уз право да се од испуњења те обавезе може ослободити плаћањем одређеног новчаног износа одређеног у извршној исправи, може тај износ да плати све док извршни поверилац није ни делимично примио испуњење обавезе.

Подносци и рочишта**Члан 41.**

У извршном поступку суд поступа на основу поднесака и других писмена.

Суд одржава рочиште када је то овим законом одређено и ако сматра да је одржавање рочишта целисходно.

Суд ће ван рочишта саслушати странку и учесника у поступку ако је то предвиђено овим законом или налази да је то потребно за разјашњења појединих питања или изјашњења о неком предлогу странке.

Изостанак једне или обеју странака као и учесника са рочишта или њихово неодазивање позиву суда ради саслушања не спречава суд да даље поступа.

Средства и предмети извршења**Члан 42.**

Средства извршења су извршне радње којима се по закону потраживање принудно остварује.

Средства извршења ради остварења новчаног потраживања су: продаја покретних ствари, продаја непокретности, пренос новчаног потраживања, пренос потраживања за предају покретних ствари или непокретности, уновчење других имовинских права, пренос средстава која се воде на рачуну код банке, продаја акција и продаја удела у привредним субјектима.

Извршне радње могу се непосредно спровести против извршног дужника и других лица у складу са овим законом.

Предмети извршења су ствари и права на којима се по закону може спровести извршење ради остваривања потраживања.

Предмети извршења не могу бити ствари изван промета, као ни друге ствари које закон искључује.

Предмети извршења не могу бити тражбине по основу пореза и других јавних обавеза.

Предмети извршења не могу бити објекти, оружје и опрема намењени одбрани и безбедности државе.

Може ли нека ствар или неко право бити предмет извршења, односно да ли је извршење на некој ствари или на праву ограничено, оцењује се с обзиром на околности у време подношења предлога за извршење, ако овим законом није другачије изричито одређено.

Трошкови поступка**Члан 43.**

Трошкове поступка у вези са одређивањем и спровођењем извршења претходно сноси извршни поверилац.

Извршни поверилац је дужан да предујми трошкове извршења у року који му одреди суд, а који не може бити краћи од 30 дана ни дужи од 60 дана. Суд ће обуставити извршење ако трошкови не буду предујмљени у остављеном року, а без њих се извршење не може спровести.

Трошкове поступка који је покренут по службеној дужности претходно подмирује суд из својих средстава.

Извршни дужник је дужан да извршном повериоцу на његов захтев надокнади трошкове који су били потребни за извршење.

Извршни поверилац је дужан да извршном дужнику на његов захтев надокнади трошкове извршења које му је неосновано проузроковао.

Захтев за накнаду трошкова може се поднети најдоцније у року од 30 дана од дана окончања поступка.

О трошковима поступка одлучује суд у извршном поступку и у том поступку одређује, на предлог странке, извршење ради њиховог намирења.

Јемство**Члан 44.**

Јемство се по овом закону полаже у готовом новцу или деви-
зама.

Изузетно, суд може одобрити, уз сагласност извршног пове-
риоца, давање јемства у облику банкарске гаранције, хартија од
вредности, драгоцености чију је вредност лако утврдити на тржи-
шту и које се могу брзо и једноставно уновчити.

На положеном јемству противна страна стиче законско Zalo-
жно право.

Ако суд у извршном поступку одлучи о праву противне стра-
не на накнаду штете или трошкова поступка у вези са радњом за
коју је јемство дато, на њен ће предлог истим решењем одлучити и
о наплати утврђене тражбине из тог обезбеђења.

Глава друга**НОВЧАНА КАЗНА И СУДСКИ ПЕНАЛИ****1. Новчане казне***Новчане казне***Члан 45.**

Новчана казна се може изрећи физичким лицима у износу од
3.000 динара до 150.000 динара, а правним лицима у износу од
30.000 динара до 1.500.000 динара.

Новчана казна из става 1. овог члана, може се поновно изре-
ћи, у повећаном износу, уз решење о спровођењу извршења прет-
ходне казне, ако извршни дужник не поступи по поновљеном нало-
гу суда или настави да поступа противно забрани. Изрицање и из-
вршење казне ће се понављати све док лице на које се односи не
поступи у складу са одлукама суда, а највише до десетоструког из-
носа прве изречене новчане казне.

Пре изрицања новчане казне суд ће омогућити извршном дуж-
нику да се изјасни, а по потреби одржаће и рочиште ради извође-
ња доказа.

Новчану казну изриче судија решењем, водећи рачуна при од-
меравању висине казне о економској снази односно материјалним
приликама извршног дужника, значају радње коју је морао обави-
ти, као и о другим околностима случаја. Решењем се одређује и рок
плаћања.

Лице коме је изречена новчана казна може изјавити жалбу про-
тив решења о изрицању казне у року од три дана од пријема решења.
Лице коме је казна изречена односно извршена сноси све
трошкове настале изрицањем односно извршењем казне.

Новчану казну наплаћује суд по службеној дужности, ако је
извршни дужник не плати добровољно. Трошкови принудног извр-
шења новчане казне принудно ће се наплатити истовремено са при-
нудним извршењем казне.

Новчана казна, по одредбама овога члана, може се изрећи и
извршити и према извршном дужнику, извршном дужнику извр-
шног дужника, банци и другим физичким и правним лицима, као
и одговорним лицима у правном лицу у случају да не поступе по на-
логу или забрани изреченим у извршном поступку, када је то овим
законом предвиђено.

2. Судски пенали*Поступак доношења одлуке***Члан 46.**

О захтеву извршног повериоца да суд обавезе извршног дуж-
ника неновчане обавезе утврђене правоснажном судском одлуком
на плаћање судских пенала предвиђених правилима облигационог
права, одлучује суд у извршном поступку.

Захтев за плаћање судских пенала подноси се суду надле-
жном за извршење судске одлуке којом је утврђена неновчана обавеза
пре подношења предлога за извршење.

На поступак о захтеву за плаћање судских пенала примењују
се правила о хитности извршног поступка. О захтеву за плаћање
судских пенала суд по правилу одлучује без одржавања рочишта.

Ако нађе да је захтев за плаћање судских пенала основан, суд
ће решењем обавезати извршног дужника да судске пенале плати
за период од подношења захтева за плаћање пенала до подношења
предлога за принудно извршење.

Против решења којим се захтев за плаћање судских пенала
усваја или одбија дозвољена је жалба.

По пријему предлога за извршење одлуке којом је извршни
дужник обавезан на испуњење неновчане обавезе, суд ће решењем
укинути обавезу плаћања пенала за будуће.

Извршни дужник који након доношења решења о обавези
плаћања судских пенала а пре подношења предлога за принудно

извршење добровољно изврши обавезу може поднети захтев за сма-
њење досуђених судских пенала, у складу са правилима облигацио-
ног права.

О захтеву за смањење износа судских пенала одлучује реше-
њем суд који је донео одлуку о њиховом плаћању. Против решења
којим се прихвата или одбија захтев за смањење пенала дозвољена
је жалба.

*Принудно извршење***Члан 47.**

Решење о обавези плаћања судских пенала принудно се извр-
шава по правилима овог закона за извршење новчаних обавеза.

Глава трећа**ПРЕДЛОГ ЗА ИЗВРШЕЊЕ****Стварна надлежност****Члан 48.**

За одлучивање о предлогу за извршење стварно је надлежан
суд одређен законом.

Садржина предлога и прилози**Члан 49.**

У предлогу за извршење морају бити назначени: извршни по-
верилац и извршни дужник, извршна или веродостојна исправа,
обавезе извршног дужника, средства и предмети извршења, као и
други подаци који су потребни за спровођење извршења.

Уз предлог за извршење, извршни поверилац је дужан да
приложи извршну или веродостојну исправу у оригиналу или ове-
реној копији и друге исправе када је то овим законом предвиђено.

Потврда о извршности**Члан 50.**

Ако се предлог за извршење подноси суду који о потражива-
њу није одлучивао у првом степену, уз предлог се подноси извршна
исправа у изворнику или овереном препису на који је стављена пот-
врда о извршности, односно подноси се веродостојна исправа.

Потврду о извршности даје суд, односно орган који је одлу-
чивао о потраживању у првом степену.

Неосновану потврду о извршности укинуће решењем исти
суд, односно орган, на предлог или по службеној дужности.

Повлачење предлога**Члан 51.**

Поступак извршења ће се обуставити без пристанка извр-
шног дужника ако извршни поверилац повуче предлог за изврше-
ње у целини или делимично.

Решењем о обустави извршења укинуће се све спроведене из-
вршне радње ако се тиме не дира у стечена права трећих лица.

Решење о предлогу**Члан 52.**

У решењу о извршењу морају бити наведени: извршни пове-
рилац и извршни дужник, извршна односно веродостојна исправа
о потраживању, потраживање извршног повериоца, средства и
предмети извршења, као и други подаци потребни за спровођење
извршења одређени овим законом.

У решењу о извршењу на основу веродостојне исправе суд ће
обавезати извршног дужника да у року од осам дана, а у меничним
и чековним споровима у року од три дана, по достави решења, на-
мири потраживање заједно са одмереним трошковима и одредити
извршење ради остваривања тих потраживања.

У решењу о извршењу из става 2. овог члана уноси се поука
о праву на подношење приговора.

Решење којим се предлог за извршење потпуно или делимич-
но одбија мора бити образложено.

Достављање решења о извршењу**Члан 53.**

Решење о извршењу доставља се извршном повериоцу и из-
вршном дужнику, а решење којим се одбија предлог за извршење
доставља се само извршном повериоцу.

Уз решење о извршењу извршном дужнику се доставља и
предлог за извршење.

Решење о извршењу на новчаном потраживању доставља се
и извршном дужнику извршног дужника, а решење о извршењу

над средствима на рачуну извршног дужника доставља се и организацији за принудну наплату.

Решење о извршењу на покретним стварима доставља се извршном дужнику непосредно пре предузимања прве извршне радње, ако овим законом није другачије одређено.

Ако суд који је донео решење о извршењу није надлежан за спровођење извршења, упутиће решење о извршењу надлежном суду ради достављања тог решења и спровођења извршења.

Глава четврта

СПРОВОЂЕЊЕ ИЗВРШЕЊА

Извршење на основу неправоснажног решења о извршењу

Члан 54.

Извршење се спроводи пре правоснажности решења о извршењу, ако овим законом није другачије одређено.

Време извршења

Члан 55.

Извршење се спроводи радним даном и то дану, до 20 часова. У нерадне дане или ноћу извршење се може спровести само ако постоји опасност услед одлагања, о чему одлучује суд закључком.

Поступање судског извршитеља

Члан 56.

Судски извршитељ је дужан да приликом претраживања стана извршног дужника или одеће коју он носи на себи и предузимања других извршних радњи поступа с дужним обзиром према личности извршног дужника и чланова његовог домаћинства.

Извршним радњама у стану извршног дужника којима не присуствује извршни дужник, његов законски заступник, пуномоћник или одрасли члан његовог домаћинства, морају присуствовати два пунолетна грађанина.

Кад извршне радње треба спровести у просторији која је заклаучана, а извршни дужник није присутан или не пристаје да просторију отвори, судски извршитељ отвориће просторију у присуству два пунолетна грађанина.

Ометање судског извршитеља у раду

Члан 57.

Судски извршитељ овлашћен је да удаљи лице које омета спровођење извршења.

У току поступка извршења надлежни орган унутрашњих послова дужан је да пружи судском извршитељу сву помоћ неопходну за спровођење извршења. Судски извршитељ може по потреби захтевати предузимање одговарајућих мера према лицу које омета извршење.

При поступању органа унутрашњих послова, примењују се прописи о унутрашњим пословима.

Приликом спровођења принудних радњи предвиђених овим законом, принудне радње предвиђене овим законом предузимају се само ако су нужне у поступку извршења.

У случају непоступања органа унутрашњих послова по захтеву судског извршитеља за пружање помоћи у спровођењу извршења, суд је дужан да о томе обавести Министарство унутрашњих послова.

Неправилности при спровођењу извршења

Члан 58.

Странка и учесник могу поднеском тражити од суда да отклони неправилности које је судски извршитељ учинио у спровођењу извршења.

Суд ће решењем укинути незаконите и неправилне радње судског извршитеља.

Глава пета

ПРОТИВИЗВРШЕЊЕ

Разлози за противизвршење

Члан 59.

Пошто је извршење већ спроведено, извршни дужник може суду поднети предлог за противизвршење, захтевајући да му извршни поверилац врати оно што је извршењем добио, ако је:

- 1) извршна исправа правоснажно укинута, преиначена, поништена или на други начин стављена ван снаге;
- 2) у току извршног поступка добровољно измирио повериоцево потраживање;
- 3) решење о извршењу правоснажно укинута или преиначено;

4) правоснажном судском одлуком утврђена недопустивост извршења.

Предлог за противизвршење из разлога одређених у тач. 1), 3) и 4) става 1. овог члана може се поднети у року од 30 дана од дана достављања одлуке извршном дужнику, а из разлога у тачки 2) става 1. овог члана, у року од 15 дана од дана окончања извршног поступка.

Извршни дужник не може пре истека рокова одређених овим чланом своје потраживање остваривати у парничном поступку.

Поступак по предлогу за противизвршење

Члан 60.

Предлог за противизвршење суд ће доставити извршном повериоцу и наложити му да се у року од три дана од дана пријема изјасни о том предлогу.

Ако у остављеном року извршни поверилац оспори предлог, суд ће донети одлуку, уз могућност одржавања рочишта.

Решењем којим усваја предлог суд ће наложити извршном повериоцу да у року од осам дана врати извршном дужнику оно што је извршењем примио.

Жалба на решење из предходног става одлаже његово извршење.

Ако је извршење спроведено ради наплате новчаног потраживања, суд ће на предлог извршног дужника одредити наплату затезне камате по прописаној стопи на износ новчаних средстава на којима је извршење спроведено од дана спровођења извршења до дана повраћаја средстава.

Решење о противизвршењу

Члан 61.

На основу правоснажног и извршеног решења којим је извршном повериоцу наложено да извршном дужнику врати оно што је извршењем примио, суд ће на предлог извршног дужника донети решење о противизвршењу.

Противизвршење се спроводи по одредбама овог закона.

Немогућност противизвршења

Члан 62.

Предлог за противизвршење неће се усвојити ако се тражи повраћај предмета у погледу кога су наступиле такве стварне или правне промене да повраћај више није могућ.

У том случају извршни дужник може своје право остваривати у парничном поступку и пре истека рока за подношење предлога за противизвршење.

Глава шеста

ОДЛАГАЊЕ И ОБУСТАВА ИЗВРШЕЊА

Одлагање извршења на предлог извршног повериоца

Члан 63.

На предлог извршног повериоца суд ће потпуно или делимично одложити извршење ако спровођење извршења није отпочело.

Ако је спровођење извршења отпочело, а извршни дужник се у року који му је суд одредио изјасни против одлагања, суд ће одбити предлог за одлагање.

Ако је законом предвиђено да се извршење има тражити у одређеном року, извршни поверилац може поднети предлог за одлагање у том року.

Одлагање извршења на предлог извршног дужника

Члан 64.

На предлог извршног дужника суд ће, ако извршни дужник учини вероватним да би спровођењем извршења претрпео ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету, у потпуности или делимично одложити извршење ако је:

- 1) по захтеву извршног дужника за стављање ван снаге извршне исправе донесена првостепена одлука којом је захтев усвојен;
- 2) по захтеву извршног дужника за поништај пресуде арбитражног суда на основу које је одређено извршење донесена првостепена одлука којом се захтев усваја;
- 3) поводом захтева извршног дужника за укидање потврде извршности донесена првостепена одлука којом је захтев усвојен;
- 4) извршење зависило од истовременог испуњења обавезе извршног повериоца, а извршни дужник је ускратио испуњење своје обавезе зато што извршни поверилац није испунио своју обавезу нити је показао спремност да је испуни.

Суд може на предлог извршног дужника, ако извршни дужник учини вероватним да би спровођењем извршења претрпео ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету, у потпуности или

делимично одложити извршење и у другим случајевима у којима за то постоје нарочито оправдани разлози а извршни дужник те разлоге доказује јавном или по закону овереном исправом. О овом предлогу суд одлучује након одржаног рочишта.

Суд може према околностима случаја одлагање извршења условити полагањем јемства.

Подношење предлога за одлагање извршења од стране извршног дужника као и изјављивање жалбе против решења којим је тај предлог одбијен не спречава даље спровођење извршења.

Треће лице може поднети предлог за одлагање извршења под условима предвиђеним ставом 2. овог члана.

Одлагање извршења на предлог трећег лица

Члан 65.

Суд може на предлог трећег лица које је покренуло парнични поступак, у смислу члана 23. став 4. овог закона, решењем одложити извршење ако оцени да би то лице претрпело знатнију штету и може одредити да у року од осам дана од дана достављања решења положи јемство у висини потраживања.

Ако је суд одложио извршење неновчаног потраживања под условом полагања јемства, висину јемства ће одредити имајући у виду све околности конкретног случаја.

Време за које се извршење одлаже

Члан 66.

Ако је извршење одложено на предлог извршног повериоца, суд ће одложити извршење за време које је извршни поверилац одредио.

Ако је извршни поверилац поднео предлог за одлагање извршења у случају у коме је законом предвиђено да се извршење има тражити у одређеном року, извршење се не може одложити за време дуже од тог рока.

Ако се извршење одлаже на предлог извршног дужника из члана 64. став 1. тач. 1) и 3), извршење се одлаже до окончања парничног или другог поступка.

Ако се извршење одлаже на предлог извршног дужника из члана 64. став 2, извршење се може одложити само једном за време које не може бити дуже од 90 дана.

Ако се извршење одлаже на предлог трећег лица, на време одлагања извршења примењује се рок из става 3. овог члана.

Настављање одложеног извршења

Члан 67.

Одложено извршење наставља се по службеној дужности по истеку времена за које је одложено.

На предлог извршног повериоца суд може наставити извршење и пре истека рока за које је одложено, под условом да учини вероватним да су престали разлози за одлагање или ако положи јемство.

Обустава извршења

Члан 68.

Поред других случајева предвиђених овим законом, извршење ће се обуставити по службеној дужности када је извршна исправа правоснажно, односно коначно, укинута, преиначена, поништена или стављена ван снаге, као и када је потврда о извршности правоснажно укинута.

Суд ће по службеној дужности обуставити извршење ако се у току извршног поступка, све док извршење не буде спроведено, утврди да је потраживање престало услед пропасти предмета извршења, смрти односно престанка странке која нема правног следбеника, пребијања потраживања и из других законом одређених разлога.

Решењем о обустави извршења укинуће се све спроведене извршне радње, ако се тиме не дира у стечена права трећих лица.

Део трећи

ИЗВРШЕЊЕ РАДИ НАПЛАТЕ НОВЧАНОГ ПОТРАЖИВАЊА

Глава прва

ИЗВРШЕЊЕ НА ПОКРЕТНИМ СТВАРИМА

1. Основна правила

Месна надлежност

Члан 69.

За одлучивање о предлогу за извршење на покретним стварима и за спровођење тог извршења месно је надлежан суд на чијем се подручју налазе те ствари.

Ако у предлогу није назначено место где се ствари налазе, за одлучивање о том предлогу месно је надлежан суд на чијем се подручју налази пребивалиште или боравиште, односно седиште извршног дужника.

Изузимање од извршења

Члан 70.

Не могу бити предмет извршења:

- 1) одећа, обућа, рубље и други предмети личне употребе, посмелне ствари, посуђе, део намештаја који је неопходан извршном дужнику и члановима његовог домаћинства, као и штетњак и хладњак;
- 2) храна и огрев за потребе извршног дужника и чланова његовог домаћинства за три месеца;
- 3) готов новац извршног дужника који има стална месечна примања до месечног износа који је по закону изузет од извршења, сразмерно времену, до следећег примања;
- 4) ордени, медаље, ратне споменице и други знаци одликовања и признања, лична писма, рукописи и други лични списи извршног дужника као и породичне слике;
- 5) помагала која су инвалиду или другом лицу са телесним недостацима неопходна за обављање његових животних функција;
- 6) поштанска пошилија или поштанска новчана дознака упућена извршном дужнику, пре него што му се уручи.

Извршне радње

Члан 71.

Извршење на покретним стварима спроводи се пописом и проценом ствари, продајом ствари и намирнењем извршног повериоца од износа добијеног продајом.

Предлогом за извршење може се захтевати да се спроведу само попис и процена, али у том случају извршни поверилац дужан је да у року од три месеца од дана извршеног пописа, односно процене, поднесе предлог за продају ствари.

Ако извршни поверилац у том року не поднесе предлог за продају, извршење ће се обуставити.

2. Попис и процена покретних ствари

Обавештење о попису

Члан 72.

Судски извршитељ ће, непосредно пре него што приступи попису, предати извршном дужнику решење о извршењу и позваће га да плати износ за који је одређено извршење, заједно са каматом и трошковима.

Ако извршном дужнику решење о извршењу није могло да се преда приликом пописа, доставиће му се накнадно, по општим правилима о достављању.

О времену и месту пописа обавестиће се извршни поверилац, ако је то тражио.

Одсуство странака не спречава да се приступи попису.

О извршеном попису обавестиће се странка која није присуствовала попису.

Предмет пописа

Члан 73.

Пописују се ствари које се налазе у државини извршног дужника, као и његове ствари које се налазе у државини извршног повериоца.

Ако треће лице не обавести суд о својим правима на покретној ствари у поседу извршног дужника, која је предмет извршења, нити докаже своја права на њима, сматра се да таква права трећег не постоје и да је извршни дужник власник ствари која се налази у његовом поседу.

Ствари извршног дужника у државини трећег лица пописују се само са пристанком тог лица.

Ако треће лице не пристане на попис, суд ће закључком на извршног повериоца, а на његов предлог, пренети право извршног дужника на предају ствари, ради спровођења извршења по правилима о преносу ради наплате.

За потребе пописа, сматра се да су брачни другови или ванбрачни супружници сувласници на једнаким деловима свих покретних ствари које се затекну у њиховој кући, стану, пословној просторији или другој непокретности.

Обим пописа

Члан 74.

Пописаће се онолико ствари колико је потребно за намирење потраживања извршног повериоца и трошкова извршења.

Првенствено се пописују ствари за које није стављена приредба о постојању права које би спречавало извршење и ствари које се најлакше могу уновчити, при чему ће се узети у обзир и изјаве присутних странака и трећих лица о томе.

Суд може накнадно одредити извршење на другој ствари, а не на оној која је на предлог извршног повериоца пописана, ако постоји знатна несразмера између вредности те ствари и износа потраживања.

Дејство пописа

Члан 75.

На пописаним стварима извршни поверилац стиче судско заложно право у моменту када судски извршитељ потпише записник о попису. Судски извршитељ дужан је да поред свог потписа јасно назначи дан и час кад је записник потписао.

Странке могу у року од три дана од дана извршеног пописа тражити од судије да изврши измену пописа. Судија одлучује о измени пописа у року од три дана од дана пријема новог захтева.

На стварима које су закључком извршног судије унете у попис заложно право се стиче моментом доношења закључка, а на стварима које се из пописа бришу ово право престаје.

Кад је попис извршен у корист више извршних поверилаца, ред првенства у стицању заложног права одређује се према дану кад је предлог за извршење примљен у суд, а ако су предлози за извршење примљени истог дана, њихова заложна права имају исти ред првенства.

Ако је предлог за извршење упућен преко поште препорученом пошиљком, дан предаје пошти сматра се као дан пријема у суду.

Регистрација и публциација судског заложног права

Члан 76.

Извршни суд без одлагања доставља копију записника о попису односно закључка о измени пописа организацији која је законом овлашћена да региструје бездржавинску заложу на покретним стварима. Регистровано судско заложно право, у односу на регистровано заложно право на истој ствари других извршних поверилаца, рачуна се од часа стицања, пописом односно закључком. Од момента регистрације трећа лица се не могу позивати да за ово право нису знала.

Копија записника о попису односно закључак суда о измени пописа доставља се извршном повериоцу. Извршни поверилац је овлашћен да затражи регистрацију судског заложног права, ако извршни суд то није претходно учинио.

Копију записника о попису, односно закључка, судски извршитељ ће истаћи на видном месту у просторији у којој се ствар налази у моменту пописа, а на пописаним стварима које се остављају извршном дужнику на чување видно ће се назначити да су узете у попис.

Лице које уклони копију записника односно ознаку да су ствари пописане казниће се у складу са чланом 45. овог закона.

Чување пописаних ствари

Члан 77.

Пописане ствари се по правилу остављају на чување извршном дужнику.

На предлог извршног повериоца, суд ће ствари предати на чување њему или трећем лицу ако учини вероватним да прети опасност да буду оштећене, отуђене или да им вредност буде умањена на други начин. Трошкове чувања ствари сноси дужник, као и ризик пропасти или оштећења ствари изузев ако се пропаст односно оштећење може приписати у кривицу извршном повериоцу односно лицу коме је ствар поверена на чување.

На предлог извршног повериоца суд може пописане ствари предати на чување њему или трећем лицу које извршни поверилац предложи. Трошкове чувања ствари сноси претходно извршни поверилац, а извршни дужник је обавезан да му их надокнади. Ризик пропасти или оштећења ствари датих на чување извршном повериоцу или трећем лицу сноси извршни поверилац, осим ако је пропаст или оштећење последица више силе или случаја.

Готов новац, хартије од вредности и драгоцености предаће се на чување у судски депозит.

У судски депозит предаће се и друге ствари веће вредности ако су подесне за такав начин чувања.

Забрана располања пописаним стварима

Члан 78.

Свим лицима која поседују или имају контролу над пописаним стварима забрањује се да располажу тим стварима без судског налога.

Безуспешан покушај пописа

Члан 79.

Ако се приликом пописа не нађу ствари које могу бити предмет извршења, суд ће о томе обавестити извршног повериоца који није присуствовао попису.

На предлог извршног повериоца који учини вероватним да извршни дужник зна где се налазе ствари које нису пронађене, суд ће позвати извршног дужника да у року од три дана од дана достављања позива да обавештење о месту налажења ствари. На извршење дужникове обавезе да пружи обавештење примениће се правила која важе за принудно извршење обавезе коју може извршити само извршни дужник лично.

Извршни поверилац може у року од три месеца од дана пријема обавештења о безуспешном покушају пописа, односно од дана безуспешног пописа коме је присуствовао, предложити да се поново спроведе попис.

Ако извршни поверилац у том року не предложи да се попис поново спроведе или ако се ни приликом поновног пописа не нађу ствари које могу бити предмет извршења, суд ће обуставити извршење.

Процена

Члан 80.

Истовремено са пописом ствари извршиће се њихова процена.

Процену врши судски извршитељ, а ако је то потребно стручно лице или вештак кога одреди суд.

Процена се врши на основу тржишне цене такве ствари у месту пописа. Суд може одлучити и да се процена изврши на основу прибављених извештаја о цени од одговарајућих организација и институција.

Извршни поверилац и извршни дужник могу споразумно утврдити вредност ствари.

Странка може предложити да процену обави вештак иако то суд није одредио. Ако суд прихвати тај предлог, трошкове вештачења дужан је да предујми предлагач у року који суд одреди. Ако предујам не буде положен у року сматраће се да је предлагач одустао од свог предлога.

О предлогу из става 3. овог члана суд одлучује закључком.

Трошкове вештачења из става 3. овог члана сноси предлагач, без обзира на исход извршног поступка.

Странка може у року од три дана од дана извршене процене предложити суду да утврди нижу односно вишу вредност пописаних ствари од процене или да одреди нову процену, изузев ако је процену обавио вештак. О предлогу суд одлучује закључком.

Записник о попису и процени

Члан 81.

О попису и процени саставља се записник.

У записнику се, поред осталог, посебно наводе појединачно пописане ствари са њиховом процененом вредношћу и уносе изјаве странака и учесника у поступку као и изјаве трећих лица о постојању права која спречавају извршење.

Ако суд одреди да се процена врши након пописа, вештачењем или прибављањем података од организације или институције, о процени се сачињава посебан записник.

Записник о попису извршни поверилац може о свом трошку објавити у средствима јавног информисања.

Забелешка уместо пописа

Члан 82.

Ако се после пописа одреди извршење над пописаним стварима за наплату другог потраживања истог извршног повериоца или за наплату потраживања другог извршног повериоца, неће се вршити поновни попис и процена тих ствари него ће се у наставку записника само забележити подаци из доцнијег решења о извршењу.

Извршни повериоци у чију је корист извршена забелешка стичу заложно право на пописаној ствари.

О забелешки ће без одлагања бити обавештена организација која води регистар заложних права на покретним стварима, која је дужна да у регистар упише овако стечена заложна права.

3. Продаја ствари

Време продаје

Члан 83.

Продаја пописаних ствари спроводи се по правоснажности решења о извршењу, осим ако извршни дужник предложи или на предлог извршног повериоца пристане да се продаја изврши

раније, или ако су у питању ствари које су подложне брзом кварењу или ако постоји опасност од знатног смањења цене пописаних ствари.

Између дана пописа и дана продаје мора протећи најмање 15 дана.

Продаја се може спровести и пре истека рока из става 2. овог члана ако извршни дужник на то пристаје да се продаја обави пре тог рока, ако су у питању ствари које су подложне брзом кварењу, ако постоји опасност од знатног смањења њихове цене или ако извршни поверилац положи јемство за штету коју би био дужан надокнадити извршном дужнику у случају да решење о извршењу буде укинута.

Начин продаје

Члан 84.

Продаја ствари се врши путем усменог јавног надметања или непосредном погодбом. Начин продаје одређује закључком суд, пажећи на то да се постигне најповољније уновчење ствари.

Продаја путем надметања одредиће се ако су у питању ствари веће вредности, а може се очекивати да ће се ствари продати по цени већој од проценене вредности.

Уговор о продаји непосредном погодбом закључује се између купца с једне стране и судског извршитеља или лица које обавља комисионе послове, с друге стране.

Судски извршитељ покретне ствари продаје у име и за рачун извршног повериоца, а лице које обавља комисионе послове у своје име а за рачун извршног повериоца.

Продаја ствари објавиће се на огласној табли суда најкасније 15 дана пре дана одржавања рочишта за јавну продају.

Извршног повериоца и извршног дужника суд ће обавестити о месту, дану и часу продаје.

Продајна цена

Члан 85.

Пописане ствари не могу се продати за износ испод проценене вредности на првом надметању, односно у року који је суд одредио за продају непосредном погодбом.

Ако на првом надметању није постигнута цена у висини проценене вредности, суд ће на предлог странке одредити ново надметање на коме ће почетна цена бити једнака једној половини проценене вредности.

Одредбе става 2. овог члана сходно се примењују и кад се пописане ствари нису могле продати у висини проценене вредности путем непосредне погодбе, у року који је одредио суд, нити на неком доцнијем рочишту за продају.

Обустава постојука

Члан 86.

Предлог за друго надметање или за продају путем непосредне погодбе странка може поднети у року од 30 дана од дана првог надметања односно од дана истека рока који је суд одредио за продају путем непосредне погодбе.

Ако се предлог не стави у року из става 1. овог члана, поступак се обуставља.

Обавезе и права купца

Члан 87.

Понуђач са највећом понудом ће платити цену за покретну ствар одмах након објављивања резултата, ако суд закључком не одлучи другачије. Ако понуђач не плати одмах по позиву суда, други понуђач ће бити проглашен купцем и платити ону цену коју је он понудио, и тако редом.

У случају да ни један од понуђача са одговарајућом понудом не уплати цену одмах по позиву суда, суд ће на захтев једне од странака огласити да прво рочиште није успело.

Захтев суду за заказивање новог рочишта извршни поверилац може поднети у року од осам дана од дана одржавања неуспелог рочишта.

Уколико извршни поверилац у року од осам дана не предложи ново рочиште поступак ће се обуставити.

Купац преузима ствар од судског извршитеља по исплати цене.

Судски извршитељ предаће ствари купцу и ако није положио цену, ако на то, на свој ризик, пристану извршни поверилац и учесници који имају право првенства у намирењу, у границама износа који би им припали из постигнуте цене.

Ако се купцу преда ствар, а купац не положи цену у року који му је одређен, лица из става 5. овог члана могу затражити од суда да у истом поступку наложи купцу да плати цену, те након правоснажности и извршности тог решења, могу предложити извршење.

4. Намирење извршног повериоца

Намирење када је један извршни поверилац

Члан 88.

Ако се из продајне цене намирује само један извршни поверилац, суд ће, без одржавања рочишта, решењем одредити да се из износа добијеног продајом ствари намире редом: трошкови извршног поступка, трошкови одређени у извршној исправи, камата до дана уновчења ствари и главно потраживање.

Вишак продајне цене, који остане по намирењу, предаће се извршном дужнику, ако за то нема сметњи.

Намирење када има више извршних поверилаца

Члан 89.

Ако се у извршном поступку намирује више извршних поверилаца, односно ако се поред извршних поверилаца намирују лица чија права престају предајом ствари, они се уз сходну примену одредаба о првенству намирења у вези са продајом непокретности из продајне цене намирују оним редом којим су стекли заложно или друго право које продајом престаје, ако законом за одређена потраживања није друкчије прописано. Извршни повериоци истог реда који се из продајне цене не могу потпуно намирити, намирују се сразмерно износима својих потраживања.

При доношењу решења о намирењу, суд ће узети у обзир само она потраживања за која је решење о извршењу постало правоснажно до дана доношења решења о намирењу.

Вишак продајне цене који остане при намирењу предаће се извршном дужнику ако за то нема сметњи.

Намирење досуђењем ствари извршном повериоцу

Члан 90.

Ако се ствар није могла продати на другом рочишту за јавно надметање или непосредном погодбом у року који је одредио суд, на предлог извршног повериоца, суд ће досудити ствар извршном повериоцу.

У случају из става 1. овог члана, сматра се да је извршни поверилац намирен у висини која одговара једној половини проценене вредности ствари.

Примена одредаба о извршењу на непокретностима

Члан 91.

Одредбе овог закона о извршењу на непокретностима које се односе на питање ко не може бити купац, оспоравање потраживања, упућивање на парницу и решење о намирењу, сходно се примењују и у погледу извршења на покретним стварима ради намирења новчаног потраживања, ако одредбама ове главе није другачије одређено.

5. Продужени поступак извршења ради наплате новчаног потраживања

Услови за покретање постојука

Члан 92.

Извршни поверилац, који у извршном поступку није потпуно намирен може да поднесе захтев том суду за добијање изјаве о имовини извршног дужника, чиме стиче право да захтева спровођење извршења на имовини извршног дужника која му до тада није била позната.

Постојање

Члан 93.

Суд ће донети решење којим ће наложити извршном дужнику да у року од десет дана достави суду изјаву о имовини.

Ако извршни дужник не поступи по налогу суда у остављеном року, суд ће донети решење о одређивању рочишта на које ће позвати извршног дужника да на записник суда да изјаву о имовини.

Суд ће донети решење о принудном довођењу извршног дужника, ако не поступи по налогу суда или не приступи на заказано рочиште.

Након пријема односно узимања на записник изјаве о имовини суд један примерак изјаве о имовини доставља извршном повериоцу.

Последице давања нетачних или нетачних података

Члан 94.

Ако извршни дужник да непотпуне или нетачне податке у изјави о имовини, сматраће се да је таквим лажним приказивањем

односно прикривањем довео у заблуду извршног повериоца и на тај начин онемогућио извршног повериоца да наплати своје потраживање на имовини коју је лажно приказао, односно прикрио.

Свако заинтересовано лице које утврди да је изјава о имовини непотпуна или нетачна, може да покрене кривични поступак против извршног дужника.

Упис у књигу извршних дужника

Члан 95.

Суд је дужан да води књигу извршних дужника која садржи евиденцију извршних дужника са њиховим изјавама о имовини.

Суд је дужан да у року од три дана од пријема изјаве о имовини, односно узимања изјаве о имовини на записник, изврши упис извршног дужника у књигу извршних дужника.

На захтев извршног дужника суд ће извршити брисање уписа, након истека рока од три године од дана уписа.

Суд може извршити брисање и пре рока из става 3. овог члана, ако поверилац на чији захтев је извршен упис у књигу извршних дужника, достави изјаву суду да је његово потраживање намирено.

Последице уписа у књигу извршних дужника

Члан 96.

Свако заинтересовано лице може захтевати од суда да му се одобри увид у књигу извршних дужника или да му се достави обавештење о упису одређеног лица у књигу извршних дужника.

На захтев лица које докаже свој правни интерес, суд је дужан да одобри увид у књигу извршних дужника или да достави обавештење о упису извршних дужника у року од три дана од дана поднетог захтева.

Извршни поверилац на основу чијег захтева је извршни дужник дао изјаву о имовини, евиденцијом у књизи извршних дужника не стиче право првенства у наплати свог потраживања из имовине наведене у изјави о имовини у односу на друге повериоце према истом извршном дужнику.

Приговор

Члан 97.

Против решења о упису у књигу извршних дужника, извршни дужник може изјавити приговор у року од три дана од дана достављања решења.

О приговору одлучује веће истог суда у саставу од троје судија у року од три дана од дана пријема приговора.

Приговор задржава упис извршног дужника у књигу извршних дужника.

Глава друга

ИЗВРШЕЊЕ НА НЕПОКРЕТНОСТИ

1. Основна правила

Месна надлежност

Члан 98.

За одлучивање о предлогу за извршење на непокретности и за спровођење тог извршења месно је надлежан суд на чијем подручју се налази непокретност.

Извршне радње

Члан 99.

Извршење на непокретности спроводи се забележбом решења о извршењу у јавну књигу, утврђењем вредности непокретности, продајом непокретности и намирењем извршних поверилаца из износа добијеног продајом.

Доказ о својини извршног дужника

Члан 100.

Уз предлог за извршење на непокретности потребно је да извршни поверилац поднесе извод из јавне књиге, као доказ о томе да је непокретност уписана као својина извршног дужника.

Ако је право на непокретности из става 1. овог члана уписано у јавној књизи на друго лице а не на извршног дужника, извршни поверилац је дужан да поднесе исправу која је пододбна за упис права својине извршног дужника.

У случају из става 2. овог члана упис ће извршити по службеној дужности суд коме је поднесен предлог за извршење, односно по његовом захтеву орган који води јавну књигу за ту непокретност.

Непокретности у својини извршног дужника

Члан 101.

Суд ће одредити извршење на непокретности на којој је извршни дужник сувласник, ако постоји сагласност других сувласника.

Уз сагласност свих сувласника суд ће одредити извршење продајом целе сувласничке непокретности трећем лицу или неком од сувласника.

Из цене остварене продајом остали сувласници ће се намирити пре намирења извршног повериоца и пре накнаде трошкова извршног поступка.

Тиме се не дира у право прече куповине сувласника.

Упис решења о извршењу (забележба извршења)

Члан 102.

У јавној књизи извршиће се забележба решења о извршењу, односно други одговарајући упис предвиђен прописима о упису права на непокретностима у јавне књиге.

Тим уписом извршни поверилац стиче право да своје потраживање намири из непокретности и у случају да треће лице касније стекне на истој непокретности право својине.

Извршни поверилац који је предложио извршење, а није раније стекао založno право, стиче уписом решења о извршењу право да се из непокретности намири пре лица које је доцније стекло на тој непокретности založno право или право на намирење.

Пристајање извршењу

Члан 103.

После уписа решења о извршењу не може се за намирење другог потраживања истог или другог извршног повериоца спровести посебан поступак извршења на истој непокретности.

Извршни поверилац за чије је потраживање касније одређено извршење на истој непокретности ступа у већ покренут извршни поступак.

Покренутом извршном поступку може се приступити до правоснажности решења о досуђењу непокретности купцу у случају продаје путем непосредне погодбе, односно до правоснажности решења о предаји непокретности у случају продаје јавним надметањем.

О приступању поступку суд ће обавестити извршног повериоца у чију је корист раније извршен упис решења о извршењу.

Извршење на другој непокретности

Члан 104.

Суд може на предлог извршног дужника одредити да се извршење спроведе на другој непокретности, а не на оној на којој је извршни поверилац предложио извршење или на другом средству извршења, ако постоји знатна несразмера између вредности непокретности и износа потраживања, а друга непокретност или средство извршења су довољни за остварење потраживања.

Предлог из става 1. овог члана извршни дужник може ставити најкасније у року од 15 дана од дана уписа решења о извршењу у јавну књигу.

Ако је одређено друго средство извршења, упис решења о извршењу на непокретности остаје на снази све до намирења потраживања извршног повериоца.

Намирење zaloжног извршног повериоца

Члан 105.

У поступку извршења на непокретности намирује се и zaloжни извршни поверилац који није предложио извршење.

Преступак zaloжног права

Члан 106.

Založno право уписано на непокретности гаси се даном правоснажности решења о предаји непокретности и ако zaloжни повериоци нису потпуно намирени.

Купац непокретности и zaloжни извршни поверилац могу се споразумети да zaloжно право остане на непокретности после правоснажности решења о предаји непокретности, а да купац преузме дуг извршног дужника према zaloжном извршном повериоцу, у износу који би му припао у извршном поступку. У том случају куповна цена се смањује за износ преузетог дуга.

Службености и стварни терети

Члан 107.

Стварне службености на непокретности не гасе се продајом непокретности.

Продајом непокретности, не гасе се ни личне службености ни стварни терети који су у јавној књизи уписани пре права zaloжних

извршних поверилаца и права на намирење извршних поверилаца на чији је предлог одређено извршење. Личне службености се могу угасити и на захтев извршног повериоца, уз одговарајућу накнаду.

Остале личне службености и стварни терети гасе се продајом непокретности.

Закуп њепокретности

Члан 108.

Продајом пословне зграде или пословне просторије не престаје закуп те зграде односно пословне просторије, ако је пре доношења решења о извршењу непокретност предата у државину закупцу.

Купац ступа у права и обавезе закупаца.

Закуп стана на неодређено време по основу Закона о стицању

Члан 109.

Закуп стана на неодређено време стеченог пре стицања заложног права или права ради чијег се остварења извршење тражи, не престаје продајом непокретности. Купац ступа на место закупаца од тренутка стицања својине на непокретности.

Разгледање њепокретности

Члан 110.

Суд ће лицу заинтересованом за куповину непокретности дати дозволу да у прикладно време разгледа непокретност.

Изузимање од извршења појединих њепокретности

Члан 111.

Не може бити предмет извршења пољопривредно земљиште земљорадника у површини до 10 ари.

Одредбе из става 1. овог члана не односе се на извршење ради остварења новчаних потраживања обезбеђених уговорним заложним правом на непокретностима (хипотеком).

Начин утврђивања вредности

Члан 112.

Суд ће приступити утврђивању вредности непокретности по правоснажности решења о извршењу, а на захтев извршног повериоца по доношењу решења о извршењу.

Вредност непокретности утврђује се у висини тржишне цене на дан процене, а на основу налаза и мишљења вештака, других членица или на други погодан начин.

Смањење и промена процене вредности

Члан 113.

Приликом утврђивања вредности непокретности, водиће се рачуна и о томе колико непокретност мање вреди због тога што на непокретности остају одређена права и после продаје.

Суд ће, на предлог странке, који мора бити поднесен најдоцније осам дана пре рочишта за продају, на рочишту за продају закључком поново утврдити вредност непокретности, ако странка учини вероватним да се та вредност знатно изменила од дана претходног утврђивања вредности до дана продаје.

Решење о утврђивању вредности

Члан 114.

Вредност непокретности утврђује суд решењем.

Против решења из става 1. овог члана може се изјавити жалба.

Обустава извршења због недосћајка покрива

Члан 115.

Свако лице које има право да се намири из продајне цене непокретности, ако по реду првенства долази испред извршног повериоца који је предложио извршење, може предложити да се извршење обустави ако утврђена вредност непокретности не покрива износ његовог потраживања.

Предлог за обуставу извршења може се поднети у року од осам дана од дана достављања закључка о продаји.

2. Продаја непокретности

Закључак о продаји

Члан 116.

По правоснажности решења о извршењу и решења о утврђивању вредности непокретности, суд доноси закључак о продаји непокретности којим се одређују начин и услови продаје, као и време

и место продаје, временски период у току дана у коме ће се омогућити разгледање непокретности, ако се продаја врши путем јавног надметања.

Закључак о продаји објављује се на огласној табли суда и на други уобичајени начин.

Странка може о свом трошку да објави закључак о продаји у средствима јавног информисања односно да о закључку обавести лица која се баве посредовањем у продаји непокретности.

Од објављивања закључка о продаји на огласној табли суда до дана продаје мора протећи најмање 30 дана.

Закључак о продаји доставља се странкама, заложним повериоцима, учесницима у поступку и лицима која имају уписано законско право прече куповине и надлежном органу пореске управе.

Право прече куповине

Члан 117.

Лице које има законско право прече куповине непокретности која је предмет извршења продајом има првенство пред најповољнијим понудиоцем, ако одмах по закључењу надметања изјави да непокретност купује под истим условима.

Лице које има уговорно право прече куповине оствариће га под условима из става 1. овог члана, ако није постојало законско право, или га титулар тог права није користио.

Право прече куповине извршног повериоца

Члан 118.

Ако на непокретностима није постојало ни законско ни уговорно право прече куповине, односно ако имаоци ово право нису користили, право прече куповине има извршни поверилац.

Извршни поверилац стиче право прече куповине непокретности забележбом решења о извршењу на непокретности.

Ако лица која су стекла право прече куповине непокретности пре извршног повериоца изјаве на записник пред судом да се неће користити тим правом, извршни поверилац има предност пред најповољнијим понуђачем ако одмах по закључењу продаје изјави да непокретност купује под истим условима.

Изјашњавање носиоца права прече куповине

Члан 119.

Ако се непокретност продаје непосредном погодбом, суд ће позвати носиоца законског права прече куповине, носиоца уговорног права прече куповине које је уписано у јавне књиге и извршног повериоца да се у записнику код суда изјасни да ли то право хоће да користи.

Начин продаје

Члан 120.

Продаја непокретности врши се путем усменог јавног надметања.

Рочиште за продају непокретности одржава се у судској згради, ако суд није другачије одредио.

Рочиште за продају одржава се пред судијом појединцем.

Странке и заложни повериоци могу се у свако доба споразумети да се продаја непокретности изврши у одређеном року непосредном погодбом.

Уговор о продаји непосредном погодбом закључује се у писменом облику и овај уговор производи дејство од дана правоснажности решења о досуђењу.

Услови продаје

Члан 121.

Услови продаје, поред осталих података, садрже:

- 1) ближи опис непокретности са припацима;
- 2) назначење права трећих лица која не престају продајом;
- 3) назначење службености и стварних терета које купац претрима;
- 4) процену вредност непокретности утврђену решењем суда;
- 5) рок у коме је купац дужан да положи цену, који не може бити дужи од 30 дана од дана продаје;
- 6) начин продаје, износ јемства, рок у коме мора бити јемство дато, код кога и како мора бити дато.

На предлог извршног повериоца или извршног дужника, датум, место и услови продаје објавиће се у средствима јавног информисања, о трошку предлагача.

Полагање јемства

Члан 122.

У јавном надметању могу учествовати само лица која су претходно положила јемство.

Јемство износи једну десетину утврђене вредности непокретности.

Полагања јемства ослобођени су извршни поверилац по чијем је предлогу одређено извршење и заложни извршни поверилац, ако њихова потраживања достижу износ јемства и ако би се, с обзиром на њихов ред првенства и утврђену вредност непокретности, тај износ могао намирити из куповне цене.

Код продаје непосредном погодбом купац полаже јемство лицу са којим је закључио уговор и то непосредно пред закључење уговора.

Понудиоцима чија понуда није прихваћена вратиће се јемство одмах по закључењу јавног надметања.

Један понудилац

Члан 123.

Рочиште за продају непокретности одржаће се и кад присуствује само један понудилац.

Рочиште за продају непокретности се неће одржати ако је извршни поверилац једини понудилац.

Суд може на предлог странака или заложног извршног повериоца, одредити, према околностима случаја, да се рочиште за продају одложи, ако је присутан само један понудилац.

Ко не може бити купац

Члан 124.

Купац не може бити, ни на основу надметања, нити на основу непосредне погодбе, извршни дужник, судија или судски извршитељ, као и лица која су учествовала у процени.

Продајна цена

Члан 125.

На првом рочишту за продају непокретност се не може продати испод процене вредности.

Ако се непокретност није могла продати на првом рочишту, суд ће заказати друго рочиште на коме се непокретност може продати испод процене вредности, али не испод две трећине те вредности. Од првог до другог рочишта мора протећи најмање 30 дана.

Странке и заложни извршни повериоци могу се споразумети, изјавом датом на записнику код суда пред којим извршни поступак тече, да се непокретност може продати путем надметања и за нижу цену од утврђене вредности односно нижу од две трећине те вредности.

Одредбе ст. 2. и 3. овог члана сходно се примењују и за случај да се непокретност није могла продати непосредном погодбом за утврђену вредност, нити на неком доцнијем рочишту за продају.

Рочиште за продају и досуђење непокретности

Члан 126.

На рочишту за продају суд објављује да се приступа надметању пошто утврди да су испуњени услови за одржавање рочишта.

Надметање почиње објављивањем почетне цене. Ако најмање један учесник прихвати објављену цену објављује се следећа која је виша, и то највише за пет процената од претходне. Овај поступак се понавља све док последња понуђена цена остане неприхваћена.

Надметање се закључује по истеку десет минута непосредно после стављања најповољније понуде.

По закљученом надметању, суд утврђује који је понудилац понудио највећу цену и објављује да се том понудиоцу досуђује непокретност.

О досуђењу непокретности продате јавним надметањем суд доноси посебно решење које се објављује на огласној табли суда и доставља свим лицима којима се доставља закључак о продаји, као и свим учесницима у надметању.

Решење о досуђењу не може се побијати посебном жалбом већ се разлози за жалбу на то решење могу износити у жалби на решење о предаји непокретности.

О рочишту за продају води се записник.

Досуђење у случају продаје непосредном погодбом

Члан 127.

Суд ће донети решење о досуђењу непокретности продате непосредном погодбом, пошто утврди да су испуњени услови за пуно важност продаје.

Решење о досуђењу објављује се на огласној табли суда и доставља свим лицима којима се доставља закључак о продаји, као и купцу.

Полагање цене

Члан 128.

Купац је дужан да положи цену у року одређеном закључком о продаји.

Ако је купац извршни поверилац чије потраживање не достиже износ постигнуте цене на јавном надметању и ако би се, с обзиром на његов ред првенства, могао намирити из цене, дужан је да на име цене положи само разлику између потраживања и постигнуте цене.

Ако понуђач са највећом понудом не положи продајну цену у предвиђеном року, суд ће прогласити продају том понуђачу без правног дејства и новим решењем досудити да је непокретност продата другом по реду понуђачу. Ако ни тај понуђач не положи цену коју је понудио у одређеном року, суд примењује ова правила и на трећег понуђача.

У случају да сва три понуђача са највишом понудом не положи понуђену односно продајну цену у року, суд ће решењем продају огласити неважећом и одредити нову, која ће се одржати најкасније у року од 45 дана од дана правоснажности решења којим је продаја оглашена неважећом.

Из положеног јемства тих понуђача измириће се трошкови нове продаје и надокнадити евентуална разлика између цене постигнуте на ранијој и новој продаји.

Предаја непокретности купцу

Члан 129.

Након полагања цене у случају продаје непокретности јавним надметањем, односно по полагању цене и правоснажности решења о досуђењу у случају продаје непосредном погодбом, суд ће донети решење да се непокретност преда купцу и да се, по правоснажности тог решења, у јавну књигу упише у његову корист право својине.

Решење о предаји непокретности доставља се свим лицима којима се доставља и закључак о продаји.

Против решења о предаји непокретности дозвољена је посебна жалба.

Губијак права на државину непокретности

Члан 130.

Предајом непокретности извршни дужник губи право поседа непокретности и дужан је да непокретност преда купцу одмах након достављања решења о предаји непокретности, ако законом или споразумом с купцем није другачије одређено.

Исељење извршног дужника

Члан 131.

Након што донесе решење о предаји непокретности, суд ће на захтев купца, наложити извршном дужнику закључком да непокретност испразни и преда купцу.

Извршење из става 1. овог члана спороводи се по правилима овог закона о извршењу ради испражњења и предаје непокретности.

Купац стиче положај извршног повериоца подношењем предлога за извршење ради испражњења и предаје непокретности.

Исељење других лица

Члан 132.

По доношењу решења о предаји непокретности, суд ће на предлог купца закључком наложити испражњење и предају непокретности другим лицима која се у непокретности налазе.

Суд ће приступити спровођењу извршења овог закључка одмах по његовом доношењу. Извршење се спроводи по правилима овог закона о извршењу ради испражњења и предаје непокретности.

Закључак о праву купца

Члан 133.

Укидање или преиначење решења о извршењу после правоснажности решења о предаји непокретности купцу нема утицаја на његово право стечено по решењу о предаји непокретности.

Намирење досуђењем непокретности извршном повериоцу

Члан 134.

Ако се непокретност није могла продати на другом рочишту за јавно надметање или непосредном погодбом у року који је одредио суд, на предлог извршног повериоца суд ће решењем досудити непокретност извршном повериоцу.

У случају из става 1. овог члана сматра се да је извршни поверилац намирен у висини која одговара двома трећинама процене вредности непокретности.

Обуштава извршења

Члан 135.

Ако се непокретност није могла продати на другом рочишту, нити се извршни поверилац користио правом из члана 118. овог

закона, суд ће наредна рочишта одредити само на предлог извршног повериоца.

Предлог за одређивање новог рочишта за продају извршни поверилац не може поднети пре истека рока од три месеца од дана одржавања претходног рочишта, нити по истеку једне године од тог дана.

Суд ће обуставити извршење ако извршни поверилац не стави предлог у року одређеном у ставу 2. овог члана.

Ако се непокретност није могла продати путем непосредне погодбе у року одређеном споразумом странака и заложних извршних поверилаца а извршни поверилац не предложи јавну продају у року из става 2. овог члана, суд ће обуставити извршење.

3. Предаја непокретности извршном повериоцу на коришћење

Услови за предају

Члан 136.

Кад су се стекли услови за обуставу извршења, суд може на предлог извршног повериоца, који он може да стави у року од 30 дана, донети решење да се њему преда непокретност на коришћење уз накнаду.

Решење о предаји непокретности извршном повериоцу на коришћење извршни дужник може побити жалбом.

Накнада и време коришћења

Члан 137.

Суд ће решењем којим предаје непокретност извршном повериоцу на коришћење одредити рок на који се непокретност предаје и висину месечне накнаде која се може остварити за коришћење непокретности а по прибављеном мишљењу стручног лица.

Рок на који се непокретност предаје извршном повериоцу на коришћење суд одређује имајући у виду висину новчаног потраживања извршног повериоца као и висину утврђене накнаде за коришћење.

Накнада за коришћење непокретности урачунава се извршном дужнику као отплата потраживања извршном повериоцу.

Након истека рока из става 2. овог члана извршни поверилац је обавезан да непокретност преда извршном дужнику.

На предају и враћање непокретности сходно се примењују одредбе чл. 130–132. овог закона.

4. Намирење извршних поверилаца

Кад се пријављује намирење

Члан 138.

Суд приступа намирењу по правоснажности решења о предаји непокретности купцу.

Лица која се намирују и сразмера намирења

Члан 139.

Из продајне цене намирују се извршни поверилац по чијем је предлогу одређено извршење, заложни повериоци и кад нису пријавили своја потраживања и лица која имају право на накнаду за личне службености.

Вишак продајне цене који преостане након намирења лица из става 1. овог члана предаће се извршном дужнику, ако за то нема сметњи.

Ако продајна цена није довољна за потпуно намирење, више потраживања која имају исти ред намирују се сразмерно висини тих потраживања.

Првенствено намирење

Члан 140.

Из износа добијеног продајом намирују се првенствено, и то следећим редом:

- 1) трошкови извршног поступка,
- 2) потраживања по основу законског издржавања, ако се доказују извршном исправом и ако су пријављена најдоцније на рочишту за продају.

Ред намирења осталих потраживања

Члан 141.

По намирењу потраживања из члана 140. овог закона, намирују се:

- 1) пореске и друге дажбине које оптерећују непокретност у последњој години;
- 2) потраживања по основу накнаде штете настале услед оштећења здравља или умањења односно губитка радне способно-

сти и због изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања, потраживања по основу радног односа запосленог код предузетника односно другог физичког лица које обавља делатност и потраживања доприноса за социјално осигурање која су доспела, без обзира на то да ли су обезбеђена заложним правом на продајој непокретности;

3) потраживања обезбеђена заложним правом;

4) потраживања накнаде за личне службености и стварне терете који се продајом гасе, ако су настали пре покретања извршног поступка;

5) потраживања извршних поверилаца по чијем је предлогу одређено извршење.

Заложни повериоци, намирују се по реду стицања заложног права, а повериоци накнаде за личне службености и стварне терете по реду уписа у јавну књигу.

Трошкови и камате за последње три године до доношења решења о предаји непокретности купцу, одређени извршном исправом, намирују се по истом реду као и главна потраживања.

Потраживања из става 1. тач. 1), 2), 3) и 5) овог члана се намирују ако су пријављена најдоцније на рочиште за продају непокретности и ако се као доказ приложи извршна исправа.

Висина накнаде за личне службености и стварне терете

Члан 142.

Ако се о висини накнаде за личне службености или стварне терете, који се продајом гасе, не постигне споразум између носилаца тих права и извршних поверилаца који по реду за намирење долазе после њих, висину накнаде одређује суд, при чему узима у обзир нарочито време за које би службеност, односно терет још трајао, њихову вредност и године живота носилаца тих права.

Купац и носилац права личне службености или стварног терета могу се споразумети да купац преузме службеност, односно стварни терет, а да се износ накнаде утврђен по ставу 1. овог члана одбије од куповне цене.

Оспоравање потраживања

Члан 143.

Извршни поверилац или друго лице које се намирује из продајне цене може, ако је то од утицаја на његово намирење, другом оспорити постојање потраживања, изузев потраживања утврђеног извршном исправом, његову висину и ред по ком има право да се намири.

Оспоравање се може учинити најдоцније на рочишту за деобу.

Упућивање на парницу

Члан 144.

Суд ће лице које је оспорило потраживање упутити да у одређеном року, који не може бити дужи од 15 дана, покрене парницу, ако одлука зависи од спорних чињеница, осим ако своје оспоравање не доказује правоснажном пресудом, јавном или по закону овереном приватном исправом. Ако лице које оспорава потраживање то оспоравање доказује правоснажном пресудом, јавном или по закону овереном приватном исправом, суд ће о оспоравању одлучити у извршном поступку.

Ако лице које оспорава потраживање учини вероватним постојање разлога за оспоравање, суд ће закључком упутити на парницу лице чије је потраживање оспорено, а доношење решења о намирењу лица чије је потраживање оспорено одложити до окончања парнице. Изузетно, суд може доношење решења о намирењу и намирење тог лица условити давањем обезбеђења.

Износ који се односи на оспорено потраживање положиће се у судски депозит.

Ако лице које је упућено на парницу у року који му је за то одређен не докаже да је парницу покренуло, сматра се да потраживање није оспорено.

Пресуда донесена у парници о оспореном потраживању делује против извршног дужника и свих извршних поверилаца.

Одредбом из става 4. овог члана не дира се у права лица које је упућено на парницу да и након завршетка извршног поступка покрене парницу против лица чије је потраживање оспорило, односно против лица које му је потраживање оспорило.

На предлог лица чије је потраживање оспорено, суд може одлагање доношења решења о намирењу и намирење потраживања тог лица условити давањем обезбеђења за штету коју би то лице могло претрпети због одлагања намирења. Ако лице које је оспорило потраживање не да одговарајуће обезбеђење у року који му је одређен, сматраће се да потраживање није оспорено. Лице чије је потраживање било оспорено има право на накнаду штете коју је претрпело због неоснованог оспоравања потраживања, ако је оно било учињено једино ради тога да му се штети или му смета у извршавању и остварењу његових права.

5. Посебна правила за намирење појединих потраживања

Недоспело поштраживање

Члан 145.

Потраживање заложног извршног повериоца које није доспело до дана доношења решења о намирењу, а за које није уговорена камата, исплатиће се по одбитку износа који одговара законској камати, од дана доношења решења о намирењу до дана доспелости тог потраживања.

Недоспело потраживање за које је уговорена камата, исплатиће се заједно са износом уговорене камате, обрачунате само до дана доношења решења о намирењу.

Недоспело поштраживање повремених примања

Члан 146.

Потраживање повремених примања по основу накнаде штете настале услед оштећења здравља или умањења, односно губитка радне способности и због изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања, која су обезбеђена залогом, а доспевају после дана доношења решења о намирењу, намирују се на изричит захтев извршног повериоца.

Потраживања из става 1. овог члана обрачунавају се сходно начину на који се обрачунава накнада за личну службеност или стварни терет.

Поштраживање под условом

Члан 147.

Износ потраживања које је обезбеђено заложним правом, а зависи од услова, издвојиће се и положити у судски депозит и исплатити кад одложни услов наступи или кад буде извесно да раскидни услов неће наступити.

Ако одложни услов не наступи или раскидни услов наступи, издвојени износ служи за намирење извршних поверилаца чија потраживања нису потпуно или нису уопште намирена, а ако таквих извршних поверилаца нема, или цео износ није исцрпљен њиховим намирењем, тај износ односно остатак, предаће се извршном дужнику.

Предбележба заложног права и забележба покрећућа своја

Члан 148.

Ако је у јавној књизи уписана предбележба заложног права, а лице у чију је корист предбележба уписана докаже да је у току поступак за њено оправдање, односно да још није протекао рок за покретање тог поступка, потраживање на које се предбележба односи намирује се на начин на који се намирују потраживања под одложним условом.

Потраживање за које је у јавној књизи извршен упис о покретању спора ради брисања заложног права или забележба покретања спора намирује се на начин на који се намирује потраживање под раскидним условом.

6. Рочиште за деобу, решење о намирењу и брисање права и терета

Рочиште за деобу

Члан 149.

По правоснажности решења о предаји непокретности купцу, суд одређује рочиште за деобу износа добијеног продајом.

На рочиште се, поред странака, позивају и лица која према стању у списима и према подацима из јавне књиге полажу право да се намире из износа добијеног продајом. У позиву ће се та лица упозорити да ће се потраживање извршног повериоца који не дође на рочиште узети према стању које произилази из јавне књиге и списка, као и да, најдоцније на рочишту за деобу, могу другом оспорити постојање потраживања, његову висину и ред по коме има право да се намири.

На рочишту се расправља о намирењу извршних поверилаца и других лица које постављају захтев за намирење.

Решење о намирењу

Члан 150.

О намирењу извршних поверилаца и других лица која полажу право на намирење, суд одлучује решењем после одржаног рочишта, узимајући у обзир стање које произилази из списка, јавне књиге, као и стање утврђено на рочишту.

Приликом доношења решења из става 1. овог члана узеоће се у обзир само она потраживања по којима је решење о извршењу постало правоснажно, најдоцније на дан рочишта за деобу.

Ако има потраживања по којима решење о извршењу није правоснажно, на дан рочишта за деобу, та потраживања намириће се по правоснажности решења о извршењу, из преосталог износа продајне цене, ако га има, а остатак ће се вратити извршном дужнику.

Против решења о намирењу може се изјавити жалба.

Брисање права и терета

Члан 151.

По правоснажности решења о намирењу, суд ће решењем одредити да се у јавној књизи бришу уписана права и терети, осим оних који остају на непокретности и после предаје непокретности купцу или које је купац преузео.

7. Посебна правила за извршење на непокретностима које нису уписане у јавну књигу

Извршење на непокрећивостима на подручјима где не постоје јавне књиге

Члан 152.

На подручју за које није израђен катастар непокретности није су установљене земљишне књиге, односно не постоји законом прописан регистар права на непокретностима, сходно ће се примењивати правна правила која важе за исправе које се подносе уз предлог за извршење као доказ о праву својине на непокретности која је предмет извршења и правна правила о другом начину уписа решења о извршењу на непокретности.

Ако није могуће прибавити доказ о праву својине сагласно правним правилима која на том подручју важе, уместо доказа о својини, извршни поверилац је дужан да у предлогу за извршење назначи место на коме се непокретност налази, њен назив, границе и површину.

У случају из става 2. овог члана суд ће извршити попис непокретности за коју је предложено извршење и на рочиште за попис позвати извршног повериоца, извршног дужника и лица са чијим се непокретностима граничи та непокретност.

Записник о попису има значај уписа извршења и објављује се на огласној табли суда.

Извршење на непокрећивостима која није уписана у јавну књигу

Члан 153.

Ако на подручју на коме су установљене јавне књиге, непокретност није уписана, извршни поверилац уз предлог за извршење мора поднети исправе на основу којих се може извршити упис.

По пријему предлога за извршења и исправе на основу којих се може извршити упис, суд ће без одлагања исправе доставити суду, органу или организацији која води регистар ради уписа, и застати са поступком док поступак уписа не буде окончан.

Ако извршни поверилац у предлогу за извршење као предмет извршења предложи зграду или део зграде који нису уписани у јавну књигу, уз изјаву да се упис не може извршити у смислу ст. 1. и 2. овог члана, суд ће решењем дозволити извршење на непокретности у ванкњижној својини извршног дужника, ако извршни поверилац достави или означи, као доказ о ванкњижној својини, грађевинску дозволу која гласи на име извршног дужника или, ако грађевинска дозвола не гласи на име извршног дужника, исправе о правним словима које воде стицању својине извршног дужника.

На предлог извршног повериоца суд ће обавезати извршног дужника или треће лице да доставе исправе из става 3. овог члана, под претњом новчане казне из члана 45. овог закона.

На предлог извршног повериоца суд ће обавезати надлежни орган да достави исправе из става 3. овог члана.

Када суд дозволи извршење на непокретности која се не може уписати у јавну књигу, у складу са ставом 3. овог члана, у условима за јавну продају биће посебно назначено да се ради о ванкњижној својини, а уместо забележбе биће извршен попис на начин предвиђен чланом 152. ст. 3. и 4. овог закона.

Глава трећа

ИЗВРШЕЊЕ НА ПОТРАЖИВАЊУ ИЗВРШНОГ ДУЖНИКА

1. Основна правила

Месна надлежност

Члан 154.

За одлучивање о предлогу за извршење на новчаном потраживању извршног дужника и за спровођење тог извршења, ако се не може установити надлежност применом члана 3. став 2. овог закона, месно је надлежан суд на чијем се подручју налази боравиште извршног дужника, а ако извршни дужник нема боравиште у Републици Србији, месно је надлежан суд на чијем се подручју налази

пребивалиште дужниковог дужника, а ако овај нема пребивалиште у Републици Србији, надлежан је суд на чијем се подручју налази боравиште дужниковог дужника.

За одлучивање о предлогу за извршење на потраживању извршног дужника на предају ствари и за спровођење тог извршења месно је надлежан суд где се ствари налазе.

Одредбе става 1. овог члана које се односе на пребивалиште и бораваиште, сходно се примењују и на седиште правног лица.

Изузимање од извршења

Члан 155.

Изузети су од извршења:

- 1) примање по основу законског издржавања, накнаде штете настале услед оштећења здравља или умањења, односно губитка радне способности и због изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања;
- 2) примање по основу накнаде због телесног оштећења по прописима о инвалидском осигурању;
- 3) примање по основу социјалне помоћи;
- 4) примање по основу привремене незапослености;
- 5) примање по основу додатка на децу;
- 6) примање по основу стипендије и помоћи ученицима и студентима;
- 7) примање војника и питомаца војних школа;
- 8) накнада за рад осуђеном у казнено-поправном заводу, осим за потраживања по основу законског издржавања, као и за потраживање накнаде штете проузроковане кривичним делом осуђеног;
- 9) друга потраживања чији је пренос забрањен законом.

Ограничење извршења

Члан 156.

Извршење на заради и пензији, као и на накнади зараде може се спровести до износа од две трећине зараде, пензије или накнаде зараде.

Ако се извршење спроводи на минималној заради, предмет извршења може бити само до једне половине исте.

Одредба става 1. овог члана примењује се и на плату официра, подофицира, војног службеника, као и на примања лица у резервном саставу за време војне службе.

Извршење на примању ратних и мирнодопских војних инвалида по основу инвалиднине, ортопедског додатка и инвалидског додатка може се спровести само за потраживања по основу законског издржавања, накнаде штете настале услед оштећења здравља или умањења, односно губитка радне способности и због изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања, и то до износа од једне половине тог примања.

Извршење на примању по основу накнаде штете у виду новчане ренте која се досуђује на основу правила облигационог права, уговора о доживотном издржавању, као и на примању по основу уговора о осигурању живота, може се спровести само на делу који прелази износ највише сталне социјалне помоћи која се исплаћује на подручју на коме извршни дужник има пребивалиште.

Ограничење извршења код потираживања на предају ствари

Члан 157.

Ако потраживање извршног дужника гласи на предају ствари, извршење је могуће у мери у којој би се могло спровести да је ствар у својини извршног дужника и да се примењују правила о извршењу ради намирења новчаног потраживања на покретним стварима.

Извршне радње

Члан 158.

Извршење на потраживању спроводи се запленом потраживања и преносом потраживања ради наплате односно преносом уместо исплате, ако овим законом није друкчије одређено.

Предлогом за извршење може се захтевати да се одреди само пленидба потраживања, али у том случају, извршни поверилац је дужан да у року од 30 дана од дана кад му је достављено решење о заплени, односно од дана кад му је достављено обавештење о изјашњењу дужника извршног дужника, поднесе предлог за намирење или за пренос потраживања.

Ако извршни поверилац у року такав предлог не поднесе, извршење ће се обуставити.

2. Пленидба потраживања

Забрана испуњења и располажања

Члан 159.

Решењем о извршењу на дужниковом потраживању суд забрањује дужнику извршног дужника да потраживање измири

дужнику, а извршном дужнику да потраживање наплати или њиме располаже у корист трећих лица или свога дужника (пленидба потраживања).

Новчана казна

Члан 160.

За непоштовање забране из члана 159. овог закона суд изриче новчану казну из члана 45. овог закона.

Заложно право

Члан 161.

Извршни поверилац стиче заложно право на потраживању достављањем решења о заплени потраживања извршном дужнику.

Заложно право на потраживању односи се и на камату коју заплешено потраживање даје.

Споредна права

Члан 162.

Ако је заплешено потраживање обезбеђено залогом или хипотеком, извршни поверилац запленом стиче положај подзаложног односно надхипотекарног извршног повериоца.

Пленидба односно стицање заложног права на потраживању које је обезбеђено ручном залогом или хипотеком уписује се у одговарајући регистар, у коме су залога односно хипотека уписани.

Извршни дужник ће предмет ручне залогe предати извршном повериоцу, ако се са тим сагласи залогодавац.

У случају из става 3. овог члана, ако извршни дужник одбије да преда предмет залогe извршном повериоцу, пренос државине ће се остварити на начин на који се извршава обавеза на предају покретних ствари, по овом закону.

Јемац заплешеног потраживања остаје гарант заплешеног потраживања обезбеђеног јемством.

Дужност извршног повериоца

Члан 163.

Извршни поверилац у чију је корист заплешено потраживање дужан је да врши све правне и фактичке радње потребне за очување потраживања и споредних права.

За савесно вршење ових радњи извршни поверилац одговара дужнику.

Пленидба у корист више извршних поверилаца

Члан 164.

Ако више извршних поверилаца затражи извршење на истом дужниковом потраживању, ред првенства заложних права одређује се према дану пријема предлога за извршење у суду.

Ако више предлога стигне суду истог дана, заложна права имају исти ред првенства, а повериоци се, ако се из потраживања не могу намирити у целини, намирују сразмерно.

Изјашњавање дужника извршног дужника

Члан 165.

Суд ће, на предлог извршног повериоца, затражити од дужника извршног дужника да се у року који суд одреди, изјасни о томе да ли и у ком обиму признаје заплешено потраживање и да ли је вољан да га измири, као и да ли је његова обавеза да измири то потраживање условљена испуњењем неке друге обавезе.

Предлог за изјашњење дужника извршног дужника извршни поверилац може спојити са предлогом за извршење или га дати посебним поднеском после тог предлога, а најдоцније до почетка намирења.

Изјашњење дужника извршног дужника доставиће се извршном повериоцу без одлагања.

3. Пренос и намирење из дужниковог новчаног потраживања

3.1. Општа правила

Решење о преносу

Члан 166.

На предлог извршног повериоца, суд ће донети решење о преносу потраживања на извршног повериоца.

Ако је претходно на предлог извршног повериоца донето решење о заплени, решење о преносу потраживања може се донети тек пошто решење о заплени постане правоснажно.

Ако је извршни поверилац предложио да се дужник извршног дужника изјасни о потраживању на коме се предлаже извршење, суд ће донети решење о предлогу за пренос по истеку три дана

од дана кад је извршном повериоцу достављено обавештење о изјашњењу дужника извршног дужника.

Посебни услови за пренос поштраживања делимично изузетом од извршења и заплетења поштраживања

Члан 167.

Потраживање које је делимично изузето од извршења или које је већ заплетењено у корист других лица, преноси се пошто извршни поверилац положи јемство да ће суду предати део који је изузет од извршења.

Посебни услови за пренос деливог поштраживања

Члан 168.

Пренос новчаног потраживања може се одредити и спровести само у износу који је потребан за намирење повериоцевог потраживања.

Ако више извршних поверилаца истовремено тражи извршење на истом потраживању које је деливо, пренос се одређује у одговарајућим износима, посебно у корист сваког извршног повериоца.

Споровење преноса

Члан 169.

Пренос потраживања спроведен је када се решењем којим се одређује пренос достави дужнику извршног дужника.

Обавезе извршног дужника и извршног повериоца

Члан 170.

Извршни дужник је дужан да у року који одреди суд, а на захтев извршног повериоца на кога је пренесено потраживање, да објашњења која су извршном повериоцу потребна ради остваривања тог потраживања и да му преда исправе које се на то потраживање односе.

Извршни поверилац на кога је пренесен део потраживања дужан је ако извршни дужник то захтева да, у року који одреди суд, положи јемство да по остварењу тог потраживања врати исправе које се односе на потраживање.

Суд ће, на предлог извршног повериоца, спровести извршење против извршног дужника ради предаје исправа, ако их он сам не преда.

Предају исправа које се налазе код трећег лица извршни поверилац може захтевати тужбом, ако би то право имао извршни дужник.

На исправи која се предаје извршном повериоцу суд ће забележити да је спроведен пренос потраживања за које је одређено извршење.

Полагање поштраживања код суда

Члан 171.

Ако у погледу пренесеног потраживања, поред извршног повериоца, и друга лица истичу неко право, дужник извршног дужника може у корист свих тих лица положити суду цео износ тог потраживања или само доспели износ.

Извршни поверилац на кога је пренесено потраживање у погледу којег и друга лица истичу неко право, може преко суда позвати дужника извршног дужника да износ пренесеног потраживања положи код тог суда.

Врста преноса

Члан 172.

Заплетењено потраживање преноси се на извршног повериоца, према његовом предлогу, ради наплате или уместо исплате.

3.2. Пренос потраживања ради наплате

Овлашћења извршног повериоца

Члан 173.

Преносом потраживања ради наплате, извршни поверилац се овлашћује да тражи од дужника извршног дужника исплату износа назначеног у решењу о преносу, ако је тај износ доспео, да врши све радње које су потребне ради очувања и остварења пренесеног потраживања и да користи права у вези са залогом која је дата за обезбеђење тог потраживања као и да се обрати јемцу дужника извршног дужника на начин који одговара врсти јемства.

Преносом потраживања ради наплате, извршни поверилац није овлашћен да са дужником извршног дужника закључи поравнање, да му опрости дуг или да пренесеним потраживањем на други начин располаже, као ни да са дужником извршног дужника

уговори да одлуку о основаности потраживања, ако је оно спорно, донесе изабрани суд.

Извршном повериоцу на кога је пренесено потраживање ради наплате, дужник извршног дужника може истаћи приговоре које би могао истаћи дужнику, као и приговоре које има у односу на извршног повериоца.

Уступање пренесеног потраживања извршено од стране дужника извршног дужника, после преноса нема правно дејство на права која је извршни поверилац стекао преносом.

Пренос ради најлапше поштраживања уписаног у јавној књизи

Члан 174.

Пренос ради наплате потраживања уписаног у јавној књизи уписаће се по службеној дужности.

Условљеност обавезе дужника извршног дужника предајом ствари

Члан 175.

Ако обавеза дужника извршног дужника да исплати потраживање зависи од обавезе извршног дужника да му преда одређену ствар, која се налази у државини извршног дужника, а та је обавеза утврђена правоснажном пресудом, суд ће, на предлог извршног повериоца на кога је пренесено потраживање ради наплате, одлучити да извршни дужник преда ту ствар суду ради предаје дужнику извршног дужника.

На предлог извршног повериоца, суд ће према извршном дужнику који није предао ствар у одређеном року, спровести извршење ради предаје ствари.

Обавештење извршног дужника о тужби за најлапшу пренесеног поштраживања

Члан 176.

Извршни поверилац који је поднео тужбу ради наплате пренесеног потраживања дужан је да без одлагања обавести извршног дужника о покренутој парници, а у противном одговара извршном дужнику за штету која му је тим пропустом нанесена.

Задоцњење у најлапши пренесеног поштраживања

Члан 177.

Извршни поверилац који се не стара како треба о наплати пренесеног потраживања, одговара за штету која је тиме нанесена другом извршном повериоцу ради чијег је потраживања потраживање извршног дужника забрањено или одговара за штету извршном дужнику.

У том случају, суд може, на предлог другог извршног повериоца, укинути решење о преносу потраживања на неуредног извршног повериоца и потраживање пренети на другог извршног повериоца.

Намирење извршног повериоца

Члан 178.

Извршни поверилац на кога је пренесено потраживање ради наплате намирен је у висини у којој је то потраживање наплатио.

Најлапша износа преко повериоцевог поштраживања

Члан 179.

Извршни поверилац који је од пренесеног потраживања наплатио више него што износи његово потраживање, дужан је да тај вишак положи суду.

Суд ће тај вишак предати другим заложним повериоцима и извршном дужнику, ако на то имају право.

Извршном повериоцу који је положио вишак наплаћеног износа суд ће вратити положено јемство.

Пренос уместо исплате

Члан 180.

Заплетењено потраживање прелази преносом уместо исплате на извршног повериоца до пренесеног износа, са дејством уступања потраживања уз накнаду.

Ако је пренесено потраживање обезбеђено заложним правом уписаним у јавној књизи, суд ће по службеној дужности пренети права извршног дужника на извршног повериоца, а брисати заложно право уписано у корист извршног дужника.

Извршни поверилац на кога је пренесено потраживање уместо исплате сматра се намиреним и самим преносом, у висини тог потраживања.

Одредбом става 3. овог члана не дира се у правила о одговорности извршног дужника за истинитост и наплативост пренесеног потраживања.

4. Посебне одредбе о извршењу на заради и другим сталним новчаним примањима

Примена одредаба

Члан 181.

У погледу извршења на заради, примењују се одредбе ове главе закона, ако овим законом није друкчије одређено.

Решење о извршењу

Члан 182.

Решењем о извршењу на заради, одређује се пленидба на одређеном делу зараде и налаже се државном органу, правном лицу или другом послодавцу који извршном дужнику исплаћује зараду, да новчани износ, за који је одређено то извршење, исплати односно исплаћује извршном повериоцу.

У зараду, у смислу овог закона, улазе сва примања запосленог по основу рада.

Повећање зараде

Члан 183.

Решење о извршењу односи се и на повећање зараде које настане после достављања решења о извршењу.

Кад право на издржавање има више лица

Члан 184.

Ако се извршење на заради спроводи ради намирења права на законско издржавање, односно права на ренту за изгубљено издржавање, услед смрти даваоца издржавања, које према истом извршном дужнику има више лица, а укупни износ њихових потраживања прелази део зараде који може бити предмет извршења, извршење се одређује и спроводи у корист сваког од таквих извршних поверилаца сразмерно висини њихових потраживања.

Ако после започетог спровођења извршења на заради, односно другом сталном новчаном примању, буде поднесен нови предлог за извршење за потраживања из става 1. овог члана, суд ће раније донесено решење о извршењу изменити у смислу става 1. овог члана и одредити износ који ће се убудуће исплаћивати појединим повериоцима.

У случају из става 2. овог члана, решење о извршењу доставља се и ранијем извршном повериоцу који против тог решења може изјавити жалбу.

Месито исплате

Члан 185.

Потраживање за које није прописано безготовинско плаћање, извршни поверилац наплаћује непосредно на благajни на којој се извршном дужнику исплаћује зарада.

Извршни поверилац има право да захтева да му се обустављени износ исплаћује преко поште, на адресу коју назначи, а по одбитку поштанских трошкова.

Промена послодавца

Члан 186.

Кад је извршном дужнику престао радни однос, решење о извршењу дејствује и према другом послодавцу код кога је извршни дужник после тога засновао радни однос, и то од дана кад је том послодавцу достављено решење о извршењу.

Послодавац код кога извршни дужник није више у радном односу дужан је да без одлагања, препорученом поштом, достави решење о извршењу послодавцу код кога је извршни дужник засновао радни однос и о томе да обавести суд.

Послодавац код кога извршни дужник није више у радном односу обавестиће без одлагања суд ако му није познато код кога је извршни дужник засновао нов радни однос, а суд ће о томе обавестити извршног повериоца, остављајући му рок у коме ће известити суд код ког је послодавца извршни дужник засновао радни однос.

Суд ће позвати дужника да се изјасни код кога је послодавац запослен под претњом новчане казне из члана 45. овог закона за непоступање, а жалба на решење односно приговор, не задржава извршење.

Одговорност за пројекцију обуставе и исплату досељених оброка

Члан 187.

Извршни поверилац може да предложи да суд у извршном поступку решењем обавезе послодавца да му измири све оброке које је пропустио да обустави и исплати према решењу о извршењу.

Предлог из става 1. овог члана извршни поверилац може поднети до окончања извршног поступка.

Решење којим се усваја предлог извршног повериоца има дејство решења о извршењу.

Послодавац који није поступио по решењу о извршењу или је пропустио да поступи по ст. 2. и 3. из члана 186. овог закона, одговара за штету коју је извршни поверилац због тога претрпео.

Забрана по пристанку извршној дужника

Члан 188.

Забрана стављена на зараду извршног дужника по његовом пристанку (административна забрана) има правно дејство решења о извршењу на заради, ако је стављена пре доношења решења о извршењу.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, административна забрана нема утицаја на спровођење извршења на заради ради намирења потраживања по основу законског издржавања, накнаде штете настале по основу оштећења здравља или умањења, односно губитка радне способности и због изгубљеног издржавања услед смрти даваоца издржавања.

Примања на основу социјалног осигурања

Члан 189.

Одредбе овог закона које се односе на извршење на заради сходно се примењују и на извршења на примањима по основу социјалног осигурања.

5. Извршење на штетном улогу и текућем рачуну

Извршење ради најлаше појатраживања на штетном улогу

Члан 190.

Извршење ради наплате потраживања на штетном улогу врши се запленом и исплатом.

Извршни поверилац који предлаже извршење ради наплате на штетном улогу дужан је да наведе податке о штетном улогу, број и назив банке односно друге финансијске организације код које извршни дужник има штетни улог.

Ако извршни поверилац не да потребне податке о штетном улогу дужника, суд ће те податке затражити од организације код које се налази улог, а коју је извршни поверилац дужан да назначи у свом предлогу.

Организација је дужна да без одлагања суду да тражене податке и не сме да обавести извршног дужника да су ти подаци тражени.

Пленидба је спроведена даном достављања решења о заплени организацији код које се води штетни улог.

Суд ће решење о заплени доставити извршном дужнику тек када организација код које се води његов штетни улог обавести суд да је спроведена забрана.

Намирење извршног повериоца извршиће се по правилима намирења из новчаног потраживања дужника.

Извршење на средствима на текућем рачуну извршној дужника

Члан 191.

Правила о извршењу на штетном улогу извршног дужника сходно се примењују и на извршење на текућем рачуну дужника.

6. Извршење на хартијама од вредности

6.1. Извршење на хартијама од вредности о којима се води јавни регистар

Извршине радње

Члан 192.

Извршење на правима из хартија од вредности које су уписују у регистар у складу са посебним законом врши се запленом, процаном, продајом и намирењем.

Доношењем решења о извршењу на хартији од вредности врши се пленидба хартије од вредности која је предмет извршења.

Решење о извршењу се доставља извршном повериоцу, извршном дужнику и Централном регистру хартија од вредности.

Моментом заплене, извршни поверилац стиче заложно право на запленим хартијама од вредности.

Централни регистар хартије од вредности ће по пријему решења о заплени, или на захтев извршног повериоца, без одлагања уписати заложно право на хартији од вредности. Од момента уписа трећа лица не могу бити савесна у односу на постојање заложног права извршног повериоца.

Извршни дужник од момента заплене не може располагати запленим хартијама од вредности.

Продана и продаја хартије од вредности и намирење извршног повериоца врши се по правилима овог закона која важе за извршење на акцијама.

6.2. Извршење на другим хартијама од вредности

Извршне радње

Члан 193.

Извршење на другим хартијама од вредности врши се заплетом потраживања из хартије од вредности и преносом.

Пленидба потраживања

Члан 194.

Пленидба потраживања заснованог на хартији од вредности која се преноси индосаментом или за чије је остварење иначе потребна та хартија, спроводи се на тај начин што судски извршитељ такву хартију одузме од извршног дужника и преда је суду.

Правне радње које су потребне за очување или вршење права из хартија наведених у ставу 1. овог члана врши у име извршног дужника судски извршитељ по закључку суда.

Пренос

Члан 195.

Пренос потраживања заснованог на хартији од вредности која се преноси индосаментом или за чије је остварење иначе потребно да она буде поднесена, спроведен је кад суд на ту хартију стави изјаву о преносу и хартију снабдевену том изјавом преда извршном повериоцу.

Потраживање које се заснива на хартији од вредности која се преноси индосаментом или за чије је остварење потребно подношење те хартије, или које се из других разлога не може делити у погледу преноса или остварења, може се пренети само у његовом пуном износу.

Ако тај износ прелази износ повериоцевог потраживања, забрањено потраживање ће се пренети пошто извршни поверилац положи јемство да ће тај вишак предати суду.

Ако је више извршних поверилаца поднело предлог за пренос у различите дане, суд ће пренети потраживање на извршног повериоца који је први поднео предлог, а ако је више извршних поверилаца поднело предлог истог дана, потраживање ће се пренети на извршног повериоца чије је потраживање највеће.

Правла овог закона о преносу ради наплате и преносу уместо исплате примењују се и на пренос потраживања из хартија од вредности.

7. Извршење на средствима на рачуну извршног дужника

Месна надлежност

Члан 196.

За одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења на новчаним средствима која се воде на рачуну извршног дужника месно је надлежан суд на чијем се подручју налази седиште банке или друге финансијске организације или суд на чијем се подручју налази организациони део банке или друге финансијске организације код које се води рачун дужника.

Обим извршења према правном лицу и предузетнику

Члан 197.

Извршење ради остварења новчаног потраживања према правном лицу и предузетнику може се спровести на свим новчаним средствима на њиховим рачунима код банака или других финансијских организација, као и на девизним средствима које они имају на девизним рачунима код банака, у динарској противвредности.

Решење о извршењу

Члан 198.

Решењем о извршењу на новчаним средствима која се воде на рачуну извршног дужника, налаже се банкама и другим финансијским организацијама, да новчани износ за који је одређено извршење пренесу са рачуна извршног дужника на рачун извршног повериоца, а за потраживања за која је прописана готовинска исплата, да се тај износ исплати извршном повериоцу у готовом новцу.

Спровођење извршења

Члан 199.

Решење о извршењу суд доставља организацији за принудну наплату која одмах налаже банкама или другим финансијским организацијама код којих се воде рачуни извршног дужника да обуставе све исплате са тих рачуна до коначне наплате потраживања.

Организација за принудну наплату обавештава и друге банке или финансијске организације да том извршном дужнику не могу да отворе нове рачуне и истовремено налаже банкама и другим финансијским организацијама да јој одмах доставе податке о стању средстава на рачунима извршног дужника.

По пријему података из претходног става организација за принудну наплату налаже банкама или другим финансијским организацијама пренос средстава на рачун извршног повериоца или готовинску исплату.

Редослед наплате

Члан 200.

Организација за принудну наплату дужна је да поступи по редоследу извршења према времену пријема решења о извршењу, истог дана у коме је примила решење о извршењу, ако посебним прописом није предвиђено приоритетно извршавање налога одређених извршних поверилаца и за одређена потраживања.

Банка или друга финансијска организација дужна је да пренос средстава са рачуна извршног дужника изврши истог дана у коме је примила налог организације за принудну наплату.

Повремена давања

Члан 201.

Ако се решењем о извршењу извршном дужнику налаже плаћање повремених давања која доспевају у одређеним временским размацима (новчана рента услед телесне повреде или нарушења здравља, умањења, односно губитка радне способности или губитка издржавања и сл.), организација за принудну наплату ће наложити банци или другој финансијској организацији да, без поновног захтева, изврши исплату тих давања по њиховој доспелости.

У случају из става 1. овог члана, редослед наплате свих будућих оброка рачуна се према времену пријема решења о извршењу.

Организација за принудну наплату и банка или друга финансијска институција воде посебну евиденцију о решењима о извршењу наплате будућих повремених давања.

Ако у време доспелости давања из става 1. овог члана, за наплату на рачунима извршног дужника код носиоца платног промета не буде средстава, сходно ће се применити одредбе члана 199. став 1. овог закона.

Застајање са извршењем

Члан 202.

На захтев извршног повериоца који поднесе доказ да је пред судом изјавио да одустаје од даљег извршења организација за принудну наплату ће наложити банци да застане са извршењем, док суд не донесе решење о обустави поступка.

Извршење према солидарном дужнику

Члан 203.

Против два или више извршних дужника који солидарно одговарају по извршној исправи, обухваћених истим предлогом за извршење, суд ће донети једно решење о извршењу.

Ако се рачуни солидарних извршних дужника воде код разних банака или других финансијских институција, суд ће решење о извршењу доставити организацији за принудну наплату, а та организација ће налоге за обуставу исплате и налоге за достављање података о стању на рачуну и пренос доставити свим банкама или другим финансијским организацијама код којих се воде рачуни солидарних дужника.

Пренос средстава са девизног рачуна

Члан 204.

Ако на рачунима извршних дужника код банака или других финансијских институција нема новчаних средстава, организација за принудну наплату ће наложити банкама код којих се воде девизни рачуни извршног дужника да изврше пренос средстава са тих рачуна прерачунаних у динаре, по курсу на дан преноса, у корист рачуна дужника.

Банка је дужна да налог организације за принудну наплату изврши истог дана кад га је примила, а ако на девизном рачуну нема средстава, банка ће по налогу поступити кад девизна средства пристигну, осим ако прими обавештење од организације за принудну наплату да је престала потреба преношења средстава са девизног рачуна.

Док не изврши налог организације за принудну наплату, односно док не добије обавештење у смислу става 2. овог члана, банка не може извршавати налоге дужника који се односе на располагање средствима на његовом девизном рачуну.

Део четврти

ИЗВРШЕЊЕ РАДИ ОСТВАРИВАЊА НЕНОВЧАНОГ ПОТРАЖИВАЊА

Глава прва

ПРЕДАЈА ПОКРЕТНИХ СТВАРИ

1. Надлежност

Месна надлежност

Члан 205.

За одлучивање о предлогу за извршење ради предаје једне или више одређених ствари или ради испоруке одређене количине заменивих ствари, као и за спровођење извршења месно је надлежан суд на чијем се подручју ствари налазе.

2. Предаја индивидуално одређених ствари

Кад се ствари налазе код извршног дужника или трећеј лица

Члан 206.

Извршење ради предаје једне или више индивидуално одређених или индивидуализованих ствари које се налазе код извршног дужника спроводи се тако што судски извршитељ одузима те ствари од извршног дужника и предаје их уз потврду извршном повериоцу.

По одредби става 1. овог члана, извршење се спроводи и кад се ствари налазе код трећег лица које је вољно да их преда судском извршитељу.

Ако треће лице није вољно да ствари преда, извршни поверилац може суду предложити да на њега пренесе потраживање извршног дужника према трећем лицу на предају ствари.

На поступак по предлогу из става 3. овог члана примењују се одредбе овог закона о извршењу на потраживању да се предају или испоруче покретне ствари.

Кад незамењиве ствари нису нађене ни код извршног дужника ни код трећеј лица

Члан 207.

Кад незамењиве ствари нису нађене ни код извршног дужника ни код трећег лица суд ће на предлог извршног повериоца да му извршни дужник исплати вредност те ствари, проценити вредност ствари и решењем наложити да му извршни дужник у одређеном року исплати вредност те ствари, те одредити извршење ради наплате износа процене вредности са прописаном затезном каматом на тај износ од дана процене до исплате.

Извршни поверилац може ставити предлог у смислу става 1. овог члана у року од осам дана од дана обавештења да ствари нису нађене.

Извршни поверилац је дужан да у предлогу из става 1. овог члана одреди средство извршења ради наплате вредности процене ствари.

Извршење решења из става 1. овог члана спроводи се по правоснажности тог решења.

Ако извршни поверилац у одређеном року не стави предлог да му извршни дужник исплати вредност ствари суд ће обуставити извршење.

3. Предаја заменивих ствари

Кад се ствари налазе код извршног дужника или трећеј лица

Члан 208.

Кад извршна исправа гласи на испоруку одређене количине заменивих ствари које се налазе код извршног дужника или трећег лица, извршење се спроводи на начин прописан за предају индивидуално одређених ствари.

Кад замениве ствари нису нађене ни код извршног дужника ни код трећеј лица

Члан 209.

Ако замениве ствари нису нађене ни код извршног дужника ни код трећег лица, извршни поверилац може предложити да се извршење спроведе тако што ће га суд овластити да у одређеном року, а на трошак извршног дужника, набави те ствари на другој страни.

Предлог да се ствари набаве на другој страни, извршни поверилац може ставити у року од осам дана од дана када га је суд обавестио да ствари нису нађене.

Суд ће, на предлог извршног повериоца, решењем наложити извршном дужнику да у одређеном року положи суду износ за на-

бавку ствари, те одредити извршење ради наплате тог износа са прописаном затезном каматом од дана процене ствари до дана полагања износа суду.

Извршни поверилац је дужан да у предлогу из става 1. овог члана одреди средство извршења ради наплате износа потребног за набавку ствари.

Извршење решења из ст. 1. и 3. овог члана спроводи се по правоснажности тог решења.

Ако извршни поверилац у року из става 2. овог члана није ставио предлог за набавку ствари на другој страни, суд ће обуставити извршење, осим ако је извршни поверилац благовремено ставио и предлог да му извршни дужник исплати вредност ствари које је био дужан предати.

Глава друга

ИСПРАЖЊЕЊЕ И ПРЕДАЈА НЕПОКРЕТНОСТИ

Месна надлежност

Члан 210.

За одлучивање о предлогу за извршење ради испражњења и предаје непокретности и за спровођење тог извршења месно је надлежан суд на чијем се подручју непокретност налази.

Начин спровођења извршења

Члан 211.

Извршење ради испражњења и предаје непокретности спроводи се тако што судски извршитељ, након што удаљи лица и укљони ствари из те непокретности, предаје непокретност у посед извршном повериоцу.

Испражњењу и предаји непокретности може се приступити након истека осам дана од дана доставе решења о извршењу извршном дужнику.

Ако су иселењем обухваћена малолетна лица, суд ће о извршењу обавестити орган старатељства.

На захтев судског извршитеља, који извршном повериоцу мора бити саопштен најкасније осам дана пре спровођења извршења, извршни поверилац је дужан да обезбеди потребну радну снагу и превоз средстава ради спровођења извршења.

На захтев суда орган унутрашњих послова дужан је да пружи сву потребну помоћ у спровођењу радњи из става 1. овог члана.

Суд ће лица која ометају спровођење извршења удаљити или ће против ових лица изрећи новчану казну, у складу са чланом 45. овог закона.

Уклањање покретних ствари

Члан 212.

Покретне ствари које треба уклонити предају се извршном дужнику, а ако овај није присутан одраслом члану његовог домаћинства или његовом пуномоћнику.

Ако приликом предузимања извршних радњи није присутно ни једно од лица којима се ствари могу предати или та лица неће да их приме, ствари ће се предати на чување другом лицу или извршном повериоцу, о трошку извршног дужника.

Уклоњене ствари предаје на чување другом лицу или извршном повериоцу судски извршитељ, о чему сачињава записник који извршни судија потврђује закључком. Суд може накнадно закључком одредити да се ствари повере неком трећем лицу уместо онемо коме су предате.

О предаји другом лицу и о трошковима чувања ствари, суд ће обавестити извршног дужника остављајући му примерен рок у коме може тражити да му се ствари врате, након што надокнади трошкове чувања ствари.

Уз обавештење из претходног става суд ће упозорити извршног дужника да ће након истека одређеног рока ствари бити продате и да ће се из продајне цене намирити трошкови чувања и продаје ствари.

Продаја покретних ствари

Члан 213.

Суд ће по службеној дужности одредити закључком продају ствари за рачун извршног дужника, ако овај у остављеном року не затражи њихову предају и не накнади трошкове чувања.

Део цене постигнут продајом, који преостане након подмирења трошкова чувања и продаје ствари, полаже се код суда у корист извршног дужника.

Продаја ствари обавља се по одредбама овог закона о извршењу на покретним стварима.

Извршење ради наплате трошкова поступка**Члан 214.**

Извршни поверилац може у предлогу за извршење ради испражњења и предаје непокретних ствари затражити да се заједно са извршењем одреди извршење над дужниковим покретним стварима које треба уклонити из непокретности ради наплате трошкова извршног поступка.

Извршење из става 1. овог члана одређује се и спроводи по правилима овог закона о извршењу на покретним стварима извршног дужника ради наплате новчаног потраживања, а на предлог извршног повериоца.

Глава трећа**ИЗВРШЕЊЕ ОБАВЕЗА НА ЧИЊЕЊЕ, НЕЧИЊЕЊЕ ИЛИ ТРПЉЕЊЕ****Месна надлежност****Члан 215.**

Ако је извршни дужник по извршној исправи дужан да учини одређену радњу или да се уздржи од одређене радње или да трпи одређену радњу, за одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење извршења месно је надлежан суд на чијем подручју извршни дужник треба да изврши обавезу по извршној исправи.

Радња коју може извршити и друго лице**Члан 216.**

Извршење ради остварења обавезе на радњу коју може обавити друго лице спроводи се тако да суд овлашћује извршног повериоца да на трошак извршног дужника повери другом лицу да ту радњу обави или да је обави он сам.

У предлогу за извршење извршни поверилац може предложити да суд решењем наложи извршном дужнику да унапред положи код суда одређени износ потребан за подмирење трошкова који ће настати обављањем радње од стране другог лица или извршног повериоца.

Коначно решење о висини трошкова из става 2. овог члана суд доноси на предлог извршног повериоца односно извршног дужника, по извршеној радњи.

Ако се накнадно покаже да је на основу решења из става 2. овог члана прибављено од извршног дужника више средстава него што је било потребно за покриће трошкова обављања радње и трошкова извршног поступка суд ће, на предлог извршног дужника, вратити разлику ако располаже средствима прибављеним од извршног дужника, односно наложиће извршном повериоцу да у одређеном року ту разлику врати, ако је њему остављена на располагање.

На основу решења из става 2. овог члана може се предложити извршење пре правоснажности решења о извршењу, а на основу решења из става 3. овог члана тек након његове правоснажности.

Радња коју може извршити само дужник**Члан 217.**

Ако радњу утврђену у извршној исправи може обавити само извршни дужник, суд ће решењем о извршењу одредити извршном дужнику рок за испуњење обавезе и истовремено изрећи новчану казну из члана 45. овог закона за случај да не изврши обавезу.

По протеклу рока, ако извршни дужник није испунио обавезу, суд ће по службеној дужности спровести решење о изреченој новчаној казни.

Истовремено суд ће одредити нови рок за испуњење обавезе и изрећи нову новчану казну у већем износу него што је била она која му је пре изречена, за случај да ни у том року не испуни обавезу.

Суд ће извршном дужнику изрицати новчане казне и претити новима, одређујући даље рокове за испуњење обавезе, све док укупни збир изречених новчаних казни не достигне десетоструки износ прве изречене казне, који се поступак понавља док извршни дужник не изврши своју обавезу.

Извршни дужник који испуни своју обавезу у року који му је суд одредио, дужан је да без одлагања о томе обавести суд и приложи несумњиве доказе о томе. Несумњивим ће се доказом сматрати оверена писмена изјава извршног повериоца о томе да је радња обављена, записник судског извршитеља о обављању радње и налаз и мишљење судског вештака да је радња обављена.

Ако радња коју може обавити само извршни дужник не зависи искључиво од његове воље (на пример, стварање одређених уметничких дела и слично), извршни поверилац нема право да тражи извршење из става 1. овог члана већ само накнаду штете.

Нечињење и трпљење**Члан 218.**

На начин предвиђен у претходном члану извршење се спроводи и кад се извршни дужник понаша противно обавези да не учини одређену радњу или да трпи предузимање одређене радње.

Суд ће на предлог извршног повериоца решењем наложити извршном дужнику да положи јемство за штету ако извршни поверилац учини вероватним да би штету претрпео тиме што би се извршни дужник и даље понашао противно својој обавези.

Време трајања јемства према околностима случаја одређује суд.

На основу решења о полагању јемства извршење се спроводи на предлог извршног повериоца.

Извршење ради успостављања пређашњег стања**Члан 219.**

Ако је због понашања извршног дужника противно обавези из извршне исправе настала промена која није у складу са правом извршног повериоца, суд ће извршном повериоцу, на његов захтев, овластити да сам, а по потреби и уз помоћ судског извршитеља, успостави пређашње стање на ризик и трошак извршног дужника.

У погледу полагања износа потребног за подмирење трошкова за успостављање пређашњег стања и одређивања коначне висине тих трошкова примењује се одредба о трошковима за извршење радњи које може, поред извршног дужника, извршити и друго лице.

Поново сметање државине**Члан 220.**

Ако је на основу извршне исправе донесене у поступку по тужби због сметања државине извршење спроведено или је извршни дужник добровољно испунио своју обавезу, а после тога поново учини сметање државине које се у суштини не разликује од ранијег, суд ће, на предлог извршног повериоца, на основу исте извршне исправе, донети решење о извршењу којим се одређује враћање ствари у посед односно решење о извршењу којим се изричу казне за неизвршење радње коју може извршити само извршни дужник.

Предлог за извршење по ставу 1. овог члана извршни поверилац може ставити у року од 30 дана од дана сазнања за поновно сметање државине а најдоцније у року од једне године по поновљеном сметању.

Право на накнаду штете**Члан 221.**

Одредбама ове главе закона не дира се у право извршног повериоца да у парници тражи накнаду штете која му је нанесена тиме што је извршни дужник поступио противно својој обавези утврђеној у извршној исправи.

Глава четврта**ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА ИЗ ОБЛАСТИ ПОРОДИЧНОГ ПРАВА – ПРЕДАЈА И ОДУЗИМАЊЕ ДЕТЕТА****Месна надлежност****Члан 222.**

За одлучивање о предлогу за извршење одлуке суда којом се наређује предаја детета родитељу или другом лицу, односно организацији којој је дете поверено на чување и васпитање, надлежан је суд који је опште месно надлежан за странку која захтева извршење, као и суд на чијем се подручју дете налази.

За спровођење извршења месно је надлежан суд на чијем се подручју дете налази у време извршења.

Легитимација за подношење предлога**Члан 223.**

Предлог за извршење може поднети родитељ или друго лице коме је дете поверено на чување и васпитање као и орган старатељства.

Начин спровођења извршења**Члан 224.**

Приликом спровођења извршења суд посебно води рачуна о потреби да се у највећој мери заштити интерес детета.

Суд ће решењем о извршењу оставити извршном дужнику рок од три дана од дана достављања решења да преда дете родитељу или другом лицу, односно организацији којој је дете поверено на чување и васпитање, под претњом изрицања новчане казне.

Новчана казна се изриче и њено извршење спроводи према одредбама овог закона о извршењу радње коју може извршити само извршни дужник.

Ако се извршење није могло спровести изрицањем и извршењем одлуке о новчаној казни, извршење ће се спровести одузимањем детета од лица код кога се дете налази и предајом детета родитељу односно другом лицу или организацији којој је дете поверено на чување и васпитање.

Одузимање и предају детета из става 4. овог члана може обавити само судија у сарадњи са психологом органа старатељства, школе, породичног саветовалишта или друге специјализоване установе за посредовање у породичним односима.

Наставак извршења

Члан 225.

Суд ће на предлог странке којој је дете поверено, наставити извршење по истом решењу о извршењу ако се дете у року од 60 дана од дана предаје детета поново затекне код лица од кога је одузето.

Одузимање детета

Члан 226.

Изузетно од одредби из претходног члана, у случају кад се утврди да је угрожен живот, здравље или психофизички развој детета, суд ће, без претходног остављања рока за предају изрицањем и извршењем новчане казне спровести извршење тако што ће одузети дете и предати га родитељу или другом лицу односно организацији којој је дете поверено на чување и васпитање.

Извршење се спроводи уз сарадњу органа старатељства, а на начин из члана 224. ст. 4. и 5. овог закона.

Глава пета

ИЗВРШЕЊЕ РАДИ ВРАЋАЊА ЗАПОСЛЕНОГ НА РАД

Месна надлежност

Члан 227.

За одлучивање о предлогу за извршење на основу извршне исправе по којој је послодавац дужан да запосленог врати на рад или да га распореди на одговарајуће радно место, месно је надлежан суд на чијем се подручју налази седиште послодавца.

Рок за подношење предлога за извршење

Члан 228.

Предлог за извршење из члана 227. овог закона може се поднети у року од 30 дана од дана када је извршни поверилац стекао право да предлог поднесе.

Начин спровођења извршења

Члан 229.

Извршење на основу извршне исправе по којој је послодавац дужан да запосленог врати на рад или да га распореди на одговарајуће радно место спроводи се изрицањем новчане казне послодавцу и одговорном лицу.

Новчана казна се изриче према одредбама члана 45. овог закона, који се поступак понавља све док дужник не изврши своју обавезу.

Накнада изгубљене зараде у случају враћања запосленог на рад

Члан 230.

Извршни поверилац који је поднео предлог да буде враћен на рад, може предложити да суд донесе решење којим ће одредити да му извршни дужник исплати на име зараде месечне износе доспеле од правоснажности пресуде до поновног враћања на рад и одредити извршење ради наплате утврђених износа.

Предлог за накнаду може се спојити са предлогом за извршење или може бити поднесен накнадно до окончања извршног поступка.

Решење којим се предлог за накнаду усваја има дејство решења о извршењу.

Извршни дужник – послодавац може предложити суду да стави ван снаге решење из става 3. овог члана ако су се по доношењу решења измениле околности на основу којих је оно донесено.

Накнада месечне зараде одређује се у износу који би запослени остварио да је био на раду.

Ако је суд делимично усвојио захтев за исплату накнаде зараде извршном повериоцу, он може да остатак зараде остварује у парничном поступку.

Глава шеста

ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКЕ О ДЕОБИ СТВАРИ

Месна надлежност

Члан 231.

За одлучивање о предлогу за извршење и за спровођење решења о деоби месно је надлежан суд на чијем се подручју налази сувласничка ствар.

Физичка деоба

Члан 232.

Физичку деобу сувласничке ствари суд ће одредити ако је таква деоба предвиђена извршном исправом.

Поједине радње спровођења физичке деобе предузима, према околностима случаја, судија или, по његовом овлашћењу, судијски помоћник или судски извршилац.

Суд ће позвати учеснике да присуствују спровођењу деобе.

У случају потребе суд ће одредити и вештачење.

Деоба продајом

Члан 233.

Ако на основу извршне исправе сувласничку ствар треба продати ради њене деобе, продаја ће се спровести на начин прописан овим законом за извршење на покретној односно непокретној ствари, ако се странке о појединим питањима друкчије не споразумеју.

Трошкови поступка

Члан 234.

Трошкове спровођења извршења по одредбама ове главе сноси сви сувласници, сразмерно вредности својих делова у сувласничкој ствари.

Сувласник који је проузроковао посебне трошкове дужан је да их надокнади оним сувласницима који су те трошкове имали.

Глава седма

УПИСИВАЊЕ У ЈАВНЕ КЊИГЕ

Месна надлежност

Члан 235.

За одлучивање о предлогу за извршење ради заснивања права на непокретности уписом у јавну књигу месно је надлежан суд који води јавну књигу у коју треба извршити упис, односно други суд одређен републичким законом на чијем се подручју налази суд односно други орган који води јавну књигу.

За спровођење извршења којим је утврђена обавеза уписа у јавну књигу надлежан је суд, односно други орган који води јавну књигу за ту непокретност.

Начин спровођења извршења

Члан 236.

На основу извршне исправе којом је утврђена обавеза уписа у јавну књигу, суд одређује да се у јавној књизи спроведе одговарајући упис.

Упис одређен решењем о извршењу спроводи се по службеној дужности.

Упис права својине кад извршни дужник није уписан као власник

Члан 237.

Кад извршни дужник није уписан као власник непокретности, упис права својине извршног повериоца на тој непокретности може се извршити ако извршни поверилац, уз предлог за извршење, поднесе доказ, сагласно прописима о упису права на непокретности, да је правни претходник извршног дужника лице које је уписано као власник.

Упис другог права кад извршни дужник није уписан као власник

Члан 238.

Кад је по извршној исправи извршни поверилац овлашћен да према извршном дужнику тражи упис заложног или неког другог права на непокретности, осим права својине, а извршни дужник није уписан као власник на непокретности, извршни поверилац може у предлогу за извршење захтевати да се право својине упише на извршног дужника, а затим да се изврши упис права извршног повериоца, ако поднесе доказ, сагласно прописима о упису права на

непокретностима, да је извршни дужник стекао право својине на тој непокретности.

Упис права у друге јавне књиге

Члан 239.

Одредбе ове главе сходно се примењују на упис права у друге јавне књиге, ако посебним законом није друкчије одређено.

Глава осма

ИЗДЕЈСТВОВАЊЕ ИЗЈАВЕ ВОЉЕ

Безусловно потраживање

Члан 240.

Ако је извршни дужник одлуком која има својство извршне исправе обавезан на давање изјаве воље, сматра се да је изјаву садржине као у извршној исправи дао моментом правоснажности те одлуке.

Ако је извршни дужник судским или управним поравнањем обавезан на давање изјаве воље, сматра се да је изјаву садржине као у поравнању дао даном када је његова обавеза по поравнању доспела.

Условно потраживање

Члан 241.

Ако испуњење потраживања на давање изјаве воље зависи од испуњења неке обавезе извршног повериоца или ког другог услова, сматра се да је извршни дужник дао изјаву воље кад је извршни поверилац испунио своју обавезу или кад буде испуњен који други услов који се доказује јавном исправом или по закону овереном исправом.

Део пети

ПОСЕБНА ПРАВИЛА ИЗВРШЕЊА У ТРГОВИНСКИМ И СА ТРГОВИНСКИМ ПОВЕЗАНИМ СТВАРИМА

Глава прва

ИЗВРШЕЊЕ У ТРГОВИНСКИМ СТВАРИМА

1. Основна правила

Својство извршног дужника

Члан 242.

Правила ове главе закона примењују се у трговинским стварима, када је извршни дужник правно лице или предузетник или физичко лице које обавља делатност ради стицања добити и има отворен рачун у складу са прописима о платном промету.

Правила ове главе закона примениће се на извршење одлука трговинских судова и када се не ради о лицима из претходног става, ако извршни поверилац предлаже извршење на акцијама или уделима, или ако се предлаже скраћени извршни поступак на основу веродостојних исправа предвиђених у члану 253. овог закона.

Садржина предлога за извршење

Члан 243.

У предлогу за извршење, поред обавезне садржине предвиђене чланом 49. овог закона, морају бити означени следећи подаци:

- 1) матични број извршног дужника,
- 2) порески број извршног дужника,
- 3) имена банака и бројеви рачуна извршног дужника код пословних банака,
- 4) име банке и број рачуна извршног повериоца.

Ако на захтев извршног повериоца извршни дужник не достави, без одлагања, податке из става 1. овог члана, извршни поверилац може да преда предлог и без њих, уз доказ о тражењу података, а суд ће затражити од организације за принудну наплату да му достави ове податке.

Захтев организацији за принудну наплату за достављање података може да достави и непосредно извршни поверилац ако приложи доказ да је покренуо поступак принудног извршења.

Организација за принудну наплату је дужна да без одлагања достави тражене податке.

Достављање

Члан 244.

Достављање правним лицима се врши на адресу седишта правног лица уписаног у регистар правних лица. У случају да је

овакво достављање неуспешно, извршиће се на адресу лица овлашћеног за заступање која је уписана у регистру.

Ако је достављање по одредби става 1. овог члана остало неуспешно, достављање правном лицу се врши истицањем на огласну таблу суда и сматраће се да је достава извршена протеклом рока од осам дана од дана истицања на огласну таблу суда.

2. Заједничке одредбе о извршењу на акцијама и уделима у друштву са ограниченом одговорношћу

Месна надлежност

Члан 245.

За дозволу извршења и спровођење извршења на акцијама акционарског друштва и уделима у друштву са ограниченом одговорношћу, надлежан је трговински суд на чијем се подручју води јавни регистар друштава у коме је уписано друштво на чијим се акцијама, односно уделима извршење предлаже.

Извршне радње

Члан 246.

Извршење на акцијама и уделима у друштву са ограниченом одговорношћу спроводи се пленидом, проценом, продајом и намирењем извршног повериоца.

3. Извршење на акцијама

Пленидба

Члан 247.

Решење о извршењу на акцијама доставља се извршном повериоцу, извршном дужнику и Централном регистру хартија од вредности.

Извршни дужник од момента пленидбе не може располагати запленим акцијом.

Достављањем решења о извршењу на акцијама Централном регистру врши се пленидба акција које су предмет извршења.

Моментом пленидбе, извршни поверилац стиче заложно право на запленим акцијама.

Централни регистар хартија од вредности ће по пријему решења о извршењу, или на захтев извршног повериоца, без одлагања уписати у регистар заложно право на акцијама. Од момента уписа, трећа лица нису савесна у односу на постојање заложног права извршног повериоца.

Процена и продаја

Члан 248.

Вредност акције утврђује суд.

Ако се акција котира на берзи, њена вредност се утврђује као просечна цена акција на берзи у последњих 30 дана, на основу берзанског извештаја. Ако се вредност не може утврдити на овај начин, на предлог једне од странака суд ће одредити вештачење.

Ако су акције предмет берзанске трговине, уновчиће се на берзи.

Акције се могу продати и на други начин који је предвиђен законом којим се уређује промет акција.

На процену и продају акција, као и намирење извршног повериоца из добијене цене, примењују се правила о намирењу продајом покретних ствари.

4. Извршење на уделима у друштву са ограниченом одговорношћу

Пленидба

Члан 249.

Решење о извршењу на уделу у друштву са ограниченом одговорношћу доставља се извршном повериоцу, извршном дужнику и суду, односно организацији која води јавни регистар друштава са ограниченом одговорношћу.

Достављањем решења о извршењу на уделу у друштву са ограниченом одговорношћу суду односно организацији из става 1. овог члана, врши се пленидба удела који је предмет извршења.

Пленидом извршни поверилац стиче заложно право на уделу. Решење о пленидби доставља се друштву са ограниченом одговорношћу које је дужно да истог дана изврши упис заложног права у књигу чланова друштва.

Решење о пленидби доставља се и суду, односно организацији која води јавни регистар друштава са ограниченом одговорношћу, која ће без одлагања убележити заложно право на уделу.

Од конституисања заложног права извршни дужник не може располагати уделом.

*Процена и продаја***Члан 250.**

На процену и продају удела сходно се примењују правила овог закона која важе за процену и продају акција.

*Право прече кувовине***Члан 251.**

Приликом продаје удела у друштву са ограниченом одговорношћу, преостали чланови друштва имају право прече куповине.

Право прече куповине преосталих чланова друштва се остварује по правилима о остваривању права прече куповине код извршења на непокретностима.

Глава друга**СКРАЋЕНИ ИЗВРШНИ ПОСТУПАК****Својство странака****Члан 252.**

Скраћени извршни поступак се може спровести ако су извршни поверилац и извршни дужник правна лица, предузетници, физичка лица која обављају делатност ради стицања добити и имају отворен рачун у складу са прописима о платном промету, као и физичка лица у својству дужника из уговора о комерцијалном кредиту.

Веродостојна исправа на основу које се може спровести скраћени извршни поступак**Члан 253.**

Скраћени извршни поступак се може спровести на основу сваке веродостојне исправе којом се на несумњив начин доказује постојање, износ и доспелост повериоцевог потраживања, а нарочито:

- 1) меница и чек са протестом и повратним рачуном ако је то потребно за заснивање потраживања;
- 2) обвезнице и друге хартије од вредности које имаоцу дају право на исплату номиналне вредности;
- 3) доспела безусловна банкарска гаранција;
- 4) доспели безусловни акредитив;
- 5) оверена изјава извршног дужника којом овлашћује извршног повериоца на пренос новчаних средстава;
- 6) јавна исправа која конституише извршну новчану обавезу;
- 7) сваки уговор у привреди.

Веродостојна исправа из става 1. тачка 7) је уговор сачињен у писаној форми на коме су потписи овлашћених лица оверени од стране надлежног суда, односно другог органа овлашћеног законом.

Скраћени извршни поступак се не може спровести на основу стране исправе.

Предлог за спровођење скраћеног извршног поступка**Члан 254.**

Извршни поверилац који жели да се на основу веродостојних исправа из претходног члана спроведе скраћени поступак извршења, дужан је да у предлогу за извршење то изричито назначи.

Ако извршни поверилац не значи да се ради о извршењу на средствима плаћања односно да се ради о скраћеном поступку извршења, извршење ће се спровести по одредбама овог закона предвиђеним за извршење на основу веродостојне исправе.

Дозвола извршења**Члан 255.**

Кад утврди да су испуњени услови за скраћени извршни поступак, суд ће донети решење о извршењу у складу са одредбом члана 52. овог закона.

Против решења којим се одбија или одбацује предлог за дозволу извршења по скраћеном поступку дозвољена је жалба.

Приговор**Члан 256.**

Против решења о извршењу по скраћеном поступку извршни дужник има право приговора.

Приговор се може изјавити из следећих разлога:

- 1) да је у исправу из члана 253. овог закона унет неистинит садржај;
- 2) да је исправа потписана од неовлашћеног лица;
- 3) да је обавеза из исправе извршена;
- 4) да обавеза из исправе није доспела;
- 5) да истовремено доспела обавеза повериоца из исправе није испуњена.

Приговор се може изјавити у року од три дана од пријема решења о извршењу по скраћеном поступку.

Докази уз приговор**Члан 257.**

Извршни дужник је обавезан да уз приговор поднесе доказе, и то:

- 1) правоснажну судску одлуку којом је утврђена неистинитост исправе или извод из Централног регистра хартија од вредности, ако тврди да је исправа неистинита;
- 2) извод из регистра о лицу овлашћеном за заступање у моменту издавања исправе, ако тврди да је исправа потписана од стране неовлашћеног лица;
- 3) налог за плаћање у писменој или електронској форми на основу кога је извршен пренос средстава, ако тврди да је обавеза испуњена.

У случају приговора недоспелости обавезе из исправе, недоспелост мора да произилази из саме исправе.

У случају да извршни дужник истакне приговор неиспуњења истовремено доспеле обавезе повериоца из саме исправе, суд ће оставити рок од три дана повериоцу да поднесе доказ о испуњењу своје обавезе.

Ако поверилац докаже испуњење истовремено доспеле обавезе, суд ће донети решење о извршењу против извршног дужника.

Поступак по приговору**Члан 258.**

О приговору одлучује веће састављено од троје судија суда који је донео решење о извршењу по скраћеном извршном поступку.

Ако суд нађе да је приговор основан, укинуће решење о извршењу по скраћеном поступку у делу у коме је одређено извршење и предмет доставити парничном суду на даљи поступак, као у поступку извршења на основу веродостојне исправе.

Суд је обавезан да решење о приговору донесе у року од осам дана од дана пријема приговора у суду.

Приговор одлаже извршење решења о извршењу.

Жалба**Члан 259.**

Против решења којим се приговор одбацује или одбија извршни дужник има право жалбе.

Рок за изјављивање жалбе из става 1. овог члана је три дана.

Жалба не задржава извршење.

Одлука по жалби доноси се у року од осам дана од дана пријема предмета у другостепеном суду.

Другостепени суд поводом жалбе може да укине решење већа или да га потврди.

Ако укине решење којим је одбачен приговор предмет се враћа већу првостепеног суда на поновно одлучивање поводом приговора.

Ако другостепени суд укине решење којим је приговор одбијен, ставиће ван снаге решење о извршењу донето у скраћеном поступку у делу којим је одређено извршење, а поступак ће се наставити као поводом приговора против платног налога.

Део шести**ОБЕЗБЕЂЕЊЕ****Глава прва****ОСНОВНА ПРАВИЛА****Покретање поступка****Члан 260.**

Поступак обезбеђења покреће се предлогом странке, а предлогом других лица, односно органа само кад је то законом одређено.

У предлогу за обезбеђење наводи се потраживање чије се обезбеђење тражи, законски разлози за обезбеђење, чињенице и докази из којих суд утврђује да је постојање законских разлога за обезбеђење вероватно, као и врста средства обезбеђења, под условом да суд усвоји предлог и изрекне обезбеђење.

Средства обезбеђења**Члан 261.**

Као средства обезбеђења могу се одредити само založno право на непокретним и покретним стварима на основу споразума странака, založno право на непокретности на основу извршне исправе, претходне мере и привремене мере.

Недопустивост обезбеђења**Члан 262.**

Обезбеђење није допуштено на стварима и правима која по закону не могу бити предмет извршења.

Сходна примена одредаба одређених закона**Члан 263.**

У поступку расправљања и одлучивања о предлогу за обезбеђење сходно се примењују одредбе Закона о парничном поступку, осим кад је овим законом друкчије одређено.

У поступку извршења решења о обезбеђењу, сходно се примењују одредбе овог закона које уређују поступак извршења, осим кад је одредбама ове главе закона другачије одређено.

Надлежност и састав суда**Члан 264.**

Ако је поступак обезбеђења покренут пре покретања парничног поступка, односно другог поступка у коме се одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи, надлежан је суд који је надлежан за одлучивање у првом степену о основаности потраживања.

У поступку обезбеђења поступа и одлуке доноси судија појединачно, независно од тога у ком саставу треба да одлучује суд о основаности потраживања.

Ако је поступак обезбеђења покренут истовремено или по покретању парничног, односно другог поступка у коме се одлучује о основаности потраживања чије се обезбеђење тражи, у поступку обезбеђења поступа и одлуке доноси суд, односно други орган који одлучује о потраживању.

Ако је предлог за обезбеђење поднесен пред судом пред којим се води поступак по жалби против одлуке о главној ствари, односно у поступку по ванредном правном леку, тај суд ће одлучити о предложеном средству обезбеђења и о томе без одлагања обавестити првостепени суд.

Ако је предлог за обезбеђење поднет у току поступка извршења, по њему поступа и одлуке доноси суд пред којим се води извршни поступак.

За обезбеђење на стварима и правима о којима се воде јавне књиге или други регистри, искључиво је надлежан суд на чијем подручју се налази седиште органа или организације која води ту књигу односно регистар.

Посебна правила поступка обезбеђења**Члан 265.**

У поступку обезбеђења, суд може донети решење о обезбеђењу, пре достављања предлога противној странци и пре него што је противној странци омогућио да се о предлогу изјасни:

- 1) ако би предлагач обезбеђења, због одлагања, могао претрпети ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету;
- 2) ради отклањања непосредне опасности противправног оштећења ствари или губитка односно тешког угрожавања права;
- 3) ради спречавања насиља.

У поступку обезбеђења суд ће размотрити само оне чињенице и извести само оне доказе које странке предложе, а које суд сматра битним за одлучивање о предлогу за обезбеђење. Доказ саслушањем странака суд ће извести искључиво ради утврђења постојања законских разлога за обезбеђење, који се у датим околностима не могу утврдити другим доказним средствима.

За утврђивање постојања законских разлога за обезбеђење довољна је вероватноћа да чињенице од којих зависи оцена тих разлога постоје, ако овим законом није друкчије одређено.

У поступку обезбеђења потраживања из брачних и породичних односа, искључена је јавност.

Достављање писмена у поступку обезбеђења врши се сходном применом одредаба о достављању у поступку извршења.

Решење о обезбеђењу**Члан 266.**

Решење о обезбеђењу садржи одлуку суда о средству обезбеђења, кратко образложење законских разлога за усвајање предлога о обезбеђењу и поуку о томе да ли жалба задржава извршење решења, у ком року и ком суду се жалба може изјавити.

Правни лекови**Члан 267.**

Жалба против решења о обезбеђењу, као и жалба против решења којим се предлог за обезбеђење одбацује или одбија, подноси се у року од три дана од дана достављања решења.

Жалба против решења о обезбеђењу задржава извршење решења само кад је овим законом одређено.

Жалба из става 1. овог члана, заједно са списима предмета, доставља се без одлагања суду надлежном за одлучивање о жалби, који о њој одлучује у року од осам дана од дана пријема списка.

Прекорачење рокова из става 3. овог члана сматра се одуговлачењем поступка од стране судије, у смислу одредаба Закона о судијама.

У поступку обезбеђења нису допуштени ревизија и предлог за понављање поступка.

Глава друга**ЗАЛОЖНО ПРАВО НА НЕПОКРЕТНИМ И ПОКРЕТНИМ СТВАРИМА НА ОСНОВУ СПОРАЗУМА СТРАНАКА****Месна надлежност****Члан 268.**

За одлучивање о предлогу за обезбеђење новчаног потраживања заснивањем заложног права на непокретности на основу споразума странака надлежан је суд који води јавну књигу у коју треба извршити упис, односно суд на чијем је подручју орган који води јавну књигу у коју треба извршити упис.

За спровођење обезбеђења надлежан је суд, односно орган који води јавну књигу за ту непокретност.

За одлучивање о предлогу за обезбеђење новчаног потраживања заснивањем заложног права на покретној ствари на основу споразума странака и за спровођење обезбеђења надлежан је суд на чијем се подручју та ствар налази.

Предлог за обезбеђење**Члан 269.**

Поверилац и дужник могу сагласно тражити од суда да одреди и спроведе упис заложног права на непокретности дужника, односно да одреди и спроведе попис покретних ствари дужника ради обезбеђења новчаног потраживања повериоца заснивањем заложног права на непокретној или покретној ствари дужника.

Рочиште за предлог и споразум странака**Члан 270.**

На предлог странака, суд ће одредити рочиште на коме ће у записнику утврдити споразум странака о постојању новчаног потраживања и времену његовог доспећа и њихову сагласност да се уписом заложног права на непокретности извршног дужника, односно да се заснивањем заложног права пописом покретних ствари дужника, обезбеђује новчано потраживање.

Потписани записник о споразуму странака из става 1. овог члана има снагу судског поравнања.

Одређивање и спровођење обезбеђења**Члан 271.**

На основу споразума из члана 270. овог закона суд ће решењем одредити упис и предузети све што је потребно ради спровођења уписа заложног права на непокретности дужника, односно одредити и спровести попис покретних ствари дужника.

Решење из става 1. овог члана има значај решења о обезбеђењу.

Примена других одредаба Закона**Члан 272.**

На обезбеђење новчаних потраживања повериоца заснивањем заложног права на непокретности дужника, на основу споразума странака, сходно се примењују одредбе члана 263. овог закона.

На обезбеђење новчаног потраживања повериоца заснивањем заложног права на покретној ствари дужника, на основу споразума странака, сходно се примењују одредбе чл. 72-78. овог закона.

Продаја непокретне, односно покретне ствари извршног дужника**Члан 273.**

На предлог повериоца, суд ће решењем, када утврди да је споразум странака из члана 270. овог закона постао извршан, одредити и спровести извршење на непокретној, односно покретној ствари дужника, ради намирења обезбеђења новчаног потраживања повериоца према одредбама о извршењу на непокретности (чл. 98-151) односно одредбама о извршењу на покретним стварима (чл. 69-97) осим одредбе о изузимању од извршења из члана 70. овог закона.

Решење из става 1. овог члана има значај решења о извршењу. Упис решења о извршењу на непокретности (члан 102) има правно дејство од дана уписа заложног права на непокретностима у поступку обезбеђења (чл. 271. и 272.).

Радња пописа покретних ствари не понавља се, а обављени попис ствари има правно дејство од дана стицања заложног права у поступку обезбеђења (члан 271. и члан 272. став 2).

Глава трећа

ЗАЛОЖНО ПРАВО НА НЕПОКРЕТНОСТИ НА ОСНОВУ ИЗВРШНЕ ИСПРАВЕ

1. Заложно право на стварима и правима о којима се воде јавне књиге

Месна надлежност

Члан 274.

За одлучивање о предлогу за обезбеђење новчаног потраживања заснивањем заложног права на непокретности и спровођењу обезбеђења надлежан је суд на чијем подручју се налази непокретност на којој треба уписати заложно право.

Услови заснивања

Члан 275.

На основу извршне исправе која гласи на новчано потраживање, извршни поверилац има право да захтева обезбеђење тог потраживања заснивањем заложног права на непокретности извршног дужника.

Начин заснивања

Члан 276.

Заложно право на непокретности заснива се уписом у јавну књигу.

Приликом уписа заложног права, у јавну књигу ће се уписати извршност потраживања за које је дозвољено заложно право.

Ако је извршни поверилац, пре него што је потраживање постало извршно, већ стекао на основу уговора заложно право за то потраживање на истој непокретности или је заложно право предбележено, суд ће, на предлог извршног повериоца, одредити да се у јавној књизи упише извршност потраживања.

Дејство уписа

Члан 277.

Упис заложног права и упис извршности потраживања имају дејство да се извршење на тој непокретности може спровести и према трећем лицу које је ту непокретност доцније стекло.

2. Стицање заложног права на стварима и правима о којима се не воде јавне књиге

Поштраживања која се могу обезбедити

Члан 278.

Ради обезбеђења новчаног потраживања које се не може обезбедити предбележбом у јавну књигу или у други јавни регистар, може се одредити обезбеђење установљивањем привременог заложног права, под условом да предлагач учини вероватним да постоји опасност да би се без овог обезбеђења доцније извршење могло осујетити или знатно отежати.

Начин стицања заложног права

Члан 279.

Заложно право стиче се пописом, под условима одређеним овим законом.

Сходна примена

Члан 280.

На престанак заложног права, као и на продају или уновчење ствари и права о којима се не воде јавне књиге сходно ће се примењивати правила о заложном праву на покретним стварима.

Глава четврта

ПРЕТХОДНЕ МЕРЕ

Месна надлежност

Члан 281.

За одлучивање о предлогу за обезбеђење претходном мером и за спровођење такве мере, месно је надлежан суд који би био надлежан за извршење на предмету на коме је обезбеђење предложено.

Услови за одређивање претходне мере

Члан 282.

Претходна мера одређује се на основу домаће одлуке која гласи на новчано потраживање, а није постала правноснажна или није постала извршна, ако извршни поверилац учини вероватним опасност да би се без тог обезбеђења осујетило или знатно отежало остварење потраживања.

Одредбе става 1. овог члана примењују се и у погледу поравнања закљученог пред судом или органом који одлучује у управном поступку, по коме потраживање није доспело.

Претходна мера може се одредити на основу платног налога који је издат на основу менице или чека.

Претпостављена опасност

Члан 283.

Сматра се да опасност, у смислу члана 282. овог закона, постоји ако је предлог за обезбеђење заснован на једној од следећих одлука:

- 1) на платном налогу издатом на основу менице или чека против ког је благовремено поднесен приговор;
- 2) на пресуди донесеној у кривичној ствари, којом је усвојен имовинскоправни захтев, а против које је дозвољено понављање кривичног поступка;
- 3) на одлуци по којој би се извршење требало спровести у иностранству;
- 4) на пресуди на основу признања, против које је изјављена жалба;
- 5) на поравнању закљученом пред судом или органом који одлучује у управном поступку, које се побија на начин предвиђен законом.

У случајевима из става 1. тач. 4) и 5) овог члана суд може, на предлог извршног дужника, обезбеђење применом претходне мере условити полагањем јемства од стране извршног повериоца, за штету коју би извршни дужник могао претрпети одређивањем претходне мере.

Обезбеђење потраживања чији оброци нису доспели

Члан 284.

Обезбеђење претходном мером за недоспеле оброке потраживања по основу законског издржавања, потраживање по основу накнаде штете за изгубљено издржавање услед смрти даваоца издржавања и због оштећења здравља или умањења, односно губитка радне способности, одређује се само за оброке који ће доспети у једној години.

У случајевима из става 1. овог члана претпоставља се да опасност постоји ако се против извршног дужника већ морало водити извршење ради наплате доспелог obroка или је такво извршење предложено.

Врсте претходних мера

Члан 285.

Као претходне мере суд одређује:

- 1) попис покретних ствари;
 - 2) забрану дужнику извршног дужника да исплати извршном дужнику потраживање или да му преда ствари, као и забрану извршном дужнику да наплати потраживања, да прими ствари и да њима располаже;
 - 3) забрану банци да извршном дужнику или трећем лицу, по налогу извршног дужника, исплати са његовог рачуна новчани износ за који је одређена претходна мера;
 - 4) предбележбу заложног права на непокретности извршног дужника или на праву уписаном на непокретности.
- Суд може, на предлог извршног повериоца, с обзиром на околности случаја, одредити две или више претходних мера, ако је то потребно.

Забрана исплате новчаних средстава извршног дужника

Члан 286.

Износ новчаних средстава извршног дужника на рачуну код банке, за који је одређена забрана исплате, не може се, док забрана траје, пренети са тог рачуна, осим ради намирена обезбеђеног потраживања.

Продаја пописаних ствари и пренос потраживања извршног дужника

Члан 287.

Суд ће одредити продају пописаних покретних ствари које су подложне брзом кварењу или ако постоји опасност од знатног пада цене тих ствари.

Продаја пописаних ствари извршиће се по одредбама овог закона о извршењу на покретним стварима.

Ако је претходна мера одређена забраном исплате потраживања, суд може, на предлог извршног повериоца или извршног дужника, одредити да се на извршног повериоца пренесе то потраживање, ради наплате, у случају да постоји опасност да се потраживање, због задоцњења у његовом остварењу, неће моћи наплатити или ће се изгубити право на регрес према трећем лицу.

Износ који се добије продајом ствари или наплатом потраживања чува се код суда док се не обустави претходна мера или док извршни поверилац не предложи извршење, а најдуже у року од 30 дана од дана извршности потраживања.

Решење о одређивању претходне мере

Члан 288.

У решењу којим се одређује претходна мера морају, поред осталог, бити назначени износ потраживања које се обезбеђује, са каматом и трошковима, мера обезбеђења и време за које се она одређује.

Време из става 1. овог члана може трајати најдуже до истека рока од осам дана по наступању услова за принудно извршење.

Ако време из става 1. овог члана истекне пре него што одлука на основу које је одређена претходна мера постане правоснажна, суд ће, на предлог извршног повериоца, продужити то време, под условом да се нису промениле околности под којима је мера одређена.

Укидање претходне мере

Члан 289.

Суд ће, на предлог извршног дужника, обуставити поступак и укинути спроведене радње:

1) ако извршни дужник положи суду износ потраживања које се обезбеђује, са каматом и трошковима;

2) ако извршни дужник учини вероватним да је потраживање у време доношења решења о одређивању претходне мере већ било наплаћено или довољно обезбеђено;

3) ако је правоснажно утврђено да потраживање није настало или да је престало.

Суд ће обуставити поступак и укинути спроведене радње ако у року од 15 дана од дана истека времена за које је претходна мера одређена не буду испуњени услови за принудно извршење.

У случајевима из става 1. тач. 2) и 3) и става 2. овог члана трошкове проузроковане одређивањем и спровођењем претходне мере, извршни поверилац је дужан да накнади извршном дужнику.

У тим случајевима извршни дужник има према извршном повериоцу и право на накнаду причињене штете.

Обустава у случају да извршни поверилац не тражи извршење

Члан 290.

У случају да услови за принудно извршење буду испуњени пре истека времена за које је одређена претходна мера, суд ће, на предлог извршног дужника, обуставити поступак и укинути спроведене радње, ако извршни поверилац не поднесе предлог за извршење у року од 15 дана од дана наступања тих услова.

Глава пета

ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ

1. Основна правила

Кад се може одредити привремена мера

Члан 291.

Привремена мера може се одредити пре покретања и у току судског или управног поступка, као и по окончању тих поступака, све док извршење не буде спроведено.

Недопуштљивост привремене мере

Члан 292.

Привремена мера није допуштена ако се обезбеђење може остварити другим средством обезбеђења којим се може постићи иста сврха.

Јемство умесно привремене мере

Члан 293.

Извршни поверилац може, у предлогу за одређивање привремене мере или накнадно, изјавити да се, уместо привремене мере, задовољава полагањем од стране извршног дужника, одређеног износа на име јемства.

Полагање јемства, уместо привремене мере може се одредити и на предлог извршног дужника.

Ако извршни дужник положи јемство, суд ће обуставити поступак и укинути већ спроведене радње.

Јемство као услов за одређивање привремене мере

Члан 294.

Суд може, на предлог извршног повериоца, одредити привремену меру и кад није учинио вероватним постојање потраживања и опасност, ако претходно положи, у остављеном му року, износ који суд одреди као јемство за штету, која би извршном дужнику могла бити нанесена одређивањем и спровођењем привремене мере.

Суд може, на предлог извршног дужника, према околностима случаја, поступити по одредби става 1. овог члана и кад је извршни поверилац учинио вероватним постојање потраживања и опасности.

Одређивање више привремених мера

Члан 295.

Суд може, с обзиром на околности случаја, на предлог извршног повериоца, одредити и више привремених мера, ако је то потребно.

Време за које се одређује привремена мера

Члан 296.

У решењу којим се одређује привремена мера одредиће се време трајања те привремене мере. Ако је привремена мера одређена пре подношења тужбе или пре покретања другог поступка одредиће се рок у коме поверилац мора поднети тужбу, односно предлог за покретање другог поступка ради оправдања мере.

Суд ће, на предлог извршног повериоца, продужити време трајања привремене мере, под условом да се нису промениле околности под којима је та мера одређена.

Предлог из става 2. овог члана може се поднети само пре него што истекне време за које је привремена мера одређена.

Укидање привремене мере

Члан 297.

Ако извршни поверилац у одређеном року није поднео тужбу, односно није покренуо други поступак ради оправдања привремене мере, или је време за које је одређена привремена мера истекло, суд ће, на предлог извршног дужника, обуставити поступак и укинути спроведене радње.

На предлог извршног дужника, поступак ће се обуставити и укинути спроведене радње, ако су се околности због којих је привремена мера одређена доцније промениле, тако да она више није потребна.

Накнада штете извршном дужнику

Члан 298.

Извршни дужник има према извршном повериоцу право на накнаду штете која му је нанесена привременом мером за коју је утврђено да је била неоснована или коју извршни поверилац није оправдао.

2. Привремене мере за обезбеђење новчаног потраживања

Услови за одређивање привремене мере

Члан 299.

Привремена мера за обезбеђење новчаног потраживања може се одредити ако је извршни поверилац учинио вероватним постојање потраживања и опасност да ће без такве мере извршни дужник осујетити или знатно отежати наплату потраживања, тиме што ће своју имовину, односно своја средства отуђити, прикрити или на други начин њима располагати.

Извршни поверилац не мора доказивати опасност ако учини вероватним да би предложеном мером извршни дужник могао претрпети само незнатну штету.

Сматра се да опасност постоји нарочито:

- 1) ако би се потраживање требало остварити у иностранству;
- 2) ако се због неиспуњења доспелих obroka издржавања против извршног дужника већ водио извршни поступак;
- 3) ако су законске обавезе извршног дужника, као и његове обавезе утврђене правоснажном одлуком суда и другог органа веће од његових редовних прихода;
- 4) ако је против извршног дужника безуспешно покушавано извршење које није успело зато што је он одбио да пружи податке о томе где му се налази имовина, као и да је у току раније вођених извршних поступака давао нетачне податке о својој имовини.

*Врсте привремених мера***Члан 300.**

Ради обезбеђења новчаног потраживања, може се одредити свака мера којом се постиже сврха таквог обезбеђења, а нарочито:

1) забрана извршном дужнику да располаже покретним стварима, као и одузимање тих ствари од извршног дужника и поверавање на чување извршном повериоцу или трећем лицу, односно чување у судском депозиту;

2) забрана извршном дужнику да отуђи или оптерети своје непокретности или стварна права на непокретности уписана у јавну књигу у његову корист, уз упис те забране у јавну књигу;

3) забрана дужнику извршног дужника да му исплати потраживање или преда ствари, као и забрана извршном дужнику да прими ствари, да наплати потраживање и да примљеним стварима односно наплаћеним износом располаже;

4) налог банци или другој финансијској организацији, код које извршни дужник има рачун, да извршном дужнику или трећем лицу, по налогу извршног дужника ускрати са рачуна извршног дужника исплату новчаног износа за који је одређена привремена мера;

5) одузимање од извршног дужника и полагање у депозит готовог новца или хартија од вредности.

Забране и налози из става 1. овог члана сматрају се извршним када решење буде достављено лицу на које се односи.

Налог банци или другој финансијској организацији, из става 1. тачке 4. овог члана доставља се организацији за принудну наплату, која га без одлагања доставља свим банкама и финансијским организацијама код којих извршни дужник има рачун и истовремено забрањује другима банкама и финансијским организацијама да отворе рачун извршном дужнику.

Извршни поверилац у чију је корист привремена мера изречена има право да од лица које је било дужно да поштује забрану или налог захтева накнаду штете коју је претрпео због њиховог непоштовања.

Извршни дужник, односно треће лице коме је издата забрана или налог из става 1. тач. 1) до 4) овог члана, који не поступи по забрани односно налогу, казниће се по одредбама члана 45. овог закона.

*Дејства привремених мера***Члан 301.**

Привременом мером не стиче се založno право, али суд може одредити, нарочито ако постоји опасност одређена у члану 299. став 3. овог закона, да се привременом мером стиче привремено založno право.

3. Привремене мере за обезбеђење новчаног потраживања*Услови за одређивање привремене мере***Члан 302.**

Ради обезбеђења новчаног потраживања може се одредити привремена мера, ако је извршни поверилац учинио вероватним постојање потраживања и опасност да ће се остварење потраживања осујетити или знатно отежати.

Привремена мера може се одредити и кад извршни поверилац учини вероватним да је мера потребна да би се спречила употреба силе или настанак ненадокнадиве штете.

Одредбе члана 299. став 2. и став 3. тачка 1) овог закона примењују се и у погледу привремене мере за обезбеђење новчаног потраживања.

*Врсте привремених мера***Члан 303.**

Ради обезбеђења новчаног потраживања може се одредити свака мера којом се постиже сврха таквог обезбеђења, а нарочито:

1) забрана отуђења и оптерећења покретних ствари на које је управљено потраживање, одузимање тих ствари и поверавање на чување извршном повериоцу или трећем лицу, односно чување у судском депозиту;

2) забрана отуђења и оптерећења непокретности на коју је управљено потраживање, уз упис забране у јавну књигу;

3) забрана извршном дужнику да предузима радње које могу нанети штету извршном повериоцу, као и забрана да се изврше промене на стварима на које је управљено потраживање;

4) забрана дужнику извршног дужника да извршном дужнику преда ствари на које је управљено потраживање;

5) забрана отуђења и оптерећења акција или удела у друштву на које управљено потраживање и забележба ове забране у Централном регистру хартија од вредности, односно књизи уделничара и јавном регистру друштава са ограниченом одговорношћу, забрана коришћења и располагања правима из акција и удела

и поверавање акција или удела на управљање трећем лицу, укључујући постављање привремене управе друштвом;

6) налог извршном дужнику да обави одређене радње потребне да би се сачувала покретна или непокретна ствар, спречила њена физичка промена, оштећење или уништење;

7) овлашћење извршном повериоцу да сам или преко трећег лица учини неку радњу или прибави одређену ствар о трошку извршног дужника, нарочито ако је то неопходно да би се успоставило пређашње стање;

8) плаћање накнаде зараде запосленом у току спора о незаконитости одлуке о престанку радног односа, ако је то неопходно за његово издржавање и издржавање лица која је по закону дужан да издржава, уз истовремено одређивање средстава извршења за принудну наплату накнаде зараде или привремено враћање запосленог на рад;

9) привремено уређење спорног односа, да би се отклонила опасност од насиља или веће ненадокнадиве штете.

Извршни поверилац у чију је корист привремена мера изречена има право да, од лица које је било дужно да поштује забрану или налог, захтева накнаду штете коју је претрпео због њиховог непоштовања.

Забране и налози из става 1. овог члана сматрају се извршним када решење буде достављено лицу на које се односи.

Извршни дужник, односно треће лице коме је издата забрана или налог из става 1. тач. 1) до 4) овог члана, који не поступи по забрани, односно налогу, казниће се по одредбама члана 45. овог закона.

Део седми**ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ****Члан 304.**

Поступци извршења и обезбеђења започети до дана ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама Закона о извршном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 28/00, 73/00 и 71/01).

Члан 305.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о извршном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 28/00, 73/00 и 71/01).

Члан 306.

Овај закон ступа на снагу по протеклу три месеца од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3606

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ**О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О САНИТАРНОМ НАДЗОРУ**

Проглашава се Закон о санитарном надзору који је донела Народна скупштина Републике Србије, на Четвртој седници Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2004. години, 15. новембра 2004. године.

ПР број 63

У Београду, 22. новембра 2004. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН**О САНИТАРНОМ НАДЗОРУ****1. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ****Предмет уређивања****Члан 1.**

Овим законом уређују се послови санитарног надзора, начин и поступак вршења санитарног надзора, одређују се области и објекти који подлежу санитарном надзору и санитарни услови које ти објекти морају испуњавати, као и овлашћења, права и дужности санитарних инспектора у поступку санитарног надзора.

Послови санитарног надзора**Члан 2.**

Санитарни надзор је инспекцијски надзор над применом закона, других прописа и општих аката и над спровођењем прописаних

мера, у областима које подлежу санитарном надзору, укључујући и контролу испуњености прописаних санитарно-техничких и хигијенских услова (у даљем тексту: санитарни услови) које морају да испуне објекти, просторије, постројења, уређаји, намештај, опрема и прибор, наменска превозна средства и лица која подлежу санитарном надзору, са циљем заштите здравља становништва.

Санитарни надзор из става 1. овог члана је и здравствени надзор над животним намирницама и предметима опште употребе у производњи и промету, у складу са законом.

Санитарни надзор је и здравствени надзор на граници и другим местима у којима се врши царинење над животним намирницама и предметима опште употребе који се увозе, као и санитарни надзор на граници над путницима, њиховим стварима и саобраћајним средствима у међународном саобраћају, у складу са посебним законима, потврђеним међународним уговорима и међународним санитарним конвенцијама.

Члан 3.

Санитарни надзор из члана 2. овог закона врши министарство надлежно за послове здравља (у даљем тексту: Министарство), преко санитарних инспектора, у оквиру делокруга утврђеног законом.

Санитарни надзор из члана 2. ст. 1. и 2. овог закона на територији аутономне покрајине, као поверени посао, врши покрајински орган управе надлежан за послове здравља преко санитарних инспектора.

Члан 4.

Санитарни инспектори обављају послове санитарног надзора самостално, на основу овлашћења утврђених овим законом.

У обављању послова из става 1. овог члана санитарни инспектори могу предузимати и друге мере и радње у оквиру права и дужности утврђених посебним законима.

Члан 5.

Послови санитарног надзора су послови од општег интереса за Републику.

II. ОБЛАСТИ КОЈЕ ПОДЛЕЖУ САНИТАРНОМ НАДЗОРУ

Члан 6.

Области које подлежу санитарном надзору, у смислу овог закона јесу:

- 1) област заштите становништва од заразних болести;
- 2) област здравствене исправности животних намирница и предмета опште употребе у производњи, промету и увозу;
- 3) област јавног снабдевања становништва водом за пиће.

Члан 7.

Санитарни надзор, у областима које подлежу санитарном надзору, обухвата инспекцијски надзор:

- 1) објекта и његовог непосредног окружења;
- 2) унутрашњег простора и просторија у погледу њихове грађевинске целине, међусобне функционалне повезаности и хигијенског стања;
- 3) постројења, уређаја, намештаја, опреме и прибора;
- 4) сировина, полупроизвода и готових производа животних намирница и предмета опште употребе који се увозе ради стављања у промет на домаћем тржишту или који се привремено увозе или извозе ради прераде, дораде и обраде;
- 5) лица запослених на одређеним пословима у објектима који подлежу санитарном надзору (у даљем тексту: запослена лица) и других лица која у складу са законом којим се уређује област заштите становништва од заразних болести, подлежу санитарном надзору и обавезним здравственим прегледима на прописан начин;
- 6) наменских превозних средстава и њихове опреме, у складу са законом.

Под наменским превозним средствима, утврђеним у ставу 1. тачка 6) овог члана, подразумевају се:

- (1) средства за превоз животних намирница и предмета опште употребе;
 - (2) средства за превоз путника у јавном саобраћају;
 - (3) санитетска превозна средства, и
 - (4) превозна средства регистрована за пренос умрлих лица.
- Објекти који подлежу санитарном надзору

Члан 8.

Објекти који подлежу санитарном надзору, у смислу члана 7. став 1. тачка 1) овог закона јесу објекти у којима се обавља:

- 1) здравствена делатност;
- 2) делатност производње и промета животних намирница и предмета опште употребе;

- 3) делатност јавног снабдевања становништва водом за пиће;
- 4) угоститељска делатност;
- 5) делатност пружања услуга одржавања хигијене, неге и улепшавања лица и тела и немедицинских естетских интервенција којима се нарушава интегритет коже;
- 6) делатност социјалне заштите;
- 7) васпитно-образовна делатност;
- 8) делатност културе, физичке културе, спорта и рекреације;
- 9) делатност јавног саобраћаја, и
- 10) други објекти одређени законом.

Члан 9.

Правна лица, организације и предузетници који обављају делатност у објектима који подлежу санитарном надзору, дужни су да пре почетка обављања делатности у тим објектима, обезбеде прописане опште, односно опште и посебне санитарне услове.

Министар надлежан за послове здравља прописује опште санитарне услове које морају да испуне сви објекти који подлежу санитарном надзору, као и посебне санитарне услове које морају да испуне објекти утврђени у члану 8. тач. 1) до 5) овог закона.

Члан 10.

Правна лица, организације и предузетници који обављају делатност у објектима који подлежу санитарном надзору, дужни су да пре почетка обављања делатности, поред услова утврђених у члану 9. став 1. овог закона, обезбеде и хигијенске услове који се односе на запослена лица.

Министар надлежан за послове здравља прописује хигијенске услове из става 1. овог члана.

Члан 11.

Правна лица, организације, предузетници и физичка лица која обављају делатност у објектима који подлежу санитарном надзору, дужни су да у погледу хигијенског стања објекта, у току коришћења тог објекта, одржавају хигијену у објекту и његовом непосредном окружењу, одржавају хигијену просторија, постројења, уређаја, намештаја, опреме, прибора, наменских превозних средстава, хигијену радне одеће и обуће запослених лица и предузимају друге хигијенске мере у циљу заштите здравља становништва, у складу са законом.

Радна одећа и обућа из става 1. овог члана не може се користити ван радног места.

Члан 12.

Правна лица, организације и предузетници могу да обављају делатности утврђене у члану 8. тач. 1) до 10) овог закона, само у објекту који испуњава прописане опште, односно опште и посебне санитарне услове и у којем су обезбеђени хигијенски услови који се односе на запослена лица.

Лица која обављају делатности утврђене у члану 8. став 1. тач. 1) до 5) овог закона морају испуњавати хигијенске услове у погледу радне одеће и обуће и личне хигијене запослених.

Министар надлежан за послове здравља прописује ближе услове из става 2. овог члана.

Контролу испуњености услова утврђених у ст. 1. и 2. овог члана, као и контролу хигијенског стања објеката који подлежу санитарном надзору, санитарни инспектор врши у поступку редовног санитарног надзора.

III. ОВЛАШЋЕЊА, ПРАВА И ДУЖНОСТИ САНИТАРНОГ ИНСПЕКТОРА

Члан 13.

У вршењу санитарног надзора у објектима који подлежу санитарном надзору, санитарни инспектор у прописаном поступку, може узети узорке животних намирница, предмета опште употребе и воде за пиће ради лабораторијског испитивања њихове здравствене исправности; брисеве са руку запослених лица, постројења, уређаја, намештаја, опреме и прибора за обављање делатности која подлеже санитарном надзору ради лабораторијског испитивања њихове хигијенске исправности, као и узорке стерилисаног материјала и стерилисаних инструмената ради утврђивања њихове стерилности.

Услове хигијенске исправности руку запослених лица, постројења, уређаја, намештаја, опреме и прибора за обављање делатности која подлеже санитарном надзору, поступак и начин узимања брисева ради лабораторијског испитивања њихове хигијенске исправности и узорка стерилисаног материјала и стерилисаних инструмената ради утврђивања њихове стерилности, као и врсте лабораторијских испитивања ради утврђивања хигијенске исправности из става 1. овог члана, прописује министар надлежан за послове здравља.

Трошкове лабораторијских испитивања настале у поступку утврђивања хигијенске исправности руку запослених лица, постро-

јења, уређаја, намештаја, опреме и прибора за обављање делатности која подлеже санитарном надзору, као и у поступку утврђивања стерилности стерилисаног материјала и стерилисаних инструмената, сноси правно лице, организација или предузетник који обавља делатност у објекту у којем су узети брисеви, односно узорци.

Лабораторијска испитивања у поступцима из става 3. овог члана врше здравствене установе и други облици обављања здравствене делатности који испуњавају прописане услове за вршење лабораторијских испитивања у области микробиологије, у складу са законом.

Члан 14.

У области заштите становништва од заразних болести санитарни инспектор овлашћен је да врши надзор над спровођењем прописаних мера ради спречавања појаве, сузбијања, елиминације и искорењивања заразних болести, као и да предузима друге мере и радње одређене посебним законом којим се уређује та област.

Члан 15.

Санитарни инспектор овлашћен је да по захтеву странке изда акт потребан за спровођење поступка ископавања, превоза и преношења умрлих лица, на начин и под условима утврђеним посебним законом.

Члан 16.

У поступку израде урбанистичких планова, санитарни инспектор на захтев надлежног органа управе, доставља опште и посебне санитарне услове који се односе на објекте који подлежу санитарном надзору и који су са аспекта заштите здравља становништва од значаја за изградњу објеката и уређење простора за који се план припрема, као и опште, односно опште и посебне санитарне услове потребне за издавање акта о урбанистичким условима у складу са посебним законом.

Члан 17.

У вршењу санитарног надзора над објектима који подлежу санитарном надзору, у поступцима изградње, односно реконструкције тих објеката, санитарни инспектор утврђује да ли је идејни пројекат усклађен са изводом из урбанистичког плана, односно са актом о урбанистичким условима којима су утврђени општи, односно општи и посебни санитарни услови, и даје санитарну сагласност на идејни пројекат за:

- 1) објекте у којима се обавља здравствена делатност;
- 2) објекте за јавно снабдевање становништва водом за пиће;
- 3) објекте за производњу животних намирница путем индустријских постројења и уређаја.

Санитарни инспектор утврђује да ли су објекти из става 1. тач. 1) до 3) овог члана изграђени, односно реконструисани у складу са санитарним условима утврђеним у идејном пројекту на који је дата санитарна сагласност и даје санитарну сагласност за коришћење објекта.

Члан 18.

Правна лица, организације и предузетници који ће делатност обављати у новоизграђеним, односно реконструисаним објектима утврђеним у члану 17. став 1. тач. 1) до 3) овог закона, дужни су да, пре почетка обављања те делатности, прибаве санитарну сагласност на идејни пројекат и санитарну сагласност за коришћење објекта ради обављања одређене делатности.

У поступку санитарног надзора над објектима утврђеним у члану 17. став 1. тач. 1) до 3) овог закона, санитарни инспектор овлашћен је да изврши и контролу прибављених санитарних сагласности из става 1. овог члана и предузме мере у складу са овим и другим посебним законом.

Санитарна сагласност за коришћење објекта представља један од доказа о испуњености прописаних услова, на основу којих надлежни орган издаје употребну дозволу.

Члан 19.

Санитарне сагласности из члана 17. овог закона санитарни инспектор издаје на захтев странке.

Министар надлежан за послове здравља прописује који се докази прилажу уз захтев странке за издавање санитарне сагласности на идејни пројекат, односно санитарне сагласности за коришћење објекта.

Члан 20.

Трошкове настале у поступку санитарног надзора на захтев странке сноси подносилац захтева.

Министар надлежан за послове здравља прописује начин утврђивања и висину трошкова из става 1. овог члана.

Члан 21.

Послове санитарног надзора утврђене у чл. 13. до 18. овог закона, на територији аутономне покрајине, као поверене послове,

врши покрајински орган управе надлежан за послове здравља преко санитарних инспектора.

Члан 22.

Државни органи, правна лица и друге организације дужни су да санитарном инспектору пружају стручну помоћ, да сарађују у вршењу санитарног надзора и да стављају на располагање све податке потребне за вршење тог надзора.

Члан 23.

Правна лица, организације, предузетници и физичка лица чија делатност, објекти, наменска превозна средства, запослена лица, производи, постројења, уређаји, намештај, опрема и прибор подлежу санитарном надзору, дужни су да санитарном инспектору омогуће приступ у пословне просторије, несметано обављање санитарног надзора и узимање потребних узорака, односно брисева који подлежу прописаним лабораторијским испитивањима, као и да на захтев санитарног инспектора, пруже сва обавештења и податке потребне за вршење санитарног надзора.

Члан 24.

Послове санитарног инспектора може да обавља: доктор медицине са специјализацијом из епидемиологије или хигијене, доктор медицине, дипломирани инжењер технологије (прехранбеног одсека), дипломирани инжењер архитектуре, дипломирани грађевински инжењер (одсек за планирање и грађење насеља и одсек за хидротехнику) и дипломирани просторни планер.

Поједине мање сложене послове санитарног инспектора може да обавља и виши санитарни техничар.

Лица из ст. 1. и 2. овог члана могу да обављају послове санитарног инспектора под условом да имају најмање три године радног искуства у струци, положен стручни испит за рад у органима управе и да испуњавају и друге услове прописане законом.

Министар надлежан за послове здравља, у зависности од сложености и обима појединих послова санитарног надзора, посебним актом којим се уређује организација и систематизација радних места у Министарству, утврђује послове санитарног инспектора које могу да обављају лица из ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 25.

Послове санитарног инспектора, у складу са овим законом, могу да обављају и лица са високом школском спремом другог образовног профила стеченом до дана ступања на снагу овог закона, ако на дан ступања на снагу овог закона обављају послове санитарног инспектора.

Члан 26.

У обављању послова санитарног надзора, санитарни инспектор мора имати легитимацију којом се доказује својство инспектора.

За време обављања послова санитарног и здравственог надзора на граници или у другим местима у којима се врши царинење, санитарни инспектор поред легитимације утврђене у ставу 1. овог члана, мора имати и знак којим се доказује својство санитарног инспектора на граници.

Санитарни инспектор обавља послове санитарног надзора у прописаном службеном оделу.

Министар надлежан за послове здравља прописује образац и садржину легитимације и изглед знака и службеног одела санитарног инспектора, начин њиховог издавања, као и начин вођења евиденције о издатим легитимацијама и знацима санитарних инспектора.

Права и дужности санитарног инспектора

Члан 27.

У вршењу санитарног надзора санитарни инспектор има право и дужност да:

1) забрани коришћење објекта или дела објекта у којем се обавља делатност која подлеже санитарном надзору, ако пре почетка обављања те делатности у објекту нису обезбеђени општи и посебни санитарни услови, док се ти услови не обезбеде;

2) забрани коришћење објекта или дела објекта који подлеже санитарном надзору, просторија, постројења, уређаја, намештаја, опреме и прибора, наменских превозних средстава, ако постоје хигијенски недостаци који битно угрожавају здравље људи, док се не отклоне утврђени недостаци;

3) забрани коришћење објекта или дела објекта у којем се обавља здравствена делатност, делатност јавног снабдевања становништва водом за пиће или делатност производње животних намирница путем индустријских постројења и уређаја, ако пре почетка обављања те делатности није прибављена санитарна сагласност на идејни пројекат и санитарна сагласност за коришћење објекта;

4) нареди отклањање недостатака због којих постоји опасност по здравље људи, а који се односе на прописане опште и посебне

санитарне услове, хигијенско стање у објекту и његовом непосредном окружењу, унутрашњи простор, просторије и њихову грађевинску целину и међусобну функционалну повезаност, унутрашње уређење, постројења, уређаје, намештај, опрему и прибор, наменска превозна средства, у остављеном року;

5) забрани коришћење објекта или дела објекта, просторија, постројења, уређаја, намештаја, опреме и прибора, наменских превозних средстава, ако утврђени недостаци нису отклоњени у остављеном року, до отклањања недостатака;

6) нареди отклањање недостатака који се односе на хигијенске услове које морају да испуне лица запослена у објектима који подлежу санитарном надзору;

7) нареди друге мере и предузме друге радње, у складу са законом;

8) обавести други орган ако постоје разлози за предузимање мера за које је тај орган надлежан, као и да поднесе пријаву надлежном органу за учињено кривично дело или привредни преступ, односно да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка.

Мере из става 1. тач. 1) до 7) овог члана, према правним лицима, организацијама, предузетницима и физичким лицима налажу се решењем санитарног инспектора у управном поступку.

Члан 28.

Правна лица, организације, предузетници и физичка лица дужни су да поступе по решењу санитарног инспектора у року одређеном тим решењем.

Предузимање изузетно хитних мера ради отклањања непосредне опасности по живот и здравље људи, санитарни инспектор може наредити и усменим решењем, у складу са законом.

Решење из става 2. овог члана мора се унети у записник о извршеном санитарном надзору.

Члан 29.

Против решења санитарног инспектора може се изјавити жалба у року од осам дана од дана достављања решења.

Жалба не одлаже извршење решења.

По жалби против првостепеног решења санитарног инспектора решава министар надлежан за послове здравља.

Решење из става 3. овог члана коначно је.

Члан 30.

Правно лице, организација и предузетник могу поново обављати делатност у објекту или делу објекта који подлеже санитарном надзору, за који је изречена мера забране коришћења, ако су у објекту или делу објекта отклоњени утврђени недостаци.

Члан 31.

Ако је у поступку санитарног надзора, санитарни инспектор наредио меру утврђену у члану 27. став 1. тач. 1) до 3) и тачки 5), обезбеђивање наређене мере врши се стављањем видне ознаке „затворено по решењу санитарног инспектора”, или стављањем службеног печата за отисак у воску на врата главног улаза у објекат.

Ознака или службени печат из става 1. овог члана може се уклонити са објекта тек кад санитарни инспектор записником констатује да су претходно отклоњени недостаци због којих је наређена мера забране коришћења објекта.

Члан 32.

Санитарни инспектори дужни су да воде евиденције о свом раду, броју и стању објеката који подлежу санитарном надзору и да о томе Министарству подносе прописане периодичне извештаје.

Министар надлежан за послове здравља прописује начин вођења евиденција и извештаја из става 1. овог члана, као и начин њиховог подношења.

Члан 33.

Министарство се стара о организацији и унапређивању рада санитарних инспектора, као и о стручном усавршавању санитарних инспектора.

Послове из става 1. овог члана на територији аутономне покрајине врши покрајински орган управе надлежан за послове здравља.

IV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 34.

Новчаном казном од 400.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице и организација ако:

1) пре почетка обављања делатности, у објекту који подлеже санитарном надзору, не обезбеди прописане опште, односно опште и посебне санитарне услове (члан 9. став 1);

2) за новоизграђени, односно реконструисани објекат у којем се обавља здравствена делатност, делатност јавног снабдевања

становништва водом за пиће и делатност производње животних намирница путем индустријских постројења и уређаја, пре почетка обављања те делатности не прибави санитарну сагласност на идејни пројекат и санитарну сагласност за коришћење објекта (члан 18. став 1).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу, новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник, новчаном казном од 200.000 до 500.000 динара.

Члан 35.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај правно лице и организација ако:

1) обавља делатност у објекту који подлеже санитарном надзору, а који не испуњава прописане опште, односно опште и посебне санитарне услове и у којем нису обезбеђени хигијенски услови који се односе на запослена лица (члан 12. став 1);

2) не омогући санитарном инспектору приступ у пословне просторије, несметано обављање санитарног надзора и узимање потребних узорка, односно брисева који подлежу лабораторијским испитивањима, као и ако на захтев санитарног инспектора не пружи сва обавештења и податке потребне за вршење санитарног надзора (члан 23);

3) не поступи по решењу санитарног инспектора којим се налаже нека од мера утврђених у члану 27. став 1. тач. 1) до 7), на начин и у року утврђеним тим решењем (члан 28. став 1);

4) отпочне обављање делатности у објекту или делу објекта који подлеже санитарном надзору за који је изречена мера забране коришћења објекта или дела објекта, а не отклони недостатке утврђене решењем санитарног инспектора (члан 30);

5) са обележеног објекта, неовлашћено уклони ознаку или службени печат за отисак у воску којима се обезбеђује мера забране коришћења објекта или дела објекта (члан 31).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу, новчаном казном од 15.000 до 30.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник, новчаном казном од 100.000 до 300.000 динара.

За прекршај из става 1. тач. 2), 3) и 5) овог члана казниће се и физичко лице, новчаном казном од 10.000 до 20.000 динара.

Члан 36.

Новчаном казном од 150.000 до 300.000 динара казниће се за прекршај правно лице и организација ако:

1) пре почетка обављања делатности не обезбеди хигијенске услове који се односе на запослена лица (члан 10. став 1);

2) у погледу хигијенског стања објекта, у току коришћења објекта не одржава хигијену у објекту и његовом непосредном окружењу, не одржава хигијену просторија, постројења, уређаја, намештаја, опреме, прибора, наменских превозних средстава, хигијену радне одеће и обуће запослених лица и ако не предузима друге хигијенске мере у циљу заштите здравља становништва, у складу са законом (члан 11).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу, новчаном казном од 10.000 до 30.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник, новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

Члан 37.

Новчаном казном у износу од 5.000 динара на лицу места казниће се за прекршај физичко лице запослено у правном лицу, организацији и радњи ако:

1) не одржава хигијену објекта и његовог непосредног окружења, хигијену просторија, постројења, уређаја, намештаја, опреме, прибора, наменских превозних средстава, хигијену радне одеће и обуће запослених лица и ако не предузима друге хигијенске мере у циљу заштите здравља становништва, у складу са законом (члан 11. став 1);

2) радну одећу и обућу користи ван радног места (члан 11. став 2);

3) не испуњава хигијенске услове у погледу радне одеће и обуће и личне хигијене запослених (члан 12. став 2).

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38.

Подзаконске акте из члана 9. став 2, члана 10. став 2, члана 12. став 3, члана 13. став 2, члана 19. став 2, члана 20. став 2, члана 26. став 4. и члана 32. став 2, министар надлежан за послове здравља донеће у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења подзаконских аката из става 1. овог члана примењиваће се подзаконски акти донети на основу Закона о санитарном надзору („Службени гласник РС”, бр. 34/94 и 25/96), ако нису у супротности са овим законом.

Члан 39.

Решавање у предметима по захтеву странака за издавање санитарних сагласности поднетих до дана ступања на снагу овог закона, наставиће се по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 40.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о санитарном надзору („Службени гласник РС”, бр. 34/94 и 25/96).

Члан 41.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3607

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ**О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ СТАНОВНИШТВА ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ**

Проглашава се Закон о заштити становништва од заразних болести који је донела Народна скупштина Републике Србије, на Четвртој седници Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2004. години, 15. новембра 2004. године.

ПР број 64

У Београду, 22. новембра 2004. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН**О ЗАШТИТИ СТАНОВНИШТВА ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ****І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ****Члан 1.**

Овим законом уређује се заштита становништва од заразних болести, одређују се заразне болести које угрожавају здравље становништва Републике Србије и чије је спречавање и сузбијање од општег интереса за Републику Србију (у даљем тексту: заразне болести), мере за заштиту становништва од тих болести, начин њиховог спровођења и обезбеђивање средстава за њихово спровођење, вршење надзора над извршавањем овог закона, као и друга питања од значаја за заштиту становништва од заразних болести.

Члан 2.

Заразне болести, у смислу овог закона, јесу:

- 1) А 00 колера (Cholera);
- 2) А 01 трбушни тифус и паратифус (Typhus abdominalis et paratyphus);
- 3) А 02 друге салмонелозе (Salmonellosis aliae);
- 4) А 03 шигелозе (Shigellosis);
- 5) А 04.5 кампилобактериоза (Enteritis campylobacterialis);
- 6) А 04.6 јерсиниоза (Enteritis yersiniosa enterocolitica);
- 7) А 04.9 друге бактеријске цревне инфекције (Infectiones intestinales bacteriales aliae);
- 8) А 05.0 стафилококно тровање храном (Intoxicatio alimentaria staphylococcica);
- 9) А 05.1 ботулизам (Botulismus);
- 10) А 05.2-9 друге бактеријске алиментарне интоксикације (Intoxicaciones alimentarie bacteriales);
- 11) А 06. амебијаза (Amoebiasis);
- 12) А 07.1 ламблијаза (Lambliasis);
- 13) А 07.2 криптоспоридијаза (Cryptosporidiasis);
- 14) А 09 пролив и желудачно-цревно запаљење, вероватно разнорекла (Diarrhoea et gastroenteritis, causa infectionis suspecta);
- 15) А 15-А 19 туберкулоза (Tuberculosis);
- 16) А 20 куга (Pestis);
- 17) А 21 туларемија (Tularaemia);
- 18) А 22 антракс (Anthrax);
- 19) А 23 бруцелоза (Brucellosis);
- 20) А 27 лептоспироза (Leptospirosis);
- 21) А 32 листериоза (Listeriosis);
- 22) А 33-А 35 тетанус (Tetanus);
- 23) А 36 дифтерија (Diphtheria);
- 24) А 37 велики кашаљ (Pertussis);
- 25) А 38 шарлах (Scarlatina);

- 26) А 39 менингококна болест (Infectio meningococcica);
- 27) А 40-41 сепса (Septicaemia);
- 28) А 48.1 легионелоза (Legionellosis);
- 29) А 50-А 53 сифилис (Syphilis);
- 30) А 54 гонореја (Infectio gonococcica);
- 31) А 56 полна хламидијаза (Infectiones sexuales chlamydiales);
- 32) А 69.2 лајмска болест (Morbus Lyme);
- 33) А 70 орнитоза, пситакоза (Ornithosis, psittacosis);
- 34) А 78 кју-грозница (Q-febris);
- 35) А 80 дејја парализа – полиомијелитис (Poliomyelitis anterior acuta);
- 36) А 81.0 Кројцфелд-Јакобова болест (CJB);
- 37) А 82 беснило (Rabies-lyssa);
- 38) А 84 крпељски вирусни енцефалитис (Encephalitis viralis ixodibus);
- 39) А 87.0 ентеновирусни менингитис (Meningitis enteroviralis);
- 40) А 95 жута грозница (Febris flava);
- 41) А 96.2 умарајућа грозница (Febris lassa);
- 42) А 98.0 Кримска Конго хеморагичка грозница (Febris haemorrhagica Crim-Congo);
- 43) А 98.3 Марбуршка болест (Morbus viralis Marmurg);
- 44) А 98.4 болест Ебола (Morbus viralis Ebola);
- 45) А 98.5 хеморагична грозница са бубрежним синдромом (Febris haemorrhagica cum syndroma renali);
- 46) Б 01 овчије богиње-варичеле (Varicella);
- 47) Б 04 велике богиње (Variola vera);
- 48) Б 05 мале богиње – морбили (Morbilli);
- 49) Б 06 црвенка – рубеола (Rubeola);
- 50) П 35.0 конгенитална рубеола (Syndroma rubeolae congenitae);
- 51) Б 15 акутни вирусни хепатитис А (Hepatitis acuta A);
- 52) Б 16 акутни вирусни хепатитис Б (Hepatitis acuta B);
- 53) Б 17.1 акутни вирусни хепатитис Ц (Hepatitis acuta C);
- 54) Б 17.2 акутни вирусни хепатитис Е (Hepatitis acuta E);
- 55) Б 18 хронични вирусни хепатитис Б, Ц, (Hepatitis viralis chronica B,C);
- 56) Б 19 неодређени вирусни хепатитис (Hepatitis viralis non specificata);
- 57) Б 20-Б 24 ХИВ болест (Morbus HIV);
- 58) Б 26 заушке (Parotitis);
- 59) Б 27 инфективна мононуклеоза (Mononucleosis infectiva);
- 60) Б 50-Б 54 маларија (Malaria);
- 61) Б 55 лајшманијаза (Leishmaniasis);
- 62) Б 58 токсоплазмоза (Toxoplasmosis);
- 63) Б 67 ехинококоза (Echinococcosis);
- 64) Б 75 трихинелоза (Trichinellosis);
- 65) Б 86 шуга (Scabies);
- 66) Б 96.3 болест чији је узрочник хемофилус инфлуенце (Haemophilus influenzae);
- 67) Г 00. бактеријски менингитис (Meningitis bacterialis);
- 68) Ј 02.0, Ј 03.0 стрептококни фарингитис и тонзилитис (Pharyngitis et tonsillitis streptococcica);
- 69) Ј 10 – Ј 11 грип (Influenza);
- 70) Ј 12, Ј 12.9, Ј 13, Ј 14, Ј 15, Ј 84. запаљење плућа (Pneumonia viralis et bacterialis).

Ако се појави опасност од заразних болести која није наведена у ставу 1. овог члана а може угрозити здравље становништва Републике Србије (у даљем тексту: Република), Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада), на предлог министра надлежног за послове здравља (у даљем тексту: министар), може одлучити да се за заштиту становништва од те болести примењују одговарајуће мере прописане овим законом, као и мере које природа те болести налаже.

Предлог министра садржи назив заразних болести, мере које се морају спроводити, начин њиховог спровођења и средства потребна за њихово спровођење.

О одлуци донетој у смислу става 2. овог члана, Влада на одговарајући начин обавештава јавност.

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) заштита становништва од заразних болести јесте организована и свеукупна делатност друштва са циљем спречавања појаве и сузбијања заразних болести, као и одстрањивања и искорењивања одређених заразних болести;

2) епидемиолошки надзор јесте стално, систематско прикупљање, анализирање и тумачење података о заразним болестима, као и упућивање повратних информација онима који учествују у прикупљању података или њиховом коришћењу, а у циљу спречавања појаве и сузбијања заразних болести;

3) спречавање појаве заразне болести јесте скуп мера које се континуирано спроводе у циљу предупредивања појаве инфекције или заразне болести;

4) сузбијање заразне болести јесте скуп мера које се спроводе против већ присутне заразне болести, у циљу смањивања њене учесталости;

5) одстрањивање (елиминација) одређене заразне болести јесте престанак оболевања од те болести на одређеној територији и за одређени временски период;

6) искорењивање (ерадикација) одређене заразне болести јесте нестанак аутохтоних случајева обољења и потпуно уништење узročника тог обољења на одређеној територији;

7) епидемија заразне болести јесте пораст броја оболелих од заразне болести већи од уобичајеног у одређеној популацији и одређеном времену.

Члан 4.

Заштита становништва од заразних болести спроводи се обављањем епидемиолошког надзора и применом прописаних мера, њиховим програмирањем, планирањем, организовањем, контролом спровођења тих мера и обезбеђивањем материјалних и других средстава за њихово спровођење.

Епидемиолошки надзор из става 1. овог члана организују и спроводе институти, односно заводи за заштиту здравља у сарадњи са домовима здравља, у складу са законом.

Заштита становништва од заразних болести обухвата и примену мера утврђених међународним санитарним конвенцијама и потврђених међународним уговорима.

Спровођење мера за заштиту становништва од заразних болести прописаних овим законом и обезбеђивање средстава за њихово спровођење има приоритет у односу на спровођење осталих мера у области здравствене заштите и обезбеђивање средстава за њихово спровођење.

Податке о епидемиолошком надзору над заразним болестима, њиховој појави и кретању на територији Републике, систематски обједињује, анализира, тумачи и размењује Институт за заштиту здравља Србије.

Члан 5.

Ради обављања одређених стручно-методолошких, доктринарних и консултативних послова у области заштите становништва од заразних болести оснива се Републичка комисија за заштиту становништва од заразних болести.

Комисију из става 1. овог члана, на предлог здравствених установа референтних за заразне и паразитарне болести (у даљем тексту: референтне здравствене установе), образује министар.

Члан 6.

Заштита становништва од заразних болести које се могу пренети са животиња на људе (у даљем тексту: зооозе), организује се и спроводи у сарадњи са органима државне управе и другим организацијама и установама надлежним за послове ветерине, у складу са законом.

II. МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ СТАНОВНИШТВА ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ И НАЧИН ЊИХОВОГ СПРОВОЂЕЊА

Члан 7.

Заштита становништва од заразних болести врши се спровођењем општих и посебних, ванредних и других мера за заштиту становништва од заразних болести, у складу са законом.

1. Опште мере

Члан 8.

Опште мере за заштиту становништва од заразних болести јесу:

- 1) обезбеђивање здравствено исправних воде за пиће, животних намирница и предмета опште употребе;

- 2) обезбеђивање санитарно-техничких и хигијенских услова (у даљем тексту: санитарни услови) у објектима под санитарним надзором и другим објектима у којима се обавља друштвена, односно јавна делатност и на јавним местима, у складу са законом;

- 3) уклањање људских и животињских излучевина, лешева, органа и ткива, отпадних вода и других отпадних материја на начин и под условима који не угрожавају здравље становништва, изворишта воде за пиће и животну средину;

- 4) спровођење дезинфекције, дезинсекције и дератизације у насељеним местима, на јавним површинама, у стамбеним објектима, у средствима јавног саобраћаја, у објектима под санитарним надзором и њиховој непосредној околини и у другим објектима у којима се обавља друштвена, односно јавна делатност.

Мере из става 1. овог члана, организују и спроводе органи јединица локалне самоуправе, други надлежни органи, правна лица и предузетници, у складу са законом.

2. Посебне мере

Члан 9.

Посебне мере за заштиту становништва од заразних болести јесу:

- 1) постављање дијагнозе заразне болести;
- 2) лабораторијско испитивање ради утврђивања узročника заразних болести;
- 3) пријављивање;
- 4) епидемиолошко испитивање;
- 5) здравствено васпитање;
- 6) превоз, изолација и лечење лица оболелих од заразних болести;
- 7) карантин и здравствени надзор;
- 8) здравствени прегледи одређених категорија запослених, других лица и клицоноша;
- 9) имунизација и хемиопротекција;
- 10) дезинфекција, дезинсекција и дератизација по епидемиолошким индикацијама и друге посебне мере, у складу са законом.

Мере утврђене у ставу 1. овог члана организују и спроводе здравствене установе, здравствени радници, други облици обављања здравствене делатности и друга правна лица која могу обављати здравствену делатност за своје запослене, у складу са законом.

Меру дезинсекције и дератизације по епидемиолошким индикацијама утврђену у ставу 1. тачка 10) овог члана, осим у здравственим установама, школама, предшколским установама и другим објектима у којима бораве деца, омладина и стара лица, спроводе и друга правна лица и предузетници, у складу са овим законом.

Члан 10.

Спровођење посебних мера одређује се и посебним програмима и стручно-методолошким упутствима, у складу са законом.

Референтне здравствене установе, према специфичним циљевима и мерама, у складу са законом и обавезама утврђеним међународним актима, припремају програме за спречавање и сузбијање заразних болести.

Републичке програме за одстрањивање и искорењивање одређених заразних болести и међународне програме за вршење надзора над заразним болестима припрема Институт за заштиту здравља Србије, у сарадњи са референтним здравственим установама и Републичком комисијом за заштиту становништва од заразних болести.

Програме утврђене у ст. 2. и 3. овог члана, на предлог Института за заштиту здравља Србије, доноси Влада.

Програми утврђени у ст. 2. и 3. овог члана садрже прописане мере које се спроводе у односу на одређене заразне болести, податке о територији на којој ће се мере спроводити, времену и роковима за спровођење тих мера, учесницима у поступку спровођења мера, праћењу спровођења мера и мерилима за процену постигнутих резултата, као и податке о извору и динамици обезбеђивања средстава за реализацију тих програма.

1) Постављање дијагнозе заразне болести

Члан 11.

Постављање дијагнозе заразне болести спроводи се у складу са правилима струке, стручним критеријумима и прописима донетим на основу овог закона.

2) Лабораторијско испитивање ради утврђивања узročника заразних болести

Члан 12.

Лабораторијско испитивање ради утврђивања узročника заразних болести (у даљем тексту: лабораторијско испитивање) спроводи се у свим случајевима појаве или сумње на појаву заразне болести у којима је утврђивање узročника заразне болести неопходно за постављање дијагнозе.

Лабораторијско испитивање из става 1. овог члана врше здравствене установе и други облици обављања здравствене делатности који испуњавају прописане услове за вршење лабораторијских испитивања у области микробиологије, у складу са законом (у даљем тексту: лабораторија).

Проверу лабораторијских налаза лабораторија из става 2. овог члана, потврду идентификације или идентификацију и класификацију узročника одређених заразних болести врше здравствене установе (у даљем тексту: референтне лабораторије), у складу са законом.

Списак одређених лабораторија које могу да врше испитивања утврђена у ст. 1. и 3. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 13.

Лабораторије из члана 12. ст. 2. и 3. овог закона дужне су да воде податке о лабораторијским испитивањима и да дају обавештења

о добијеним резултатима, у роковима и на начин прописан овим законом.

Лабораторије из члана 12. став 2. овог закона дужне су да о добијеним резултатима извршених лабораторијских испитивања обавесте:

- 1) подносиоца захтева по чијем је захтеву вршено лабораторијско испитивање;
- 2) институт, односно завод за заштиту здравља на територији на којој се налази лабораторија која је извршила лабораторијско испитивање;
- 3) орган управе надлежан за послове санитарног надзора на територији на којој се налази лабораторија која је извршила лабораторијско испитивање, на захтев тог органа;
- 4) референтну лабораторију.

Референтне лабораторије из члана 12. став 3. овог закона, дужне су да о добијеним резултатима извршених лабораторијских испитивања обавесте:

- 1) подносиоца захтева по чијем је захтеву вршена потврда идентификације узročника заразне болести;
- 2) институт, односно завод за заштиту здравља на територији на којој је поднет захтев за вршење лабораторијског испитивања;
- 3) орган управе надлежан за послове санитарног надзора на територији на којој је поднет захтев за вршење лабораторијског испитивања, на захтев тог органа.

Министар прописује начин вођења података о лабораторијским испитивањима из става 1. овог члана, као и рокове и начин обавештавања о добијеним резултатима.

3) Пријављивање

Члан 14.

Обавезном пријављивању, у складу са овим законом, подлежу следећи случајеви:

- 1) обољење, односно смрт од заразне болести;
- 2) смрт од заразне болести која није наведена у члану 2. овог закона;
- 3) сумња да постоји обољење од колере, куге, великих богиња, жуте грознице, вирусних хеморагичких грозница, полиомијелитиса, дифтерије, малих богиња и ботулизма;
- 4) епидемија заразне болести;
- 5) излучивање узročника трбушног тифуса, паратифуса, других салмонелоза, шигелоза, јерсиниоза, кампилобактериоза, као и носилаштво антигена вирусног хепатитиса Б, присуство антитела на вирусни хепатитис Ц, антитела на ХИВ и носилаштво паразита – узročника маларије;
- 6) могућност инфекције вирусом беснилице;
- 7) инфекција унутар здравствених установа (у даљем тексту: болничка инфекција);
- 8) резистенција бактерија на антимикробне лекове;
- 9) лабораторијски утврђен узročник заразне болести;
- 10) акутна флацидна парализа;
- 11) сумња на употребу биолошког агенса.

Пријављивање из става 1. овог члана врше здравствене установе, друга правна лица која могу обављати здравствено делатност за своје запослене у складу са законом, други облици обављања здравствене делатности и здравствени радници, у складу са овим законом.

Министар одређује здравствене установе и одређене државне органе којима се пријављују случајеви утврђени у ставу 1. овог члана и прописује рокове, начин и образац за пријављивање тих случајева.

Члан 15.

Институт, односно завод за заштиту здравља који утврди заразну болест из групе зооноза или смрт лица проузроковану том заразном болешћу дужан је да о томе, одмах извести надлежну ветеринарску установу и инспекцијске органе надлежне за послове санитарног, односно послове ветеринарског надзора, на територији на којој је заразна болест утврђена.

Надлежна ветеринарска установа која утврди заразну болест из групе зооноза или угуинуће животиње проузроковано том болешћу, дужна је да о томе одмах извести институт, односно завод за заштиту здравља и орган управе надлежан за послове санитарног надзора на територији на којој је заразна болест утврђена.

Министар, споразумно са министром надлежним за послове ветерине, одређује заразне болести из групе зооноза о којима се врши узајамно извештавање у смислу ст. 1. и 2. овог члана и начин тог извештавања.

4) Епидемиолошко испитивање

Члан 16.

Епидемиолошко испитивање (епидемиолошки упитник и микробиолошка испитивања) спроводи се ради откривања извора

и начина ширења заразне болести, као и ради откривања епидемије заразне болести, утврђивања узročника епидемије заразне болести и спречавања и сузбијања тих болести.

Епидемиолошко испитивање из става 1. овог члана спровode институти, односно заводи за заштиту здравља у сарадњи са домовима здравља који у складу са Уредбом о плану мреже здравствених установа обављају хигијенско-епидемиолошку делатност, у случају:

- 1) појаве епидемије заразне болести;
- 2) сумње да постоји обољење од колере, куге, великих богиња, жуте грознице, вирусних хеморагичких грозница, полиомијелитиса, дифтерије, малих богиња и ботулизма;
- 3) појаве заразне болести: колере, куге, великих богиња, жуте грознице, вирусне хеморагичке грознице, полиомијелитиса, дифтерије, малих богиња, трбушног тифуса, паратифуса, друге салмонелозе, шигелозе, кампилобактериозе, јерсиниозе, туларемије, антракса, бруцелозе, лептоспирозе, листериозе, великог кашља, менингококне болести, легионелозе, сифилиса, гонореје, лајмске болести, орнитозе-пситакозе, кју-грознице, беснила, крпељског вирусног енцефалитиса, вирусног хепатитиса (Б,Ц,Е), ХИВ болести, маларије, лајшманијазе, тетануса, трихинелозе, синдрома урођене рубеле, ботулизма и Кројцфелд-Јакобове болести.

Лице које даје податке у поступку епидемиолошког испитивања дужно је да говори истину и да даје тачне и потпуне податке од значаја за откривање извора и начина ширења заразне болести, односно за откривање, спречавање и сузбијање епидемије те заразне болести, као и да се, по потреби, подвргне одређеним медицинским испитивањима.

5) Здравствено васпитање

Члан 17.

Здравствене установе, други облици обављања здравствене делатности и здравствени радници дужни су да кроз промоцију здравља оболела лица и друга лица из њихове непосредне околине поуче о начину заштите од заразне болести, у складу са законом.

6) Превоз, изолација и лечење лица оболелих од заразних болести

Члан 18.

Лица оболела од заразних болести превозе се под условима и на начин којим се спречава ширење заразних болести.

Лица која су оболела од куге, великих богиња и вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом), као и лица за која постоји сумња да су оболела од колере, куге, великих богиња, вирусних хеморагичких грозница, полиомијелитиса и од друге заразне болести непознате етиологије, превозе се санитетским возилом.

Доктор медицине који утврди или посумња да је одређено лице оболело од заразне болести утврђене у ставу 2. овог члана, дужан је да обезбеди санитетско возило за превоз тог лица до здравствене установе за болничко лечење лица оболелих од заразних болести.

Члан 19.

Лица оболела од куге, великих богиња и вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом), изолују се и лече у здравственим установама за болничко лечење лица оболелих од заразних болести.

Мера изолације из става 1. овог члана примењује се и траје док постоји опасност од ширења заразне болести.

Осим лица утврђених у ставу 1. овог члана, у здравственим установама за болничко лечење лица оболелих од заразних болести, изолују се и лица за која постоји сумња да болују од куге, великих богиња, вирусних хеморагичких грозница, као и лица за која постоји сумња да болују од заразне болести непознате етиологије.

Мера изолације из става 3. овог члана спроводи се и траје до постављања дијагнозе која не захтева изолацију.

Лица оболела од колере, жуте грознице, трбушног тифуса, антракса (изузев кожног облика), тетануса, дифтерије, менингококне болести, бактеријских менингитиса, дечије парализе, беснила, крпељског менингоенцефалитиса, вирусне хеморагичке грознице са бубрежним синдромом, бруцелозе, туларемије, лептоспирозе, маларије, лајшманијазе (изузев кожног облика), болести ХИВ-а, лече се у здравственим установама за болничко лечење лица оболелих од заразних болести.

Лица оболела од туберкулозе лече се у здравственим установама за болничко лечење лица оболелих од туберкулозе, док траје опасност од ширења те заразне болести.

Лица оболела од заразних болести које нису наведене у ст. 1, 3, 5. и 6. овог члана лече се, према клиничким индикацијама и у другим здравственим установама или у стану болесника, ако у стану болесника постоје одговарајући услови и нема опасности од ширења заразне болести.

Доктор медицине који утврди да је одређено лице оболело од заразне болести утврђене у ст. 1. и 5. овог члана или посумња да је оболело од заразне болести утврђене у ставу 3. овог члана, дужан је да то лице одмах упуту у здравствену установу у којој се изолују и лече лица оболела од заразних болести.

Члан 20.

Доктор медицине у здравственој установи за болничко лечење лица оболелих од заразних болести који потврди заразну болест утврђену у члану 19. став 1. или постави сумњу на заразну болест утврђену у члану 19. став 3. овог закона, одређује лица према којима се спроводи мера изолације и лечења, односно изолације и услове под којима се та мера спроводи.

Лице коме је одређена обавеза превоза санитетским возилом, у складу са чланом 18. став 2. овог закона, или мера изолације и лечења у складу са чланом 19. став 1, односно мера изолације, у складу са чланом 19. став 3, дужно је да се придржава налога доктора медицине.

Лице које се не придржава налога доктора медицине, у складу са ставом 2. овог члана, по пријави здравствене установе принудно се изолује у присуству представника органа управе надлежног за унутрашње послове.

Члан 21.

У случају појаве епидемије заразне болести од већег епидемиолошког значаја, лица оболела од те болести могу се лечити, односно изоловати и лечити у објектима у којима се могу обезбедити услови за лечење, односно за изолацију и лечење лица оболелих од заразних болести.

Објекти утврђени у ставу 1. овог члана, одређују се актом министра.

Акт о одређивању објеката из става 1. овог члана доноси се на предлог референтне здравствене установе.

7) Карантин и здравствени надзор

Члан 22.

Карантин је мера којом се ограничава слобода кретања и утврђују обавезни здравствени прегледи здравим лицима која су била или за која постоји сумња да су била у контакту са лицима оболелим од: куге, великих богиња и вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом).

Мера карантина спроводи се и у случају појаве друге заразне болести за коју министар, у сарадњи са Републичком комисијом за заштиту становништва од заразних болести, утврди да представља опасност по здравље становништва Републике.

Дужина трајања мере утврђене у ставу 1. овог члана одређује се у времену трајања максималне инкубације одређене заразне болести.

Организовање и спровођење мере карантина из ст. 1. и 2. овог члана наређује министар.

Лица којима је наређена мера карантина дужна су да се придржавају наређења под претњом принудног стављања у карантин.

Мера карантина спроводи се у објектима који испуњавају прописане услове за спровођење те мере.

Објекти утврђени у ставу 6. овог члана одређују се актом Владе, на предлог министра.

Правна лица и предузетници чији су објекти одређени за коришћење у складу са чл. 21. и 22. ст. 6. и 7. овог закона, дужни су да привремено уступе свој објекат на коришћење ради сузбијања заразне болести, односно епидемије те заразне болести.

За коришћење објеката из става 8. овог члана, власницима, односно корисницима објеката припада одговарајућа надокнада.

Мера карантина може се спроводити и у кућној средини ако за то постоје услови и препорука референтне здравствене установе.

Члан 23.

Лица која долазе из земаља у којима има колере, куге, великих богиња, жуте грознице, вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом) и маларије стављају се под здравствени надзор.

Здравствени надзор може се, на предлог Института за заштиту здравља Србије, одредити и за лица која долазе из земаља у којима се организују скупови високог епидемиолошког ризика или у којима постоје друге заразне болести које нису наведене у ставу 1. овог члана ако нека од тих заразних болести може угрожити здравље становништва Републике.

Лицима која се, у складу са овим законом, стављају под здравствени надзор, на граничном прелазу, односно на месту уласка у земљу, уручује се решење санитарног инспектора о стављању под здравствени надзор.

О броју донетих решења и лицима која су тим решењима стављена под здравствени надзор, санитарни инспектор обавештава институт, односно завод за заштиту здравља, према месту боравка тих лица, у року од 24 сата од уручења решења.

Лице коме је одређена мера стављања под здравствени надзор мора се, у складу са издатим решењем санитарног инспектора, јављати институту, односно заводу за заштиту здравља према месту боравка, ради праћења свог здравственог стања и мора се придржавати налога доктора медицине.

Институту, односно заводу за заштиту здравља из става 5. овог члана дужни су да обавесте орган управе надлежан за послове санитарног надзора о лицима која се у складу са издатим решењем санитарног инспектора не јављају здравственој установи ради праћења свог здравственог стања.

Лице које путује у земљу или долази из земље у којој има колере, куге, великих богиња, жуте грознице, вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом) и маларије, дужно је да се, пре путовања у те земље, као и по повратку из тих земаља, придржава обавеза прописаних овим законом, као и мера које природа те болести налаже.

Министар прописује ближе услове и начин одређивања мере карантина, односно стављања лица под здравствени надзор.

8) Здравствени прегледи одређених категорија запослених, других лица и клицоноша

Члан 24.

Обавезном здравственом прегледу, у складу са овим законом, подлежу:

1) запослени на пословима јавног снабдевања становништва водом за пиће, производње, промета и услуживања животних намирница, изузев лица запослених у производњи жестоких алкохолних пића, вина, сирћета и сирћетне киселине;

2) запослени на пословима исхране и неге у предшколским установама, установама за колективни смештај деце и омладине и установама социјалне заштите за смештај одређених категорија лица;

3) запослени на пословима здравствених прегледа, лечења и неге болесника и пословима одржавања хигијене у здравственим установама и другим облицима обављања здравствене делатности, и то на одељењима са повећаним ризиком од заразе;

4) запослени на пословима пружања хигијенске неге и улепшавања лица и тела, пословима пружања немедицинских естетских интервенција којима се нарушава интегритет коже, као и на пословима производње лекова и козметичких средстава;

5) лица која у току школовања обављају обавезну праксу на пословима утврђених у ставу 1. тач. од 1) до 4) овог члана.

На пословима утврђених у ставу 1. тач. 1) до 4) овог члана не могу се запошљавати и не могу обављати делатност или обавезну праксу лица која нису извршила обавезне здравствене прегледе, у складу са овим законом.

На пословима утврђених у ставу 1. тач. 1) до 4) овог члана не могу се запошљавати и не могу обављати делатност или обавезну праксу лица оболела од одређених заразних болести, као и лица која су носиоци одређених микроорганизама и паразита.

Здравствене установе, други облици обављања здравствене делатности, друга правна лица и предузетници који обављају делатности утврђене у ставу 1. тач. 1) до 4) овог члана, дужни су да обезбеде вршење обавезних здравствених прегледа одређених категорија својих запослених у роковима и на начин прописан овим законом, да снесу трошкове тих прегледа, као и да у пословним просторијама објеката у којима се обавља делатност чувају санитарне књижице као доказе о здравственом стању запослених.

Меру обавезног здравственог прегледа одређених категорија запослених, других лица и клицоноша утврђених у ставу 1. овог члана, организују и спровode институти, односно заводи за заштиту здравља на територији за коју су основани.

Обавезном здравственом прегледу, у складу са овим законом, подлежу и:

1) даваоци крви, семене течности, јајних ћелија, ткива и делова људског тела који се пресађују;

2) труднице;

3) лица на лечењу хемодијализом.

Меру обавезног здравственог прегледа за одређене категорије лица утврђених у ставу 6. овог члана организују и спровode надлежне здравствене установе, у складу са законом.

Министар одређује заразне болести и носилаштво одређених микроорганизама и паразита из става 3. овог члана, прописује врсте обавезних здравствених прегледа којима подлежу лица из става 1. тач. 1) до 5) и става 6. тач. 1) до 3) овог члана, као и услове, рокове и начин спровођења тих прегледа.

9) Имунизација и хемиопротифилакса

Члан 25.

Имунизација се врши вакцинама (у даљем тексту: вакцинација) и специфичним имуноглобулинима.

Вакцинација је обавезна против:

1) туберкулозе, дифтерије, тетануса, великог кашља, дечије парализе, малих богиња, рубеоле, заушак, вирусног хепатитиса „Б”

и обољења изазваних хемофилусом инфлуенце типа „Б” – за лица одређеног узраста;

2) хепатитиса „Б”, беснила и тетануса – за лица изложена повећаним ризицима од оболевања од тих болести;

3) грипа, обољења изазваних хемофилусом инфлуенце типа „Б”, стрептококусом пнеумоније и менингококне болести – за одређена лица, према индикацијама;

4) жуте грознице, колере, дифтерије, менингококне болести и трбушног тифуса – за лица у међународном саобраћају која путују у земље у којима има тих болести или у земље које захтевају вакцинацију против тих болести.

У случају појаве епидемије заразне болести утврђене у ставу 2. овог члана, може се одредити и обавезна ванредна вакцинација против те заразне болести – за сва лица, односно за одређене категорије лица, ако се утврди опасност од ширења епидемије те заразне болести.

Лицима утврђеним у ставу 2. овог члана, може се одредити обавезна вакцинација и против друге заразне болести која није наведена у том ставу, ако се утврди опасност од ширења те заразне болести.

Обавезна вакцинација из ст. 3. и 4. овог члана наређује се актом министра, на предлог Института за заштиту здравља Србије.

Министарство надлежно за послове здравља (у даљем тексту: Министарство), на предлог референтних здравствених установа, одређује здравствене установе које могу вршити имунизацију лица против беснила и путника у међународном саобраћају.

Имунизација специфичним имуноглобулинима обавезна је за лица којима је, по епидемиолошким индикацијама, потребна постекспозициона заштита против тетануса, беснила, хепатитиса „Б” и Кримске Конго хеморагичке грознице.

Заштита лековима (хемиопротексиса) спроводи се код лица која су изложена заражавању од туберкулозе и маларије, а по епидемиолошким индикацијама и код лица која су изложена другим заразним болестима.

Имунизацију вакцинама и специфичним имуноглобулинима, као и заштиту лековима организују и спроводе надлежне здравствене установе и здравствени радници према утврђеном плану имунизације, у складу са законом.

Имунизацију из става 1. овог члана по извршеном прегледу сваког лица које треба имунизовати, као и вођење прописане евиденције о извршеним имунизацијама врши доктор медицине.

Имунизацију могу вршити и здравствени радници са вишом или средњом стручном спремом одговарајућег смера у присуству и под надзором доктора медицине.

Надзор над спровођењем имунизације из става 1. овог члана врше институти, односно заводи за заштиту здравља.

Министар прописује услове, начин и индикације за спровођење имунизације, начин вођења евиденција о извршеној имунизацији, као и начин заштите лековима.

10) Дезинфекција, дезинсекција и дератизација по епидемиолошким индикацијама

Члан 26.

Обавезна је дезинфекција излучевина, личних и других предмета, као и стамбених и других објеката, просторија и превозних средстава у којима је боравило лице оболело од великих богиња и вирусне хеморагичке грознице (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом), као и од друге заразне болести за коју надлежна здравствена установа утврди да представља опасност по здравље становништва.

Члан 27.

Обавезна је дезинсекција лица, личних предмета, стамбених и других просторија и превозних средстава у којима је боравило лице оболело или за које се сумња да је оболело од куге, односно друге заразне болести коју преносе инсекти, за коју надлежна здравствена установа утврди да представља опасност по здравље становништва.

У случају појаве аутохтоне маларије обавезна је дезинсекција стамбених и других објеката, превозних средстава, насеља и њихове околине, на угроженом, односно зараженом подручју.

Члан 28.

Обавезна је дератизација домаћинства, насеља и њихове околине, лука и пристаништа, аеродрома, бродова и других средстава јавног саобраћаја, складишта и других јавних просторија, у случају појаве или опасности од појаве куге, као и друге заразне болести чији су преносиоци глодари за коју надлежна здравствена установа утврди да представља опасност по здравље становништва.

Правна лица и предузетници дужни су да омогуће несметано вршење дезинфекције, дезинсекције и дератизације у случајевима утврђеним у чл. 26. до 28. овог закона.

Члан 29.

Дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију обављају надлежне здравствене установе, а у случајевима прописаним овим законом и друга правна лица и предузетници који испуњавају услове у погледу просторија, кадрова, опреме, заштитних средстава, врсте и количине препарата и других потребних средстава за спровођење дезинфекције, дезинсекције и дератизације.

Правна лица и предузетници могу почети са радом и обављати послове дезинфекције, дезинсекције и дератизације када Министарство утврди да су испуњени прописани услови.

Испуњеност прописаних услова из става 1. овог члана, Министарство утврђује преко санитарних и здравствених инспектора.

Министар прописује ближе услове из става 1. овог члана и начин њиховог утврђивања.

Списак надлежних здравствених установа и других правних лица и предузетника који испуњавају услове за обављање дезинфекције, дезинсекције и дератизације објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3. Ванредне мере за заштиту становништва од заразних болести и начин њиховог спровођења

1) Пројављивање епидемије заразне болести од веће епидемиолошког значаја

Члан 30.

Министар проглашава појаву епидемије заразне болести од веће епидемиолошког значаја и наређује мере које се у том случају морају спроводити.

Акт из става 1. овог члана министар доноси на предлог Института за заштиту здравља Србије, најкасније у року од пет дана од дана достављања предлога.

Предлог из става 2. овог члана садржи назив заразне болести, подручје захваћено епидемијом, мере које се у том случају морају спроводити, начин њиховог спровођења и средства потребна за обезбеђивање спровођења тих мера.

2) Мере ради спречавања уношења у земљу, ширења и сузбијања заразних болести

Члан 31.

Ради спречавања уношења у земљу, ширења и сузбијања заразних болести министар, у сарадњи са Републичком комисијом за заштиту становништва од заразних болести, може наредити мере за заштиту становништва од заразних болести, и то:

1) забрану путовања у земљу у којој влада епидемија заразне болести;

2) забрану кретања становништва, односно ограничење кретања становништва у подручју захваћеном одређеном заразном болешћу, односно епидемијом те заразне болести;

3) забрану или ограничење промета појединих врста робе и производа;

4) обавезно учешће здравствених установа, других облика обављања здравствене делатности, других правних лица, предузетника и грађана у сузбијању заразне болести и коришћењу одређених објеката, опреме и превозних средстава ради сузбијања заразних болести.

За учешће у спровођењу мере из става 1. тачка 4) овог члана, здравственим установама и другим облицима обављања здравствене делатности, другим правним лицима, предузетницима и грађанима припада одговарајућа надокнада.

Мере из става 1. овог члана могу трајати најдуже док постоји опасност од уношења заразне болести у земљу, односно од ширења епидемије заразне болести.

3) Епидемиолошки надзор у ванредним случајевима

Члан 32.

Епидемиолошки надзор спроводи се у следећим ванредним случајевима:

1) у случају елементарних несрећа и катастрофа у којима постоји опасност од појаве епидемија заразних болести;

2) за време епидемије заразне болести, када и после предузимања противеписидемијских мера постоји опасност од ширења епидемије;

3) у случају појаве нове или недовољно познате заразне болести;

4) у случају сумње на употребу биолошког агенса.

Епидемиолошки надзор из става 1. овог члана спроводи се док постоје разлози наведени у ставу 1. овог члана.

Епидемиолошки надзор у ванредним случајевима из става 1. овог члана организују и спроводе институти, односно заводи за заштиту здравља.

4. Друге мере за заштиту становништва од заразних болести и начин њиховог спровођења

1) Надзор над болничким инфекцијама

Члан 33.

Здравствене установе, други облици обављања здравствене делатности, социјалне установе у којима се обавља и здравствена делатност и друга правна лица која могу обављати здравствену делатност за своје запослене, у складу са законом, дужни су да спроводе одговарајуће стручне, организационе и друге прописане мере ради спречавања појаве, раног откривања и сузбијања болничких инфекција.

Ради спровођења надзора над болничким инфекцијама из става 1. овог члана, здравствене установе и социјалне установе у којима се обавља и здравствена делатност дужне су да образују комисију за заштиту од болничких инфекција.

Министар прописује мере из става 1. овог члана, начин и поступак за њихово спровођење, као и начин образовања и рада комисије за заштиту од болничких инфекција.

2) *Хигијенско постојање приликом пружања услуга хигијенске неге и улепшавања лица и тела, као и немедицинских естетских интервенција којима се нарушава интегритет коже*

Члан 34.

Правна лица и предузетници који обављају делатност пружања услуга хигијенске неге и улепшавања лица и тела, као и немедицинских естетских интервенција којима се нарушава интегритет коже (у даљем тексту: хигијенске услуге), дужни су да своје услуге пружају под условима и на начин којим се спречава појава и ширење заразних болести.

Министар прописује ближе услове у погледу кадрова, просторија, уређаја и опреме које морају испуњавати правна лица и предузетници који обављају делатност пружања хигијенских услуга, као и начин поступања којим се спречава појава и ширење заразних болести приликом пружања тих услуга.

3) *Постојање са лицем умрлим од заразне болести*

Члан 35.

Правна лица и предузетници могу обављати послове ископавања и преношења лица умрлих од заразних болести под условима којима се спречава појава и ширење заразних болести и на начин утврђен овим законом.

Ископавању лица умрлог од заразне болести може се приступити само по претходно прибављеном одобрењу за ископавање издатом од општинског органа управе надлежног за послове комуналних делатности и одобрењу санитарног инспектора, у складу са законом.

Преношење лица умрлих од заразних болести на територији Републике, као и изношење лица умрлих од заразних болести преко границе Републике, врши се на основу спроводнице, односно одобрења и спроводнице.

Спроводницу, односно одобрење и спроводницу из става 3. овог члана издаје санитарни инспектор у месту у коме се врши ископавање, односно опремање умрлог лица, на основу јавне исправе којом се доказује идентитет умрлог лица и потврде, односно документа о узроку смрти.

Изузетно од става 4. овог члана, спроводницу ради преношења лица које је умрло од заразне болести у здравственој установи, војној јединици или јединици полиције, издаје доктор медицине који је присуствовао опремању умрлог лица.

Министар прописује начин и ближе услове под којима се може вршити преношење, односно ископавање и преношење лица умрлих од заразних болести, превозна средства која се за ту сврху могу користити и одређује случајеве у којима санитарни инспектор издаје спроводницу, односно одобрење и спроводницу.

Одобрење и спроводница за преношење или ископавање и преношење лица умрлих од куге или великих богиња, у свим случајевима утврђеним овим законом, издаје се само на основу претходно прибављене сагласности министарства надлежног за послове здравља.

Спроводницу ради преношења лица умрлог од заразне болести из иностранства на територију Републике и преко територије Републике, односно у транзиту, издаје надлежно дипломатско, односно конзуларно представништво Србије и Црне Горе у држави из које се умрло лице износи, на основу одобрења за преношење умрлог лица издатог од надлежног органа те државе, а у случају преношења умрлог лица преко територије Републике, односно у транзиту, и на основу одобрења за уношење умрлог лица, издатог од надлежног органа државе у коју се умрло лице уноси.

Ради издавања спроводнице из става 8. овог члана овлашћени радник дипломатског, односно конзуларног представништва

Србије и Црне Горе дужан је да присуствује поступку затварања, лемљења и печатења сандука и утврди да ли су у поступку ископавања, односно опремања умрлог лица спроведене прописане мере.

Одобрењем за ископавање и преношење лица умрлог од заразних болести утврђује се да ли су испуњени прописани услови за ископавање лица умрлих од одређених заразних болести и одређују услови под којима се врши ископавање и опремање умрлог лица имајући у виду узрок смрти, време и начин претходне сахране.

Спроводницом се потврђују подаци о умрлом лицу и утврђује се да ли су испуњени прописани услови у погледу начина опремања умрлог лица и превозног средства којим се преноси тело лица умрлог од заразне болести.

Министар прописује образац спроводнице на основу које се врши пренос лица умрлог од заразне болести.

III. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

Здравствене установе, друга правна лица, други облици обављања здравствене делатности и други предузетници, здравствени радници и грађани дужни су да спроводе мере прописане овим законом и поступе по извршном решењу санитарног инспектора ради заштите становништва од заразних болести, у роковима, под условима и на начин одређен тим решењем.

Здравствене установе, друга правна лица и други облици обављања здравствене делатности, који у вршењу здравствене делатности открију заразну болест, дужни су да предузму прописане мере за спречавање ширења и сузбијања те заразне болести и друге мере које природа болести захтева, као и да поуче оболела лица и друга лица из њихове околине о начину заштите од те заразне болести.

Члан 37.

Лице оболело од заразне болести, односно носилац узрочника заразне болести дужно је да се придржава одређених мера и упутстава здравствене установе, односно налога доктора медицине, нарочито у погледу спречавања ширења заразне болести.

Члан 38.

Средства за спровођење епидемиолошког надзора, као и средства за спровођење посебних мера за заштиту становништва од заразних болести утврђених у члану 9. став 1. тач. 1) до 6) и тач. 8) и 9) овог закона, изузев за здравствене прегледе одређених категорија запослених и других лица утврђених у члану 24. став 1. овог закона и за вакцинације лица у међународном саобраћају, обезбеђују се у складу са законом којим се уређује област здравствене заштите и законом којим се уређује област здравственог осигурања.

Члан 39.

Средства за спровођење посебних мера за заштиту становништва од заразних болести утврђених у члану 9. став 1. тач. 7) и 10) овог закона, средства за спровођење заштите становништва од заразних болести које нису утврђене овим законом а чија појава може угрозити здравље становништва Републике и од заразних болести чији је узрочник непознат, као и средства за спречавање, сузбијање и гашење епидемија тих заразних болести, обезбеђују се у буџету Републике.

Средства за спровођење ванредних мера утврђених овим законом обезбеђују се у буџету Републике.

Средства за спровођење програма утврђених у члану 10. овог закона, потврђених међународних уговора и међународних санитарних конвенција, обезбеђују се у буџету Републике.

Члан 40.

Средства за одговарајућу надокнаду трошкова насталих у вези са коришћењем објеката за лечење, односно за изолацију и лечење лица оболелих од одређене заразне болести у случају епидемије те заразне болести од већег епидемиолошког значаја, за коришћење објеката за спровођење мере карантина, који су за ту сврху одређени актом министра у складу са чл. 21. и 22. овог закона, као и средства за спровођење ванредних мера наређених ради спречавања уношења у земљу, ширења и сузбијања заразних болести у складу са чланом 31. овог закона, обезбеђују се у буџету Републике.

IV. ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 41.

Инспекцијски надзор над применом овог закона, других прописа и општих аката којима се уређује област заштите становништва од заразних болести врши Министарство, преко санитарних инспектора.

У вршењу инспекцијског надзора из става 1. овог члана, санитарни инспектор има право и дужност да:

1) нареди предузимање прописаних мера и других радњи у складу са законом;

2) нареди предузимање других мера у складу са обавезама утврђеним потврђеним међународним уговорима и међународним санитарним конвенцијама;

3) нареди прописан преглед запослених, других лица и клицоноша, производа, уређаја и опреме, као и узимање потребног материјала за лабораторијска испитивања ради утврђивања узročника заразних болести;

4) нареди здравствени преглед лица и биолошког материјала ради утврђивања заразних болести, односно узročника заразних болести због којих се налаже мера стављања под здравствени надзор;

5) нареди принудну изолацију и лечење лицима оболелим од куге, великих богиња и вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом), односно, принудну изолацију лицима за која постоји сумња да болују од куге, великих богиња, вирусних хеморагичких грозница и од друге заразне болести непознате етиологије, као и болничко лечење лицима оболелим од туберкулозе, док траје опасност од ширења болести;

6) нареди принудно стављање у карантин здравим лицима која су била или за која постоји сумња да су била у контакту са лицима оболелим од куге, великих богиња и вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом) и од друге заразне болести за коју министар, у сарадњи са Републичком комисијом за заштиту становништва од заразних болести, утврди да представља опасност по здравље становништва Републике;

7) забрани обављање делатности лицима запосленим на пословима утврђеним у члану 24. став 1. тач. 1) до 4) овог закона, као и лицима која на тим пословима обављају обавезну праксу, ако нису извршила обавезне здравствене прегледе у роковима и на начин утврђен овим законом, или ако у пословним просторијама објекта у коме се обавља одређена делатност не поседују санитарне књижице као доказ о свом здравственом стању, до прибављања резултата да не болују од одређених заразних болести, односно да нису носиоци узročника тих заразних болести;

8) забрани обављање делатности лицима запосленим на пословима утврђеним у члану 24. став 1. тач. 1) до 4) овог закона, као и лицима која на тим пословима обављају обавезну праксу, ако су оболела од одређених заразних болести или су носиоци одређених микроорганизама и паразита, до излечења, односно до престанка излучивања узročника заразних болести;

9) забрани, односно ограничи кретање лицима за која се посумња или утврди да су се могла заразити кугом, великим богињама и вирусним хеморагичким грозницама (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом) и другом заразном болешћу за коју министар, у сарадњи са Републичком комисијом за заштиту становништва од заразних болести, утврди да представља опасност по здравље становништва Републике;

10) забрани окупљање лица у школама, предшколским установама, здравственим установама, јавним објектима и на другим јавним местима док траје опасност од епидемије заразне болести од већег епидемиолошког значаја;

11) забрани рад лабораторија које не испуњавају прописане услове за вршење лабораторијских испитивања ради утврђивања узročника заразних болести, као и референтних лабораторија које не испуњавају услове за вршење провере лабораторијских налаза, потврде идентификације или идентификације и класификације узročника одређених заразних болести, до испуњења тих услова;

12) забрани обављање послова дезинфекције, дезинсекције и дератизације здравственим установама и другим правним лицима и предузетницима који не испуњавају прописане услове за вршење дезинфекције, дезинсекције и дератизације, до испуњења тих услова;

13) да поднесе пријаву надлежном органу за учињено кривично дело, односно захтев надлежном органу за покретање прекршајног поступка у складу са законом;

14) да обавести други орган о разлозима за предузимање мера за које је тај орган надлежан.

Члан 42.

Ради заштите од уношења заразних болести на територију Републике, санитарни инспектори на граници, односно на другим местима где се врши царинење, врше санитарни надзор над путницима, њиховим стварима и над саобраћајним средствима у међународном саобраћају.

У вршењу инспекцијског надзора из става 1. овог члана, санитарни инспектор има право и дужност да:

1) нареди здравствени преглед лица и биолошког материјала ради утврђивања заразних болести;

2) забрани кретање лица за која се утврди или посумња да су се могла заразити кугом, великим богињама, вирусним хеморагичким грозницама, изузев хеморагичком грозницом са бубрежним синдромом и другом заразном болешћу за коју министар, у сарадњи са Републичком комисијом за заштиту становништва од заразних болести, утврди да представља опасност по здравље становништва Републике;

3) ограничи кретање лица за која се утврди или посумња да су се могла заразити колером, кугом, великим богињама, жутом грозницом, вирусним хеморагичким грозницама, изузев хеморагичком грозницом са бубрежним синдромом и маларијом, као и других лица која долазе из земаља у којима се организују скупови високог епидемиолошког ризика или у којима постоје друге заразне болести које нису наведене у члану 23. став 1. овог закона, ако нека од тих заразних болести може угрозити здравље становништва Републике;

4) забрани уношење у земљу хране и воде лицима која долазе из земаља у којима има колере и из других земаља у којима има других заразних болести које се могу пренети храном и водом, а за које Институт за заштиту здравља Србије утврди да представљају опасност по здравље становништва Републике;

5) нареди предузимање других мера у складу са овим законом и обавезама утврђеним потврђеним међународним уговорима и међународним санитарним конвенцијама.

Члан 43.

Мере утврђене у члану 41. став 2. и члану 42. став 2. овог закона, налажу се решењем санитарног инспектора у управном поступку.

Предузимање изузетно хитних мера ради отклањања непосредне опасности по живот и здравље људи, санитарни инспектор може наредити и усменим решењем, у складу са законом.

Решење из става 2. овог члана уноси се у записник о извршеном санитарном надзору.

Против решења санитарног инспектора може се изјавити жалба у року од осам дана од дана достављања решења.

Жалба против решења санитарног инспектора не одлаже извршење тог решења.

По жалби против решења санитарног инспектора одлучује министар.

Решење из става 6. овог члана, коначно је.

Члан 44.

Здравствене установе, други облици обављања здравствене делатности, друга правна лица, предузетници и грађани који подлежу надзору из чл. 41. и 42. овог закона, дужни су да омогуће органу управе надлежном за послове санитарног надзора, као и здравственим установама и здравственим радницима да врше надзор, односно прописане прегледе лица и производа, објеката, просторија, уређаја и опреме, као и узимање потребног материјала за лабораторијско испитивање и предузимање других прописаних и наређених мера, ради спречавања или сузбијања заразних болести.

Трошкове који настану у вршењу лабораторијских испитивања из става 1. овог члана сноси правно лице, односно предузетник који обавља делатност у објекту у којем се надзор врши.

V. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 45.

Новчаном казном у износу од 400.000 до 800.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа и друго правно лице ако:

1) не поступи по наређеним мерама и не узме обавезно учешће у сузбијању заразних болести и коришћењу одређених објеката, опреме и превозних средстава (члан 31. став 1. тачка 4);

2) не омогући органу управе надлежном за послове санитарног надзора, као и здравственим установама и здравственим радницима да врше надзор и прописане прегледе лица и производа, објекта, просторија, уређаја и опреме, као и узимање потребног материјала за лабораторијско испитивање и предузимање других прописаних и наређених мера ради спречавања или сузбијања заразних болести (члан 44. став 1).

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се одговорно лице у здравственој установи и другом правном лицу новчаном казном у износу од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се други облик обављања здравствене делатности и други предузетник новчаном казном у износу од 100.000 до 400.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се физичко лице новчаном казном у износу од 20.000 до 40.000 динара.

Члан 46.

Новчаном казном у износу од 200.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа и друго правно лице ако:

1) не организује и не спроводи посебне мере за заштиту становништва од заразних болести, у складу са законом (члан 9. став 2);

2) не изврши пријављивање случаја који подлеже обавезном пријављивању, у складу са овим законом (члан 14. став 2);

3) запосли, односно дозволи обављање делатности или обавезне праксе лицима која нису извршила обавезне здравствене прегледе у складу са овим законом (члан 24. став 2);

4) запосли, односно дозволи обављање делатности или обавезне праксе лицима која болују од одређених заразних болести, као и лицима која су носиоци одређених микроорганизама и паразита (члан 24. став 3);

5) не обезбеди вршење обавезних здравствених прегледа одређених категорија својих запослених у роковима и на начин прописан овим законом, ако не сноси трошкове тих прегледа, као и ако у пословним просторијама објеката у којима се обавља делатност не чува санитарне књижице као доказе о здравственом стању својих запослених (члан 24. став 4);

6) приликом вршења своје делатности не спроводи одговарајуће стручне, организационе и друге прописане мере ради спречавања појаве, раног откривања и сузбијања заразних болести унутар установе (члан 33. став 1);

7) не образује Комисију за заштиту од болничких инфекција (члан 33. став 2);

8) не спроводи мере прописане овим законом и ако не поступи по извршном решењу санитарног инспектора ради заштите становништва од заразних болести у роковима, под условима и на начин одређен тим решењем (члан 36. став 1);

9) у вршењу здравствене делатности открије заразну болест а не предузме прописане мере за спречавање ширења и сузбијања те заразне болести и друге мере које природа болести захтева, као и ако не поучи оболела лица и друга лица из њихове непосредне околине о начину заштите од те заразне болести (члан 36. став 2).

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се и одговорно лице у здравственој установи и другом правном лицу новчаном казном у износу од 20.000 до 40.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тач. 1) до 6) и тач. 8) и 9) овог члана казниће се други облик обављања здравствене делатности новчаном казном у износу од 75.000 до 200.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тач. 3) до 5) и тачки 8. овог члана казниће се и други предузетник новчаном казном у износу од 75.000 до 200.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тач. 1), 2) и 8) овог члана казниће се здравствени радник новчаном казном у износу од 10.000 до 30.000 динара.

Члан 47.

Новчаном казном у износу од 200.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа ако:

1) не врши лабораторијско испитивање у случајевима утврђеним овим законом и ако врши лабораторијска испитивања а не испуњава прописане услове за вршење лабораторијских испитивања у области микробиологије (члан 12. став 2);

2) не води податке о лабораторијским испитивањима и ако не даје обавештења о добијеним резултатима у роковима и на начин прописан овим законом (члан 13. став 1);

3) не спроводи епидемиолошко испитивање у случајевима прописаним овим законом (члан 16. став 2);

4) не организује и не спроводи меру обавезних здравствених прегледа за одређене категорије лица утврђених у члану 24. став 6. овог закона (члан 24. став 7);

5) не организује и не спроводи имунизацију вакцинама и специфичним имуноглобулинима, као и заштиту лековима, у складу са законом (члан 25. став 9).

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се и одговорно лице у здравственој установи новчаном казном у износу од 20.000 до 40.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тач. 1) и 2) овог члана казниће се други облик обављања здравствене делатности новчаном казном у износу од 75.000 до 200.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тачка 5) овог члана казниће се здравствени радник новчаном казном у износу од 10.000 до 30.000 динара.

Члан 48.

Новчаном казном у износу од 200.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај институт, односно завод за заштиту здравља ако:

1) утврди заразну болест из групе зооноза или смрт лица проузроковану том заразном болешћу, а о томе одмах не извести надлежну ветеринарску установу и инспекцијске органе надлежне за послове санитарног, односно послове ветеринарског надзора на територији на којој је заразна болест утврђена (члан 15. став 1);

2) не обавести орган управе надлежан за послове санитарног надзора о лицима која се, у складу са издатим решењем санитарног инспектора, не јављају здравственој установи ради праћења свог здравственог стања (члан 23. став 6);

3) не организује и не спроводи меру обавезних здравствених прегледа за одређене категорије запослених, других лица и клиничноша утврђених у члану 24. став 1. овог закона (члан 24. став 5);

4) не врши надзор над спровођењем имунизације (члан 25. став 12);

5) не организује и не спроводи епидемиолошки надзор у ванредним случајевима утврђеним у члану 32. став 1. овог закона (члан 32. став 3).

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се и одговорно лице у институту односно заводу за заштиту здравља, новчаном казном у износу од 20.000 до 40.000 динара.

Члан 49.

Новчаном казном у износу од 200.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) не спроводи дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију утврђену у члану 8. став 1. тачка 4) овог закона (члан 8. став 2);

2) не спроводи дезинсекцију и дератизацију по епидемиолошким индикацијама у складу са овим законом (члан 9. став 3);

3) утврди заразну болест из групе зооноза или угинуће животиње проузроковано том болешћу, а о томе одмах не извести институт, односно завод за заштиту здравља и орган управе надлежан за послове санитарног надзора на територији на којој је заразна болест утврђена (члан 15. став 2);

4) привремено не уступи свој објекат на коришћење ради сузбијања заразне болести, односно епидемије те заразне болести у складу са чл. 21. и 22. ст. 6. и 7. овог закона (члан 22. став 8);

5) не омогући несметано вршење дезинфекције, дезинсекције и дератизације у случајевима утврђеним у чл. 26. до 28. овог закона (члан 28. став 2);

6) пружање хигијенских услуга не пружа под условима и на начин којим се спречава појава и ширење заразних болести (члан 34. став 1);

7) ископавање и преношење лица умрлих од заразних болести не врши под условима којима се спречава појава и ширење заразних болести и на начин утврђен овим законом (члан 35. став 1).

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 20.000 до 40.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тач. 1) и 2) и тач. 4) до 7) овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 75.000 до 200.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тач. 6) и 7) овог члана казниће се физичко лице запослено на пословима пружања хигијенских услуга, односно на пословима ископавања и преношења лица умрлих од заразних болести, новчаном казном од 10.000 до 30.000 динара.

Члан 50.

Новчаном казном у износу од 100.000 до 300.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа ако:

1) не спроводи епидемиолошки надзор у складу са законом (члан 4. став 2);

2) не припреми програме за спречавање и сузбијање заразних болести у складу са законом (члан 10. став 2);

3) кроз промоцију здравља, оболела лица и друга лица из њихове непосредне околине не поуче о начину заштите од заразних болести у складу са законом (члан 17).

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана казниће се и одговорно лице у здравственој установи новчаном казном у износу од 15.000 до 30.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тачка 3) овог члана казниће се други облик обављања здравствене делатности новчаном казном у износу од 50.000 до 100.000 динара.

За прекршај утврђен у ставу 1. тачка 3) овог члана казниће се здравствени радник новчаном казном у износу од 10.000 до 25.000 динара.

Члан 51.

Новчаном казном у износу од 100.000 до 300.000 динара казниће се за прекршај Институт за заштиту здравља Србије ако не припреми републички програм за одстрањивање и искорењивање одређених заразних болести, у сарадњи са референтним здравственим установама и Републичком комисијом за заштиту становништва од заразних болести.

За прекршај утврђен у ставу 1. овог члана, казниће се и одговорно лице у Институту за заштиту здравља Србије, новчаном казном од 20.000 до 40.000 динара.

Члан 52.

Новчаном казном у износу од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај доктор медицине ако:

1) утврди или посумња да је одређено лице оболело од заразне болести утврђене у члану 18. став 2. овог закона, а не обезбеди санитетско возило за превоз тог лица до здравствене установе за болничко лечење лица оболелих од заразних болести (члан 18. став 3);

2) утврди да је одређено лице оболело од заразне болести утврђене у члану 19. ст. 1. и 5. или посумња да је оболело од заразне

болести утврђене у члану 19. став 3. овог закона, а то лице одмах не упути у здравствену установу у којој се изолују и лече лица оболела од заразних болести (члан 19. став 8);

3) потврди заразну болест утврђену у члану 19. став 1. или постави сумњу на заразну болест утврђену у члану 19. став 3. овог закона, а не одреди лица према којима се спроводи мера изолације и лечења, односно изолације и услове под којима се та мера спроводи (члан 20. став 1);

4) по извршеном прегледу сваког лица које треба имунизовати, не изврши имунизацију и не води прописане евиденције о извршеним имунизацијама (члан 25. став 10).

Члан 53.

Новчаном казном у износу од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) у поступку епидемиолошког испитивања не говори истину и не даје тачне и потпуне податке од значаја за откривање извора и начина ширења заразне болести, односно за откривање, спречавање и сузбијање епидемије те заразне болести, као и ако се по потреби не подвргне одређеним медицинским испитивањима (члан 16. став 3);

2) се не придржава налога доктора медицине у случају када му је одређена обавеза превоза санитарним возилом или мера изолације и лечења, односно изолације, у складу са овим законом (члан 20. став 2);

3) се не придржава наређења министра којим се наређује мера карантина (члан 22. став 5);

4) се у складу са издатим решењем санитарног инспектора, не јавља институту, односно заводу за заштиту здравља према месту боравка ради праћења свог здравственог стања и ако се не придржава налога доктора медицине (члан 23. став 5);

5) се пре путовања у земљу у којој има колере, куге, великих богиња, жуте грознице, вирусних хеморагичких грозница (изузев хеморагичке грознице са бубрежним синдромом) и маларије, као и по повратку из тих земаља не придржава обавеза прописаних овим законом, као и мера које природа те болести налаже (члан 23. став 7);

6) не спроводи мере прописане овим законом и не поступи по извршеном решењу санитарног инспектора ради заштите становништва од заразних болести, у роковима, под условима и на начин одређен тим решењем (члан 36. став 1);

7) је оболело од заразне болести, односно ако је носилац узрочника заразне болести а не придржава се одређених мера и упутстава здравствене установе, односно налога доктора медицине, нарочито у погледу спречавања ширења заразне болести (члан 37).

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 54.

Здравствене установе и други облици обављања здравствене делатности који су по досадашњим прописима овлашћени да обављају лабораторијска испитивања ради утврђивања узрочника заразних болести и лабораторијска испитивања ради провере лабораторијских налаза, потврде идентификације или идентификације и класификације узрочника одређених заразних болести, као и правна лица и предузетници који су по досадашњим прописима овлашћени да обављају послове дезинфекције, дезинсекције и дератизације, наставиће да обављају те послове до издавања нових овлашћења у складу са овим законом.

Члан 55.

Подзаконске акте утврђене у члану 13. став 4, члану 14. став 3, члану 15. став 3, члану 23. став 8, члану 24. став 8, члану 25. став 13, члану 29. став 4, члану 33. став 3, члану 34. став 2. и члану 35. ст. 6. и 12. овог закона, министар ће донети у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења подзаконских аката из става 1. овог члана примењиваће се прописи донети до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 56.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о заштити становништва од заразних болести („Службени гласник РС”, број 59/89 и „Службени гласник РС”, бр. 44/91, 53/93, 67/93 и 48/94) и Закон о заштити становништва од заразних болести које угрожавају целу земљу („Службени лист СРЈ”, бр. 46/96, 12/98 и 37/02).

Члан 57.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3608

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О СОЦИЈАЛНО-ЕКОНОМСКОМ САВЕТУ

Проглашава се Закон о Социјално-економском савету који је донела Народна скупштина Републике Србије, на Четвртој седници Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2004. години, 15. новембра 2004. године.

ПР број 59

У Београду, 22. новембра 2004. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О СОЦИЈАЛНО-ЕКОНОМСКОМ САВЕТУ

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом се уређују оснивање, регистрација, делокруг и начин рада, финансирање и друга питања значајна за рад социјално-економског савета.

Члан 2.

Социјално-економски савет је независан орган који чине:

1) за територију Републике Србије: представници Владе Републике Србије (у даљем тексту: Влада), представници репрезентативних удружења послодаваца (у даљем тексту: послодавци) и представници репрезентативних синдиката (у даљем тексту: синдикати), основаних за територију Републике Србије;

2) за територију аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе: представници надлежних извршних органа аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, представници послодаваца и представници синдиката, основаних за одређену територијалну јединицу.

Члан 3.

Социјално-економски савет се оснива у циљу успостављања и развоја социјалног дијалога у питањима од значаја за остваривање економских и социјалних слобода и права човека, материјалног, социјалног и економског положаја запослених и послодаваца и услова њиховог живота и рада, развоја културе преговарања, подстицања мирног решавања колективних радних спорова, развоја демократије и издавања часописа, брошура и других публикација из делокруга свог рада.

II. СОЦИЈАЛНО-ЕКОНОМСКИ САВЕТ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Члан 4.

Оснива се Социјално-економски савет Републике Србије (у даљем тексту: Социјално-економски савет).

Социјално-економски савет има својство правног лица.

Седиште Социјално-економског савета је у Београду.

Члан 5.

Социјално-економски савет има 18 чланова.

Социјално-економски савет чини шест представника Владе, шест представника синдиката и шест представника послодаваца, основаних за територију Републике Србије.

Представници синдиката и послодаваца утврђују се сразмерно броју чланова.

Чланови Социјално-економског савета именују се на четири године.

Сваки члан Социјално-економског савета има свог заменика који га, у случају одсутности, замењује на седницама.

Члан 6.

Влада именује и разрешава своје представнике у Социјално-економском савету на предлог министра надлежног за послове рада (у даљем тексту: министар), а представнике синдиката и послодаваца именује и разрешавају синдикати и послодавци.

Члану Социјално-економског савета престаје чланство:

1) оставком;

2) истеком рока на који је именован;

3) ако је осуђен на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци;

4) разрешењем.

Члан 7.

Организационе и административно-техничке послове за Социјално-економски савет обавља Секретаријат Социјално-економског савета (у даљем тексту: Секретаријат).

Секретаријатом руководи и за његов рад одговара секретар Социјално-економског савета (у даљем тексту: секретар).

Секретар одлучује о појединачним правима, обавезама и одговорностима запослених у Секретаријату.

Секретара именује Социјално-економски савет на четири године.

Члан 8.

Социјално-економски савет доноси акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Секретаријату, на предлог секретара, уз сагласност Владе.

У погледу права, обавеза и одговорности запослених у Секретаријату, примењују се прописи о радним односима у државним органима.

Секретар за свој рад остварује плату и друга примања, у складу са законом и актом Владе.

Члан 9.

Социјално-економски савет разматра питања: развоја и унапређивања колективног преговарања, утицаја економске политике и мера за њено спровођење на социјални развој и стабилност, политике запошљавања, политике зарада и цена, конкуренције и продуктивности, приватизације и друга питања структурног прилагођавања, заштите радне и животне средине, образовања и професионалне обуке, здравствене и социјалне заштите и сигурности, демографских кретања и друга питања у складу са актима Социјално-економског савета.

Социјално-економски савет заузима ставове о питањима која разматра и доставља их Влади.

За заузимање ставова потребна је сагласност свих чланова Социјално-економског савета.

Члан 10.

Социјално-економски савет разматра нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење.

Мишљење се доставља министарству надлежном за одређену област које је припремало закон, односно други пропис.

Министарство је дужно да у року од 30 дана од дана достављања мишљења обавести Социјално-економски савет о својим ставовима.

Ако министарство не прихвати мишљење, Социјално-економски савет може мишљење да достави Влади.

Члан 11.

Социјално-економски савет може да образује стална и привремена радна тела за разматрање и предлагање ставова по појединим областима.

Социјално-економски савет може да позове представнике невладиних организација, као и истакнуте научнике и стручњаке да учествују у раду радних тела, без права гласа.

Члан 12.

Седнице Социјално-економског савета заказује и води председавајући Социјално-економског савета.

Социјално-економски савет бира председавајућег из својих редова на годину дана.

Функцију председавајућег наизменично врше представници Владе, репрезентативних синдиката и репрезентативних удружења послодаваца.

Председавајући Социјално-економског савета заступа Социјално-економски савет, закључује правне послове, располаже средствима у име и за рачун Социјално-економског савета и одговара за законитост закључивања правних послова и располагања средствима.

Члан 13.

Рад Социјално-економског савета је јаван.

Социјално-економски савет о свом раду и заузетим ставовима може да обавештава јавност путем средстава јавног информисања.

III. СОЦИЈАЛНО-ЕКОНОМСКИ САВЕТ ЗА ТЕРИТОРИЈУ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ИЛИ ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Члан 14.

Социјално-економски савет за територију аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: локални савет) може да се оснује споразумом између надлежног извршног органа аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, синдиката и

послодаваца, основаних за територију аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: учесници).

Споразум о оснивању локалног савета садржи нарочито: састав и број чланова локалног савета, делокруг рада, циљеве оснивања и деловања, начин финансирања и обављања административно-техничких послова и друга питања значајна за рад локалног савета у складу са овим законом.

Ако два учесника покрену иницијативу за образовање локалног савета, остали учесници су дужни да прихвате иницијативу.

Члан 15.

Локални савет разматра и заузима ставове о питањима из члана 9. овог закона о којима се одлучује на нивоу аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе.

За заузимање ставова потребна је сагласност свих чланова локалног савета.

Члан 16.

Локални савет се региструје код министарства надлежног за послове рада (у даљем тексту: министарство).

Регистар локалних савета (у даљем тексту: Регистар) води се као јавна и електронска база података.

Члан 17.

Захтев за регистрацију локалног савета (у даљем тексту: захтев) министарству подноси један од учесника, у року од 15 дана од дана закључивања споразума о оснивању локалног савета.

Уз захтев се подноси:

- 1) споразум о оснивању локалног савета;
- 2) овлашћење за подношење захтева за регистрацију.

Члан 18.

Локални савет стиче својство правног лица даном уписа у Регистар.

Члан 19.

Министарство доноси решење о упису локалног савета у Регистар у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Решење садржи:

- 1) број и датум уписа;
- 2) назив и ниво оснивања локалног савета;
- 3) седиште и адресу локалног савета.

Члан 20.

У Регистар се нарочито уписују подаци који се односе на:

- 1) назив и ниво оснивања локалног савета;
- 2) седиште и адресу локалног савета;
- 3) учеснике локалног савета;
- 4) датум закључивања споразума о оснивању локалног савета;
- 5) број и датум решења о упису и брисању.

Министар доноси подзаконски акт којим се ближе уређују садржина и начин уписа и брисања локалног савета из Регистра.

Члан 21.

Локални савет се брише из Регистра у случају:

- 1) отказа споразума из члана 14. став 1. овог закона од стране свих учесника локалног савета;
- 2) када један од учесника локалног савета откаже учешће у локалном савету, односно када изгуби својство репрезентативности у смислу прописа о раду, због чега су престали да постоје услови из члана 2. тачка 2) овог закона у погледу заступљености сва три учесника локалног савета.

Министар доноси решење о брисању локалног савета ако наступи околност из става 1. овог члана, по пријави једног од учесника или по службеној дужности, у року од 15 дана од дана подношења пријаве, односно сазнања за околност из става 1. овог члана.

Локални савет престаје да постоји брисањем из Регистра.

Члан 22.

Одредбе чл. 11–13. овог закона примењују се и на локални савет.

IV. ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 23.

Социјално-економски савет и локални савет доносе пословник о раду и друга акта којима се уређују начин и делокруг рада и друга питања од значаја за рад.

Члан 24.

Средства за оснивање и рад Социјално-економског савета обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Средства за оснивање и рад локалног савета обезбеђују се у буџету аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Поред средстава из ст. 1. и 2. овог члана, средства за оснивање и рад Социјално-економског савета и локалног савета обезбе-

3) *Трошкови поступка*

Члан 14.

Свака страна у спору сноси своје трошкове у поступку, осим трошкова миритеља, односно арбитра.

Члан 15.

Ближе услове у погледу начина међусобног општења учесника у мирном решавању спора и вођења поступка, у складу са овим законом, прописује министар надлежан за послове рада.

2. Колективни спор

1) *Учешће миритеља у колективном преговарању*

Члан 16.

Учесници у закључивању колективног уговора (у даљем тексту: учесници) могу да поднесу предлог Агенцији за учешће миритеља у колективном преговарању у циљу пружања помоћи и спречавања настанка спора.

Учесници могу да поднесу предлог заједнички или појединачно.

Ако је предлог поднео један од учесника, Агенција доставља предлог и документацију другим учесницима с позивом да се у року од три дана изјасне да ли прихватају учешће миритеља у колективном преговарању.

Предлог садржи врсту колективног уговора, учеснике, место и време преговора, а заједнички предлог и име, презиме и адресу миритеља.

Члан 17.

Миритељ у поступку колективног преговарања:

- 1) присуствује преговорима;
 - 2) указује учесницима на предлоге који нису у складу са законом и другим прописом;
 - 3) пружа стручну и другу помоћ учесницима.
- Миритељ је дужан да буде непристрасан у току преговора.

2) *Спор у делатностима од општег интереса*

Члан 18.

У делатностима од општег интереса или у делатностима у којима би прекид рада могао да угрози живот и здравље људи или да нанесе штету већих размера, стране у спору су дужне да приступе мирном решавању колективног спора, у складу са законом.

Делатности у смислу става 1. овог члана јесу делатности које обављају послодавци у области: електропривреде, водопривреде, саобраћаја, радио-телевизије чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, ПТТ услуга, комуналних делатности, производње основних прехранбених производа, здравствене и ветеринарске заштите, просвете, друштвене бриге о деци и социјалне заштите.

Од општег интереса, у смислу овог закона, јесу и делатности од посебног значаја за одбрану и безбедност Републике Србије као и послови неопходни за извршавање међународних обавеза Републике Србије које утврди надлежни државни орган за одређену област или делатност.

Члан 19.

У делатностима из члана 18. овог закона стране у спору су дужне да заједнички поднесу предлог, у року од три дана од дана настанка спора.

Ако стране у спору не поднесу предлог, дужне су да о томе обавесте Агенцију.

Ако стране у спору не поднесу предлог, директор Агенције по службеној дужности покреће поступак мирења и одређује миритеља из Именика.

3) *Орган надлежан за мирење*

Члан 20.

Поступак мирења у колективном спору води се пред Одбором за мирење (у даљем тексту: Одбор).

Одбор чине по један представник страна у спору и миритељ.

4) *Поступак мирења*

Члан 21.

Миритељ је дужан да закаже расправу у року од три дана од дана пријема предлога и документације о предмету спора и о томе обавештава стране у спору.

Стране у спору су дужне да одреде свог представника у Одбору и о томе обавесте миритеља најкасније до дана заказане расправе.

Ако стране у спору не одреде свог представника у року из става 2. овог члана, поступак мирења води миритељ непосредним контактом са странама у спору.

Члан 22.

Миритељ је председавајући Одбора.

Миритељ отвара и води расправу.

Представници страна у спору на расправи износе своје ставове и предлоге.

Члан 23.

Миритељ има право да одвојено, ван расправе, прикупља информације и друге податке од представника страна у спору.

Члан 24.

По окончању поступка мирења, миритељ закључује расправу и са члановима Одбора доноси препоруку о начину решавања спора (у даљем тексту: препорука).

Члан 25.

Одбор даје препоруку у писменом облику, са образложењем. За препоруку је потребно да гласају сви чланови Одбора.

Ако Одбор не донесе препоруку у року од пет дана од дана закључења расправе, миритељ може странама у спору да предложи препоруку.

Члан 26.

Препорука не обавезује стране у спору.

Ако стране у спору прихвате препоруку, закључују споразум о решењу спора.

Ако је предмет спора колективни уговор, споразум постаје саставни део колективног уговора.

Ако предмет спора није колективни уговор, споразум има снагу судског поравнања.

Члан 27.

Страна у спору која не прихвати препоруку дужна је да у року од три дана од дана достављања препоруке наведе разлоге за неприхватање препоруке.

На предлог миритеља Агенција може да објави препоруку и разлоге за неприхватање препоруке у средствима јавног информисања.

Члан 28.

Поступак мирења окончава се пред Одбором ако стране у спору закључе споразум о решењу спора у року од 30 дана од дана отварања расправе.

Члан 29.

Ако се поступак не оконча у смислу члана 28. овог закона, миритељ распушта Одбор и наставља поступак мирења непосредним контактом са странама у спору.

У случају из става 1. овог члана миритељ пружа помоћ странама у спору да се састану, расправљају о предмету спора и закључе споразум о решењу спора.

3. Индивидуални спор

Члан 30.

Индивидуални спор може да се решава пред арбитром, у складу са овим законом, ако је предмет спора:

- 1) отказ уговора о раду;
- 2) исплата минималне зараде.

Ако међу странама у индивидуалном спору тече судски поступак из истог чињеничног и правног основа, стране у спору дужне су да суду заједнички поднесу захтев за прекид поступка.

Поступак пред арбитром

Члан 31.

Арбитар је дужан да закаже расправу у року од три дана од дана пријема предлога и документације о предмету спора и о томе обавештава стране у спору.

Расправа се одржава у присуству страна у спору и арбитра.

Арбитар отвара расправу и утврђује да ли сва позвана лица присуствују расправи.

Ако једна од страна у спору неоправдано изостане са расправе арбитар може да одржи расправу у њеном одсуству, узимајући у обзир документацију коју је та страна доставила.

Свака страна у спору може да повуче предлог за покретање поступка пред арбитром најкасније до дана отварања расправе.

Члан 32.

Одржавање расправе је јавно.

Арбитар може да искључи јавност на захтев страна у спору, ако за то постоје оправдани разлози.

Члан 33.

Арбитар води расправу, узима изјаве од страна у спору и других лица у поступку, изводи доказе и стара се да се у току расправе изнесу све чињенице релевантне за одлучивање.

Стране у спору имају право да се пред арбитром изјасне о предмету спора и одговоре на наводе друге стране у спору.

Арбитар одлучује о одлагању расправе, по службеној дужности или на захтев стране у спору.

У случају из става 3. овог члана арбитар је дужан да закаже расправу најкасније у року од пет дана од дана одлагања расправе.

Члан 34.

Арбитар може да ангажује вештака.

На вештака се сходно примењују одредбе овог закона о изuzeћу арбитра.

Члан 35.

Стране у спору имају право да дају завршну реч на расправи.

Ако арбитар сматра да је предмет спора расправљен тако да може да одлучи, закључује расправу.

Члан 36.

Арбитар доноси решење о предмету спора у року од 30 дана од дана отварања расправе.

Решење садржи:

1) име, презиме и адресу, односно назив и седиште страна у спору;

2) изреку;

3) образложење;

4) датум доношења решења;

5) име, презиме и потпис арбитра.

Против решења није дозвољена жалба.

Решење је правноснажно и извршно даном достављања странама у спору, а ако је у решењу одређено да се радња која је предмет извршења може извршити у остављеном року, решење постаје извршно истеком тог рока.

Члан 37.

Стране у спору су дужне да обавесте суд о доношењу решења ако је поступак пред судом прекинут.

IV. МИРИТЕЉИ И АРБИТРИ**1. Избор миритеља и арбитра****Члан 38.**

За миритеља и арбитра може да буде изабрано лице које испуњава следеће услове:

1) да је држављанин Србије и Црне Горе;

2) да има високу стручну спрему и најмање пет година радног искуства у области радних односа;

3) да није осуђивано за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини неподобним за обављање ових послова;

4) да је достојно дужности миритеља, односно арбитра.

Члан 39.

Избор миритеља и арбитра врши се путем јавног огласа који објављује Агенција.

Избор између пријављених кандидата врши Комисија за избор миритеља и арбитра (у даљем тексту: Комисија).

Комисију чине два представника Владе, два представника репрезентативних синдиката основаних за територију Републике Србије и два представника репрезентативних удружења послодаваца основаних за територију Републике Србије.

Представнике Владе именује Влада, а представнике синдиката и удружења послодаваца именује социјално-економски савет основан за територију Републике Србије, на предлог репрезентативних синдиката и репрезентативних удружења послодаваца – чланова тог савета.

Комисија бира председника из реда својих чланова.

Члан 40.

Одлуку о избору миритеља и арбитра Комисија доноси у року од 15 дана од дана истека рока за подношење пријава.

Одлука се сматра донетом ако за њу гласа двотрећинска већина чланова Комисије.

Одлука је коначна и против ње може да се покрене управни спор, у складу са законом.

2. Трајање мандата**Члан 41.**

Миритељ и арбитар се бирају на четири године и могу бити поново изабрани.

Рок из става 1. овог члана рачуна се од дана коначности одлуке о избору.

3. Именик**Члан 42.**

Својство миритеља, односно арбитра стиче се даном уписа у Именик.

На основу одлуке о избору миритеља, односно арбитра директор Агенције доноси решење о упису у Именик.

Решење садржи име, презиме, адресу и стручну спрему миритеља, односно арбитра.

4. Садржај Именика**Члан 43.**

Именик води Агенција.

Именик садржи следеће податке:

1) име и презиме миритеља, односно арбитра;

2) адресу;

3) стручну спрему;

4) назив и седиште послодавца, ако је у радном односу;

5) број и датум одлуке о избору;

6) број и датум решења о упису и брисању из Именика.

Члан 44.

Миритељ и арбитар дужни су да пријаве промену података из члана 43. став 2. тач. 2) и 4) овог закона у року од три дана од дана настанка промене.

5. Брисање из Именика**Члан 45.**

Својство миритеља и арбитра престаје брисањем из Именика. Миритељ, односно арбитар се брише из Именика:

1) ако се накнадно утврди да нису били испуњени услови из члана 38. овог закона;

2) ако престану да постоје услови из члана 38. тач. 1), 3) и 4) овог закона;

3) по истеку рока на који је изабран, ако не буде поново изабран;

4) ако одбије да се стручно усавршава;

5) ако нестручно и несавесно обавља дужности;

6) ако се неуредно одазива на позив Агенције;

7) ако неоправдано одуговлачи поступак мирног решавања радног спора;

8) на лични захтев;

9) услед губитка пословне способности;

10) услед смрти.

Члан 46.

Захтев за брисање из Именика може поднети социјално-економски савет основан за територију Републике Србије или један од учесника тог савета.

Директор Агенције доноси решење о брисању из Именика у року од 15 дана од дана подношења захтева, односно од дана сазнања за околности из члана 45. став 2. овог закона.

У случајевима из члана 45. став 2. тач. 4)–7) овог закона директор Агенције доноси решење о брисању у сагласности са социјално-економским саветом основаним за територију Републике Србије, осим ако је захтев за брисање поднео тај савет.

Решење о брисању из Именика је коначно и против њега се може водити управни спор, у складу са законом.

Члан 47.

Решење о упису и брисању из Именика објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

6. Изузеће миритеља и арбитра**Члан 48.**

Страна у спору може директору Агенције да поднесе захтев за изузеће миритеља, односно арбитра, и то:

1) ако заступа неку од страна у спору, или је у последњих пет година заступао неку од страна у спору;

2) ако је сродник по крви у правој линији до било ког степена, а у побочној линији до четвртог степена неке од страна у спору, односно ако је брачни друг или сродник по тазбини до другог степена неке од страна у спору;

3) ако је у радном или чланском односу са неком од страна у спору или је такав однос постојао у последње две године;

4) ако је повезан са странама у спору на било који други начин који би могао да утиче на његову непристрасност.

Миритељ и арбитар по службеној дужности воде рачуна о разлозима за изузеће у току поступка и дужни су да о њима обавесте директора Агенције.

Директор Агенције одлучује о изузећу миритеља и арбитра по обавештењу миритеља, односно арбитра и на захтев стране у спору, у року од осам дана од сазнања за постојање разлога за изузеће.

У случају изузећа поступак мирног решавања радног спора наставља се избором новог миритеља, односно арбитра у складу са овим законом.

7. Дужности и права миритеља и арбитра

1) Дужности миритеља и арбитра

Члан 49.

Миритељ и арбитар су дужни да поступају савесно и по свом најбољем знању, у циљу решавања спора између страна у спору.

Члан 50.

Миритељ и арбитар су дужни да се стручно усавршавају.

Члан 51.

Миритељ и арбитар су дужни да редовно обавештавају Агенцију о покретању, току и окончању поступка мирног решавања радног спора.

2) Права миритеља и арбитра

Члан 52.

Миритељ и арбитар имају право на награду за рад и накнаду трошкова које су имали током поступка.

Актом Владе утврђују се услови за остваривање права на награду и накнаду трошкова и њихова висина.

Средства из става 1. овог члана обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Члан 53.

Миритељ и арбитар имају право на одсуство са рада без накнаде зараде (неплаћено одсуство) за време док воде поступак мирног решавања радног спора у складу са овим законом.

V. ЕВИДЕНЦИЈА О ПОСТУПЦИМА МИРНОГ РЕШАВАЊА РАДНИХ СПОРОВА

Члан 54.

Агенција води евиденцију о поступцима мирног решавања радних спорова.

Евиденција садржи нарочито:

- 1) име, презиме и адресу, односно назив и седиште страна у спору;
- 2) име и презиме миритеља, односно арбитра;
- 3) предмет спора;
- 4) датум покретања поступка;
- 5) датум и начин окончања спора.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 55.

Влада ће поставити директора Агенције у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Избор миритеља и арбитра и њихов упис у Именик, у складу са овим законом, извршиће се до 31. децембра 2004. године.

Одредбе овог закона које се односе на поступак мирног решавања радних спорова примењују се од 1. јануара 2005. године.

Члан 56.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

3610

На основу члана 83. тачка 3. Устава Републике Србије, доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА

Проглашава се Закон о привредним друштвима који је донела Народна скупштина Републике Србије, на Четвртој седници Другог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2004. години, 15. новембра 2004. године.

ПР број 65

У Београду, 22. новембра 2004. године

Председник Републике,
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА

Део први

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Одељак 1.

Основна начела

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се оснивање привредних друштава и предузетника, управљање друштвима, права и обавезе оснивача, ортака, чланова и акционара, повезивање и реорганизација (статусне промене и промене правне форме привредних друштава, реорганизација), престанак предузетника и ликвидација привредних друштава.

Појам и правне форме привредних друштава

Члан 2.

(1) Привредно друштво је правно лице које оснивају оснивачким актом правна и/или физичка лица ради обављања делатности у циљу стицања добити.

(2) Правне форме привредних друштава у смислу овог закона су ортакчко друштво, командитно друштво, друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво (отворено и затворено).

(3) Поред правних форми привредних друштава из става 2. овог члана, посебним законом могу се одредити и друге правне форме друштава, односно предузећа.

Огранак

Члан 3.

(1) Привредно друштво, домаће или страно, може образовати један или више огранака.

(2) Огранак је организациони део привредног друштва који нема својство правног лица. Огранак има место пословања и заступнике, а послове са трећим лицима обавља у име и за рачун привредног друштва.

(3) Огранак се региструје у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Време трајања привредног друштва

Члан 4.

Привредно друштво оснива се на неодређено време, ако у оснивачком акту није одређено да друштво траје до одређеног времена, наступања одређеног догађаја или постизања одређеног циља.

Делатност привредног друштва

Члан 5.

(1) Привредно друштво може обављати све законом дозвољене делатности.

(2) Делатности за које је законом прописано да се могу обављати само на основу сагласности, дозволе или другог акта државног органа, могу се обављати по добијању те дозволе, сагласности или другог акта државног органа.

(3) Делатности за које је посебним законом прописано да се обављају у одељеној правној форми привредног друштва, не могу се обављати у другој правној форми друштва.

Услови за обављање делатности

Члан 6.

(1) Привредно друштво може да обавља делатност у простору који испуњава услове у погледу техничке опремљености, заштите на раду и заштите и унапређења животне средине, као и друге прописане услове.

(2) Испуњеност услова из става 1. овог члана проверава надлежни орган у поступку редовног инспекцијског надзора.

(3) Привредно друштво може да отпочне обављање делатности која обухвата производњу, промет, дистрибуцију, прераду и ускладиштење материја опасних и штетних по здравље људи и животну средину, ако надлежни орган решењем утврди испуњеност услова из става 1. овог члана.

Одељак 2.**Оснивање****Оснивачки акт и други акти****Члан 7.**

(1) Привредна друштва оснивају се оснивачким актом који има форму уговора о оснивању ако га оснива више оснивача или одлуке о оснивању ако га оснива један оснивач.

(2) Лица која у смислу овог закона оснивају привредно друштво су оснивачи друштва. Сви оснивачи привредног друштва потписују оснивачки акт.

(3) Потписи оснивача на оснивачком акту привредног друштва оверавају се.

(4) Оснивачки акт привредног друштва има садржину утврђену овим законом за ту правну форму привредног друштва.

(5) Поред оснивачког акта, ортак и командитно друштво могу имати и уговор ортака друштва, друштво с ограниченом одговорношћу и уговор чланова друштва, а акционарско друштво и статут.

(6) Оснивачи и лица која у складу са овим законом после оснивања приступе ортакном друштву су ортаци, командитно друштву – ортаци односно комплементарни и командитори, друштву с ограниченом одговорношћу – чланови друштва, а акционарском друштву – акционари.

Одељак 3.**Регистрација и објављивање регистрације****Стицање својства правног лица****Члан 8.**

Привредно друштво стиче својство правног лица уношењем података о том друштву у Регистар који се води на начин прописан законом којим се уређује регистрација привредних субјеката (у даљем тексту: регистар).

Регистрација и објављивање**Члан 9.**

Регистрација података о привредном друштву и објављивање регистрације врши се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Дејство регистрације и објављивања у односу на трећа лица**Члан 10.**

(1) Сматра се да трећа лица знају за регистроване податке о привредном друштву после њиховог објављивања или објављивања извода из тих података или докумената на основу којих је извршена регистрација са упућивањем на њих.

(2) Сматра се да трећа лица знају или да према околностима случаја могу знати за податке и документа из става 1. овог члана и пре објављивања а после депоновања у регистар, ако привредно друштво то докаже.

(3) Ако се објављени подаци разликују од регистрованих података, за привредно друштво се као тачан узима податак из регистра, тако да оно у односима са трећим лицима не може истицати податке који су објављени, ако су се трећа лица поуздала у податке из регистра.

Ништавост регистрације оснивања**Члан 11.**

(1) Регистрација оснивања привредног друштва ништава је у случајевима прописаним овим законом и законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Регистрација оснивања и регистрација других података привредног друштва ништава је ако:

1) оснивачки акт није састављен у прописаној форми;
2) је делатност друштва незаконита или супротна јавном интересу;

3) оснивачки акт не садржи податке о пословном имену друштва, вредности и врсти улога сваког оснивача или износа основног капитала који је прописан овим законом или о делатности друштва;
4) минимални износ улога није уплаћен у складу са овим законом;

5) не постоји правна и пословна способност свих оснивача;
6) је број оснивача мањи од броја утврђеног овим законом.

(3) Ако је основ ништавости регистрације привредног друштва отклоњив, надлежни суд после покретања поступка одређује рок од најдуже 90 дана за отклањање недостатака и за то време застаје са поступком.

(4) Ништавост регистрације нема правно дејство на правне послове тог друштва са савесним трећим лицима.

(5) Утврђењем ништавости регистрације привредног друштва, чланови и акционари постају солидарно одговорни за намирење потраживања поверилаца друштва.

Одељак 4.**Одговорност оснивача и других лица****Одговорност за обавезе пре регистрације друштва****Члан 12.**

(1) Оснивачи друштва и друга лица за обавезе преузете у вези са оснивањем привредног друштва, одговарају солидарно целокупном својом имовином, ако уговором са трећим лицима која имају потраживања по том основу није друкчије одређено.

(2) За обавезе из става 1. овог члана привредно друштво одговара солидарно са оснивачима или другим лицима из става 1. овог члана ако после регистрације преузме те обавезе, у складу са овим законом.

Улози, имовина, основни капитал и одговорност за улоге**Члан 13.**

(1) Ортаци, чланови и акционари привредног друштва дужни су да уложе своје уговорене улоге у имовину друштва у складу са овим законом, оснивачким актом, уговором или другим актом друштва.

(2) На основу улога из става 1. овог члана ортаци, односно чланови друштва, стичу удео у друштву, а акционари акције друштва.

(3) Лица из става 1. овог члана која не изврше обавезе у вези са оснивањем привредног друштва или дају нетачне податке о улогу, одговарају друштву за проузроковану штету.

(4) На извршење обавеза према привредном друштву у вези са улогом у имовину друштва примењују се одредбе овог закона и закона којим се уређују облигациони односи.

(5) Ако лица из става 1. овог члана не уложе уговорене неновчане улоге, могу одлучити да уложе новчани износ једнак вредности неуложеног неновчаног улога, по претходној сагласности друштва.

(6) Када је предмет улога својина, сви унети улози у имовину привредног друштва својина су друштва и не могу бити коришћени од ортака, чланова и акционара као њихова лична имовина.

(7) Лица из става 1. овог члана, привредно друштво не може да ослободи од одговорности или да им умањи обавезе по основу одговорности.

(8) Лица из става 1. овог члана немају право на повраћај улога или на камату на улог у привредно друштво. Плаћања привредног друштва по основу повлачења и поништења акција или стицања сопствених акција или удела, као и друга плаћања тим лицима у складу са овим законом не сматрају се повраћајем улога или плаћањем камате на улоге.

(9) У случају преноса удела, односно акција ако овим законом, није друкчије уређено, преносилац и стипендар одговорни су солидарно за обавезе прениоца у вези са улогом настале пре тог преноса.

(10) Права привредног друштва по основу одговорности из ст. 1. до 9. овог члана, остварује друштво или ортак, односно члан и акционар који има или заступа најмање 5% основног капитала друштва.

(11) Имовину друштва у смислу овог закона чини право својине и друга права које друштво има на улозима или је стекло пословањем.

(12) Основни капитал друштва у смислу овог закона јесте разлика између укупне вредности имовине и укупних обавеза друштва, односно укупна вредност удела, односно акција у друштву.

Процена неновчаних улога**Члан 14.**

(1) Неновчаним улозима у смислу овог закона сматрају се улози у стварима и правима, раду и услугама, као и удели и акције у другим друштвима.

(2) Вредност неновчаних улога ортакног друштва и командитног друштва, као и друштва с ограниченом одговорношћу и заведеног акционарског друштва, утврђују споразумно ортаци, чланови или акционари у складу са оснивачким актом.

(3) Ако се вредност неновчаног улога не утврди на начин из става 2. овог члана, ортаци, чланови или акционари могу процену вредности тог улога поверити овлашћеном процењивачу или поднети захтев да га у ванпарничном поступку одреди суд.

(4) Процену вредности неновчаних улога отвореног акционарског друштва врши овлашћени процењивач кога бирају оснивачи односно управни одбор са листе овлашћених процењивача или надлежни суд у ванпарничном поступку на захтев оснивача или управног одбора друштва.

(5) Процена вредности неновчаних улога врши се у складу са одредбама закона којим се уређује рачуноводство и ревизија.

Злоупотреба правног лица

Члан 15.

(1) Командитори командитног друштва, као и чланови друштва са ограниченом одговорношћу и акционари акционарског друштва могу према трећим лицима лично одговарати за обавезе друштва ако злоупотребе привредно друштво за незаконите или преварне циљеве или ако са имовином привредног друштва располажу као са сопственом имовином као да привредно друштво као правно лице не постоји.

(2) Лица из става 1. овог члана одговорна су за обавезе друштва солидарно.

(3) Одговорност из ст. 1. и 2. овог члана утврђује надлежни суд, при чему узима у обзир све околности везане за злоупотребу, а нарочито да се општи принцип ограничене одговорности не примењује на случајеве из става 1. овог члана.

Одељак 5.

Седиште и пословно име

Седиште

Члан 16.

(1) Седиште привредног друштва је место из кога се управља пословима друштва.

(2) Седиште привредног друштва одређује се оснивачким актом и региструје се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Пословно име

Члан 17.

(1) Пословно име је назив под којим привредно друштво послује.

(2) Пословно име привредног друштва не може да буде заменљиво са пословним именом другог привредног друштва, нити да изазива забуну о привредном друштву или о његовој делатности.

Обавезни садржај

Члан 18.

(1) Пословно име ортачког друштва садржи ознаку „ортачко друштво” или скраћеницу „о.д.” или „од”.

(2) Пословно име командитног друштва садржи ознаку „командитно друштво” или скраћеницу „к.д.” или „кд”.

(3) Пословно име друштва са ограниченом одговорношћу садржи ознаку „друштво са ограниченом одговорношћу” или скраћеницу „д.о.о.” или „доо”.

(4) Пословно име акционарског друштва садржи ознаку „акционарско друштво” или скраћеницу „а.д.” или „ад”.

(5) Пословно име привредног друштва у поступку ликвидације садржи и ознаку „у ликвидацији”.

Скраћено или модификовано пословно име

Члан 19.

Привредно друштво може у пословању, поред пословног имена, да користи и једно или више модификованих и/или скраћених пословних имена, ако су та имена наведена у оснивачком акту, под истим условима и на начин под којима се користи пословно име.

Ограничења коришћења националних или службених имена и знакова

Члан 20.

(1) Пословно име привредног друштва може да садржи назив домаће државе или територијалне јединице, као и њен грб, заставу и друге државне амблеме или ознаке које их подражавају, уз претходну сагласност надлежног органа државе или територијалне јединице.

(2) Пословно име привредног друштва може да садржи име или симболе стране државе или међународне организације, у складу са прописима те државе, односно међународне организације.

(3) Пословно име не може да садржи или да подражава службене знакове за контролу и гаранцију квалитета.

Ограничења коришћења личних имена

Члан 21.

(1) Пословно име привредног друштва може да садржи име или део имена физичког лица, уз његову сагласност, а ако је то лице умрло, уз сагласност свих наследника првог наследног реда.

(2) Ако привредно друштво својим пословањем или на други начин повређује част и углед лица чије је име унето у његово пословно име, то лице, односно његови наследници ако је оно умрло, има право да тражи брисање његовог имена из пословног имена друштва.

Употреба пословног имена и других података у документима

Члан 22.

(1) Пословна писма и други документи привредног друштва, укључујући и оне у електронској форми, који су упућени трећим лицима садрже следеће податке: пословно име и правну форму друштва; седиште; регистар у који је регистровано и број регистрације друштва; пословно име и седиште банке код које има рачун; број рачуна, као и порески идентификациони број.

(2) Пословна писма и други документи друштва са ограниченом одговорношћу, затвореног и отвореног акционарског друштва, поред података из става 1. овог члана, садрже и податке о основном капиталу друштва са назнаком колико је од тога уплаћени и унети, а колико уписани капитал.

(3) Пословна писма и други документи једночланог друштва са ограниченом одговорношћу и акционарског друштва садрже назнаку да се ради о једночланом друштву.

Језик и писмо пословног имена

Члан 23.

(1) Пословно име привредног друштва је на српском језику и писму које је у службеној употреби.

(2) Пословно име привредног друштва може бити и на страном језику, односно може да садржи и поједине стране речи, ако оне чине име, односно пословно име ортака, члана или акционара или њихов робни или услужни жиг, односно ако су уобичајене у српском језику или ако за њих нема одговарајуће речи у српском језику, односно ако се ради о речима на мртвом језику.

Ограничења преноса пословног имена

Члан 24.

(1) Пословно име може се пренети на друго лице само заједно са преносом привредног друштва које под тим пословним именом послује.

(2) Ако члан привредног друштва чије је лично име садржано у пословном имену престане да буде члан тог привредног друштва, то привредно друштво може наставити пословање под истим пословним именом само уз његову сагласност.

(3) Ако се привредно друштво пренесе на друго лице, за даљу употребу пословног имена прибавља се сагласност лица чије је лично име садржано у пословном имену или сагласност његових наследника до трећег степена сродства у правој линији.

(4) Одлука о промени пословног имена доноси се на начин одређен оснивачким актом.

Одељак 6.

Заступање и заступници

Заступници и њихова овлашћења

Члан 25.

(1) Заступник привредног друштва дужан је према привредном друштву да поштује сва ограничења овлашћења на заступање утврђена оснивачким актом, уговором ортака или чланова друштва, статутом или одлуком надлежног органа друштва.

(2) Заступник привредног друштва који прекорачи ограничења овлашћења из става 1. овог члана одговоран је за штету која се тиме проузрокује привредном друштву или трећем лицу са којим је послао закључен.

(3) Ограничења овлашћења из става 1. овог члана, објављена или необјављена, привредно друштво не може истицати према трећим лицима. Ограничења овлашћења за заступање, која се састоје у заступању од стране два или више лица заједно, може се истицати према трећим лицима у складу са чланом 10. овог закона.

(4) Правни послови заступника привредног друштва изван делатности друштва наведених у оснивачком акту, обавезују друштво, осим ако не докаже да је треће лице знало или је према околностима случаја могло знати да су ти послови изван те делатности, с тим да објављивање само по себи није довољан доказ за то.

(5) Објављени подаци у вези са лицима која су овлашћена да заступају друштво, обавезују друштво и када постоје неправилности у њиховом избору, а на то се могу позивати и трећа лица ако друштво не докаже да су трећа лица знала или могла знати за те неправилности.

Појам прокуре

Члан 26.

(1) Прокура је законска форма овлашћења којим привредно друштво овлашћује једно или више лица за закључивање правних послова и радњи у вези са делатношћу друштва.

(2) Ако у прокури није изричито наведено да је дата за огранак, сматра се да је прокура дата за цело привредно друштво.

(3) Прокура не садржи овлашћење за закључивање послова који се односе на отуђење и оптерећење непокретности. Овлашћења из прокуре не могу се ограничити и прокура се не може дати на одређено време нити се може везати за одређене услове.

(4) Ограничења овлашћења прокуристе немају дејство према трећим лицима.

Издавање и врше

Члан 27.

(1) Прокуру даје привредно друштво једном лицу или већем броју лица као појединачну или заједничку.

(2) Ако је прокура дата већем броју лица као појединачна, сваки прокуриса има сва заступничка овлашћења из прокуре у складу са овим законом.

(3) Ако је прокура дата већем броју лица као заједничка, правни послови које закључују или радње које предузимају пуноважни су само уз сагласност свих тих лица, а изјаве воље трећих лица и њихове правне радње које се у том случају учине према једном прокуриса, сматра се да су учињене свим прокурисама.

(4) Прокура се даје у писаном облику.

(5) Прокура се може дати само физичком лицу.

(6) Прокура је непреносива.

Потписивање

Члан 28.

Прокуриса потписује привредно друштво под својим пуним именом, са јасном назнаком свог својства које произлази из прокуре са ознаком „пш”.

Престјанак

Члан 29.

(1) Прокуру привредно друштво може да опозове у свако доба.

(2) Привредно друштво не може да се одрекне права да опозове прокуру, нити да је ограничи и услови.

(3) Ако је прокура опозвана, прокуриса може према привредном друштву остваривати права која произлазе из уговора на коме је издавање прокуре засновано.

(4) Прокура не престаје по основу смрти или престанка јединог члана или акционара друштва које је дало прокуру.

Регистрација

Члан 30.

(1) Законски заступник привредног друштва извештава регистар о издавању и опозиву прокуре.

(2) При регистрацији прокуриса депонује свој потпис, са ознаком која означава његово својство.

Одељак 7.

Лица која имају дужност према друштву

Основна начела

Члан 31.

(1) Дужности према привредном друштву у складу са овим законом имају:

1) ортаци ортакког друштва и комплементари командитног друштва;

2) лица која се у складу са овим законом сматрају контролним члановима друштва с ограниченом одговорношћу или контролним акционарима акционарског друштва;

3) заступници друштва;

4) чланови управног одбора, чланови извршног одбора, чланови надзорног одбора, чланови одбора ревизора и интерни ревизор друштва с ограниченом одговорношћу и акционарског друштва;

5) лица која имају уговорна овлашћења да управљају пословима привредног друштва;

6) ликвидациони управник привредног друштва.

(2) Лица из става 1. овог члана дужна су да раде у интересу привредног друштва.

Дужности пажње и правило пословне процене (просуђивање)

Члан 32.

(1) Лица из члана 31. став 1. овог закона, дужна су да у том својству извршавају своје послове савесно, са пажњом доброг привредника, у разумном уверењу да делују у најбољем интересу привредног друштва.

(2) Лица из става 1. овог члана, дужна су да своју процену заснивају на информацијама и мишљењима лица стручних за одговарајућу област за које верују да су у том погледу савесна и компетентна.

(3) Лице које поступа у складу са ст. 1. и 2. овог члана није одговорно за штету која из такве процене настане за привредно друштво.

Дужности лојалности

Члан 33.

(1) Лица из члана 31. став 1. овог закона, дужна су да поступају савесно и лојално према привредном друштву.

(2) Лица из става 1. овог члана која имају лични интерес, дужна су нарочито да: не користе имовину привредног друштва у личном интересу; не користе повлашћене информације у привредном друштву за лично богаћење; не злоупотребљавају позиције у привредном друштву за лично богаћење; не користе пословне могућности привредног друштва за своје личне потребе и сл. (у даљем тексту: дужност лојалности).

Лични интерес и повезана лица

Члан 34.

(1) Лични интерес у смислу члана 33. овог закона постоји ако је лице из члана 31. став 1. овог закона или члан његове породице:

1) уговорна страна у правном послу са привредним друштвом;

2) у финансијском односу са лицем из правног посла или радње које закључује уговор са привредним друштвом или које има финансијске интересе у том послу или радњи, по основу којих се разумно може очекивати да утичу на његово поступање супротно интересу привредног друштва;

3) је под контролним утицајем стране из правног посла или радње или лица које има финансијски интерес у правном послу или радњи, тако да се основано може очекивати да утичу на његово поступање супротно интересу привредног друштва.

(2) Под члановима породице лица из става 1. овог члана, сматрају се:

1) његов брачни друг или/и родитељи, брат или сестра тог брачног друга;

2) његово дете, родитељи, брат, сестра, унук или брачни друг било кога од ових лица;

3) његов крвни сродник у правој линији и у побочној линији до другог степена сродства, усвојилац и усвојеник, сродник по табзини закључно са првим степеном;

4) друга лица која са тим лицем живе у заједничком домаћинству.

(3) Лица из става 1. тач. 2) и 3) и става 2. овог члана, сматрају се повезаним лицима у смислу овог закона (у даљем тексту: повезана лица у смислу овог закона).

Одобрење правног посла из сукоба интереса

Члан 35.

(1) Лице које закључује правни посао са привредним друштвом не повређује правило сукоба интереса из члана 34. овог закона и није одговорно за накнаду штете која произађе из сукоба интереса, ако је правни посао одобрен у доброј вери:

1) од свих других ортака који немају лични интерес (у случају ортакког друштва), свих комплементара који немају лични интерес (у случају командитног друштва), ако оснивачким актом није одређено да о томе одлучује већина ортака односно комплементара у складу са оснивачким актом;

2) већином гласова скупштине чланова који немају лични интерес (у случају друштва с ограниченом одговорношћу);

3) већином гласова чланова управног одбора који немају интереса у том послу, а у случају да таква већина не постоји, већином гласова акционара који немају лични интерес (у случају акционарског друштва).

(2) Одобрење правног посла из става 1. овог члана пуноважно је ако су ортацима, члановима друштва, члановима управног

одбора или акционарима који о томе одлучују све материјалне чињенице повезане са личним интересом биле откривене или иначе познате.

(3) У случају одобрења правног посла са акционарским друштвом од стране управног одбора у коме постоји сукоб интереса о том одобрењу и правном послу обавештава се скупштина акционара на првој наредној седници.

(4) Лице које закључује правни посао са привредним друштвом не повређује правило сукоба интереса из члана 34. овог закона, односно није одговорно за накнаду штете која произађе из сукоба интереса, ако докаже да је правни посао у време закључења или у време извршења у интересу привредног друштва.

(5) Правни посао у коме у складу са чланом 34. овог закона постоји сукоб интереса а који није одобрен у складу са ст. 1. и 2. овог члана или за који није пружен доказ из става 4. овог члана, ништав је.

(6) Ако привредно друштво не одобри правни посао у коме постоји сукоб интереса, лица из члана 13. став 10. овог закона могу остваривати права утврђена овим законом.

Забрана конкуренције

Члан 36.

(1) Лица из члана 31. став 1. овог закона, не могу директно или индиректно бити ангажована у другом привредном друштву конкурентске делатности, осим ако за то добију одобрење у складу са чланом 35. овог закона.

(2) Забрана из става 1. овог члана укључује, нарочито:

- 1) запослење;
- 2) својство предузетника;
- 3) својство ортака или комплементара;
- 4) својство контролног члана или акционара;
- 5) својство члана органа друштва из члана 31. став 1. тачка 4) овог закона;
- 6) заступнике друштва;
- 7) ликвидационог управника друштва;
- 8) лица која имају уговорна овлашћења да управљају пословима привредног друштва.

(3) Оснивачким актом привредног друштва може да се одреди да забрана из ст. 1. и 2. овог члана важи и после престанка тих својстава, али не дуже од две године.

Последице повреде правила сукоба интереса и забране конкуренције

Члан 37.

(1) Повреда сукоба интереса и забране конкуренције даје привредном друштву, поред права на накнаду штете и право да се:

- 1) послови које изврши то лице за свој рачун признају као послови извршени за рачун привредног друштва;
- 2) привредном друштву преда сваки новчани износ који је остварен од послова који су обављени за рачун тог лица;
- 3) сва потраживања која произлазе из посла извршеног за рачун тог лица, уступе привредном друштву.

(2) Права које привредно друштво има по основу повреде сукоба интереса и правила конкуренције може остваривати привредно друштво и ортак, члан или акционар који има или заступа најмање 5% основног капитала друштва, у року од 60 дана од дана сазнања за учињену повреду, односно три године од дана учињене повреде.

Дужност чувања пословне тајне

Члан 38.

(1) Пословном тајном сматра се информација о пословању одређена оснивачким актом, актом или уговором ортака или уговором чланова друштва, односно оснивачким актом или статутом акционарског друштва, за коју је очигледно да би проузроковала знатну штету привредном друштву ако дође у посед трећег лица.

(2) Информација чије је објављивање обавезно у складу са законом или које су у вези са повредом закона, добре пословне праксе или принципа пословног морала, укључујући и информацију за коју постоји основана сумња на постојање корупције, не може се сматрати пословном тајном привредног друштва и објављивање ове информације је законито, ако има за циљ да заштити јавни интерес.

(3) Лица из члана 31. овог закона одговорна су за штету проузроковану привредном друштву ако у погледу чувања пословне тајне, односно њеног саопштавања у складу са законима и другим прописима.

(4) Привредно друштво дужно је да пружи потпуну заштиту лицу које поступајући савесно у доброј вери указује надлежним органима на постојање корупције.

Промена правила дужности према привредном друштву

Члан 39.

(1) Ортачко друштво, командитно друштво, друштво с ограниченом одговорношћу или затворено акционарско друштво могу поред дужности према привредном друштву утврђених у чл. 32. и 34. као и чл. 36. и 38. овог закона, утврдити и друге дужности.

(2) Привредно друштво из става 1. овог члана, укључујући и отворено акционарско друштво, може оснивачким актом или уговором ортака или уговором чланова, односно оснивачким актом или статутом акционарског друштва, утврдити послове, врсту и начин обављања послова, као и место обављања послова који не представљају забрану конкуренције привредном друштву.

Одељак 8.

Индивидуална и деривативна тужба

Индивидуална тужба ортака, члана и акционара

Члан 40.

(1) Ортак, члан или акционар привредног друштва има право да поднесе индивидуалну тужбу у своје име против било ког лица из члана 31. став 1. овог закона за накнаду штете коју му то лице проузрокује повредом дужности утврђених у складу са овим законом.

(2) У случају ортачког друштва, дужности према друштву су истовремено и дужности према ортацима друштва, ако оснивачким актом или уговором ортака друштва није друкчије одређено.

(3) Тужбу из става 1. овог члана подноси једно лице у своје име или више лица која делују заједно у њихово име.

Деривативна тужба командитора, члана и акционара

Члан 41.

(1) Командитор командитног друштва, члан друштва с ограниченом одговорношћу или акционар акционарског друштва, имају право да поднесу тужбу у своје име а за рачун друштва против било ког лица из члана 31. став 1. овог закона, ради накнаде штете проузроковане привредном друштву од стране тих лица повредом дужности које имају према друштву у складу са овим законом (у даљем тексту: деривативна тужба).

(2) Деривативну тужбу може да поднесе само командитор, члан или акционар ако су испуњени следећи услови:

1) ако има својство командитора, члана или акционара у време подношења тужбе или ако то својство стекне по основу прибављања удела или акција од лица које је имало то својство у време подношења тужбе;

2) ако поседује уделе или акције у привредном друштву који представљају најмање 5% основног капитала друштва, у ком случају се њихови удели или акције рачунају заједно;

3) ако је пре подношења тужбе писаним путем захтевао од привредног друштва да поднесе тужбу а тај захтев је одбијен односно по том захтеву није поступљено у року од 30 дана од дана подношења.

(3) Захтев из става 2. тачка 3) овог члана подноси се у командитном друштву свим комплементарима, у друштву с ограниченом одговорношћу и акционарском друштву директору или члановима управног одбора или другим лицима која имају овлашћење да поднесу тужбу.

(4) Лица из става 2. овог члана дужна су да уз деривативну тужбу приложе и доказе да су претходно предузела радње из става 2. тачка 3) овог члана.

(5) Поступак по деривативној тужби не може бити окончан вансудским путем.

(6) Остварена накнада штете по деривативној тужби припада привредном друштву, а лице које је поднело тужбу има право на накнаду трошкова.

(7) Одредбе ст. 1. до 6. овог члана не примењују се на ортакчко друштво, осим ако оснивачким актом или уговором ортака друштва није друкчије одређено.

Истовремена индивидуална и деривативна тужба

Члан 42.

У случају истовременог подношења индивидуалне и деривативне тужбе, подносилац тужбе може водити истовремено оба судска поступка и у том случају ограничења из члана 41. овог закона не примењују се на индивидуалну тужбу.

Одељак 9.

Информисање, објављивање и застарелост

Право информисања и увида

Члан 43.

(1) Привредно друштво дужно је да своје ортаке, чланове или акционаре информисе о свом пословању и финансијском стању

и да им учини доступним информације и документа која се у складу са овим законом, оснивачким актом или статутом морају учинити доступним.

(2) Надлежни орган или овлашћено лице привредног друштва које не поступи на начин из става 1. овог члана одговара за штету која је тиме проузрокована ортацима, члановима или акционарима друштва.

(3) Ако надлежни орган пропусти да изврши дужност из става 1. овог члана, ортаци, чланови и акционари могу поднети писани захтев суду да у ванпарничном поступку изда налог за поступање на начин из става 1. овог члана.

Достављање регистру и објављивање информација

Члан 44.

(1) Привредно друштво које емитије хартије од вредности путем јавне понуде доставља регистру ради објављивања информација садржане у документима утврђеним законом којим се регулише тржиште хартија од вредности.

(2) Привредно друштво информације из става 1. овог члана објављује и у средствима јавног информисања у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности и актом Комисије за хартије од вредности.

Забране избора

Члан 45.

(1) Лица која су осуђена за одређена кривична дела из области привреде и службене дужности у складу са посебним законом, у вези са вршењем својих дужности у привредном друштву, као и лица која су повредила одредбе овог закона о ограничењима плаћања, не могу бити заступници, чланови управног одбора, прокуристи као ни ликвидациони управници док трају правне последице осуде.

(2) Чланови органа друштва и са њима повезана лица у смислу овог закона, који врше функцију надзора у том друштву и у са њим повезаним друштвима у смислу овог закона, не могу да буду чланови органа који воде послове управљања и заступања друштва.

Решавање спорова

Члан 46.

(1) Трговински суд седишта привредног друштва надлежан је за решавање спорова који произлазе из овог закона, осим ако овим законом није друкчије одређено.

(2) У случајевима утврђеним овим законом или ако то произлази из овог закона надлежни суд одлучује у ванпарничном поступку.

(3) У случајевима из става 2. овог члана поступак је хитан и суд првог степена је дужан да донесе одлуку најкасније у року од 60 дана од дана пријема захтева, ако овим законом није друкчије прописано. Рок за жалбу је осам дана. Суд другог степена дужан је да одлучи по жалби у року од тридесет дана од дана пријема захтева.

(4) Жалба против одлуке суда донета у стварима из става 2. овог члана не задржава извршење одлуке.

Застарелост

Члан 47.

(1) Потраживања ортака, чланова и акционара према привредном друштву, док имају то својство, застаревају у року од 180 дана од дана сазнања за разлог подношења тужбе а најкасније у року од три године од дана доспелости, ако законом за поједина потраживања није друкчије уређено.

(2) Потраживања поверилаца привредног друштва према ортацима, члановима и акционарима, застаревају у року од 180 дана од дана сазнања за разлог подношења тужбе, а најкасније у року од три године од дана престанка друштва или од дана престанка својства ортака, члана и акционара, ако законом за поједина потраживања није одређен други рок застарелости.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се и на потраживања привредног друштва према ортацима, члановима и акционарима, као и члановима органа друштва, заступнику и ликвидационом управнику, по основу тог својства.

Део други

ПРЕДУЗЕТНИК

Појам и регистрација

Члан 48.

(1) Предузетник, у смислу овог закона, јесте физичко лице које је регистровано и које ради стицања добити у виду занимања обавља све законом дозвољене делатности, укључујући уметничке и старе занате и послове домаће радиности.

(2) Уметнички и стари занати и послови домаће радиности јесу, нарочито: филигранска делатност; опанчарска; грнчарска, као и израда предмета који имају естетско обележје народног стваралаштва.

(3) Министар надлежан за послове привреде ближе одређује послове, који се у смислу овог закона, сматрају уметничким и старим занатима, односно пословима домаће радиности.

(4) Предузетник се региструје у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(5) Физичко лице уписано у посебни регистар, које у виду занимања обавља делатност слободне професије уређену посебним прописима, сматра се предузетником у смислу овог закона ако је тим прописима то одређено.

(6) Индивидуални пољопривредник није предузетник у смислу овог закона, осим ако посебним законом није друкчије уређено.

Одговорност

Члан 49.

Предузетник одговара за све обавезе из обављања делатности целокупном имовином.

Обележја

Члан 50.

(1) Предузетник обавља делатност под својим личним именом, именом неког другог лица или под неким посебним пословним именом, у складу са овим законом.

(2) Име из става 1. овог члана региструје се уз додатак назива „предузетник” или скраћенице „пр”.

Сходна примена

Члан 51.

Одредбе овог закона о пословном имену, седишту, делатности, условима за обављање делатности, заступању, ликвидацији и застарелости привредних друштава, сходно се примењују и на предузетника, ако посебним законом није друкчије уређено.

Престанак

Члан 52.

Предузетник се брише из регистра у случају:

- 1) одјаве;
- 2) смрти или губитка пословне способности;
- 3) необављања делатности непрекидно једну годину;
- 4) истека времена ако је обављање делатности регистровано на одређено време;
- 5) обављања делатности у време привременог прекида рада по одлуци надлежног органа;
- 6) кажњавања, више од три пута, за обављање делатности за које не испуњава прописане услове;
- 7) изречене мере забране обављања делатности због неиспуњавања услова за обављање те делатности, а у року одређеном у изреченој мери не испуни те услове односно не промени делатност;
- 8) промене правне форме у правну форму привредног друштва, у складу са овим законом;
- 9) стечаја и ликвидације.

Део трећи

ПРАВНЕ ФОРМЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Глава I

ОРТАЧКО ДРУШТВО

Одељак 1.

Појам и оснивање

Појам и одговорност

Члан 53.

(1) Ортачко друштво у смислу овог закона јесте привредно друштво које оснивају два или више физичких и/или правних лица у својству ортака друштва ради обављања одређене делатности под заједничким пословним именом.

(2) Ортачко друштво одговара за своје обавезе целокупном имовином.

(3) Ортаци ортачког друштва одговорни су солидарно за све обавезе друштва целокупном својом имовином, ако са повериоцем није друкчије уговорено.

(4) Ако уговор ортака друштва садржи одредбу супротну ставу 3. овог члана, та одредба уговора нема правно дејство према трећим лицима.

Принцип слободе уговарања**Члан 54.**

Ортаци ортакчког друштва могу своје међусобне односе, као и односе са ортакчим друштвом уредити слободно, осим ако је законом drukчије уређено.

Оснивачки акт**Члан 55.**

- (1) Оснивачки акт ортакчког друштва садржи, нарочито:
 - 1) пуно име и пребивалиште свих физичких лица ортака и по-словно име и седиште правног лица сваког ортака;
 - 2) пословно име и седиште друштва;
 - 3) делатност;
 - 4) означавање врсте и вредности улога ортака.
- (2) Оснивачки акт ортакчког друштва може да садржи и дру-ге елементе од значаја за друштво и ортаке друштва.
- (3) Измене и допуне оснивачког акта ортакчког друштва врше се уз сагласност свих ортака друштва, ако тим актом није drukчије одређено.

Уговор ортака друштва**Члан 56.**

- (1) Поред оснивачког акта ортакчко друштво може да има и уговор ортака друштва којим се одређује нарочито пословање друштва и управљање.
- (2) Уговор ортака ортакчког друштва не прилаже се уз прија-ву за регистрацију.
- (3) Уговор ортака ортакчког друштва сачињава се у писаној форми и потписује га сваки ортак.
- (4) Уговор ортака ортакчког друштва, односно његове измене и допуне имају правно дејство међу ортакцима од дана када га потпишу сви ортаци, ако тим уговором није drukчије одређено.

Однос између оснивачког акта и уговора ортака друштва**Члан 57.**

У случају неусклађености између оснивачког акта ортакчког друштва и уговора ортака ортакчког друштва, примењује се оснивачки акт друштва.

Одељак 2.**Правни односи између ортака и ортака са ортакчим друштвом****Уређивање оснивачким актом и уговором ортака друштва****Члан 58.**

Правни односи између ортака и ортака са ортакчим друштвом уређују се оснивачким актом и уговором ортака друштва, ако друштво има такав уговор.

Улог**Члан 59.**

- (1) Улог ортака у ортакчко друштво може бити у новцу, ства-рима и правима, као и у раду или услугама, који су извршени или треба да буду извршени.
- (2) Ортаци ортакчког друштва улажу улоге једнаке вредности.

Последице закашњења уношења улога**Члан 60.**

- (1) Ортак ортакчког друштва који у имовину друштва не уне-се свој улог, у складу са оснивачким актом друштва, који новац при-мљен за друштво или другу имовину не преда у одређеном року друштву или који за себе узме новац или другу имовину друштва без овлашћења, дужан је да друштву плати уговорену камату почев од дана када је морао уплатити или унети улог, односно од дана када је морао предати новац или другу имовину или када је узео новац или другу имовину.
- (2) Одредба става 1. овог члана не искључује право ортакчког друштва и на накнаду друге штете.

Повећање и смањење улога**Члан 61.**

- (1) Ортак ортакчког друштва није дужан да повећа улог изнад износа одређеног оснивачким актом нити је дужан да повећа улог одређен оснивачким актом ради покривања губитака друштва.

- (2) Ортак ортакчког друштва не може смањити свој улог без сагласности свих осталих ортака.

Располагање ортакчим уделом међу ортакцима**Члан 62.**

Пренос удела међу ортакцима ортакчког друштва је слободан.

Одлучивање ортака друштва**Члан 63.**

- (1) Одлуке ортака о питањима која представљају редовну де-латност ортакчког друштва доносе се већином од укупног броја гла-сова ортака. Сагласност свих ортака потребна је за одлуке о пита-њима која су изван редовне делатности друштва, као и за одлуке о пријему новог ортака друштва.
- (2) Ортаци код којих постоји сукоб интереса у смислу чл. 34. и 35. овог закона, у односу на одлуку која се доноси, не учествују у гласању за доношење такве одлуке.
- (3) Ортаци ортакчког друштва доносе одлуке на седници, што важи и за ортаке који су овлашћени на пословођење.

Пословођење**Члан 64.**

- (1) Ортак ортакчког друштва има право и обавезу да води по-слове друштва (у даљем тексту: пословођење).
- (2) Ако је оснивачким актом ортакчког друштва или уговором ортака друштва одређено да је пословођење пренето на једног или више ортака друштва, остали ортаци друштва немају право на по-словођење.

Пословођење од стране више ортака**Члан 65.**

- (1) Ако право на пословођење имају два или више ортака ор-такчког друштва, сваки од тих ортака има право да поступа само-стално, осим ако се најмање један ортак успротиви том праву.
- (2) Ако је оснивачким актом или уговором ортака друштва одређено да ортаци друштва овлашћени на пословођење могу да поступају заједно, за сваки посао потребна је сагласност свих ортака друштва овлашћених на пословођење, осим ако би одлагање до-ношења те одлуке проузроковало штету друштву.
- (3) Ако је оснивачким актом или уговором ортака ортакчког друштва одређено да је, у случају пословођења од стране више ор-така, сваки ортак овлашћен на пословођење дужан да поступа по инструкцијама других ортака овлашћених на пословођење, сваки ортак дужан је да обавести остале ортаке овлашћене на пословође-ње ради доношења заједничке одлуке о правној радњи или послу.
- (4) Ако ортак овлашћен на пословођење с обзиром на окол-ности случаја сматра да инструкције у смислу става 3. овог члана нису примерене, о томе обавештава друге ортаке ради заједничког одлучивања, осим ако би одлагање одлуке проузроковало штету друштву, када може поступати самостално, о чему је дужан да без одлагања обавести остале ортаке.

Обим пословођења**Члан 66.**

- (1) Пословођење обухвата овлашћење за обављање правних послова и других радњи који се редовно врше при обављању делат-ности ортакчког друштва.
- (2) Правни послови и друге радње који нису обухваћени овлашћењем из става 1. овог члана, могу се обављати само уз сагла-сност свих ортака ортакчког друштва.

Пренос права на пословођење**Члан 67.**

- (1) Ортак ортакчког друштва овлашћен на пословођење може пренети право на пословођење на треће лице, ако се са тим сагла-се сви ортаци друштва.
- (2) Ортак ортакчког друштва који пренесе право на послово-ђење на треће лице које није ортак, одговара за избор лица на које је пренео право на пословођење и за радње тог лица у извршавању послова пословођења.

Ошказивање пословођења**Члан 68.**

- (1) Ортак ортакчког друштва може одустати од пословођења у отказном року који је одређен оснивачким актом или уговором ор-така друштва, ако за то постоји оправдан разлог, што цене остали ортаци.

(2) Ништава је одредба оснивачког акта или уговора ортака друштва којом се ортак унапред одриче од права на пословођење.

(3) Ако постоји оправдан разлог за хитно одустајање од пословођења, ортак може од тог овлашћења да одустане и у краћем отказном року од рока из става 1. овог члана.

(4) Ортак ортакког друштва овлашћен на пословођење, писаним путем, благовремено обавештава све остале ортаке друштва о намери да одустане од пословођења, ради омогућавања континуитета незавршених послова од осталих ортака овлашћених на пословођење.

(5) Ако се ортак ортакког друштва одрекне овлашћења пословођења супротно ст. 1. и 3. овог члана, дужан је да ортакком друштву надокнади тиме проузроковану штету.

Одузимање овлашћења за пословођење

Члан 69.

Овлашћење за пословођење може се одлуком надлежног суда одузети по тужби друштва или преосталих ортака друштва, ако се утврди да ортак није способан да води послове друштва или да чини тежу повреду дужности пословођења.

Право на накнаду трошкова

Члан 70.

(1) Ортак ортакког друштва има право на накнаду свих трошкова које је имао у вођењу послова друштва и који су с обзиром на околности случаја били неопходни.

(2) Трошкови из става 1. овог члана падају на терет ортакког друштва.

Добит и губитак

Члан 71.

(1) На крају пословне године ортаци усвајају финансијски извештај којим се утврђује добит и губитак ортакког друштва и учешће сваког ортака у добити и губитку.

(2) Добит ортакког друштва расподељује се ортацима на једнаке делове.

(3) Губитак ортакког друштва расподељује се на ортаке друштва на једнаке делове.

(4) Део добити који припада ортаку ортакког друштва у добити ортакког друштва, исплаћује се најкасније у року од три месеца од дана усвајања финансијског извештаја.

(5) Ако оснивачки акт ортакког друштва садржи одредбу којом се одређује само удео у добити или само удео у губитку, сматра се да се она односи и на добит и на губитак.

Применљивост

Члан 72.

Одредбе чл. 59. до 71. овог закона примењују се ако оснивачким актом или уговором ортака ортакког друштва није друкчије одређено.

Одељак 3.

Правни односи друштва и ортака према трећим лицима

Право за заступање

Члан 73.

(1) Овлашћење за заступање ортакког друштва има сваки ортак, ако оснивачким актом друштва није друкчије одређено.

(2) Ако су два или више ортака овлашћени да заступају ортакко друштво, сваки од ортака овлашћен је да поступа самостално, ако оснивачким актом није друкчије одређено.

(3) Оснивачким актом друштва може да се одреди да ортаци друштва могу заступати друштво само заједно.

(4) Ако су ортаци ортакког друштва, у складу са оснивачким актом овлашћени за заједничко заступање, могу да овласте једног или више ортака овлашћених за заједничко заступање да предузимају одређене послове или одређене врсте послова, а изјава воље трећих лица учињена једном од ортака овлашћених да заједно заступају друштво, сматра се да је учињена ортакком друштву.

(5) Оснивачким актом ортакког друштва може да се одреди да ортаци друштва могу заступати друштво само заједно са прокуристом, када се сходно примењује одредба става 4. овог члана.

(6) Подаци о ортацима који заступају ортакко друштво о промени лица овлашћених за заступање или одређивање нових ортака за заступање ортакког друштва, као и промене обима овлашћења ортака који заступају ортакко друштво, региструју се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Отказивање овлашћења за заступање

Члан 74.

(1) Ортак ортакког друштва овлашћен за заступање, може отказати овлашћење за заступање у отказном року који је одређен оснивачким актом или уговором ортака друштва, ако за то постоји оправдан разлог што цене остали ортаци.

(2) Ништава је одредба оснивачког акта или уговора ортака друштва којом се ортак унапред одриче овлашћења за заступање.

(3) Ако постоји оправдан разлог за хитно одустајање од заступања, ортак може од заступања да одустане и у краћем отказном року од рока из става 1. овог члана.

(4) Ортак ортакког друштва овлашћен за заступање, писаним путем, благовремено обавештава све остале ортаке друштва о намери да одустане од заступања ради омогућавања континуитета незавршених послова од осталих ортака овлашћених за заступање.

(5) Ако се ортак ортакког друштва одрекне овлашћења за заступање супротно ст. 1. и 3. овог члана, дужан је да ортакком друштву надокнади тиме проузроковану штету.

Одузимање овлашћења на заступање

Члан 75.

Овлашћење за заступање може се одлуком надлежног суда ако оснивачким актом ортакког друштва није друкчије одређено, одузети по тужби друштва или преосталих ортака друштва, ако се утврди да ортак није способан да заступа друштво или да чини тежу повреду дужности заступања.

Приговори и пребој (компензација)

Члан 76.

(1) Ортак ортакког друштва може поднети како личне приговоре, тако и приговоре које може истаћи и друштво према трећим лицима.

(2) Потраживања трећег лица од ортака ортакког друштва могу се пребијати са потраживањима ортака према друштву.

Одговорност новоџ ортака

Члан 77.

(1) Лице које после оснивања друштва стекне својство ортака одговара за обавезе друштва као и постојећи ортаци, укључујући и обавезе настале пре његовог приступања друштву.

(2) Одредбе уговора ортака друштва које нису у складу са ставом 1. овог члана, немају правно дејство према трећим лицима, осим ако се треће лице не сагласи са тим.

Одељак 4.

Ортачки удео

Пренос удела трећим лицима

Члан 78.

(1) Ортак ортакког друштва може пренети свој удео трећем лицу само уз сагласност осталих ортака.

(2) У случају преноса удела трећем лицу остали ортаци ортакког друштва имају право пречег стицања тог удела.

(3) Ако ортаци ортакког друштва не дају сагласност на пренос удела трећем лицу, а не искористе право пречег стицања, ортак друштва може пренети свој удео трећем лицу и без те сагласности.

(4) Давање у залог удела ортака ортакког друштва сматра се преносом удела у смислу ст. 1. до 3. овог члана.

(5) Пренос удела на наследнике и правне следбенике не сматра се преносом удела трећем лицу у смислу ст. 1. до 3. овог члана.

(6) Пренос удела трећим лицима може се оснивачким актом или уговором ортака друштва друкчије одредити.

Одговорност код преноса удела

Члан 79.

(1) У свим случајевима преноса удела, преносилац удела и стичалац пренетог удела одговарају солидарно према друштву за све обавезе преносиоца удела према друштву у тренутку преноса, осим ако се ортаци не споразумеју друкчије.

(2) Захтеви од стране или у име ортакког друштва из става 1. овог члана застаревају у року од три године од регистрације преноса удела.

(3) Одредба става 2. овог члана примењује се и на друге захтеве од стране или у име ортакког друштва против лица које је престало бити ортак.

Одељак 5.**Престанак ортакког друштва и иступање ортака****Разлози престанка****Члан 80.**

- (1) Ортакко друштво престаје:
- 1) истеком времена на које је основано или испуњењем циља оснивања;
 - 2) одлуком ортака о престанку;
 - 3) стечајем друштва;
 - 4) необављањем послова непрекидно у периоду од две године;
 - 5) судском одлуком о престанку;
 - 6) наступањем било којег другог догађаја одређеног оснивачким актом или уговором ортака друштва који има за последицу престанак друштва.
- (2) Ако оснивачким актом или уговором ортака друштва није друкчије одређено, својство ортака у ортакком друштву престаје у случају:
- 1) смрти ортака;
 - 2) отварања стечаја над неким од ортака;
 - 3) отказа неког ортака;
 - 4) доношења одлуке ортака у складу са оснивачким актом, уговором ортака друштва и овим законом;
 - 5) у другим случајевима одређеним оснивачким актом или уговором ортака друштва.

Прећућно продужење**Члан 81.**

Ако је ортакко друштво основано на одређено време или за испуњење одређеног циља, а протеком тог времена или испуњењем циља оснивања настави да послује, сматра се да је друштво прећућно добило сагласност свих ортака да је основано на неодређено време.

Ошказ и повлачење ортака**Члан 82.**

- (1) Ортак ортакког друштва може да се повуче добровољно из друштва, подношењем писаног отказа о повлачењу.
- (2) Писани отказ из става 1. овог члана подноси се најмање шест месеци пре истека пословне године, осим ако је оснивачким актом друкчије одређено.
- (3) Право ортака из става 1. овог члана не може се ограничити нити искључити.

Судска одлука о престанку друштва**Члан 83.**

- (1) По тужби неког од ортака ортакког друштва, суд доноси одлуку да друштво престаје када за то постоји оправдан разлог.
- (2) Оправдан разлог у смислу става 1. овог члана постоји ако суд нађе да: ортак друштва, са намером или грубом непажњом, повреди своју дужност која је, у смислу овог закона, оснивачког акта или уговора ортака друштва од утицаја на пословање друштва; је испуњење такве дужности фактички немогуће; није могуће да друштво друкчије настави пословање, а да то пословање буде у складу са овим законом, оснивачким актом или уговором ортака друштва.
- (3) Ништав је споразум којим се искључује или ограничава право ортака на подношење тужбе из става 1. овог члана.
- (4) Тужба из става 1. овог члана подноси се против ортакког друштва и свих других ортака код надлежног суда.
- (5) Уместо одлуке о престанку ортакког друштва у складу са ст. 1. до 4. овог члана, суд може, ако се у том смислу преиначи тужбени захтев, да искључи ортака друштва у складу са чланом 84. овог закона.

Искључење ортака**Члан 84.**

- (1) На искључење ортака ортакког друштва сходно се примењују одредбе овог закона о искључењу члана друштва с ограниченом одговорношћу.
- (2) Одлуку о искључењу ортака ортакког друштва доносе преостали ортаци у складу са чланом 63. овог закона.

Последице иступања ортака из друштва**Члан 85.**

- (1) Удео ортака који иступи из ортакког друштва расподељује се се осталим ортацима друштва на једнаке делове.

(2) Ортаци који остају у друштву дужни су да исплате ортаку који иступа из ортакког друштва у новцу оно што би он примио на основу обрачуна који би се направио када би у време његовог иступања друштво престало да постоји, не узимајући у обзир текуће незавршене послове.

(3) Ако вредност имовине ортакког друштва није довољна за то да се покрију обавезе друштва, ортак који иступа из друштва плаћа друштву део непокривеног износа сразмерно његовом учешћу у губитку друштва.

(4) Одредбе ст. 1. до 3. овог члана примењују се ако оснивачким актом или уговором ортака ортакког друштва није друкчије одређено.

Учешће ортака који је иступио из друштва у незавршеним пословима**Члан 86.**

Ортак ортакког друштва који иступа из друштва, учествује у добити и губитку из послова који у време његовог иступања још нису били завршени са стањем на дан његовог иступања, ако оснивачким актом или уговором ортака друштва није друкчије одређено.

Поступак у случају кад остане један ортак**Члан 87.**

(1) Ако из било ког разлога остане један ортак ортакког друштва, тај ортак је дужан да предузме све неопходне мере да усклади пословање друштва условима прописаним овим законом или да настави пословање као предузетник, најкасније у року од три месеца од дана када је остао једини ортак друштва.

(2) Ако у року из става 1. овог члана једини ортак ортакког друштва не усклади свој положај са одредбама овог закона, ортакко друштво престаје ликвидацијом.

Настављање друштва са наследницима**Члан 88.**

(1) Ортакко друштво наставља да послује са наследницима преминулог ортака, ако је тако одређено оснивачким актом и уз сагласност наследника.

(2) Наследници могу извршавати своја права у складу са ставом 1. овог члана од дана сазнања за наслеђивање или од дана именовања заступника наследнику који нема пословну способност, зависно од околности случаја.

Регистрација престанка друштва**Члан 89.**

(1) Преостали ортаци овлашћени за заступање ортакког друштва пријављују престанак друштва и иступање ортака из друштва, ради регистрације и објављивања.

(2) У случају престанка судском одлуком, суд по службеној дужности пријављује регистру престанак ортакког друштва.

Глава II**КОМАНДИТНО ДРУШТВО****Одељак 1.****Појам и оснивање****Појам и одговорност****Члан 90.**

(1) Командитно друштво, у смислу овог закона, јесте привредно друштво које оснивају два или више физичких и/или правних лица у својству ортака, ради обављања одређене делатности, под заједничким пословним именом, од којих најмање једно лице одговара неограничено за његове обавезе (комплементар), а најмање једно лице одговара ограничено до висине свог уговореног улога (командитор).

(2) Командитно друштво за своје обавезе одговара целокупном имовином.

(3) Комплементари и командитори одговарају за обавезе друштва у складу са ставом 1. овог члана.

Примена одредаба о ортакком друштву**Члан 91.**

(1) На командитно друштво примењују се одредбе овог закона о ортакком друштву, ако овим законом није друкчије уређено.

(2) Комплементари имају статус ортака ортакког друштва, ако овим законом није друкчије уређено.

Оснивачки акт**Члан 92.**

- (1) Оснивачки акт командитног друштва садржи нарочито:
- 1) пуно име и пребивалиште сваког физичког лица и пословно име и седиште правног лица комплементарара и командитора, као и означавање својства ортака;
 - 2) пословно име и седиште друштва;
 - 3) означавање врсте и вредности улога сваког оснивача;
 - 4) делатност.
- (2) Оснивачки акт командитног друштва може да садржи и друге елементе од значаја за друштво и комплементарара.

Измена оснивачког акта**Члан 93.**

- (1) Оснивачки акт командитног друштва мења се сагласношћу свих комплементарара и командитора друштва, ако тим актом није друкчије одређено.
- (2) Измене оснивачког акта командитног друштва којима се повећавају обавезе ортака друштва одређене тим актом или којима се одређују нове обавезе ортака друштва, врше се уз сагласност ортака друштва на које се те измене односе.

Уговор ортака друштва**Члан 94.**

- (1) Поред оснивачког акта, командитно друштво може имати и уговор ортака друштва којим се одређује, нарочито, пословање друштва и управљање.
- (2) Уговор ортака командитног друштва не прилаже се уз пријаву за регистрацију.
- (3) Уговор ортака командитног друштва сачињава се у писаној форми и потписују га сви ортаци.
- (4) Уговор ортака командитног друштва и промене уговора имају правно дејство међу ортацима даном потписивања свих ортака, ако тим уговором није друкчије одређено.

Однос између оснивачког акта и уговора ортака друштва**Члан 95.**

У случају неусклађености између оснивачког акта командитног друштва и уговора ортака друштва, примењује се оснивачки акт.

Одељак 2.**Правни односи међу ортацима и између ортака и друштва****Улог****Члан 96.**

- (1) Улог командитора у командитно друштво може бити новчани и неновчани, укључујући и извршени рад и услуге у командитном друштву.
- (2) Командитор у командитно друштво уноси цео уговорени улог пре стицања својства командитора.

Пренос удела**Члан 97.**

- (1) Комплементар командитног друштва не може пренети цео или део свог удела без сагласности свих командитора и комплементарара.
- (2) Командитор командитног друштва може пренети део или цео свој удео продајом, поклоном, наслеђем или на други начин.

Добић и губићак**Члан 98.**

Командитори и комплементарари учествују у деоби добити и сношењу губитка друштва сразмерно проценту удела у друштву.

Применљивост**Члан 99.**

Одредбе чл. 96. до 98. овог закона примењују се, ако оснивачким актом или уговором ортака друштва није друкчије одређено.

Вођење послова друштва**Члан 100.**

- (1) Један или више комплементарара воде послове командитног друштва (у даљем тексту: пословођење).
- (2) Командитор не може вршити пословођење друштва.

Одељак 3.**Правни односи командитног друштва и ортака према трећим лицима****Заступање****Члан 101.**

Командитор не може да заступа командитно друштво према трећим лицима.

Случајеви одговорности командитора као комплементарара**Члан 102.**

- (1) Командитор одговара, као и комплементар, према трећим лицима ако је његово име уз његову сагласност унето у пословно име командитног друштва.
- (2) Командитор одговара, као и комплементар, ако поступа супротно забрани из члана 100. став 2. овог закона.

Одељак 4.**Промене у чланству и статус друштва****Окончање стањуса ортака и промена правне форме****Члан 103.**

- (1) Командитно друштво не престаје у случају смрти командитора, као ни у случају престанка командитора који није физичко лице.
- (2) Ако из командитног друштва иступе сви комплементарари а нови комплементарари нису примљени у року од три месеца од дана иступања последњег комплементарара, командитори могу у даљем року од три месеца донети једногласно одлуку о промени правне форме у друштво с ограниченом одговорношћу или акционарско друштво, у складу са овим законом.
- (3) Ако командитори командитног друштва не поступе на начин и у року из става 2. овог члана, командитно друштво престаје ликвидацијом, у складу са овим законом.
- (4) Ако из командитног друштва иступе сви командитори, командитно друштво може у складу са ставом 2. овог члана наставити да послује као ортак друштво или као предузетник.
- (5) Промене из ст. 1. до 4. овог члана региструју се и објављују у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Глава III**ДРУШТВО С ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ****Одељак 1.****Основна начела****Појам и одговорност****Члан 104.**

- (1) Друштво с ограниченом одговорношћу у смислу овог закона јесте привредно друштво које оснива једно или више правних и/или физичких лица, у својству чланова друштва, ради обављања одређене делатности под заједничким пословним именом.
- (2) Друштво с ограниченом одговорношћу одговара за своје обавезе целокупном имовином.
- (3) Члан друштва с ограниченом одговорношћу не одговара за обавезе друштва, осим до износа неуног улога у имовину друштва.
- (4) Друштво с ограниченом одговорношћу може имати највише 50 чланова.
- (5) Ако се број чланова друштва с ограниченом одговорношћу повећа изнад броја чланова из става 4. овог члана, али не више од 100 чланова, и ако се тај број одржи у периоду дужем од годину дана, то друштво мења правну форму у форму затвореног акционарског друштва.

Начело слободе уговарања**Члан 105.**

Чланови друштва с ограниченом одговорношћу своје међусобне односе у друштву, као и односе са друштвом, уређују слободно ако овим законом није друкчије уређено.

Одељак 2.**Оснивачки акт и уговор чланова друштва****Оснивачки акт****Члан 106.**

- (1) Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу садржи, нарочито:
- 1) пуно име и пребивалиште сваког физичког лица и пословно име и седиште сваког правног лица члана друштва;

- 2) пословно име и седиште друштва;
- 3) делатност;
- 4) износ основног капитала и износ, врсту и вредност улога сваког оснивача и опис врсте и вредност неновчаног улога;
- 5) начин и време уношења неновчаних улога, односно време уплате новчаних улога;
- 6) укупан износ трошкова оснивања, односно процењени износ свих трошкова плаћених од друштва или зарачунатих друштву у вези оснивања, а по потреби и трошкове пре него што је утврђено да друштво испуњава услове за почетак пословања;
- 7) одобрене посебне погодности било ком лицу које је учествовало у оснивању друштва или у пословима пре оснивања друштва или утврђивања испуњености услова за почетак пословања.
- (2) Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу може садржати и друге одредбе, укључујући и одредбе које може садржати и уговор чланова друштва.

Уговор чланова друштва

Члан 107.

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу, поред оснивачког акта, може да има и уговор чланова друштва којим се уређује нарочито пословање друштва и управљање. Уговор чланова друштва сачињава се у писаној форми и нарочито садржи одредбе о:

- 1) обавезама чланова друштва на додатне улоге поред основних улога, као и о посебним накнадама и последицама у случају неиспуњења таквих обавеза;
- 2) посебним условима и начину преноса удела чланова друштва који се разликује од начина уређеног овим законом;
- 3) начину за остваривање права гласа чланова друштва или права на дивиденду (једнако право, право у складу са уделом у основном капиталу друштва или право утврђено на неки други начин);
- 4) поступку одлучивања, укључујући и поступак за одлучивање у случају блокаде одлучивања међу члановима друштва.
- (2) Уговор чланова друштва с ограниченом одговорношћу не доставља се уз пријаву за регистрацију.
- (3) Уговор чланова друштва с ограниченом одговорношћу, као и његове измене и допуне, производе правно дејство даном потписивања од свих чланова друштва, ако уговором није друкчије одређено.

Однос оснивачког акта и уговора

Члан 108.

У случају неусклађености између оснивачког акта друштва с ограниченом одговорношћу и уговора чланова друштва примењује се оснивачки акт друштва.

Одељак 3.

Трошкови

Трошкови оснивања

Члан 109.

- (1) Оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу може се одредити да трошкове оснивања друштва сноси друштво или оснивачи.
- (2) Ако оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу није друкчије одређено, трошкове оснивања друштва сноси оснивачи.
- (3) Ако је оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу одређено да трошкове оснивања сноси друштво, ти трошкови надокнађују се оснивачима до износа наведеног у оснивачком акту.

Одељак 4.

Основне обавезе чланова

Одсек 1.

Обавеза у вези са улогом

Врсте улога

Члан 110.

- (1) Улог у друштво с ограниченом одговорношћу може бити новчани или неновчани, укључујући и извршени рад и пружене услуге друштву.
- (2) Улози чланова друштва с ограниченом одговорношћу не морају бити једнаке вредности.
- (3) Улози у друштво с ограниченом одговорношћу, новчани или неновчани, улажу се у друштво у складу са оснивачким актом друштва.

Одсек 2.

Додатни улози

Основ

Члан 111.

- (1) Чланови друштва с ограниченом одговорношћу могу доносити одлуку о улагању додатних улога ако је то одређено оснивачким актом или уговором чланова друштва.
- (2) Додатни улози чланова друштва с ограниченом одговорношћу сразмерни су уделима, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.
- (3) Ако члан друштва с ограниченом одговорношћу не унесе додатни улог у складу са ставом 2. овог члана, остали чланови обавезни су да уплате тај део сразмерно својим уделима, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.
- (4) Оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу може да се одреди да је члан друштва који не изврши обавезу из ст. 1. и 2. овог члана одговоран осталим члановима и друштву за проузроковану штету.

Одељак 5.

Основни капитал

Минимални основни капитал

Члан 112.

- (1) Новчани део основног капитала друштва са ограниченом одговорношћу на дан уплате износи најмање 500,00 (петстотина) евра у динарској противвредности по средњем курсу, од чега се најмање половина уплаћује на привремени рачун до регистрације друштва, а остатак се уплаћује на рачун друштва у року од две године од дана регистрације.
- (2) Посебним законом за оснивање финансијских и осигуравајућих организација и привредних друштава која обављају законом одређене делатности као друштва с ограниченом одговорношћу може се одредити већи минимални основни капитал.

Повећање и смањење основног капитала

Члан 113.

- (1) Основни капитал друштва с ограниченом одговорношћу може се одлуком скупштине чланова повећати новим улозима чланова или претварањем расположивих резерви за ове намене у основни капитал.
- (2) Основни капитал друштва с ограниченом одговорношћу може се смањити одлуком скупштине чланова, али не испод законом прописаног минималног основног капитала.
- (3) Смањење основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу по једном основу може се извршити истовремено са повећањем његовог основног капитала по другом основу у складу са овим законом.
- (4) Регистрација повећања и смањења основног капитала друштва с ограниченом одговорношћу врши се, по правилу, једном годишње и то у року од 30 дана од дана одржавања годишње скупштине чланова друштва.

Сходна примена

Члан 114.

Одредбе овог закона о отвореном акционарском друштву које се односе на одржавање, повећање и смањење основног капитала, као и одржавање скупштине акционара, сходно се примењују и на одржавање, повећање и смањење основног капитала и одржавање скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу код губитка који не прелази 50% основног капитала друштва.

Одељак 6.

Удели

Принцип један удео један члан

Члан 115.

- (1) Члан друштва с ограниченом одговорношћу стиче удео у основном капиталу друштва сразмерно вредности улога.
- (2) Члан друштва с ограниченом одговорношћу може имати један удео у друштву.
- (3) Ако члан друштва с ограниченом одговорношћу стекне један или више удела, ти удели се спајају са постојећим уделом и заједно чине један удео.

Права гласа и имовинска права по основу удела**Члан 116.**

Право гласа чланова друштва с ограниченом одговорношћу, као и имовинска права према друштву укључујући и учешће у добити и расподели ликвидационог вишка, сразмерни су уделима чланова у укупно уплаћеном основном капиталу друштва у време остваривања тих права, ако оснивачким актом није друкчије одређено.

Правна природа**Члан 117.**

(1) Удели друштва с ограниченом одговорношћу нису хартије од вредности.

(2) Удели друштва с ограниченом одговорношћу не могу се стицати, нити се њима може располагати упућивањем јавне понуде.

(3) Друштво с ограниченом одговорношћу издаје сваком члану друштва потврду као доказ чланства и његовог удела, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

Сувласништво удела**Члан 118.**

(1) Удео може припадати једном лицу или већем броју лица (у даљем тексту: сувласници удела). Сувласници удела се у односу на друштво с ограниченом одговорношћу сматрају једним чланом, а у књигу удела уписује се пуно име и адреса сваког сувласника удела.

(2) Сувласници удела у друштву с ограниченом одговорношћу своја права гласа и друга права остварују преко једног заједничког пуномоћника, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено. У случају постојања заједничког пуномоћника сувласници удела у друштву с ограниченом одговорношћу дужни су да га идентификују ради уписа у књигу удела.

(3) Обавештење које друштво с ограниченом одговорношћу упути заједничком пуномоћнику из става 2. овог члана сматра се да је дато свим сувласницима удела. Ако сувласници удела пропусте да идентификују заједничког пуномоћника, обавештење дато од друштва било ком сувласнику сматра се да је дато свим сувласницима.

(4) Сувласници удела солидарно одговарају друштву с ограниченом одговорношћу за све обавезе према друштву које се тичу њиховог удела.

(5) Правне радње друштва с ограниченом одговорношћу према једном сувласнику удела имају дејство према свим сувласницима тог удела.

Књига удела**Члан 119.**

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу дужно је да књигу удела држи у свом седишту.

(2) У књигу удела из става 1. овог члана уписују се: име и пребивалиште односно пословно име; седиште и порески идентификациони број сваког члана друштва, односно сваког сувласника и њиховог заједничког пуномоћника; износ уговореног и уплаћеног улога и евентуалне споредне чинидбе и допунски улози поред основног улога; оптерећења удела; број или проценат гласова сваког удела; поделе и сви преноси удела укључујући и време преноса и име преносиоца и стицаоца, као и све евентуалне промене ових података.

(3) Друштво с ограниченом одговорношћу подноси регистру у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката пријаву и документа за сваку промену података уписаних у књизи удела, ради регистрације и објављивања.

(4) Чланови друштва с ограниченом одговорношћу имају право увида у књигу удела и право на копије.

(5) Директори или чланови управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу одговарају друштву за тачност података у књизи удела, у складу са овим законом.

Значај уписа у књигу удела**Члан 120.**

(1) У односу на друштво с ограниченом одговорношћу, члан друштва је лице које је као такво уписано у књигу удела, а у односу на трећа лица члан друштва је лице које је као такво регистровано.

(2) Сматра се да је члан друштва уписан у књигу удела даном пријаве за регистрацију, која садржи све податке који се уписују у књигу удела, без обзира на то када је регистрација стварно извршена.

Појам и стицање сопствених удела**Члан 121.**

(1) Сопственим уделом друштва са ограниченом одговорношћу у смислу овог закона сматра се удео који друштво стекне од својих чланова.

(2) Друштво с ограниченом одговорношћу не може уписивати сопствене уделе, директно или индиректно, преко трећег лица које их стиче за рачун друштва.

(3) Друштво с ограниченом одговорношћу може од својих чланова стицати сопствене уделе који су у целини уплаћени, као и уделе који нису у целини уплаћени.

(4) Удели из става 3. овог члана могу се стећи куповином од чланова друштва по основу принудног престанка својства члана друштва или по другом основу.

(5) Друштво с ограниченом одговорношћу не може стицати сопствене уделе супротно одредбама овог закона о ограничењу плаћања.

(6) Друштво с ограниченом одговорношћу по основу сопствених удела нема право гласа нити се ти удели рачунају у кворум гласова нити дају право на дивиденду.

(7) Стечени сопствени удели или делови удела друштва с ограниченом одговорношћу којима се не располаже у року од годину дана од дана стицања, поништавају се.

Узимање удела у залог**Члан 122.**

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу може уделе узети у залог, ако је укупни износ потраживања обезбеђених залогом удела нижи од вредности удела, односно вредности уплаћеног удела.

(2) На узимање удела члана друштва с ограниченом одговорношћу у залог од стране самог друштва или од стране лица које делује у своје име а за рачун друштва, примењују се одредбе овог закона о стицању сопствених удела.

Кредит друштва за стицање његових удела**Члан 123.**

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу не може, директно или индиректно, пружати финансијску подршку било које врсте за куповину својих удела.

(2) Одредба става 1. овог члана не односи се на текуће правне послове финансијских организација, као ни на давање аванса или кредита или пружања обезбеђења од стране друштва с ограниченом одговорношћу за стицање удела друштва од стране запослених у друштву или у повезаним друштвима.

(3) Располагања из става 2. овог члана могу се вршити само у оквиру ограничења плаћања прописаних овим законом.

Повлачење и поништење удела**Члан 124.**

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу може повући и поништити уделе у случајевима одређеним оснивачким актом или уговором чланова друштва.

(2) Одлуку о повлачењу и поништењу удела доноси скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

(3) Одлука скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу о повлачењу и поништењу удела садржи: основ повлачења и поништења, износ који се плаћа члану повученог и поништеног удела и дејство поништења на основни капитал друштва.

(4) Одлука из става 2. овог члана уноси се у књигу одлука.

(5) Члан друштва с ограниченом одговорношћу чији је удео повучен и поништен губи права и обавезе које је имао по основу тог удела.

Одељак 7.**Основна права чланова друштва****Одсек 1.****Право располагања уделом****Ослобађање ограничења преноса****Члан 125.**

Удео члана друштва с ограниченом одговорношћу може се слободно преносити, ако овим законом, оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије уређено, и то:

1) другом члану друштва или друштву;

2) брачном другу преносиоца, брату, сестри, претку, потомку или брачном другу потомка;

- 3) законском заступнику или наследнику члана друштва након његове смрти;
- 4) статусном променом у складу са овим законом.

Право пречећ стипцања удела друштва

Члан 126.

(1) Члан друштва с ограниченом одговорношћу пре него што понуди свој удео или део удела трећем лицу које није лице из члана 125. овог закона, дужан је да тај удео или део удела понуди друштву.

(2) Ако друштво не искористи право пречећ стипцања у року одређеном оснивачким актом или уговором чланова друштва, о чему одлуку доноси скупштина чланова друштва, понуда се доставља другим члановима друштва, у складу са оснивачким актом или уговором чланова друштва.

(3) Ако друштво с ограниченом одговорношћу, односно чланови друштва, не обавесте члана друштва који продаје удео о одлуци у року утврђеном оснивачким актом или уговором чланова друштва, сматра се да је понуда одбијена.

(4) Друштво с ограниченом одговорношћу, односно чланови друштва могу дати противпону члану друштва који нуди продају удела, у ком случају тај члан мора дати друштву, односно члановима друштва писано обавештење о прихватању противпоне у року од 10 дана од дана пријема противпоне, а ако члан друштва који нуди продају удела не одговори у том року, сматра се да је противпону одбијена.

(5) Друштво с ограниченом одговорношћу које прихвати понуду за стипцање удела члана друштва, може расподелити део или цео стечени удео једном или већем броју чланова друштва ако сви чланови друштва који су гласали за стипцање удела одобре такву расподелу. Ако друштво с ограниченом одговорношћу не може због ограничења плаћања одређених овим законом да изврши стипцање удела члана друштва, чланови друштва који су гласали за куповину удела обавезни су да купе удео сразмерно свом уделу у основном капиталу друштва.

(6) Ако је понуда члана друштва с ограниченом одговорношћу друштву, односно члановима друштва за стипцање удела одбијена, тај члан друштва може пренети свој удео или део понуђеног удела трећем лицу по цени и у складу са другим условима своје понуде друштву односно члановима друштва или по вишој цени, у року од 60 дана од дана обавештења о одбијању његове понуде од стране друштва и чланова друштва, односно од дана истицања рока за обавештавање о одлуци скупштине чланова друштва и чланова друштва утврђеном оснивачким актом или уговором чланова друштва.

Пренос удела у судском извршном поступку

Члан 127.

При преносу удела члана друштва с ограниченом одговорношћу у извршном судском поступку, друштво и чланови друштва имају право прече куповине у складу са чланом 126. овог закона, као и у складу са законом којим се уређује извршни поступак.

Услови и последице преноса

Члан 128.

(1) Удео се преноси уговором у писаној форми са овереним потписима преносиоца и стипцаоца. За пренос удела није потребна измена оснивачког акта друштва с ограниченом одговорношћу, осим ако је тим актом друкчије одређено.

(2) Преносилац удела и стипцалац удела обавезни су да без одлагања пријаве друштву с ограниченом одговорношћу пренос удела, промену члана и време промене, ради уписа у књигу удела. Пренос удела има правно дејство према друштву с ограниченом одговорношћу од дана пријема обавештења о преносу.

(3) Стипцалац удела постаје члан друштва с ограниченом одговорношћу кад се писаним путем сагласи да постане члан и назначи да га обавезују оснивачки акт и уговор чланова друштва и када се у складу са законом упише у књигу удела.

(4) Пренос удела на наследнике има правно дејство у складу са актом о наслеђивању.

Деоба удела и пренос дела удела

Члан 129.

(1) Удео члана друштва с ограниченом одговорношћу може се поделити у случају наслеђивања, правног следбеништва члана и преноса на два или више лица.

(2) Оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу или уговором чланова друштва може се искључити деоба удела или се може дозволити само у одређеним случајевима као што је пренос удела двојци или већем броју лица.

(3) Одредбе овог закона о преносу удела примењују се на пренос удела у целини или делом.

Залагање удела од стране члана

Члан 130.

(1) Члан друштва с ограниченом одговорношћу може дати удео у залогу за обезбеђење кредита или друге своје обавезе, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

(2) Давање удела у залогу уписује се у регистар залогне и у књигу удела.

(3) Ако оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу није друкчије одређено, залогопримац нема никакво право гласа или право управљања у друштву док не постане члан друштва.

(4) Ако је за давање улога у залог оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу одређено давање сагласности, сагласност дата за давање удела у залог не значи дату сагласност за пренос удела трећем лицу у смислу овог закона, осим ако у датој сагласности није друкчије одређено.

Одсек 2.

Право исплате добити

Финансијски извештаји

Члан 131.

(1) Директор или управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу подносе годишњој скупштини чланова друштва финансијске извештаје и извештаје о пословању, а по потреби и извештај ревизора, на усвајање.

(2) Усвајање финансијских извештаја или било којих других извештаја од стране скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу не утиче на остваривање права чланова ако се касније покаже да су нетачни или погрешни.

Општа правила у вези са плаћањем

Члан 132.

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу може вршити исплате члановима друштва у било које време, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено или ако то плаћање није супротно одредбама овог закона о ограничењима плаћања.

(2) Свака исплата члановима друштва с ограниченом одговорношћу врши се сразмерно уделу у основном капиталу друштва у време доношења одлуке друштва о таквој исплати, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

(3) Уговор чланова друштва може да садржи и друге одредбе у вези са исплатом члановима друштва, а нарочито одредбе о: времену и износу исплате; одређеној већини чланова скупштине друштва која о томе одлучује; износу исплате или овлашћење директору или управном одбору за декларисање или вршење такве исплате; дану на који се утврђују чланови који имају право на исплату дивиденде; додатним ограничењима плаћања у односу на ограничења плаћања утврђена овим законом.

(4) Члан друштва с ограниченом одговорношћу који стекне право на одређену исплату постаје поверилац друштва у односу на ту исплату.

Ограничења плаћања

Члан 133.

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу не може вршити плаћања својим члановима ако би после плаћања:

1) нето имовина друштва била мања од његовог основног капитала, увећаног за резерве које се могу користити за исплате акционарима у складу са овим законом или законом којим се уређује рачуноводство и ревизија, а умањеног за износ који је друштво дужно да унесе у резерве за годину у којој се врше исплате;

2) друштво било онемогућено да плаћа своје дугове чија се доспелост очекује у редовном току пословања друштва.

(2) Изузетно од става 1. овог члана друштво с ограниченом одговорношћу може извршити плаћања својим члановима, ако из финансијских извештаја припремљених у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија произлази да је исплата разумна у датим околностима. Оснивачким актом или уговором чланова друштва може се одредити да се за овакву исплату траже посебни финансијски извештаји, прецизирања стандарда рачуноводствене праксе и навођења метода процене.

*Одговорност за недопуштена плаћања***Члан 134.**

(1) Чланови друштва с ограниченом одговорношћу којима је друштво извршило недопуштене исплате супротно члану 133. овог закона, ако су знали или ако су с обзиром на околности, морали у то време да знају да те исплате нису дозвољене, одговорни су друштву за враћање примљених износа.

(2) Чланови друштва с ограниченом одговорношћу, директор или чланови управног одбора који су одговорни за недопуштене исплате и који су знали или су с обзиром на околности морали знати да су те исплате у то време недопуштене, одговорни су друштву за недопуштене исплате.

(3) Ако је више од једног лица из ст. 1. и 2. овог члана одговорно у вези са недопуштеним исплатама, њихова одговорност је солидарна.

(4) Уговор чланова друштва с ограниченом одговорношћу може одредити да су чланови друштва дужни и надокнадити смањење основног капитала друштва, ако чланови органа друштва из става 2. овог члана не могу надокнадити друштву такве недопуштене исплате.

*Зајам умесно кайићала***Члан 135.**

(1) Члан друштва с ограниченом одговорношћу који друштву у време пословне кризе, не повећа сопствени капитал као добар привредник, већ друштву да зајам може у стечајном поступку остваривати захтев за повраћај зајма само као стечајни поверилац са неопозивним потраживањем у складу са законом којим се уређује стечајни поступак.

(2) Ако треће лице да зајам друштву, у случају из става 1. овог члана, а члан друштва пружи обезбеђење за зајам, зајмодавац који се није намерио из добијеног обезбеђења, може у стечајном поступку против друштва остваривати захтев за повраћај зајма за износ који није успео намирити, као стечајни поверилац са неопозивним потраживањем.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се и на друге правне послове чланова друштва с ограниченом одговорношћу и трећих лица које одговарају давању зајма из ст. 1. и 2. овог члана.

(4) Одредбе ст. 1. до 3. овог члана не примењују се на члана друштва с ограниченом одговорношћу чији удео у друштву не прелази 1/10 основног капитала друштва и који није директор или члан управног одбора друштва.

(5) Ако друштво с ограниченом одговорношћу у последњој години пре подношења предлога за отварање стечајног поступка над друштвом или након подношења тог предлога, у случајевима из ст. 1. до 3. овог члана врати зајам, члан друштва који је дао обезбеђење за повраћај зајма дужан је тако исплаћени износ зајма вратити друштву.

(6) Обавеза из става 5. овог члана постоји до износа датог обезбеђења члана друштва за повраћај зајма у време враћања зајма.

(7) Члан друштва с ограниченом одговорношћу ослобађа се обавезе из става 5. овог члана ако предмет датог обезбеђења повеоцу стави на располагање друштву.

(8) Одредбе ст. 1. до 7. овог члана сходно се примењују и на друге послове давања зајма у смислу облигационих односа.

Одељак 8.**Скупштина****Одсек 1.****Појам и делокруг***Појам и јосијање***Члан 136.**

(1) Чланови друштва с ограниченом одговорношћу чине скупштину.

(2) У друштву с ограниченом одговорношћу с једним чланом овлашћења скупштине чланова врши тај члан или овлашћено лице.

(3) Члан друштва с ограниченом одговорношћу из става 2. овог члана по доношењу одлука из надлежности скупштине друштва са ограниченом одговорношћу саставља и потписује записник и донете одлуке уписује у књигу одлука.

(4) Споразуми између члана из става 2. овог члана и друштва морају бити у писаној форми или унети у књигу одлука, осим ако се ради о текућим пословима закљученим под уобичајеним условима.

*Делокруг***Члан 137.**

Ако овим законом, оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије уређено, скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу, одлучује о:

- 1) одобравању послова закључених у вези са оснивањем друштва пре регистрације;
- 2) избору и разрешењу директора или чланова управног одбора и утврђивању њихове накнаде, односно зараде;
- 3) одобравању финансијских извештаја, доношењу одлуке о времену и износу исплате члановима друштва;
- 4) именовању интерног ревизора или ревизора друштва и потврђивању њихових налаза и мишљења, утврђивању накнаде или других услова њиховог уговора са друштвом;
- 5) именовању ликвидационог управника и потврђивању ликвидационог биланса;
- 6) повећању и смањењу основног капитала друштва, стицању сопствених удела и повлачењу и поништењу удела, као и о емисији хартија од вредности;
- 7) давању прокуре и пословног пуномоћја за све огранке друштва;
- 8) одлучивању о допунским улозима од стране чланова друштва;
- 9) искључењу члана друштва, пријему новог члана и преносу удела на трећа лица када је одобрење друштва потребно;
- 10) статусним променама, промени правне форме и престанку друштва;
- 11) давању одобрења на правне послове чланова друштва, односно директора и других лица, у складу са чланом 35. овог закона;
- 12) стицању, продаји, давању у закуп, залагању или другом располагању имовином велике вредности, у складу са овим законом;
- 13) измени оснивачког акта или уговора чланова друштва;
- 14) образовању огранка;
- 15) доношењу пословника о свом раду;
- 16) другим питањима утврђеним оснивачким актом или уговором чланова друштва која су у делокругу скупштине чланова.

Одсек 2.**Сазивање скупштине и дневни ред***Седнице скупштине чланова***Члан 138.**

(1) Седница скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу сазива се по потреби, а обавезно у случајевима прописаним овим законом, оснивачким актом или уговором чланова друштва.

(2) Седнице скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу сазива директор или управни одбор, ако оснивачким актом и уговором чланова друштва није друкчије одређено. Место одржавања скупштине је седиште друштва, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено или ако скупштина чланова друштва не одлучи друкчије.

*Редовна и ванредне седнице скупштине***Члан 139.**

(1) Годишња седница скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу одржава се најкасније у року од шест месеци након завршетка пословне године ради усвајања финансијских извештаја и одлучивања о расподели добити.

(2) Седнице скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу које се одржавају између годишњих скупштине су ванредне.

(3) Захтев за сазивање седнице скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу може да поднесе директору или управном одбору било који члан друштва, директор друштва или члан управног одбора у било које време.

(4) Ванредна седница скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу обавезно се сазива и када то у писаном облику захтевају чланови друштва који имају или заступају 10% гласачких права, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није одређено да то право имају и чланови који заједно имају и мањи проценат гласачких права.

(5) Захтев из става 4. овог члана упућује се директору или управном одбору друштва.

(6) Ако директор или управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу не прихвати захтев чланова друштва из става 4. овог члана и не сазове ванредну седницу скупштине чланова друштва у року од 15 дана од дана пријема захтева, подносиоци тог захтева могу уз навођење дневног реда сами сазвати скупштину, у ком случају скупштина одлучује ко сноси трошкове за одржавање тако сазване скупштине.

(7) Ако се ванредна седница скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу по сазиву мањинских чланова из става 4. овог члана не састане или нема кворум, мањински чланови могу сазвати поновљену скупштину у даљем року од седам дана, а ако се скупштина ни тада не састане или нема кворум, они могу захтевати од суда у ванпарничном поступку да одреди лице које ће у својству привременог заступника сазвати седницу скупштине и одредити њен дневни ред.

(8) По захтеву мањинских чланова друштва с ограниченом одговорношћу из става 7. овог члана суд је дужан да донесе решење у року од 48 сати од пријема захтева.

Обавештење и дневни ред

Члан 140.

(1) Седница скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу сазива се писаним позивом упућеном сваком члану друштва на адресу која се води у књизи чланова друштва, а који уз њихову писану сагласност може бити и у електронском облику.

(2) Позив за седницу скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу доставља се сваком члану најкасније седам дана, а најраније 15 дана пре дана одржавања седнице скупштине.

(3) Позив за седницу скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу обавезно садржи пословно име и седиште друштва, време и место одржавања, предлог дневног реда скупштине и друге податке одређене оснивачким актом или уговором чланова друштва. Ако је предложена измена оснивачког акта или уговора чланова друштва прилаже се и текст предлога тих аката. Уз позив за седницу скупштине достављају се и предлози одлука из тачака дневног реда, предлози или описи уговора које скупштина чланова одобрава и, кад је потребно, финансијски извештаји, извештаји директора или управног одбора, као и ревизора.

(4) Скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу одлучује о питањима наведеним у дневном реду и о питањима које предложи било који члан друштва који је о томе обавестио остале чланове друштва најкасније три дана пре дана одржавања седнице скупштине. Питања која нису наведена у позиву за седницу скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу или о којима нису били обавештени остали чланови друштва могу се уврстити у дневни ред ако се ниједан члан не противи расправи и гласању о њима. Одлуке о накнадно укљученим питањима пуноважне су ако своју несагласност у односу на њих не изрази ниједан одсутни члан, у складу са оснивачким актом или уговором чланова друштва.

Искључење њива на њивовор

Члан 141.

Чланови друштва с ограниченом одговорношћу који присуствују седници скупштине, лично или преко пуномоћника, немају право приговора на било које неправилности у поступку њеног сазивања, осим ако о томе не ставе образложен приговор у писаној форми за време седнице или најкасније три дана после одржавања седнице.

Посебан случај одржавања

Члан 142.

Скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу може се одржати и без сазивања у складу са чланом 140. овог закона ако се са тим сагласе сви присутни чланови и ако се томе у писаној форми не успротиве одсутни чланови или ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

Одсек 3.

Поступак одлучивања

Заступање члана

Члан 143.

(1) Члан друштва може потписивањем писаног пуномоћја именовати било које друго лице да гласа у скупштини за њега, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

(2) Члан друштва с ограниченом одговорношћу не може бити заступљен у скупштини са пуномоћником који би имао само део његових гласачких права, нити може дати пуномоћје већем броју лица.

(3) Законски заступници физичких лица и заступници правних лица у својим друштвима заступају без пуномоћја из става 1. овог закона.

(4) Пуномоћје се даје по правилу за једну седницу скупштине, укључујући и поновљену скупштину.

(5) Директор или чланови управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу не могу бити пуномоћници чланова који су за послени у друштву и са њима повезаних лица у смислу овог закона.

Кворум

Члан 144.

(1) За одржавање скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу потребна је већина од укупног броја гласова чланова друштва (у даљем тексту: кворум), ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није одређен већи број гласова.

(2) Ако се скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу није могла одржати или одлучивати због недостатка кворума из става 1. овог члана, поново се сазива са истим предложеним дневним редом, најраније 10 дана и најкасније 30 дана од дана првог сазивања, на начин утврђен чланом 140. овог закона (поновљена скупштина).

(3) Кворум за одржавање поновљене скупштине чини 1/3 од укупног броја гласова чланова друштва с ограниченом одговорношћу, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није одређен већи број гласова.

Начин рада скупштине

Члан 145.

(1) Скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу доноси пословник скупштине којим ближе утврђује начин рада и одлучивања у складу са овим законом, оснивачким актом и уговором чланова друштва.

(2) Седницом скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу може председавати председавајући скупштине који се бира на почетку сваког заседања, ако оснивачким актом, уговором чланова друштва или пословником скупштине није друкчије одређено.

(3) Овлашћења, обавезе и одговорности председавајућег скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу могу се предвидети у оснивачком акту, уговору чланова друштва или пословнику скупштине.

(4) Председавајући скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу именује записничара, два члана који оверавају записник и чланове комисије за гласање, осим ако оснивачким актом, уговором чланова друштва или пословником о раду скупштине није друкчије одређено.

(5) Директор или чланови управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу, по правилу присуствују седници скупштине чланова друштва.

Одлучивање

Члан 146.

(1) Скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу одлучује простом већином броја гласова из члана 144. ст. 1. и 3. овог закона, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није одређено да се одлуке доносе већином гласова свих чланова.

(2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу одлучује сагласношћу свих чланова друштва, осим ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није одређено да се одлучује већином гласова, али не мањом већином од укупног броја гласова о: изменама и допунама оснивачког акта и уговора чланова друштва; повећању и смањењу основног капитала осим додатних улога чланова у складу са оснивачким актом или уговором чланова друштва; статусним променама; промени правне форме и престанку друштва; расподели добити члановима друштва; стицању сопствених удела друштва; располагању имовином друштва велике вредности, у складу са овим законом.

(3) Изузетно од одредбе ст. 1. и 2. овог члана одлуке које умањују права једног или више чланова друштва с ограниченом одговорношћу у односу на права било ког другог члана друштва доносе се само уз сагласност члана или чланова друштва на које се одлука односи, ако овим законом није друкчије уређено.

Седнице, телефонске седнице, писмено гласање и одлучивање без седнице

Члан 147.

(1) Седнице скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу које нема више од 10 чланова могу се одржавати коришћењем конференциске везе или друге аудио и визуелне комуникациске опреме, тако да сва лица која учествују на седници могу да се слушају и разговарају једно са другим. Сматра се да су лично присутна лица која на овај начин учествују на седници скупштине чланова друштва.

(2) Члан друштва с ограниченом одговорношћу може гласати и писаним путем или другим начином испоруке докумената, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено. Оснивачки акт или уговор чланова друштва може садржати детаљна правила за такво гласање, укључујући и правила којима се одређују питања о којима се на овај начин може гласати.

(3) Ако оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу није одређено да се одлуке скупштине чланова друштва доносе на седници, свака одлука може се донети и ван седнице, уколико је потпишу сви чланови друштва са правом гласа о том питању.

Јавно и тајно гласање

Члан 148.

(1) Скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу одлучује јавним гласањем – дизањем руке.

(2) Тајно гласање путем гласачких листића о било ком питању могу да захтевају присутни чланови друштва који имају или заступају најмање 10% од укупног броја гласова о питањима о којима се гласа.

Искључење права гласа

Члан 149.

(1) Члан друштва с ограниченом одговорношћу не може гласати у скупштини кад се одлучује о:

- 1) ослобађању или смањењу његових обавеза према друштву;
- 2) покретању или одустајању од спора против њега;
- 3) одобравању послова између њега и друштва у складу са чланом 35. овог закона.

(2) Одредба става 1. овог члана која се односи на члана друштва односи се и на повезана лица у смислу овог закона.

(3) Искључење права гласа за члана друштва с ограниченом одговорношћу из става 1. овог члана не примењују се кад се одлучује о његовом избору или разрешењу или о избору и разрешењу са њим повезаног лица за место директора, члана управног одбора или ликвидационог управника друштва.

(4) Гласови члана друштва с ограниченом одговорношћу чије је право гласа искључено не узимају се у обзир приликом утврђивања кворума за одлучивање о питању на које се односи искључење.

Записник

Члан 150.

(1) Одлуке скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу уносе се у записник.

(2) Записник садржи нарочито податке о: председавајућем и било ком лицу за оверу записника или за бројање гласова; питањима која су предмет гласања; броју гласова за одлуку и против одлуке и броју уздржаних од гласања; приговору чланова на вођење седнице или издвојеним мишљењима појединих чланова, приговору директора или чланова управног одбора на одлуке.

(3) Уз записник се прилажу списак присутних учесника и докази о сазивању скупштине.

(4) Записник потписују председавајући скупштине и записничар.

(5) Непоступање у складу са ст. 1. до 4. овог члана не утиче на пуноважност одлука скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу, уколико се на други поуздан начин може утврдити њихова аутентичност.

Књића одлука

Члан 151.

(1) Одлуке донете на седници скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу уносе се без одлагања у посебну књићу одлука.

(2) Одлуке из става 1. овог члана пуноважне су од дана доношења, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

Одсек 4.

Побојност одлука скупштине

Сходна примена

Члан 152.

Одредбе овог закона о општим и посебним основима побојности одлука скупштине акционара, изузецима од побојности и поступку побијања, које се односе на акционарско друштво, сходно се примењују и на побијање одлука скупштине чланова друштва с ограниченом одговорношћу.

Одељак 9.

Директор или управни одбор

Одсек 1.

Статусна питања и начин рада

Појам

Члан 153.

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу може да има директора или управни одбор.

(2) Оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу одређује се да ли друштво има директора или управни одбор.

(3) Директор друштва с ограниченом одговорношћу може бити члан друштва или лице које није члан друштва.

(4) Ако друштво има управни одбор његови чланови могу бити сви чланови друштва или друга лица.

Избор директора или чланова управног одбора

Члан 154.

(1) Чланови друштва с ограниченом одговорношћу бирају директора или чланове управног одбора на седници скупштине, осим првог директора или чланова првог управног одбора који могу бити одређени оснивачким актом.

(2) Оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу може се одредити да се избор чланова управног одбора друштва врши кумулативним гласањем, у складу са овим законом.

Број чланова управног одбора и попуњавање састава

Члан 155.

(1) Број чланова управног одбора одређује се оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу.

(2) Ако се број чланова управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу смањи испод броја чланова одређеног оснивачким актом или уговором чланова друштва, преостали чланови могу кооптацијом допунити управни одбор до потребног броја чланова, ако је тако одређено оснивачким актом или уговором чланова друштва.

(3) Ако се не изврши кооптација чланова управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу у складу са ставом 2. овог члана преостали чланови управног одбора дужни су да без одлагања сазову седницу скупштине ради избора чланова до пуног броја, а до тог избора преостали чланови обављају само хитне послове, ако тим актима није друкчије одређено.

Председник управног одбора

Члан 156.

(1) Управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу има председника кога бирају чланови управног одбора већином од укупног броја, ако оснивачким актом друштва није одређена друга већина.

(2) Председник управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу заступа друштво.

(3) Председник управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу сазива и председава седницама управног одбора и одговоран је за вођење записника.

(4) Оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу може се одредити да председник управног одбора председава и седницом скупштине чланова и да је одговоран је за вођење њеног записника.

Одсек 2.

Послови директора или управног одбора

Делокруг

Члан 157.

(1) Ако оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу није друкчије одређено директор или управни одбор надлежан је за:

- 1) заступање друштва и вођење послова друштва у складу са законом, оснивачким актом и уговором чланова друштва;
- 2) утврђивање предлога пословног плана;
- 3) сазивање седница скупштине чланова друштва и утврђивање предлога дневног реда;
- 4) спровођење одлука скупштине чланова;

5) одређивање дана са којим се утврђује листа чланова друштва са правом на обавештавање, дан утврђивања дивиденде и дан плаћања дивиденде, гласање и друга питања;

6) закључење уговора о кредиту;

7) утврђивање дана стицања права на учешће у добити и дана исплате учешћа у добити, као и дана стицања права гласа и других права чланова друштва;

8) давање и опозивање прокуре;

9) друга питања одређена оснивачким актом или уговором чланова друштва.

(2) Ако је оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу тако одређено, директор или управни одбор надлежан је и за:

1) извршење одлуке о стицању сопствених удела и повлачења и поништења удела;

2) утврђивање износа учешћа у добити;

3) издавање обвезница или других хартија од вредности.

(3) Директор или чланови управног одбора могу вршење послова по питањима из ст. 1. и 2. пренети на друга лица, ако оснивачким актом није друкчије одређено.

Одговорност за пословне књи́ге

Члан 158.

Директор или управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу одговоран је за уредно вођење пословних књи́га и унутрашњи надзор пословања, у складу са законом.

Одсек 3.

Начин рада управног одбора

Самостално или заједничко пословање чланова

Члан 159.

(1) Ако друштво с ограниченом одговорношћу заступа или послове друштва води управни одбор, сваки члан има право да поступа самостално, осим ако оснивачким актом друштва није друкчије одређено.

(2) Ако се оснивачким актом чланова друштва с ограниченом одговорношћу одреди да лица из става 1. овог члана могу поступати само заједно, потребно је одобрење свих лица за сваки акт или посао, осим кад би то захтевало одлагање одлуке које би нанело штету интересима друштва.

(3) Ако оснивачки акт или уговор чланова друштва с ограниченом одговорношћу одреди да је лице из става 1. овог члана дужно да поштује упутства других лица и ако то лице сматра да дата упутства нису прикладна, обавештава о томе друга лица ради заједничког одлучивања о послу, осим кад би то захтевало одлагање одлуке које би нанело штету интересима друштва, када може поступати самостално о чему обавештава без одлагања остале чланове.

(4) У случају неслагања лица става 3. овог члана сазива се ванредна седница скупштине у складу са одредбама овог закона.

Седнице

Члан 160.

(1) Управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу одржава најмање четири редовне седнице годишње, од којих једну непосредно пре годишње скупштине чланова друштва.

(2) Поред седница из става 1. овог члана управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу може одржавати и ванредне седнице које сазива председник по сопственој иницијативи или на захтев члана тог одбора. Ако председник управног одбора не сазове седницу одбора на писани захтев члана одбора седницу може сазвати тај члан одбора.

(3) Сазивање ванредне седнице управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу врши се писаним позивом који се доставља свим члановима одбора, у ком се наводе разлози, време и место одржавања седнице.

(4) Седнице управног одбора могу се одржавати и коришћењем конференцијске телефонске везе или коришћењем друге аудио и визуелне комуникацијске опреме, тако да сва лица која учествују на седници могу да се слушају и разговарају једно са другим. Лица која на овај начин учествују на седници управног одбора сматрају се присутним.

(5) Седнице управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу могу се одржавати и без спровођења поступка из ст. 2. до 4. овог члана ако им присуствују сви његови чланови и ако ниједан од чланова не приговори поступку сазивања и одржавања седнице, односно ако се члан који не присуствује седници писаним путем изјасни о томе да не приговара на поступак сазивања и одржавања седнице, у складу са оснивачким актом и уговором чланова друштва.

(6) Управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу може донети пословник о раду којим ближе уређује начин рада, који је у складу са оснивачким актом и уговором чланова друштва.

(7) Одредбе ст. 1. до 6. овог члана примењују се ако оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу није друкчије одређено.

Одлучивање без седнице

Члан 161.

Управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу може одлучивати без седнице ако су на одлуку која је предмет одлучивања писану сагласност дали сви чланови управног одбора који имају право гласа о том питању, ако оснивачким актом и уговором чланова друштва није друкчије одређено.

Кворум и већина

Члан 162.

(1) Кворум за рад и одлучивање управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу чини већина од укупног броја његових чланова.

(2) Одлуке управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу доносе се већином гласова од укупног броја чланова одбора.

(3) Одлуке управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу постају пуноважне даном доношења. Одлуке управног одбора уносе се у књигу одлука.

(4) Ако су гласови чланова управног одбора с ограниченом одговорношћу при одлучивању једнако подељени, одлучујући је глас председника управног одбора који гласа последњи.

(5) Одредбе ст. 1. до 4. овог члана примењују се ако оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу није друкчије одређено.

Искључење права гласа

Члан 163.

Одредбе овог закона о искључењу права гласа члана друштва с ограниченом одговорношћу у скупштини чланова сходно се примењују на искључење права гласа члана управног одбора приликом одлучивања управног одбора.

Комисије

Члан 164.

(1) Управни одбор друштва с ограниченом одговорношћу може образовати једну или више комисија које сачињавају његови чланови или друга лица.

(2) Услови и начин рада комисија из става 1. овог члана одређују се одлуком одбора у складу са оснивачким актом друштва или уговором чланова друштва.

(3) Одлуке комисије из става 1. овог члана управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу подлежу сагласности тог одбора ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

Записник

Члан 165.

(1) На седницама управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу и комисија одбора води се записник, који се подноси на прихватање на наредној седници одбора или комисије. Записник потписује председавајући седници и лице које води записник.

(2) Записник са седнице управног одбора и комисија одбора друштва с ограниченом одговорношћу сачињава се најкасније у року од 10 дана од дана њиховог одржавања.

(3) Записник са седнице управног одбора и комисија одбора друштва с ограниченом одговорношћу садржи нарочито: место и дан одржавања седнице; присутне на седници; дневни ред седнице; сажети приказ дискусије; питања која су била предмет гласања и резултат сваког гласања, укључујући и означавање за свако лице да ли је гласало „за” или „против” или се уздржало од гласања.

(4) Непоступање у складу са ст. 1. до 3. овог члана не утиче на пуноважност одлука и других радњи управног одбора и комисија одбора друштва с ограниченом одговорношћу.

Одсек 4.

Статусна одговорност

Остљавка

Члан 166.

Одредбе овог закона које се односе на оставку директора или чланова управног одбора акционарског друштва примењују се сходно и на оставку директора или члана управног одбора друштва с ограниченом одговорношћу.

*Разређење***Члан 167.**

(1) Скупштина друштва с ограниченом одговорношћу може разрешити директора или чланове управног одбора друштва, са или без навођења разлога за разређење.

(2) Разређење директора или чланова управног одбора не утиче на њихова права после разређења која имају на основу посебног уговора са друштвом, с тим да тај уговор не може искључити право друштва из става 1. овог члана.

Одељак 10.**Надзор***Интерни ревизор или одбор ревизора***Члан 168.**

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу има интерног ревизора или одбор ревизора, ако је тако одређено оснивачким актом или уговором чланова друштва.

(2) Ако друштво с ограниченом одговорношћу има одбор ревизора он се састоји од најмање три члана. Број чланова одбора ревизора мора бити непаран. Интерни ревизор је физичко лице које испуњава услове прописане посебним законом.

*Избор и разређење и сходна примена***Члан 169.**

(1) Интерног ревизора и чланове одбора ревизора бира скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу из реда независних чланова ако управни одбор има таквих чланова или из реда других независних лица у смислу овог закона. Први интерни ревизор и чланови одбора ревизора одређују се оснивачким актом или посебним актом оснивача.

(2) Интерни ревизор и чланови одбора ревизора друштва с ограниченом одговорношћу могу се разрешити одлуком скупштине чланова друштва, са или без навођења разлога за разређење.

(3) Разређење интерног ревизора или чланова одбора ревизора друштва с ограниченом одговорношћу не утиче на њихова права после разређења која имају на основу посебног уговора са друштвом, с тим да тај уговор не може искључити право друштва из става 2. овог члана.

*Делокруг и начин рада***Члан 170.**

(1) Интерни ревизор и одбор ревизора друштва с ограниченом одговорношћу извештавају скупштину чланова друштва о следећем:

- 1) рачуноводству, извештајима и финансијском пословању друштва и његових повезаних друштава;
- 2) усклађености пословања друштва са законским и другим регулаторним захтевима;
- 3) квалификованости, независности и способности ревизора друштва, ако га друштво има.

(2) У извршењу својих дужности интерни ревизор и одбор ревизора контролишу:

- 1) избор и накнаду ревизора;
- 2) веродостојност и комплетност финансијских извештаја друштва и основе предлога за поделу добити и друга плаћања члановима друштва;
- 3) веродостојност и комплетност извештавања чланова друштва о финансијским и другим информацијама;
- 4) усклађеност пословања друштва са одредбама овог закона о финансијским питањима и пословима сукоба интереса;
- 5) поступак решавања приговора чланова друштва, чланова органа друштва или других лица у вези са тач. 1. до 4. овог става.

(3) Интерни ревизор или одбор ревизора подноси извештај члановима друштва с ограниченом одговорношћу на свакој годишњој скупштини, а на ванредној седници скупштине када сматрају да је извештавање прикладно и нужно или када то тражи управни одбор.

(4) У извршењу својих дужности интерни ревизор или одбор ревизора друштва могу прегледати сва документа друштва, проверавати њихову веродостојност и податке који се у њима налазе, захтевати извештаје и објашњења директора или управног одбора и запослених и прегледати стање имовине друштва.

(5) Интерни ревизор и одбор ревизора достављају посебан извештај скупштини о уговорима закљученим између друштва и директора друштва или са члановима управног одбора друштва, као и са повезаним лицима у смислу овог закона.

(6) У извршењу својих дужности интерни ревизор и одбор ревизора друштва с ограниченом одговорношћу могу ангажовати

друга лица стручна за одговарајућу област и одредити им плаћање разумне накнаде.

(7) Интерни ревизор, односно одбор ревизора послове из ст. 1. до 6. овог члана, као и друге послове, обавља у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија, оснивачким актом и уговором чланова друштва.

*Ревизор***Члан 171.**

(1) Друштво с ограниченом одговорношћу може имати ревизора са надзорним овлашћењима утврђеним у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(2) Ревизор друштва с ограниченом одговорношћу обавештава се истовремено са обавештењем чланова друштва о одржавању скупштине чланова друштва, ради учествовања у раду скупштине у складу са законом.

*Стручни повереник***Члан 172.**

Одредбе овог закона о именовању стручног повереника, његовим овлашћењима и извештају, које се односе на акционарско друштво, сходно се примењују и на друштво с ограниченом одговорношћу, ако оснивачким актом или уговором чланова друштва није друкчије одређено.

Одељак 11.**Измене оснивачког акта и уговора чланова друштва***Начин измене***Члан 173.**

(1) Оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу може се мењати само једногласном одлуком свих чланова друштва, ако тим актом није друкчије одређено.

(2) Оснивачким актом друштва с ограниченом одговорношћу може се одредити да се тај акт мења већином гласова, али не мањом већином од обичне већине гласова свих чланова друштва с ограниченом одговорношћу.

(3) Уговор чланова друштва с ограниченом одговорношћу може се мењати само једногласном одлуком свих чланова друштва, ако тим актом није друкчије одређено.

(4) Уговор чланова друштва с ограниченом одговорношћу може одредити да се тај акт може мењати и већином гласова, али не мањом већином од обичне већине свих гласова чланова друштва с ограниченом одговорношћу.

(5) Изузетно од ст. 1. до 4. овог члана измене оснивачког акта и уговора чланова друштва с ограниченом одговорношћу којима се мењају права неког члана друштва, врше се уз сагласност тог члана.

(6) Потписи чланова друштва с ограниченом одговорношћу измењеног оснивачког акта друштва оверавају се у складу са законом.

Одељак 12.**Акти и документа друштва***Држање и чување***Члан 174.**

(1) Свако друштво с ограниченом одговорношћу чува следећа документа и акта:

- 1) оснивачки акт, укључујући и све његове измене;
- 2) уговор чланова друштва, ако га друштво има, укључујући и све његове измене;
- 3) решење о регистрацији;
- 4) интерна документа одобрена од скупштине чланова и управног одбора;
- 5) књигу одлука;
- 6) акт о образовању сваког огранка друштва и представништва (заступништва);
- 7) документа која доказују својину и сва друга права друштва на имовину;
- 8) записнике и одлуке скупштине чланова и управног одбора друштва;
- 9) записнике одбора ревизора и друге њихове писане налоге и закључке;
- 10) финансијске извештаје, извештаје о пословању и извештај ревизора;
- 11) књиговодствену документацију и рачуне;
- 12) документа о финансијским извештајима и извештајима о пословању поднета надлежним органима;

13) листу повезаних друштава са подацима о уделима или другим правима у њима;

14) књигу удела;

15) листу са пуним именима и адресама свих чланова управног одбора, свих лица која су овлашћена да заступају друштво и ревизора друштва, као и податке да ли лица која су овлашћена да заступају друштво то чине колективно или појединачно;

16) пуно име и адресу интерног ревизора и чланова одбора ревизора;

17) листу свих преноса удела укључујући и залогу и било који други пренос лицу које тиме не постаје члан друштва;

18) списак свих уговора које су са друштвом закључили директор, чланови управног одбора и са њима повезана лица у смислу овог закона.

(2) Друштво с ограниченом одговорношћу дужно је да чува документа и акте из става 1. овог члана у свом седишту или у другим местима познатим и доступним свим члановима друштва.

(3) Друштво с ограниченом одговорношћу чува оснивачки акт и уговор чланова друштва трајно, а остала документа из става 1. овог члана најмање пет година, а по истеку тог рока та документа чувају се у складу са прописима о архивској грађи.

Сходна иримена

Члан 175.

Одредбе овог закона којима се уређује приступ актима и осталим документима акционарског друштва и приступ актима акционарског друштва по одлуци суда, сходно се примењују и на приступ актима и осталим документима друштва с ограниченом одговорношћу и приступ актима друштва с ограниченом одговорношћу по одлуци суда.

Одељак 13.

Права по основу престанка својства члана друштва и престанак друштва

Одсек 1.

Престанак својства члана

Основи

Члан 176.

Члану друштва с ограниченом одговорношћу престаје својство члана друштва:

- 1) смрћу;
- 2) престанком правног лица;
- 3) иступањем (повлачењем) у складу са оснивачким актом или уговором чланова друштва;
- 4) иступањем (повлачењем) уз повреду оснивачког акта или уговора чланова друштва;
- 5) иступањем (повлачењем) у складу са судском одлуком;
- 6) искључењем у складу са судском одлуком;
- 7) искључењем у складу са оснивачким актом или уговором чланова друштва;
- 8) преносом удела другом лицу;
- 9) у случају других догађаја одређених оснивачким актом или уговором чланова друштва који воде престанку својства члана друштва.

Одсек 2.

Иступање и искључење члана

Основна начела

Члан 177.

(1) Оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу могу се одредити основи, поступак и последице престанка својства члана друштва укључујући уговорну казну или накнаду штете по основу искључења или непрописног иступања из друштва.

(2) Оснивачким актом или уговором чланова друштва с ограниченом одговорношћу не може се унапред искључити право иступања из друштва и члан друштва се не може унапред одређити тог права, нити се тим актом може искључити право члана друштва на одрицање захтева према друштву по основу непрописног искључења, као и право друштва на захтев против члана друштва за непрописно иступање из друштва.

Иступање члана из оправданог разлога

Члан 178.

(1) Члан друштва с ограниченом одговорношћу може иступити из друштва ако му остали чланови или друштво својим радњама и поступцима проузрокују штету, ако је спречен у остваривању

својих права у друштву или му неки чланови друштва или друштво намећу несразмерне обавезе, као и из других оправданих разлога.

(2) У случају из става 1. овог члана, ако се његови разлози за иступање оспоравају, члан друштва с ограниченом одговорношћу има право да покрене поступак пред надлежним судом у циљу утврђивања оправданости разлога за иступање.

(3) Члан друштва који иступа из друштва из оправданих разлога има право на накнаду тржишне вредности удела у року утврђеном оснивачким актом, односно уговором чланова друштва, као и на накнаду проузроковане штете.

(4) Члан друштва који иступа из друштва без постојања оправданог разлога, дужан је да накнади друштву тиме проузроковану штету.

Искључење члана

Члан 179.

(1) Скупштина чланова друштва с ограниченом одговорношћу може донети одлуку да пред надлежним судом покрене поступак искључења појединог члана из друштва ако члан друштва не испуни обавезу уношења уговореног улога одређену оснивачким актом или уговором чланова друштва или ако постоје други оправдани разлози.

(2) Други оправдани разлози у смислу става 1. овог члана постоје нарочито ако члан друштва:

1) намерно или грубом непажњом проузрокује штету друштву или другим члановима друштва;

2) намерно или грубом непажњом не поступа у складу са оснивачким актом друштва или уговором чланова друштва или обавезама прописаним законом;

3) учествује у радњама које онемогућавају извршење послова између друштва и члана друштва;

4) својим понашањем спречава или отежава пословање друштва.

(3) Тужбу за искључење члана друштва с ограниченом одговорношћу може поднети друштво, као и било који члан друштва, у ком случају суд може, ако нађе да је то нужно и оправдано, суспендовати право гласа члана чије се искључење тражи, као и суспендовати друга права тог члана друштва.

(4) Друштво с ограниченом одговорношћу има право на накнаду штете која му се проузрокује искључењем члана друштва из оправданих разлога.

Последице престанка чланства

Члан 180.

(1) Иступањем и искључењем члана друштва с ограниченом одговорношћу престаје његово својство члана у друштву и сва права која из тога произлазе.

(2) Одредба става 1. овог члана односи се и на друге основе престанка својства члана друштва с ограниченом одговорношћу у друштву.

(3) Члан друштва с ограниченом одговорношћу коме престане својство члана друштва има право на накнаду тржишне вредности свог удела у време престанка својства члана друштва.

(4) Право на накнаду из става 3. овог члана нема члан друштва чије је својство престало смрћу, а његови наследници имају право да преузму његов удео и постану чланови друштва.

(5) Одредба става 3. овог члана не примењује се ни на члана друштва који је продао свој удео другом лицу које преузима његов удео и постаје члан друштва.

(6) Потраживања друштва с ограниченом одговорношћу по основу дуговане накнаде штете члана друштва, у случају искључења из оправданих разлога или неоправданог иступања, као и по основу неиспуњења неке друге обавезе члана друштва, пребијају се са потраживањима вредности удела члана друштва коме по овим основима престаје својство члана друштва.

(7) Накнада вредности удела члана друштва с ограниченом одговорношћу коме је у складу са овим законом престало својство члана, не може се вршити ако се тиме повређују одредбе овог закона о ограничењима плаћања члановима друштва.

(8) У циљу обезбеђења исплате потраживања по основу иступања односно искључења члана друштва с ограниченом одговорношћу, суд може суспендовати чланска права у друштву и одредити друге привремене мере.

Одсек 3.

Престанак друштва

Основи

Члан 181.

Друштво с ограниченом одговорношћу престаје:

- 1) истеком времена одређеног у оснивачком акту;
- 2) одлуком скупштине чланова;

- 3) статусним променама које воде престанку друштва;
- 4) стечајем (банкротством);
- 5) правноснажном одлуком којом се утврђује да је регистрација друштва била ништава и одређује брисање друштва;
- 6) наступањем догађаја одређеног оснивачким актом или уговором чланова друштва.

Једночлано друштво

Члан 182.

Једночлано друштво с ограниченом одговорношћу престаје у случају стечаја или ликвидације над јединим чланом који нема правног следбеника, односно смрћу члана који нема наследника удела.

Престанак друштва одлуком суда као право мањинских чланова

Члан 183.

Одредбе овог закона којима се уређује престанак акционарског друштва и друга правна средства по захтеву мањинских акционара, сходно се примењују и на друштво с ограниченом одговорношћу.

Глава IV

АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

Одељак 1.

Појам

Појам и одговорност за обавезе

Члан 184.

(1) Акционарско друштво у смислу овог закона јесте привредно друштво које оснива једно или више правних и/или физичких лица у својству акционара ради обављања одређене делатности, под заједничким пословним именом, чији је основни капитал утврђен и подељен на акције.

(2) Акционарско друштво одговара за своје обавезе целокупном имовином.

(3) Акционари акционарског друштва не одговарају за обавезе друштва, осим до износа уговореног а неуплаћеног улога у имовину друштва, у складу са овим законом.

Одељак 2.

Оснивачки акт и статут

Оснивачки акт

Члан 185.

(1) Оснивачки акт акционарског друштва садржи нарочито:

- 1) пуно име и пребивалиште физичког лица, односно пословно име и седиште правног лица сваког оснивача друштва;
- 2) пословно име и седиште друштва;
- 3) делатност;
- 4) означавање да ли је друштво отворено или затворено;
- 5) износ основног капитала, уписаног и уплаћеног, и начин његовог уношења, односно облик у коме се уноси улог;
- 6) број акција и њихову номиналну вредност, односно код акција које немају номиналну вредност њихову рачуноводствену вредност, врсте и класе акција које је друштво овлашћено да изда као и право акција сваке класе;
- 7) број акција сваке врсте и класе које су уписане и издате;
- 8) идентификацију оснивача који даје новчане улоге, опис тих улога и број и врста акција за те улоге;
- 9) трајање друштва, осим ако је основано на неодређено време;
- 10) укупни или процењени износ трошкова у вези са оснивањем друштва који падају на терет друштва, пре него што је утврђено да друштво испуњава услове за почетак рада;
- 11) посебне погодности до дана оснивања друштва или до момента кад је друштво овлашћено да почне пословање, које су дате оснивачима или другом лицу које је учествовало у оснивању друштва или пословима који су били потребни за добијање таквог овлашћења.

(2) Оснивачки акт акционарског друштва може да садржи и:

- 1) имена и адресе првог директора, односно чланова првог управног одбора;
- 2) овлашћење управном одбору да изда одобрене (овлашћене, неиздате) акције у складу с овим законом и статутом;
- 3) ограничења преноса акција затвореног акционарског друштва;
- 4) друга питања, која у складу са овим законом могу бити саставни део оснивачког акта или статута друштва.

Стайути

Члан 186.

(1) Акционарско друштво поред оснивачког акта може да има и статут којим се ближе уређује пословање и управљање друштвом.

(2) Статут акционарског друштва не доставља се уз пријаву за регистрацију.

(3) Статут акционарског друштва сачињава се у писаној форми.

(4) Статут акционарског друштва, као и његове измене и допуне, производи правно дејство према акционарима од дана његовог доношења, ако статутом није друкчије одређено.

(5) Ако оснивачким актом овлашћење за доношење или измене и допуне статута акционарског друштва није изричито дато скупштини акционара, статут друштва доноси или мења управни одбор.

Однос оснивачког акта и стајутиа

Члан 187.

У случају неусклађености оснивачког акта и статута акционарског друштва, примењује се оснивачки акт друштва.

Одељак 3.

Погодности и трошкови

Посебне погодности

Члан 188.

(1) Посебне погодности које се дају поједином оснивачу или трећем лицу уносе се у оснивачки акт друштва, уз навођење лица коме се дају и основа по коме се дају, а ако се дају на одређено време и рок до када се погодности дају.

(2) Посебне погодности престају истеком времена за који су дате или изменом оснивачког акта друштва којима се та питања одређују.

(3) Ако посебне погодности из става 1. овог члана нису одређене оснивачким актом друштва, без дејства су уговори којима се оне уређују. Изменама оснивачког акта друштва после регистрације не може се правно ваљано обезбедити да такви уговори делују према друштву.

Трошкови оснивања

Члан 189.

(1) Оснивачким актом акционарског друштва може се одредити да трошкове оснивања друштва сноси друштво или оснивачи.

(2) Оснивачи акционарског друштва сnose трошкове оснивања друштва, ако оснивачким актом друштва није друкчије одређено.

(3) Накнада трошкова оснивања акционарског друштва може се одобрити оснивачима само до висине одређене оснивачким актом.

(4) Ако је оснивачким актом одређено да акционарско друштво сноси трошкове оснивања, ти трошкови могу бити плаћени и из основног капитала друштва или се могу унети у друштво као део улога.

Одељак 4.

Улог

Кредити за акције

Члан 190.

(1) Акционарско друштво не може давати зајмове, кредите или другу финансијску подршку или одређена обезбеђења за стицање својих акција.

(2) Одредба става 1. овог члана не односи се на текуће правне послове финансијских организација, као ни на давање аванса, кредита или пружања обезбеђења од стране друштва за стицање акција запосленима у друштву или у повезаним друштвима у смислу овог закона.

(3) Располагања из става 2. овог члана могу се вршити, у складу са ограничењима плаћања утврђеним овим законом.

Процена улога у стварима и правима

Члан 191.

(1) Ако акционари улажу улоге у стварима и правима, један или више овлашћених процењивача састављају извештај о процени пре регистрације друштва.

(2) Процењивач из става 1. овог члана може бити овлашћено физичко лице или привредно друштво овлашћено за ревизију, у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(3) Извештај о процени улога у стварима и правима садржи опис сваког таквог улога, као и опис коришћеног метода процене утврђујући при том да ли вредност до које се дошло применом тог метода процене одговара броју и номиналној вредности акција, а код акција без номиналне вредности рачуноводственој вредности и, у случају потребе, премији емисије на акције које се издају.

(4) Ако је предмет улога у акционарско друштво неко привредно друштво у извештај процењивача укључују се биланси стања за претходне две пословне године.

(5) Извештај процењивача из ст. 3. и 4. овог члана подноси се регистру са пријавом за регистрацију и објављује се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(6) Процена вредности улога у стварима и правима у затвореном акционарском друштву врши се у складу са чланом 14. овог закона.

Врше улога и њихово уношење у друштво

Члан 192.

(1) Улог у акционарско друштво у замену за издавање акција може се унети у новцу или у стварима и правима, али не и у раду и услугама друштву, било да су извршени или будући.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, неновчани улог у затворено акционарско друштво може бити у извршеном раду и услугама за друштво, ако је то одређено оснивачким актом.

(3) Уговорени улози који се уносе у новцу уплаћују се до регистрације акционарског друштва, и то најмање 50% номиналне вредности уписаних акција, односно 50% рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности, а остатак се уплаћује најкасније у року од две године од дана регистрације друштва.

(4) Ако се акције или друге хартије од вредности стичу уношењем ствари и права, њихово плаћање врши се уношењем тих ствари и права у имовину друштва најкасније у року од две године од дана регистрације друштва.

Одељак 5.

Затворено и отворено акционарско друштво

Врше

Члан 193.

(1) Акционарско друштво може бити затворено и отворено.

(2) Ако у оснивачком акту није наведена врста акционарског друштва, акционарско друштво је отворено.

Затворено друштво

Члан 194.

(1) Затворено акционарско друштво је друштво чије се акције издају само његовим оснивачима или ограниченом броју других лица, у складу са законом.

(2) Затворено акционарско друштво може имати највише 100 акционара.

(3) Ако се број акционара затвореног акционарског друштва повећа и одржи изнад броја акционара из става 2. овог члана у периоду дужем од годину дана, то друштво постаје отворено друштво.

(4) Затворено друштво не може вршити упис акција јавном понудом или на други начин нудити своје акције јавним путем.

(5) Затворено акционарско друштво може постати отворено друштво, односно отворено акционарско друштво може постати затворено акционарско друштво, у складу са овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(6) Претварање затвореног акционарског друштва у отворено друштво, односно отвореног акционарског друштва у затворено акционарско друштво, врши се изменом оснивачког акта и не сматра се променом правне форме привредног друштва, у смислу овог закона.

Пренос акција затвореног друштва

Члан 195.

(1) Оснивачки акт или статут затвореног акционарског друштва могу одредити ограничења на пренос акција друштва, укључујући ограничења из члана 126. овог закона која се односе на друштво с ограниченом одговорношћу.

(2) Ако оснивачким актом или статутом затвореног акционарског друштва нису одређена ограничења у преносу акција, сматра се да се акције друштва могу слободно преносити.

Отворено друштво

Члан 196.

(1) Акционарско друштво се сматра отвореним ако оснивачи учине јавни позив за упис и уплату акција у време оснивања друштва, односно ако такав позив учини друштво након оснивања.

(2) Јавни позив из става 1. овог члана може се вршити јавном понудом и проспектом у складу са овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(3) Отворено акционарско друштво може бити котирано и некотирано у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(4) Отворено акционарско друштво не може ограничити пренос акција трећим лицима.

Упис и уплата акција из оснивачке емисије отвореног друштва

Члан 197.

(1) Оснивачка (прва) емисија акција отвореног друштва је успела ако се понуђене акције из јавне понуде и проспекта упишу, у броју који је као успешан упис предвиђен јавном понудом и који је као такав означен у проспекту, односно ако се уписане акције уплате најмање у износу одређеном у члану 192. став 3. овог закона.

(2) Ако се акције из јавне понуде и проспекта не упишу и уплате у складу са ставом 1. овог члана, сматра се да оснивање акционарског друштва није успело, а оснивачи су обавезни да солидарно врате уписницима акција уплаћене износе, без одлагања.

Одељак 6.

Оснивачка скупштина отвореног друштва

Сазивање

Члан 198.

(1) Оснивачи који оснивају акционарско друштво јавним путем обавезни су, у случају успеле емисије, да сазову и одрже оснивачку скупштину у року од 60 дана од дана истека рока за упис акција утврђеног у јавној понуди и проспекту.

(2) Оснивачка скупштина сазива се писаним позивом сваком уписнику акција у складу са овим законом о сазивању скупштине акционара.

(3) Писаном позиву за седницу оснивачке скупштине прилажу се оснивачки акт, извештај оснивача и овлашћених процењивача, укључујући и извештај о трошковима оснивања, списак акција по уписницима на основу јавне понуде и листу лица која су у својству оснивача евентуално преузела акције без уписа на основу те понуде уз назначење броја и врсте акција које је преузело свако од тих лица.

(4) Суд у ванпарничном поступку може, на захтев оснивача који поседују најмање 1/10 уписаних акција, да продужи рок за 30 дана за одржавање скупштине акционара.

Подобношћ за одлучивање

Члан 199.

(1) Сви уписници потпуно уплаћених акција имају право да учествују са правом гласа на оснивачкој скупштини.

(2) Кворум за одржавање оснивачке скупштине и правоваљано одлучивање је обична већина уплаћених акција које дају право гласа о питањима из њене надлежности.

(3) Оснивачку скупштину акционарског друштва отвара оснивач са највећим бројем уплаћених акција, а ако је више таквих уписника акција, уписник који је први уплатио уписане акције.

(4) Лице из става 3. овог члана саставља списак присутних уписника акција, односно њихових пуномоћника и утврђује да ли су испуњени сви услови за одржавање скупштине из ст. 1. и 2. овог члана.

(5) Ако оснивачка скупштина нема кворум из става 2. овог члана, оснивачи могу поново сазвати скупштину на исти начин, с тим што између првог и другог сазивања треба да протекне најмање осам, а највише 15 дана.

Последице неодржавања

Члан 200.

(1) Ако оснивачи акционарског друштва не сазову оснивачку скупштину у року из члана 198. овог закона, односно ако оснивачка скупштина није одржана у складу с овим законом или није донела прописане одлуке, сматра се да оснивање друштва није успело, када оснивачи одговарају солидарно уписницима акција за повраћај уплаћених износа.

(2) Оснивачи огласом објављеним на исти начин као и јавна понуда, позивају уписнике акција да преузму своје уплате, у року од 15 дана по протеку крајњег рока за одржавање оснивачке скупштине, у складу са чланом 198. овог закона.

(3) Ако оснивачи не поступе у складу са ставом 2. овог члана, одлуку о објављивању огласа на захтев неког од уписника акција доноси суд у ванпарничном поступку.

Ток**Члан 201.**

(1) Оснивачка скупштина акционарског друштва бира председника, записничара и два бројача гласова, после чега се читају извештаји о оснивању и извештаји о процени.

(2) Прилози и извештаји из става 1. овог члана читају се само ако то затраже уписници акција који имају најмање 10% свих гласова присутних или заступљених уписника акција на скупштини.

(3) Записник о раду оснивачке скупштине акционарског друштва води записничар и потписује председник скупштине, записничар, оба бројача гласова и оснивачи друштва.

Делокруг**Члан 202.**

(1) Оснивачка скупштина акционарског друштва:

1) утврђује да ли су прописно уписане и уплаћене акције, односно да ли су унети неновчани улози, у складу са овим законом и оснивачким актом;

2) бира првог директора друштва, односно чланове првог управног одбора, ако то оснивачи нису извршили у оснивачком акту;

3) одлучује о посебним правима која припадају оснивачима и одобрава посебне погодности с оснивачима или другим лицима;

4) доноси одлуку о прихватању процене вредности неновчаних улога (улози у стварима и правима);

5) одлучује о одобравању уговора који су оснивачи закључили пре регистрације друштва, а који су у вези с оснивањем друштва;

6) утврђује износ трошкова оснивања друштва.

(2) Ако је број уписаних акција у односу на понуђени број акција из јавне понуде већи, оснивачка скупштина може одлучити да прихвати уписани вишак или његов део, при чему уписници акција који су раније уписали акције имају право првенства, а ако је више лица истовремено уписало те акције онда прихвата уписани вишак сразмерно уписаним акцијама тих уписника које нису вишак.

(3) Ако оснивачка скупштина донесе одлуку о прихватању вишка уписаних акција, акционари који су уписали акције имају право гласа на оснивачкој скупштини од момента доношења те одлуке на тој скупштини, ако су акције уписане, у складу са овим законом.

Одлучивање**Члан 203.**

(1) На оснивачкој скупштини свака обична акција даје право на један глас.

(2) Оснивачка скупштина доноси одлуке већином гласова акционара са обичним акцијама, ако овим законом или оснивачким актом и у складу с њим јавном понудом и проспектом није одређен већи број гласова.

(3) Оснивачка скупштина акционарског друштва о прихватању процене улога у стварима и правима гласа одвојено за сваки такав улог. Оснивачи и уписници акција на основу улога у стварима или у правима немају о том питању право гласа и њихови гласови не рачунају се у кворум гласова нити за потребну већину за доношење одлуке.

(4) Измена одредбе оснивачког акта о износу основног капитала (прихватање вишка уписаних акција) врши се сагласношћу свих уписника уплаћених акција, ако оснивачким актом и у складу са њим јавном понудом и проспектом није друкчије одређено.

(5) На оснивачкој скупштини оснивачи који су имали трошкове оснивања друштва немају право гласа при одобрењу трошкова оснивања друштва, а лица која имају посебне уговоре са друштвом који подлежу одобрењу те скупштине немају право гласа при одлучивању о том питању.

Одељак 7.**Акције и друге хартије од вредности****Обичне и преференцијалне акције****Члан 204.**

(1) Акционарско друштво може издавати: обичне (редовне) и преференцијалне (повлашћене) акције.

(2) Акционарско друштво мора имати бар једну обичну акцију.

(3) Обичне акције представљају увек једну класу акција.

(4) Преференцијалне акције могу бити подељене у две или више класа са различитим правима (различите стопе дивиденди или различита партиципативна или кумулативна права на дивиденде или различита права на исплату имовине друштва при ликвидацији).

(5) Обичне акције имају исту номиналну вредност или су без номиналне вредности.

(6) Преференцијалне акције исте класе имају исту номиналну вредност.

(7) Акционарско друштво не може издавати акције на доносиоца.

Одобрене (неиздајне) и издајне акције**Члан 205.**

(1) Акционарско друштво поред издатих акција може да има и одобрене (неиздате, овлашћене) акције.

(2) Број одобренних обичних акција и број одобренних преференцијалних акција сваке класе одређују се оснивачким актом акционарског друштва. Број одобренних акција акционарског друштва не може да буде већи од 50% од броја издатих обичних акција у време када је овај број одређен оснивачким актом друштва.

(3) Акционарско друштво може да изда све или само део својих одобренних обичних акција, а одобрене преференцијалне акције било које класе може да не изда, да изда део или све.

(4) Одлука о броју, времену и другим условима било ког издавања акција, доноси се на скупштини акционара, осим ако у оснивачком акту акционарског друштва ово овлашћење није пренето на управни одбор друштва, у ком случају он може донети одлуку у складу са оснивачким актом.

(5) Овлашћење из става 4. овог члана обухвата издавање одобренних акција ради повећања основног капитала новим улозима, новчаним или неновчаним, зависно од датог овлашћења, у складу са одредбама овог закона којима се уређује повећање основног капитала новим улозима, али ни у ком случају не укључује издавање одобренних акција по основу повећања основног капитала из средстава друштва у складу са овим законом.

(6) Овлашћење управног одбора за издавање било које врсте одобренних акција не може се дати за период дужи од пет година од утврђивања броја одобренних акција у оснивачком акту, с тим што скупштина акционара може тај петогодишњи период обновити једном или више пута од скупштине акционара, и то на период који не може бити дужи од пет година.

(7) Издавање акција акционарског друштва врши се у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Регистрација емисије и право увида**Члан 206.**

(1) Оснивачи отвореног акционарског друштва, односно отворено акционарско друштво, уписују емисије акција и других хартија од вредности издатих јавном понудом, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности и актима Комисије за хартије од вредности.

(2) Акционарско друштво уписује издате акције и друге хартије од вредности и идентитет акционара код Централног регистра за хартије од вредности, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности и другим актима Комисије за хартије од вредности.

(3) Акционарско друштво може уписати издате акције и друге хартије од вредности и идентитет акционара и у књигу акција акционарског друштва.

(4) Упис из става 3. овог члана садржи нарочито: пуно име и пребивалиште, односно пословно име и седиште; порески идентификациони број сваког акционара и сувласника акција, заступника акција и других хартија од вредности; износ уговорених и уплаћених улога сваког акционара, додатне улоге поред првобитних улога; залог акција; пренос акција укључујући и име преносиоца и стицаоца, као и промене ових података.

(5) Књига акција из става 3. овог члана може се водити и у електронској форми.

(6) Књигу акција из става 3. овог члана може по овлашћењу друштва водити и финансијска организација или нека друга специјализована организација.

(7) Акционарско друштво дужно је да обавести Централни регистар хартија од вредности о подацима из ст. 3. и 4. овог члана, укључујући и промене тих података у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(8) Акционар има право увида у књигу акција и право на копирање.

(9) Директор или управни одбор акционарског друштва, одговоран је за исправан и благовремен упис акција друштва, као и за вођење књиге акција и за њену тачност, за штету проузроковану акционару или трећем лицу пропуштањем извршења ове дужности.

Упис акција**Члан 207.**

(1) Акционаром се у односу према акционарском друштву и трећим лицима сматра лице које је уписано у Централни регистар хартија од вредности, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(2) Датум пријема захтева за упис у књигу акција од стране акционарског друштва сматра се датумом уписа акција у ту књигу, без обзира на време уписа ако су све потребне информације за овај упис обезбеђене.

(3) Ако има несклада између књиге акција и Централног регистра хартија од вредности меродаван је упис у Централни регистар.

(4) Упис акција на име у нематеријализованом облику у Централном регистру хартија од вредности врши се на начин уређен законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Права акционара обичних акција**Члан 208.**

(1) Свака обична акција акционарског друштва даје акционару иста права, у складу са овим законом, оснивачким актом и статутом друштва, која укључују нарочито:

- 1) право приступа правним актима и другим документима и информацијама друштва;
 - 2) право учешћа у раду скупштине друштва;
 - 3) право гласа у скупштини друштва тако да једна акција увек даје право на један глас;
 - 4) право на исплату дивиденди, после исплате дивиденди на све издате преференцијалне акције у пуном износу;
 - 5) право учешћа у расподели ликвидационог вишка по ликвидацији друштва, а након исплате поверилаца и акционара било којих преференцијалних акција;
 - 6) право пречег стицања акција из нових емисија и заменљивих обвезница;
 - 7) право располагања акцијама свих врста у складу са законом.
- (2) Обичне акције акционарског друштва не могу се претворити у преференцијалне акције или друге хартије од вредности.
- (3) Права из става 1. тач. 4. и 5. овог члана могу се преносити уговором од стране акционара на трећа лица.

Права акционара са преференцијалним акцијама**Члан 209.**

- (1) Преференцијалне акције акционарског друштва сваке класе дају акционару иста права.
- (2) Права акционара са преференцијалним акцијама одређују се оснивачким актом друштва.
- (3) Права акционара са преференцијалним акцијама укључују нарочито предност у односу на обичне акције у погледу првенства исплате дивиденде (која код преференцијалних акција може бити партиципативна и кумулативна у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности) и код првенства наплате код ликвидације друштва.
- (4) Права акционара са преференцијалним акцијама могу укључивати и право претварања тих акција у обичне акције или у другу класу преференцијалних акција под условима и у случајевима одређеним оснивачким актом, као и право продаје тих акција акционарском друштву по утврђеној цени и другим условима одређеним оснивачким актом.
- (5) Акционари са преференцијалним акцијама имају и право једног гласа по акцији на било којој скупштини акционара о питањима која захтевају групно гласање акционара дате класе преференцијалних акција, у складу са овим законом.
- (6) Оснивачким актом акционарског друштва може се одредити да акционари преференцијалних акција имају право гласа са акционарима који имају обичне акције на скупштини акционара ако:
- 1) се таква преференцијална акција претвара у обичну акцију (када могу имати број гласова једнак броју гласова обичних акција у које се могу претворити);
 - 2) ако дивиденде на преференцијалне акције које су стечене и чија је исплата захтевана нису исплаћене, до њихове исплате.
- (7) Акционари са преференцијалним акцијама немају право гласа у скупштини акционара са акционарима који имају обичне акције, осим у случајевима из става 6. овог члана.
- (8) Број гласова акционара са преференцијалним акцијама не може бити једнак или прећи број гласова акционара са обичним акцијама.
- (9) Акционари са преференцијалним акцијама имају права присуства и учешћа у расправи у скупштини акционара.
- (10) Акционари са преференцијалним акцијама имају иста права као и акционари обичних акција у погледу приступа актима, другим документима и информацијама у поседу друштва.

Заменљиве обвезнице, обвезнице и варанџи**Члан 210.**

- (1) Акционарско друштво може емитовати осим акција и друге хартије од вредности, укључујући и заменљиве обвезнице и варанте, ако оснивачким актом друштва није друкчије одређено.
- (2) Под варантима у смислу овог закона подразумевају се хартије од вредности које њиховом имаоцу дају право на стицање одређеног броја акција одређене врсте и класе и по одређеној цени.
- (3) Заменљиве обвезнице и варанте не могу се издати у већем броју од броја одобрених (неиздатих) акција.
- (4) Акционарско друштво обавештава Централни регистар хартија од вредности о броју одобрених акција које су потребне да би се обезбедила права ималаца тих хартија од вредности.
- (5) Акционарско друштво дужно је да одржи број одобрених акција из става 4. овог члана одређене врсте и класе који ће бити довољан да обезбеди права ималаца тих хартија.
- (6) Одлуку о издавању заменљивих обвезница или вараната са одређењем броја, времена, цене стицања и других услова издава-

ња доноси скупштина акционара, ако се оснивачким актом или одлуком скупштине друштва, у складу са овим законом не овласти управни одбор за доношење такве одлуке.

(7) Одлуку о издавању обвезница са одређењем броја, времена, цене стицања и других услова издавања доноси скупштина акционара, ако оснивачким актом или одлуком скупштине друштва, у складу са овим законом, није овлашћен управни одбор да донесе такву одлуку.

(8) Заменљиве обвезнице не могу се издати по вредности која је мања од номиналне вредности акција за које се замењују, односно рачуноводствене вредности у случају акција без номиналне вредности.

(9) Издавање обвезница и заменљивих обвезница врши се у складу са одредбама закона којим се уређује тржиште хартија од вредности и актима Комисије за хартије од вредности.

(10) Имаоци заменљивих обвезница и вараната имају иста права акционара на информисање и права увида у пословне књиге и документа друштва, осим ако је у одлуци о емисији ових хартија од вредности друкчије одређено или ако је са њима друкчије уговорено.

Дивиденде на делимично плаћене акције**Члан 211.**

Дивиденда за делимично плаћене акције исплаћује се сразмерно уплаћеном износу за акције, рачунајући од дана стицања права на дивиденде.

Вредности по којој се могу издавати акције и друге хартије од вредности**Члан 212.**

- (1) Акције се не могу издавати за емисиону цену која је нижа од њихове номиналне вредности, односно рачуноводствене вредности када се акције издају без номиналне вредности.
- (2) Акције се могу издавати по емисионој цени изнад њихове номиналне или рачуноводствене вредности по којој се издају тако да износ изнад ове вредности представља премију емисије, са намењеном утврђеном законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.
- (3) Акционарско друштво може издавати акције по емисионој цени која је нижа од тржишне вредности издавања коју утврди управни одбор, у складу са овим законом за:
- 1) издавање акција по вредности утврђеној за варанте или за заменљиве обвезнице;
 - 2) издавање обичних акција у складу са поступком утврђеним овим законом за извршење права пречег уписа акција постојећих акционара по вредности која не може бити нижа од 90% од њихове тржишне вредности;
 - 3) издавање акција у поступку реорганизације друштва;
 - 4) издавање акција брокеру или другом посреднику у циљу њихове препродаје по тржишној вредности, по вредности која може бити мања од тржишне вредности али не више од износа посредничке провизије утврђене као проценат од вредности по којој се издају акције, с тим да она не може прећи 10% тржишне вредности тих акција.
- (4) Акционарско друштво издаје варанте или заменљиве обвезнице чија вредност у време њиховог издавања није мања од тржишне вредности, осим за:
- 1) издавање у складу са поступком утврђеним овим законом ради извршења права пречег уписа новоиздатих акција ималаца тих вараната или заменљивих обвезница по вредности која не може бити нижа од 90% од тржишне вредности тих акција;
 - 2) издавање брокеру или другом посреднику у циљу њихове препродаје по вредности која може бити мања од тржишне вредности не више од износа посредничке провизије, утврђене као проценат од вредности по којој се издају акције, с тим да она не може прећи 10% укупне вредности тих вараната или заменљивих обвезница.

Право пречег уписа новоиздатих акција**Члан 213.**

- (1) Акционар има право пречег уписа акција из нових емисија акција акционарског друштва сразмерно номиналној вредности поседованих акција у моменту издавања, односно сразмерно рачуноводственој вредности акција без номиналне вредности.
- (2) Акционари из става 1. овог члана остварују право пречег уписа у складу са оснивачким актом друштва, статутом или одлуком управног одбора друштва.
- (3) Под акцијама из нових емисија, у смислу става (1) овог члана, подразумевају се и акције које су раније издате и које је друштво поново стекло као сопствене акције, као и варанте и заменљиве обвезнице.
- (4) Под издавањем акција у смислу овог закона сматра се и издавање преузимаоцу емисије или другим финансијским организацијама ради даље продаје, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.
- (5) О намери издавања акција из става 1. овог члана друштво у писаној форми обавештава све акционаре, у складу са овим законом.

(6) Обавештење из става 5. овог члана садржи нарочито: број акција које се издају; предложену цену или метод за њено утврђивање; рок и начин коришћења права пречег уписа. Рок у коме се може остварити право пречег уписа акција не може бити краћи од 30 дана од дана слања писаног обавештења.

(7) Акционар са обичним акцијама, ималац варанта и заменивих обвезница, има право пречег уписа нових емисија акција, ако оснивачким актом није друкчије одређено.

(8) Лица из става 7. овог члана немају право пречег уписа:

1) преференцијалних акција, осим преференцијалних акција које су замениве у обичне акције или које носе право уписа или стицања обичних акција;

2) одобрених акција одређених оснивачким актом акционарског друштва које се издају у року од шест месеци од регистрације друштва.

(9) Право пречег уписа акција из нових емисија акција из става 8. овог члана нема акционар са преференцијалним акцијама.

(10) Акције које су предмет права пречег уписа које нису стечене од постојећих акционара, ималаца вараната и заменивих обвезница могу бити издате било ком лицу у периоду од годину дана од дана слања последње понуде лицима са тим правом, односно од дана објављивања обавештења у складу са овим законом, по цени коју одреди управни одбор с тим да не буде нижа од 90% од цене одређене за извршење права пречег уписа.

(11) Акције из нових емисија које нису стечене у складу са ст. 7. и 10. овог члана у року од годину дана од дана емисије могу уписивати акционари, имаоци вараната и заменивих обвезница по праву пречег уписа, у складу са ст. 1, 2, 7. до 9. овог члана.

(12) Право пречег уписа може се ограничити или укинути оснивачким актом, статутом друштва или одлуком скупштине акционара на предлог управног одбора. Управни одбор подноси скупштини акционара писани извештај са навођењем разлога за ограничење или укидање овог права и образложење предложене цене издавања. Одлука скупштине акционара о укидању или ограничењу права пречег уписа региструје се и објављује у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(13) Управни одбор акционарског друштва може ограничити или искључити право пречег уписа при издавању нових емисија акција, у складу са овлашћењима из члана 205. ст. 4. до 6. овог закона.

Акције са више власника

Члан 214.

(1) Акција може имати једног или више власника (у даљем тексту: сувласници акције). Сувласници акције сматрају се једним акционаром.

(2) Сувласници акције остварују право гласа и друга права у друштву само преко заједничког пуномоћника, ако оснивачким актом или статутом акционарског друштва није друкчије одређено. Сувласници акције о одређивању заједничког пуномоћника обавештавају друштво писаним путем ради уписа у књигу акција и Централни регистар хартија од вредности.

(3) Обавештење дато од друштва заједничком пуномоћнику сувласника акције сматра се да је дато свим сувласницима акције. Ако сувласници акције пропусте да одреде заједничког пуномоћника и ако о томе не обавесте друштво, обавештење које друштво да било ком сувласнику сматра се да је дато свим сувласницима акције.

(4) Сувласници акције солидарно су одговорни према друштву за обавезе које се односе на акције.

(5) Правне радње акционарског друштва према једном сувласнику имају дејство према свим сувласницима.

Одељак 8.

Дивиденде и друге исплате акционарима

Одсек 1.

Принципи

Општа начела

Члан 215.

(1) Акционарско друштво може одобрити плаћање дивиденди на своје акције годишње у складу са одлукама редовне годишње скупштине или у било које време између годишњих скупштина, осим ако је оснивачким актом друштва друкчије одређено.

(2) Одлуку акционарског друштва о одобрењу плаћања дивиденди може да донесе и управни одбор ако је то одређено оснивачким актом друштва или ако га за то овласти скупштина акционара, у складу са оснивачким актом.

(3) По усвајању финансијског извештаја за претходну пословну годину добит те године распоређује се следећим редом:

- 1) за покриће губитака пренесених из ранијих година;
- 2) за законске резерве, ако су оне предвиђене посебним законом;
- 3) за дивиденду у складу са овим законом;
- 4) за статутарне резерве и друге резерве, ако их друштво утврди општим актом.

(4) После доношења одлуке о исплати дивиденде акционар коме она треба да буде исплаћена постаје поверилац друштва за износ припадајуће дивиденде.

(5) Дивиденда из става 3. тачка 3) овог члана на акције било које врсте или класе плаћа се свим акционарима сразмерно номиналној вредности акција, односно сразмерно рачуноводственој вредности код акција без номиналне вредности, осим у случају делимично плаћених акција у складу са чланом 211. овог закона.

(6) Споразум или уговор којим друштво даје неким акционарима посебне погодности у погледу исплате дивиденде, ништав је.

Начин плаћања

Члан 216.

(1) Дивиденде се могу плаћати у новцу и у акцијама или другим хартијама од вредности акционарског друштва или акцијама тог друштва у другим друштвима, као и у другој имовини, осим ако је оснивачким актом друштва друкчије одређено.

(2) Дивиденде које се плаћају у акцијама друштва било које врсте или класе подлежу следећим правилима:

1) дивиденде се плаћају издавањем одговарајућих акција прората;

2) ако акције одређене врсте и класе треба да се издају као акције за дивиденде друге врсте или класе акција, а акције у којима се плаћа дивиденда већ постоје, дивиденда се не може тако платити док није одобрена квалификованом већином гласова акција врста и класа у којима дивиденда треба да буде плаћена.

(3) Износ дивиденде која се плаћа у акцијама једнак је номиналној вредности акција које се издају за плаћање дивиденде.

Ограничења плаћања привремених дивиденди отвореног друштва

Члан 217.

Отворено акционарско друштво током пословне године може плаћати дивиденде под условом да:

1) се из привремених и за ту намену сачињених рачуна види да су расположива средства довољна за плаћање;

2) износ који се исплаћује не пређе укупну добит од краја последње пословне године за коју је сачињен финансијски извештај увећан за нераспоређену добит и износе повучене из резерви које се могу користити за те намене, а умањен за утврђене губитке и износ који се мора унети у резерве, у складу са посебним законом, оснивачким актом или статутом друштва.

Типулари права на дивиденде и друга плаћања

Члан 218.

Оснивачким актом акционарског друштва може да се одреди дан или метод одређивања дана којим се утврђује листа акционара који имају право на дивиденде или на друга плаћања, укључујући и плаћања ликвидационог удела. Ако оснивачким актом акционарског друштва није одређен дан или метод одређивања дана дивиденде, тај дан или метод одређивања дана дивиденде утврђују се одлуком управног одбора. Дивиденде и друга плаћања врше се лицима која су била акционари друштва на тај дан (дан дивиденде).

Поступак за одобрење и исплату дивиденде

Члан 219.

(1) Одлука о одобрењу дивиденди садржи:

1) износ дивиденди;

2) дан дивиденди за који се сачињава листа акционара овлашћених за исплату дивиденде;

(2) Ако после дана дивиденди а пре дана плаћања дивиденди акционар пренесе своје акције по основу којих има право на дивиденде задржава право на исплату дивиденде.

Одсек 2.

Стицање и режим сопствених акција

Забрана уписа својих акција и акција контролног друштва

Члан 220.

(1) Акционарско друштво не може уписивати своје акције, директно или индиректно преко другог лица које их стиче за његов рачун.

(2) Подређено друштво не може уписивати акције контролног друштва, у складу са овим законом, директно или индиректно преко другог лица које их стиче за његов рачун.

(3) Ако је друго лице уписало или стекло акције на начин супротан ст. 1. и 2. овог члана сматра се да их је преузело за свој рачун и биће лично одговорно за уплату тржишног износа вредности таквих акција и у случају да има друкчији споразум са друштвом за чији рачун су оне уписане или стечене.

(4) Сваки споразум о накнади или обештећењу лица из става 3. овог члана, ништав је.

*Општа правила у вези са стицањем сопствених акција***Члан 221.**

(1) Сопствене акције у смислу овог закона су акције које акционарско друштво стиче од својих акционара.

(2) Акционарско друштво може стицати сопствене акције или друге хартије од вредности које је само издало од њихових ималаца, директно или индиректно, преко другог лица које их стиче у своје име а за рачун тог друштва, у складу са ограничењима из оснивачког акта и ограничењима плаћања утврђена овим законом.

(3) Акционарско друштво може стећи своје преференцијалне акције као сопствене акције или друге хартије од вредности које нису обичне акције, делимично или у целости.

(4) Акционарско друштво може стећи само део обичних акција, као сопствене акције.

(5) Отворено акционарско друштво може стећи акције које је издало тако да укупна номинална вредност, односно рачуноводствена вредност код акција без номиналне вредности тако стечених акција, укључујући и раније стечене акције које друштво држи и акције које су стечене индиректно, не пређе 10% његовог основног капитала, осим у случају:

1) ако друштво има резерве које се могу користити за ове намене и ако их користи за ова стицања;

2) стицања акција без накнаде које су у потпуности плаћене;

3) стицања акција у поступку принудне продаје на основу судске одлуке за плаћање дуга акционарском друштву од стране акционара, ако нема другог начина наплате;

4) статусних промена.

(6) Отворено акционарско друштво не може стицати сопствене акције споразумом са акционаром већ само путем понуде свим акционарима про-рата, у складу са овим законом.

(7) Акционарско друштво може плаћати стицање сопствених акција или других хартија од вредности новцем и акцијама које има у другим друштвима, другим хартијама од вредности или другом имовином.

(8) Акционарско друштво стиче сопствене акције или друге хартије од вредности по њиховој вредности утврђеној у складу са овим законом, осим ако оснивачким актом или уговором између акционарског друштва и имаоца хартије од вредности, у време кад су те хартије од вредности издате, није друкчије одређено.

*Поступак одобрења стицања сопствених акција***Члан 222.**

(1) Одлуку о стицању сопствених акција или других хартија од вредности акционарског друштва доноси скупштина акционара.

(2) Одлука скупштине акционара из става 1. овог члана садржи: максималан број акција које се стичу, трајање периода за који је дато овлашћење за извршење одлуке који не може прећи 18 месеци и куповну цену (или начин њеног утврђивања), као и име акционара чије се акције стичу, осим ако се акције стичу од свих акционара про-рата.

(3) Одлуком из става 1. овог члана може се овластити управни одбор да одреди време стицања, број акција које се имају стећи, као и да утврди откупну цену, поступак стицања и друга питања, под условом да ове одлуке од стране управног одбора не буду у складу са налозима наведеним у одлуци скупштине и да се акционари о том стицању извести на првој следећој седници.

(4) Изузетно од става 1. овог члана, управни одбор, ако оснивачким актом није одређено да је то делокруг скупштине акционара, доноси одлуку за стицање:

1) вараната, заменљивих обвезница или других хартија од вредности које нису акције;

2) до 5% било које класе акција које се издају једино ради доделе запосленима у друштву или повезаном друштву у смислу овог закона;

3) акција или других хартија од вредности, ако је стицање нужно да се спречи већа и непосредна штета за друштво.

(5) У случају из става 4. овог члана управни одбор акционарског друштва дужан је да на првој скупштини поднесе детаљан извештај о разлозима, броју и номиналној вредности, односно рачуноводственој вредности код акција без номиналне вредности, проценту стечених сопствених акција у односу на основни капитал, као и цени по којој су те акције стечене.

*Поступак стицања акција про-рата од свих акционара***Члан 223.**

(1) Ако акционарско друштво стиче сопствене акције одређене врсте или класе од свих акционара дужно је да писане понуде достави свим акционарима, у складу са овим законом.

(2) Понуда из става 1. овог члана садржи: број акција које стиче; куповну цену (или начин њеног утврђивања); поступак плаћања и датум плаћања; као и поступак и крајњи рок за све акционаре за понуду њихових акција на продају друштву. Ако друштво има више од 500 акционара, последњи дан мора бити најмање 30 дана од дана достављања последње понуде.

(3) Ако укупан број акција понуђених на продају акционарском друштву прелази број акција које друштво стиче, друштво ће стећи акције од сваког акционара сразмерно броју акција које акционар понуди на продају, осим у случају потребе да се избегне стицање делимичне акције.

(4) Ако укупан број акција које су понуђене акционарском друштву на продају прелази број акција које је друштво понудило за стицање, акционарско друштво може одлучити да стекне и већи број акција до укупног броја понуђеног за продају од стране акционара или неког другог броја који је већи од првобитно предвиђеног а мањи од понуђеног.

*Стицање стечених сопствених акција***Члан 224.**

(1) Акционарско друштво које стекне сопствене акције може их поново пренети другим лицима, у складу са овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(2) Сопствене акције које акционарско друштво стекне до износа од 10% дужно је да прода (отуђи) у року од једне године од дана стицања, а акције које стекне у складу са овим законом преко износа од 10% од основног капитала дужно је да прода (отуђи) у року од три године од дана стицања.

(3) Ако се сопствене акције не отуђе у роковима из става 2. овог члана, управни одбор друштва је обавезан да их без посебне одлуке скупштине поништи, у складу са одредбама овог закона које уређују смањење основног капитала у редовном поступку.

(4) Ако се поништењем сопствених акција смањује основни капитал, поништење тих акција врши се на начин из става 3. овог члана.

(5) За време поседовања стечених сопствених акција од стране друштва:

1) номинална вредност таквих акција, односно рачуноводствена вредност код акција без номиналне вредности, може остати укључена у основни капитал друштва или се искључити из тог капитала, у ком случају се за тај износ повећавају резерве које се не могу исплатити акционарима;

2) сопствене акције не дају право гласа нити се рачунају у кворум скупштине акционара;

3) сопствене акције не дају право на дивиденду или друга примања.

*Узимање акција у залогу***Члан 225.**

(1) Акционарско друштво може, директно или индиректно, узети у залогу своје акције или заложити плаћени износ акција, ако је укупни износ потраживања обезбеђених залогом акција нижи од уплаћене вредности акција.

(2) Узимање акција акционарског друштва у залогу, односно залагање плаћених износа, од друштва чије су акције или од лица које делује у своје име а за рачун тог друштва, подлеже ограничењима прописаним одредбама овог закона за стицање сопствених акција.

*Упис у Централни регистар и књиу акција стицања сопствених акција и залоге***Члан 226.**

Стицање сопствених акција, директно или индиректно, као и узимање акција у залогу, односно залагање плаћених износа, акционарско друштво пријављује Централном регистру хартија од вредности ради уписа, а ако акционарско друштво води књиу акција, упис се врши и у ту књиу.

Одсек 3.**Повлачење и поништење преференцијалних акција, вараната и заменљивих обвезница***Основ повлачења и поништења***Члан 227.**

(1) Оснивачким актом акционарског друштва може се предвидети:

1) да акционарско друштво има обавезу и/или право да своје преференцијалне акције једне или више класа, ако располаже одговарајућим резервама које се могу употребити за те намене, повуче и поништи у одређеном периоду или у одређеним случајевима, у целини или делом;

2) да су акционари дужни да те акције продају акционарском друштву под условима и на начин из тачке 1) овог члана;

(2) Акционарско друштво може да изда и варанте или заменљиве обвезнице, под условима који обезбеђују да друштво има обавезу и/или право, кад располаже одговарајућим резервама које се могу употребити за те намене, да повуче и поништи такве хартије од вредности у одређеном периоду или у одређеним случајевима, у целини или делом.

(3) Акционарско друштво повлачи и поништава преференцијалне акције, варанте и заменљиве обвезнице сразмерно броју акција класе у питању које поседује сваки имаалац, осим кад би то захтевало поделу акције.

(4) Ако акционарско друштво нема довољно наменских резерви за извршење одлуке о откупу вараната и заменљивих обвезница, откуп се врши чим се утврди да друштво има довољно наменских резерви.

(5) Оснивачким актом акционарског друштва може се одредити модел за утврђивање откупне цене.

(6) Варанти и заменљиве обвезнице откупљују се по вредности утврђеној у време њиховог издавања.

Цена

Члан 228.

Преференцијалне акције откупљују се по њиховој тржишној вредности, а у случају да она не постоји по вредности коју утврђује управни одбор у складу са овим законом или овлашћени процењивач изабран од стране скупштине акционара, управног одбора или несагласних акционара, у складу са овим законом, са листе која се води код надлежног суда.

Упис у Централни регистар и књигу акција

Члан 229.

Откуп преференцијалних акција, вараната и заменљивих обвезница, акционарско друштво пријављује Централном регистру хартија од вредности ради уписа, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности, а ако акционарско друштво води књигу акција, откуп уписује и у ту књигу.

Одсек 4.

Ограничења исплате

Ограничења плаћања дивиденди и дружих плаћања

Члан 230.

(1) Затворено акционарско друштво не може вршити исплате својим акционарима ако би после извршене исплате нето имовина друштва била мања од његовог основног капитала, увећаног за резерве које се могу користити за исплате акционарима, у складу са овим законом или законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(2) Отворено акционарско друштво не може вршити исплате својим акционарима у случају смањења основног капитала у редовном поступку, у складу са овим законом, ако би:

1) после извршене исплате нето имовина друштва била мања од његовог основног капитала, увећаног за резерве које се могу користити за исплате акционарима, у складу са овим законом или законом којим се уређује рачуноводство и ревизија;

2) у случају дивиденди, износ дивиденди прешао износ добити друштва у протеклој пословној години увећаној за нераспоређену добит и износ повучен из резерви увећан за износ који се мора унети у резерве у текућој години, у складу са статутом, овим законом или законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(3) Поред ограничења плаћања у складу са ст. 1. и 2. овог члана, затворено и отворено акционарско друштво не могу вршити плаћања својим акционарима ако:

1) би након извршених плаћања друштво било неспособно за плаћање својих дугова који доспевају у редовном пословању друштва или

2) на дан плаћања било која доспела дивиденда на преференцијалне акције не би била исплаћена у целости.

(4) Изузетно од ст. 1. до 3. овог члана акционарско друштво може извршити плаћања својим акционарима, ако из финансијских извештаја припремљених у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија, произлази да је исплата разумна у датим околностима. Оснивачким актом или статутом друштва може да се одреди да се за овакву исплату траже посебни финансијски извештаји, прецизирања стандарда рачуноводствене праксе и навођења метода процене.

Одговорност акционара и чланова органа друштва за забрањене исплате

Члан 231.

(1) Акционар акционарског друштва је одговоран за враћање друштву исплате које супротно овом закону прими од друштва, ако је знао или је према околностима морао да зна да је исплата забрањена.

(2) Поред акционара у случају из става 1. овог члана одговара и директор друштва или чланови управног одбора, у складу са одредбама овог закона којима се уређује њихова имовинска одговорност.

Одсек 5.

Зајам и капитал

Зајам умесно калитала

Члан 232.

(1) Акционар акционарског друштва који друштву у време пословне кризе не повећа сопствени капитал као добар привредник,

већ друштву да зајам, може у стечајном поступку остваривати захтев за повраћај зајма само као стечајни поверилац са необезбеђеним потраживањем, у складу са законом којим се уређује стечајни поступак.

(2) Треће лице које акционарском друштву у време из става 1. овог члана да зајам уместо да му акционари прибаве сопствени капитал, а коме акционар друштва да неко обезбеђење за повраћај зајма, може у стечајном поступку против друштва остваривати захтев за повраћај зајма за износ који није успело намирити из добијеног обезбеђења, као стечајни поверилац са необезбеђеним потраживањем.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се и на друге правне послове акционара акционарског друштва и трећих лица који одговарају давању зајма из ст. 1. и 2. овог члана.

(4) Одредбе ст. 1. до 3. овог члана не примењују се на акционаре друштва чији акционарски капитал не прелази 1/10 основног капитала друштва и који није директор, или члан управног одбора друштва.

(5) Ако акционарско друштво у последњој години пре подношења предлога за отварање стечајног поступка над друштвом или након подношења тог предлога, у случајевима из ст. 1. до 3. овог члана врати зајам, акционар друштва који је дао обезбеђење за повраћај зајма дужан је тако исплаћени износ вратити друштву.

(6) Обавеза из става 5. овог члана постоји до износа датог обезбеђења акционара за повраћај зајма у време враћања зајма.

(7) Акционар друштва се ослобађа обавезе из става 5. овог члана ако предмет датог обезбеђења повериоцу стави на располагање друштву.

(8) Одредбе ст. 1. до 7. сходно се примењују и на друге правне послове давања зајма у смислу облигационих односа.

Одељак 9.

Основни капитал

Одсек 1.

Основна начела

Минимални основни капитал

Члан 233.

(1) Новчани улог основног капитала затвореног акционарског друштва на дан уплате износи најмање 10.000 (десет хиљада) евра у динарској противвредности по средњем курсу.

(2) Новчани улог основног капитала отвореног акционарског друштва на дан уплате износи најмање 25.000 (двадесетпет хиљада) евра у динарској противвредности по средњем курсу.

(3) Посебним законом за оснивање финансијских, осигуравајућих организација, као и привредних друштава која обављају закон одређене делатности као акционарска друштва може се одредити већи новчани део минималног основног капитала.

(4) Регистрација повећања и смањења основног капитала затвореног акционарског друштва врши се, по правилу, једном годишње и то у року од 30 дана од дана одржавања годишње скупштине акционара друштва.

(5) На повећање и смањење основног капитала као и на одржање тог капитала и одржавање скупштине акционара код губитка који не прелази 50% основног капитала затвореног акционарског друштва, сходно се примењују одредбе овог закона о повећању, смањењу и одржавању основног капитала, као и одредбе о одржавању скупштине акционара отвореног акционарског друштва.

Минимална номинална вредност акција

Члан 234.

(1) Акционарско друштво може издавати обичне акције са номиналном вредношћу акција и без те вредности, односно преференцијалне акције са номиналном вредношћу.

(2) Најнижа номинална вредност акција не може бити мања од износа који се добија када се динарска противвредност од пет евра заокружи до највишег броја дељивог са 10 у динарској противвредности по средњем курсу на дан подношења пријаве за упис оснивања акционарског друштва, односно подношења пријаве за упис промене основног капитала друштва који је регистрован.

(3) Акције у укупној вредности не могу се издавати на износ који је мањи од најнижег износа основног капитала из члана 233. овог закона. Ова вредност обрачунава се као номинална вредност, односно код акција без те вредности, рачуноводствена вредност.

(4) Акције се не могу издавати за износ који је нижи од номиналне вредности, односно рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(5) Акције без номиналне вредности једнако учествују у основном капиталу друштва, с тим што износ основног капитала по једној акцији не може бити мањи од износа из става 2. овог члана. На акцији без номиналне вредности сходно се примењује став 4. овог члана.

(6) Учешће акција у основном капиталу одређује се односом вредности тих акција и укупне вредности свих уплаћених акција.

(7) Вредност акција из става 6. овог члана једнака је збиру вредности акција са номиналном вредношћу и рачуноводственој вредности акција без номиналне вредности.

Подела и спајање акција

Члан 235.

(1) Акционарско друштво може поделити сваку акцију било које класе на две или више акција исте класе и истовремено смањити номиналну вредност акција те класе, чиме се не мења основни капитал.

(2) Акционарско друштво може све акције било које класе спојити у мањи број акција исте класе и истовремено повећати њихову номиналну вредност, чиме се не мења основни капитал.

(3) Акционарско друштво може поништити сопствене акције које је стекло или откупило на терет резерви, у ком случају се укупна номинална вредност осталих акција повећава за износ употребљених резерви, чиме се не мења основни капитал друштва.

(4) Спајање и подела акција из ст. 1. до 3. овог члана акционарско друштво може да врши ако се тиме не повређују права ималаца вараната као ни ималаца заменљивих обвезница.

(5) У случају да спајањем акција остају делови акције чија је номинална вредност мања од вредности из члана 234. став 2. овог закона, друштво је дужно да их откупи по тржишној вредности, а ако нема тржишне вредности по вредности која се утврди од стране независног проценјивача, у складу с овим законом.

(6) Одредбе ст. 1. до 4. овог члана сходно се примењују и на акционарска друштва која су издала акције без номиналне вредности.

(7) Спајање и подела акција повлачи промену оснивачког акта у делу којим је одређен број и номинална вредност акција, што се врши у складу са овим законом.

Одржавање вредности основног капитала

Члан 236.

(1) Вредност нето имовине акционарског друштва стално се одржава на нивоу који је једнак или већи од законом прописане вредности минималног основног капитала уређене чланом 233. овог закона.

(2) Ако се основни капитал акционарског друштва из било којих разлога смањи испод вредности из става 1. овог члана, акционарско друштво дужно је да га обезбеди у року од шест месеци од дана тог смањења, осим ако у том року не промени правну форму привредног друштва.

(3) Ако друштво не поступи у року и на начин из става 2. овог члана отвара се поступак ликвидације.

Одсек 2.

Повећање основног капитала

Пододсек 1.

Основна начела

Доношење одлуке

Члан 237.

(1) Основни капитал акционарског друштва повећава се одлуком скупштине акционара, осим у случају одобреног капитала када такву одлуку може донети и управни одбор, у складу са чланом 205. ст. 4. до 6. овог закона.

(2) Одлуком о повећању основног капитала акционарског друштва мења се оснивачки акт.

(3) Одлуком о повећању основног капитала акционарског друштва одређује се износ повећања, начин повећања, почетак учествовања у расподели добити, време уплате односно уношења улога у имовину друштва, као и друга питања у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(4) Одлука о новој емисији акција по основу нових улога може се донети тек након потпуне уплате већ уписаних акција из претходне успешне емисије, осим ако је оснивачким актом или одлуком о емисији предвиђено да се основни капитал може повећати ако је унесено најмање 9/10 уписаних акција.

(5) Ограничење из става 4. овог члана не примењује се код повећања основног капитала при статусним променама, као и у случају повећања основног капитала уложима у стварима и правима и код повећања основног капитала издавањем акција запосленима у друштву и повезаним друштвима.

Начини повећања

Члан 238.

(1) Основни капитал акционарског друштва може се повећати:

- 1) новим уложима;
- 2) претварањем заменљивих обвезница у акције и уписом акција по основу права ималаца вараната на такав упис (условно повећање);
- 3) из средстава друштва.

(2) При повећању основног капитала отвореног акционарског друштва врши се издавање нових акција или се повећава номинална вредност постојећих акција.

Врсте емисије

Члан 239.

(1) Акције отвореног акционарског друштва при повећању основног капитала могу се издавати путем затворене емисије и отворене (јавне) емисије.

(2) Затворена емисија акција у смислу става 1. овог члана је емисија намењена постојећим акционарима и имаоцима вараната и заменљивих обвезница и/или ограниченом броју професионалних инвеститора, у складу са овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(3) Отворена емисија из става 1. овог члана је емисија намењена лицима која немају право пречег уписа, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(4) Затворено акционарско друштво може да врши затворену емисију, а отворено акционарско друштво поред отворене емисије може да врши и затворену емисију.

Вредности акција из нове емисије

Члан 240.

Акције из нове емисије издају се по тржишној вредности утврђеној овим законом.

Пододсек 2.

Повећање основног капитала новим уложима

Повећање основног капитала уложима у новцу, стварима и правима

Члан 241.

(1) Основни капитал отвореног акционарског друштва повећава се новим уложима који могу бити новчани или неновчани (ствари и/или права), у складу са одлуком о повећању тог капитала.

(2) Ако се улажу ствари и/или права у одлуци о повећању основног капитала отвореног акционарског друштва наводе се предмет или право које друштво стиче улагањем, лице од којег их друштво стиче, број и номинална вредност, односно рачуноводствена вредност и број акција без номиналне вредности које се стичу таквим улагањем.

(3) Ако се не наведу подаци из става 2. овог члана, према отвореном акционарском друштву су без дејства уговори о уносу ствари и права и правне радње учинене да би се они испунили. После регистрације повећања основног капитала друштва, непоступање на начин из става 2. овог члана не утиче на ваљаност тога повећања, а акционар који је унео тај улог дужан је у овом случају да уплати номиналну вредност акција или већи емисиони износ, односно припадајућу рачуноводствену вредност за акције без номиналне вредности.

(4) Улоге у стварима и правима проценује један или више независних проценјивача у складу са овим законом.

Регистрација и објављивање одлуке

Члан 242.

(1) Одлука о повећању основног капитала акционарског друштва новим уложима региструје се и објављује у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката. Упис акција по основу ове одлуке не може почети пре њене регистрације и објављивања.

(2) Одлука о повећању основног капитала не може се регистровати после истека рока од шест месеци од усвајања.

Упис нових акција

Члан 243.

(1) Акције из емисије којом се основни капитал отвореног акционарског друштва повећава новим уложима уписују се и издају, у складу с овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(2) Емисија из става 1. овог члана по основу повећања је успела ако се испуне услови из одлуке о емисији и објављеног проспекта, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(3) Уписане акције из емисије из става 1. овог члана новим уложима уплаћују се у складу с одлуком о емисији и са овим законом.

(4) Акције отвореног акционарског друштва по основу нових улога могу се издавати и преузимаоцима емисије, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(5) Ако се нове акције при повећању основног капитала отвореног акционарског друштва новим уложима издају по вишој емисионој цени од номиналне вредности тај вишак представља премију емисије.

(6) Ако се акције нове емисије при повећању основног капитала емитују изнад номиналне вредности односно рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности, вишак мора да буде уплаћен пре регистрације повећања основног капитала.

Обавештавање Комисије за хартије од вредности и упис у Централни регистар

Члан 244.

(1) Ако је емисија акција по основу нових улога успела у складу са овим законом, о томе се обавештава Комисија за хартије од вредности, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(2) По пријему решења Комисије за хартије од вредности о успешности емисије акција по основу нових улога, обавештава се без одлагања Централни регистар хартија од вредности, ради уписа новоиздатих акција по овом основу и њихових акционара, односно ради уписа повећања номиналне вредности постојећих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(3) Ако отворено акционарско друштво води књигу акција, промене из става 1. овог члана уписују се и у књигу акција.

Стицање акција и издавање потврда

Члан 245.

(1) Акције или потврде о акцијама издају се уписницима акција сразмерно уплаћеним уложима односно унетим уложима у имовину друштва по основу повећања основног капитала таквим уложима.

(2) Нове акције или потврде о акцијама могу се издавати после уписа у Централни регистар хартија од вредности. Нове акције или потврде о акцијама издате пре овог уписа ништаве су, а за штету из таквог издавања имаоцима акција солидарно одговарају издавалац и управни одбор друштва.

(3) Под издавањем акција или потврда о акцијама у смислу става 1. овог члана сматра се упис на одговарајуће рачуне акционара у Централном регистру хартија од вредности и издавање извода са тих рачуна.

Регистрација и објављивање повећања капиталa

Члан 246.

(1) Повећање основног капитала отвореног акционарског друштва новим уложима региструје се и објављује, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Основни капитал отвореног акционарског друштва је повећан даном објављивања регистрације повећања тога капитала.

Пододсек 3.

Условно повећање основног капитала

Претходнапаве

Члан 247.

(1) Скупштина акционара при доношењу одлуке о емисији заменивих облика и вараната може истовремено донети одлуку о условном повећању основног капитала за износ којим би се покрила права ималаца ових хартија за њихову конверзију у акције (условно повећање капитала).

(2) Износ основног капитала из става 1. овог члана не може прећи половину основног капитала отвореног акционарског друштва који постоји у моменту доношења те одлуке.

(3) Одлука скупштине акционара супротна одлуци о условном повећању основног капитала, ништава је.

Садржај одлуке

Члан 248.

У одлуци о условном повећању основног капитала отвореног акционарског друштва наводи се:

- 1) намена условног повећања основног капитала;
- 2) лица која се могу користити правом првенства при упису акција (имаоци вараната и заменивих облика);
- 3) рок у коме се остварује условно повећање капитала и услови за коришћење права;
- 4) цена по којој се издају акције или методе по којима се она може одредити ради остваривања права ималаца вараната;
- 5) расподела права из тачке 2) овог члана, време за које се имаоци тог права могу користити тим правом, као и време чекања да га први пут користе, а које не може бити краће од две године од дана доношења одлуке.

Регистрација и објављивање одлуке

Члан 249.

(1) Одлука о условном повећању основног капитала отвореног акционарског друштва пријављује се ради регистрације и обја-

вљивања, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Поступак замене заменивих облика у акције и уписа акција ималаца вараната не може почети пре регистрације и објављивања регистрације из става 1. овог члана.

Изјава о остварењу права уписа и замене

Члан 250.

(1) Права уписа ималаца заменивих облика извршавају се њиховом писаном изјавом да их претварају у акције. Давање ове изјаве замењује упис акција и плаћање акција.

(2) Права уписа акција ималаца вараната извршавају се њиховом писаном изјавом о упису акција друштва при новој емисији ради повећања основног капитала новим уложима, у складу са овим законом.

(3) У изјави из ст. 1. и 2. овог члана наводи се број акција које се уписују и њихова номинална вредност, односно код акција без номиналне вредности њихов број, класа акција ако се издају акције више класа, подаци из члана 191. овог закона ако се уносе ствари и права, као и дан доношења одлуке.

(4) Изјава о упису акција која не садржи податаке из става 3. овог члана или која садржи ограничење обавезе даваоца изјаве, ништава је.

(5) Ако се и поред ништавости изјаве о праву уписа издају акције, давалац изјаве не може се позивати на ништавост изјаве ако је на основу ње остваривао права као акционар и испуњавао обавезе акционара.

(6) Према акционарском друштву не делују ограничења која нису садржана у изјави о праву уписа.

Обавештавање Комисије за хартије од вредности и упис у Централни регистар

Члан 251.

(1) О окончању поступка из члана 250. овог закона обавештава се Комисија за хартије од вредности, у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(2) По пријему решења Комисије за хартије од вредности, обавештава се без одлагања Централни регистар хартија од вредности, ради уписа новоиздатих акција по овом основу и њихових акционара.

(3) Ако отворено акционарско друштво води књигу акција, подаци из става 2. овог члана уписују се и у ту књигу.

Стицање акција и издавање потврда о акцијама

Члан 252.

(1) Нове акције или потврде о акцијама код условног повећања основног капитала могу се издавати после уписа у Централни регистар хартија од вредности. Нове акције или потврде о акцијама издате пре уписа у Централни регистар хартија од вредности ништаве су, а за штету из таквог издавања имаоцима акција солидарно одговарају издавалац и управни одбор друштва.

(2) Под издавањем акција и стицањем потврда о акцијама у смислу става 1. овог члана, сматра се упис на одговарајуће рачуне акционара у Централном регистру хартија од вредности и издавање извода са тих рачуна.

(3) Управни одбор отвореног акционарског друштва код условног повећања основног капитала издаје акције, односно потврде о акцијама у складу са ставом 1. овог члана само ради испуњења циља донете одлуке.

(4) Управни одбор отвореног акционарског друштва издаје акције у замену за замениве облике под условом да се разлика између већег износа за који су издате те облике и износа за који су издате те облике, покрије из осталих резерви, ако се резерве могу употребити за ту намену, или додатном уплатом лица које је овлашћено за замену облика.

Регистрација и објављивање повећања капиталa

Члан 253.

(1) Заступници отвореног акционарског друштва у року од 30 дана по истеку пословне године, подносе пријаву за регистрацију повећања основног капитала по основу укупног износа акција издатих у тој години заменом заменивих облика и остварењем првенственог права уписа акција ималаца вараната.

(2) Уз пријаву из става 1. овог члана за регистрацију, прилажу се и други докази и исправе утврђени законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(3) Повећање основног капитала отвореног акционарског друштва претварањем заменивих облика у акције и уписом акција од стране ималаца вараната објављује се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката. Почев од тог момента сматра се да је основни капитал акционарског друштва повећан по овом основу.

Пододсек 4.

Повећање основног капитала из средстава друштва

Прейдсџаеке

Члан 254.

(1) Скупштина отвореног акционарског друштва може одлучити да се основни капитал друштва повећа претварањем резерви и нераспоређене добити у основни капитал друштва.

(2) Одлука из става 1. овог члана садржи износ повећања основног капитала, износ средстава резерви, резерве које се претварају у основни капитал, означавање да ли се издају нове акције за тај износ или се повећава номинална вредност, односно код акција без номиналне вредности рачуноводствена вредност постојећих акција и рок за остварење права акционара.

(3) Резерве и нераспоређена добит акционарског друштва не могу се претворити у основни капитал ако је у билансу успеха на којем се заснива одлука исказан губитак. Резерве за одређену намену могу се претворити у нераспоређену добит само ако је то у складу са том наменом.

(4) Одлука о повећању основног капитала отвореног акционарског друштва из средстава друштва заснива се на последњим финансијским извештајима претходне пословне године ако су потврђени од ревизора и усвојени највише осам месеци пре подношења пријаве ове одлуке за регистрацију.

(5) Ако скупштина отвореног акционарског друштва не именује посебне ревизоре за финансијске извештаје из става 4. овог члана, сматра се да је именован онај ревизор којег је за ревизију последњих финансијских извештаја одредила скупштина акционара или према околностима случаја и ревизор кога именује суд у ванпарничном поступку, у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

Имаоци права по основу повећања основног капиталa из средстава друштва

Члан 255.

(1) Право на бесплатне акције по основу повећања основног капитала отвореног акционарског друштва из средстава друштва расположивих за те намене имају акционари друштва на дан доношења те одлуке према евиденцији у Централном регистру хартија од вредности, односно акционари друштва на дан утврђен у тој одлуци, сразмерно њиховом учешћу у постојећем основном капиталу друштва.

(2) Одлука скупштине акционара која није у складу са ставом 1. овог члана, ништава је.

(3) Право из става 1. овог члана имају и:

1) уписници акција, односно акционари са делимично плаћеним акцијама сразмерно учешћу њиховог уплаћеног дела у основном капиталу друштва;

2) имаоци заменивих обвезница отвореног акционарског друштва сразмерно номиналној вредности, односно рачуноводственој вредности акција код друштва са акцијама без номиналне вредности које им припадају заменом заменивих обвезница у акције.

(4) Право из става 1. овог члана припада и сопственим акцијама друштва сразмерно њиховом учешћу у постојећем основном капиталу друштва.

Право на део акције

Члан 256.

(1) Ако се при повећању основног капитала отвореног акционарског друштва из средстава друштва стекне право на део једне нове акције у постојећем основном капиталу друштва, то право се може преносити и наследити.

(2) Права из нове акције могу се користити ако се права из става 1. овог члана која заједно дају целу акцију сједине код једног акционара или ако више ималаца права на део акције заједно чине целу акцију одлуче да заједно користе та права.

Право на дивиденду и поделу ликвидационе масе

Члан 257.

(1) Нове акције стечене по основу повећања основног капитала отвореног акционарског друштва из средстава друштва, односно део повећања номиналне вредности или рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности по овом основу, учествују у праву на дивиденду или у подели ликвидационе масе за целу пословну годину у којој је донета одлука о повећању основног капитала акционарског друштва из средстава друштва, ако одлуком о повећању основног капитала по овом основу није друкчије одређено.

(2) Одлуком о повећању основног капитала из средстава отвореног акционарског друштва може се одредити да нове акције учествују у одлучивању о расподели добити друштва и подели дивиденди акционарима и у пословној години која је истекла пре доношења те одлуке, ако се ова одлука донесе пре него што се донесе одлука о подели добити за пословну годину која је претходила години у којој се доноси одлука о повећању основног капитала по овом основу.

Обавештавање Комисије за хартије од вредности и упис у Централни регистар

Члан 258.

(1) О окончању поступка из чл. 254. и 255. овог закона обавештава се Комисија за хартије од вредности у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(2) По пријему решења Комисије за хартије од вредности из става 1. овог члана, обавештава се без одлагања Централни регистар хартија од вредности, ради уписа новоиздатих акција по овом основу и њихових акционара, односно ради уписа повећања номиналне вредности постојећих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(3) Ако отворено акционарско друштво води књигу акција, подаци из става 2. овог члана уписују се и у књигу акција.

Сипцање акција и издавање појединаца

Члан 259.

(1) Нове акције или потврде о акцијама по основу повећања основног капитала из средстава друштва могу се у облику извода из Централног регистра хартија од вредности давати акционарима после уписа из члана 258. став 2. овог закона.

(2) Нове акције или потврде о акцијама дате акционарима пре уписа у Централни регистар хартија од вредности из става 1. овог члана, ништаве су, а за штету од тог давања имаоцима акција солидарно одговарају издавалац и управни одбор.

(3) Под издавањем акција и потврда о акцијама у смислу става 1. овог члана сматра се упис на одговарајуће рачуне акционара у Централном регистру хартија од вредности и издавање извода са тих рачуна.

Регистрација одлуке о повећању повећања основног капиталa и објављивање

Члан 260.

(1) Одлука о повећању основног капитала из средстава отвореног акционарског друштва региструје се и објављује, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Одлука о повећању основног капитала из средстава отвореног акционарског друштва ништава је ако се не региструје у року од три месеца од дана доношења.

(3) Рок из става 2. овог члана застаје ако је покренут судски спор о побијању одлуке скупштине акционара у складу са овим законом.

(4) Основни капитал отвореног акционарског друштва повећан је из средстава друштва даном регистрације.

Одсек 3.

Смањење основног капитала

Пододсек 1.

Основно начело

Одлука

Члан 261.

(1) Одлуку о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва поништењем сопствених акција доноси управни одбор друштва, а одлуку о смањењу основног капитала и поништењу акција по другим основима утврђеним оснивачким актом друштва доноси скупштина акционара, ако оснивачким актом или статутом друштва није друкчије одређено.

(2) Одлуком о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва утврђује се обим, циљ, врста и начин спровођења смањења основног капитала.

(3) Одлуком о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва мења се оснивачки акт.

Врсте смањења

Члан 262.

(1) Основни капитал отвореног акционарског друштва може се смањити у редовном поступку, поједностављеном поступку и поступку смањења ради претварања у резерве.

(2) Смањење основног капитала отвореног акционарског друштва по једном основу може се вршити истовремено са повећањем његовог основног капитала по другом основу.

Пододсек 2.

Смањење у редовном поступку

Начини

Члан 263.

Смањење основног капитала отвореног акционарског друштва у редовном поступку врши се:

1) поништењем стечених сопствених акција и повлачењем и поништењем акција у поседу акционара;

2) смањивањем номиналне вредности акција или рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности;

3) исплатом уплаћеног износа акционарима за акције које нису у потпуности уплаћене и неиздавањем тих акција.

Понишћење сопствених акција и повлачење и понишћење акција

Члан 264.

(1) При смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва прво се поништавају сопствене акције које се у складу са чланом 224. ст. 3. и 4. овог закона морају поништити.

(2) Ако друштво нема сопствених акција, основни капитал отвореног акционарског друштва може се смањити повлачењем акција од акционара и њиховим поништењем у складу са чл. 227. до 229. овог закона.

(3) Повлачење и поништење акција од акционара и смањење основног капитала у редовном поступку по том основу може се вршити у складу са одредбама овог закона о заштити права поверилаца отвореног акционарског друштва.

(4) Став 3. овог члана не примењује се у случајевима када не долази до смањења тог капитала и то:

1) када се ради о повлачењу и поништењу акција које су у потпуности уплаћене а поништавају се истовремено када су дате бесплатно на располагање друштву;

2) када се акције које су у потпуности уплаћене повлаче и поништавају исплатом на терет средстава која су расположива за те намене, а у складу са ограничењима плаћања уређеним чланом 230. овог закона;

3) у случају акција без номиналне вредности кад је скупштина одлучила да се повлачењем и поништењем акција повећава учешће преосталих акција у основном капиталу друштва, односно код акција са номиналном вредношћу када се уз поништење повучених акција повећа номинална вредност неповучених издатих акција до износа који је довољан да се избегне смањење основног капитала, а повучене и поништене акције су стечене из средстава која су расположива за те намене, а у складу са чланом 230. овог закона;

4) у случају истовременог издавања нових акција у номиналној вредности повучених акција, односно рачуноводственој вредности повучених акција код акција без номиналне вредности, у складу са одредбама овог закона о минималном основном капиталу друштва.

Сходна примена

Члан 265.

На смањење основног капитала смањењем номиналне вредности, односно рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности, као и на смањење уписаног капитала акционарског друштва по основу исплате уплаћеног износа акционарима за акције које нису у потпуности уплаћене и неиздавањем тих акција, сходно се примењују одредбе члана 264. овог закона.

Начело равноправности

Члан 266.

(1) Одлуком о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва у редовном поступку не може се повредити принцип равноправности акционара исте класе.

(2) Равноправност акционара исте класе обезбеђује се сразмерним повлачењем и поништењем акција од акционара, односно сразмерним смањењем номиналне вредности односно рачуноводствене вредности свих акција акционара дате класе акција, као и повлачењем и поништењем акција и смањењем основног капитала куповином од акционара на берзи и другим организованим тржиштима или јавном понудом акционарима у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности, оснивачким актом и одлуком скупштине о смањењу основног капитала. Понуда за куповину акција ради повлачења и поништења садржи назнаку броја акција које се откупују.

(3) Ако је износ смањења основног капитала отвореног акционарског друштва одлуком о смањењу одређен као фиксни износ, а спровођењем поступка повлачења и поништења акција од акционара на берзи или другим организованим тржиштима или путем јавне понуде, не оствари се тај износ, мора се изменити одлука скупштине о износу смањења или изабрати нови начин смањења основног капитала.

(4) Равноправност акционара исте класе обезбеђује се и смањењем основног (уписаног) капитала отвореног акционарског друштва неиздавањем неплаћених акција акционарима који су у доцњи са плаћањем и исплатом акционарима износа које су уплатили друштву за те акције, у складу са овим законом.

Регистрација и објављивање одлуке о смањењу

Члан 267.

Одлука о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва у редовном поступку пријављује се ради регистрације и објављивања у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Објава одлуке и заштити поверилаца

Члан 268.

(1) Одлука о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва у редовном поступку после регистрације објављује се два пута у размаку од 30 дана, са позивом повериоцима да пријаве своја потраживања.

(2) Поверлиоци чија су недоспела потраживања настала пре последње објаве регистрације одлуке о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва могу тражити обезбеђење тих потраживања (или исплату потраживања иако нису доспела ако је тако одређено предметном одлуком), у року од 90 дана од дана друге објаве регистрације те одлуке. Обезбеђење не могу тражити повериоци који у случају стечаја имају право првенственог намирења из стечајне масе дужника, као ни други повериоци са обезбеђеним потраживањем.

(3) У случају смањења основног капитала у редовном поступку отвореног акционарског друштва, исплате акционарима могуће су по протеклу 90 дана од друге објаве уписа те одлуке у регистар и после пружања обезбеђења или подмирења потраживања повериоцима који су благовремено пријавили потраживања.

Обавештавање Централној регистрацији

Члан 269.

(1) О спроведеном смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва обавештава без одлагања Централни регистар хартија од вредности ради уписа на одговарајуће рачуне акционара смањења броја акција по основу повлачења и поништаја акција или ради уписа смањења номиналне или рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности, односно ради брисања уписаних акција које су делимично уплаћене и чијим је акционарима исплаћен раније уплаћени износ.

(2) Ако отворено акционарско друштво води књигу акција, смањење основног односно уписаног капитала у складу са ставом 1. овог члана уписује се и у књигу акција.

Регистрација смањења основног капитала, објављивање и дејство

Члан 270.

(1) Смањење основног капитала отвореног акционарског друштва у редовном поступку пријављује се за регистрацију и објављује у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Смањење основног капитала отвореног акционарског друштва у редовном поступку не може се регистровати пре испуњења захтева поверилаца из члана 268. овог закона и пре уписа у Централни регистар из члана 269. овог закона.

(3) Основни капитал отвореног акционарског друштва смањен је даном објављивања регистрације тог смањења за номинални или рачуноводствени износ повучених и поништених акција, односно за износ смањења номиналне вредности акција, односно рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(4) Регистровани уписани капитал отвореног акционарског друштва смањен је даном објављивања регистрације смањења тог капитала укључујући и смањење за износ исплате акционарима делимично уплаћених акција.

Пододсек 3.

Смањење у поједностављеном поступку

Принцип

Члан 271.

(1) Основни капитал отвореног акционарског друштва може се смањити на поједностављен начин ради изравнавања са нижом вредношћу нето имовине, да би се покрили губици, а у одлуци о смањењу основног капитала наводи се да се капитал смањује са тим циљем.

(2) Смањење основног капитала отвореног акционарског друштва у поједностављеном поступку ради покривања губитака може се вршити само ако друштво не располаже нераспоређеном добити и резервама које се могу користити за те намене.

(3) На смањење основног капитала отвореног акционарског друштва у поједностављеном поступку не примењују се одредбе овог закона о позиву повериоцима и заштити права поверилаца код смањења основног капитала у редовном поступку.

(4) На смањење основног капитала из става 1. овог члана, у поједностављеном поступку, сходно се примењују чл. 263. до 267. и чл. 269. и 270. овог закона.

Пододсек 4.

Смањење претварањем у резерве

Лимит

Члан 272.

(1) На смањење основног капитала отвореног акционарског друштва у случају преноса у резерве које не прелази 10% основног

капитала за покривање будућих губитака друштва или за повећање основног капитала из средстава друштва не примењују се одредбе овог закона о позиву повериоцима и заштити права поверилаца при смањењу основног капитала у редовном поступку.

(2) При смањењу основног капитала из става 1. овог члана у резерве се уноси износ једнак номиналној вредности повучених и поништених акција по овом основу смањења основног капитала, а код акција без номиналне вредности износ једнак рачуноводственој вредности.

(3) На смањење основног капитала из става 1. овог члана сходно се примењују чл. 263. до 267. и чл. 269. и 270. овог закона.

Пододсек 5.

Исказ основног капитала након смањења

Правило

Члан 273.

(1) У финансијском извештају за последњу пословну годину која претходи пословној години у којој је донета одлука о смањењу основног капитала отвореног акционарског друштва, основни капитал и резерве из добити исказују се у висини у којој би требало да буду да је исто смањење основног капитала извршено у тој претходној години.

(2) Одлука о усвајању финансијског извештаја доноси се истовремено са одлуком о смањењу основног капитала.

(3) Финансијски извештај отвореног акционарског друштва не може да се објави у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности пре него што се одлука о смањењу основног капитала региструје.

Пододсек 6.

Истовремено смањење и повећање

Највећи износ смањења

Члан 274.

(1) Основни капитал отвореног акционарског друштва може да се смањи смањењем у редовном поступку само до износа минималног основног капитала овог друштва прописаног чланом 233. став 2. овог закона. У случају смањења основног капитала испод прописаног минималног износа основног капитала покреће се поступак ликвидације или стечаја друштва у складу са законом.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, могуће је и смањење основног капитала отвореног акционарског друштва у редовном поступку испод тог минимума ако се истовремено са одлуком о смањењу основног капитала по једном основу донесе и одлука о повећању тог капитала по другом основу тако да основни капитал достигне прописани минимални износ, с тим да се то повећање не остварује улозима у стварима и правима.

(3) Одлуке о смањењу основног капитала у редовном поступку и о истовременом повећању основног капитала отвореног акционарског друштва ништаве су ако се повећање, односно смањење основног капитала не региструје најкасније у року од шест месеци од дана доношења. Овај рок не тече за време док тече спор по тужби за побијање одлуке о смањењу или о повећању основног капитала и док се за то не добије одобрење државног органа, ако је давање тог одобрења прописано.

(4) Одредбе члана 234. овог закона о минималној номиналној вредности акција примењују се и кад се врши истовремено смањење и повећање основног капитала.

Одељак 10.

Скупштина акционара

Одсек 1.

Опште правило

Остйваривање ђрава акционара

Члан 275.

(1) Скупштину акционарског друштва чине акционари.

(2) Сваки акционар, у складу са статутом, лично или преко пуномоћника има право учествовања у раду скупштине акционара, право гласа ако има акције са правом гласа, право подношења предлога и добијања одговора у вези са питањем из дневног реда, као и право постављања питања у вези са дневним редом у складу са овим законом.

(3) Одредбе члана 136. ст. 2. до 4. овог закона о једночланом друштву с ограниченом одговорношћу примењују се сходно и на акционарско друштво са једним акционаром.

(4) Скупштини акционара, по правилу, присуствују и учествују у раду директор или чланови управног одбора, чланови надзорног одбора, као и ревизор.

Одсек 2.

Врсте скупштине

Годишња скупштина

Члан 276.

(1) Скупштина акционара сазива се и одржава једном годишње (годишња скупштина) најкасније у року од три месеца од дана подношења управном одбору финансијских извештаја за сваку финансијску годину или шест месеци после завршетка пословне године.

(2) Годишња скупштина одржава се на дан и у време утврђено оснивачким актом, односно одлуком управног одбора у складу са овим законом и оснивачким актом.

(3) Годишња скупштина акционара одржава се у седишту друштва, ако оснивачким актом акционарског друштва није друкчије одређено.

(4) Неодржавање годишње скупштине у време из става 2. овог члана не утиче на ваљаност других радњи акционарског друштва.

Ванредна скупштина и њено сазивање од стйране мањинских акционара

Члан 277.

(1) Акционарско друштво може сазвати и ванредну скупштину акционара, и то:

1) на захтев управног одбора или било ког другог лица које је овлашћено оснивачким актом да сазове ванредну скупштину;
2) на захтев ликвидатора друштва, ако је друштво у ликвидацији;
3) по писаном захтеву акционара са најмање 10% акција са правом гласа о питању предложеном за ванредну скупштину.

(2) Захтев из става 1. тачка 3) овог члана мора бити датиран, потписан од стране свих акционара који га подносе и мора да садржи предлог дневног реда, као и податке: за идентификовање тих акционара; о броју акција које сваки од њих поседује; о циљу или циљевима због којих се скупштина сазива.

(3) Захтев из става 1. тачка 3) овог члана за сазивање скупштине сматра се да је примљен у акционарском друштву ако је уручен и адресован на управни одбор друштва у седиште друштва означено у оснивачком акту.

(4) Дан на који се утврђује листа акционара који су овлашћени да поднесу захтев за ванредну скупштину је датум стављања првог потписа на тај захтев.

(5) Управни одбор акционарског друштва дужан је да донесе одлуку о прихватању или одбијању сазивања ванредне скупштине најкасније у року од 10 дана од дана пријема захтева. Управни одбор дужан је да на адресу наведену у захтеву, најкасније у року од седам дана од дана доношења ове одлуке, обавести о томе свако лице које је захтевало сазивање ванредне скупштине. Одлука о одбијању сазивања ванредне скупштине обавезно садржи разлоге одбијања.

(6) Захтев за сазивање скупштине који је поднео овлашћени подносилац, може бити одбијен:

1) ако није поднет у складу са ставом 1. тачка 3) и ст. 2. до 5. овог члана;

2) ако акционари који су поднели захтев не поседују или не заступају прописани проценат гласова;

3) ако ниједно од предложених питања за дневни ред ванредне скупштине није у делокругу скупштине.

(7) Ванредна скупштина може одлучивати једино о питањима наведеним у захтеву поднетом у складу са ставом 1. тачка 3) и ст. 2. до 4. овог члана.

Скупштина ђо налоју суда

Члан 278.

(1) Ако се годишња скупштина акционарског друштва не одржи у прописаном року, надлежни суд у ванпарничном поступку може наложити њено одржавање на захтев акционара који има право да присуствује и да гласа на годишњој скупштини или директора, односно члана управног одбора друштва. Суд има овлашћење да именује привременог заступника са овлашћењем да сазове и председава седници скупштине и утврди место и датум одржавања, као и дневни ред седнице у складу са овим законом.

(2) Ако се ванредна скупштина акционарског друштва не одржи најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева или на дан који утврди управни одбор у складу са чланом 277. став 5, надлежни суд у ванпарничном поступку може наложити њено одржавање по захтеву било ког акционара који је потписник захтева за сазивање.

(3) У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана суд у ванпарничном поступку дужан је да донесе решење у року од 48 сати од пријема захтева.

(4) Трошкове одржавања било које скупштине акционара по налогу суда сноси акционарско друштво.

Ванредна скупштина заййвореној акционарској друштйва

Члан 279.

Ванредна скупштина акционара затвореног акционарског друштва одржава се и без сазивања и објављивања дневног реда у

складу са овим законом ако јој присуствују сви акционари са правом гласа и ако се ниједан акционар томе не противи, ако оснивачким актом и статутом није друкчије одређено.

Ванредна скупштина акционарског друштва у случају пословања са губитком

Члан 280.

Скупштина акционарског друштва обавезно се сазива без одлагања, ако се код израде финансијских извештаја или у другим случајевима утврди да акционарско друштво послује са губитком који не прелази износ од 50% основног капитала.

Одсек 3.

Поступак сазивања, обавештавања и рада

Правила

Члан 281.

(1) Писани позив за седницу скупштине акционара упућује се сваком акционару најкасније 30 дана и најраније 60 дана пре дана одржавања седнице скупштине, а писани позив сваком акционару за ванредну скупштину даје се најкасније 15 дана и најраније 30 дана пре дана седнице скупштине. Позив се доставља поштом или електронском поштом, ако је акционар дао писану сагласност за обавештење електронском поштом, сваком акционару који има право гласа на скупштини. Позив доставља или организује достављање председник управног одбора или други члан одбора или друго лице које је овлашћено да сазове скупштину.

(2) Акционарско друштво уз писани позив из става 1. овог члана доставља финансијске извештаје, заједно са извештајем ревизора, извештајем надзорног одбора ако одбор постоји, извештајем управног одбора о пословању друштва, текст било ког предлога за промене оснивачког акта, опис било ког уговора или другог правног посла предложеног за одобрење, као и друге акте у складу са оснивачким актом друштва, овим законом, законом којим се уређује тржиште хартија од вредности и другим законом.

(3) Дан достављања позива из става 1. овог члана у смислу овог закона сматра се дан слања поштом препорученом пошиљком или електронском поштом.

(4) Изузетно од става 1. овог члана отворено акционарско друштво, ако је тако одређено оснивачким актом, може уместо упућивања индивидуалног позива сваком акционару да објављује позив за седницу скупштине акционара без прекида и на интернет страници друштва током времена из става 1. овог члана и уз то да објави позив у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на територији Републике Србије у тиражу од најмање 100.000 примерака, најмање 30 дана и највише 60 дана пре одржавања, у случају годишње скупштине, и не мање од 15 дана ни више од 30 дана пре дана одржавања, у случају ванредне скупштине.

(5) Обавештење о годишњој скупштини из става 4. овог члана обавезно садржи време и место одржавања, предлог дневног реда седнице скупштине са назнаком питања о којима се гласа на скупштини и предлога одлука о којима се одлучује на тој седници (посебно укључујући избор чланова управног одбора и предлог за расподелу дивиденди), као и навод да друштво обезбеђује копију финансијског извештаја, заједно са извештајем ревизора, извештајем надзорног одбора ако постоји, извештајем управног одбора о пословању друштва, текст било ког предлога за промене оснивачког акта, опис било ког уговора или другог правног посла предложеног за одобрење, као и друга акта у складу са оснивачким актом друштва, овим законом, законом којим се уређује тржиште хартија од вредности и другим законом, сваком акционару који то захтева, у седишту друштва у редовно радно време.

(6) Обавештење о ванредној скупштини из става 4. овог члана обавезно садржи време и место одржавања седнице скупштине, опис разлога због ког се сазива и дневни ред који предлажу лица која сазивају или захтевају њено сазивање.

Одустанака акционара од обавештења

Члан 282.

Ако је законом, оснивачким актом или статутом обавезно писано обавештавање акционара и ако акционар одустане од тог обавештавања писаним путем обавештење из члана 281. став 4. овог закона има правно дејство послатог писаног позива.

Право приговора

Члан 283.

(1) Акционар који присуствује скупштини нема право приговора на изостанак обавештења или недостатак обавештења о сазивању седнице скупштине.

(2) Изузетно од става 1. овог члана акционар који присуствује седници скупштине може ставити образложен приговор на обавештења које не садржи све прилоге у складу са чланом 281. ст. 5.

и 6. овог закона у писаној форми на почетку те седнице или за време њеног одржавања или предузимајући неку радњу на скупштини зато што прописно обавештење није дато.

(3) О приговору из става 2. овог члана одлучује се на начин одређен статутом друштва и пословником скупштине.

Дневни ред

Члан 284.

(1) На седници скупштине акционара може се одлучивати само о тачкама дневног реда које су ваљано објављене и уврштене у дневни ред у складу са овим законом, а може се расправљати и о другим питањима.

(2) Акционар или акционари који имају најмање 10% акција са правом гласа за избор управног одбора друштва могу предложити и захтевати да се највише два нова питања укључе у дневни ред скупштине.

(3) Предлог из става 2. овог члана мора се сачинити у писаној форми у року од седам дана од дана објаве годишњег сазива седнице скупштине односно у року од пет дана од дана објаве сазива седнице ванредне скупштине.

(4) Предлог из ст. 2. и 3. овог члана који се доставља управном одбору у седишту друштва, садржи разлоге за давање предлога, укључујући и предлог одлуке као и имена акционара који дају предлог и број гласова којим располажу.

(5) Акционар из става 2. овог члана не може да се рачуна у више од једне групе која поседује наведени проценат гласова.

(6) Ако управни одбор акционарског друштва пропусти да одговори на захтев акционара у складу са ставом 2. овог члана, или ако он одбије захтев, надлежни суд у ванпарничном поступку има овлашћење, по захтеву било ког од тих акционара, да наложи да се њиховом захтеву удовољи, о чему доноси одлуку у року од 48 часова после пријема захтева.

Председник скупштине

Члан 285.

(1) Радом скупштине акционара председава председник скупштине.

(2) Председник скупштине бира се на почетку седнице ако је предлог у складу са овим законом уврштен у дневни ред.

(3) Председник скупштине бира се у складу са статутом друштва.

(4) Правила поступка скупштине акционара на предлог председника скупштине доноси скупштина.

Листа акционара и дан утврђивања састава скупштине

Члан 286.

(1) Оснивачки акт акционарског друштва може да одреди начин утврђивања датума за одређивање листе акционара који су овлашћени да добију писано обавештење о скупштини, да траже сазивање ванредне скупштине, да гласају, да подносе предлоге у складу са овим законом и да предузимају било које друге радње (дан утврђења акционара).

(2) Ако оснивачки акт акционарског друштва не садржи датум или начин одређивања дана из става 1. овог члана, управни одбор својом одлуком одређује тај дан. Ако управни одбор пропусти да донесе одлуку о дану утврђивања акционара, тај дан је:

1) у случају редовне скупштине, дан на који је дато обавештење прво дато;

2) у случају ванредне скупштине, дан на који је први захтев потписан и датиран од акционара.

(3) Дан утврђивања акционара не може бити дан који претходи дану одржавања скупштине више од 60 дана, односно мање од 10 дана пре дана одржавања скупштине.

(4) Листа акционара позваних на седницу скупштине саставља се, на основу дана утврђења акционара изводом из Централног регистра хартија од вредности и мора бити доступна у седишту друштва свим акционарима који имају право гласа на скупштини, ради остваривања права увида и копирања као и могућности стављања приговора на било које неисправности на листи.

(5) У листи акционара наводи се име и презиме акционара, односно пословно име, адреса сваког акционара и број гласова које сваки акционар поседује.

Лично гласање или гласање преко пуномоћника

Члан 287.

(1) Акционар може да гласа лично или преко једног пуномоћника, у складу са законом и статутом акционарског друштва.

(2) Акционар може дати пуномоћје у писаној форми одређеном лицу, са одређивањем његовог пуног имена и подацима о броју, врсти и класи поседованих акција за које се даје пуномоћје. Пуномоћје се може дати и електронским путем под условом да је обезбеђена аутентичност те изјаве, ако се тако одреди оснивачким актом или статутом друштва.

(3) Пуномоћје се даје пуномоћнику и доставља у седиште акционарског друштва.

(4) Пуномоћје се даје по правилу за једну скупштину, а важи и за поновљену скупштину, која је одложена због недостатка кворума, временска или из других разлога.

(5) Ако пуномоћје садржи упутства или налоге за остваривање права гласа пуномоћник је дужан да поступа по њима, а ако пуномоћје не садржи упутство пуномоћник остварује право гласа савесно и у најбољем интересу акционара.

(6) Директор или чланови управног одбора, чланови извршног одбора и контролни акционари, не могу бити пуномоћници за акционаре запослене у друштву и повезана лица у смислу овог закона.

(7) Ако акционар који има право гласа на скупштини прене-се акције на новог акционара пре дана одржавања седнице скупштине, а након дана утврђивања акционара у складу са чланом 286. овог закона, задржава право учествовања на седници и право гласа.

(8) Пуномоћник је дужан да обавести акционаре који су му дали пуномоћје о гласању у скупштини.

(9) Одговорност пуномоћника акционара за остваривање права гласа за акционаре у складу са ст. 5. и 8. овог члана не може се унапред искључити или ограничити.

(10) Акционар који је дао пуномоћје може га опозвати у било које време пре гласања на седници скупштине писаним опозивом достављеним акционарском друштву и пуномоћнику или пређутно личним присуством и гласањем на скупштини акционара.

Комисија за гласање

Члан 288.

(1) Председник скупштине акционара именује записничара, два акционара који оверавају записник и чланове комисије за гласање, ако оснивачким актом, статутом или другим општим актом друштва није друкчије одређено.

(2) Комисија за гласање која се састоји од најмање три члана:

1) утврђује списак присутних и заступаних акционара и њихових пуномоћника и верификује идентитет пуномоћника;

2) утврђује укупан број гласова и број гласова сваког акционара и сваког пуномоћника;

3) утврђује ваљаност сваког пуномоћја и упутства у сваком пуномоћју;

4) броји гласове;

5) утврђује и објављује резултате гласања;

6) предаје гласачке листиће архиви друштва на чување;

7) врши и друге послове у складу са било којим правилима поступка скупштине акционара.

(3) Комисија за гласање дужна је да поступа непристрасно и савесно према свим акционарима и о свом раду подноси потписани писани извештај који је доказ резултата гласања скупштине акционара, али који може да оспори било који акционар ако поступа у доброј вери.

(4) Код акционарских друштава која имају више од 50 акционара, чланови комисије за гласање не могу бити директор или чланови управног одбора, чланови извршног одбора, кандидати за нове чланове ових органа, као и повезана лица у смислу овог закона.

Одсек 4.

Информисање акционара и делокруг рада

Посебно информисање акционара

Члан 289.

(1) На свакој годишњој скупштини акционара, управни одбор акционарског друштва дужан је дати ажуран и комплетан извештај акционарима о стању и пословима друштва, укључујући нарочито извештај о финансијском стању друштва.

(2) Ако друштво стекне сопствене акције, управни одбор у извештају о финансијском стању друштва наводи и разлоге стицања, број и номиналну вредност стечених акција, односно рачуноводствену вредност код акција без номиналне вредности, означене да ли их је друштво стекло са или без накнаде и уз навођење износа, број сопствених акција које друштво већ држи и број тих акција које је поново издало.

(3) Ако је акционару ускраћено обавештење у складу са ст. 1. и 2. овог члана, може захтевати да се то наведе у записнику са седнице скупштине акционара, као и разлог ускраћивања обавештења.

(4) Акционар има право да код надлежног суда тражи остваривање права на обавештавање у складу са ст. 1. и 2. овог члана, у року од 15 дана од дана одржавања скупштине акционара на којој је давање предметног обавештења одбијено.

Делокруг и књижа одлука

Члан 290.

(1) Скупштина акционара одлучује о:

1) изменама оснивачког акта, укључујући нарочито и промене које установљавају, повећавају или смањују одобрени број акција или промене права или повластица било које врсте или класе акција, повећавају или смањују основни капитал, али не укључујући промене које може извршити управни одбор у складу са овим законом;

2) статусним променама, промени правне форме у другу форму привредног друштва и стицање и располагање имовином велике вредности, у складу са овим законом;

3) расподелу добити и покрићу губитака, ако оснивачким актом или статутом није друкчије одређено;

4) усвајању финансијских извештаја, као и извештаја управног одбора, извештаја ревизора и надзорног одбора, ако постоји, у вези са финансијским извештајима;

5) политици накнада и наградама члановима управног одбора;

6) избору и разрешењу чланова управног одбора друштва;

7) престанку друштва;

8) избору и разрешењу ревизора;

9) питањима поднетим скупштини акционара на одлучивање од стране управног одбора друштва, у складу са овим законом;

10) издајима по основу награђивања директора друштва или чланова управног одбора путем издавања акција, вараната и других финансијских и нефинансијских давања;

11) другим питањима наведеним у овом закону или оснивачком акту друштва.

(2) Одлуке донете на седници скупштине акционара уносе се без одлагања у књигу одлука.

Усвајање годишњих финансијских извештаја и извештаја о пословању друштва

Члан 291.

(1) Управни одбор акционарског друштва подноси годишњој скупштини акционара на усвајање финансијске извештаје и извештаје о пословању, извештај ревизора као и друге извештаје у складу са законом.

(2) Усвајање од стране скупштине акционара финансијских извештаја или других извештаја не утиче на права акционара ако се касније покаже да су били нетачни или погрешни.

Одсек 5.

Поступак рада и одлучивања

Кворум

Члан 292.

(1) Кворум за седницу скупштине акционара чине акционари који поседују већину од укупног броја акција са правом гласа о предметном питању (обична већина), уколико оснивачким актом или статутом друштва није одређен већи број гласова. У кворум се рачунају и гласови акционара који у складу са овим законом могу гласати и писаним путем.

(2) Ако је седница скупштине акционарског друштва одложена због недостатка кворума, може бити поново сазвана са истим дневним редом најкасније 15 дана од дана одлагања (поновљена седница скупштине). Кворум за поновљену седницу скупштине чини 1/3 од укупног броја гласова акција са правом гласа, ако оснивачким актом није одређен већи број гласова.

(3) Ако на поновљеној седници скупштине нема потребног кворума или се она не одржи у прописаном року, сазива се и одржава нова седница скупштине у складу са овим законом.

(4) Кворум на седници скупштине акционара утврђује се пре отварања расправе о тачкама дневног реда.

(5) Промена оснивачког акта којом се мења утврђени кворум или се мењају услови гласања може бити усвојена истим гласовима који се траже за кворум и услове гласања који су постојећи или су предложени променом оснивачког акта ако је предложени кворум већи од постојећег.

(6) Ако скупштина акционара има утврђени кворум за одређена питања, може одлучивати само о тачкама дневног реда за који постоји кворум. Прописно сазвана скупштина може одлучивати и о времену одржавања поновљене седнице скупштине у складу са ст. 2. и 3. овог члана.

(7) Ако је оснивачким актом акционарског друштва или овим законом предвиђено гласање акционара одређене класе о одређеним питањима, кворум за гласање утврђује се у складу са ст. 1. до 6. овог члана.

Већина за одлучивање

Члан 293.

(1) Ако на седници скупштине постоји кворум, одлуке се доносе обичном већином гласова акционара присутних лично или преко пуномоћника који имају право гласа о одређеном питању, осим ако је овим законом или оснивачким актом за гласање о појединим питањима одређен већи број гласова или гласова класе акција.

(2) Када је овим законом прописана квалификована већина за доношење одлуке о одређеном питању, та већина представља позитивно гласање најмање 2/3 гласова акционара који поседују акције са правом гласа о том питању.

(3) Оснивачким актом или статутом друштва може да се одреди да се одлуке из става 2. овог члана доносе већином гласова свих акци-

ја са правом гласа о одређеном питању али не мањом већином од обичне већине укупног броја акција са правом гласа и не мањом од обичне већине свих акција сваке класе акција са правом гласа о том питању.

Право гласа

Члан 294.

(1) Свака издата обична акција даје право једног гласа о свим питањима о којима се гласа на скупштини акционара, а свака издата преференцијална акција када даје право гласа то право мора бити у оквиру ограничења из члана 209. став 6. овог закона, у складу са оснивачким актом друштва, ако није drukчије уређено овим законом.

(2) Акције које држи акционарско друштво као сопствене акције, не дају право гласа. Хартије од вредности које нису акције не дају право гласа.

(3) Акције акционарског друштва не дају право гласа на седници скупштине друштва ако је њихов акционар, директно или индиректно, друго друштво у коме ово акционарско друштво има, директно или индиректно, акције или уделе по основу којих контролише гласање од стране тог другог друштва (подређено друштво).

Уговори о гласању

Члан 295.

(1) Уговор којим се акционар или пуномоћник обавезује да ће гласати по упутствима акционарског друштва или члана управног одбора, директора или члана извршног одбора, ништав је.

(2) Уговор којим се акционар обавезује да ће користити право гласа на одређени начин или да неће гласати, у замену за погодности или друге услуге које му одобри друштво или члан управног одбора, директор или члан извршног одбора друштва, ништав је.

Телефонске седнице

Члан 296.

Седнице скупштине акционара акционарског друштва које нема више од десет акционара могу се одржавати и коришћењем конференцијске везе или коришћењем друге аудио и визуелне комуникацијске опреме, тако да сва лица која учествују на седници могу да се слушају и разговарају једно са другим, па се за лица која на овај начин учествују на седници сматра да су лично присутна седници.

Начин гласања

Члан 297.

(1) Гласање на седници скупштине акционара је тајно путем гласачких листића који могу бити прилагођени потреби компјутерске обраде ако акционарско друштво има више од 100 акционара или ако то захтевају акционари са најмање 10% присутних или заступаних акција са правом гласа о одређеном питању, када се одлучује о:

1) избору или разрешењу директора или чланова управног одбора, ревизора и ликвидационог управника;

2) финансијским извештајима, извештајима о пословању и усвајању система награђивања директора или чланова управног одбора друштва.

(2) Гласачки листић садржи:

1) пословно име друштва, датум и време одржавања седнице скупштине;

2) питања о којима се гласа по редоследу из дневног реда;

3) одредбу о гласању „за”, „против” или „уздржан” о сваком питању;

4) у случају гласања за директора или чланове управног одбора друштва име сваког кандидата и назив органа у који се бира.

(3) У случају гласања путем гласачких листића:

1) глас о другим питањима осим избора органа друштва рачуна се само ако акционар назначи једну од три могуће опције у ставу 2. тачка 3. овог члана;

2) глас о избору или разрешењу директора или чланова управног друштва друштва без кумулативног гласања, у складу са овим законом, рачуна се само ако акционар гласа за број кандидата који не прелази укупан број чланова који се бира и

3) глас о избору или разрешењу директора или чланова управног одбора друштва са кумулативним гласањем рачуна се само ако акционаров укупан број гласова за све кандидате не пређе укупан број гласова које има тај акционар.

(4) Ако гласачки листић садржи више питања о којима се гласа, непуноважност гласања о једном питању не утиче на пуноважност гласања о другим питањима.

(5) Гласање на скупштини акционара у случајевима који нису обухваћени ставом 1. овог члана друштва врши се јавно дизањем руке или другим јавним поступком.

Гласачка права неких врста држалаца акција или акционара

Члан 298.

(1) Право гласа на основу акција датих у залогу има акционар као залогодавац.

(2) Право гласа на основу акција или удела које акционарско друштво има у другом друштву, може остваривати пуномоћник или законски заступник.

(3) Право гласа на основу акција преминулог лица, малолетника или другог лица које нема пословну способност, може вршити законски заступник тог лица, без преноса тих акција на име тог заступника.

(4) Право гласа на основу акција које за стечајног дужника држи стечајни или ликвидациони управник код ликвидације друштва, може вршити без преноса тих акција на своје име ако је овлашћење за то дато одговарајућом судском одлуком у којој је такво лице овлашћено.

Спуњавање на снагу одлуке скупштине

Члан 299.

Одлука скупштине акционара ступа на снагу даном доношења, осим у следећим случајевима:

1) ако у одлуци није одређен неки други датум;

2) када закон изричито уређује да одлука ступа на снагу кад се региструје и објави, у ком случају је дан регистрације, односно њеног објављивања, дан ступања на снагу.

Искључење права гласа

Члан 300.

(1) Акционар не може гласати у скупштини акционара кад се одлучује о:

1) његовом ослобађању или смањењу његових обавеза према друштву;

2) покретању или одустајању од спора против њега;

3) одобравању послова у којима постоји сукоб интереса између њега и друштва у складу са овим законом.

(2) Ограничење из става 1. овог члана важи и за повезана лица у смислу овог закона.

(3) Ограничење права гласа за акционара друштва и његовог заступника, односно пуномоћника из става 1. овог члана не примењује се кад се одлучује о његовом избору или разрешењу као члана управног одбора, директора, члана надзорног одбора или ликвидатора друштва.

(4) Гласови акционара чије је право гласа искључено у конкретном случају не узимају се у обзир ни приликом утврђивања кворума за одлучивање.

Записник

Члан 301.

(1) Свака одлука скупштине акционара уноси се у записник који води записничар.

(2) Председник скупштине акционара одговоран је за уредно сачињавање записника.

(3) Записник седнице скупштине акционара сачињава се најкасније 15 дана од дана њеног одржавања.

(4) Записник са седнице скупштине акционара садржи нарочито: место и дан одржавања седнице скупштине, дневни ред, име и презиме записничара, председавајућег и чланова комисије за гласање, кворум, резултат гласања „за”, „против” и „уздржан” за сваку одлуку, начин гласања, сажети приказ дискусије, као и листу донетих одлука на скупштини акционара.

(5) Саставни део записника седнице скупштине акционара је списак учесника и докази о прописном сазивању.

(6) Записник седнице скупштине акционара потписују председник скупштине, два именована акционара (оверачи записника) и записничар.

(7) Непоступање у складу са ст. 1. до 6. овог члана не утиче на ваљаност одлука скупштине акционара и других радњи друштва, уколико се на други начин може утврдити њихова аутентичност.

Одсек 6.

Побијање одлука скупштине акционара

Пододсек 1.

Општи основ побијања

Основи

Члан 302.

(1) Побијање одлука скупштине акционара врши се пред надлежним судом:

1) ако је одлука донета на седници скупштине која није сазвана у складу са овим законом, оснивачким актом или статутом;

2) ако одлука није донета на начин утврђен овим законом, оснивачким актом или статутом;

3) ако је одлука супротна закону, оснивачком акту или статуту;

4) у другим случајевима утврђеним овим законом.

(2) Тужбу из става 1. овог члана може да поднесе: сваки акционар који је на седници скупштине гласао против предметне одлуке, као и акционар који није био прописно позван на седницу скупштине или је онемогућен на други начин да буде на њој.

(3) Тужбу из става 1. овог члана може поднети и сваки члан управног и надзорног одбора.

(4) Тужба за побијање одлуке скупштине акционара не спречава њену регистрацију, али регистар може одложити упис ако то оцени оправданим.

(5) Ако је извршена регистрација одлуке која је предмет побијања, суд може на предлог лица из ст. 2. и 3. овог члана донети решење да се региструје забележка спора.

Пододсек 2.

Посебни основи побијања

Побијање избора директџора или чланова управног одбора

Члан 303.

(1) Одлука о избору директора или чланова управног одбора акционарског друштва може се побијати осим у случају из члана 302. овог закона, као и ако:

1) је управни одбор састављен противно одредбама закона, оснивачког акта или статута;

2) скупштина акционара у управни одбор изабере лице које није било предложено у складу са законом, оснивачким актом или статутом;

3) скупштина акционара у управни одбор изабере више чланова него што је то одређено законом или статутом;

4) изабрано лице за директора или члана управног одбора у време избора не испуњава прописане услове за тај избор.

(2) Одредба става 1. овог члана сходно се примењује и на побијање избора чланова надзорног одбора, одбора ревизора, интерног ревизора и чланова извршног одбора.

Побојности одлуке о усвајању финансијских извештаја

Члан 304.

(1) Одлука о усвајању финансијских извештаја, осим у случајевима из члана 302. овог закона, може се побијати ако:

1) је садржај финансијских извештаја супротан прописима којима се искључиво или претежно штите интереси поверилаца акционарског друштва;

2) није обављена ревизија финансијских извештаја која се обавља у складу са законом или то нису обавила за то овлашћена лица.

(2) Побојност одлука акционара о утврђивању финансијских извештаја, као и побојност одлука управног одбора о утврђивању предлога тих извештаја имају за последицу побојност одлука скупштине о расподели добити донете на основу тих побојних одлука.

Пододсек 3.

Искључење правила о побијању

Изузеци

Члан 305.

Одлука скупштине акционара, не може се побијати ако:

1) непоступање по одредбама оснивачког акта или статута има за последицу мању повреду права тужиоца или другог лица, или ако такво непоступање нема неке значајније правне последице;

2) побијање битно ограничава права трећих лица стечена у доброј вери;

3) је основ побијања одлуке скупштине сазивање супротно закону, оснивачком акту и статуту, које је отклоњено у складу са чл. 282. и 283. овог закона.

Пододсек 4.

Поступак побијања

Тужба и постојање

Члан 306.

(1) Тужба за побијање одлуке скупштине акционара подноси се против друштва.

(2) Тужба из става 1. овог члана подноси се у року од 30 дана од дана сазнања за донету одлуку, а најкасније у року од шест месеци, односно код котирањих друштава у року од три месеца од дана доношења.

(3) Ако је тужилац био присутан на седници скупштине акционара на којој је одлука донета, рок из става 2. овог члана почиње тећи првог наредног дана од дана када је закључена седница скупштине акционара на којој је одлука донета, а ако тужилац није присуствовао седници на којој је донета одлука, рок почиње првог наредног дана од дана када је за одлуку могао сазнати.

(4) Акционарско друштво по тужби из става 1. овог члана може заступати посебан пуномоћник кога одреди скупштина акционара у складу са оснивачким актом или статутом или према околностима случаја и суд у ванпарничном поступку.

(5) Суд може на захтев акционарског друштва по слободној оцени да наложи тужиоцу да положи обезбеђење за покриће могуће штете која би се тужбом проузроковала друштву.

(6) Суд може да донесе и привремену меру ради спречавања извршења донете одлуке за коју се тужбом тражи побијање, ако је вероватно да би се њеним извршењем друштву могла причинити знатна штета.

(7) Ако се води више поступака за побијање одлуке скупштине акционара, поступци се спајају. Поступак по тужби за побијање одлуке скупштине акционара је хитан.

(8) Суд може да одреди примерени рок за усклађивање одлуке скупштине акционара поводом које је покренут поступак за побијање са законом, оснивачким актом или статутом, ако оцени да је то потребно и могуће, у противном, као и у случају када по протеку остављеног рока усклађивање није извршено, спроводи поступак побијања по поднетој тужби.

(9) У случају да друштво истакне приговор мање повреде права, односно приговор непостојања значајније правне последице из члана 305. овог закона, суд оставља рок његовом управном одбору да о томе пружи одговарајуће доказе. Уколико управни одбор не поступи по налогу суда у остављеном року, суд одбацује приговор и наставља поступак као да приговор о искључењу права на побијање предметне одлуке скупштине акционара није ни дат.

(10) Сваки акционар може да буде умешач у спору.

(11) Пресуда којом се побија одлука скупштине акционара делује у корист и против сваког акционара и обавезује је за односе између акционара и друштва, као и друштва и чланова органа друштва.

(12) Ако је тужба за побијање одлуке скупштине акционара одбијена због непостојања основа да се нападнута одлука побије, друштву солидарно одговарају за проузроковану штету тужиоци који су поднели тужбу злонамерно или због грубе непажње.

(13) Ако је одлука скупштине акционара која је побијена била регистрована, суд по службеној дужности доставља регистру и пресуду којом је она оглашена ништавом, ради регистрације и објављивања. Пресуда се региструје и објављује на исти начин као што је објављена и одлука која је побијена.

(14) Ако се одлука скупштине акционара која је побијена односи на промену оснивачког акта, регистру се уз пресуду подноси потпуни текст оснивачког акта са овереним потписом овлашћеног лица, како треба да гласи, узимајући у обзир пресуду суда и све до тадашње измене тог акта.

Одељак II.

Управни одбор и извршни одбор

Одсек 1.

Опште правило за директора или управни одбор

Обавезности

Члан 307.

(1) Затворено акционарско друштво има директора или управни одбор.

(2) Отворено акционарско друштво има управни одбор.

(3) Одредбе овог закона о управном одбору отвореног акционарског друштва примењују се и на директора затвореног акционарског друштва кад нема управни одбор.

Одсек 2.

Статусна питања управног одбора

Број чланова

Члан 308.

(1) Број чланова управног одбора отвореног акционарског друштва утврђује се оснивачким актом.

(2) У отвореном акционарском друштву управни одбор има најмање три члана и највише 15 чланова.

Избор и кумулативно гласање

Члан 309.

(1) Чланови управног одбора акционарског друштва:

1) бирају се од стране акционара на свакој годишњој скупштини, и

2) могу се бирати од стране акционара на било којој ванредној скупштини која је сазвана ради тог избора.

(2) Кандидате за избор чланова управног одбора предлажу постојећи управни одбор, акционари или комисија за именовање управног одбора, ако је образована (овлашћени предлагачи).

(3) Број гласова које за сваког члана управног одбора има сваки акционар једнак је броју поседованих акција.

(4) У отвореном акционарском друштву чланови управног одбора бирају се кумулативним гласањем ако оснивачким актом или статутом друштва није другачије одређено.

(5) Под кумулативним гласањем у смислу става 4. овог члана подразумева се гласање у коме сваки акционар или пуномоћник са правом гласа, број гласова којим располаже множи са бројем чланова управног одбора који се бирају и може све те гласове дати једном кандидату или их расподелити без ограничења свим кандидатима.

(6) Оснивачким актом или статутом затвореног акционарског друштва може се одредити кумулативно гласање за избор чланова управног одбора друштва.

Независни и неизвршни чланови управног одбора

Члан 310.

(1) Котирана отворена акционарска друштва морају у управном одбору имати већину неизвршних чланова управног одбора од којих су најмање два независна члана.

(2) Овлашћени предлагачи из члана 309. став 2. предлажу најмање три кандидата за неизвршне чланове управног одбора.

(3) Независни члан управног одбора јесте лице које само или са члановима породице, у две претходне године:

1) није било запослено у друштву;

2) није исплатило друштву нити примило од друштва исплате веће од 10.000 евра у динарској противвредности;

3) није власник више од 10% акција или удела, директно или индиректно, у лицу које је исплатило или примило од друштва износ већи од износа из тачке 2) овог става;

4) не поседује директно или индиректно (укључујући и друга са њима повезана лица у смислу овог закона) акције друштва које представљају више од 10% основног капитала друштва;

5) није било директор друштва или члан управног одбора, осим ако то није био као независни члан;

6) није било ревизор друштва.

(4) Неизвршни члан управног одбора је лице које није члан извршног одбора у смислу овог закона.

Мандат и попуњавање састава

Члан 311.

(1) Мандат директора или чланова управног одбора акционарског друштва, укључујући и чланове који се бирају за упражњено места члана, истиче на првој следећој годишњој скупштини након њиховог избора.

(2) Упражњено место у управном одбору попуњава се кооптацијом на првој наредној седници одбора, ако оснивачким актом или статутом друштва није друкчије одређено.

(3) Ако број чланова управног одбора акционарског друштва падне испод половине броја одређеног у оснивачком акту или статуту друштва и ако управни одбор не попуни упражњена места у складу са ставом 2. овог члана, преостали чланови управног одбора сазивају скупштину акционара ради попуњавања упражњених места.

Председник

Члан 312.

(1) Председника управног одбора акционарског друштва бира између својих чланова управни одбор већином од укупног броја, ако оснивачким актом или статутом није одређена друга већина.

(2) Управни одбор акционарског друштва може да разреши и изабере новог председника у било које време.

(3) Председник управног одбора акционарског друштва може да има права и обавезе председника друштва ако је тако одређено оснивачким актом и статутом.

(4) Председник управног одбора акционарског друштва је генерални директор друштва, ако оснивачким актом или статутом друштва није друкчије одређено.

(5) Председник управног одбора акционарског друштва сазива и председава седницама одбора и одговоран је за вођење и чување записника са седница.

(6) До избора председника управног одбора акционарског друштва, као и у случају одсутности изабраног председника одбора, седницама председава други члан одбора изабран на тим седницама већином присутних чланова.

Одсек 3.

Делокруг и начин рада

Делокруг

Члан 313.

(1) Управни одбор акционарског друштва надлежан је нарочито за одлучивање о питањима која се односе на:

1) контролу тачности финансијских извештаја и информација;

2) управљање развојем друштва и стратегијом и надзирањем извршних директора и администрације друштва;

3) утврђивање или одобравање пословног плана друштва;

4) сазивање седнице скупштине акционара и утврђивање предлога дневног реда;

5) даје и опозива прокуру;

6) утврђивање предлога одлука скупштине акционара и контрола њиховог спровођења;

7) одређивање дана са којим се утврђује листа акционара са правом учешћа на скупштини;

8) издавање акција у оквиру лимита утврђеног оснивачким актом и овим законом;

9) издавање заменивих обвезница, обвезница, вараната или других хартија од вредности, у оквиру лимита предвиђеног оснивачким актом и овим законом,

10) утврђивање вредности акција и друге имовине у складу са овим законом;

11) избор и разрешење извршних директора, одобравање услова уговора које друштво закључује са њима и утврђивање њихове накнаде;

12) утврђивање износа и дана дивиденде, дана плаћања и поступка плаћања дивиденди, кад му оснивачки акт друштва да такво овлашћење и

13) доношење одлука о другим питањима у складу са овим законом, оснивачким актом или статутом друштва.

(2) Питања из делокруга управног одбора акционарског друштва могу се пренети у делокруг скупштине акционара само одлуком управног одбора, ако оснивачким актом или статутом друштва није друкчије одређено.

Одговорност за пословне књиге

Члан 314.

Директор и управни одбор акционарског друштва одговорни су за вођење пословних књига и унутрашњи надзор пословања, у складу са законом.

Седнице

Члан 315.

(1) Управни одбор акционарског друштва одржава најмање четири редовне седнице годишње, од којих једну најкасније два месеца пре годишње скупштине акционара.

(2) Поред редовних седница, управни одбор акционарског друштва може одржавати и ванредне седнице које сазива председник по сопственој иницијативи или на захтев једне трећине чланова управног одбора. Ако председник управног одбора не сазове седницу одбора, на писани захтев трећине чланова управног одбора седницу могу сазвати и ти чланови.

(3) Писани позив за седницу управног одбора акционарског друштва доставља се свим члановима најкасније осам дана пре датума одржавања ванредне седнице, осим ако се седница заказује у хитним случајевима утврђеним статутом када тај рок може бити и краћи. Присуство члана управног одбора седници на коју није уредно позван отклања недостатак поступка сазивања седнице, осим ако тај члан присуствује седници одбора ради давања приговора због незаконито сазване седнице одбора.

(4) Управни одбор акционарског друштва може донети пословник којим се ближе уређује начин рада одбора, осим ако то није одређено оснивачким актом или статутом друштва.

Конференцијске седнице и одлучивање без седнице

Члан 316.

(1) Седнице управног одбора акционарског друштва могу се одржавати и коришћењем конференцијске везе или коришћењем друге аудио и визуелне комуникацијске опреме, тако да сва лица која учествују на састанку могу да се чују и разговарају једно са другим, ако оснивачким актом или статутом друштва то није искључено. Сматра се да су лица која на овај начин учествују на седници, присутна седници.

(2) Ако оснивачки акт или статут акционарског друштва одређују да се одлуке управног одбора акционарског друштва доносе на седници, било која одлука одбора која може бити донета на седници може бити донета и без седнице ако ниједан члан одбора не изрази своју несагласност у писаној форми, која се односи на донету одлуку или предузету радњу.

Комисије управног одбора

Члан 317.

(1) Ради увида, истраживања, давања препорука или предузимања других радњи о питањима која су у делокругу управног одбора, управни одбор отвореног акционарског друштва обавезно образује две комисије, које имају најмање три члана.

(2) Комисије из става 1. овог члана доносе одлуке већином гласова од укупног броја чланова.

(3) Комисије из става 1. овог члана су:

1) комисија за именовања предлаже лица за чланове управног одбора или чланове извршног одбора и даје препоруке за таква лица за цео одбор, укључујући и препоруке кандидата за чланство у одбору и укључење у дневни ред за следећу годишњу скупштину акционара;

2) комисија за накнаде предлаже политику друштва у вези са накнадама управном одбору и извршном одбору и ревизорима, даје препоруке у вези са политиком накнада и износом за сваког члана одбора у целом управном одбору, узимајући у обзир укупне накнаде, плате, награде, трошкове и зараде запосленима, а такође узимајући у обзир стандарде накнада прописане законом.

(4) Услови за избор, број чланова, мандат, разрешење, накнаде, седнице и друга питања статуса чланова комисије управног одбора, утврђују се одлуком одбора или статутом друштва.

Кодекс понашања

Члан 318.

(1) Управни одбор котираног акционарског друштва може да донесе свој писани кодекс понашања или да прихвати неки други кодекс, који као минимум покрива стандарде стручности и независности директора односно чланова управног одбора, моралне стандарде у њиховом понашању, одговорност директора, односно чланова управног одбора укључујући присуство седницама, пажњу у проучавању материјала и правила за објављивање и увид у могуће сукобе интереса са друштвом, политику накнада директорима, односно члановима управног одбора, планирање замене за чланове управног одбора и чланове извршног одбора, као и друга питања управљања која сматра значајним.

(2) Акционарско друштво кодекс понашања објављује на својој интернет страници и чини га доступним у штампаној форми сваком акционару који то захтева.

(3) На свакој годишњој скупштини управни одбор акционарског друштва извештава скупштину о усклађености организације и деловања са кодексом понашања и објашњава сваку неусклађеност друштва са кодексом понашања ако је до ње дошло.

Одсек 4.

Одлучивање

Кворум и већина за доношење одлука

Члан 319.

(1) Кворум за рад и одлучивање управног одбора акционарског друштва чини већина од укупног броја чланова друштва, ако оснивачким актом или статутом није одређен већи број.

(2) Сматра се да је одлука управног одбора акционарског друштва донета ако се за њу изјасни већина присутних чланова, ако оснивачким актом или статутом није одређен већи број чланова за одлуку.

(3) Одлуке управног одбора уносе се без одлагања у књигу одлука.

(4) Одлуке управног одбора акционарског друштва ступају на снагу даном доношења.

(5) Ако су гласови управног одбора акционарског друштва при одлучивању једнако подељени, одлучујући је глас председника, осим ако оснивачким актом или статутом акционарског друштва није друкчије одређено.

Искључење права гласа

Члан 320.

Одредбе овог закона о искључењу права гласа акционара у скупштини акционара, сходно се примењује и на искључење права гласа члана приликом одлучивања у управном одбору.

Записник

Члан 321.

(1) На седницама управног одбора акционарског друштва води се записник, који се подноси одбору на усвајање на првој наредној седници. Записник потписује председник одбора или друго лице које је председавало седницом одбора и записничар који га је водио.

(2) Записник са седнице управног одбора акционарског друштва сачињава се најкасније у року од 10 дана од дана одржавања седнице.

(3) Записник са седнице управног одбора акционарског друштва обавезно садржи време и место њеног одржавања, податке о члановима који присуствују седници и о одсутним члановима, дневни ред седнице, питања која су била предмет гласања и резултат сваког гласања, сажет приказ расправе о питањима из дневног реда, укључујући и име сваког лица које је гласало „за” или „против” или које се уздржало од гласања и одлуке које су донете.

(4) Пропуштање поступања у складу са ст. 1. до 3. овог члана не утиче на ваљаност других радњи и одлука наведених у записнику управног одбора акционарског друштва.

Одсек 5.

Извршни одбор

Појам

Члан 322.

- (1) Отворено акционарско друштво има извршни одбор.
- (2) Затворено акционарско друштво може имати извршни одбор.
- (3) Управни одбор бира чланове извршног одбора.

(4) Чланови извршног одбора у смислу овог закона су извршни директори.

(5) Извршни одбор бира се из реда лица који су чланови управног одбора или других лица, с тим да чланови овог одбора чине мање од половине чланова управног одбора.

(6) Делокруг извршног одбора укључује спровођење одлука управног одбора акционарског друштва и сва питања повезана са вођењем послова и текућим пословима друштва, осим питања која су у надлежности управног одбора и скупштине акционара.

(7) Извршни одбор акционарског друштва дужан је да поштује сва ограничења својих овлашћења прописана законом, оснивачким актом или било којом одлуком скупштине акционара или управног одбора друштва.

(8) Оснивачким актом акционарског друштва, статутом или одлуком управног одбора друштва, могу се одредити посебне функције, овлашћења, дужности и називи за чланове извршног одбора, као и посебни поступци за сазивање и одржавање седница извршног одбора и доношење одлука.

(9) Чланови извршног одбора акционарског друштва могу бити разрешени од стране управног одбора друштва у било које време, са или без постојања посебног разлога, кад је то по оцени одбора у најбољем интересу друштва, с тим да такво разрешење не може повредити уговорна права разрешеног лица.

Генерални директор и састављање друштва

Члан 323.

(1) Генералног директора акционарског друштва бира управни одбор.

(2) Генерални директор акционарског друштва је председник извршног одбора.

(3) Генерални директор акционарског друштва сазива седнице извршног одбора и председава њима, организује његов рад и стара се о вођењу записника са тих седница.

(4) Генерални директор заступа акционарско друштво после регистрације и објављивања регистрације без посебног пуномоћја.

(5) Акционарско друштво поред генералног директора могу заступати и други чланови управног одбора односно извршног одбора ако је тако одређено оснивачким актом друштва.

(6) Ако више лица из ст. 4. и 5. овог члана заступа друштво могу поступати појединачно, осим ако оснивачким актом није друкчије одређено, регистровано и објављено, у складу са овим законом и законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Одсек 6.

Посебне дужности управног одбора и извршног одбора

Извештај управног одбора скупштини и извршног одбора управном одбору

Члан 324.

(1) Управни одбор акционарског друштва извештава скупштину акционара о:

1) намераваној пословној политици и о другим начелним питањима која се односе на вођење послова, укључујући и одступање од раније утврђених разлога за то, најмање једном годишње;

2) економичности, рентабилности и солвентности друштва, на годишњој скупштини;

3) пословању друштва и његовом финансијском стању шестомесечно;

4) значајним пословним догађајима, односно пословима који би могли бити од великог значаја за рентабилност пословања и за солвентност друштва, како би скупштина о њима могла благовремено да заузме став.

(2) Извештај из става 1. овог члана има исти садржај за контролно друштво и сва подређена друштва у смислу овог закона.

(3) На захтев скупштине акционара управни одбор друштва је дужан да доставља извештаје о другим питањима која су од значаја за пословање друштва.

(4) Извештаји управног одбора акционарског друштва који се достављају скупштини акционара морају бити сачињени у писаној форми, потпуни и истинити.

(5) Управни одбор акционарског друштва, односно сваки члан управног одбора може у било које време тражити од извршног одбора да га извести о пословима који би могли бити од већег утицаја на пословање друштва и на пословне односе са другим друштвима, као и о било којем другом питању у складу са овим законом.

(6) Извршни одбор акционарског друштва дужан је да стално и потпуно информира управни одбор друштва у вези са питањима из става 5. овог члана.

Одсек 7.

Примања чланова управног одбора и чланова извршног одбора*Начела за примања*

Члан 325.

(1) Независни чланови управног одбора не могу бити у радном односу у друштву.

(2) Чланови извршног одбора су у радном односу у друштву.

(3) Неизвршни чланови управног одбора могу бити у радном односу у друштву.

(4) Чланови управног одбора који нису у радном односу у друштву, извршавају своје дужности на основу посебно закљученог уговора са друштвом којим се одређује висина накнаде за рад, као и друга питања која се односе на међусобна права и обавезе члана и друштва.

(5) На уговор из става 4. овог члана претходну сагласност даје скупштина акционара.

(6) Уговор са члановима извршног одбора који садржи елементе из става 4. овог члана одобрава скупштина акционара. У случају отвореног акционарског друштва износ накнаде која се плаћа члановима управног одбора акционарског друштва и члановима извршног одбора друштва може се укључити у финансијске извештаје поднете годишњој скупштини акционара и објавити у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Одсек 8.

Одговорност чланова управног одбора и чланова извршног одбора

Пододсек 1.

Статусна одговорност*Оставка*

Члан 326.

(1) Члан управног одбора и члан извршног одбора акционарског друштва може у свако доба поднети оставку давањем писаног обавештења управном одбору или председнику тог одбора.

(2) Оставка има правно дејство од дана подношења, осим ако у њој није наведен неки каснији датум.

(3) Оставком престаје чланство у управном одбору. За престанак чланства по овом основу није потребна посебна одлука органа друштва.

(4) Оставка се може опозвати само уз сагласност управног одбора акционарског друштва.

(5) Одредбе ст. 1. до 4. овог члана сходно се примењују и на оставку члана извршног одбора акционарског друштва.

Разређење

Члан 327.

(1) Члан управног одбора акционарског друштва може бити разрешен одлуком скупштине акционара, са или без навођења разлога, ако акционари сматрају да је то у најбољем интересу друштва.

(2) Разређење члана управног одбора има правно дејство ако га одобри најмање већина гласова акција са правом гласа за избор члана управног одбора на скупштини акционара, с тим да:

1) члан управног одбора не може бити разрешен на скупштини акционара осим ако је у обавештењу о скупштини акционара из члана 281. став 5. овог закона наведено да је сврха скупштине поред осталог гласање о разређењу члана управног одбора на скупштини;

2) ако акционарско друштво има кумулативно гласање за избор члана управног одбора, а не разрешавају се сви чланови одбора, члан управног одбора може бити разрешен ако би гласови за његово разређење били довољни за његов избор у случају кумулативног гласања за избор целог одбора.

(3) Разређење члана управног одбора акционарског друштва не може повредити права која нису у вези са својством члана управног одбора после разређења које члан управног одбора може имати на основу уговора са акционарским друштвом. Избор или статус лица као члана управног одбора не може бити основ за било које такво право члана управног одбора друштва.

(4) Члан извршног одбора акционарског друштва може бити разрешен одлуком управног одбора друштва са или без навођења разлога ако одбор верује да је то у најбољем интересу акционарског друштва, у ком случају се сходно примењује одредба става 3. овог члана.

Пододсек 2.

Имовинска одговорност члана управног одбора и члана извршног одбора*Случајеви посебне имовинске одговорности*

Члан 328.

(1) Члан управног одбора акционарског друштва који присуствује седници одбора на којој је донета одлука сматра се да је сагласан са таквом одлуком, осим ако изрази своју несагласност и

ако ту несагласност унесе у записник седнице или ако је пошаље писаним путем одмах после седнице лицу које је председавало седницом или је водило записник седнице. Лице које је одсутно са седнице сматра се да је сагласно са одлуком осим ако своју несагласност на исти начин не изрази одмах након обавештења о одлуци.

(2) Чланови управног одбора акционарског друштва и чланови извршног одбора акционарског друштва нарочито су одговорни друштву за штету проузроковану повредом својих дужности, ако су повредом закона:

- 1) вратили улог акционару;
- 2) платили камате или дивиденде акционару;
- 3) проузроковали да друштво уписује, даје у залогу, стиче и поништава сопствене акције или повлачи и поништава акције;
- 4) одобрили зајам или кредит;
- 5) извршили плаћање у време ликвидације друштва;
- 6) проузроковали да друштво после одлуке о престанку води послове, осим послова који су нужни за ликвидацију или стечај друштва;
- 7) повредили дужности према друштву наведене у чл. 32. до 34. и чл. 36. и 38. овог закона.

(3) Повредом дужности из става 2. овог члана стиче се основ за разређење чланова управног одбора акционарског друштва и чланова извршног одбора друштва.

Одељак 12.**Надзор**

Одсек 1.

Основна начела*Надзорни одбор, интерни ревизор и одбор ревизора*

Члан 329.

(1) Оснивачким актом или статутом отвореног акционарског друштва може се одредити, а код котираног акционарског друштва мора се одредити, да друштво има интерног ревизора, надзорни одбор или одбор ревизора.

(2) Надзорни одбор је обавезан орган у акционарским друштвима која обављају делатност за коју је то прописано посебним законом.

(3) Оснивачким актом или статутом затвореног акционарског друштва може се одредити да друштво има интерног ревизора или одбор ревизора.

(4) Надзорни одбор или одбор ревизора имају најмање три члана. Број чланова надзорног одбора или одбора ревизора мора бити непаран.

(5) Интерни ревизор је физичко лице.

Избор и разређење надзорног одбора

Члан 330.

(1) Чланови надзорног одбора акционарског друштва не могу бити чланови управног одбора друштва, а сви чланови надзорног одбора морају да испуњавају услове прописане за независног члана управног одбора.

(2) Председника и чланове надзорног одбора акционарског друштва бира скупштина акционара, осим првих чланова који се одређују оснивачким актом друштва.

(3) Избор и разређење чланова надзорног одбора акционарског друштва врши се у складу са чланом 309. ст. 4. и 5. и чланом 327. овог закона.

Избор и разређење интерног ревизора и чланова одбора ревизора

Члан 331.

(1) Интерног ревизора и чланове одбора ревизора акционарског друштва бира управни одбор из реда независних чланова управног одбора акционарског друштва, а ако одбор нема такве чланове или нема довољан број, недостајући број бира скупштина друштва.

(2) Први интерни ревизор и чланови одбора ревизора одређују се оснивачким актом или посебном одлуком оснивача.

(3) Интерни ревизор и чланови одбора ревизора акционарског друштва разрешавају се на исти начин на који су и бирани.

(4) Разређење ревизора и интерног ревизора акционарског друштва не може повредити права која нису у вези са тим својством и која могу имати на основу уговора са акционарским друштвом.

(5) Лица која се бирају за ревизора морају да испуњавају услове прописане законом.

Делокрућ и начин рада

Члан 332.

(1) Надзорни одбор, интерни ревизор и одбор ревизора акционарског друштва извештавају скупштину акционара о следећем:

1) рачуноводственој пракси, извештајима и пракси финансијског извештавања друштва и његових повезаних друштава;

2) усклађености пословања друштва са законским и другим захтевима регулаторних тела;

3) квалификованости, независности и способности независног ревизора друштва;

4) уговорима склопљеним између друштва и чланова управног одбора друштва, као и са повезаним лицима у смислу овог закона.

(2) Надзорни одбор, интерни ревизор и одбор ревизора акционарског друштва контролишу и расправљају са управним одбором друштва, као и са ревизором друштва, када то сматрају потребним о питањима из става 1. овог члана, а нарочито о:

1) избору и накнади за рад ревизора;

2) веродостојности и потпуности финансијских извештаја друштва и предлога за расподелу добити и другим плаћањима акционарима;

3) веродостојности и потпуности извештавања акционара друштва о финансијским и другим чињеницама;

4) усклађености организације и деловања друштва са кодексом понашања;

5) целисходности пословне политике друштва и њене усклађености са законом;

6) поступању по приговорима акционара, органа друштва или других лица.

(3) Надзорни одбор, интерни ревизор или одбор ревизора акционарског друштва подносе извештај акционарима на свакој годишњој скупштини акционара, а на ванредној скупштини ако то скупштина од њих затражи.

(4) У извршењу својих дужности надзорни одбор, интерни ревизор или одбор ревизора акционарског друштва могу прегледати сва документа друштва, проверавати њихову веродостојност и истинитост у њима садржаних података, захтевати извештаје и објашњења од управног одбора и запослених и прегледати стање имовине друштва.

(5) У извршењу својих дужности надзорни одбор, интерни ревизор и одбор ревизора акционарског друштва могу ангажовати стручњаке правне или друге струке и одредити им накнаду за рад по основу ангажовања.

(6) На седнице и друге радње надзорног одбора и одбора ревизора акционарског друштва сходно се примењују одредбе чл. 315. до 317. и 319. до 321. овог закона.

Ревизор

Члан 333.

(1) Акционарско друштво има ревизора чији су положај и овлашћења утврђени законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(2) Ревизор акционарског друштва обавештава се, истовремено са обавештавањем акционара друштва, о одржавању скупштине акционара или одлучивању без седнице ради учествовања у раду скупштине у складу са статутом и законом.

Стручни повереник

Члан 334.

(1) На предлог мањинских акционара акционарског друштва који располажу са најмање 20% основног капитала друштва, скупштина акционара може да изабере стручног повереника ради прегледа финансијских извештаја као и пословних књига друштва у последње три године. У гласању о његовом избору не може у своје ни у туђе име учествовати члан управног одбора или надзорног одбора друштва, ако се испитивање стручног повереника односи на оцену рада неког од ових органа или неког њиховог члана или је у вези са покретањем судског спора између друштва и неког од тих лица.

(2) Ако скупштина акционара по захтеву акционара из става 1. овог члана не донесе одлуку о избору стручног повереника на захтев тих акционара, суд у ванпарничном поступку именује једног или више стручних повереника, ако се учини вероватним постојање повреде закона или оснивачког акта.

(3) Захтев из става 2. овог члана подноси се суду у року од 15 дана од дана одржавања скупштине акционара на којој је одбијен предлог да се изабере стручни повереник.

(4) Пре именовања стручног повереника за акционарско друштво суд узима изјаве чланова управног одбора и надзорног одбора.

(5) Суд може именовање стручног повереника условити полагањем примереног обезбеђења од подносиоца захтева.

(6) За стручног повереника може се изабрати лице које испуњава услове прописане законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(7) Мандат, права, дужности и одговорности и друга питања статуса стручног повереника одређују се у статуту акционарског друштва или одлуком о његовом избору.

(8) У ванпарничном поступку на захтев акционарског друштва суд може донети решење којим налаже Централном регистру хартија од вредности да изврши забележбу забране преноса акција акционара који је покренуо ванпарнични поступак за именовање стручног повереника до завршетка рада повереника.

Овлашћења стручног повереника

Члан 335.

(1) Стручни повереник овлашћен је да прегледа пословне књиге и документацију акционарског друштва и да тражи обаве-

штења и изјаве од чланова управног одбора и надзорног одбора друштва, као и од лица запослених у друштву како би утврдио стање пословања у друштву. Лица од којих стручни повереник затражи обавештења и изјаве дужни су да их дају без одлагања и истинито.

(2) Накнаду за рад стручног повереника кога бира скупштина акционара одређује скупштина, а накнаду за рад стручног повереника кога именује суд, одређује суд.

Извештај стручног повереника

Члан 336.

(1) Стручни повереник је дужан да извештај о извршеној посевној ревизији, без одлагања, достави управном одбору и надзорном одбору акционарског друштва, у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(2) Акционари друштва који су поднели захтев за именовање стручног повереника од стране суда имају право на увид у његов извештај и у документацију која му је приложена.

(3) Извештај и документација из става 2. овог члана ставља се на располагање заинтересованим лицима која имају право на увид у пословним просторијама друштва.

(4) Управни одбор и надзорни одбор акционарског друштва дужни су да на првој наредној седници скупштине друштва поднесу извештај стручног повереника и да затраже да она о њему одлучи након читања тог извештаја у целини.

(5) Ако из извештаја стручног повереника произлази да су учињене битне повреде закона, оснивачког акта или статута друштва, сазива се без одлагања ванредна скупштина акционара. На основу налаза стручног повереника и суд може по захтеву мањинских акционара из члана 277. став 1. тачка 3. овог закона наложити друштву да у одређеном року одржи скупштину.

(6) На скупштини акционарског друштва која расправља о налазу стручног повереника, управни одбор и надзорни одбор друштва изјашњавају се о свим утврђеним неправилностима и о мерама које предлаже стручни повереник или које сами намеравају предузети. Надзорни одбор акционарског друштва изјашњава се и о праву друштва на накнаду штете.

(7) Ако се из извештаја стручног повереника утврди исправност финансијских извештаја, односно да су пословне књиге уредно вођене, сматра се да захтев за спровођење посебне ревизије није био оправдан.

(8) У случају из става 7. овог члана акционари друштва који су злонамерно или грубом непажњом тражили да се спроведе посебна ревизија солидарно одговарају друштву за штету која му је тиме причињена.

Одељак 13.

Секретар друштва

Избор и стајус

Члан 337.

(1) Отворено акционарско друштво има секретара, кога бира управни одбор друштва.

(2) Мандат секретара отвореног акционарског друштва утврђује се статутом.

(3) Зарада и друга права секретара отвореног акционарског друштва уређују се уговором између секретара и управног одбора друштва, на предлог председника.

(4) Секретар акционарског друштва је одговоран за вођење књига акционара, за припрему седница и вођење записника скупштине акционара и седница управног одбора, извршног одбора и надзорног одбора друштва, регистра записника седница скупштине акционара, регистра записника седница управног одбора и надзорног одбора друштва и чување докумената утврђених овим законом и статутом акционарског друштва, осим финансијских извештаја.

(5) Секретар отвореног акционарског друштва одговоран је за организовање рада и праћење извршавања одлука скупштине акционара, управног одбора и надзорног одбора друштва.

Одељак 14.

Измена оснивачког акта

Одсек 1.

Измена одлуком управног одбора

Члан 338.

Оснивачки акт акционарског друштва може да се измени одлуком управног одбора без одржавања скупштине акционара:

1) ако се измене и допуне односе на промене лица овлашћених за заступање друштва или друге измене којима се не дирају права било ког акционара;

2) ако се измене и допуне односе на повећање броја издатих акција и основног капитала по основу издавања акција од стране управног одбора друштва у складу са овлашћењима из члана 205. ст. 4. до 6. овог закона.

Измена одлуком скупштине акционара

Члан 339.

(1) Оснивачки акт може се изменити квалификованом дво-трећинском већином акционара акција са правом гласа по предлогу управног одбора.

(2) Уз предлог управног одбора из става 1. овог члана доставља се и писано образложење предложених измена, изјава управног одбора да ће измене бити укључене у дневни ред скупштине, као и обавештење о праву несагласних акционара на накнаду вредности својих акција у складу са овим законом.

(3) Ако акционари са преференцијалним акцијама имају право гласања као класа акција о изменама оснивачког акта, сматра се да је та измена усвојена ако је за измену гласала квалификована већина сваке класе акција, која је овлашћена да гласа групно, као и уколико је за измену гласала квалификована већина од укупног броја акција које имају право гласа.

Регистрација измене оснивачког акта

Члан 340.

(1) Измене и допуне оснивачког акта акционарског друштва сматрају се донетим даном доношења.

(2) Измене и допуне оснивачког акта акционарског друштва региструју се и објављују у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Одељак 15.

Питања о којима гласају акционари преференцијалних акција

Гласање класе акција (групно гласање)

Члан 341.

Акционари ма које класе акција имају право да гласају као група о питањима која се односе на:

1) повећавање или смањење укупног броја одобрених акција те групе (класе);

2) измену било ког права или привилегије акција те групе (класе);

3) утврђивање права ималаца било којих других акција на замену или конверзију њихових акција у акције класе коју држи та класа (група);

4) измену акција акционара те класе у различит број акција или у акције друге класе;

5) издавање нове класе акција које имају права или преференције надређене или у суштини једнаке правима те групе, или на повећање права или преференције било које класе акција које имају права или преференције у суштини исте или надређене правима те групе (класе), или на повећање права и преференције било које класе акција које имају права и преференције испод ових те групе (класе), ако их то повећање чини у бити истим или изнад ових те групе;

6) лимитирање или негирање постојећег права пречег уписа акција те класе;

7) поништавање или на друге начине који погађају кумулативне дивиденде акција те групе (класе);

8) лимитирање или негирање права гласа акција те групе (класе);

9) друге начине којима се мењају права или преференције акција акционара те класе тако да их погађају.

Одељак 16.

Акта и документа друштва

Врсте

Члан 342.

(1) Акционарско друштво чува следећа акта и документа:

1) оснивачки акт и све његове измене;

2) статут, ако га друштво има, и све његове измене;

3) решење о регистрацији;

4) интерна документа која су одобрена од стране скупштине и других органа друштва;

5) акт о образовању сваког огранка друштва и заступништва;

6) документа која доказују својинска и друга права друштва;

7) записнике и одлуке скупштине акционара, управног одбора и надзорног одбора;

8) писане налоге и одлуке извршног одбора;

9) записнике одбора ревизора и њихове писане налоге и закључке;

10) финансијске извештаје, извештаје о пословању и извештај ревизора;

11) проспекат за издавање акција и других хартија од вредности;

12) књиговодствену документацију и рачуне;

13) листу повезаних друштава у смислу овог закона са подацима о акцијама и уделитема у њима, у смислу овог закона;

14) књигу акција;

15) листу са пуним именима и адресама свих чланова управног одбора и свих лица која су овлашћена да заступају друштво, као и обавештење о томе да ли лица овлашћена да заступају друштво то чине заједно или појединачно;

16) листу са пуним именима и адресама чланова надзорног одбора, чланова одбора ревизора, интерног ревизора и ревизора ако га друштво има;

17) листу свих преноса акција од акционара, укључујући и залогу и друге преносе акција којима стицалац не постаје акционар;

18) списак уговора које су са друшвом закључили чланови управног одбора, извршног одбора и надзорног одбора.

(2) Акционарско друштво дужно је да чува документа и акта из става 1. овог члана у свом седишту или у другим местима познатим и доступним акционарима друштва.

(3) Акционарско друштво чува оснивачки акт и његове измене трајно, а остала документа из става 1. овог члана најмање пет година, а после тога та документа чувају се у складу са прописима о архивској грађи.

Приспун акцијама

Члан 343.

(1) Акционарско друштво дужно је, ако посебним законом није drukчије прописано, да акта из члана 342. овог закона стави на располагање сваком акционару или ранијем акционару за период у коме је био акционар друштва, ради копирања и остваривања права увида и то у радно време друштва у просторијама друштва.

(2) Акционарско друштво може одредити да лице које захтева приступ актима треба да се идентификује, као и да докаже статус акционара пре обезбеђења тражене информације.

Приспун актима по одлуци суда

Члан 344.

(1) Ако чланови управног одбора акционарског друштва одбију да ставе на располагање акта у складу са чланом 343. овог закона, у року од пет дана од дана подношења писаног захтева, лице које има право на увид може тражити у ванпарничном поступку од суда да му омогући остварење овог права.

(2) По захтеву из става 1. овог члана, суд доноси одлуку у року од три дана од дана подношења захтева.

(3) Лице које добије тражене информације у складу са ст. 1. и 2. овог члана не може да их објави или презентира на начин којим би нанело штету друштву.

(4) Изузетно од става 3. овог члана објављивање аката и поверљивих информација дозвољено је ако је тако уређено законом.

Одељак 17.

Престанак друштва и друге мере суда

Разлози за престанак

Члан 345.

Акционарско друштво престаје:

1) протеком времена за које је основано;

2) правноснажном одлуком скупштине акционара која се доноси квалификованом већином;

3) правноснажном одлуком надлежног суда којом се утврђује да је регистрација друштва била ништава и одређује брисање друштва по службеној дужности;

4) одлуком стечајног већа о отварању и закључењу стечајног поступка којом се одбија отварање главног стечајног поступка због немогућности да се из стечајне масе покрију трошкови стечајног поступка;

5) банкротством (стечајем);

6) у другим случајевима утврђеним законом и оснивачким актом друштва који су наведени као основ за престанак друштва.

Престанак друштва и друге мере суда по захтеву мањинских акционара

Члан 346.

(1) По захтеву мањинских акционара који у акционарском друштву поседују најмање 20% акција основног капитала друштва надлежни суд може наложити престанак друштва или друге мере ако:

1) чланови управног одбора друштва не могу да воде послове друштва, било због поделе или других разлога, а акционари дру-

штва не могу да прекину блокаду, тако да се послови друштва не могу више водити у интересу акционара друштва;

2) су акционари блокирани у одлучивању и на најмање две узастопне годишње скупштине не успеју да изаберу чланове управног одбора друштва, тако да се послови друштва не могу водити у интересу друштва;

3) чланови управног одбора друштва, као и чланови других органа друштва делују противзаконито, непоштено или преварно према акционарима који подносе такав захтев;

4) се имовина друштва расипа и умањује.

(2) По поднетом захтеву из става 1. овог члана суд може да покрене поступак престанка друштва или ако се ради о отклоњивом основу оставити рок до годину дана за отклањање неправилности.

(3) Ако се у року из става 2. овог члана не отклоне неправилности, покрене се поступак престанка друштва ликвидацијом у складу са овим законом, када суд има овлашћење да одреди и ликвидационог управника.

(4) Ако суд не покрене поступак престанка друштва може наложити једну или више мера, а нарочито:

1) разрешење било ког члана управног одбора или извршног одбора;

2) избор члана управног одбора или извршног одбора друштва;

3) именовање привременог заступника друштва;

4) ревизију рачуноводствених извештаја друштва и попис имовине друштва;

5) плаћање дивиденде;

6) куповину акција мањинских акционара који су поднели захтев за куповину од стране друштва по вредности утврђеној од стране суда на основу налаза независног проценјача;

7) накнаду штете било ком лицу коме је проузрокована.

(5) Захтев мањинских акционара из става 1. овог члана подноси се против акционарског друштва.

Део четврти

ЛИКВИДАЦИЈА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Одељак 1.

Појам и покретање поступка

Појам

Члан 347.

Ликвидација привредног друштва спроводи се у складу са овим законом када друштво има довољно финансијских средстава за покриће свих својих обавеза, а нарочито:

1) ако му је изречена мера забране обављања делатности због тога што не испуњава услове за обављање делатности а у року одређеном у изреченој мери не испуни те услове, односно не промени делатност;

2) ако престану да постоје природни и други услови за обављање делатности;

3) истеком времена за које је основано;

4) ако се број оснивача, односно чланова привредног друштва, осим код акционарског друштва и друштва с ограниченом одговорношћу сведе на један, а у року од шест месеци, ако овим законом није друкчије уређено, регистру се не пријави нови члан;

5) ако није организовано у складу са овим законом;

6) ако не обавља делатност дуже од две године непрекидно;

7) у случају ништавости друштва у складу са законом.

Одлука

Члан 348.

(1) Ликвидација привредног друштва спроводи се одлуком ортака, чланова или акционара, и то:

1) у случају ортачког друштва, једногласном одлуком свих ортака, ако оснивачким актом друштва није одређено одлучивање већином гласова;

2) у случају командитног друштва, једногласном одлуком свих комплементара, ако оснивачким актом друштва није одређено одлучивање већином гласова;

3) у случају друштва с ограниченом одговорношћу, одлуком коју доноси скупштина чланова друштва у складу са чланом 146. став 2. овог закона;

4) у случају акционарског друштва, одлуком коју доноси скупштина акционара друштва, квалификованом већином у складу са чланом 293. став 2. овог закона.

(2) Одредбе овог закона, оснивачког акта, уговора ортака или чланова друштва и статута акционарског друштва које се односе на обавештавање и поступак одлучивања примењују се и на одлучивање о ликвидацији друштва.

Регистрација и објављивање

Члан 349.

Одлука о покретању поступка ликвидације привредног друштва региструје се и објављује у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Одељак 2.

Ликвидација и повериоци

Индивидуално обавештење познатим повериоцима

Члан 350.

(1) Привредно друштво доставља познатим повериоцима писано обавештење са копијом регистрационе пријаве о покретању поступка престанка друштва ликвидацијом.

(2) Обавештење из става 1. овог члана садржи нарочито:

1) поштанску адресу где се упућује пријава потраживања поверилаца;

2) рок у коме привредно друштво у ликвидацији мора примити пријаву, који не може бити краћи од 120 дана од дана достављања писаног обавештења;

3) упозорење да ће потраживање бити преклудирано ако пријава потраживања не буде поднета у одређеном року.

(3) Потраживање против привредног друштва у ликвидацији је преклудирано ако није пријављено привредном друштву у ликвидацији у року из става 2. тачка 2) овог члана или ако поверилац чије је потраживање оспорено од друштва у ликвидацији не покрене поступак пред судом у року од 30 дана од дана пријема одлуке о оспоравању потраживања.

(4) Потраживање из става 3. овог члана не обухвата потраживање које је настало после наступања дејства одлуке о ликвидацији привредног друштва.

Објава обавештења свим повериоцима

Члан 351.

(1) Привредно друштво у ликвидацији објављује обавештење о одлуци о ликвидацији у складу са чланом 349. овог закона.

(2) Обавештење из става 1. овог члана мора да:

1) буде објављено најмање три пута у временским размацима не мањим од 15 дана нити дужим од 30 дана;

2) садржи позивање на одредбе овог члана;

3) садржи поштанску адресу где се шаље пријава потраживања од стране повериоца;

4) садржи упозорење да ће потраживање бити преклудирано ако га поверилац не пријави, односно не покрене судски поступак у складу са овим законом.

(3) Потраживања поверилаца биће преклудирана:

1) ако се не пријаве у року од 30 дана од дана објављивања последњег обавештења из става 2. тачка 1) овог члана;

2) ако потраживање буде оспорено а повериоци не покрену поступак пред надлежним судом у року од 30 дана од дана пријема обавештења о оспоравању тих потраживања.

Одељак 3.

Статус друштва и ликвидациони управник

Стайшус друштва за време ликвидације

Члан 352.

(1) Привредно друштво не може предузимати нове послове, већ само послове везане за спровођење ликвидационог поступка као што су продаја имовине, плаћање поверилаца, наплата потраживања и друге послове нужне за ликвидацију друштва.

(2) У поступку ликвидације привредног друштва не плаћају се дивиденде нити се имовина друштва расподељује ортацима, члановима или акционарима пре плаћања свих потраживања поверилаца.

Ликвидациони управници

Члан 353.

(1) У поступку ликвидације делатности и послове привредног друштва воде лица која су имала иста овлашћења и пре ликвидације, ако друштво не изабере друго лице или лица.

(2) Лице или лица која имају овлашћења у поступку ликвидације привредног друштва називају се ликвидациони управници.

(3) На захтев било ког лица из става 1. овог члана суд може из оправданих разлога именovati другог ликвидационог управника ради замене управника изабраног од стране друштва или заједничког поступања са њима.

Разрешење ликвидационог управника

Члан 354.

Ликвидациони управник може бити разрешен на исти начин на који је изабран, односно именован.

Регистрација и објављивање избора, именовања и разрешења ликвидационог управника

Члан 355.

Избор, одређивање или разрешење ликвидационог управника региструје се и објављује у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Послови ликвидационог управника

Члан 356.

(1) Ликвидациони управник привредног друштва завршава текуће пословање друштва, наплаћује потраживања, измирује обавезе и уновчава имовину друштва.

(2) У оквиру својих овлашћења ликвидациони управник привредног друштва одговоран је за вођење послова друштва.

(3) Ликвидациони управник заступа привредно друштво у ликвидацији.

Одељак 4.

Ликвидациони биланси

Ликвидациони биланс стања и финансијски извештаји

Члан 357.

(1) Ликвидациони управник привредног друштва саставља биланс стања најкасније три месеца по отварању поступка ликвидације (почетни ликвидациони биланс стања) и подноси га ортацима или комплементарима или скупштини чланова или акционара на усвајање. У билансу стања наводи се стање активе и пасиве друштва, неопходне радње за спровођење ликвидације и време потребно за завршетак ликвидације.

(2) Сва имовина привредног друштва укључује се у биланс стања из става 1. овог члана по њеној тржишној цени или проценој вредности.

(3) Ликвидациони управник привредног друштва подноси привремени извештај о својим радњама, са образложењем разлога због којих се ликвидација наставља а није завршена, као и финансијски извештај, најкасније у року од три месеца по истеку сваке пословне године, ако ликвидација траје дуже од годину дана.

Обустава ликвидације и спровођење стечаја

Члан 358.

(1) Ако ликвидациони управник утврди да имовина привредног друштва није довољна за то да се подмире сва потраживања поверилаца, дужан је да одмах обустави поступак ликвидације и покрене поступак стечаја (банкротства).

(2) Ако је ликвидација обустављена у складу са ставом 1. овог члана, ликвидациони управник о томе извештава регистар ради регистрације и објављивања у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Извештај о спровођењу ликвидације и предлог за деобу ликвидационог остатка

Члан 359.

(1) После подмирења дугова привредног друштва, ликвидациони управник саставља извештај о спроведеној ликвидацији, завршни ликвидациони биланс и предлог о подели ликвидационог остатка друштва.

(2) Завршни ликвидациони биланс стања привредног друштва садржи приказ извора прилива и њихову употребу, списак имовине која је отуђена и приливе који су тако остварени, изјашњење да ли постоје још нека питања која треба решавати и предлог њиховог решавања, износ трошкова ликвидације и накнаде ликвидационом управнику.

(3) Извештај и завршни ликвидациони биланс привредног друштва усвајају ортаци, односно скупштина чланова или акционара, ако у одлуци о покретању поступка ликвидације или у одлуци надлежног суда није друкчије одређено.

Одељак 5.

Исплате власницима друштва и окончање ликвидације

Исплате ортацима, члановима или акционарима

Члан 360.

(1) Имовина привредног друштва у ликвидацији која преостане после измирења потраживања поверилаца и других потраживања расподељује се од стране ликвидационог управника ортацима, члановима и акционарима.

(2) Ако оснивачким актом, уговором ортака, статутом друштва или одлуком надлежног суда није друкчије одређено, расподела из става 1. овог члана врши се у складу са правилима приоритета, и то:

1) за плаћање ортака, чланова или акционара са преференцијалним акцијама који имају право приоритета на плаћање у ликви-

дацији у складу са оснивачким актом, уговором ортака, чланова или акционара друштва;

2) за плаћање ортацима (у случају ортакског друштва или командитног друштва), члановима (у случају друштва са ограниченом одговорношћу) сразмерно уделима у друштву и акционарима (у случају акционарског друштва) сразмерно поседованим акцијама у друштву.

(3) Командитори командитног друштва, чланови друштва са ограниченом одговорношћу и акционари акционарског друштва који су примили исплате у доброј вери након што је привредно друштво у ликвидацији поступило у свему у складу са поступком из члана 350. и/или члана 351. обавезни су на повраћај примљеног ако је то потребно за намирење поверилаца друштва.

(4) У случају спора у вези са расподелом имовине друштва у ликвидацији ортацима, члановима или акционарима друштва, ликвидациони управник одлаже расподелу до коначног решења спора, осим ако одлуком суда није друкчије одређено.

Накнада ликвидационом управнику

Члан 361.

(1) Ликвидациони управник има право да му се примерено надокнаде трошкови које је имао у спровођењу ликвидације као и на исплату накнаде за рад. Висину трошкова и накнаде за рад одређују ортаци, односно скупштина чланова или акционара, а у случају спора суд.

(2) У погледу потраживања из става 1. овог члана ликвидациони управник сматра се повериоцем друштва у ликвидацији.

(3) Трошкови и накнаде за рад ликвидационог управника плаћају се за време трајања ликвидације, ако то не утиче на подмирење обавеза према повериоцима друштва.

Окончање ликвидације

Члан 362.

(1) После окончања поступка ликвидације привредног друштва и одобрења финансијског извештаја састављеног са даном завршетка ликвидације и извештаја о спровођењу ликвидације од ортака, комплементарара, односно скупштине чланова или акционара, ликвидациони управник без одлагања доставља ове извештаје и одговарајуће одлуке у седиште друштва и регистар, заједно са захтевом да друштво буде брисано из регистра у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Ако се после окончања поступка ликвидације привредног друштва ортаци или комплементари не састану или се седница скупштине чланова друштва или акционара због недостатка кворума не одржи, ликвидациони управник завршава поступак у складу са ставом 1. овог члана и без одобрења финансијског извештаја и извештаја о спровођењу поступка ликвидације од стране ортака или комплементарара или скупштине чланова односно акционара.

(3) Пословне књиге и документа привредног друштва које је престало ликвидацијом чувају се у складу са прописима којима се уређује архивска грађа.

(4) Податак о томе код кога се чувају пословне књиге и документација привредног друштва региструје се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(5) Заинтересована лица могу прегледати књиге и документа друштва које је престало ликвидацијом, која се у складу са законом сматрају јавним и доступним.

(6) Ако се накнадно утврди да је потребно спровести даље радње по окончању ликвидације привредног друштва, суд на предлог лица које за то има правни интерес, поново именује ранијег или новог ликвидационог управника.

Одговорност ликвидационог управника за штету

Члан 363.

(1) Ликвидациони управник одговара ортацима, члановима и акционарима привредног друштва као и повериоцима привредног друштва за штету коју им проузрокује у извршењу својих дужности, у складу са чл. 32. до 34. и чл. 36. и 37. овог закона.

(2) Ликвидациони управник не одговара повериоцима, као ни ортацима, члановима друштва или акционарима за било какве губитке привредног друштва, обавезе или смањења вредности имовине која су настала као резултат доношења савесних и разумних пословних одлука у вези са спровођењем поступка ликвидације привредног друштва.

(3) Захтеви по основу одговорности ликвидационог управника за штету из става 1. овог члана застаревају у року од једне године од дана брисања привредног друштва из регистра.

(4) Ако је више ликвидационих управника одговорно за исту штету, они одговарају солидарно.

Одговорност ортака, чланова и акционара по окончању ликвидације

Члан 364.

(1) Ортаци ортакског друштва и комплементари командитног друштва за евентуално неизмирене обавезе ових друштава у ликви-

дационом поступку одговарају после окончања тог поступка и брисања друштва из регистра солидарно.

(2) Командитори командитног друштва, чланови друштва са ограниченом одговорношћу и акционари акционарског друштва за евентуално неизмирене обавезе ових друштава у ликвидационом поступку, одговарају после окончања тог поступка и брисања друштва из регистра солидарно до висине примљеног износа из ликвидационог остатка.

Обавештење пореског органа

Члан 365.

Ликвидациони управник привредног друштва обавештава одговарајући порески орган о престанку друштва достављањем извештаја о ликвидацији и других извештаја и докумената у складу са законом.

Део пети

ПОВЕЗИВАЊЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Одељак 1.

Повезана друштва

Појам и врсте

Члан 366.

(1) Повезана привредна друштва чине два или више друштава у складу са овим законом, која се међусобно повезују, и то:

- 1) путем учешћа у основном капиталу или ортаким уделитема (друштва повезана капиталом);
- 2) путем уговора (друштва повезана уговором);
- 3) путем капитала и путем уговора (мешовито повезана друштва).

(2) Повезана привредна друштва из става 1. овог члана обухватају једно контролно (матично) и једно или више подређених (зависних) друштава.

(3) Повезана привредна друштва (путем капитала, уговора, мешовита) организују се као концерн, холдинг, група друштава или други облик организовања у складу са овим законом.

(4) Повезана привредна друштва, у смислу овог закона, организују се као концерн када контролно друштво има за претежну делатност неку пословну делатност поред делатности управљања подређеним друштвима.

(5) Повезана привредна друштва, у смислу овог закона, организују се као холдинг када контролно друштво има искључиво делатност управљања и финансирања подређеним друштвима.

(6) Повезана привредна друштва у смислу овог закона организују се као група друштава када контролно друштво обавља делатности из ст. 4. и 5. овог члана.

(7) Забрањено је повезивање привредних друштава супротно прописима којима се уређује заштита конкуренције.

Контролно учешће у кайишалу

Члан 367.

(1) Контролни члан или акционар друштва с ограниченом одговорношћу или акционарског друштва у смислу овог закона је лице које само или са другим лицима која са њим делују заједно (заједничко деловање):

- 1) има више од 50% гласачких права у привредном друштву, што у акционарском друштву означава власништво и право гласа са више од 50% обичних акција (већинско учешће);
- 2) на други начин врши контролни утицај над управљањем и вођењем послова привредног друштва на основу свог својства члана или акционара (или на основу закљученог уговора у складу са овим законом).

(2) Лице које само или са једним или више других лица има више од 20% гласова у скупштини привредног друштва има значајно учешће у смислу овог закона.

Заједничко деловање

Члан 368.

(1) Заједничко деловање, у смислу овог закона, јесте:

- 1) акт два или више лица предузет на основу међусобног споразума у циљу стицања, уступања или извршења гласачких права у одређеном лицу;
- 2) коришћење гласачких права ради извршења заједничког утицаја на управљање, пословне операције тог лица, на избор статутарних органа тог лица (или већине његових чланова) или вршење тог утицаја на други начин.

(2) Лица која у смислу става 1. овог члана делују заједно су:

- 1) правно лице и његов орган управљања или члан тог органа, лица која су директно потчињена управном одбору или извршном одбору тог правног лица и заступници и ликвидациони управници тог друштва или повезана лица са њима у смислу овог закона;

2) лица која чине повезана друштва у смислу овог закона.

(3) Лица која у смислу става 1. овог члана делују заједно су:

- 1) друштво с ограниченом одговорношћу и његови чланови или само његови чланови;
- 2) ортакчко друштво и његови ортаци или само његови ортаци;
- 3) командитно друштво и његови комплементари или сви његови ортаци;
- 4) повезана лица у смислу овог закона;
- 5) друга друштва и други облици организовања у складу са законом којим се уређује њихов правни положај.

Одељак 2.

Посебна правила за друштва повезана капиталом

Обавештавање зависног друштва

Члан 369.

(1) Привредно друштво или друго лице које постаје или престаје бити контролни члан или контролни акционар другог друштва у смислу овог закона дужно је да обавести о томе то друштво, Комисију за хартије од вредности и организацију која је одговорна за заштиту конкуренције, у складу са законом којим се уређује заштита конкуренције.

(2) Обавеза друштва или другог лица из става 1. овог члана постоји и у другим ситуацијама у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Истицање у пословном имену

Члан 370.

Подређено друштво у свом пословном имену, меморандуму и другим пословним документима истиче и пословно име контролног друштва.

Одговорност контролног друштва и директора

Члан 371.

(1) На одговорност контролног друштва подређеном друштву сходно се примењује члан 32. до 34. и чл. 36. и 37. овог закона.

(2) Директори контролног друштва одговорни су подређеном друштву у складу са чл. 32. до 34. и чл. 36. и 37. овог закона.

Извештај члановима и акционарима подређеног друштва

Члан 372.

(1) Управни одбор подређеног друштва дужан је да за годишњу скупштину акционара или чланова друштва припреми писани извештај о односима са осталим чланицама друштава повезаних капиталом у претходној пословној години као саставни део извештаја о пословању друштва.

(2) Ако је ревизија финансијских извештаја подређеног друштва по закону којим се уређује рачуноводство и ревизија обавезна, то важи и за ревизију извештаја његовог управног одбора о односима друштва са другим чланицама друштава повезаних капиталом.

(3) Чланови или акционари друштава повезаних капиталом у смислу овог закона морају имати целовиту информацију о структури групе, систему управљања, лицима која управљају групом, пословима који се обављају унутар групе, као и о принципима решавања сукоба интереса појединог друштва и других повезаних друштава.

Одељак 3.

Правила за друштва повезана посебним уговором

Уговор о посебним односима контролног и подређеног друштва и преносу добити

Члан 373.

(1) Ако контролно и подређено друштво закључе уговор о посебним односима који обухватају управљање у подређеном друштву од стране контролног или о преносу добити подређеног друштва контролном друштву, контролно друштво одговара за штету коју проузрокује подређеном друштву неизвршењем или неправилним извршењем закљученог уговора у складу са овим законом.

(2) Уговор из става 1. овог члана региструје се код подређеног друштва и објављује у складу са законом којим се регулише регистрација привредних субјеката чиме постаје пуноважан.

(3) Уговор из става 1. овог члана постаје пуноважан регистрацијом и објављивањем те регистрације у складу са овим законом.

Садржина уговора и сходна примена

Члан 374.

(1) Уговор из члана 373. овог закона, сачињава се у писаној форми, и садржи нарочито: права и обавезе контролног друштва; мере заштите подређеног друштва; обим преноса добити и компензације подређеном друштву; покривање губитака подређеног друштва од стране контролног друштва; заштиту осталих акционара или чланова подређеног друштва; као и мере заштите поверилаца подређеног друштва по престанку уговора.

(2) На одговорност контролног друштва за накнаду проузроковане штете подређеном друштву, као и на ту одговорност директора контролног друштва и подређеног друштва и лица која са њима делују заједно, примењује се члан 371. овог закона, што не ограничава и не искључује друга правна средства за повреду уговора у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Одобрење уговора о посебним односима контролног и подређеног друштва и преносу добити

Члан 375.

(1) Уговор из члана 373. овог закона усвајају скупштине контролног и свих подређених друштава квалификованом већином у складу са чланом 293. став 2. овог закона.

(2) Ако је уговорна страна ортачко или командитно друштво, са уговором морају да се сагласе сви ортачки са неограниченом одговорношћу, осим ако је оснивачким актом или уговором ортачка друкчије одређено.

(3) Сваком акционару или члану друштва мора бити остављено довољно времена пре скупштине акционара или чланова друштва или током седнице да у просторијама друштва изврше:

- 1) увид у предложени текст уговора;
 - 2) увид у друге значајне информације у вези са уговором и информације о пословању свих других друштава која су уговорне стране.
- (4) Примерак закљученог уговора из члана 373. овог закона прилаже се уз записник са седнице скупштине друштва.

Престанак и регистрација престанка

Члан 376.

(1) Уговор из члана 373. овог закона престаје отказом, истеком рока или на други начин у складу са тим уговором и законом којим се уређују облигациони односи.

(2) Престанак уговора из члана 373. овог закона региструје се и објављује у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Део шести

РЕОРГАНИЗАЦИЈА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Глава I

СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ

Одељак 1.

Основна начела

Појам реорганизације

Члан 377.

Под реорганизацијом привредног друштва у смислу овог закона подразумева се статусна промена привредног друштва и промена правне форме привредног друштва.

Појам стипитусне промене

Члан 378.

(1) Под статусном променом привредног друштва у смислу овог закона подразумева се спајање, подела и одвајање.

(2) У статусној промени привредног друштва могу се комбиновати статусне промене спајања и поделе или статусне промене спајања и одвајања.

(3) Одлука о статусној промени не може се побијати због утврђене сразмере замене акција или удела у складу са овим законом.

(4) Ако у статусној промени учествују привредна друштва различите правне форме, на статусну промену примењују се и одредбе овог закона о промени правне форме друштва чија се правна форма мења статусном променом.

(5) Привредна друштва не могу вршити статусне промене супротно закону којим се уређује заштита конкуренције.

Финансијски извештај

Члан 379.

(1) Свако привредно друштво које учествује у статусној промени сачињава финансијски извештај (закључни рачун) према стању на дан обрачуна спајања, поделе и одвајања у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

(2) Пријава за регистрацију статусне промене подноси се најкасније у року од осам месеци од дана обрачуна из става 1. овог члана.

Стипитусне промене у ликвидацији

Члан 380.

Статусне промене могу се вршити и ако је једно или више привредних друштава, која се спајају или деле, у ликвидацији, под условом да та друштва нису почела са поделом имовине својим акционарима или члановима и да донесу одлуку о окончању поступка ликвидације.

Одељак 2.

Врсте статусних промена

Спајање

Члан 381.

(1) Спајање привредног друштва у смислу овог закона јесте:

- 1) спајање уз припајање;
- 2) спајање уз оснивање.

(2) Спајање уз припајање јесте статусна промена којом једно друштво престаје да постоји без ликвидације (у даљем тексту: друштво престало припајањем) преносећи другом постојећем друштву целу своју имовину и обавезе (у даљем тексту: друштво стицалац), у замену за издавање акција или удела акционарима или члановима друштва престалог спајањем од стране друштва стицаоца, а ако је потребно и новчану доплату која не прелази 10% номиналне вредности тако издатих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(3) Спајање уз оснивање јесте статусна промена којом два или више привредних друштава престају да постоје без ликвидације (у даљем тексту: друштво престало спајањем) преносећи целу своју имовину и обавезе у замену за издавање од новог друштва (у даљем тексту: ново друштво) акција или удела акционарима или члановима престалог друштва и ако је потребно, новчану доплату, која не прелази 10% номиналне вредности тако издатих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

Подела

Члан 382.

(1) Подела привредног друштва у смислу овог закона јесте:

- 1) подела уз припајање;
- 2) подела уз оснивање;
- 3) подела уз припајање и подела уз оснивање.

(2) Подела уз припајање јесте статусна промена којом привредно друштво престаје да постоји без ликвидације (у даљем тексту: друштво престало поделом) преносећи на два или више постојећих друштава са којима се спаја уз припајање (у даљем тексту: друштва стицаоци) сву имовину и обавезе у замену за издавање акција или удела друштва стицаоца акционарима или члановима друштва престалог поделом и, ако је потребно, новчану плаћање које не прелази 10% номиналне вредности тако издатих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(3) Подела уз оснивање јесте статусна промена којом привредно друштво престаје да постоји без ликвидације (у даљем тексту: друштво престало поделом) преносећи на два или више нових друштава која се тиме оснивају (у даљем тексту: нова друштва) или преносећи на два или више друштава која се спајају са до тада постојећим друштвом у нова друштва сву имовину и обавезе у замену за издавање акција или удела нових друштава акционарима или члановима друштва престалог поделом и ако је потребно, новчану доплату која не прелази 10% номиналне вредности тако издатих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

Одвајање

Члан 383.

(1) Одвајање привредног друштва у смислу овог закона јесте:

- 1) одвајање уз припајање;
- 2) одвајање уз оснивање;
- 3) одвајање уз припајање и одвајање уз оснивање.

(2) Одвајање уз припајање јесте статусна промена којом привредно друштво дељеник преноси један или више делова своје имовине и припадајући део обавеза (у даљем тексту: друштво дељеник) на једно или више постојећих друштава при чему то друштво остаје да постоји као правно лице (у даљем тексту: друштва стицаоци), а сви или део његових акционара, односно чланова, уз очување принципа равноправности, постају акционари односно чланови друштва стицаоца уз замену акција/удела акционарима или члановима друштва дељеника (и за тај износ смањења његовог основног капитала без примене одредаба овог закона о смањењу тог капитала у редовном поступку) за акције/уделе друштва стицаоца и ако је потребно, новчану плаћање које не прелази 10% номиналне вредности тако издатих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(3) Одвајање уз оснивање јесте статусна промена којом привредно друштво дељеник преноси један или више делова своје имовине и припадајући део обавеза (у даљем тексту: друштво дељеник) на једно или више тиме новооснованих друштава или на једно или више друштава са којима се спаја у новоосновано друштво (у даљем тексту: ново друштво), уз замену акција/удела друштва дељеника (и за тај износ смањења његовог основног капитала без примене одредаба овог закона о смањењу тог капитала у редовном поступку) за издавање акција или удела нових друштава која се тиме оснивају акционарима или члановима друштва дељеника и ако је потребно, новчану плаћање, које не прелази 10% номиналне вредности тако издатих акција или њихове рачуноводствене вредности код акција без номиналне вредности.

(4) На одвајање уз припајање и одвајање уз оснивање, ако овим законом није друкчије уређено, сходно се примењују одредбе овог закона о подели уз припајање и подели уз оснивање.

Одељак 3.

Спајање уз припајање акционарских друштава у редовном поступку

Одсек 1.

Припрема

Уговор о спајању уз припајање

Члан 384.

(1) Управни одбори акционарских друштава припремају нацрт уговора о спајању уз припајање у писаној форми.

(2) Уговор о спајању уз припајање садржи податке о:

1) врсти, пословном имену друштва, седишту и адреси сваког друштва престалог припајањем и друштава стицаоца;

2) сразмери замене акција и износу било ког новчаног плаћања;

3) тачном опису начина доделе акција акционарима друштва престалог припајањем при њиховој замени;

4) дану од којег акционари друштва престалог припајањем стичу право да учествују у добити друштва стицаоца по основу замењених акција, а по потреби и о другим посебним условима за остваривање тог права;

5) дану од ког се сматра да су послови друштва престалог припајањем предузети за рачун друштва стицаоца (дан обрачуна припајања);

6) посебним правима која друштво стицалац даје имаоцима акција за које су везана посебна права и имаоцима других хартија од вредности које је издало друштво престало припајањем или о предложеним мерама у вези са тим;

7) правима датим директору или члану управног одбора било ког друштва које учествује у спајању уз припајање;

8) друге податке које садржи оснивачки акт друштва у складу са овим законом.

(3) Саставни део уговора из става 1. овог члана су и предлог измена оснивачког акта и предлог статута друштва стицаоца после спајања припајањем.

Извештај управног одбора

Члан 385.

(1) Управни одбор сваког од друштава учесника у спајању уз припајање сачињава детаљан писани извештај са објашњењем уговора о спајању уз припајање, анализом рентабилности и тржишног положаја оба учесника и са указивањем на законске и економске основе за спајање уз припајање и објашњењем сразмере замене акција.

(2) Извештај из става 1. овог члана, ако је то потребно, садржи и опис посебних тешкоћа које су настале у процени имовине или капитала друштава која се спајају уз припајање.

(3) Управни одбор сваког од друштава које учествује у спајању уз припајање информисе скупштину акционара о значајнијим променама имовине и обавеза између дана потписивања уговора о спајању уз припајање и дана одржавања скупштине друштва које учествује у спајању уз припајање.

Извештај ревизора

Члан 386.

(1) Уговор о спајању уз припајање и извештај управног одбора подлежу ревизији једног или више ревизора сваког друштва које учествује у спајању уз припајање кога именује надлежни суд у ванпарничном поступку по поднетом заједничком предлогу управних одбора тих друштава.

(2) Ревизор спајања уз припајање саставља писани извештај о ревизији спајања уз припајање који се подноси друштвима која учествују у спајању уз припајање најкасније у року од два месеца од дана постављења и који садржи нарочито:

1) образложени приказ свих важних делова имовине и обавеза за друштва која учествују у овој статусној промени;

2) податке о примењеном методу процене вредности свих друштава која учествују у спајању уз припајање, ради утврђивања сразмере замене акција, која је предложена у нацрту уговора о спајању уз припајање, разлоге због којих је примењен тај метод и образложење из којег треба да се види да ли је тај метод примерен околностима тог случаја;

3) податке о посебним тешкоћама у процени вредности друштава која учествују у спајању уз припајање, ако их је било.

(3) Ревизор је овлашћен да од свих друштава која учествују у спајању уз припајање затражи све податке и исправе потребне за успешно обављање ревизије, као и да предузме све остале радње потребне за проверу истинитости података и исправа добијених од тих друштава, у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

Извештај надзорног одбора

Члан 387.

Ако друштва која учествују у спајању уз припајање имају надзорни одбор, извештај управног одбора и извештај ревизора о уговору о спајању уз припајање доставља се и надзорном одбору који о тим извештајима сачињава свој писани извештај.

Одсек 2.

Одлучивање

Објављивање уговора

Члан 388.

Нацрт уговора о спајању уз припајање доставља се регистру и објављује се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката и то за свако друштво које престаје спајањем уз припајање и друштво стицаоца најкасније 30 дана пре дана одређеног за одржавање скупштине акционара која о њему одлучује.

Увид у исправе

Члан 389.

(1) Привредно друштво које учествује у спајању уз припајање дужно је да у просторијама свог седишта омогући акционарима, најкасније 30 дана пре дана одржавања скупштине акционара која треба да одлучи о спајању уз припајање, увид у исправе, и то у:

1) нацрт уговора о спајању уз припајање;

2) измене оснивачког акта и статута друштва стицаоца;

3) финансијске извештаје свих друштава која се спајају уз припајање у последње три године;

4) посебан рачуноводствени извештај који изражава стање друштва највише три месеца пре дана у којем је сачињен нацрт уговора о спајању уз припајање, ако се последњи финансијски извештај тог друштва односи на пословну годину која се завршила више од шест месеци пре сачињавања нацрта уговора о спајању уз припајање;

5) извештаје управног одбора о спајању уз припајање свих друштава која учествују у спајању уз припајање или њихов заједнички извештај;

6) извештај о ревизији спајања уз припајање свих друштава која учествују у том поступку или заједнички извештај о ревизији;

7) извештај надзорног одбора свих друштава која учествују у спајању уз припајање, ако постоји надзорни одбор.

(2) Посебан рачуноводствени извештај из става 1. тачка 4) овог члана саставља се применом истог метода и у истом облику (изгледу) као последњи финансијски извештај.

(3) Процене вредности у посебном рачуноводственом извештају могу да се заснивају само на променама у књиговодству друштва која учествују у спајању уз припајање, у односу на стање изражено у последњем финансијском извештају без спровођења пописа средстава и инвентара.

(4) У посебном рачуноводственом извештају се исказују књиговодствена смањења и повећања вредности средстава до којих је дошло у времену после последњег финансијског извештаја, као и значајније промене стварне вредности средстава друштава која учествују у спајању уз припајање, које нису изражене у књигама.

(5) Друштва која учествују у спајању уз припајање дужна су да сваком акционару, на његов захтев, предају бесплатан препис или копију сваке исправе из става 1. овог члана у целини или изводе из њих.

Усвајање уговора одлуком скупштине

Члан 390.

(1) Одлука о усвајању уговора о спајању уз припајање доноси се на скупштини акционара сваког друштва које учествује у спајању уз припајање квалификованом већином у складу са чланом 293. став 2. овог закона.

(2) Ако у друштвима која учествују у спајању уз припајање има више класа акција, одлука о усвајању уговора о спајању уз припајање доноси се и од стране акционара сваке класе акција чија су права повређена том одлуком на гласању групе те класе у складу са ставом 1. овог члана.

(3) Нацрт уговора о спајању уз припајање усвајају у истоветном тексту скупштине свих друштава која учествују у спајању уз припајање.

(4) Потписи овлашћених заступника друштава која учествују у спајању уз припајање на одлуци о усвајању уговора о спајању уз припајање оверавају се.

(5) Са одлуком о одобрењу уговора о спајању уз припајање усвајају се, на исти начин, и све потребне измене оснивачког акта и статута друштва стицаоца.

(6) Уговор о спајању уз припајање прилаже се уз записник скупштине сваког друштва које учествује у спајању уз припајање.

Спајање уз припајање без одлуке скупштине друштва стицаоца

Члан 391.

(1) Спајање уз припајање може се вршити на основу одлуке управног одбора друштва стицаоца, без одлуке његове скупштине акционара, под условом да:

1) нацрт уговора о спајању уз припајање буде објављен у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката и то

најкасније 30 дана пре дана када би седница скупштине акционара друштва које престаје спајањем уз припајање требало да буде одржана;

2) акционарима друштва стипаца у његовом седишту буде омогућен увид у нацрт уговора о спајању уз припајање, финансијске извештаје свих друштava коja учествују у спајању уз припајање у последње три године, посебан рачуноводствени извештај за текућу годину, извештај управног одбора, извештај о ревизији спајања уз припајање и извештај надзорног одбора ако га има најкасније 30 дана пре дана одржавања скупштине акционара друштва које престаје припајањем на којој се одлучује о спајању уз припајање;

3) један или више акционара друштва стипаца са најмање 5% учешћа у његовом основном капиталу не захтева одржавање скупштине акционара тог друштва ради одлучивања о спајању уз припајање у року од 30 дана од дана одржавања скупштине друштва које престаје припајањем на којој је усвојен нацрт уговора о спајању уз припајање.

(2) Услови из става 1. овог члана морају се испунити кумулативно.

Одсек 3.

Спровођење спајања уз припајање

Повећање кайићала

Члан 392.

(1) Повећање основног капитала друштва стипаца код спајања уз припајање спроводи се у складу са одредбама овог закона о повећању основног капитала акционарског друштва новим улозима, осим што се на доделу акција тог друштва акционарима друштava престалих припајањем не примењују одредбе о:

1) забрани повећања основног капитала док се уписани улози у целости не унесу у основни капитал;

2) условима за упис нових акција, одобрењу Комисије за хартије од вредности за емисију акција, јавној понуди, проспекту, доказима да су уплаћени новчани улози односно унесени неновчани улози у основни капитал друштва као прилози пријави за регистрацију и друге одредбе неспојиве са заменом акција у спајању уз припајање друштava;

3) правима постојећих акционара друштava која учествују у спајању уз припајање на првенство уписа нових акција у односу на трећа лица.

(2) Акционари који су у друштвима престалим припајањем уписали акције пре замене, али их до замене за акције друштва стипаца нису у целости уплатили, настављају са уплатом уписаних акција у том друштву под условима по којима су их уписали пре замене до висине номиналне вредности уписаних акција, односно рачуноводствене вредности акција код акција без номиналне вредности, осим ако уговором о спајању уз припајање није друкчије одређено.

Забрана стварања привидног кайићала

Члан 393.

(1) Ако друштва која престају припајањем имају акције, директно или индиректно, у друштву стипацу или обрнуто, повећање основног капитала друштва стипаца за износ акција, које има у тим друштвима, као и за износ акција, које та друштва имају у друштву стипацу није допуштено.

(2) Акције друштava која престају припајањем у друштву стипацу, као и обрнуто, сматрају се сопственим акцијама друштava стипаца после регистрације спајања уз припајање.

(3) Друштво стипалац не може у спајању уз припајање да издаје своје акције за:

1) акције у друштвима престалим припајањем, чији је власник то друштво, било лично или преко трећег лица, које их држи за његов рачун;

2) сопствене акције друштava престалих припајањем, било да су то акције тих друштava директно или индиректно преко трећег лица, које их држи за њихов рачун.

(4) Сопственим акцијама из става 2. овог члана друштво стипалац располаже у складу са чланом 224. став 2. овог закона.

(5) Друштво стипалац може, уз сагласност друштava престалих припајањем, да акционарима тих друштava замени њихове акције за акције друштва стипаца које та друштва која престају припајањем имају у њему, уместо да им изда нове акције ради замене у спајању уз припајање у складу са сразмером замене акција утврђеном уговором о спајању уз припајање.

Основни кайићал друштва стипаца

Члан 394.

Вредности изказане у финансијском извештају друштava која престају припајањем исказују се у финансијском извештају друштava стипаца после спајања уз припајање, у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија.

Одсек 4.

Заштита поверилаца

Право на обезбеђење и намирење

Члан 395.

(1) Повериоци чија су потраживања настала до објаве нацрта уговора о спајању уз припајање имају право да, у року од 30 од дана те об-

јаве, писаним путем захтевају обезбеђење или намирење ненамирених пуноважних потраживања, како доспелих тако и недоспелих, од друштava које учествује у поступку спајања уз припајање које им је дужник.

(2) Повериоци који нису захтевали обезбеђење или намирење потраживања у року из става 1. овог члана, имају право да у року од шест месеци од дана објављивања регистрације спајања уз припајање, писаним путем захтевају обезбеђење недоспелих потраживања ако учине вероватним да се спајањем уз припајање угрожава њихово намирење.

(3) Повериоци који имају довољно обезбеђења потраживања, као и повериоци који би у стечају имали права првенственог намирења немају права из ст. 1. и 2. овог члана.

(4) У објавама из ст. 1. и 2. овог члана повериоци се обавештавају о праву на обезбеђења или намирења које имају поводом спајања уз припајање.

(5) Обезбеђење потраживања за повериоце друштava која престају припајањем и повериоце друштava стипаца може да буде дато различитим инструментима обезбеђења.

(6) Управни одбор друштва стипаца дужан је да управља имовином сваког од друштava која су престала припајањем одвојено све док се повериоцима из ст. 1. и 2. овог члана потраживања не намире или довољно не обезбеде.

(7) Повериоци сваког друштва које учествује у спајању уз припајање имају предност у намирењу потраживања из имовине тог друштва које им је првобитни дужник у односу на повериоце осталих друштava која се спајају уз припајање.

(8) Повериоци који сматрају да је спајањем уз припајање угрожено намирење њихових потраживања могу надлежном суду поднети тужбу за побијање одлуке о спајању уз припајање.

(9) Ако управни одбор друштва стипаца ради заштите права поверилаца не поступи у складу са ст. 1. до 7. овог члана, суд може да поништи спајање уз припајање по тужби поверилаца, ако утврди да је спајањем уз припајање битније угрожено намирење њихових потраживања.

Заштита ималаца обвезница

Члан 396.

Одредбе члана 395. овог закона, примењују се и на потраживања ималаца обвезница и других хартија од вредности, које су издала друштва која престају припајањем, осим ако је друкчије одређено у одлуци о емисији ових хартија од вредности или ако је друкчије уговорено са њиховим имаоцима у складу са чланом 210. став 10. овог закона.

Заштита ималаца посебних права

Члан 397.

(1) Друштво стипалац имаоцима хартија од вредности са посебним правима, које је издало друштво престало припајањем, а које нису акције, као што су заменљиве обвезнице, варанти, обвезнице и друге хартије од вредности, обезбеђује најмање иста посебна права после спајања уз припајање, осим ако је друкчије предвиђено у одлуци о емисији ових хартија од вредности или ако је друкчије уговорено са њиховим имаоцима у складу са чланом 210. став 10. овог закона.

(2) Ако друштво стипалац не поступи у складу са ставом 1. овог члана дужно је да имаоцима хартија од вредности са посебним правима исплати посебну новчану накнаду за губитак или измену тих права, према њиховој тржишној вредности, а ако немају тржишну вредност, према вредности коју потврди ревизор спајања уз припајање.

Одсек 5.

Окончање

Пријава за упис

Члан 398.

(1) Привредно друштво које престаје припајањем и друштво стипалац, подносе пријаву за регистрацију спајања уз припајање, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Ако је покренут поступак побијања одлуке о спајању уз припајање регистар не прекида поступак регистрације спајања уз припајање ако оцени да преовлађује интерес за хитним одлучивањем и да су испуњени остали услови за регистрацију спајања уз припајање.

(3) При одлучивању о преовлађивању интереса за хитним одлучивањем регистар води рачуна о правима која се штите у поступку за побијање, вероватности успеха тужиоца, као и о штети која би тим друштвима настала услед одлагања уписа спајања уз припајање.

Регистрација и објављивање

Члан 399.

(1) Регистрација спајања уз припајање и објављивање регистрације, врши се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Друштво стипалац повећава основни капитал истовремено са уписом спајања уз припајање и региструје ово повећање по основу спајања уз припајање основног капитала друштва стипаца.

(3) Друштво стичалац акције које даје акционарима друштва престалог припајањем уписује у Централни регистар хартија од вредности на име акционара тих друштава.

Делство

Члан 400.

Регистрацијом спајања уз припајање наступају следеће правне последице:

- 1) имовина друштва које престаје припајањем, укључујући и ненамирена потраживања према трећим лицима, прелази на друштво стичаоца;
- 2) дугови и друге обавезе друштва које престаје припајањем према трећим лицима прелазе на друштво стичаоца, као новог дужника;
- 3) узајамна потраживања између друштва које престаје припајањем и друштва стичаоца, која још нису намирена, гасе се услед сједињавања дужника и повериоца у истом лицу;
- 4) акционари друштва које престаје припајањем постају акционари друштва стичаоца;
- 5) друштво које се спаја уз припајање престаје да постоји без спровођења поступка ликвидације;
- 6) акције које је друштво које престаје припајањем издало повлаче се и поништавају уз замену за акције друштва стичаоца и новац, ако уговор о спајању уз припајање тако предвиђа;
- 7) права трећих лица, као што је залога, плодуживање или друго право, којима се ограничава својина на акцијама друштва које престаје припајањем, прелазе на акције које је истим акционарима издало друштво стичалац уместо оптерећених акција или на потраживање новчане накнаде, које се признаје, поред или уместо замене акција, у складу са уговором о спајању уз припајање;
- 8) дозволе, концесије, друге повластице и ослобођења дата или призната друштву престалом припајањем прелазе на друштво стичаоца, осим ако је прописима којим се уређује њихово давање друкчије одређено;
- 9) пуномоћницима акционара друштва које престаје припајањем у скупштини друштва стичаоца, члановима његовог управног одбора и надзорног одбора и ревизору, престају те дужности у друштву стичаоцу, а могу да их наставе у том друштву само у складу са уговором о спајању уз припајање;
- 10) лица запослена у друштву престалом припајањем настављају да раде у друштву стичаоцу у складу са прописима о раду и уговором о спајању уз припајање.

Одељак 4.

Спајање уз припајање акционарског друштва у поједностављеном поступку

Појам

Члан 401.

(1) Спајање уз припајање акционарског друштва у поједностављеном поступку је спајање уз припајање једног или више подређених друштава, у којима друштво стичалац има најмање 90% акција са правом гласа, само на основу одлуке скупштине друштва престалог припајањем, а без одлуке скупштине друштва стичаоца и без ревизије спајања уз припајање.

(2) Одлука скупштине друштва стичаоца из става 1. овог члана и извештај управног одбора, извештај о ревизији спајања уз припајање и извештај надзорног одбора нису потребни, под условом да:

1) нацрт уговора о спајању уз припајање буде објављен најкасније 30 дана пре дана одржавања скупштине акционара подређеног друштва, на којем се одлучује о спајању уз припајање, а ако је то друштво отворено акционарско друштво, објављивање се врши и најмање у једним дневним новинама које се продају на целом подручју Републике Србије у тиражу од најмање 100.000 примерака;

2) акционарима друштва стичаоца у његовом седишту буде омогућен увид у нацрт уговора о спајању уз припајање, финансијске извештаје свих друштава која престају припајањем у последње три године и посебан рачуноводствени извештај за текућу годину, ако је такав извештај обавезан за спајање уз припајање, најмање 30 дана пре дана одржавања скупштине акционара друштва престалог припајањем на којем се одлучује о спајању уз припајање;

3) један или више акционара друштва стичаоца са најмање 5% акција са правом гласа о спајању уз припајање, не захтева одржавање скупштине тог друштва ради одлучивања о спајању уз припајање, у року од 30 дана од дана одржавања скупштине друштва које престаје припајањем на којој је усвојен нацрт уговора о спајању уз припајање.

(3) Сматра се да друштво стичалац има 90% учешћа у основном капиталу подређеног друштва и кад га једно или више других лица држе у своје име, а за његов рачун.

(4) На питања спајања уз припајање акционарског друштва у поједностављеном поступку која нису уређена у ст. 1. до 3. овог члана, примењују се одредбе овог закона о спајању уз припајање у редовном поступку.

Спајање уз припајање поједино подређеног друштва

Члан 402.

(1) Потпуно подређено друштво може одлуком своје скупштине да се споји уз припајање контролном друштву, као свом једином акционару, и друштву стичаоцу у складу са чланом 401. овог закона о спајању уз припајање у поједностављеном поступку.

(2) Кад се потпуно подређено друштво спаја уз припајање са контролним друштвом не примењују се одредбе овог закона о одговорности чланова управног одбора, надзорног одбора и ревизора, нити друштво стичалац, као једини акционар друштва које престаје припајањем, постаје себи акционар, као ни друге одредбе које су неспојиве са природом овог спајања уз припајање.

Одељак 5.

Спајање уз припајање друштава с ограниченом одговорношћу

Сходна примена

Члан 403.

(1) На спајање уз припајање друштава с ограниченом одговорношћу сходно се примењују одредбе овог закона о спајању уз припајање акционарског друштва, ако овим законом није друкчије уређено.

(2) Члан друштва с ограниченом одговорношћу из става 1. овог члана, сматра се акционаром, а његов удео у основном капиталу друштва које учествује у спајању уз припајање скупом свих акција које један акционар има у акционарском друштву.

Припрема скупштине

Члан 404.

(1) У припреми скупштине чланова управни одбор или директор друштава с ограниченом одговорношћу која учествују у спајању уз припајање не доставља регистру и не објављује нацрт уговора о спајању уз припајање у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Управни одбор или директор друштва с ограниченом одговорношћу које учествује у спајању уз припајање бесплатно доставља лично сваком члану друштва, најкасније 15 дана пре дана одржавања седнице скупштине чланова која одлучује о спајању уз припајање, следеће исправе:

1) нацрт уговора о спајању уз припајање;

2) финансијске извештаје друштава која учествују у спајању уз припајање у последње три године;

3) посебан рачуноводствени извештај који изражава стање друштава која учествују у спајању уз припајање највише три месеца пре дана сачињавања нацрта уговора о спајању уз припајање, ако се последњи финансијски извештај тих друштава односи на последњу годину која се завршила више од шест месеци пре сачињавања нацрта уговора о спајању уз припајање;

4) извештаје директора или управног одбора о спајању уз припајање сваког друштва које учествује у спајању уз припајање или њихов заједнички извештај;

5) извештај ревизора, ако је ревизија за то друштво обавезна, у складу са законом о рачуноводству и ревизији.

Одељак 6.

Спајање уз припајање акционарског друштва и друштва с ограниченом одговорношћу

Сходна примена

Члан 405.

(1) Једно или више акционарских друштава може да се спаја уз припајање са друштвом с ограниченом одговорношћу, као што и једно или више друштава с ограниченом одговорношћу може да се спаја уз припајање са акционарским друштвом.

(2) Одредбе овог закона о спајању уз припајање акционарских друштава сходно се примењују и на спајање уз припајање из става 1. овог члана.

Акционарско друштво као друштво које престаје припајањем

Члан 406.

(1) Ако је друштво с ограниченом одговорношћу друштво стичалац, а акционарско друштво које престаје припајањем том друштву, уговором о спајању уз припајање се утврђује номинална вредност удела који се додељује сваком акционару тог друштва као новом члану у друштву с ограниченом одговорношћу.

(2) Ако се отворено акционарско друштво спаја уз припајање друштву с ограниченом одговорношћу, у том спајању уз припајање мора да испуни услове за претварање у затворено друштво уређене овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности, ради заштите акционара и ималаца других хартија од вредности које је јавно издало.

(3) Ако друштво с ограниченом одговорношћу као друштво стичалац акционарима акционарског друштва које престаје припајањем, замењује акције доделом сопствених удела, уместо да им до-

дели нове уделе, дужно је уговором о спајању уз припајање да наведе све акционаре као своје нове чланове којима додељује сопствене уделе, као и номиналну вредност сваког тако додељеног удела.

Друштво с ограниченом одговорношћу као друштво које престаје припајањем

Члан 407.

Ако је акционарско друштво друштво стипендијалац, а друштво с ограниченом одговорношћу друштво које престаје припајањем, уговором о спајању уз припајање утврђује се номинална вредност удела сваког члана тог друштва и број акција, који му се према сразмери предвиђеној уговором о спајању уз припајање додељује у друштву стипендијалаца.

Одељак 7.

Спајање уз оснивање

Спајање уз оснивање акционарских друштава

Члан 408.

(1) На спајање уз оснивање акционарских друштава сходно се примењују одредбе овог закона о спајању уз припајање акционарских друштава, ако овим законом није друкчије уређено.

(2) Спојена друштва из става 1. овог члана сматрају се друштвима која престају припајањем, ново друштво друштвом стипендијалаца, а уговор о спајању уз оснивање је уговор о спајању уз припајање.

(3) Спајање уз оснивање не може се вршити без одлуке скупштине друштва престалих спајањем нити се може вршити применом одредаба овог закона о припајању у поједностављеном поступку.

(4) Уговор о спајању уз оснивање је оснивачки акт новог друштва насталог спајањем постојећих друштава.

(5) У уговор о спајању уз оснивање уписују се као уговорници спојена друштва са подацима о пословном имену, седишту, правној форми и делатности сваког од њих и ако спајањем престају да постоје, а њихови акционари постају акционари новог друштва.

(6) Уговор о спајању уз оснивање, поред елемената уговора о спајању уз припајање утврђених овим законом, садржи и елементе предвиђене за оснивачки акт акционарског друштва.

(7) У уговор о спајању уз оснивање, као оснивачки акт новог друштва, уносе се одредбе о посебним правима, трошковима оснивања, уложима у стварима и правима и њиховом уношењу у ново друштво из оснивачких аката друштава престалих спајањем.

(8) На оснивање новог друштва сходно се примењују одредбе овог закона о оснивању акционарског друштва, с тим што за замену акција друштава престалих спајањем за акције новог друштва није потребно одобрење Комисије за хартије од вредности, осим ако се истовремено са спајањем уз оснивање те акције први пут јавно нуде на продају.

(9) Друштва која престају спајањем уз оснивање подносе пријаву за регистрацију престанка спајања и пријаву оснивања новог друштва.

(10) Даном регистрације новог друштва, друштва престала уз спајање бришу се из регистра.

Спајање уз оснивање друштава с ограниченом одговорношћу

Члан 409.

На спајање уз оснивање друштава с ограниченом одговорношћу сходно се примењују одредбе овог закона о спајању уз припајање друштава с ограниченом одговорношћу и одредбе о спајању уз оснивање акционарских друштава.

Спајање уз оснивање између акционарских друштава и друштава с ограниченом одговорношћу

Члан 410.

(1) Једно или више акционарских друштава и једно или више друштава с ограниченом одговорношћу могу се спајати уз оснивање.

(2) На спајање уз оснивање из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе овог закона о спајању уз припајање између акционарских друштава и друштава с ограниченом одговорношћу.

(3) Спојена друштва се сматрају друштвима која престају припајањем, ново друштво друштвом стипендијалаца, а уговор о спајању уз оснивање је уговор о спајању уз припајање, ако овим законом није друкчије уређено.

(4) Ако се спајањем из става 1. овог члана оснива ново друштво с ограниченом одговорношћу на учешће акционарског друштва у спајању уз оснивање сходно се примењују одредбе овог закона о спајању уз припајање акционарског друштва друштву с ограниченом одговорношћу. Ако се спајањем уз оснивање оснива ново акционарско друштво, на учешће друштва с ограниченом одговорношћу у спајању уз оснивање сходно се примењују одредбе овог закона о спајању уз припајање друштва са ограниченом одговорношћу акционарском друштву.

(5) Спајање уз оснивање не може се вршити без одлуке скупштине друштва која престају спајањем, нити се могу примењивати одредбе овог закона о спајању уз припајање у поједностављеном поступку.

(6) Уговор о спајању уз оснивање је оснивачки акт новог друштва које настаје спајањем постојећих.

(7) У уговор о спајању уз оснивање као оснивачи новог друштва уписују се друштва престала спајањем, са подацима о пословном имену, седишту, облику и делатности сваког од њих иако спајањем престају, а њихови акционари или чланови постају акционари или чланови новог друштва.

(8) Уговор о спајању уз оснивање поред елемената уговора о спајању уз припајање утврђених овим законом, садржи и елементе оснивачког акта акционарског друштва или друштва с ограниченом одговорношћу.

(9) У уговор о спајању уз оснивање као оснивачки акт новог акционарског друштва уносе се одредбе о посебним правима, трошковима оснивања, уложима у стварима и правима и њиховом уношењу у друштво из оснивачких аката друштава која престају спајањем.

(10) На спајање уз оснивање новог акционарског друштва сходно се примењују одредбе овог закона о оснивању акционарског друштва, с тим што за замену акција друштава престалих уз спајање за акције новог друштва није потребно одобрење Комисије за хартије од вредности, осим ако се истовремено са спајањем први пут те акције јавно нуде на продају.

(11) Уговор о спајању уз оснивање новог друштва с ограниченом одговорношћу поред елемената уговора о спајању уз припајање утврђених овим законом, садржи и елементе предвиђене овим законом за оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу.

(12) На регистрацију и објављивање регистрације спајања акционарског друштва и друштва с ограниченом одговорношћу, сходно се примењују одредбе овог закона о регистрацији и објављивању регистрације оснивања акционарских друштава.

Одељак 8.

Подела уз припајање акционарских друштава

Одсек 1.

Основна начела

Сходна примена

Члан 411.

На поделу уз припајање акционарских друштава сходно се примењују одредбе овог закона о спајању уз припајање, ако овим законом није друкчије уређено.

Одсек 2.

Нацрт уговора о подели уз припајање

Облик и садржина

Члан 412.

(1) Управни одбор друштва престалог поделом сачињава уговор о подели уз припајање у писаном облику.

(2) Нацрт уговора из става 1. овог члана садржи податке о:
1) пословном имену, облику и седишту сваког друштва учесника поделе;

2) сразмери замене акција и износ било ког новчаног плаћања;

3) начину доделе акција друштва стипендијалаца;

4) дану од којег акционари друштва престалог поделом стицху право да учествују у добити друштва стипендијалаца по основу замењених им акција, као и све посебне услове за остваривање тог права, ако тих услова има;

5) дану од ког се сматра да су послови друштва које се дели предузети за рачун друштва стипендијалаца (дан обрачуна);

6) посебним правима која друштво стипендијалаца обезбеђује имаоцима преференцијалних акција и других повлашћених хартија од вредности, које је издало друштво престало поделом или мере предложене у вези с тим;

7) о правима које имају или поделом добијају директор или чланови управног одбора друштва учесника у подели;

8) имовини и обавезама друштва које се дели, а које се преносе сваком друштву стипендијалаца;

9) начину доделе акција друштва стипендијалаца акционарима друштва престалог поделом и критеријум на коме се заснива ова додела.

(3) Саставни део нацрта уговора из става 1. овог члана је предлог измена оснивачких аката и предлог измена статута друштва стипендијалаца.

Нераспоређена средства и дугови

Члан 413.

(1) Средства друштва престалог поделом која уговором о подели нису додељена ниједном друштву стипендијалаца, нити могу да се доделе на основу услова поделе из тог уговора, додељују се свим друштвима стипендијалаца сразмерно учешћу сваког од њих у нето имовини друштва престалог поделом утврђеној уговором о подели.

(2) За обавезе друштва престалог поделом које уговором о подели нису распоређене ниједном друштву стипендијалаца, нити могу да се распореде на основу услова поделе из тог уговора, солидарно одговарају сва друштва стипендијалаца.

Одсек 3.

Одлучивање

Одлука

Члан 414.

(1) Уговор о подели уз припајање усваја се на седницама скупштине акционара друштва која учествују у подели уз припајање, квалификованом већином у складу са чланом 293. став 2. овог закона.

(2) Ако у друштву које је престало поделом има више класа акција, уговор о подели уз припајање усвајају акционари сваке класе акција чија су права повређена поделом уз припајање на гласању групе те класе акција у складу са ставом 1. овог члана.

(3) Потписи на уговору овлашћених заступника сваког друштва које учествује у подели уз припајање оверавају се.

(4) Уговор о подели уз припајање прилаже се записнику скупштине сваког друштва које учествује у подели уз припајање.

Подела без одлука скупштина друштва стичалаца

Члан 415.

(1) Подела уз припајање може бити извршена и на основу одлуке управног одбора друштва стичалаца, без одлуке скупштине акционара тих друштва, под условом да:

1) је уговор о подели уз припајање објављен у складу са чланом 388. овог закона најмање месец дана пре седнице скупштине акционара друштва престалог поделом на којој треба да се донесе одлука о подели уз припајање;

2) акционарима сваког друштва стичаоца је омогућено да остваре увид у сва документа наведена у члану 401. овог закона;

3) један или више акционара неког друштва стичаоца чије је капитал учешће најмање 5% није захтевао одржавање скупштине акционара ради доношења одлуке о подели уз припајање, у року од 30 дана од дана одржавања скупштине друштва престалог поделом на којој је усвојен нацрт уговора о подели уз припајање.

(2) Услови из става 1. овог члана морају се испунити кумулативно.

Одсек 4.

Спровођење

Замена акција

Члан 416.

На замену акција друштва престалог поделом акцијама друштва стичалаца, сходно се примењује члан 400. став 1. тачка б) овог закона о замени акција и о повлачењу и поништењу акција у случају спајања уз припајање.

Одсек 5.

Заштита поверљивости

Солидарна одговорност

Члан 417.

За обавезе друштва престалог поделом уз припајање које су постојале пре регистрације поделе и њеног објављивања солидарно одговара свако друштво стичалац, осим ако је са одређеним повериоцем друкчије уговорено.

Одсек 6.

Окончање

Пријава за регистрацију

Члан 418.

(1) Друштво престало поделом и свако друштво стичалац подноси пријаву за регистрацију поделе уз припајање у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(2) Ако је покренут поступак побијања одлуке о подели, регистар не прекида поступак регистрације, ако оцени да преовлађује интерес за хитним одлучивањем и да су испуњени остали услови за регистрацију поделе.

(3) При одлучивању о преовлађивању интереса из става 2. овог члана регистар води рачуна о правима која се штите у поступку за поништај, вероватности успеха тужиоца, као и о штети која би друштвима учесницима поделе настала даном одлагања регистрације поделе.

Регистрација и објављивање

Члан 419.

Регистрација поделе и објављивање регистрације врши се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Дејство

Члан 420.

Даном регистрације поделе уз припајање наступају следеће правне последице:

1) имовина друштва престалог поделом, укључујући и ненамирена потраживања као и друга права и обавезе према трећим лицима у складу са уговором о подели прелази на друштва стичаоце;

2) акционари друштва престалог поделом постају акционари једног или више друштва стичалаца, у складу са уговором о подели уз припајање;

3) лица запослена у друштву престалом поделом, настављају да раде у друштвима стичаоцима у складу са прописима о раду и уговором о подели уз припајање;

4) друштво које се дели престаје да постоји.

Одељак 9.

Подела уз оснивање акционарског друштва

Основно начело

Члан 421.

(1) На поделу уз оснивање новог друштва сходно се примењују одредбе овог закона о подели уз припајање, о оснивању одговарајућег облика друштва, као и о спајању уз оснивање новог друштва.

(2) Уговор о подели уз оснивање као оснивачки акт новог друштва усваја скупштина акционара друштва које престаје поделом.

(3) У уговор о подели уз оснивање као оснивач наводи се друштво престало поделом, са подацима о пословном имену, седишту, правној форми и делатности тог друштва и сваког новог друштва насталог на тој основи, а акционари друштва престалог поделом постају акционари новог друштва.

Одељак 10.

Одвајање уз припајање и одвајање уз оснивање акционарског друштва

Сходна примена

Члан 422.

(1) На одвајање уз припајање акционарског друштва сходно се примењују одредбе овог закона о подели уз припајање, а на одвајање уз оснивање акционарског друштва сходно се примењују одредбе овог закона о подели уз оснивање нових друштва, односно спајању са постојећим друштвом и оснивању нових друштва на тој основи, ако овим законом није друкчије уређено.

(2) Нацрт уговора о одвајању уређује и начин смањења основног капитала и акција друштва дељеника по основу смањења због одвајања из става 1. овог члана.

(3) Уз нацрт уговора о одвајању акционарског друштва, прилаже се закључни рачун друштва дељеника и почетни биланс новог друштва односно друштва стичалаца, као и почетни биланс друштва дељеника из којег се види стање његове имовине и обавеза после одвајања.

(4) Од дана кад се саставља закључни и почетни биланс односно деобни биланс из става 3. овог члана до дана доношења пријаве за регистрацију не сме проћи више од осам месеци.

(5) Оснивачки акт акционарског друштва дељеника мења се у складу са одредбама овог закона о изменама оснивачког акта датог друштва.

(6) У случају одвајања уз оснивање или одвајања уз припајање акционарских друштва, оснивање или спајање уз припајање региструје се тек пошто се упише смањење основног капитала друштва дељеника.

Одељак 11.

Подела и одвајање друштва с ограниченом одговорношћу

Сходна примена

Члан 423.

Одредбе овог закона о подели и одвајању акционарских друштва сходно се примењују и на поделу и одвајање друштва с ограниченом одговорношћу.

Одељак 12.

Подела акционарског друштва и одвајање огранка (дела) друштва у друштво с ограниченом одговорношћу, и обрнуто

Комбинована подела

Члан 424.

(1) Подела акционарског друштва и одвајање огранка акционарског друштва у два или више друштва с ограниченом одговорношћу или комбиновање ове две правне форме друштва, као и подела и одвајање дела друштва с ограниченом одговорношћу у два или више акционарских друштва или комбиновање ове две правне форме друштва, могу се вршити у складу са овим законом.

(2) Одредбе овог закона о подели и одвајању акционарских друштва и друштва с ограниченом одговорношћу сходно се примењују и на поделе и одвајања из става 1. овог члана.

Одељак 13.

Статусне промене и ортакчко и командитно друштво

Спајање, подела и одвајање са учешћем ортакчког и командитног друштва

Члан 425.

(1) Ортакчко и командитно друштво могу се спајати са друштвом с ограниченом одговорношћу и са акционарским друштвом.

(2) На спајање ортакчког и командитног друштва са друштвом с ограниченом одговорношћу и акционарским друштвом сходно се примењују одредбе овог закона о спајању друштва с ограниченом одговорношћу, ако овим законом није друкчије уређено.

(3) На учешће акционарског друштва у спајању са ортачким и командитним друштвом, без обзира на то да ли је акционарско друштво друштво стицалац, друштво престало спајањем уз припајање или друштво престало спајањем уз оснивање, сходно се примењују одредбе овог закона о спајању акционарског друштва, ако овим законом није друкчије уређено.

(4) Ако се отворено акционарско друштво спаја уз припајање ортачком или командитном друштву или се са њим спаја у ново ортачко или командитно друштво, у спајању уз припајање односно спајању уз оснивање мора да испуни услове за претварање у затворено друштво уређено овим законом и законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

(5) Одлука о спајању са учешћем ортачког или командитног друштва доноси се у сваком друштву учеснику у спајању уз сагласност оних чланова односно акционара, који након спајања постају солидарно одговорни према трећим лицима за обавезе друштва које је правни следбеник у спајању.

(6) На поделу и одвајање ортачког и командитног друштва, као и на поделу и одвајање друштва с ограниченом одговорношћу и акционарског друштва по основу чега настаје једно или више ортачких или командитних друштава, сходно се примењују ст. 1. до 6. овог члана и одредбе о подели и одвајању друштва с ограниченом одговорношћу и акционарског друштва.

Глава II

ПРОМЕНА ПРАВНЕ ФОРМЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Одељак 1.

Основна начела

Појам

Члан 426.

Промена правне форме је прелазак из једне правне форме у другу, у складу са овим законом.

Промена правне форме у поступку ликвидације

Члан 427.

(1) Привредно друштво над којим се спроводи поступак ликвидације може променити правну форму до почетка деобе и исплате ликвидационог остатка ортачким, члановима или акционарима, који преостане пошто се подмире повериоци друштва.

(2) У случају доношења одлуке из става 1. овог члана привредно друштво је дужно да обустави поступак ликвидације, да то региструје и објави.

Регистрација и објављивање

Члан 428.

(1) Промена правне форме привредног друштва региструје се и објављује.

(2) После промене правне форме привредно друштво наставаља да послује као исто правно лице, али друге правне форме.

Сходна примена и изузетак од побијања одлуке

Члан 429.

(1) На промену правне форме привредног друштва примењују се сходно одредбе овог закона о оснивању дате форме привредног друштва ако овим законом није друкчије уређено.

(2) Одлука о промени правне форме не може се побијати због неправилно утврђене сразмере замене акција или удела, у складу са овим законом.

Одељак 2.

Врсте промена правне форме

Одсек 1.

Промена правне форме акционарског друштва у друштво с ограниченом одговорношћу

Члан 430.

(1) Акционарско друштво може променити правну форму у друштво с ограниченом одговорношћу на следећи начин:

1) управни одбор акционарског друштва утврђује предлог одлуке о промени правне форме утврђене овим законом. Одлуку о промени правне форме усваја скупштина акционара;

2) акционарско друштво обавештава акционаре о сазиву седнице скупштине у складу са чланом 281. овог закона најмање 30 дана пре дана одржавања скупштине акционара.

(2) Обавештење из става 1. овог члана садржи нарочито: разлог сазивања скупштине, место у седишту друштва где акционари стављају на увид следећа документа:

1) предлог одлуке о промени правне форме и извештај управног одбора акционарског друштва који објашњава услове и законску и економску основаност за промену правне форме, као и опис било ког проблема који је настао у вези са условима промене правне форме;

2) препоруку управног одбора акционарског друштва у вези са одлуком о промени правне форме и разлоге за такву препоруку;

3) обавештење о правима акционара да не прихвате одлуку о промени правне форме и о праву на тражење процене и откупа њихових акција од стране друштва, у складу са овим законом.

(3) Одлука о промени правне форме усваја се на скупштини акционара акционарског друштва које мења правну форму квалификованом већином у складу са чланом 293. став 2. овог закона.

(4) Ако у друштву које мења правну форму има више класа акција, одлуку о промени правне форме усвајају акционари квалификованом већином из става 3. овог члана сваке класе акција чија се права умањују променом правне форме на гласању групе те класе акција.

(5) Уз одлуке о промени правне форме скупштина акционара усваја измену оснивачког акта у складу са ст. 3. и 4. овог члана.

Садржај одлуке о промени правне форме

Члан 431.

Одлука о промени правне форме садржи нарочито:

1) пословно име, седиште и адресу акционарског друштва које мења правну форму и друштва с ограниченом одговорношћу у коју форму се акционарско друштво претвара;

2) услове промене правне форме;

3) начин и услове конверзије акција акционарског друштва у поступку промене правне форме у уделе у друштву с ограниченом одговорношћу или у новац или другу имовину, као и начин којим се ове акције или друга средства плаћања уступају акционарима акционарског друштва;

4) друге податке у складу са законом, оснивачким актом, статутом или уговором чланова друштва.

Регистрација и објављивање

Члан 432.

(1) После окончања поступка промене правне форме акционарског друштва у друштво с ограниченом одговорношћу у складу са чланом 430. овог закона, акционарско друштво подноси пријаву са прилогом, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката, о промени правне форме, ради регистрације и објављивања.

(2) По испуњености услова из става 1. овог члана, региструје се и објављује одлука о промени правне форме акционарског друштва и оснивачки акт друштва с ограниченом одговорношћу.

Правне последице промене правне форме

Члан 433.

Регистрацијом промене правне форме акционарског друштва у друштво с ограниченом одговорношћу настају следеће правне последице:

1) друштво које учествује у поступку промене правне форме је друштво које се у одлуци о промени правне форме идентификује као друштво с ограниченом одговорношћу, а акционарско друштво престаје да постоји;

2) друштво с ограниченом одговорношћу преузима сву имовину и обавезе акционарског друштва;

3) судски и други поступци и потраживања против акционарског друштва настављају се против друштва с ограниченом одговорношћу, које је правни следбеник акционарског друштва;

4) акције акционарског друштва конвертују се у уделе друштва с ограниченом одговорношћу, обезбнице, новац или другу имовину, у складу са чланом 431. овог закона;

5) титуларима заменивих обезбница, вараната, других обезбница и других сличних хартија од вредности, које нису акције, обезбеђују се најмање иста посебна права након промене правне форме, осим ако је одлуком о издавању тих хартија друкчије предвиђено или ако је друкчије уговорено са њиховим имаоцима, у складу са чланом 210. став 10. овог закона.

Одсек 2.

Промена правне форме акционарског друштва у ортачко или командитно друштво

Претиповање

Члан 434.

(1) Акционарско друштво може променити правну форму у ортачко или командитно друштво једногласном одлуком свих акционара који стичу статус ортака с неограниченом одговорношћу.

(2) У одлуци скупштине акционарског друштва о промени правне форме тога друштва у командитно друштво наводи се који акционари имају статус командитора, а који комплементарара.

Дејство регистрације и објављивања

Члан 435.

Регистрацијом и објављивањем регистрације промене правне форме акционарског друштва у ортачко или командитно друштво:

1) акционарско друштво наставља као ортачко или командитно друштво и тиме престаје да постоји као акционарско;

- 2) ортакчо или командитно друштво је правни следбеник акционарског друштва;
- 3) престају сва овлашћења органа акционарског друштва;
- 4) наступају друге правне последице, у складу с природом ортакчо или командитног друштва насталог променом правне форме акционарског друштва.

Одсек 3.

Промена правне форме друштва с ограниченом одговорношћу у акционарско друштво*Одлука о промени правне форме*

Члан 436.

(1) Одредбе овог закона о промени правне форме акционарског друштва у друштво с ограниченом одговорношћу сходно се примењују и на промену правне форме друштва с ограниченом одговорношћу у акционарско друштво, ако одредбама овог закона које се односе на друштво са ограниченом одговорношћу није друкчије уређено.

(2) Одредбе овог закона о минималном основном капиталу акционарског друштва и минималној номиналној вредности акције, примењују се и на промену правне форме друштва с ограниченом одговорношћу у акционарско друштво.

Избор органа и регистрација

Члан 437.

(1) Са одлуком о промени правне форме друштва с ограниченом одговорношћу у акционарско друштво, за регистрацију, прилаже се и одлука о избору управног одбора акционарског друштва.

(2) Регистрација промене правне форме друштва с ограниченом одговорношћу у акционарско друштво објављује се, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

Конверзија удела у акције

Члан 438.

(1) Након регистрације промене правне форме друштво с ограниченом одговорношћу наставља као акционарско друштво. Удели друштва с ограниченом одговорношћу постају акције акционарског друштва. Права трећих лица на уделима у друштву с ограниченом одговорношћу претварају се у права трећих лица на акцијама.

(2) Удели друштва с ограниченом одговорношћу замењују се за акције поништењем у књизи удела и уписом у Централни регистар хартија од вредности.

(3) За конверзију удела у акције, као и за спајање удела није потребно одобрење Комисије за хартије од вредности.

Промена правне форме друштва с ограниченом одговорношћу у ортакчо друштво или командитно друштво

Члан 439.

На промену правне форме друштва с ограниченом одговорношћу у ортакчо друштво или командитно друштво сходно се примењују одредбе овог закона о промени правне форме акционарског друштва у ортакчо или командитно друштво.

Одсек 4.

Промена правне форме ортакчког и командитног друштва у друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво*Претпоставке*

Члан 440.

(1) Ортакчо друштво и командитно друштво могу одлуком свих ортака ортакчког друштва, односно свих комплементарних променити правну форму у друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво.

(2) Ортаци ортакчког и командитног друштва који одговарају солидарно за обавезе друштва, остају са истом одговорношћу за обавезе које је друштво преузело до регистрације и објављивања регистрације промене правне форме, у складу са овим законом.

(3) На дејство промене правне форме ортакчког или командитног друштва у друштво с ограниченом одговорношћу или акционарско друштво сходно се примењују одредбе овог закона о промени правне форме тих привредних друштава.

Промена правне форме ортакчког друштва у командитно и обрнуто

Члан 441.

(1) Промена правне форме ортакчког друштва у командитно и обрнуто, поред испуњења општих услова за промену правне форме привредног друштва у складу са овим законом, пуноважна је ако сви ортаци друштва прихвате такву промену правне форме.

(2) На дејство промене правне форме ортакчког друштва у командитно и обрнуто, сходно се примењују одредбе овог закона о промени правне форме тих привредних друштава.

Део седми

СТИЦАЊЕ И РАСПОЛАГАЊЕ ИМОВИНОМ ВЕЛИКЕ ВРЕДНОСТИ

Појам

Члан 442.

(1) Под стицањем и располагањем имовином велике вредности привредног друштва, у смислу овог закона, сматра се пренос или више повезаних преноса чији је предмет стицање или располагање од стране привредног друштва имовине чија тржишна вредност у моменту доношења одлуке представља најмање 30% од књиговодствене вредности имовине исказане у последњем годишњем билансу стања.

(2) Стицање или располагање у смислу овог закона означава стицање или располагање било којим начином, укључујући нарочито продају, закуп, размену, залог или хипотеку.

(3) Имовина у смислу ст. 1. и 2. овог члана укључује нарочито непокретности, покретне ствари, својину и друга права, посебно и права индустријске својине или уговорна права, акције као и друге уделе у другим друштвима или новца.

Поступак стицања и располагања имовином велике вредности акционарског друштва

Члан 443.

(1) Стицање или располагање имовином велике вредности акционарског друштва може се извршити на следећи начин:

1) управни одбор акционарског друштва усваја одлуку којом препоручује закључење тог посла;

2) акционарско друштво обавештава акционаре у складу са чланом 281. овог закона о сазивању скупштине најкасније 30 дана пре дана који је одређен за одржавање седнице.

(2) Обавештење из става 1. тачка 2) овог члана садржи разлог сазивања скупштине.

(3) Саставни део обавештења из става 1. тачка 2) овог члана је:

1) извештај о условима посла стицања и располагања имовином велике вредности;

2) препорука управног одбора у вези са послом стицања и располагања имовином велике вредности, укључујући и разлоге такве препоруке;

3) обавештење о правима акционара о неприхватању уговора, као и о праву на процену и накнаду вредности њихових акција по том основу у складу са овим законом.

(4) Одлуку о закључењу посла стицања и располагања имовином велике вредности доноси скупштина акционара који имају право гласа о том питању квалификованом већином и квалификованом већином акционара сваке класе акција чија се права мењају овим послом.

(5) Уз записник са седнице скупштине акционара из става 4. овог члана прилаже се и примерак уговора о стицању или располагању имовином велике вредности.

Део осми

ПОСЕБНА ПРАВА НЕСАГЛАСНИХ АКЦИОНАРА И ЧЛАНОВА**Права акционара на неслагање и на откуп акција од стране акционарског друштва**

Члан 444.

(1) Акционар може да тражи од друштва плаћање износа једнаког тржишној вредности његових акција ако гласа против или се уздржи од гласања за:

1) промене оснивачког акта друштва које погађају његова права, о чему је имао право гласа у складу са чланом 341. овог закона;

2) реорганизацију привредног друштва у форми статусних промена, о чему је имао право гласа;

3) реорганизацију привредног друштва у виду промене правне форме, о чему је имао право гласа;

4) посао стицања или располагања имовином велике вредности, о чему је имао право гласа;

5) било коју другу одлуку друштва која мења права акционара, ако је оснивачким актом друштва одређено да акционар има право на неслаганост и на накнаду тржишне вредности акција или удела од друштва у складу са овим законом.

(2) Акционар који има право из става 1. овог члана, не може оспоравати одлуку друштва на којој заснива своје право у складу са ставом 1. овог члана, осим ако је та одлука преварна или ако је противна закону или представља повреду члана 32. овог закона.

(3) Тржишна вредност из става 1. овог члана рачуна се на дан када је донета предметна одлука друштва на скупштини акционара, не узимајући у обзир било какво очекивано повећање или смањење вредности као последицу те одлуке.

(4) Ако је одлука на основу које настају права из става 1. овог члана предмет гласања на скупштини акционара, позив за седницу и гласање мора садржати обавештење да акционари имају или могу имати таква права и упућивање на та права.

(5) Акционар друштва који намерава да користи своје право на тражење откупа акција из става 1. овог члана дужан је да пре

одлучивања на седници скупштине упути друштву писано обавештење о намери да користи то право ако се на скупштини донесе предметна одлука. Акционар који не упути ово обавештење у прекузивном року од 30 дана или који гласа за предложену одлуку нема право на откуп акција у складу са овим законом.

(6) Ако је одлука на којој се заснивају права из става 1. овог члана усвојена на скупштини акционара, акционари који су поднели обавештење о намери тражења откупа акција од друштва у складу са ставом 5. овог члана, дужни су да пошаљу друштву писани захтев за откуп акција са навођењем свог имена односно пословног имена, пребивалишта односно седишта и броја и класе акција чији се откуп захтева, у року од 30 дана од дана доношења одлуке скупштине.

(7) По пријему захтева акционара из става 6. овог члана, друштво плаћа акције у вредности за коју верује да је тржишна вредност, у року од 30 дана од дана пријема захтева.

(8) Ако се акционару исплате износи на које има право у вези са ставом 1. овог члана, а акционар сматра да је плаћени износ нижи од тржишне вредности акција утврђене у складу са овим законом или ако друштво пропусти да изврши плаћање накнаде, има право да поднесе захтев за процену вредности акција од стране надлежног суда, подношењем таквог захтева суду у року од 30 дана од дана исплате или од дана доцње у исплати.

(9) Акционар који користи права из става 1. овог члана наводи у тужби своју процену тржишне вредности акција, а друштво без одлагања о тужби обавештава друге несагласне акционаре у складу са чланом 281. овог закона.

(10) По поднетој тужби из става 9. овог члана суд може за утврђивање тржишне вредности акција одредити овлашћеног процењивача или другог стручњака у циљу утврђивања сагласности цене коју је одредило друштво са тржишном вредношћу акција, као и да наложи друштву исплату те вредности и сношење трошкова и накнаде процене.

(11) Одлука суда из става 10. овог члана односи се на све несагласне акционаре, ако је досуђена вредност већа од износа које је акционарско друштво понудило у складу са ставом 7. овог члана и објављује се у складу са чланом 281. овог закона.

Утврђивање тржишне вредности

Члан 445.

(1) У смислу овог закона тржишна вредност акција јесте њихова просечна цена која се редовно објављује на берзи или другом одговарајућем тржишту, у периоду који непосредно претходи дану за који се утврђује, а који није краћи од три нити дужи од шест месеци. У случају да се акцијама не тргује редовно или не постоји одговарајуће тржиште, њихова тржишна вредност утврђује се на основу процене вредности капитала друштва применом одговарајућег метода процене.

(2) Тржишна вредност удела утврђује се на основу процене вредности капитала друштва применом одговарајућег метода процене.

(3) Тржишна вредност акција и удела утврђује се одлуком управног одбора друштва, изузев случајева кад се овим законом или оснивачким актом прописује да се утврђује проценом од стране суда уз коришћење независног процењивача или другог лица или тела.

(4) Ако један или више чланова управног одбора акционарског друштва има лични интерес у извршењу посла на чијој основи је плаћена тржишна вредност акционару, ту вредност могу да утврде само чланови управног одбора који немају лични интерес у складу са чланом 34. овог закона.

(5) Лица која утврђују тржишну вредност из ст. 1. и 2. овог члана могу ангажовати независног процењивача за ово процењивање, а дужни су да ангажују независног процењивача у случају да је плаћање захтевано у складу са чланом 444. овог закона.

Права чланова друштва с ограниченом одговорношћу и ортака ортакчког и командитног друштва на неслагање и откуп удела од стране друштва

Члан 446.

(1) Посебна права акционара предвиђена чл. 444. и 445. овог закона, могу се предвидети и као права чланова у оснивачком акту друштва с ограниченом одговорношћу, ортакчког и командитног друштва, уговору чланова друштва или уговору ортака друштва или у уговору о реорганизацијама ових друштава (спајање, поделе, одвајање и промена правне форме).

(2) У случају из става 1. овог члана, чл. 444. и 445. примењују се сходно на чланове и ортаке, односно њихове уделе и накнаду ових удела у тим друштвима, до ограничења предвиђеног тим актима.

Принудна продаја

Члан 447.

(1) Лице које у поступку преузимања јавном понудом откупи најмање 95% акција циљног друштва у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности у односу на укупан број акција има право да купи и акције на које је јавна понуда односила од акционара који нису прихватили продају акција по тој понуди (несагласни акционар), под условима из јавне понуде.

(2) Ако понудилац не откупи акције из става 1. овог члана у року од 180 дана од дана истцања јавне понуде, губи то право (принудна куповина).

(3) Ради остварења права акционара из става 1. овог члана понудилац несагласном акционару упућује писани захтев за принудну продају његових акција најкасније у року од 120 дана од дана истека крајњег рока из јавне понуде, уз навођење услова куповине акција из јавне понуде, а копију тог захтева упућује управном одбору циљног друштва, у противном губи право на принудни откуп акција.

(4) Акционар из става 1. овог члана који је у јавној понуди за преузимање дао акционарима циљног друштва право избора између накнаде у новцу или у хартијама од вредности или другим облицима имовине, то право мора дати и несагласном акционару у писаном захтеву.

(5) Ако акционар из става 1. овог члана не прими одговор о прихватању захтева за принудну продају у року од 30 дана од дана подношења тог захтева, има право да циљном друштву пошаље обавештење о откупу акција несагласног акционара и да том друштву уплати накнаду или преда друге облике имовине из тог захтева уз овлашћење да ту накнаду или друге облике имовине уступи несагласном акционару.

(6) Након пријема писаног обавештења из става 5. овог члана циљно друштво је дужно да упише у Централни регистар хартија од вредности понудиоца као акционара принудно откупљених акција, као и у регистар у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката и да примљену накнаду држи у своје име а за рачун несагласног акционара, док је не прими тај акционар.

Принудна куповина

Члан 448.

(1) Акционар који стекне 95% акција другог друштва (већински акционар), обавезан је да купи акције преосталих акционара на њихов захтев (мањински акционар).

(2) Мањински акционар из става 1. овог члана може поднети писани захтев већинском акционару најкасније у року од шест месеци од дана стицања већинског пакета од 95% акција, обавештавајући га о врсти, класи и броју акција које нуди на продају.

(3) Већински акционар из става 1. овог члана дужан је да најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева за принудну куповину пошаље писани одговор на тај захтев.

(4) Већински акционар из става 1. овог члана дужан је да откупи акције мањинских акционара по цени последње акције по којој је стекао 95% акција.

(5) Принудна куповина региструје се у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката и уписује у Централни регистар хартија од вредности у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности.

Судска заштита

Члан 449.

По захтеву несагласног акционара поднетом у року од 30 дана од дана пријема писаног захтева за принудну продају надлежни суд је дужан да у ванпарничном поступку у року од 30 дана од дана пријема захтева забрани понудиоцу из јавне понуде за преузимање ту куповину под условима који су различити од услова из јавне понуде за преузимање.

Део девети

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступи привредног друштва и одговорног лица

Члан 450.

(1) Новчаном казном од 10.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво:

1) ако обавља делатност супротно овом закону (члан 5. став 2);
2) ако супротно овом закону злоупотреби правно лице (члан 15. став 1);

3) ако у свом пословању користи скраћено или модификовано пословно име, супротно овом закону (члан 19);

4) ако заступник привредног друштва закључи правни посао изван делатности друштва наведених у оснивачком акту (члан 25. став 4);

5) ако супротно овом закону повреди дужност неконкурентције привредном друштву (члан 36);

6) ако супротно овом закону не уплати у прописаном року најмање половину новчаног дела основног капитала (чл. 112. ст. 1. и чл. 192. ст. 3);

7) ако смањи основни капитал супротно овом закону (чл. 113, 233. ст. 5, чл. 261. до 274);

8) ако супротно овом закону не одржава вредност основног капитала (чл. 113, чл. 233. став 5. и чл. 236);

9) ако не води књигу удела и књигу одлука на начин утврђен овим законом (чл. 119, чл. 136. ст. 3. и 4, чл. 151, чл. 290. ст. 2);

10) ако супротно овом закону пружа финансијску подршку за стицање удела или акција (чл. 123. ст. 1. и чл. 190. ст. 1);

11) ако врши плаћања својим члановима и акционарима супротно овом закону (чл. 133. и 230);

12) ако не води пословне књиге у складу са овим законом (чл. 158. и 314),

13) ако изда акције у износу мањем од износа прописаног овим законом (члан 234);

14) ако не држи и не чува акта и документа на начин прописан овим законом (чл. 174. и 342);

15) ако за време ликвидације предузима нове послове или плаћа дивиденде ортацима, члановима или акционарима (члан 352);

16) ако не састави извештај о спроведеној ликвидацији, завршни ликвидациони биланс и предлог о подели ликвидационог остатка у случају прописаном овим законом (члан 357);

17) ако не сачини писани извештај о односима са осталим чланицама друштва, као саставни део извештаја о пословању друштва (члан 372);

18) ако супротно овом закону повреди забрану стварања привидног капитала (члан 393);

19) ако стиче и располаже имовином велике вредности на начин супротан овом закону (члан 443);

20) ако повреди права акционара на неслагање и на откуп акција супротно овом закону (чл. 444. и 446);

21) ако супротно овом закону повреди право акционара на принудну продају акција (члан 447);

22) ако се не усклади са одредбама овог закона или се не усклади у прописаном року, ако овим законом није друкчије одређено (члан 452).

(2) За радње из става 1. овог члана, казниће се за привредни преступ и одговорно лице у привредном друштву новчаном казном од 2.000 до 200.000 динара.

Прекршај привредног друштва и одговорног лица

Члан 451.

(1) Новчаном казном од 10.000 до 1.000.000 динара, казниће се за прекршај привредно друштво:

1) ако оснивачки акт нема садржину утврђену овим законом (чл. 7. ст. 5, чл. 55. ст. 1, чл. 92. ст. 1. и чл. 106. ст. 1. и чл. 185. ст. 1);

2) ако заступник привредног друштва не поштује ограничења овлашћења на заступање прописана овим законом (члан 25. став 1);

3) ако закључи уговор или други правни посао у случају постојања сукоба интереса (члан 34);

4) ако не чува пословну тајну (члан 38);

5) ако повреди забрану избора супротно овом закону (члан 45);

6) ако не изабере лице овлашћено на заступање (чл. 73, 91, 159. и 323);

7) ако измени и допуни оснивачки акт супротно овом закону (чл. 55. ст. 3, чл. 93, 173, 338. и 339);

8) ако не врати уписницима уплаћене износе у случају неуспешног оснивања друштва (члан 200);

9) ако не сазове оснивачку скупштину на начин прописан овим законом (члан 198);

10) ако не сазове седницу скупштине на начин прописан овим законом (чл. 138, 139, 276, 277. и 280).

(2) За радње из става 1. овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице у привредном друштву новчаном казном од 500 до 50.000 динара.

Део десети

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Постојећа привредна друштва и предузетници

Члан 452.

(1) Даном ступања на снагу овог закона, постојећа привредна друштва, предузетници и други облици повезивања и организовања за обављање привредне делатности, настављају да раде на начин и под условима под којима су уписани у регистар.

(2) Привредна друштва, предузетници и други облици повезивања и организовања за обављање привредне делатности дужни су да сво-

ју правну форму, органе, акционаре и чланове, основни капитал, акције и уделе, пословно име, меморандуме, делове предузећа са одређеним овлашћењима у правном промету, као и своје опште акте и оснивачке уговоре ускладе са одредбама овог закона у року од две године од дана ступања на снагу овог закона, ако овим законом није друкчије уређено.

(3) Ако се постојећа привредна друштва, предузетници и други облици повезивања и организовања за обављање привредне делатности организују као друштво с ограниченом одговорношћу или акционарско друштво, нису дужна да уз пријаву за превођење у регистар подносе доказ о испуњењу услова у погледу новчаног дела основног капитала утврђеног овим законом.

(4) Постојећа привредна друштва, предузетници и други облици повезивања и организовања за обављање привредне делатности, који не поступе на начин и у року из става 2. овог члана, престају са радом после спроведеног поступка ликвидације о трошку субјекта ликвидације, који по службеној дужности покреће регистар и бришу се из регистра.

Постојећа јавна предузећа

Члан 453.

(1) Даном ступања на снагу овог закона, постојећа јавна предузећа настављају са радом у складу са прописима који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона и оснивачким актом.

(2) Усклађивање организације јавних предузећа са одредбама овог закона извршиће се у роковима одређеним прописима из става 1. овог члана.

Започети поступци

Члан 454.

Ако су регистру до дана ступања на снагу овог закона поднете пријаве оснивања или промене оснивача, ортака, акционара и члана друштва, искључења ортака или члана друштва, као и пријаве поступка избора органа и доношења општих аката привредних друштава и других облика организовања за обављање привредне делатности, поступак по овим пријавама окончаће се по одредбама прописа који су били на снази у време подношења те пријаве регистру.

Ограничења оснивања

Члан 455.

(1) Од дана ступања на снагу овог закона, оснивачи и ортаци ортакког и комплементарног командитног друштва не могу бити:

1) друштвена предузећа;

2) предузећа са већинским друштвеним капиталом;

3) друштво с ограниченом одговорношћу, односно акционарско друштво која немају најмање једног члана, односно најмање једног акционара са значајним учешћем капитала у смислу овог закона.

(2) Од дана ступања на снагу овог закона, оснивачи и ортаци ортакког и комплементарног командитног друштва не могу бити ни привредна друштва чији су оснивачи предузећа или привредна друштва из става 1. тачка 3) овог члана.

Престанак важења постојећих прописа

Члан 456.

Даном ступања на снагу овог закона, престаје да важи Закон о предузећима („Службени лист СРЈ”, бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 и 36/02), осим чл. 392 до 399. и чл. 400а, 400б, 400в и 421а који остају на снази до истека рокова за приватизацију утврђених законом којим се уређује приватизација.

Ступање на снагу

Члан 457.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

САДРЖАЈ

	Страна
3604. Закон о парничном поступку	1
3605. Закон о извршном поступку	33
3606. Закон о санитарном надзору	59
3607. Закон о заштити становништва од заразних болести	63
3608. Закон о Социјално-економском савету	71
3609. Закон о мирном решавању радних спорова	73
3610. Закон о привредним друштвима	76

Издавач: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ

„СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК”, Београд, Краља Милутина 27

Директор и главни и одговорни уредник Бранко Глигорић

Уредник Жељко Ђорац; технички уредник Синиша Орсић; компјутерска обрада текста – Фото-слог „Службеног гласника”

Телефони: (Редакција 642-722); (Одељење претплате 323-30-37); (Одељење продаје и огласа 334-64-55 и 323-32-61, факс 323-05-80)

ТЕКУЋИ РАЧУН: 160-14944-58

Штампа: Политика Newspapers and Magazines д.о.о., Београд, Македонска 29